

RAPPORT

Omgevingseffectrapport (OER)

Bij de omgevingsvisie Stede Broec, Enkhuizen en
Drechterland

Klant: Gemeente Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland

Referentie: BJ1895

Status: Definitief/02

Datum: 9 oktober 2024

Titel document: Omgevingseffectrapport (OER)

Sub titel: Bij de omgevingsvisie Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland
Referentie: BJ1895
Status: Definitief/02
Datum: 9 oktober 2024
Projectnaam: OER omgevingsvisie SED
Projectnummer: BJ1895
Auteur(s): -

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden veelevoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

Publieksvriendelijke samenvatting	3	
S.1	Waarom komt er een omgevingsvisie en een omgevingseffectrapport?	3
S.2	Wat staat er in de omgevingsvisie?	3
S.3	Wat staat er in het omgevingseffectrapport?	4
S.4	Hoe staat het er nu voor?	5
S.5	Wat staat er in de omgevingsvisie?	7
S.6	Wat blijkt uit de omgevingsvisie?	8
S.7	Hoe passen alle plannen uit de omgevingsvisie in de ruimte?	10
S.8	Halen de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland de ambities?	11
S.9	Wat zijn de gevolgen voor de natuur?	13
S.10	Wat kunnen de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland doen om de negatieve effecten tegen te gaan?	14
S.11	Wat komt er hierna?	15
1	Waarom een omgevingsvisie en OER?	16
1.1	Omgevingsvisie gemeente Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland	16
1.2	Een gecombineerd proces en product	16
1.3	Waarom een OER?	16
1.4	De mer-procedure	17
1.5	Leeswijzer	18
2	Waar gaat de omgevingsvisie over?	19
2.1	Totstandkoming van de omgevingsvisie	19
2.2	De inhoud van de omgevingsvisie	19
2.3	Bestaande waarden gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland	20
2.4	Wat is het toekomstbeeld?	21
3	Hoe is het OER gemaakt?	26
3.1	Algemene aanpak	26
3.2	Proces en aanpak	26
3.3	Het beoordelingskader	28
3.4	De 'Foto van de leefomgeving'	29
3.5	De effectbeoordeling	33
3.6	De botsproeven	35
3.7	Het doelbereik	35
3.8	De Passende Beoordeling	35

4	Wat staat er in de ‘Foto van de leefomgeving’?	37
4.1	Algemeen beeld	37
4.2	Belangrijke aandachtspunten	39
5	Wat zijn de effecten van de omgevingsvisie?	41
5.1	Beoordeelde beleidsuitspraken	41
5.2	Wat zijn de effecten van het voorgenomen beleid?	47
5.3	Hoe ontwikkelen de knelpunten ten opzichte van de referentiesituatie?	55
5.4	Is het nieuwe beleid consistent?	58
5.5	Draagt het nieuwe beleid bij aan de ambities?	60
6	Wat zijn de gevolgen voor Natura 2000 gebieden?	65
6.1	Passende Beoordeling Natura 2000	65
6.2	Resultaten Passende Beoordeling	65
7	Conclusies, aandachtspunten en aanbevelingen	67
7.1	Conclusies	67
7.2	Aandachtspunten en aanbevelingen	69
8	Wat komt er na het OER?	74
8.1	Doorwerking in programma's	74
8.2	Afweging plannen	74
8.3	Monitoring van de beleidsambities uit de omgevingsvisie	74
	Begrippenlijst	76
	Bijlage 1 Foto van de Leefomgeving	77
	Bijlage 2 Passende beoordeling	78
	Bijlage 3 Onderbouwing effectbeoordelingen	79

Publieksvriendelijke samenvatting

S.1 Waarom komt er een omgevingsvisie en een omgevingseffectrapport?

Op 1 januari 2024 is de **Omgevingswet** ingegaan. Er waren veel verschillende wetten en regels over het milieu en de omgeving. De nieuwe Omgevingswet brengt deze wetten en regels samen tot één wet. De Omgevingswet verplicht het maken van een **omgevingsvisie**. De gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland moeten daarom voor 2027 een omgevingsvisie maken. Deze omgevingsvisie beschrijft hoe de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland zich ontwikkelen voor een lange periode, tot 2040.

In deze omgevingsvisie staan de grote onderwerpen uit de omgeving, zoals wonen, duurzaamheid, mobiliteit, natuur, recreatie, ruimtelijke kwaliteit, gezondheid en economie. Omdat deze onderwerpen samen bekeken worden, zijn er kansen voor verbindingen tussen de onderwerpen. Maar er moeten wel keuzes gemaakt worden. Niet alles kan namelijk zomaar overal.

In de omgevingsvisie beschrijven de gemeenten hoe ze willen dat Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland er uit ziet in de toekomst. Dit heten **ambities**. Het laat zien wat de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland in 2040 willen zijn. Met deze ambities maken de gemeenten keuzes voor nieuw beleid. De omgevingsvisie heeft nog weinig details. Dit wordt uitgewerkt in omgevingsprogramma's, het omgevingsplan of ander beleid. Deze programma's en omgevingsplan maken met meer detail duidelijk wat er waar precies gaat gebeuren.

Het kan zijn dat het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie tot belangrijke veranderingen leidt. In Nederland is het dan verplicht om dit te toetsen met een **milieueffectrapport**. Hierin staat wat de gevolgen voor het milieu zijn. Als de gemeenten een besluit moeten nemen, kunnen zij de informatie uit het milieueffectrapport meenemen in het besluit. De gemeenten nemen zo het milieu mee in hun beslissingen. Omdat de omgevingsvisie over de hele omgeving gaat, wordt in het milieueffectrapport ook gekeken naar de hele omgeving. Daarom heet het milieueffectrapport bij een omgevingsvisie een **omgevingseffectrapport (OER)**.

S.2 Wat staat er in de omgevingsvisie?

De omgevingsvisie is gemaakt in vijf fases:

- In fase 1 verzamelden de gemeenten al het beleid dat er nu is. Ook is voor elke gemeente bepaald wat belangrijk is. Het werk voor het OER begon ook in deze fase (zie hieronder).
- In fase 2 maakten de gemeenten de eerste versie van de omgevingsvisie.
- In fase 3 konden bewoners en organisaties hun mening geven over wat ze belangrijk vinden voor in de omgevingsvisie.
- In fase 4 zijn de meningen gebruikt om de omgevingsvisie beter te maken.
- Fase 5 komt nu. Nu kunnen bewoners en organisaties weer hun mening geven. Dit doen zij door een **zienswijze** op te sturen. Hierdoor kan de omgevingsvisie nog aangepast worden. Daarna is de omgevingsvisie definitief en wordt deze vastgesteld.

De gemeenten willen nu en in de toekomst **aantrekkelijk zijn om te wonen, te werken en om te bezoeken**. Dit is het doel van de omgevingsvisie. De gemeenten hebben gekeken welke onderwerpen belangrijk zijn voor de toekomst. Dit zijn de **thema's** in de omgevingsvisie. De zes thema's zijn:

- Wonen en samenleven;
- Gezondheid, welbevinden en milieu;
- Duurzaamheid, natuur en recreatie;
- Economie;
- Mobiliteit en toegankelijkheid, en;
- Ruimtelijke kwaliteit.

Voor elke thema is bepaald hoe dit er in de toekomst uit moet zien.

S.3 Wat staat er in het omgevingseffectrapport?

Het OER begint met een soort plan van aanpak. Dit heet de **Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)** (zie figuur 0-1). Hierin staat wat in het OER beoordeeld wordt en hoe dat wordt gedaan.

Daarna wordt een **beoordelingskader** gemaakt. In het beoordelingskader staan **beoordelingsaspecten**. Beoordelingsaspecten zijn de belangrijkste graadmeters van de kwaliteit van de gemeenten. De beoordelingsaspecten worden in de Foto van de leefomgeving en het OER gebruikt.

Met het beoordelingskader wordt een **Foto van de leefomgeving** gemaakt. Deze gaat over:

- Hoe het nu gaat in de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland (**huidige situatie**);
- Hoe het in de toekomst gaat als er geen omgevingsvisie is (**autonome ontwikkelingen**).

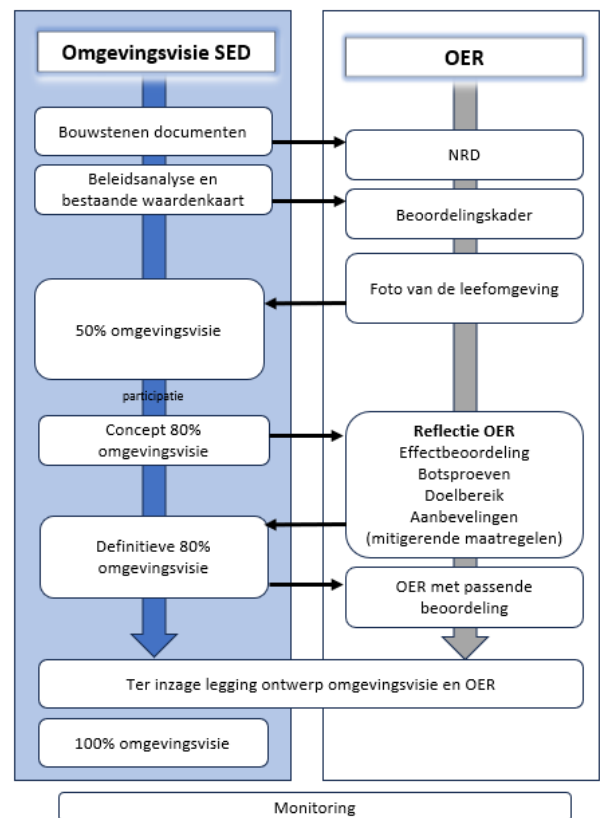
Dit wordt voor alle beoordelingsaspecten beoordeeld.

Het verschil tussen nu en de toekomst heet een ontwikkeling of **trend**. Hoe het nu gaat en hoe het in de toekomst gaat krijgen een score:

- **Groen** betekent: het gaat goed 🌱
- **Oranje** betekent: het kan beter 😐
- **Rood** betekent: het gaat slecht 😞

Gaat het in de toekomst beter (↗), dan is er een positieve ontwikkeling. Gaat het in de toekomst slechter (↘), dan is er een negatieve ontwikkeling. Blijft het in de toekomst gelijk (=), dan is er een neutrale ontwikkeling.

De scores staan in een rad van de Leefomgeving. Zo is het makkelijk te zien wat goed gaat en wat slecht gaat, nu en in de toekomst. Ook de effecten van de omgevingsvisie komen in het rad. Het rad is ervoor om te laten zien hoe het gaat met de leefomgeving; nu, in de toekomst en wanneer er een omgevingsvisie is. Het doel is niet dat alles groen moet zijn door de omgevingsvisie. Het rad laat zien waar kansen en risico's zitten. Hier kunnen de gemeenten rekening mee houden bij de uitwerking.

Figuur 0-1 Stappen van de omgevingsvisie en het OER

De gemeenten beschreven in de omgevingsvisie wat ze in Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland gaan doen. Het is de invulling van de toekomst van Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland. Per thema (Bijvoorbeeld wonen en samenleven, economie, ruimtelijke kwaliteit) is dit uitgewerkt. In het OER is dit beleid beoordeeld op de beoordelingsaspecten uit het beoordelingskader. Dit laat zien of het door de omgevingsvisie met de beoordelingsaspecten beter (kansen) of slechter (risico's) gaat in de toekomst. Er zijn aanbevelingen gedaan om de omgevingsvisie nog aan te scherpen. Sommige aanbevelingen worden nadat de omgevingsvisie is vastgesteld meegenomen bij het uitwerken van omgevingsprogramma's.

De beoordeling van de omgevingsvisie zegt wat beter gaat en wat slechter gaat in de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland in 2040. Er is gekeken of alle plannen passen in de ruimte door middel van **botsproeven**. Ook is gekeken of de ambities gehaald worden (het **doelbereik**).

Ook is een **Passende Beoordeling** gemaakt. Dit beschrijft welk effect de plannen hebben op de natuur in Natura 2000-gebieden. Als het door de omgevingsvisie slechter gaat met de natuur in de Natura 2000-gebieden, dan moeten de gemeenten hier maatregelen voor nemen om het te verbeteren.

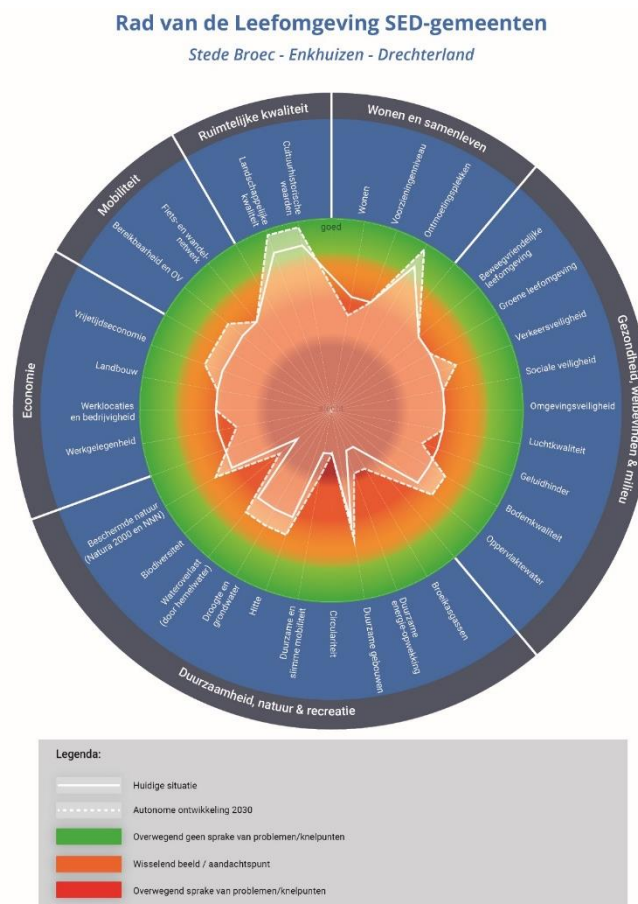
Als laatste maken de gemeenten een **monitoringsprogramma**. Dit houdt het werken van het nieuwe beleid in de gaten. Het laat ook zien of de gemeenten de ambities ook echt halen. In het monitoringsprogramma leggen de gemeenten vast wat ze precies gaat doen om dit in beeld te brengen.

S.4 Hoe staat het er nu voor?

Hoe het ervoor staat in de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland is te zien in Figuur 0-2. Dit wordt het rad van de leefomgeving genoemd. Alle beoordelingsaspecten staan hier in. Het rad laat zien hoe het er nu voor staat (witte lijn) en hoe het er in de toekomst (zonder omgevingsvisie) voor staat (gestippelde lijn).

In Figuur 0-2 is te zien dat het er op dit moment wisselend voor staat in de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland. Met sommige beoordelingsaspecten gaat het goed, met anderen gaat het slecht.

In Tabel 0-1 is te zien hoe de beoordelingsaspecten ervoor staan in de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland op dit moment. Met een aantal beoordelingsaspecten gaat het goed en met aan aantal gaat het slecht. Met veel beoordelingsaspecten gaat het nog niet goed genoeg en kan het dus beter. Voor de beoordelingsaspecten die er slecht voor staan, moet nog extra aandacht komen in de omgevingsvisie.

Figuur 0-2 Rad van de leefomgeving voor de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland

Tabel 0-1 Hoe gaat het nu in de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland?

Hoe gaat het nu met de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland?		
Het gaat goed 😊	Het kan beter 😐	Het gaat slecht 😞
<ul style="list-style-type: none"> • Ontmoetingsplekken • Landschappelijke kwaliteit • Cultuurhistorische waarden 	<ul style="list-style-type: none"> • Wonen • Voorzieningenniveau • Bewegvriendelijke leefomgeving • Groene leefomgeving • Verkeersveiligheid • Sociale veiligheid • Omgevingsveiligheid • Luchtkwaliteit • Geluidhinder • Bodemkwaliteit • Oppervlaktewater • Duurzame gebouwen • Hitte • Droogte en grondwater • Wateroverlast (door hemelwater) • Beschermde natuur (Natura 2000 en NNN) • Werkgelegenheid • Werklocaties en bedrijvigheid • Landbouw • Vrijtijdseconomie • Bereikbaarheid auto en OV • Fiets- en wandelnetwerk 	<ul style="list-style-type: none"> • Broeikasgassen • Duurzame energieopwekking • Circulariteit • Duurzame en slimme mobiliteit • Biodiversiteit

De gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland hebben op dit moment plannen die vastgesteld zijn en uitgevoerd worden, dit is het **vastgestelde beleid**. In de komende jaren wordt dit beleid uitgevoerd. Het kan zijn dat het door deze nieuwe plannen beter of slechter gaat met sommige beoordelingsaspecten. In Tabel 0-2 is te zien welke beoordelingsaspecten er door de nieuwe plannen goed of beter voor staan. Ook is te zien welke beoordelingsaspecten er, ondanks de nieuwe plannen, slecht voor blijven staan of slechter voor komen te staan. Hoe een beoordelingsaspect zich ontwikkelt, is te zien met de pijltjes achter de beoordelingsaspecten: het kan beter (↗) of slechter (↘) gaan of het kan gelijk blijven (=).

Tabel 0-2 Hoe gaat het in de toekomst met de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland?

Hoe gaat het in de toekomst met gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland?		
Het gaat goed 😊	Het kan beter 😐	Het gaat slecht 😞
<ul style="list-style-type: none"> • Ontmoetingsplekken ↗ • Landschappelijke kwaliteit ↗ • Cultuurhistorische waarden ↗ 	<ul style="list-style-type: none"> • Wonen ↘ • Voorzieningenniveau = • Bewegvriendelijke leefomgeving = • Groene leefomgeving = • Verkeersveiligheid ↗ • Sociale veiligheid = • Omgevingsveiligheid = • Luchtkwaliteit = • Geluidhinder ↘ • Bodemkwaliteit ↗ • Oppervlaktewater ↗ • Duurzame gebouwen ↗ • Hitte ↗ • Droogte en grondwater ↗ • Wateroverlast (door hemelwater) ↗ • Beschermd natuur (Natura 2000 en NNN) ↗ • Werkgelegenheid ↘ • Werklocaties en bedrijvigheid = • Landbouw = • Vrijtijdseconomie ↗ • Bereikbaarheid auto en OV ↗ • Fiets- en wandelnetwerk = 	<ul style="list-style-type: none"> • Broeikasgassen ↗ • Duurzame energieopwekking ↗ • Circulariteit = • Duurzame en slimme mobiliteit ↗ • Biodiversiteit ↗

Een beoordelingsaspect dat nu niet heel goed gaat en in de toekomst slechter wordt, is een **knelpunt**. In de omgevingsvisie moet hier iets aan gebeuren. De volgende beoordelingsaspecten zijn een knelpunt:

- *Broeikasgassen;*
- *Duurzame energieopwekking;*
- *Circulariteit;*
- *Duurzame en slimme mobiliteit, en;*
- *Biodiversiteit.*

Een beoordelingsaspect dat nu niet heel goed gaat en in de toekomst gelijk blijft, is een **aandachtspunt**. In de omgevingsvisie moet hier aandacht voor zijn. De volgende beoordelingsaspecten zijn een aandachtspunt:

- *Wonen;*
- *Geluidhinder, en;*
- *Werkgelegenheid.*

S.5 Wat staat er in de omgevingsvisie?

De gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland hebben een omgevingsvisie gemaakt. De gemeenten beschreven voor elk thema wat ze gaan doen (zie Tabel 0-3). Ze dachten ook aan hoe ze willen dat de gemeenten in de toekomst zijn. Wat de gemeenten aan nieuw beleid in de visie hebben beschreven is beoordeeld in het OER.

Tabel 0-3 De beoordeelde beleidsuitspraken uit de omgevingsvisie voor de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland

Thema	Beleidsuitspraken
Wonen en samenleven	De gemeenten bouwen woningen bij het openbaar vervoer of in het centrum. Dan zijn er genoeg winkels en andere voorzieningen bij de huizen. Woningen komen ook in winkels die leeg zijn. Aan de randen van Hoogkarspel en bij Venhuizen komen misschien ook nieuwe woningen.
Gezondheid, welbevinden en milieu	In de gemeenten komt meer ruimte om water op te vangen. Er komen meer bomen voor schaduw. Bij woningen moet groen in de buurt zijn. Er komen meer plekken voor sport. Er komt ook ruimte voor beweging voor mensen met een beperking. Er komt plek voor sporten ten zuiden van Lutjebroek.
Duurzaamheid, natuur en recreatie	De gemeenten zoeken naar plekken voor duurzame energie. Duurzame energie zijn bijvoorbeeld windturbines of zonnepanelen. De gemeente maakt gebouwen meer duurzaam. De gemeenten maken natuur groter. Dit kan bijvoorbeeld door meer bos. Paden en vaarten worden beter gemaakt. Zo kunnen bewoners meer bewegen. Er komen geen nieuwe plekken voor huisjes voor recreatie. Bij de Westfriese Omringdijk is ruimte voor kleine of tijdelijke dagrecreatie en horeca, zoals een strandje en strandtent.
Economie	De gemeenten maken de centra met winkels beter in de grote steden. Er komen meer parkeerplaatsen. Landbouw blijft zo veel mogelijk als het is. De gemeenten kijken of landbouw samengaat met duurzame energie.
Mobiliteit en toegankelijkheid	Er komen meer elektrische laadpalen. De gemeenten maken de fietspaden veiliger. Er komt een doorfietsroute.
Ruimtelijke kwaliteit	Het karakter van de gemeenten moet hetzelfde blijven. De gemeente wil dit samen laten gaan met ontwikkelingen. De Westfriese Omringdijk blijft gelijk. Er worden daar geen nieuwe dingen gebouwd.

S.6 Wat blijkt uit de omgevingsvisie?

De gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland hebben invullingen voor nieuw beleid laten toetsen om te zien wat de gevolgen hiervan zijn. Dit is beoordeeld. Er is gekeken naar de beoordelingsaspecten en hoe die er op dit moment voor staan. De vraag is of de leefomgeving door de nieuwe plannen beter wordt (kansen) of slechter (risico).

Door de omgevingsvisie gaat het met een aantal beoordelingsaspecten beter. Er komen meer woningen, dus het gaat beter met *wonen*. Ook is er meer ruimte om te bewegen en elkaar te ontmoeten (*ontmoetingsplekken, beweegvriendelijke leefomgeving* en *fiets- en wandelnetwerk*). Het gaat ook beter met de *sociale veiligheid*. Er zijn ook beoordelingsaspecten waar het slechter mee gaat. De ruimte voor *landbouw* wordt kleiner. Ook gaat het slechter met *omgevingsveiligheid*, doordat er woningen bij het spoor worden gebouwd. Voor veel beoordelingsaspecten gaat het beter en slechter. Dan heeft de omgevingsvisie weinig effect. Er zijn geen effecten voor *vrijtijdseconomie*.

Zoals eerder beschreven zijn er op dit moment beoordelingsaspecten die er niet goed voor staan. Voor de visie is gekeken wat er met deze beoordelingsaspecten gebeurt door de nieuwe plannen. Dit is te zien in Tabel 0-4. In de tabel is te zien of het beter gaat (↑), slechter (↓) gaat of er niets verandert (=) door het VKA.

Tabel 0-4 Effecten op de knelpunten

Knelpunten	Score	Omgevingsvisie
Broeikasgassen	↑	↑
Duurzame energieopwekking	↑	↑
Circulariteit	=	=
Duurzame en slimme mobiliteit	↑	↑
Biodiversiteit	↑	↑

Ook voor de beoordelingsaspecten die een verslechtering laten zien is gekeken wat er gebeurt door de nieuwe plannen (zie Tabel 0-5). Door de omgevingsvisie zijn er risico's dat het slechter wordt voor *geluidhinder*. Dit heeft te maken met dat er meer auto's komen door de nieuw te bouwen woningen. Ook kunnen windturbines zorgen voor geluidshinder. Voor de andere beoordelingsaspecten zijn er kansen dat het beter wordt.

Tabel 0-5 Effecten op de aandachtspunten

Aandachtspunten	Score	Omgevingsvisie
Wonen	↓	↑
Geluidhinder	↓	↓*
Werkgelegenheid	↓	↑

* Bij dit aspect is er een verslechtering naar de score 'rood'. Het aandachtspunt kan een knelpunt worden.

Het kan ook zijn dat er zoveel risico's zijn dat een beoordelingsaspect dat er eerder goed voor stond, nu slechter wordt. Voor welke beoordelingsaspecten dit geldt is te zien in Tabel 0-6. Voor de omgevingsvisie gaat het om *omgevingsveiligheid*, *beschermde natuur*, *landbouw* en *landschap*.

Tabel 0-6 Nieuwe aandachtspunten

Nieuwe aandachtspunten	Score	Omgevingsvisie
Omgevingsveiligheid	=	↓
Beschermde natuur	↑	↓
Landbouw	=	↓
Landschap	=	↓

Er is ook een beoordelingsaspect dat geen score heeft: *trillinghinder*. Er was geen informatie hoe het op dit moment gaat. Dit is daarom een **kwalitatief beoordelingsaspect**. In de Foto van de leefomgeving is het alleen beschreven (zie Tabel 0-7). De omgevingsvisie heeft ook een effect op dit beoordelingsaspect. Door de omgevingsvisie gaat het iets slechter met *trillinghinder* doordat er ook woningen nabij het spoor gebouwd worden.

Tabel 0-7 Kwalitatieve beoordelingsaspecten

Kwalitatieve beoordelingsaspecten	VKA
Trillinghinder	↓

S.7 Hoe passen alle plannen uit de omgevingsvisie in de ruimte?

Er is maar weinig ruimte in een gemeente. Alle plannen voor de toekomst moeten wel in die ruimte passen. Plannen kunnen goed bij elkaar passen en elkaar helpen. Dit wordt kansen op **synergie** genoemd. Plannen kunnen elkaar ook in de weg zitten. Dit wordt risico's op **strijdigheid** genoemd. In het OER is getoetst of alle plannen passen. Deze test heet een **botsproef**.

OER Omgevingsvisie SED		Botsproeven										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	Totaal +	Totaal -
		Wonen & samenleven	Groen & water	Sport & bewegen	Duurzaamheid	Natuur	Recreatie	Economie	Mobiliteit & toegankelijkheid	Ruimtelijke kwaliteit		
1	Wonen & samenleven		+/-	+	-	0	n.v.t	+/-	0	-	3	-4
2	Groen & water			+	0	+	n.v.t	+/-	0	+	5	-2
3	Sport & bewegen				n.v.t	n.v.t	+	-	n.v.t	n.v.t	3	-1
4	Duurzaamheid					n.v.t	n.v.t	-	n.v.t	-	0	-3
5	Natuur						+/-	n.v.t	n.v.t	+	3	-1
6	Recreatie							n.v.t	0	+	3	-1
7	Economie								0	n.v.t	2	-4
8	Mobiliteit & toegankelijkheid									n.v.t	0	0
9	Ruimtelijke kwaliteit										3	-2
											22	-18

Legenda	
+	Kans op synergie
-	Risico op strijdigheid
+/-	Zowel kans op synergie als risico op strijdigheid
0	Geen conflict
n.v.t	Geen relatie onderling

Figuur 0-3 Botsproeven voor de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland

Voor *groen & water*, *sport & bewegen*, *natuur*, *recreatie* en *ruimtelijke kwaliteit* zijn er meer kansen op synergie dan risico's op strijdigheid. Vooral voor *groen & water* zijn er veel kansen op synergie, namelijk met *sport en bewegen*, *natuur*, *ruimtelijke kwaliteit*, *economie* en *wonen en samenleven*.

Voor *wonen & samenleven* en *economie* zijn er meer risico's op strijdigheid dan kansen op synergie. Woningen en bedrijven kosten ruimte. Voor *wonen & samenleven* is kans op strijdigheid met *ruimtelijke kwaliteit* en *duurzaamheid*. Voor *economie* is er kans op strijdigheid met *sport & bewegen* en *duurzaamheid*. Hier moeten de gemeenten dus goed op letten bij het uitwerken van de plannen.

Voor *duurzaamheid* zijn er alleen risico's op strijdigheid. Dit komt omdat deze plannen veel ruimte in nemen. Er zijn risico's op strijdigheid met de beleidsuitspraak *economie*, *ruimtelijke kwaliteit* en *wonen en samenleven*. Hier moeten de gemeenten dus goed op letten bij het uitwerken van de plannen.

Voor *mobiliteit & toegankelijkheid* zijn er geen kansen op synergie en risico's op strijdigheden. Dit komt omdat dit weinig ruimte kost.

S.8 Halen de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland de ambities?

In de omgevingsvisie van de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland staan thema's. Voor elk thema is er een ambitie voor de toekomst (zie paragraaf 2.4). De nieuwe plannen uit de omgevingsvisie zouden moeten helpen om de ambities te halen. Dit is getoetst in het OER. Eerst is gekeken welke beoordelingsaspecten bij de ambitie passen. Op basis van de beoordeling op kansen en risico's is vervolgens gekeken of het genoeg is om de ambities te halen. Dit is te zien in Tabel 0-8.

De score is:

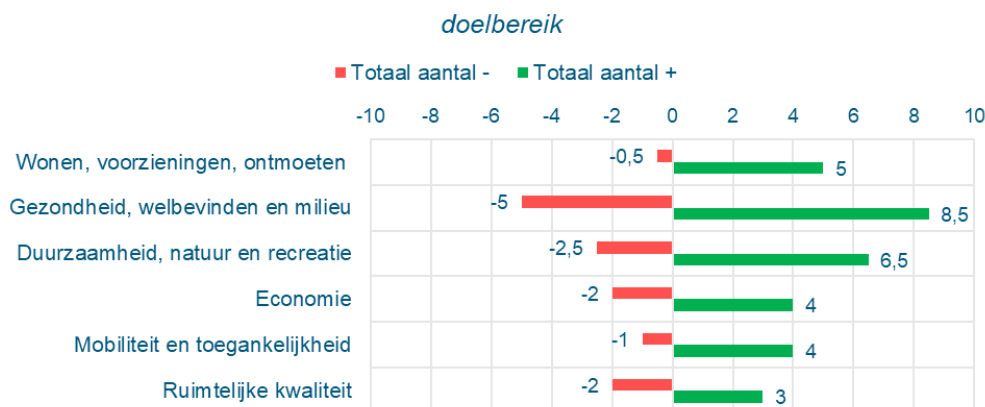
- Er is een kans dat het beoordelingsaspect helpt de ambitie te halen
- Er zijn kansen en risico's, dus het is niet duidelijk of het beoordelingsaspect helpt de ambitie te halen
- Er is een risico dat het beoordelingsaspect ervoor zorgt dat de gemeente de ambitie niet haalt

Tabel 0-8 Ambities

Ambitie		Beoordelingsaspect	Omgevingsvisie
1	Wonen, voorzieningen en ontmoeten	Wonen en samenleven	
		Voorzieningenniveau	
		Ontmoetingsplekken	
		Groene leefomgeving	
2	Gezondheid, welbevinden en milieu	Beweegvriendelijke leefomgeving	
		Groene leefomgeving	
		Sociale veiligheid	
		Omgevingsveiligheid	
		Luchtkwaliteit	
		Geluidhinder	
		Trillinghinder	
		Bodemkwaliteit	
		Oppervlaktewater	
		Hitte	
		Droogte en grondwater	
Wateroverlast (door hemelwater)			
3	Duurzaamheid, natuur en recreatie	Voorzieningenniveau	

Ambitie		Beoordelingsaspect	Omgevingsvisie
		Groene leefomgeving	
		Duurzame energieopwekking	
		Duurzame gebouwen	
		Circulariteit	
		Biodiversiteit	
		Fiets- en wandelnetwerk	
		Landschappelijke kwaliteit	
4	Economie	Sociale veiligheid	
		Circulariteit	
		Werkgelegenheid	
		Werklocaties en bedrijvigheid	
		Landbouw	
		Vrijtijdseconomie	
		Fiets- en wandelnetwerk	
5	Mobiliteit en toegankelijkheid	Verkeersveiligheid	
		Sociale veiligheid	
		Duurzame en slimme mobiliteit	
		Bereikbaarheid auto en OV	
		Fiets- en wandelnetwerk	
6	Ruimtelijke kwaliteit	Groene leefomgeving	
		Landschappelijke kwaliteit	
		Cultuurhistorische waarden	

De omgevingsvisie laat kansen zien voor het halen van vrijwel alle ambities. Maar voor alle ambities zijn er ook risico's dat deze niet gehaald worden. Voor alle ambities zijn meer kansen dan risico's voor het halen van de ambities. Het is niet te zeggen of een ambitie gehaald wordt, dat moet blijken uit verdere uitwerking van de omgevingsvisie in plannen en programma's.

Figuur 0-4 Het halen van de ambities voor de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland

S.9 Wat zijn de gevolgen voor de natuur?

De omgevingsvisie kan een negatief effect hebben op natuur. Daarom is een Passende Beoordeling Natura 2000 gemaakt. Deze gaat over de Natura 2000-gebieden IJsselmeer, Markermeer en IJmeer en het Nationaal Landschap Laag Holland met de Natura 2000-gebieden IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (IVOT), Polder Westzaan, Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder en Eilandspolder.

Er zijn drie soorten risico's voor de natuur:

- Stikstof die neerkomt;
- Verstoring door mensen die ontspannen, en;
- Dieren die sterven door de bladen van windturbines.

Stikstof in de natuur is al hoog op veel plekken. Daarom mag dit niet meer toenemen. Sommige plannen van de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland zorgen voor minder stikstof. Andere plannen zorgen voor meer stikstof. Hier moet de gemeente goed op letten in de toekomst.

Tabel 0-9 Uitkomsten Passende Beoordeling

Beleidsuitspraak		Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief effect	Eindbeoordeling
1	Wonen & samenleving + autonome ruimtelijke ontwikkeling	IJsselmeer Markermeer & IJmeer Laag Holland	Stikstof die neerkomt	De gemeente kan een negatief effect voorkomen
3	Sport & bewegen	Laag Holland	Stikstof die neerkomt	De gemeente kan een negatief effect voorkomen
4	Duurzaamheid	Markermeer & IJmeer	Dieren die sterven door windenergie	De gemeente kan een negatief effect voorkomen
6	Recreatie	Markermeer & IJmeer	Verstoring door mensen die ontspannen	De gemeente kan een negatief effect voorkomen

Beleidsuitspraak		Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief effect	Eindbeoordeling
7	Economie	Laag Holland Omliggende Natura 2000-gebieden	Stikstof die neerkomt	De gemeente kan een negatief effect voorkomen

S.10 Wat kunnen de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland doen om de negatieve effecten tegen te gaan?

Meerdere beoordelingsaspecten zorgen ervoor dat de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland de ambities misschien niet halen. Maatregelen kunnen ervoor zorgen dat een risico zo klein mogelijk is of een kans wordt. Dit heten **mitigerende maatregelen**. In Tabel 0-10 worden de mitigerende maatregelen genoemd per beoordelingsaspect.

Tabel 0-10 Mitigerende maatregelen voor de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland

Beoordelingsaspect	Mitigerende maatregelen
Geluidhinder	Windturbines op voldoende afstand van woningen. Goede verbinding met openbaar vervoer en fietspaden voor nieuwe woningen. Lage parkeernorm. Bij uitwerking plannen een akoestisch onderzoek doen.
Omgevingsveiligheid	Rekening houden met afstand tot spoor en windturbines bij het bouwen van woningen. Bij uitwerking plannen een onderzoek omgevingsveiligheid doen.
Beschermde natuur	Rekening houden met verstoring in plannen. Bij uitwerking plannen natuuronderzoeken doen.
Landbouw	Natuurinclusieve landbouw overwegen. Zoek naar het combineren van landbouw en duurzame energie. Bij uitwerking plannen het belang van agrarische sector meenemen.
Landschap	Bij nieuwe woningen en bedrijven letten op bestaand landschap.
Circulariteit	Concreter maken in omgevingsvisie.
Oppervlaktewater	Geen specifieke aanbevelingen. Onderzoek wat de effecten zijn van riooloverstorten op de waterkwaliteit.
Vrijtijdseconomie	Concreter maken in omgevingsvisie.
Verkeersveiligheid	Rekening houden met verkeersveiligheid in plannen.
Luchtkwaliteit	Goede verbinding met openbaar vervoer en fietspaden voor nieuwe woningen. Lage parkeernorm. Bij uitwerking plannen een luchtkwaliteitsonderzoek doen.
Bodemkwaliteit	Ruimte tussen zonnepanelen op zonnevelden.
Wateroverlast	Voldoende groen en waterberging bij nieuwe woningen.
Bereikbaarheid auto en OV	Andere oplossingen voor parkeren zoeken.
Cultuurhistorische waarden	Rekening houden met cultuurhistorische waarden in de centra. Bij uitwerking plannen een cultuurhistorisch bureauonderzoek doen.
Trillinghinder	Onderzoek naar trillingen bij woningen naast het spoor (binnen 100 meter verplicht, tot 250 meter als het nodig is).

S.11 Wat komt er hierna?

De omgevingsvisie beschrijft het beleid op hoofdlijnen. Soms vraagt een thema of een gebied om nadere uitwerking. Dit wordt gedaan in nieuwe programma's die de gemeente op stelt. De mitigerende maatregelen zoals hierboven beschreven, kunnen daar dan ook een plek krijgen. De nieuwe programma's zijn:

- Programma Hoogkarspel;
- Programma uitbreiding Venhuizen;
- Programma Enkhuizen binnenstad e.o.;
- Programma wonen, en;
- Programma externe veiligheid;
- Programma landelijk gebied.

Bij de Omgevingswet is de gemeente verplicht om de effecten van haar plannen te meten en te beoordelen. Dit heet **monitoring en evaluatie**. Met de informatie kan de gemeente een nieuwe omgevingsvisie beter maken. Ook kunnen de gemeenten zien of ze hun ambities halen. De eerste keer monitoring en evaluatie is twee jaar nadat de omgevingsvisie af is. Daarna gebeurt dat elke vier jaar. Als het niet goed gaat met de ambities, kunnen de gemeenten wat doen. Ze kunnen een programma maken of de ambities aanpassen.

De gemeenten maken een **monitoringsprogramma**. De beoordelingsaspecten zijn hier ook belangrijk. De gemeenten kunnen gebruik maken van openbare bronnen of ze kunnen zelf meten. Ook kunnen ze inwoners vragen om te vertellen wat goed gaat en wat niet.

1 Waaron een omgevingsvisie en OER?

1.1 Omgevingsvisie gemeente Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland

De gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland werken als werkorganisatie SED samen aan het opstellen van één gezamenlijke omgevingsvisie voor 2040. Deze is verplicht onder de nieuwe omgevingswet die per 1 januari 2024 in werking is getreden. De omgevingsvisie beschrijft hoe de werkorganisatie SED de fysieke leefomgeving op de lange termijn wil ontwikkelen, hét instrument om samenhang in het beleid voor de fysieke leefomgeving aan te brengen. De omgevingsvisie is een strategische beleidsvisie waarin opgaven en ambities voor de leefomgeving zijn opgenomen. Ook zijn richtinggevend keuzes, op hoofdlijnen, opgenomen waarmee de gemeente invulling wil geven aan het behalen van de ambities. Verdere uitwerking van die keuzes vindt na vaststelling van de omgevingsvisie plaats in instrumenten zoals bijvoorbeeld het omgevingsplan en programma's.

1.2 Een gecombineerd proces en product

Sinds 2015 werken de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland samen in één organisatie aan deze opgaven. Op die manier wordt de aanwezige kennis en capaciteit beter benut. De gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland liggen in de provincie Noord-Holland, in de regio West-Friesland. De drie gemeenten samen hebben bijna 60.000 inwoners. De gemeenten hebben elk hun eigen kenmerken en kernkwaliteiten. Zo is Stede Broec vooral een woongemeente met een lint van kernen met regionale voorzieningen. Enkhuizen staat bekend als oude VOC-stad met een toeristisch en historisch centrum en passantenhavens. Drechterland bestaat uit meerdere kleine dorpskernen met agrarische bedrijven in het uitgestrekte buitengebied. Maar niet alle kenmerken en kernkwaliteiten zijn beperkt tot de gemeentegrenzen. Elke gemeente staat daarnaast voor opgaven die gemeentegrens overstijgend zijn. Door samen te werken worden de krachten benut. De omgevingsvisie vormt de ruimtelijke vertaling van deze samenwerking, waarin de fysieke leefomgeving van de toekomst integraal wordt beschreven voor alle drie de gemeenten. Er heeft nauwe samenwerking plaatsgevonden op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau.

1.3 Waaron een OER?

De gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland willen de gevolgen van het nieuwe omgevingsbeleid uit de omgevingsvisie op de leefomgeving in beeld brengen. Daarom is er bij de omgevingsvisie een Omgevingseffectrapport (OER) opgesteld. Het OER levert de informatie die nodig is om een zorgvuldig besluit te nemen over de omgevingsvisie. Daarbij zijn alle relevante belangen meegewogen. Ook beschrijft en verantwoordt het OER de resultaten van dit proces.

Voor bepaalde ontwikkelingen moet onder de Omgevingswet een milieueffectrapportage (mer) worden uitgevoerd. In het Omgevingsbesluit (hoofdstuk 11 en bijlage V) is opgenomen voor welke activiteiten en ontwikkelingen een mer-plicht geldt. Activiteiten en ontwikkelingen waar dit voor geldt zijn bijvoorbeeld:

- De bouw van woningen en bedrijven (stedelijk ontwikkeling);
- De bouw of aanpassing van een windturbinepark.

De omgevingsvisie voor de gemeente Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland biedt een kader voor dit soort ontwikkelingen. Het kan ook zijn dat in de omgevingsvisie beleid staat wat mogelijk verstorend is voor de natuur in Natura 2000-gebieden. Dit zijn gebieden die op Europees niveau beschermd zijn. Als onduidelijk is hoe groot de mogelijke gevolgen zijn voor dit gebied, moet hier onderzoek naar gedaan worden. Dit onderzoek heet een passende beoordeling. Voor de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland is een passende beoordeling uitgevoerd, deze is onderdeel van het OER en opgenomen in bijlage 2.

Als een mer bij een omgevingsvisie verplicht is, dan moet de uitgebreide mer-procedure doorlopen worden. Er wordt dan een milieueffectrapport (MER) opgesteld, dat met de (ontwerp)-omgevingsvisie ter inzage gaat en waar de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie mer) een advies over moet geven. Een MER bij de omgevingsvisie wordt OER genoemd, hoe dit zit is uitgelegd in onderstaand kader.

Wat is mer, wat is MER en wat is OER?

Mer staat voor 'milieueffectrapportage' en is de procedure waarbinnen een MER wordt opgesteld.

MER staat voor 'milieueffectrapport' en bevat de resultaten van het onderzoek naar de (milieu)effecten binnen een mer. De toevoeging 'plan' (planMER) wil zeggen dat het om een MER voor een plan gaat, zoals een omgevingsvisie.

De omgevingsvisie bevat de menselijke leefomgeving als geheel, dus zowel fysiek, economisch als sociaal. Dit vraagt om een breder georiënteerd proces dan een traditioneel MER. OER staat voor 'omgevingseffectrapport', waarin naast de milieueffecten ook andere omgevingseffecten, zoals sociale en economische, in beeld worden gebracht. We spreken daarom hier niet over een planMER maar over een OER. Voor de juridische juistheid wordt nog wel gesproken van een mer-procedure

De omgevingsvisie beschrijft de ambities van de gemeenten en wat zij op hoofdlijnen gaan doen om die ambities te halen (het nieuwe beleid). Het OER beschrijft:

- De kwaliteiten van de leefomgeving (de huidige situatie en autonome ontwikkeling).
- De gevolgen van het beleid op de leefomgeving.
- Of het beleid bijdraagt aan het halen van de gestelde ambities.

Bij de uitwerking van de omgevingsvisie heeft de gemeente ingezet op een proces met interactie tussen het uitwerken van de omgevingsvisie en het opstellen van het OER. Dit wordt een ontwerp-OER genoemd. De interactie tussen beide bestaat uit regelmatige wederzijdse terugkoppeling tussen de beleidsontwikkeling aan de ene kant (omgevingsvisie) en de gevolgen ervan voor de leefomgeving aan de andere kant (mer).

Op deze manier is het OER gebruikt om het beleid aan te scherpen en om beleidskeuzes te maken en aan te scherpen. De gemeente wil het OER ook gebruiken als basis voor het monitoren en bijsturen van het beleid tijdens de uitvoering.

1.4 De mer-procedure

In het OER zijn op basis van de mer-procedure de gevolgen van de omgevingsvisie op de leefomgeving in beeld gebracht. Die informatie moet gebruikt worden bij de besluitvorming over de omgevingsvisie. De mer-procedure is gebaseerd op Europese regelgeving. Het doel van mer is het bieden van voldoende informatie waarmee de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland het milieu- en leefomgevings-belang volwaardig en vroegtijdig in de plan- en besluitvorming over de omgevingsvisie kan betrekken. De mer-procedure voor de omgevingsvisie is verlopen in lijn met de wettelijke vereisten, deze is als volgt:

1. Openbare kennisgeving van het voornemen door bevoegd gezag

De mer-procedure is gestart met een bekendmaking van het voornemen via een openbare kennisgeving en publicatie van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Deze NRD heeft vanaf 18 oktober tot en met 29 november 2023 digitaal ter inzage gelegen en in een papieren versie op de gemeentehuizen van de drie gemeenten. Gedurende de zienswijzetermijn is iedereen in de mogelijkheid gesteld schriftelijk en/of mondeling te reageren op de NRD.

2. Raadplegen betrokken instanties over reikwijdte en detailniveau van het OER en vaststellen reikwijdte en detailniveau

Iedereen heeft de mogelijkheid gehad schriftelijk te reageren op de ter inzage gelegde NRD. Gedurende de termijn van terinzagelegging zijn in totaal 4 zienswijzen op de NRD naar voren gebracht. In een nota van beantwoording zienswijzen zijn de onderwerpen uit die zienswijzen samengevat en beantwoord. Hierbij is aangegeven hoe de zienswijze zijn meegenomen bij het opstellen van het OER. Na de ter inzage termijn zijn nog 2 reacties binnengekomen met aandachtspunten voor het de OER. Ook deze 2 reacties zijn opgenomen in het overzicht met de zienswijzen. De zienswijzen hebben aanleiding gegeven om het beoordelingsaspect ‘trillingen’ aanvullend nog mee te nemen in het OER.

3. Opstellen OER en Passende Beoordeling

Vervolgens is het OER opgesteld. Omdat significante effecten op Natura 2000-gebieden niet konden worden uitgesloten is er een Passende Beoordeling uitgevoerd (zie hoofdstuk 6 van dit OER). De Passende Beoordeling is een bijlage bij het OER (bijlage 2).

4. Ter inzage leggen OER en ontwerp-omgevingsvisie

Het OER is eind 2024 samen met de ontwerp-omgevingsvisie zes weken ter inzage gelegd. Iedereen heeft in deze zes weken de gelegenheid zienswijzen in te dienen. De Commissie voor de milieueffectrapportage toetst in deze periode de kwaliteit van het OER en beoordeelt of de juiste (milieu)informatie aanwezig is om een besluit over de omgevingsvisie te kunnen nemen.

5. Besluit en vervolg

De omgevingsvisie en het OER worden vastgesteld door het bevoegd gezag, de gemeenteraad van de gemeenten **Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**.

1.5 Leeswijzer

Dit OER bestaat uit de volgende hoofdstukken:

- Hoofdstuk 2: Waar gaat de omgevingsvisie over en hoe is deze gemaakt?
- Hoofdstuk 3: Hoe is het OER gemaakt?
- Hoofdstuk 4: Wat staat er in de ‘Foto van de leefomgeving’?
- Hoofdstuk 5: Wat zijn de effecten van de omgevingsvisie?
- Hoofdstuk 6: Wat zijn de gevolgen voor Natura 2000-gebieden?
- Hoofdstuk 7: Conclusies, aandachtspunten en aanbevelingen
- Hoofdstuk 8: Wat komt er na het OER?

2 Waar gaat de omgevingsvisie over?

2.1 Totstandkoming van de omgevingsvisie

Eind mei/begin juni 2023 is gestart met de omgevingsvisie. Omdat het een lang proces is, is de omgevingsvisie verdeeld in vijf verschillende fases.

Fase 1: Actualiseren en aanvullen

Er is begonnen met het verzamelen van informatie, zoals beleid van de verschillende overheden. Ook is een analyse gedaan van de bouwstenen documenten voor de omgevingsvisie (van elke gemeente één) met daarin de ambities, kernkwaliteiten en actuele ontwikkelingen. De kernkwaliteiten vormen de basis voor de omgevingsvisie en zijn gevisualiseerd in een waardenkaart. In deze fase is ook de notitie reikwijdte en detailniveau opgesteld.

Fase 2: Kwaliteiten en opgaven

In 2023 zijn de kernkwaliteiten en opgaven uitgewerkt in een eerste 50% versie van de omgevingsvisie. Deze versie is gedeeld met de gemeenteraad. Ook is de Foto van de leefomgeving van het OER opgesteld, welke input heeft gegeven aan de omgevingsvisie. Voor de gemeenteraadsleden was het erg informatief om te weten voor welke onderwerpen er nog een grote opgave lag en waar de gemeenten al redelijk op orde zijn.

Fase 3: Participatie samenleving

In deze fase heeft participatie plaatsgevonden met bewoners en belangenbehartigers. Er heeft een reflectie plaatsgevonden van kernwaarden, opgaven en doelen aan de hand van stellingen en beelden. Van 12 tot en met 15 februari 2024 is de week van de omgevingsvisie gehouden. Een week waarin de gemeente in gesprek ging met verschillende doelgroepen. Naast de inloophbijeenkomsten werd er met bijna 300 inwoners op drukbezochte plekken gesproken in de gemeenten. Ook werden op verschillende avonden met belangenbehartigers van verenigingen en (koepel)organisaties gesproken. In de vorm van twee mini-enquêtes bereikten de gemeente nog bijna 200 mensen. Zij gaven antwoord op 7 vragen over dorpen en wijken of het buitengebied.

Fase 4: verwerken participatie

De opbrengst van de participatie is vervolgens verwerkt in de 80% omgevingsvisie. De visie is verfijnd en uitgebreid met een visiekaart, de gebiedsgerichte koers en kansen, een afwegingskader voor initiatieven en de aankondiging van enkele voorgenomen programma's. Op basis van de 80% omgevingsvisie heeft een tussentijdse reflectie plaatsgevonden van het OER. De resultaten van deze reflectie zijn gepresenteerd en zo veel als mogelijk verwerkt in de omgevingsvisie.

Fase 5: Tervisielegging & vaststelling

De laatste fase is het vaststellen van de omgevingsvisie. Tijdens deze fase kunnen inwoners nog één keer hun mening geven tijdens de officiële ter visie legging. Daarna stellen de gemeenteraden de omgevingsvisie vast. Hierna is geen beroep meer mogelijk. De omgevingsvisie is een visie voor de lange-termijn. Na de vaststelling vormt de omgevingsvisie de basis voor omgevingsprogramma's.

2.2 De inhoud van de omgevingsvisie

In de omgevingsvisie staat hoe de gemeenten **Stede Broec**, **Enkhuizen** en **Drechterland** zich gaan ontwikkelen tot 2040. Er worden beslissingen gemaakt over bijvoorbeeld de kwaliteiten, de groene

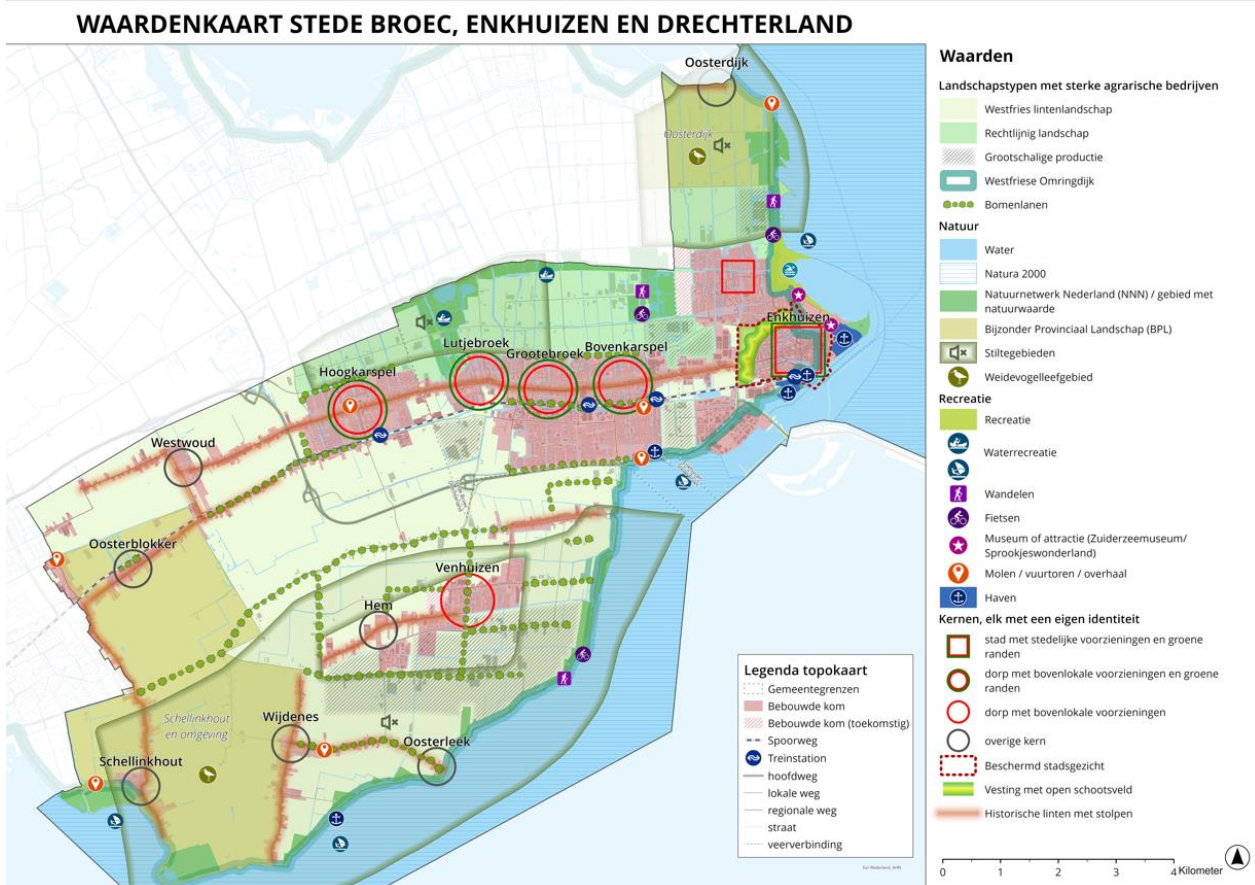
omgeving en de leefbaarheid van de gemeenten. Omdat de ruimte beperkt is, maar de vraag groot, is het belangrijk om goed na te denken over wat waar kan en hoe functies gecombineerd kunnen worden. De omgevingsvisie helpt om de juiste balans te vinden tussen het benutten en beschermen van de leefomgeving:

- De visie geeft een integrale richting aan ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving, en de uitwerking van beleid in onder andere programma's en het omgevingsplan;
- De visie geeft een uitnodigend en inspirerend toekomstbeeld dat is opgesteld met en voor inwoners, organisaties en (maatschappelijke) ondernemers;
- De visie geeft de werkwijze aan: wat doet de gemeente, wat doet de markt, waar is de samenleving aan zet, en welke voorwaarden worden hierbij gesteld?

2.3 Bestaande waarden gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland

De drie gemeenten **Stede Broec**, **Enkhuizen** en **Drechterland** hebben elk hun eigen kenmerken en kernkwaliteiten. Deze hebben zich door de eeuwen heen ontwikkeld en maken wat zij vandaag de dag als gemeente uitstralen en wie zij zijn. De kernkwaliteiten vormen het vertrekpunt voor het opstellen van de omgevingsvisie, vanuit daar wordt er gewerkt aan de toekomst.

De kernkwaliteiten zijn visueel weergegeven op onderstaande waardenkaart (zie Figuur 2-1). Op die manier is te zien waar de kernkwaliteiten liggen.

Figuur 2-1 Waardenkaart SED-gemeenten

De volgende kernkwaliteiten zijn er per gemeente:

Kenmerkend voor **Stede Broec** is het dorps wonen met een hoog voorzieningenniveau. Een compacte gebouwde omgeving met alle voorzieningen binnen een paar kilometer van elkaar, zoals bedrijven, winkelcentrum Streekhof, en goede OV-verbindingen waaronder twee stations. De bebouwde kom wordt letterlijk omringd door groen en dooraderd door water. Natuur en recreatie liggen om de hoek, zoals het Streekbos en de Weelen. In verbinding met het Markermeer ligt de Broekerhaven.

Ten (noord)oosten van **Stede Broec** ligt **Enkhuizen**. Kenmerkend voor **Enkhuizen** is de historische binnenstad en haar vele monumenten als toeristische trekpleister, de ligging aan het IJsselmeer en de bijzondere kustlijn ten noorden van het centrum. Daarnaast is Seed Valley een belangrijke economische sector in de regio en zijn er twee regionale bedrijventerreinen. Mede dankzij het Zuiderzee museum, Sprookjeswonderland en de vele havens is Enkhuizen nautisch, toeristisch en recreatief sterk.

Voor **Drechterland** is het landelijk karakter van de omgeving met doorkijkjes en rust kenmerkend. De afwisseling tussen de weilanden, rietlanden, fruittuinen, en wegen en sloten, afgebakend door hagen en dijken. Uniek zijn de fruitboomgaarden tussen Wijdenes en Venhuizen. In het westen van de gemeente ligt een bijzonder cultuurhistorisch landschap met ruimte voor weidevogels. Kenmerkend voor West-Friesland is de West-Friese Omringdijk, dit is een landschappelijk waardevol element.

2.4 Wat is het toekomstbeeld?

De gemeenten willen **aantrekkelijk zijn om te wonen, te werken en om te bezoeken**; nu en in de toekomst. Dat is de centrale ambitie. Ze hebben daarom veel aandacht voor de ontwikkelingen in de samenleving, zoals de vergrijzing, gezondheid en saamhorigheid. De drie gemeenten werken samen aan voldoende woningen, gezondheid, veiligheid, bereikbaarheid en duurzaamheid. Elke gemeente heeft de volgende specifiekere ambities:

Stede Broec

Stede Broec moet ook in de toekomst een sterke woongemeente blijven met eigen voorzieningen, en dorpse uitstraling, goede bereikbaarheid en ruimte voor groen en water.

Enkhuizen

Enkhuizen blijft ook in de toekomst een moderne, levendige stad met een zichtbare rijke geschiedenis. Ze hebben een historisch centrum dat aantrekkelijk is voor bewoners en bezoekers. Het is prettig wonen en leven. De stad is gastvrij en trekt het toerisme dat de unieke kwaliteiten waardeert. De stad verduurzaamt door ontwikkeling. Er wordt geprofiteerd onder meer van een vitale economie, verbonden aan het sterke toeristische profiel, de nautische sector en Seed Valley.

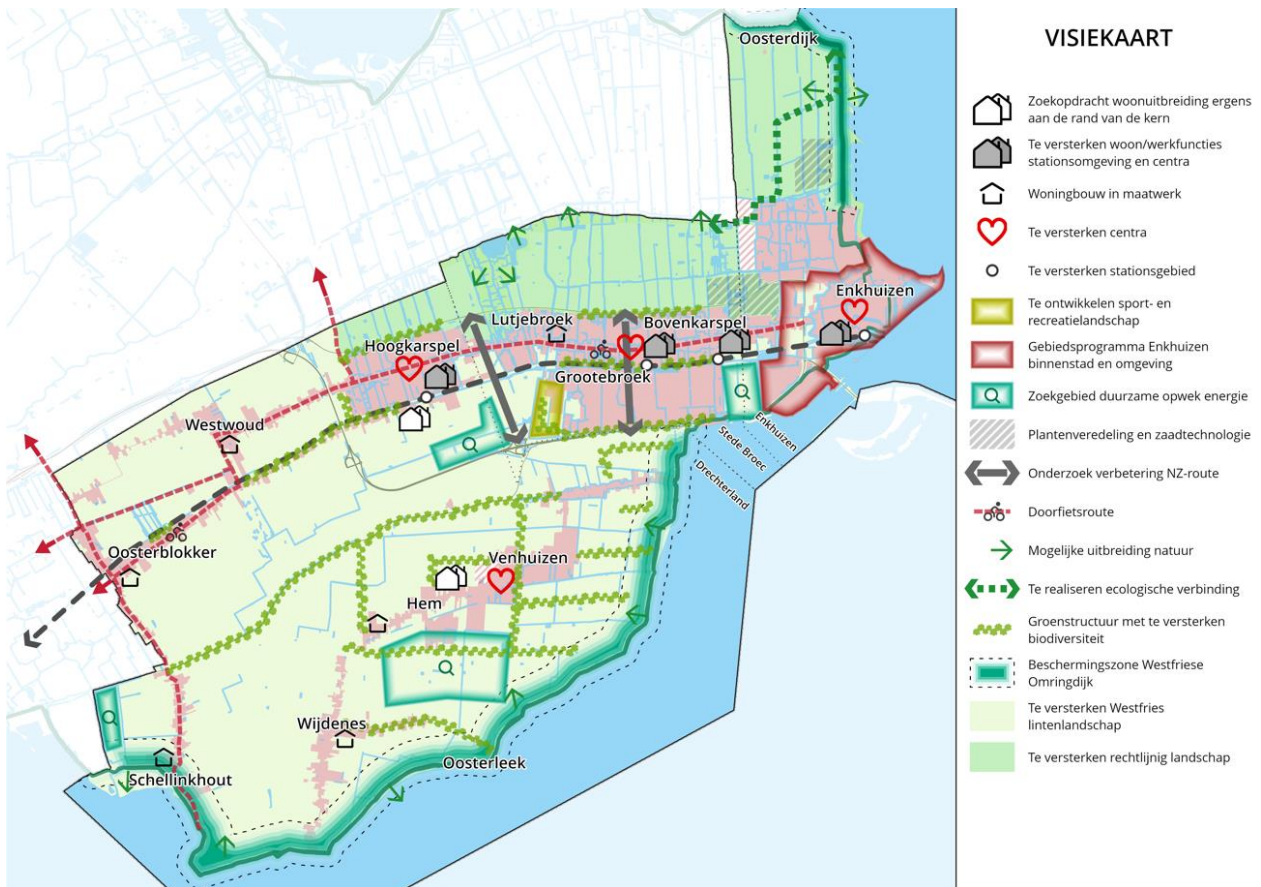
Drechterland

Drechterland bouwt samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers verder aan een vitale gemeente waar iedereen erbij hoort en de ruimte heeft zich te ontwikkelen. De identiteit wordt gevormd door de individuele kernen en ligging van de gemeente in West-Friesland. Ze hebben oog voor elkaar. Drechterland wil samen al het mooie van de gemeente behouden en ruimte bieden voor kwalitatieve ontwikkelingen. De gemeente gaat aan de slag met de Visie op de Dijk: passende recreatie, natuurversterking en behoud van de cultuurhistorische waarde. Er zijn kansen voor recreatie en toerisme, vooral in het landschap en aan/op het water.

In het toekomstbeeld zijn deze onderwerpen belangrijk:

1. Wonen & samenleven
2. Gezondheid, welbevinden & milieu
3. Duurzaamheid, natuur & recreatie
4. Economie
5. Mobiliteit & toegankelijkheid
6. Ruimtelijke kwaliteit

Onderstaand wordt nader ingegaan op de concretere doelen per onderwerp. De visie kaart die hierbij hoort is zichtbaar in Figuur 2-2.

Figuur 2-2 Verbeelding van de omgevingsvisie

2.4.1 Wonen en samenleven

De doelen over wonen, voorzieningen en ontmoeten zijn:

- De gemeenten werken naar een compleet, duurzaam en betaalbaar aanbod van verschillende soorten woningen. Ze doen dat om te voorzien in vraag naar woningen van iedereen voor nu en later.
- Binnen buurten zorgen ze voor afwisseling van woningtypen en menging van doelgroepen. Er is ruimte voor allerlei soorten woningen. Voorbeelden zijn mengen van koop en huur, knarrenhoven en woningen voor bijzondere doelgroepen.
- De gemeenten besteden bijzondere aandacht aan starters, ouderen en mensen met behoefte aan zorg of ondersteuning. Dit betekent onder meer dat ze woningen zo willen bouwen of verbouwen dat je er

kan blijven wonen als je ouder wordt of meer zorg nodig hebt. Zo'n woning noemen ze levensloopbestendig.

- De gemeenten zorgen voor goede omstandigheden om de voorzieningen in kernen te behouden. Ze willen graag dat er voldoende voorzieningen zijn die passen bij de grootte van de kern. En dat voorzieningen zo goed mogelijk bereikbaar zijn.
- De gemeenten werken aan afwisselende, leefbare, groene en duurzame woonwijken, dorpen en stad.
- De gemeenten zorgen voor ontmoetingsmogelijkheden in binnenstad, dorpskernen en woonwijken, voor kinderen, jongeren en ouderen.
- De gemeenten vinden het belangrijk dat er zoveel mogelijk gelijke kansen zijn voor iedereen. Een goede toegankelijkheid van voorzieningen is een voorwaarde voor de inwoners om mee te kunnen doen en verbonden te zijn met anderen.
- Bijzondere aandacht gaat uit naar de leefbaarheid van de binnenstad, dorpen, wijken en het platteland.

2.4.2 Gezondheid, welbevinden en milieu

De doelen over veiligheid, bewegen/sporten en inspelen op veranderingen in het klimaat zijn:

- Samen met de ketenpartners wordt gewaakt over de gezondheid en veiligheid van de leefomgeving. Van bodem en ondergrond tot gezonde buitenlucht.
- De gemeenten werken samen met Rijk, provincie en hoogheemraadschap aan de veiligheid op het gebied van water. Ze zorgen dat we bestand zijn tegen droogte, hitte en zware regenval (klimaatadaptatie).
- De gemeenten behouden het groene karakter van onze omgeving.
- De gemeenten stimuleren bewegen, sport en recreatie.

2.4.3 Duurzaamheid, natuur en recreatie

De doelen over energie, natuur, rijkdom aan planten- en diersoorten (biodiversiteit) en recreatie zijn:

- De gemeenten leveren onze bijdrage aan de doelen op het gebied van energiebesparing en het duurzaam opwekken van energie. Ze maakten daarover afspraken in onze regio West-Friesland. Dit krijgt vorm door:
 - De omslag naar duurzame energie in dorpen en wijken (energietransitie bebouwde omgeving).
 - De omslag naar duurzame energie bij bedrijven en in het verkeer (verduurzaming gebouwen, bedrijvigheid en verkeer).
 - Invulling van de Regionale Energie Strategie in het buitengebied.
- De gemeenten werken aan een patroon van bomen, bermen en andere groenvoorzieningen dat stevig is en ruimte geeft aan veel planten- en diersoorten. Dat noemen ze biodiversiteit.
- De gemeenten behouden patronen van vaarten, bermen en ander waardevol water en groen in het buitengebied. Ook behouden ze de biodiversiteit in de kernen en langs randen van onze kernen.
- In de regio is een groot tekort aan mogelijkheden om te recreëren. Ze verbeteren daarom waar mogelijk de gelegenheid voor het wandelen, fietsen en varen. Ze ondersteunen initiatieven die een verrijking zijn op dit gebied. Ze zorgen voor voldoende voorzieningen en toegankelijkheid in en bij recreatiegebieden. Bijvoorbeeld in de vorm van voldoende parkeerplaatsen.
- De gemeenten zijn terughoudend in het toestaan van nieuwe recreatiewoningen. Permanent wonen gaat vanwege de grote woningbehoefte voor recreatief wonen.
- De gemeenten stimuleren duurzame en vernieuwende bedrijven. Dat kan gaan om bedrijven waarin aandacht is voor grondstoffen en het voorkomen van afval (circulaire bedrijven). Ook kan het gaan om bedrijven die evenveel energie opwekken als gebruiken. Of om bedrijven die zich richten op het sterker maken van de natuur (natuurinclusieve bedrijven).

2.4.4 Economie

De doelen over verschillende soorten bedrijven en ruimte voor bedrijven zijn:

- De gemeenten ondersteunen de economie in onze gemeenten. Ze zien kansen voor het versterken van verschillende soorten bedrijvigheid die in onze gemeenten voorkomen:
 - Seed Valley.
 - Bedrijvigheid die samenhangt met de landbouw (Agribusiness).
 - Land- en tuinbouw.
 - Scheepsbouw, scheepsreparatie, verkoop van watersportproducten, de jachthaven en de stalling van schepen bij Enkhuizen. Dit noemen ze het nautische cluster.
 - Bedrijven die kunststof bewerken of verwerken.
 - Recreatie en toerisme met accent op kleinschalige verblijfsrecreatieve voorzieningen, fiets-, wandel-, en vaarvoorzieningen en landschapsbeleving in Drechterland en Stede Broec en op de liefhebber van erfgoed van stad en haven in Enkhuizen.
- De gemeenten zetten in op een toekomstbestendige detailhandelstructuur
- De gemeenten gaan graag in gesprek met bedrijven over de mogelijkheden rond uitbreiding of vestiging. Als voorwaarde geldt dat er ruimte moet zijn en het bedrijf in de omgeving past voor wat betreft hinder en schaal.
- De gemeenten stimuleren duurzame en vernieuwende ontwikkelingen. Dat kan gaan om ontwikkelingen waarin aandacht is voor:
 - Grondstoffen en het voorkomen van afval;
 - Het tot een minimum beperken van de vraag naar energie;
 - Het versterken van de natuur.
- De gemeenten zorgen voor veilige bedrijfsterreinen die gebruikt worden waarvoor ze bedoeld zijn

2.4.5 Mobiliteit en toegankelijkheid

De doelen over verkeer en vervoer en toegankelijkheid voor iedereen zijn:

- Bereikbare gemeenten waar het verkeer veilig is.
- Beter benutten van de stations en verbeteren van de mogelijkheden voor aanvullend vervoer naar de dorpen en het landelijke gebied.
- Stimuleren van duurzame mobiliteit. Daarbij stimuleren we als eerste lopen, daarna fietsen en vervolgens gebruik van openbaar vervoer of deelfervoer.
- Ondersteunen van elektrisch rijden.
- Toegankelijkheid van openbare ruimte en voorzieningen voor iedereen.
- Versterken van de digitale bereikbaarheid.
- Verbeteren van de verkeersverbinding in Drechterland en Stede Broec tussen Polder het Grootslag en Polder de Drieban.

Specifieke aandachtspunten:

- Leefbaarheid in de binnenstad Enkhuizen.
- Bezoekersstromen naar Zuiderzeemuseum en Sprookjeswonderland.
- Het centrum van Bovenkarspel.
- Historische linten, stationsgebieden en bedrijventerreinen.
- Bereikbaarheid van dorpen en platteland.
- Aansluiting van busvervoer op het treinverkeer.
- Ontbreken van een OV verbinding met Lelystad en Medemblik.
- Wandel- en fietsroutes en de sociale veiligheid en verkeersveiligheid op deze routes.
- Verkeersveiligheid rond scholen.

- Uitbreiding van de drinkwaterfabriek van PWN nabij Oosterdijk (Andijk) en de verkeersstromen die dit met zich meebrengt.

2.4.6 Ruimtelijke kwaliteit

De doelen over het karakter van het landschap, dorpen en stad, stolpen, kerken en andere bijzondere gebouwen zijn:

- Het behouden en versterken van het karakter van het landschap.
- Het behouden en versterken van de West-Friese Omringdijk.
- Het behouden en versterken van het karakter van de historische binnenstad van Enkhuizen, de vesting met schootveld en havens.
- Het behouden en versterken van het karakter van de historische bebouwingslinten.
- Het behouden en versterken van het groene en waterrijke karakter van het buitengebied en wijken.
- Het behouden en versterken van aardkundige waarden in de vorm van kreekruggen.
- Het behouden en versterken van het cultureel erfgoed (stolpen, kerken, molens, vuurtoren, watertoren en archeologische waarden). Wat we belangrijk vinden staat op de bestaande waardenkaart.

3 Hoe is het OER gemaakt?

3.1 Algemene aanpak

Het OER bij de omgevingsvisie SED geeft inzicht in:

1. De kwaliteiten van de leefomgeving van de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland

Hoe staat de leefomgeving in de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland er op dit moment voor? Dat is beschreven in de 'Foto van de leefomgeving' en vormt de referentiesituatie van dit OER. De referentiesituatie is zowel de huidige situatie als de autonome ontwikkeling (dit is bestaand beleid waarover al besluiten zijn genomen). De 'Foto van de leefomgeving' is opgenomen in bijlage 1 van dit OER. De huidige situatie laat zien hoe het er op dit moment voor staat in de gemeenten. De autonome ontwikkeling is de situatie in 2030 bij ongewijzigd voortzetten van het vastgestelde beleid. Daar waar mogelijk wordt een doorkijk gemaakt naar 2040. Uit de 'Foto van de leefomgeving' blijkt waar het de leefomgeving nu 'op orde' is en waar er nu en bij bestaand, ongewijzigd beleid knelpunten of problemen verwacht worden. In hoofdstuk 4 zijn de belangrijkste conclusies uit de 'Foto van de leefomgeving' beschreven.

2. De gevolgen van het beleid op de leefomgeving

Dit laat zien wat de verwachte gevolgen zijn van het nieuwe beleid wat onderdeel uitmaakt van de omgevingsvisie voor de ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente **Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** en in hoeverre dat de autonome trends de kwaliteiten van de leefomgeving beïnvloeden. Om dit te kunnen beoordelen moet de omgevingsvisie voldoende concrete uitspraken bevatten van nieuw beleid en waar een relatie met de leefomgeving mee gelegd kan worden.

3. Of het beleid bijdraagt aan het halen van de gestelde ambities

Dit laat zien in hoeverre verwacht wordt dat het nieuwe beleid bijdraagt aan het halen van de ambities die met de omgevingsvisie nagestreefd worden.

3.2 Proces en aanpak

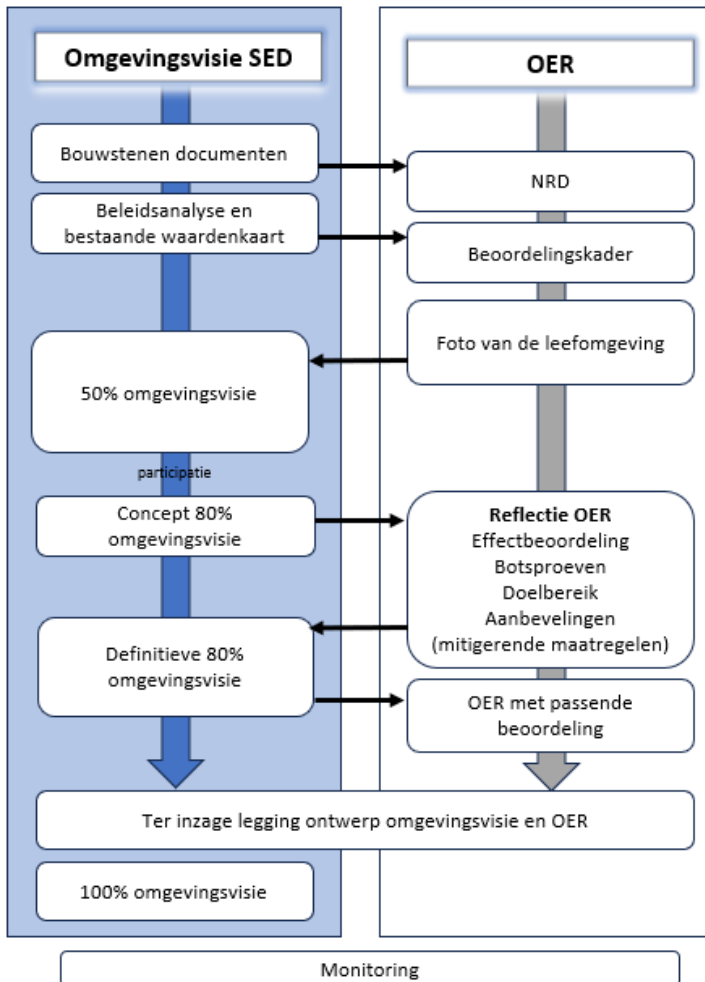
Onderstaand Figuur 3-1 geeft het proces van dit OER schematisch weer, waarbij ook de interactie met de omgevingsvisie te zien is. In deze paragraaf worden de stappen op hoofdlijnen beschreven. In de overige paragrafen van dit hoofdstuk worden deze stappen uitgebreider beschreven.

NRD

De NRD beschrijft welke onderscheidende alternatieven in het OER onderzocht gaan worden ('reikwijdte'). Daarnaast staat er in de NRD welke beoordelingsaspecten onderzocht gaan worden, de manier waarop en met welke diepgang ('detailniveau') dat gebeurt.

Beoordelingskader

In het beoordelingskader zijn beoordelingsaspecten opgenomen die in dit OER beoordeeld zijn. Het vormt daarmee het kader voor de beschrijving van de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen en de effecten van de omgevingsvisie.

Figuur 3-1 Processchema omgevingsvisie en OER

OER met passende beoordeling

De omgevingsvisie is mede op basis van de aanbevelingen uit de effectbeoordeling OER aangescherpt tot een 80% versie. De visie is één omvattend geheel van strategische, richtinggevende hoofdlijnen voor nieuw omgevingsbeleid. In het OER (in hoofdstuk 7.2) is gemotiveerd wat in de visie is gedaan met de aanbevelingen en aandachtspunten vanuit de reflectie.

Omdat op voorhand niet uitgesloten kon worden dat het nieuwe beleid tot significante negatieve effecten in Natura 2000-gebieden leidt, is een Passende Beoordeling opgesteld. Daarin is beoordeeld of het nieuwe beleid tot significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden kan leiden en zo ja, op welke manier die effecten voorkomen kunnen worden ('mitigerende maatregelen'). Dit is opgenomen in bijlage 2.

Ter inzagelegging omgevingsvisie SED en OER

De ontwerp omgevingsvisie wordt samen met het OER ter inzage gelegd. Als bijlage bij het OER zit de Foto van de leefomgeving en de passende beoordeling. Het OER wordt ook naar de Commissie mer gestuurd ter toetsing.

Foto van de leefomgeving

In de 'Foto van de leefomgeving' zijn de huidige situatie en autonome ontwikkeling tot 2030 beschreven voor de beoordelingsaspecten zoals opgenomen in het beoordelingskader. Autonome ontwikkelingen zijn trends, ontwikkelingen en vigerend beleid. Het is opgesteld op basis van de best beschikbare actuele informatie, data en toekomst-prognoses. Aanvullend is een doorkijk gemaakt naar 2040. Het resultaat is opgenomen in bijlage 1.

Reflectie OER

Vanuit het OER is een **effectbeoordeling** gedaan van de omgevingsvisie in wording. Aan de hand van het beoordelingskader zijn de effecten van de concept omgevingsvisie in beeld gebracht (par 5.2 en 5.3).

Met zogenaamde '**botsproeven**' (par 5.4) is beoordeeld in hoeverre het nieuwe beleid consistent is en of ze ruimtelijk gezien naast elkaar kunnen bestaan. Er is beoordeeld of de verschillende beleidsonderdelen elkaar versterken en/ of conflicteren.

Ook is ingegaan op de **mate van doelbereik** (wordt er wel of niet bijgedragen aan de ambities? (par 5.5)) en zijn aanbevelingen en aandachtspunten meegegeven aan de visie.

100% omgevingsvisie

Op basis van de zienswijzen op de visie en het OER wordt de omgevingsvisie definitief gemaakt. In een nota van antwoord wordt aangegeven wat gedaan is met de zienswijzen.

Monitoring

Monitoring is een belangrijk onderdeel van de omgevingsvisie volgens de Omgevingswet. Door middel van monitoring worden de effecten van het beleid uit de omgevingsvisie inzichtelijk en wordt de kans geboden om tijdig bij te sturen in de gewenste richting. Monitoring maakt geen onderdeel uit van dit OER, wel is er een aanzet gegeven. In paragraaf 8.3 wordt hier nader op ingegaan als onderdeel van het vervolg op dit OER.

3.3 Het beoordelingskader

De kwaliteiten van de leefomgeving en de effecten van de omgevingsvisie zijn in beeld gebracht aan de hand van het beoordelingskader (zie Tabel 3-1). Het beoordelingskader vormt de basis van het OER. Naast de beoordelingsaspecten binnen het domein van de Omgevingswet (de fysieke leefomgeving), bevat het beoordelingskader ook sociale en economische aspecten. Met een dergelijk breed beoordelingskader kan het OER daadwerkelijk bijdragen aan een goede en brede weging van alle relevante belangen in de omgevingsvisie van de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland.

Het beoordelingskader is het resultaat van een analyse van opgaven in de fysieke leefomgeving en de ambities voor de omgevingsvisie. Bij het opstellen van te beschouwen beoordelingsaspecten is ook in ogenschouw genomen welke gegevens er beschikbaar waren. Het beoordelingskader is gaandeweg binnen de procesaanpak van het OER verder aangescherpt ten opzichte van de NRD, waarbij sommige beoordelingsaspecten zijn opgesplitst of samengenomen.

De Foto van de leefomgeving en de effectbeoordeling worden in beeld gebracht aan de hand van het beoordelingskader. In Tabel 3-1 is het beoordelingskader voor het OER van de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland.

Tabel 3-1 Beoordelingskader

Laag	Thema	Beoordelingsaspecten	Criteria
People	Samenleving	Beweegvriendelijke leefomgeving	Mate van sportaccommodaties, sport- en speelplekken, recreatief groen en blauw en nabijheid van voorzieningen
		Wonen	Kwaliteit (type woningen) en kwantiteit (omvang) van vraag naar en aanbod van woningen
		Voorzieningen	Afstand tot verschillende voorzieningen (onderwijs, horeca en winkels, culturele voorzieningen, gezondheid en welzijn)
	Veiligheid	Ontmoetingsplekken	Beschrijving en ligging van ontmoetingsplekken
		Verkeersveiligheid	Aantal verkeersdoden en verkeersongevallen
		Sociale veiligheid	Sociale veiligheidsindex (onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie en vermijdingsdrang) en beleving van sociale veiligheid
Planet	Milieu	Omgevingsveiligheid	Aantal kwetsbare objecten binnen PR-contour en hoeveelheid bebouwing binnen brand- en explosie aandachtsgebied
		Luchtkwaliteit	Concentratie stikstofdioxide en fijnstof (PM ₁₀ en PM _{2,5})
		Geluidhinder	Geluidbelasting door rail- en wegverkeer, industrie en windturbines en stiltegebieden

Laag	Thema	Beoordelingsaspecten	Criteria
Milieu		<i>Trillinghinder</i>	<i>Continue en herhaald voorkomende trillingen in trilling gevoelige ruimten</i>
	Bodem en water	<i>Bodemkwaliteit</i>	<i>Locaties met verontreinigingen, bodemkwaliteitskaarten</i>
		<i>Oppervlaktewater</i>	<i>Chemische en ecologische waterkwaliteit</i>
	Klimaat	<i>Hitte</i>	<i>Ervaren gevoelstemperatuur, stedelijk hitte eiland effect (UHI)</i>
		<i>Droogte en grondwater</i>	<i>Risico op droogtestress, gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) en gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG)</i>
		<i>Wateroverlast door hemelwater</i>	<i>Water op straat na een extreme bui, concentratie verhard oppervlak</i>
	Natuur	<i>Biodiversiteit</i>	<i>Soortendiversiteit en soortendiversiteit Rode lijstsoorten</i>
		<i>Beschermde natuur (Natura 2000 en NNN)</i>	<i>Instandhoudingsdoelstellingen N2000 en mate van voltooiing NNN</i>
		<i>Groene leefomgeving</i>	<i>Afstand tot openbaar groen, groenindex</i>
	Landbouw en landschap	<i>Landbouw</i>	<i>Type landbouwbedrijven</i>
		<i>Landschappelijke kwaliteit</i>	<i>Landschappelijke waarden, bijzonder provinciaal landschap, stolpboerderijen</i>
		<i>Cultuurhistorische waarden</i>	<i>Aanwezige cultuurhistorische waarden</i>
	Duurzaamheid	<i>Broeikasgassen</i>	<i>CO2-uitstoot</i>
		<i>Duurzame energieopwekking</i>	<i>Percentage duurzaam opgewekte energie i.r.t. klimaatdoelen</i>
		<i>Duurzame gebouwen</i>	<i>Energielabels woningen en kantoren</i>
		<i>Circulariteit</i>	<i>Aantal kilogram huishoudelijk afval en percentage afvalscheiding</i>
		<i>Duurzame en slimme mobiliteit</i>	<i>Aantal deelauto's, elektrische auto's en (semi)publieke laadpalen</i>
	Profijt	Economie	<i>Werkgelegenheid</i>
<i>Werklocaties en bedrijvigheid</i>			<i>Vraag en aanbod van werklocaties en bedrijventerreinen</i>
Recreatie en toerisme		<i>Vrijtijdseconomie</i>	<i>Aantal bezoekers, evenementen, overnachtingen, hotels/verblijfsaccommodaties, bezienswaardigheden, horecagelegenheden, winkels en culturele instellingen</i>
		<i>Fiets- en wandelnetwerk</i>	<i>Score fietsnetwerk, ontbrekende schakels in wandel- en fietsnetwerk, aantal en locaties van recreatieve routes</i>
Bereikbaarheid		<i>Bereikbaarheid auto en OV</i>	<i>Afstand van woningen tot hoofdwegen, mate van doorstroming, parkeerlocaties, aanwezigheid en afstand tot (H)OV-station, ontsluitingskwaliteit OV</i>

3.4 De 'Foto van de leefomgeving'

De 'Foto van de leefomgeving' beschrijft de staat van de leefomgeving in de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland. Hierbij wordt de huidige situatie en de autonome ontwikkeling tot 2030 gemeentebreed beschreven, en daar waar mogelijk een doorkijk gegeven naar 2040. De huidige situatie en de autonome ontwikkeling vormen samen de referentiesituatie voor dit OER. De beschrijving van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling is in samengevatte en visuele vorm weergegeven in het rad van de leefomgeving, in de vorm van kwaliteitsniveaus hoe de leefomgeving ervoor staat (zie Figuur 4-1).

Wijze van beschrijven van de referentiesituatie

De huidige situatie en autonome ontwikkeling zijn beschreven en er is een kwaliteitsniveau toegekend. Daarmee is een overzichtelijk beeld ontstaan van waar de leefomgeving gemeentebreed op orde is, waar er problemen en knelpunten optreden en wat de autonome trends daarin zijn. Voor de toekenning van een kwaliteitsniveau aan de beoordelingsaspecten is per beoordelingsaspect een schaallat gedefinieerd. Op basis van deze schaallat is een kwaliteitsniveau toegekend aan de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Over het algemeen geldt: bij kwaliteitsniveau 'groen' is overwegend sprake van een goede kwaliteit, dat wil zeggen: er is geen sprake van overschrijding van wettelijke of beleidsnormen, knelpunten of anderszins. Bij kwaliteitsniveau 'rood' is sprake van overwegend slechte kwaliteit, dat wil zeggen: er is sprake van overschrijding van normen of knelpunten. Bij kwaliteitsniveau 'oranje' is er sprake van een wisselend beeld ten aanzien van de aanwezigheid van problemen en/of het risico op problemen, de kwaliteit zit dan tussen groen en rood in.

Rad van de leefomgeving

De resultaten van de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling worden weergegeven in het zogenaamde rad van de leefomgeving. Het rad visualiseert hoe de kwaliteit van de leefomgeving er in de SED gemeenten voor staat voor alle thema's en beoordelingsaspecten. In de beoordeling van de beoordelingsaspecten zijn de volgende kwaliteitsniveaus gehanteerd:

Gemeentebreed overwegend geen sprake van knelpunten of problemen ('goed')

Gemeentebreed overwegend wisselend sprake van wel en geen knelpunten/problemen of risico ('oranje')

Gemeentebreed overwegend sprake van knelpunten/problemen ('slecht')

In het rad wordt de huidige situatie weergegeven door de witte aaneengesloten lijn, de autonome ontwikkeling wordt weergegeven door de donkerblauwe stippellijn.

Het doel van het rad is om inzicht te geven in hoe het nu en in de toekomst staat in de leefomgeving. Het geeft aan waar knel- en aandachtspunten zitten. Het doel van de omgevingsvisie is niet om alle beoordelingsaspecten op een goed niveau te brengen. Het rad dient alleen ter ondersteuning.

De navolgbaarheid van de 'Foto van de leefomgeving'

Voor het zo objectief, navolgbaar en reproduceerbaar mogelijk toekennen van kwaliteitsniveaus zijn de volgende factoren bepalend:

1. Beschikbare informatie en status daarvan;
2. Beschikbare referentiewaarde voor het definiëren van een groen, oranje en rood kwaliteitsniveau;
3. Waardering van de autonome ontwikkeling.

Deze drie factoren worden hieronder verder toegelicht.

1. Beschikbare informatie en status daarvan

Er wordt onderscheid gemaakt in drie verschillende vormen van beschikbare informatie:

1. Kwantitatieve informatie: dit betreft cijfermatige informatie, bijvoorbeeld data uit rekenmodellen of meetgegevens.
2. Kwalitatieve informatie: dit betreft niet-cijfermatige informatie, bijvoorbeeld kaartmaterieel met landschapstypen.
3. Expert judgement: in dit geval is er geen kwantitatieve of kwalitatieve informatie beschikbaar en wordt teruggevallen op het oordeel van een expert.

Over het algemeen geldt dat kwantitatieve informatie het meest objectief, navolgbaar en reproduceerbaar is, en expert judgement het minst. Kwalitatieve informatie zit er tussenin. Er is daarom gestreefd om de beoordeling zoveel mogelijk op basis van objectieve, kwantitatieve informatie te baseren. Bij beoordelingsaspecten waar dat niet beschikbaar is, is teruggevallen op kwalitatieve informatie. Daar waar ook geen kwalitatieve informatie beschikbaar is, is teruggevallen op expert judgement. In de 'Foto van de leefomgeving' (zie bijlage 1) is per beoordelingsaspect aangegeven welk type informatie is gebruikt.

Bronvermelding

De leefomgevingskwaliteiten voor de huidige situatie en de autonome ontwikkeling zijn in beeld gebracht op basis van beschikbare (cijfermatige en kwalitatieve) informatie bij de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland, de provincie Noord-Holland, Omgevingsdienst NHN, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en openbare bronnen. Per thema en beoordelingsaspect is in de navolgende hoofdstukken aangegeven welke bronnen specifiek zijn gebruikt. In de beschouwing van de autonome ontwikkeling zijn de gevolgen van verschillende trends en ontwikkelingen voor de verschillende beoordelingsaspecten meegewogen, zoals technologische ontwikkelingen (zoals in mobiliteit en digitalisering), maatschappelijke ontwikkelingen (zoals ontwikkeling van de economie en het aantal huishoudens) en andere autonome trends die de kwaliteit van de fysieke leefomgeving beïnvloeden (zoals klimaatverandering). Ook is meegewogen wat de verwachte invloed is als het bestaande beleid wordt voortgezet. Waar mogelijk worden belangrijke onzekerheden expliciet benoemd (denk bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van schone, emissieloze voertuigtechnologie).

2. Beschikbare referentiewaarde voor het definiëren van een groen, oranje en rood kwaliteitsniveau

Onder referentiewaarde wordt hier verstaan een waarde waaraan een kwaliteitsniveau wordt gerelateerd. Hierbij is onderscheid gemaakt in:

1. Wettelijke normen;
2. Vastgestelde beleidsnormen of -doelstellingen;
3. Advieswaarden van instituten (bijvoorbeeld GGD, RIVM, WHO);
4. Vraag versus aanbod (vanuit maatschappij, markt);
5. Benchmark ten opzichte van gemeentelijke doelstellingen/ambities;
6. Benchmark ten opzichte van landelijk gemiddelde, tijdreeksen (ontwikkelingen van de indicator over de afgelopen tijd) en geografische vergelijkingen (cijfers en trends van vergelijkbare gemeenten of de provincie Noord-Holland);
7. Expert judgement.

Bovenstaande opsomming moet als rangorde gezien worden qua objectiviteit, navolgbaarheid en reproduceerbaarheid. Per beoordelingsaspect is het afgelopen als een ladder, te beginnen bij 1 en eindigen bij 7. Daar waar er wettelijke normen beschikbaar zijn, zijn die gehanteerd. Bij afwezigheid van wettelijke normen is teruggevallen op vastgestelde beleidsnormen en zo verder. Daar waar geen enkele andere referentie beschikbaar is om een kwaliteitsniveau aan te relateren, is teruggevallen op *expert judgement*. In de hoofdstukken met de resultaten van de beoordeling zijn telkens aan het begin de gehanteerde informatie en referentiewaarde gedefinieerd.

Voorbeeld schaallat kwaliteitsniveau: luchtkwaliteit

Binnen het thema 'aangenaam leven' en sub-thema 'milieu' is één van de beoordelingsaspecten 'luchtkwaliteit'. Het beoordelingscriterium daarbij is de concentratie van en blootstelling aan fijnstof (PM₁₀, PM_{2.5}) en stikstofdioxide (NO₂).

Beschikbare informatie: kwantitatief, concentratiekaarten op basis van modelberekeningen.

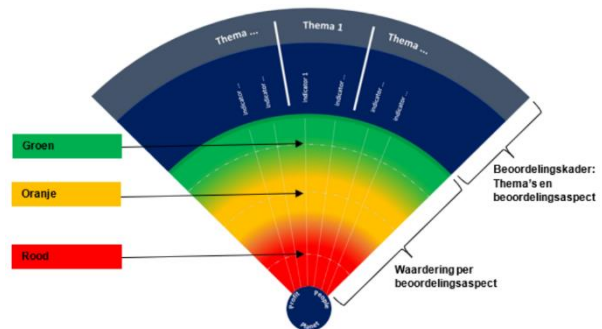
Referentiewaarde: wettelijke normen (grenswaarden Wet milieubeheer) en gezondheidkundige advieswaarden (WHO).

Hiermee is voor dit aspect kwantitatieve informatie beschikbaar en wettelijke normen en gezondheidkundige advieswaarden als referentiewaarden voor de definitie van kwaliteitsniveaus. Op basis hiervan is de onderstaande schaallat voor kwaliteitsniveaus toegekend.

Kwaliteitsniveau	Luchtkwaliteit
Groen	Wettelijke grenswaarden worden overal behaald en WHO-advieswaarden worden (zo goed als) overal behaald.
Oranje	Wettelijke grenswaarden worden overal of bijna overal behaald, WHO-advieswaarden worden niet gehaald.
Rood	Op meerdere locaties worden wettelijke grenswaarden overschreden.

Tabel 3-2 Voorbeeld schaallat kwaliteitsniveau: luchtkwaliteit Op basis van de beschikbare kwantitatieve informatie en de gedefinieerde schaallat is het kwaliteitsniveau toegekend voor de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Het toegekende kwaliteitsniveau is een gemeentebreed beeld, daar waar er specifieke relevante afwijkingen zijn van het gemeente brede beeld wordt dat in de onderbouwende beschrijving benoemd.

De toegekende kwaliteitsniveaus zijn voor alle beoordelingsaspecten in het rad van de leefomgeving toegekend, zoals in Figuur 3-2 weergegeven.

Figuur 3-2 Algemene schaallat van de beoordelingsaspecten zoals visueel weergegeven in een uitsnede van het Rad van de leefomgeving

3. Waardering autonome ontwikkeling

Bij de beschouwing van beoordelingsaspecten is een waardering gegeven aan de autonome ontwikkeling, op basis van een kwalitatieve inschatting van ontwikkelingen die optreden als gevolg van:

- De mate waarin autonome trends en ontwikkelingen leiden tot een vooruitgang of achteruitgang van de huidige situatie, zoals demografische veranderingen, klimaatveranderingen en veranderingen in de woningmarkt.
- De mate waarin voortzetting van bestaand (gemeentelijk) beleid leidt tot een vooruitgang of achteruitgang.
- De mate waarin besluiten over plannen, programma's en projecten die worden geïnitieerd door andere partijen zoals Rijkswaterstaat, het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en andere overheden leidt tot een vooruitgang of achteruitgang.

Toekomstjaar autonome ontwikkeling

De omgevingsvisie van de SED gemeenten is gericht op 2040. Omdat de meeste beschikbare informatie over autonome trends of prognoses voor leefomgevingsaspecten niet verder gaan dan 2030 of omdat de onzekerheidsmarge na 2030 groot wordt, is in het OER 2030 in beginsel als toekomstjaar gehanteerd. Aanvullend is een doorkijk gegeven richting 2040.

3.5 De effectbeoordeling

Het OER toetst het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie op effecten, dit heet de effectbeoordeling. De SED-gemeenten hebben ervoor gekozen een conceptversie van de 80% visie op te stellen om 'de hoeken van het speelveld' te ontdekken. Deze visie is op effecten beoordeeld. De beoordeling van effecten van deze visie geeft inzicht in de consequenties van (beleids)keuzes en helpt om het beleid in de omgevingsvisie verder aan te scherpen. Op basis hiervan is vervolgens een definitieve 80%-versie opgesteld. De effectbeoordeling is gedaan in een tussentijdse notitie en zijn gepresenteerd aan de gemeente. De resultaten hiervan is te lezen in hoofdstuk 5.

De beoordelingsmethodiek

Voor de beoordeling van het nieuwe beleid geldt dat er enkel beleidsuitspraken beoordeeld worden die nieuw en concreet genoeg zijn en dat er zicht is op de uitvoering. Op basis van de concept omgevingsvisie is beoordeeld welke uitspraken concreet genoeg zijn. Hierbij is Tabel 3-3 gebruikt.

Tabel 3-3 Categorisering beleid

Categorie	Toelichting	Methode
Ambitie	Geen beleidskeuze maar een ambitie (wat is de stip op de horizon?)	Geen effectbeoordeling. De beleidskeuze worden wel afgezet tegen de ambities (mate van doelbereik)
Voortzetting bestaand beleid	Beleidskeuze die een bestendiging en voortzetting is van bestaand beleid	Geen effectbeoordeling. De verandering ten opzichte van de referentiesituatie is per definitie gelijk aan '0', de referentiesituatie is immer situatie o.b.v. voortzetten bestaand beleid.
Concreet besluit	Beleidskeuze die nieuw is en dermate concreet, dat er zicht is op de uitvoering	Effectbeoordeling mogelijk. Dit wordt gedaan o.b.v. de mate waarin keuzes nu al kunnen leiden tot een verandering in de mate waarin ambities voor beoordelingsaspecten uit het rad van de leefomgeving worden bereikt
Principe besluit	Beleidskeuze die nieuw is en dermate globaal, dat een nadere afweging van keuzes in vervolgbesluiten nodig is voor zicht op uitvoering. Het kader voor de te nemen vervolgbesluiten is in zicht.	Effectbeoordeling mogelijk. Dit wordt gedaan o.b.v. een beschouwing van kansen en risico's die relevant zijn voor vervolgbesluiten, gezien de gevolgen die toekomstige keuzes kunnen hebben voor het bereiken van de ambities voor indicatoren uit het rad van de leefomgeving.
Proces besluit	Beleidskeuze die nieuw is en intentie betreft om een stap te zetten in een proces dat kan leiden tot nieuw beleid.	Geen effectbeoordeling Effecten zijn niet in te schatten omdat de aard van eventuele vervolgbesluiten nog onduidelijk is (bijv. de gemeenten willen onderzoeken of ...).

De beleidsuitspraken zoals geselecteerd zijn op basis van de concept omgevingsvisie zijn weergegeven in paragraaf 5.1

De concrete beleidsuitspraken moeten echter nog wel verder geconcretiseerd worden in vervolgplannen, programma's en -besluiten. In dit stadium kunnen effecten van het nieuwe beleid nog niet kwantitatief beschouwd worden, er is daarom gekozen voor een **kwantitatieve beschouwing**. De effecten zijn beschreven in kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten. Deze effecten hoeven niet daadwerkelijk op te treden, maar ze geven wel een indicatie van de mogelijke gevolgen van het nieuwe beleid en de richting daarvan (positief of negatief). Of het effect daadwerkelijk optreedt is onder meer afhankelijk van de precieze beleidsinvulling en concretisering van het beleid in bijvoorbeeld een omgevingsplan of omgevingsprogramma.

Scoping van de beoordelingsaspecten

Het nieuwe (voorgenomen) beleid bestaat uit meerdere beleidsuitspraken die over bepaalde thema's gaan. Voorbeelden van thema's zijn wonen & samenleven, gezondheid, welbevinden & milieu, duurzaamheid, natuur & recreatie, economie, mobiliteit & toegankelijkheid en ruimtelijke kwaliteit. Voorafgaand aan de effectbeoordeling is er op basis van *expert judgement* bepaald met welke beoordelingsaspecten uit de 'Foto van de leefomgeving' de beleidsuitspraak raakvlakken heeft, dit heet *scoping*. Het kan zijn dat een beoordelingsaspect gerelateerd is aan meerdere onderwerpen. In bijlage 3C is een tabel opgenomen die de relatie laat zien tussen de thema's van het nieuwe beleid en de beoordelingsaspecten.

De beoordeling

Elke beleidsuitspraak is vervolgens enkel op deze beoordelingsaspecten beoordeeld in termen van kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten. Het kan ook zijn dat er wel een relatie is maar dat er nagenoeg geen effect te verwachten is. In enkele gevallen is er sprake van zowel kansen als risico's. In deze gevallen is per saldo op basis van *expert judgement* een afweging gemaakt of er sprake is van overwegend kansen of risico's. Voor de beoordeling is een driepuntschaal gehanteerd, deze is weergegeven in Tabel 3-4.

Tabel 3-4 Gehanteerde scoringstabel bij effectbeoordeling

Score	Definitie
+	Kans op een positief effect
-	Risico op een negatief effect
0	Nagenoeg geen effect
n.v.t.	Geen raakvlak tussen beleidsuitspraak en beoordelingsaspect

De effecten in het rad van de leefomgeving

De kansen op positieve effecten en de risico's op negatieve effecten zijn geprojecteerd in het rad van de leefomgeving. Dit geeft, per beoordelingsaspect, inzicht in de ontwikkeling van het nieuwe beleid ten opzichte van de referentiesituatie. Op basis van deze informatie is in één oogopslag zichtbaar of de omgevingsvisie leidt tot een relatieve kwaliteitsverbetering of -verslechtering ten opzichte van de referentiesituatie. Het gaat om een inschatting van het nieuwe kwaliteitsniveau op basis van de relatieve ontwikkeling. De nadruk ligt hierbij op de verbeteringen en verslechtingen ten opzichte van de referentiesituatie in plaats van op de nieuwe kwaliteitsniveaus.

Door de ontwikkelingen van het concept omgevingsvisie in het rad van de leefomgeving te projecteren, is ook zichtbaar op welke beoordelingsaspecten aanvullende maatregelen genomen moeten worden om de leefomgeving verder te verbeteren. De daar benoemde kansen en risico's zijn bij elkaar opgeteld. Daaruit is afgeleid of er overwegend sprake is van meer kansen op positieve effecten of risico's op negatieve

effecten. In hoeverre er sprake is van kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten is benoemd in hoofdstuk 4.

Doorkijk naar de botsproeven

Aanvullend op de scenario-beoordeling is er voor de beoordeling van het concept omgevingsvisie ook gekeken of de voorgenomen ontwikkelingen ruimtelijk passen. Dit is gedaan door de beleidsuitspraken onderling met elkaar te 'botsen'. Hier wordt een score aan toegekend, deze is als volgt:

Tabel 3-5 Gehanteerde scoringstabel bij botsproeven

Score	Definitie
+	Kans op synergie/versterking
0	Nagenoeg geen effect
-	Risico op tegenstrijdigheid
+/-	Zowel sprake van synergie als tegenstrijdigheid
n.v.t.	Geen raakvlak tussen beleidsuitspraken

Doorkijk naar het doelbereik

Tenslotte is in paragraaf 5.5 een doorkijk gegeven naar het doelbereik. Hierin zijn beoordelingsaspecten aan de ambities uit de omgevingsvisie gelinkt. Vervolgens is er, op basis van de effectbeoordeling, gekeken of het nieuwe beleid bijdraagt aan het halen van de gestelde ambities.

3.6 De botsproeven

De omgevingsvisie van de SED gemeenten schetst een samenhangend en integraal beeld van de leefomgeving van de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland, de opgaven die er liggen, de ambities die de gemeente wil behalen en het nieuwe beleid dat helpt de ambities te halen. Omdat het om een samenhangend, integraal beeld gaat, is het van belang dat het voorgenomen beleid voldoende consistent is en niet conflicteert. Hierbij is het van belang dat dat de ene uitspraak voor nieuw beleid geen afbreuk doet aan een andere uitspraak, maar dat uitspraken elkaar juist versterken. Want alleen dan kan je spreken van integraal beleid dat in samenhang bijdraagt aan het verbeteren van leefomgevingskwaliteiten en het behalen van ambities. In dit OER zijn zogenaamde 'botsproeven' uitgevoerd, waarbij de onderlinge samenhang tussen beleidsuitspraken is beschouwd. De beleidsuitspraken zijn, op systematische wijze, onderling met elkaar geconfronteerd en beoordeeld op potentiële onderlinge versterking en strijdigheid. In Tabel 3-5 is de score weergegeven die bij de systematische beoordeling gehanteerd is.

3.7 Het doelbereik

Draagt het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie bij aan het halen van de gestelde doelen? Dat is de vraag die centraal staat in het doelbereik. In het OER is beoordeeld in hoeverre de doelen die geformuleerd zijn bij het toekomstbeeld in paragraaf 2.4. In welke mate wordt doormiddel van de beleidsuitspraken bijgedragen aan de doelen?

3.8 De Passende Beoordeling

De gemeenten **Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** leggen in de omgevingsvisie het ruimtelijk beleid vast. In het OER wordt bepaald of dit beleid uitvoerbaar is. In dat kader is in het OER met behulp van een voortoets bepaald of een Passende Beoordeling uitgevoerd moet worden. Indien een activiteit of plan significant negatieve effecten kan hebben op een Natura 2000-gebied moet een Passende Beoordeling worden opgesteld. Bij deze beoordeling wordt niet alleen gekeken naar de gevolgen van de activiteit zelf, maar ook naar de gevolgen die de activiteit in combinatie met andere activiteiten of plannen heeft. Het

nieuwe plan kan alleen worden vastgesteld, wanneer op grond van de Passende Beoordeling is vastgesteld dat de natuurlijke kenmerken van het betrokken Natura 2000-gebied niet zullen worden aangetast.

De Passende Beoordeling is de wettelijke plantoets die hoort bij kaderstellende plannen waarvan een significant negatief effect op een Natura 2000-gebied op voorhand niet uitgesloten kan worden. Het doel van de Passende Beoordeling is:

- Het in beeld brengen van de risico's op significant negatieve effecten op de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-netwerk als gevolg van het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie.
- Beschrijven van mitigerende maatregelen en/of beleidsaanpassingen die nodig zijn om significante effecten te voorkomen. Het gaat hier met name om aanbevelingen voor de uitwerking van de uitvoeringsbesluiten.
- Waar relevant: kansen op positieve effecten.

Het detailniveau van de Passende Beoordeling sluit aan bij het detailniveau van de omgevingsvisie. In de Passende Beoordeling is bepaald welke factoren een knelpunt zijn bij het behalen van de doelen van de gebieden binnen de verschillende Natura 2000-gebieden. Dit geeft handvatten om een risico-inschatting te maken van de nieuwe beleidsuitspraken. Wanneer bijvoorbeeld verstoring een belangrijk knelpunt binnen een Natura 2000-gebied is, dan is er eerder sprake van een risico op een negatief effect bij beleid dat leidt tot een toename van verstoring. Wanneer van het nieuwe beleid de locatie bekend is, kan nauwkeuriger worden aangegeven welke Natura 2000-gebieden beïnvloed kunnen worden. Aan de hand van deze informatie dient de Passende Beoordeling aannemelijk te maken dat aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden is uit te sluiten en dat het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie uitvoerbaar is. De Passende Beoordeling sluit aan op de beoordeling die in het OER is gemaakt.

4 Wat staat er in de 'Foto van de leefomgeving'?

4.1 Algemeen beeld

De staat van de fysieke leefomgeving in de SED-gemeenten is samengevat weergegeven in het rad van de leefomgeving (zie Figuur 4-1). De witte lijn geeft de huidige situatie weer, de witte stippellijn de autonome ontwikkeling in 2030. Het verschil tussen de autonome ontwikkeling en de huidige situatie geeft weer in hoeverre er sprake is van een negatieve of positieve autonome trend voor de verschillende beoordelingsaspecten. De positie van de lijnen in het rad (de witte doorgetrokken lijn en de witte stippellijn) is per indicator bepaald aan de hand van de definitie en de gehanteerde schaal voor de waardering van de huidige en autonome situatie. Dit wordt beschreven per indicator in de 'Foto van de leefomgeving' in bijlage 1.

Huidige situatie: wisselend kwaliteitsbeeld

De huidige staat van de fysieke leefomgeving in de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland laat een wisselend beeld zien. Vooral voor de aspecten ontmoetingsplekken, landschappelijke kwaliteit en cultuurhistorische waarden staat de fysieke leefomgeving er op dit moment over het algemeen goed voor ('groen'). Leefomgevingsaspecten met een laag kwaliteitsniveau ('rood') zijn broeikasgassen, duurzame energieopwekking, circulariteit, duurzame en slimme mobiliteit en biodiversiteit.

Autonome ontwikkeling 2030: negatieve en positieve trends

De autonome ontwikkeling in de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland laat wisselende trends zien in de kwaliteit van de leefomgeving. Bij circulariteit is ook in 2030 nog sprake van een slecht kwaliteitsniveau, naar verwachting op hetzelfde niveau als in of verslechterend ten opzichte van de huidige situatie (kwaliteitsniveau 'rood'). Voor de aspecten broeikasgassen, duurzame energieopwekking, duurzame en slimme mobiliteit en biodiversiteit zijn positieve autonome trends te verwachten, maar niet voldoende om 'uit het rood' te komen. Vanuit het belang van de kwaliteit van de leefomgeving liggen bij bovengenoemde aspecten belangrijke opgaven voor de omgevingsvisie. De locaties van deze knelpunten zijn verder toegelicht in hoofdstuk 4.2.

De aspecten wonen, geluidhinder en werkgelegenheid zijn in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje' maar laten autonoom een verslechterende trend zien. Ook voor deze aspecten liggen belangrijke opgaven voor de omgevingsvisie. Deze aspecten zijn dan ook verder toegelicht in hoofdstuk 4.2.

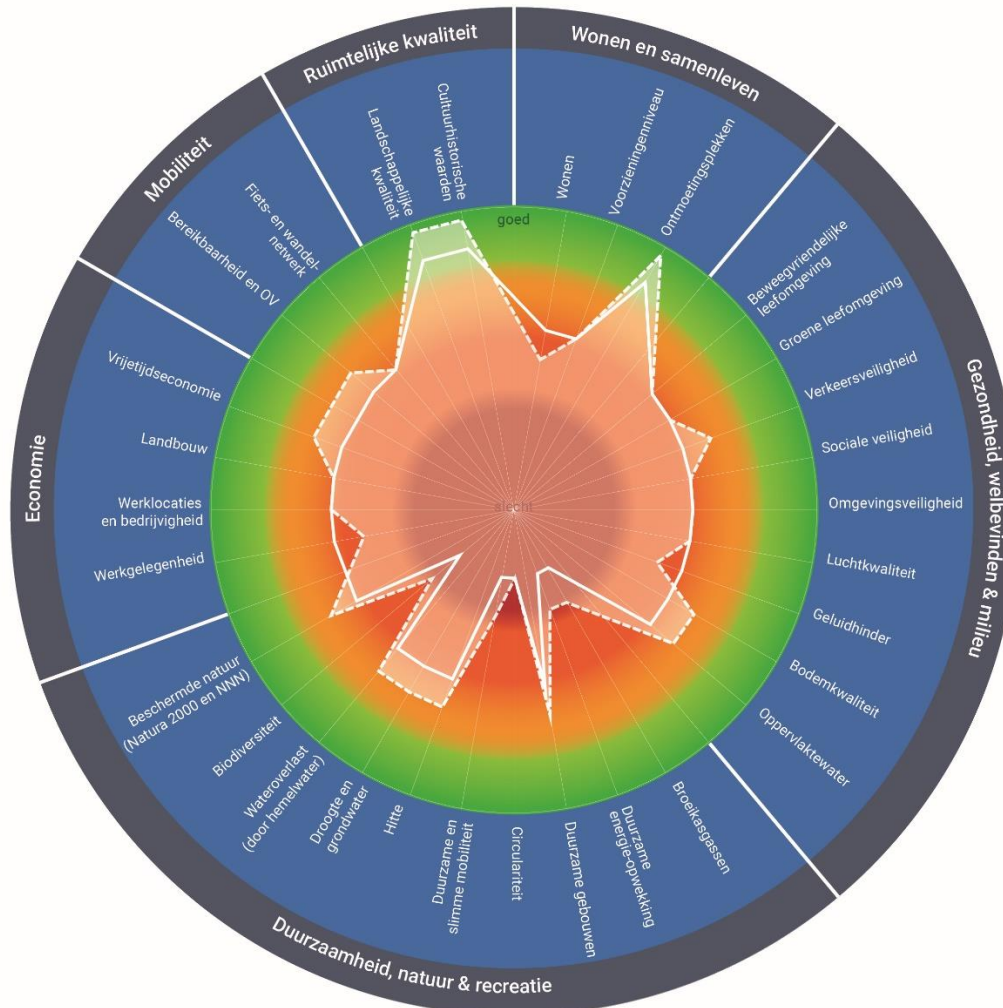
De aspecten voorzieningenniveau, beweegvriendelijke leefomgeving, groene leefomgeving, sociale veiligheid, omgevingsveiligheid, luchtkwaliteit, werklocaties en bedrijvigheid, landbouw en fiets- en wandelnetwerk zijn in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', maar laten autonoom geen verandering zien.

De aspecten verkeersveiligheid, bodemkwaliteit, oppervlaktewater, duurzame gebouwen, hitte, droogte en grondwater, wateroverlast (door hemelwater), beschermde natuur (Natura 2000 en NNN), vrijetijdseconomie en bereikbaarheid auto en OV zijn in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje' en laten autonoom een verbetering binnen 'oranje' zien.

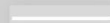

Tenslotte scoren de aspecten ontmoetingsplekken, landschappelijke kwaliteit en cultuurhistorische waarden in de huidige situatie groen en laten deze aspecten autonoom een verbeterende trend zien binnen 'groen'.

Rad van de Leefomgeving SED-gemeenten

Stede Broec - Enkhuizen - Drechterland

Legenda:

- Huidige situatie
- Autonome ontwikkeling 2030
- Overwegend geen sprake van problemen/knelpunten
- Wisselend beeld / aandachtspunt
- Overwegend sprake van problemen/knelpunten

Figuur 4-1 Rad van de leefomgeving van de SED gemeenten

4.2 Belangrijke aandachtspunten

De beoordelingsaspecten die in de huidige situatie en autonome ontwikkeling beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau 'rood' en 'oranje met verslechterende trend' zijn aangemerkt als knelpunt en aandachtspunt. Deze aspecten dragen niet bij aan een goede kwaliteit van de leefomgeving. In de omgevingsvisie moet hier extra aandacht aan worden besteed. De aspecten waar het om gaat en het specifieke aandachtspunt zijn hieronder omschreven.

Knelpunten

Knelpunten zijn de aspecten die in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau 'rood' en autonoom in het 'rood' blijven.

Broeikasgassen

De vermindering van de uitstoot van broeikasgassen loopt in alle drie de gemeenten achter op de gestelde wettelijke doelen uit de Klimaatwet. Het aspect broeikasgassen is een gemeentebreed aspect en daardoor niet ruimtelijk-specifiek te maken.

Duurzame energieopwekking

Het percentage duurzaam opgewekte energie ligt in alle drie de gemeenten lager dan het landelijk gemiddelde en voldoet nog niet aan de doelstelling vanuit de EU (14% hernieuwbare energie). Dit aspect is een gemeentebreed aspect en is niet ruimtelijk- specifiek te maken.

Circulariteit

Geen van de drie gemeenten haalt het doel van 100 kg huishoudelijk afval per inwoner en 75% afvalscheiding. Dit aspect is een gemeentebreed aspect en is niet ruimtelijk- specifiek te maken.

Duurzame en slimme mobiliteit

In alle drie de gemeenten ligt het aantal deelauto's het aantal elektrische auto's en het aantal (semi)publieke laadpalen achter op het provinciale gemiddelde. Dit aspect is een gemeentebreed aspect en is niet ruimtelijk- specifiek te maken.

Biodiversiteit

De soortendiversiteit van Rode-lijstsoorten is laag in alle drie de gemeenten.

Aandachtspunten

Aandachtspunten zijn de aspecten die in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau 'rood' en autonoom verbeteren naar 'oranje' of in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau 'oranje' en autonoom verslechteren binnen 'oranje' of naar 'rood'.

Wonen

In alle drie de gemeenten is er sprake van tekorten aan bepaalde type woningen. In Stede Broec is er behoefte aan eengezinskoopwoningen, in Enkhuizen aan goedkope huurwoningen en duurdere koopwoningen en in Drechterland aan kleine (huur en koop) woningen, ouderenwoningen en goedkope huurwoningen. Het tekort is het grootst in Drechterland. Dit aspect is niet ruimtelijk- specifiek te maken.

Geluidhinder

In het grootste deel van de gemeenten wordt er voldaan aan de WHO-advieswaarden, op enkele plekken langs de N307, N505 en N506 is er sprake van overschrijding van de WHO-advieswaarden, ook is er lokaal overlast van windturbines en industrie.

Werkgelegenheid

Het aantal banen per 1000 inwoners ligt lager dan het provinciale gemiddelde, in de toekomst neemt de netto arbeidsparticipatie waarschijnlijk af door vergrijzing. Het aspect werkgelegenheid en arbeidsmarkt is een gemeentebreed aspect en daardoor niet ruimtelijk-specifiek te maken.

Naast bovenstaande aandachtspunten geldt dat de aspecten voorzieningenniveau, beweegvriendelijke leefomgeving, groene leefomgeving, sociale veiligheid, omgevingsveiligheid, luchtkwaliteit, werklocaties en bedrijvigheid, landbouw en fiets- en wandelnetwerk in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau 'oranje' en autonoom geen verbetering of verslechtering laten zien. Ook hier ligt een opgave voor de omgevingsvisie.

5 Wat zijn de effecten van de omgevingsvisie?

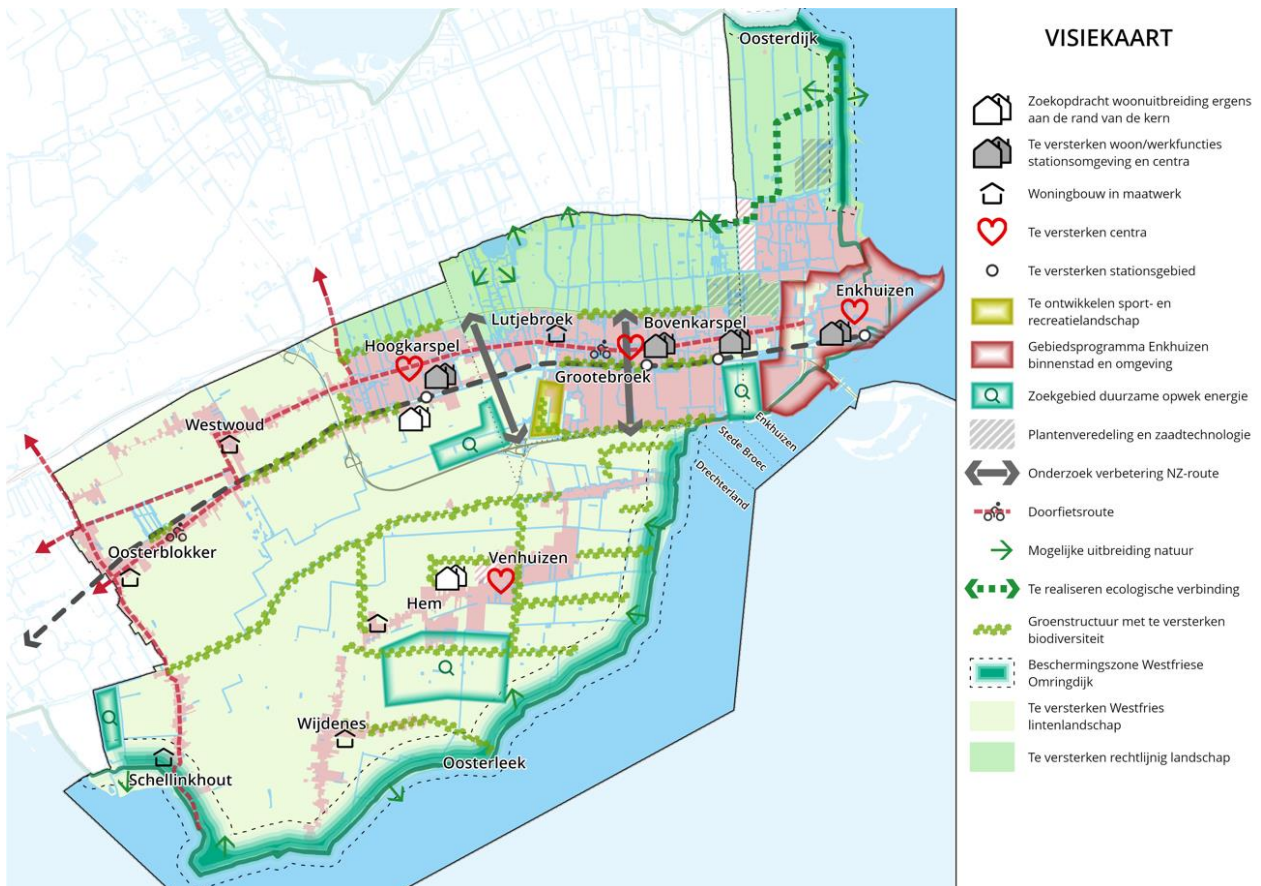
5.1 Beoordeelde beleidsuitspraken

Het toekomstbeeld van de gemeente Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland is uitgewerkt in zes thema's. Deze thema's zijn:

- Wonen en samenleven
- Gezondheid, welbevinden en milieu
- Duurzaamheid, natuur en recreatie
- Economie
- Mobiliteit en toegankelijkheid
- Ruimtelijke kwaliteit.

In de omgevingsvisie is voor elk van deze thema's uitgewerkt wat de doelen zijn. Deze doelen zijn beschreven in paragraaf 2.4. Ook is in de omgevingsvisie onder "hoe gaan we te werk" beschreven hoe deze doelen bereikt moeten worden, ook wel de beleidsuitspraken genoemd. Per thema is bekeken welke van deze beleidsuitspraken nieuw en concreet genoeg waren om beoordeeld te kunnen worden in dit OER. Hoe dit gedaan is staat beschreven in paragraaf 3.5.

Het beleid is ook in visueel gemaakt in onderstaande visiekaart.

Figuur 5-1 Verbeelding van de omgevingsvisie

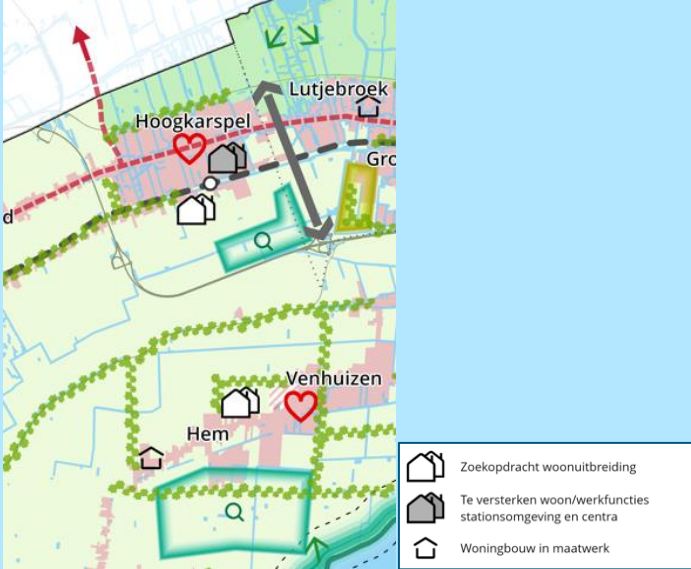
In de visie is tenslotte ook gekeken naar hoe het beleid is uitgewerkt in de verschillende deelgebieden. De deelgebieden zijn:

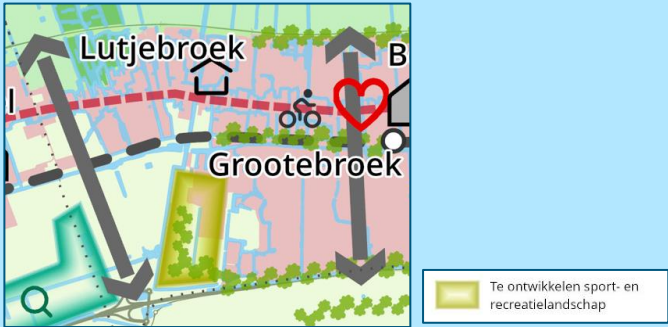

- West-Fries lintenlandschap
- Rechthoekig landschap
- Lutjebroek, Grootebroek en Bovenkarspel
- Enkhuizen
- Hoogkarspel en Venhuizen
- Overige kernen
- Overige kernen - Oosterdijk

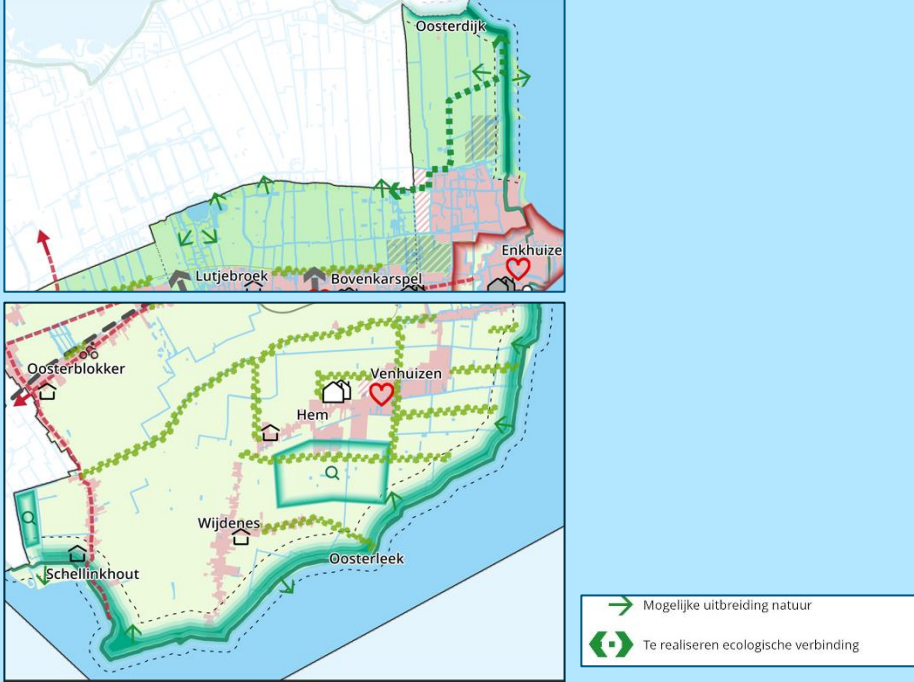
In Tabel 5-1 staan de beleidsuitspraken zoals die in de effectbeoordeling van het OER beoordeeld zijn op effecten. In de tabel is ook aangegeven op welke deelgebieden de uitspraken van toepassing zijn.

Tabel 5-1 Beleidsuitspraken omgevingsvisie SED per thema

Thema	Beleidsuitspraak
<p>Wonen & samenleving</p>	<p>De gemeenten bouwen bij voorkeur woningen rond een knooppunt van openbaar vervoer, daar waar een centrum met voorzieningen is of in de buurt van een station. Onder “aantrekkelijk en compact centrum” en “comfortabel en goed benutte stationsomgevingen” wordt ingezet op verdichting in het centrum van Hoogkarspel, Grootebroek, Bovenkarspel en Enkhuizen (zie “te versterken woon/werkfunctie stationsomgeving en centra” in Figuur 5-2).</p> <p><i>Figuur 5-2 Te versterken woon/werkfunctie stationsomgeving en centra</i></p> <p>Als winkels in deze centra structureel leeg komen te staan, is het goed om het winkelbestand compacter te maken en de opvallende plekken te gebruiken voor bijvoorbeeld wonen.</p> <p>In de visie is een zoekopdracht voor woonuitbreiding opgenomen; aan de randen van Hoogkarspel en ter hoogte van Venhuizen (zie witte huisjes in Figuur 5-3). Hier wordt gekeken in welke mate woningbouw een plek kan krijgen in dit gebied. In Venhuizen wordt ook gekeken naar verdichting van het centrum.</p>

Thema	Beleidsuitspraak
	 <p><i>Figuur 5-3 Wonen</i></p> <p>In kleine kernen wordt ruimte geboden aan woningbouw in de vorm van maatwerk en in verhouding tot de schaal van het dorp en de lokale behoefte. Bij voorkeur daar waar bestaande functies vervallen. Dit is op de visie kaart aangegeven met “woningbouw in maatwerk” (zie Figuur 5-3). Buiten de kernen zijn kansen voor woningen op plekken waar agrarische bedrijven stoppen.</p> <p>Daar waar scheefgroei is ontstaan om de samenstelling van de woningvoorraad, stuurt de gemeente op verbetering door bouw of verbouw. Voorzieningen zoals onderwijs, kinderopvang en groen groeien mee bij de groei van de kernen door woningbouw. Ontmoetingsplekken worden gestimuleerd.</p> <p><i>Van toepassing op alle deelgebieden</i></p>
Groen & water	<p>In de inrichting van openbare ruimte wordt aandacht besteed aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Extra opvangmogelijkheden voor water, waterberging; • Extra groen- en boombeplanting vooral op plekken waar de kans op hitte het grootst is. <p>Bij nieuwe woongebieden en grote veranderingen in bestaande woongebieden gaat de gemeente uit van de regel dat binnen een afstand van 300 meter tot woningen groen aanwezig moet zijn. Dit groen moet gebruikt kunnen worden om te ontmoeten en/of te bewegen.</p> <p><i>Van toepassing op alle deelgebieden</i></p>
Sport & bewegen	<p>In de inrichting van openbare ruimte wordt aandacht besteed aan een goede verdeling van sport, beweeg en speelplekken en sportvoorzieningen of beweegvoorzieningen voor mensen met een beperking.</p> <p>Stede Broec zet in op het samenbrengen van de verschillende sportvoorzieningen en mogelijkheden om te bewegen in het sportlandschap. Dit is een gebied in ontwikkeling en bevindt zich ten zuiden van Lutjebroek (zie Figuur 5-4).</p>

Thema	Beleidsuitspraak
	 <p><i>Figuur 5-4 Nieuw te ontwikkelen sport- en recreatielandschap</i></p> <p><i>Van toepassing op alle deelgebieden</i></p>
<p>Duurzaamheid</p>	<p>In het West-Friese lintenlandschap liggen vier zoekgebieden voor de Regionale Energie Strategie (RES) (zie Figuur 5-5). In het zoekgebied ten zuidwesten van Enkhuizen liggen kansen voor zonne-energie. In het zoekgebied ten zuiden van Venhuizen is ruimte voor wind- en/of zonne-energie. In het zoekgebied ter hoogte van de gemeentegrens zijn mogelijkheden voor de opwek van zonne-energie. Ten slotte is ten zuiden van Hoogkarspel mogelijk ruimte voor zowel wind als zonne-energie. Buiten de zoekgebieden liggen op erfniveau mogelijkheden om kleinschalige windturbines of zonne-installaties op daken te plaatsen. De gemeente verduurzaamt haar gebouwen.</p> <p><i>Figuur 5-5 Zoekgebieden duurzame opwek energie</i></p> <p><i>Van toepassing op deelgebied West-Fries Lintenlandschap</i></p>
<p>Natuur</p>	<p>Natuurgebieden kunnen nog groeien. Er zijn ideeën voor uitbreiding van het streekbos (zie Figuur 5-6). Voorwaarde is dat de natuur meervoudig gebruik wordt.</p>

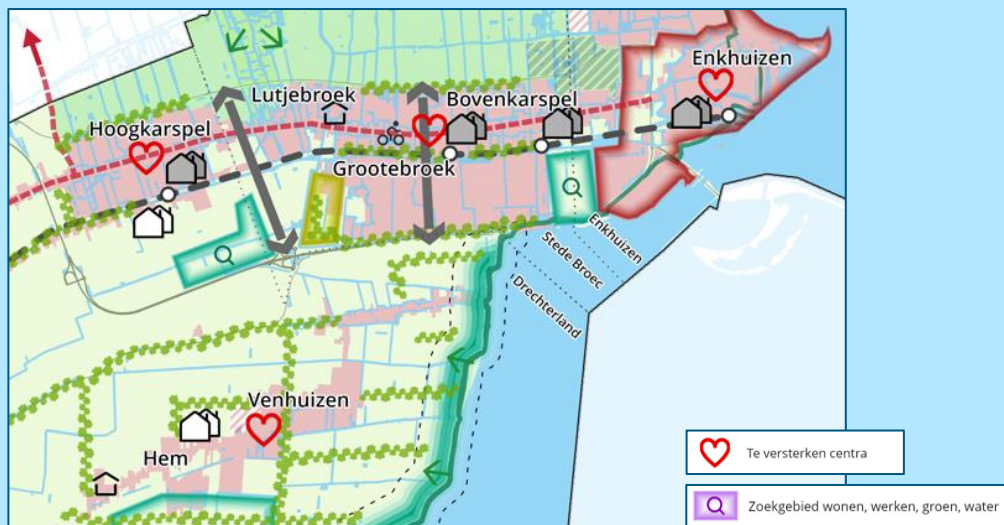
Thema	Beleidsuitspraak
	 <p><i>Figuur 5-6 Mogelijke uitbreiding natuur (De te realiseren EVZ is autonoom beleid)</i></p> <p><i>Van toepassing op deelgebied rechtlijnig landschap en West-Fries lintenlandschap</i></p>
Recreatie	<p>De mogelijkheid om te wandelen, fietsen en varen wordt verbeterd door initiatieven te ondersteunen en te zorgen voor voldoende voorzieningen en toegankelijkheid bij recreatiegebieden. Het West-Friese lintenlandschap is een gebied waarin het netwerk van paden en vaarten kan worden versterkt en vergroot. Er komen geen nieuwe (grootschalige) terreinen met recreatiehuisjes. Bestaande recreatiegebieden worden zo goed mogelijk gebruikt. De West-Friese Omringdijk blijft onbebouwd afgezien van kleinschalige en/of tijdelijke dagrecreatieve voorzieningen en horeca zoals een strandje en strandtent.</p> <p><i>Van toepassing op deelgebied rechtlijnig landschap en West-Fries lintenlandschap</i></p>
Economie	<p>De gemeente zet in op compacte centra van winkelvoorzieningen in de grote kernen met een goede ontsluiting en parkeermogelijkheden. Het gaat hierbij om de kernen Hoogkarspel,</p>

Thema	Beleidsuitspraak
-------	------------------

Grootebroek, Enkhuizen en Venhuizen (zie

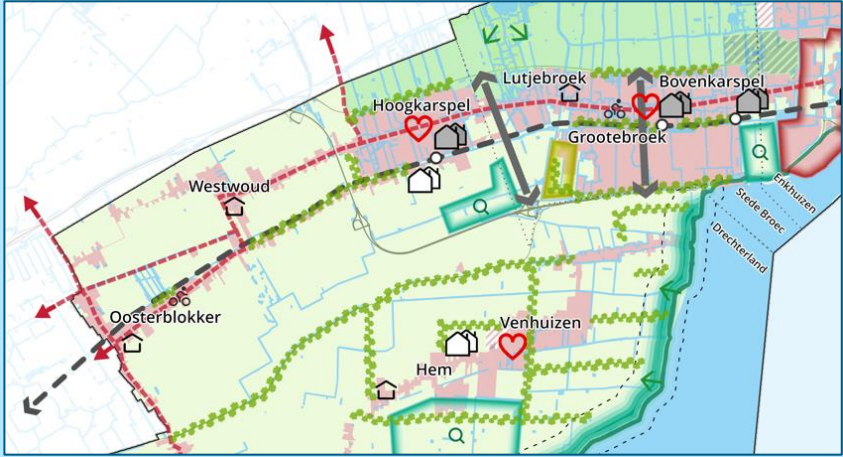
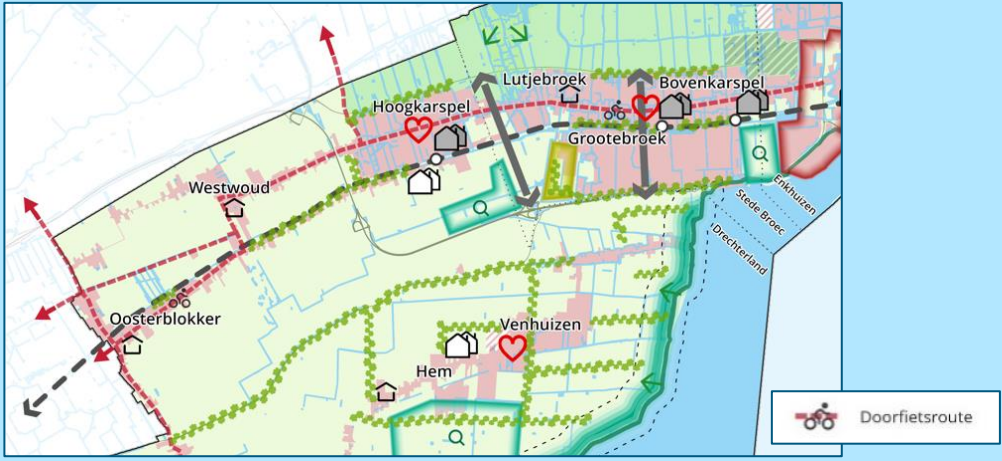
Figuur 5-7). Hier is ook ruimte voor bedrijven of voorzieningen. Als winkels structureel leeg komen te staan is het goed om het winkelgebied compacter te maken en de opvallende plekken te gebruiken voor andere functies die gericht zijn op publiek of wonen. Op bedrijventerreinen Krabbersplaat en Scheperswijk wordt ingezet op meer veiligheid, variatie, toezicht en bezetting. Dit wordt nader uitgewerkt in het gebiedsprogramma Enkhuizen.

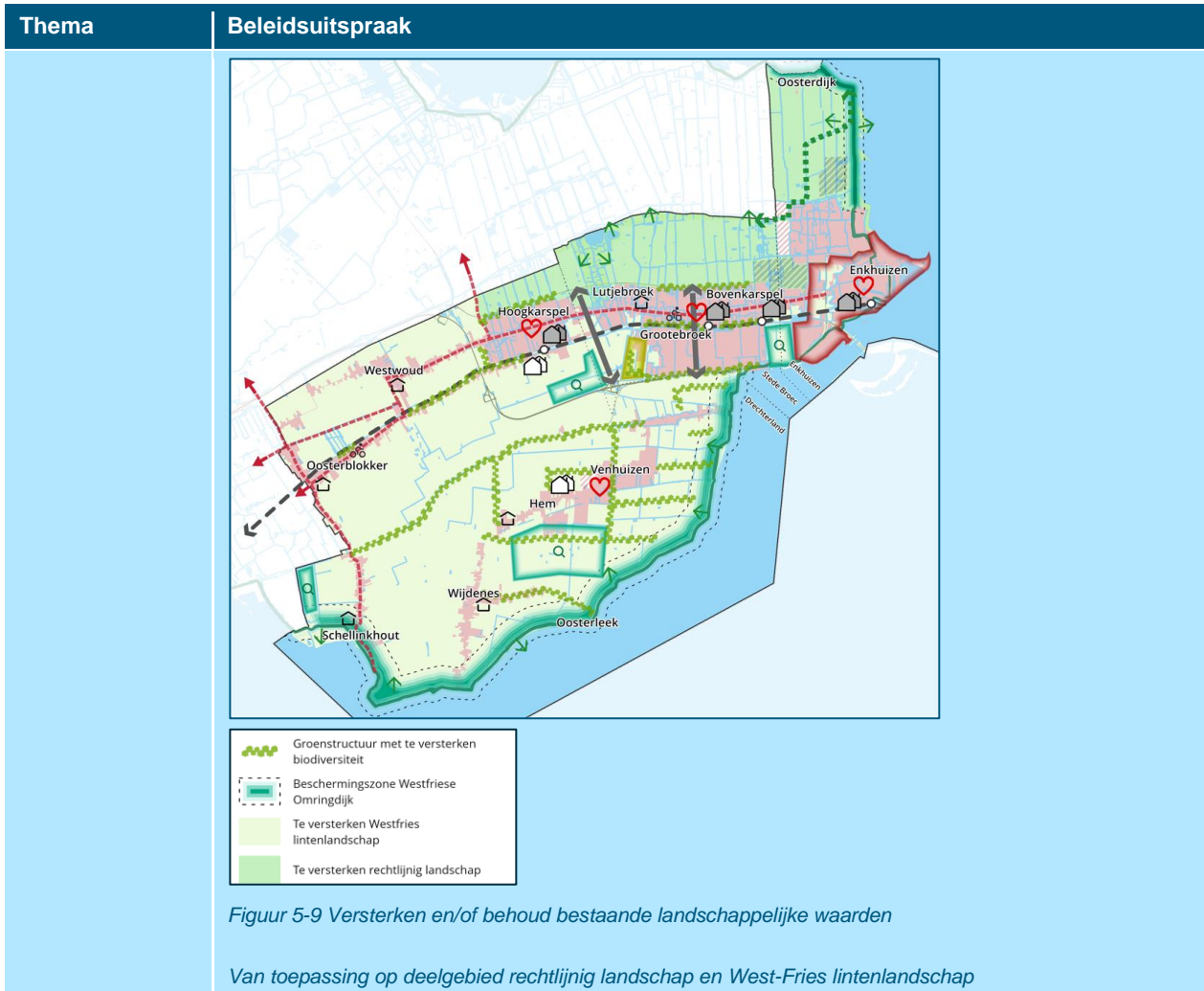

Figuur 5-7 Te versterken centra en zoekgebieden werken

Landbouw moet zo veel als mogelijk behouden blijven. In het West-Friese lintenlandschap is dat niet mogelijk om dat daar te veel functies zijn die om ruimte vragen. Wel wordt er ter hoogte van gebieden waar op dit moment al grootschalige bedrijven actief zijn (bij Slimweg ten zuiden van Hoogkarspel en ten zuidoosten van Venhuizen) ruimte geboden voor doorontwikkeling. Zoetwaterbeschikbaarheid en mogelijkheden voor waterberging en hergebruik van water zijn hierbij belangrijk. In het rechtlijnig landschap is nog ruimte voor versterking van bedrijven als dat ook bijdraagt aan andere belangrijke opgaven zoals water en natuur.

Van toepassing op alle deelgebieden

Thema	Beleidsuitspraak
<p>Mobiliteit & toegankelijkheid</p>	<p>Woningen worden met voorkeur rond een knooppunt van openbaar vervoer gebouwd, daar waar centrumvoorzieningen zijn of waar een station is. Ook wordt gewerkt aan goede verdeling van elektrische laadmogelijkheden. De veiligheid voor fietsen wordt verbeterd door de aanleg van aparte fietspaden waar geen auto's komen en de aanleg van een doorfietsroute. De route loopt over bestaande infrastructuur, wel moet herinrichting van de weg plaatsvinden. De doorfietsroute is aangegeven in</p> <p>Figuur 5-8.</p> <p>Figuur 5-8 Doorfietsroute</p> <p><i>Van toepassing op alle deelgebieden behalve Rechthoekig landschap</i></p>
<p>Ruimtelijke kwaliteit</p>	<p>De gemeente wil de bestaande waarden betrekken bij nieuwe ontwikkelingen om het karakter van de gemeenten te versterken (zie Figuur 5-9). In het lintenlandschap worden de groenblauwe verbindingen versterkt. Ook het rechtlijnige landschap wordt versterkt, evenals de bestaande groenstructuren met kansen voor biodiversiteit.</p> <p>De West-Friese Omringdijk wordt als provinciaal monument beschermd door in een zone van 350 meter landinwaarts en 100 meter buitendijks geen ontwikkelingen te faciliteren die haaks staan op het open, kleinschalige en romantische karakter van het dijkenslandschap.</p>

5.2 Wat zijn de effecten van het voorgenomen beleid?

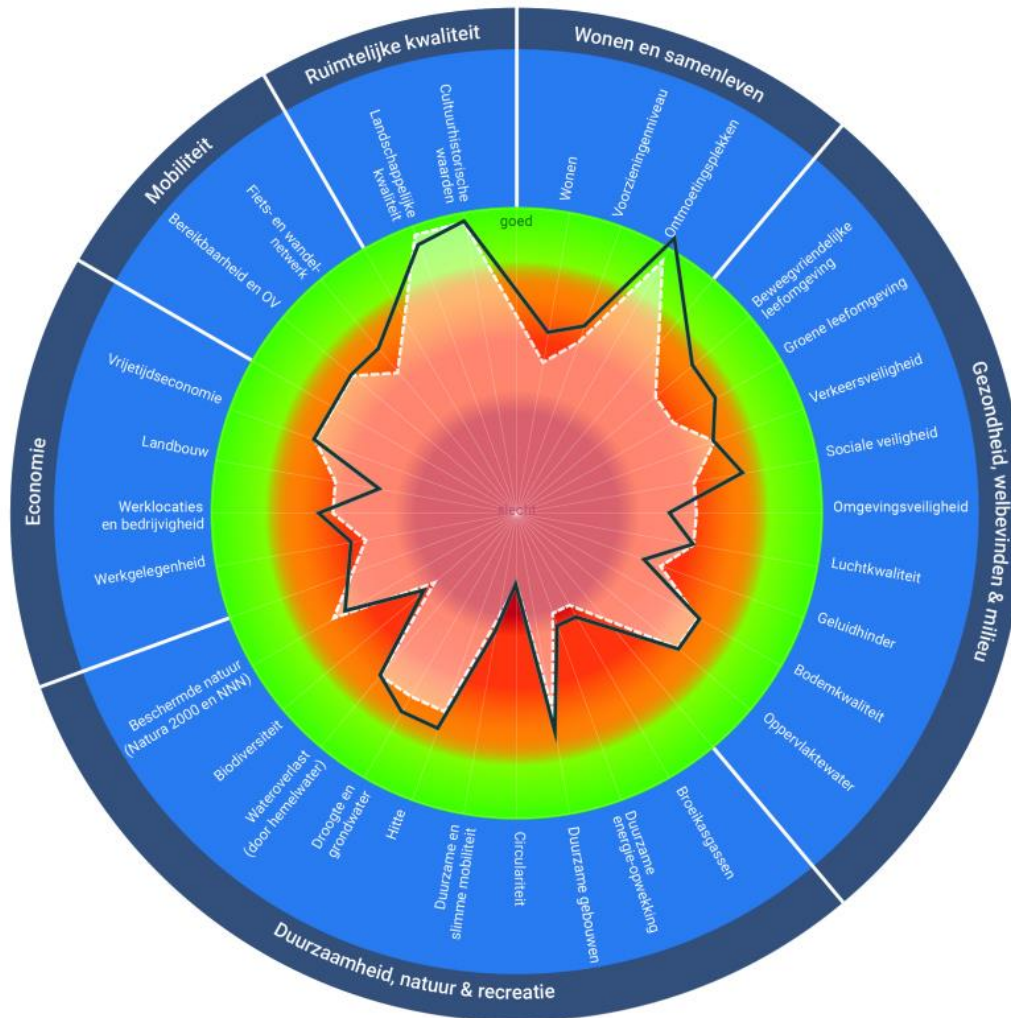
In dit hoofdstuk zijn de effecten van het voorgenomen beleid (de concept omgevingsvisie) beschreven. Dit is gedaan door de beleidsuitspraken (zoals beschreven in paragraaf 5.1) te toetsen aan de beoordelingsaspecten uit de 'Foto van de leefomgeving'. In de 'Foto van de leefomgeving' zijn de huidige situatie en de autonome ontwikkeling beschreven, dit vormt de referentiesituatie van dit OER. Omdat het voorkeursalternatief voor de omgevingsvisie niet in detail uitgewerkt is, is het niet mogelijk de effecten precies te berekenen (kwantitatief). Er wordt een oordeel op basis van expert judgement gedaan en daarom gesproken van kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten. De effecten hoeven niet daadwerkelijk op te treden, maar geven een indicatie van de mogelijke gevolgen van een beleidsuitspraak. Of het effect daadwerkelijk optreedt is onder meer afhankelijk van de precieze beleidsinvulling en concretisering van het beleid in bijvoorbeeld een programma en /of een omgevingsplan. De effectbeoordeling van de concept omgevingsvisie en de argumentatie hierachter zijn opgenomen in bijlagen 3A en 3B.

Deze paragraaf beschrijft de resultaten van de effectbeoordeling. Omdat het op dit moment nog onduidelijk is hoe het beleid zoals opgenomen in de omgevingsvisie verdere uitwerking krijgt, wordt er gesproken in termen van kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten. Op deze manier wordt er richting gegeven aan hoe de drie gemeenten zich ontwikkelen. Pas bij verdere concretisering van het beleid in

vervolgplannen wordt duidelijk hoe groot die ontwikkeling van effecten daadwerkelijk is. In bijlage 3A is een tabel opgenomen met de toegekende kansen en risico's voor de concept omgevingsvisie en bijbehorende beleidsuitspraken. Bijlage 3B bevat de onderbouwing bij de toegekende kansen en risico's. Hieronder is op hoofdlijnen beschreven wat de effectbeoordeling aan resultaten laat zien. Het rad van de leefomgeving is opgenomen in Figuur 5-10.

Rad van de Leefomgeving SED-gemeenten

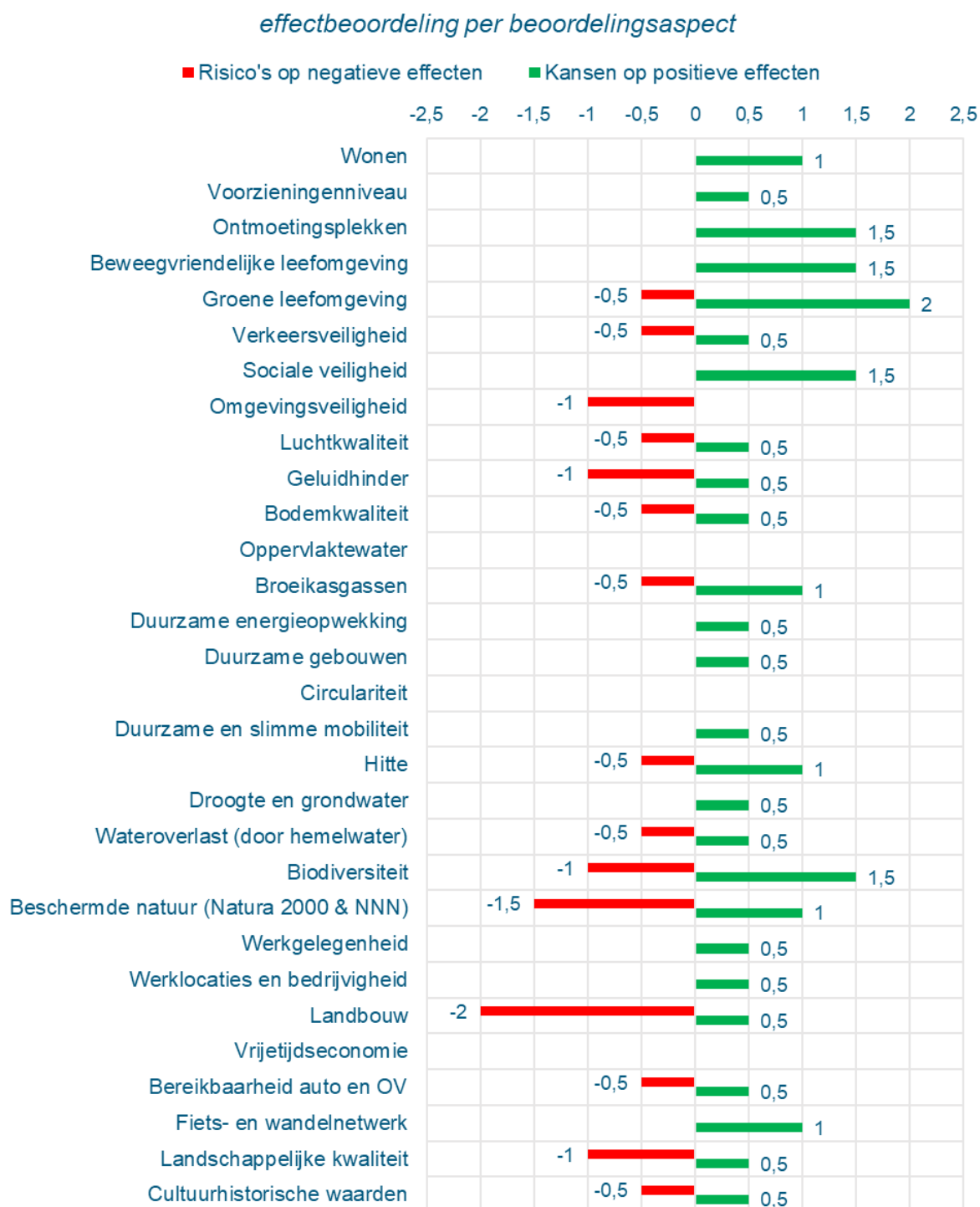
Stede Broec - Enkhuizen - Drechterland

Figuur 5-10 Rad van de Leefomgeving SED

5.2.1 Overall beeld per beoordelingsaspect

Figuur 5-11 laat de overall beoordeling per beoordelingsaspect goed visueel zien. Onderstaand wordt dit tekstueel nader toegelicht.

Figuur 5-11 Kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten, per beoordelingsaspect

Het nieuwe beleid laat de **meeste kansen op positieve effecten** zien voor de beoordelingsaspecten ontmoetingsplekken, beweegvriendelijke leefomgeving, sociale veiligheid, wonen en fiets- en wandelnetwerk.

- Voor ontmoetingsplekken zijn er kansen op positieve effecten door verdichting van de kernen, het realiseren van sport-, speel- en beweegplekken en recreatiemogelijkheden.
- Voor beweegvriendelijke leefomgeving zijn er kansen op positieve effecten door het realiseren van sport-, speel- en beweegplekken, het creëren van fiets- en wandelpaden en het aanleggen van een doorfietsroute.
- Voor sociale veiligheid zijn er kansen op positieve effecten door het inzetten op de combinatie van wonen en werken en het bevorderen van ontmoetingsplekken. Verder zorgt het tegengaan van leegstand en het veilig maken van bedrijventerreinen Krabbersplaat en Schepenwijk voor kansen op positieve effecten.
- Voor wonen zijn er kansen op positieve effecten door het realiseren van nieuwe woningen, zowel rondom stationslocaties en in kernen als in aangewezen locaties in het buitengebied.
- Voor fiets- en wandelnetwerk zijn er kansen op positieve effecten door het versterken van recreatie en het aanleggen van een doorfietsroute.

De volgende beoordelingsaspecten laten **ook kansen op positieve effecten zien, maar in mindere mate**: voorzieningenniveau, duurzame energieopwekking, duurzame gebouwen, duurzame en slimme mobiliteit, droogte en grondwater, werkgelegenheid en werklocaties en bedrijvigheid.

- Voor voorzieningenniveau zijn er kansen op positieve effecten door het meenemen van voorzieningen bij de bouw van woningen.
- Voor duurzame energieopwekking zijn er kansen op positieve effecten door het realiseren van zon- en windenergie.
- Voor duurzame gebouwen zijn er kansen op positieve effecten door het verduurzamen van de gebouwen van de gemeente.
- Voor duurzame en slimme mobiliteit zijn er kansen op positieve effecten door het realiseren van meer laadpalen.
- Voor droogte en grondwater zijn er kansen op positieve effecten door het realiseren van waterberging en andere opvangmogelijkheden voor water.
- Voor werkgelegenheid en werklocaties en bedrijvigheid zijn er kansen op positieve effecten door het versterken van mogelijkheden voor voorzieningen en bedrijfjes.

Voor de aspecten groene leefomgeving, biodiversiteit, broeikasgassen en hitte zijn er **naast kansen ook enkele risico's op negatieve effecten**. Per saldo zijn er meer kansen dan risico's.

- Voor groene leefomgeving zijn er kansen op positieve effecten door het bouwen van woningen dicht bij groen. Binnen een radius van 300 meter moet er groen aanwezig zijn bij nieuwbouw en herontwikkeling van woningen. Het uitbreiden van natuur draagt hieraan bij. Het realiseren van duurzame energie zorgt daarentegen voor risico's voor het afnemen van groen.
- Voor biodiversiteit zorgt de uitbreiding van groen en natuur en de versterking van de ruimtelijke kwaliteit voor kansen op positieve effecten. Het realiseren van woningen en duurzame energie zorgt voor kansen op negatieve effecten door het verdwijnen van leefgebied en risico's op het verstoren van beschermde soorten.
- Voor broeikasgassen zijn er kansen op positieve effecten door een toename aan duurzaam opgewekte energie en elektrisch rijden. Er zijn risico's op negatieve effecten door een toename van het aantal verkeersbewegingen als gevolg van woningbouw.
- Voor hitte zijn er kansen op positieve effecten door een toename van het groen en het versterken van bomenlanen. Er zijn risico's op negatieve effecten door verdichting in het centrum. De extra verharding kan leiden tot hittestress.

Er zijn **evenveel risico's op negatieve effecten als kansen op positieve effecten** voorzien voor verkeersveiligheid, luchtkwaliteit, bodemkwaliteit, wateroverlast (door hemelwater), bereikbaarheid auto en OV en cultuurhistorische waarden.

- Voor verkeersveiligheid zorgt een toename van het aantal woningen voor meer verkeersbewegingen, wat leidt tot risico's voor de verkeersveiligheid. Het scheiden van fietspaden van de hoofdweg zorgt daarentegen voor kansen op positieve effecten.
- Voor luchtkwaliteit zorgt een toename van het aantal woningen (en daarmee het aantal verkeersbewegingen) voor een afname van de luchtkwaliteit. Het stimuleren van elektrisch rijden zorgt daarentegen voor kansen op positieve effecten.
- Voor bodemkwaliteit zijn er risico's op negatieve effecten door het effect van zonnepanelen op de bodemkwaliteit. Doordat het zonlicht beperkt de bodem kan bereiken, is er een kans dat de kwaliteit van de bodem naar beneden gaat.
- Voor wateroverlast zorgt een toename van verharding door het bouwen van huizen tot meer risico's op negatieve effecten. Het realiseren van waterberging zorgt daarentegen voor kansen op positieve effecten.
- Voor bereikbaarheid auto en OV zorgt nieuwbouw in het buitengebied voor een vergroting van de afstand tot het OV. Woningbouw zorgt voor een toename van verkeersbewegingen. Daarnaast kan verdichten van woningen in Enkhuizen een knelpunt vormen m.b.t. parkeren. Hierdoor zijn er risico's op negatieve effecten. Door verdichten van woningen rond de stationsomgeving wordt de afstand tussen woningen en OV afstand korter. Hierdoor zijn er kansen op positieve effecten.
- Voor cultuurhistorische waarden zorgt het verdichten in de centra in Enkhuizen voor risico's op negatieve effecten. Het beschermen van de West-Friese omringdijk zorgt voor kansen op positieve effecten.

Voor landbouw, geluidhinder, beschermde natuur (Natura 2000 & NNN) en landschappelijke kwaliteit zijn er **meer risico's dan kansen** te zien.

- Door ruimtelijke ontwikkelingen, zoals wonen, duurzame energie en natuur, zijn er risico's op negatieve effecten voor de landbouw. Deze functies gaan ten koste van de beschikbare ruimte van landbouw. Er is nog wel ruimte voor het versterken van (zaadveredelings)bedrijven in het rechtlijnig landschap en ter hoogte van grootschalige bedrijven in het West-Friese lintenlandschap.
- Voor geluidhinder zijn er risico's op negatieve effecten door een toename van verkeersbewegingen door het realiseren van woningen en door het realiseren van windturbines. Het stimuleren van elektrisch rijden kan zorgen voor kansen op positieve effecten, omdat elektrische auto's stiller zijn.
- Voor beschermde natuur zijn er door het realiseren van nieuwe woningen en recreatie risico's op negatieve effecten door verstoring. Het realiseren van windturbines zorgt voor risico's op negatieve effecten door aanvaringsslachtoffers (vogels en vleermuizen). Ook ter hoogte van beschermde weidevogelgebieden. Wel zijn er kansen op positieve effecten door de uitbreiding van natuur op verschillende locaties in de gemeente en de afname van het aantal verkeersbewegingen.
- Voor landschappelijke kwaliteit zijn er risico's op negatieve effecten door het realiseren van woningen en duurzame energie in het landschap. Dit kan zorgen voor afname van de bestaande openheid en mogelijke aantasting van landschappelijk waardevolle structuren en elementen, met name ter hoogte van het Bijzonder provinciaal landschap. Er zijn kansen op positieve effecten door de versterking van het West-Friese lintenlandschap en het rechtlijnige landschap.

Het beoordelingsaspect omgevingsveiligheid laat **enkel risico's** zien. Dit wordt veroorzaakt door het inzetten op windenergie en het bouwen van huizen nabij het spoor (vervoer van gevaarlijke stoffen).

Er zijn geen effecten waarneembaar voor de aspecten oppervlaktewater, circulariteit en vrijetijdseconomie. Er wordt niet ingezet op het verbeteren van de KRW waterkwaliteit. Voor circulariteit en het stimuleren van

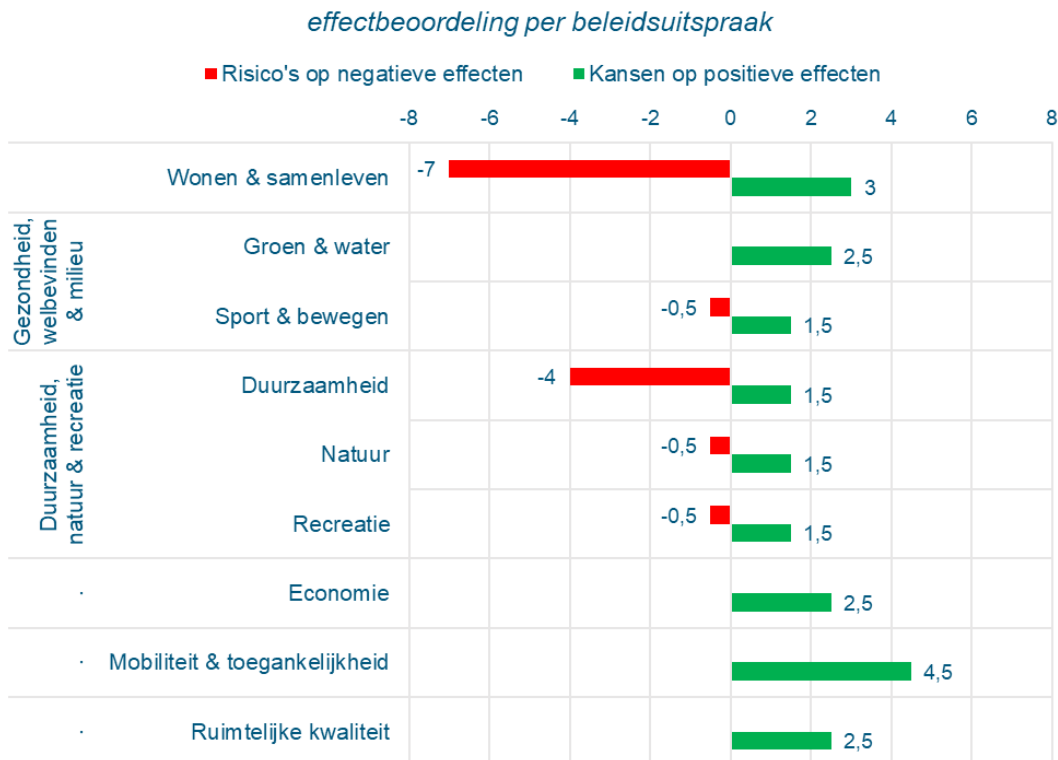
toerisme worden geen beleidskeuzes gemaakt die nieuw zijn en dermate concreet dat zicht is op ruimtelijke consequenties en leefomgevingseffecten. Het betreft voornamelijk procesbesluiten (zie paragraaf 3.5).

Trillinghinder

Voor trillinghinder was het in de Foto van de leefomgeving niet mogelijk om een beoordeling te geven, omdat er te weinig informatie beschikbaar was. Met het beleid uit het concept omgevingsvisie is er wel een risico op een negatief effect te zien voor de beleidsuitspraak onder wonen & samenleven. Omdat het aannemelijk is dat woningen gebouwd gaan worden nabij het spoor (binnen een afstand van 250 meter) is er een risico op trillinghinder.

5.2.2 Overall beeld per beleidsuitspraak

De effecten per beleidsuitspraak zijn gevisualiseerd in Figuur 5-12. De effecten zijn onderstaand nader tekstueel toegelicht.

Figuur 5-12 Kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten, per beleidsuitspraak

Alle beleidsuitspraken kennen kansen op positieve effecten. In veel gevallen zijn er meer kansen op positieve effecten dan risico's op negatieve effecten.

- Voor de volgende beleidsuitspraken geldt dat er **alleen kansen zijn op positieve effecten**:
 - **Groen & water.** De kansen op positieve effecten zijn binnen de thema's gezondheid, welbevinden & milieu en duurzaamheid, natuur & recreatie. Door het realiseren van groen binnen 300 meter van woningen en het realiseren van een waterberging zijn er kansen op positieve effecten.
 - **Economie.** De kansen op positieve effecten zijn binnen de thema's wonen, gezondheid, welbevinden & milieu en economie. Dit hangt o.a. samen met het versterken van werkfuncties en het bieden van mogelijkheden voor doorontwikkeling van bestaande bedrijven op enkele locaties.

- **Mobiliteit & toegankelijkheid.** De kansen op positieve effecten zijn binnen de thema's gezondheid, welbevinden & milieu, duurzaamheid, natuur & recreatie en mobiliteit. Door het aanleggen van een doorfietsroute en het plaatsen van meer laadpalen zijn er veel kansen op positieve effecten.
- **Ruimtelijke kwaliteit.** De kansen op positieve effecten zijn binnen de thema's gezondheid, welbevinden & milieu, duurzaamheid, natuur & recreatie en ruimtelijke kwaliteit. Door het versterken van de West-Friese omringdijk en het versterken van bomenlanen ontstaan er kansen op positieve effecten.
- Voor de volgende beleidsuitspraken geldt dat er, **naast kansen op positieve effecten, risico's op negatieve effecten zijn:**
 - **Wonen & samenleven.** De risico's op negatieve effecten zijn voornamelijk binnen de thema's gezondheid, welbevinden & milieu, duurzaamheid, natuur & recreatie en ruimtelijke kwaliteit. De kansen op positieve effecten zijn binnen de thema's wonen & samenleven en gezondheid, welbevinden & milieu. Het realiseren van woningen zorgt voor kansen op positieve effecten op het gebied van wonen, maar heeft risico's op negatieve effecten voor natuur en verkeer.
 - **Sport & bewegen.** De risico's op negatieve effecten zijn binnen het thema economie. De kansen op positieve effecten zijn binnen de thema's wonen & samenleven en gezondheid, welbevinden & milieu. Het creëren van sport-, beweeg- en speelplekken zorgt voor kansen op het gebied van ontmoeten en bewegen, maar zorgt voor risico's op negatieve effecten voor de landbouw.
 - **Duurzaamheid.** De risico's op negatieve effecten zijn voornamelijk binnen het thema gezondheid, welbevinden & milieu. De kansen op positieve effecten zijn binnen het thema duurzaamheid, natuur & recreatie. Het opwekken van duurzame energie geeft kansen op positieve effecten voor het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en het verduurzamen van gemeentelijke gebouwen. Windturbines en zonnepanelen kunnen daarnaast zorgen voor risico's op negatieve effecten voor natuur, de bodemkwaliteit en de omgeving (geluidhinder, omgevingsveiligheid, groene leefomgeving).
 - **Natuur.** De risico's op negatieve effecten zijn binnen het thema natuur. De kansen op positieve effecten zijn binnen het thema economie. Het uitbreiden van natuurgebieden zorgt voor kansen op positieve effecten voor de natuur en biodiversiteit, maar zorgt voor risico's op negatieve effecten voor de landbouw.
 - **Recreatie.** De risico's op negatieve effecten zijn binnen het thema duurzaamheid, natuur & recreatie. De kansen op positieve effecten zijn binnen het thema duurzaamheid, natuur & recreatie. Het uitbreiden van recreatiemogelijkheden zorgt voor kansen op positieve effecten voor ontmoeten en bewegen, maar heeft risico's op negatieve effecten voor de natuur.
- Voor de beleidsuitspraken sport & bewegen, natuur en recreatie geldt dat er **meer kansen op positieve effecten zijn dan de risico's op negatieve effecten.**
- Voor de beleidsuitspraken wonen & samenleven en duurzaamheid geldt dat er **meer risico's op negatieve effecten zijn dan kansen op positieve effecten.**

5.3 Hoe ontwikkelen de knelpunten ten opzichte van de referentiesituatie?

In de 'Foto van de leefomgeving' is aan de beoordelingsaspecten een kwaliteitsniveau toegekend. In het geval dat er sprake is van een overwegend goede kwaliteit is het kwaliteitsniveau 'groen' toegekend. Voor het kwaliteitsniveau 'oranje' geldt dat er op enkele locaties sprake is van een overschrijding van gestelde normen. Tenslotte geldt voor 'rood' dat er sprake is van een overwegend slechte kwaliteit, er is dan op meerdere locaties in de gemeente sprake van een overschrijding van gestelde normen.

De beoordelingsaspecten die in de huidige situatie en autonome ontwikkeling beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau 'rood' en 'oranje met verslechterende trend' zijn aangemerkt als knelpunt en aandachtspunt respectievelijk. Vanuit het belang van de kwaliteit van de leefomgeving liggen bij deze aspecten belangrijke opgaven voor de omgevingsvisie.

In de 'Foto van de leefomgeving' zijn de volgende aspecten aangemerkt als knelpunt: *broeikasgassen, duurzame energieopwekking, circulariteit, duurzame en slimme mobiliteit* en *biodiversiteit*. Daarnaast zijn de volgende aspecten aangemerkt als aandachtspunt: *wonen, werkgelegenheid* en *geluidhinder*.

Paragraaf 5.3.1 gaat in op de ontwikkeling van de bestaande knelpunten en aandachtspunten zoals deze benoemd zijn in de 'Foto van de leefomgeving'. Daarnaast kan het zijn dat het beleid uit de concept visie meer risico's op negatieve effecten laat zien, dan kansen op positieve effecten. In dat geval is het mogelijk dat er nieuwe knelpunten of aandachtspunten ontstaan. Paragraaf 5.3.2 gaat hier verder op in.

5.3.1 Ontwikkeling bestaande knel- en aandachtspunten

Deze paragraaf beschrijft de ontwikkeling van de bestaande knel- en aandachtspunten. Eerst is beschreven welk kwaliteitsniveau in de 'Foto van de leefomgeving' is toegekend aan het beoordelingsaspect. Vervolgens worden de gevolgen van de visie beschreven. Tenslotte is beschreven of de verwachting is dat de scenario's bijdragen aan het (gedeeltelijk) oplossen van de knel- of aandachtspunten.

De volgende knelpunten zijn in de 'Foto van de leefomgeving' benoemd:

- **Broeikasgassen**

Broeikasgassen is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood, omdat de broeikasuitstoot in alle drie de gemeenten ten opzichte van 1990 achterblijft op de klimaatdoelen. Het beleid laat zowel kansen op positieve effecten als risico's op negatieve effecten zien, waarbij er meer kansen op positieve effecten zijn.

Risico's op negatieve effecten ontstaan door aan de randen van Hoogkarspel en ter hoogte van Venhuizen te kijken hoe en in welke mate woningbouw een plek kan krijgen. Het gaat hierbij om woningen met een goede ontsluiting van bestaande en toekomstige functies. Er is een kans dat dit tot een toename van de verkeersbewegingen leidt en dus ook tot een toename van de uitstoot van broeikasgassen.

Kansen op positieve effecten komen voort uit de opwekking van duurzame energie waardoor er een kans is op de afname van de uitstoot van broeikasgassen. Verder zijn er kansen op positieve effecten door het stimuleren van elektrisch rijden middels de aanleg van laadpalen en de aanleg van (door)fietsroutes.

Hiermee wordt het bestaande knelpunt naar verwachting verholpen. Het is daarmee aannemelijk dat er kansen op verbetering zijn, maar het knelpunt wordt waarschijnlijk niet verholpen.

- **Duurzame energieopwekking**

Duurzame energieopwekking is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een autonome verbetering. Het beleid laat kansen op positieve effecten zien. Dit ontstaat doordat er in totaal meer duurzame energie opgewekt wordt opgewekt en het percentage duurzaam opgewekte energie

t.o.v. de klimaatdoelstellingen dus zal toenemen. Het is onduidelijk in hoeverre hiermee wordt voldaan aan de klimaatdoelstellingen. Daarom is het onzeker of het huidige knelpunt wordt verholpen, wel is er sprake van een positieve trend.

- **Circulariteit**

Circulariteit is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een gelijkblijvende autonome trend. Het beleid laat geen kansen op positieve effecten, noch risico's op negatieve effecten zien. Met het beleid wordt het knelpunt dus niet verholpen en blijft het kwaliteitsniveau rood. Dit wordt met name veroorzaakt doordat het beleid nog weinig concreet is en daardoor effecten niet goed zijn in te schatten. Er wordt bijvoorbeeld gewerkt aan een uitvoeringsplan voor verduurzaming, er wordt geadviseerd en gestimuleerd om huizen te isoleren en er wordt onderzoek gedaan naar de vermindering van restafval en de ondersteuning van ondernemers bij het inzaaien van kruidenrijke zaadmengsels.

- **Duurzame en slimme mobiliteit**

Duurzame en slimme mobiliteit is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een autonome verbetering. Het beleid laat enkel een kans op een positief effect zien. Deze kans op een positief effect ontstaat doordat er meer laadpalen komen en daardoor zowel het aantal (semi)publieke laadpalen als het aantal elektrische auto's per 1.000 inwoners toeneemt. Hierdoor is het aannemelijk dat het knelpunt deels verholpen wordt, het kwaliteitsniveau blijft echter rood.

- **Biodiversiteit**

Biodiversiteit is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een autonome verbetering. Het beleid laat zowel kansen op positieve effecten als risico's op negatieve effecten zien, waarbij er meer kansen op positieve effecten zijn. Door de realisatie van woningen verdwijnt er potentieel leefgebied van beschermde soorten en in het buitengebied en door de aanleg van windturbines is er een kans op vogel- en vleermuislachtoffers. De kansen op positieve effecten komen voort uit de uitbreiding van natuur en de toename van groen ('ruimtelijke kwaliteit' en 'groen en water'). Ook ter hoogte van bestaande groenstructuren wordt de biodiversiteit versterkt. Met het beleid wordt het knelpunt naar verwachting verholpen. Door de te verwachten negatieve effecten blijft het kwaliteitsniveau rood.

De volgende aandachtspunten zijn in de 'Foto van de leefomgeving' benoemd:

- **Wonen**

Wonen is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau oranje met een autonome verslechtering. Het beleid laat een kans op een positief effect zien door de toename van aanbod in woning type waar behoefte aan is, rond OV-knooppunten, in centra, op potentiële uitbreidingslocaties en d.m.v. maatwerk in kleine kernen. Naar verwachting wordt het aandachtspunt verholpen met het beleid, wat leidt tot een verbetering binnen oranje.

- **Werkgelegenheid**

Werkgelegenheid is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau oranje met een autonome verslechtering. Het beleid van laat kansen op positieve effecten zien. Ook ter hoogte van de stationslocatie wordt ingezet op het versterken van de werkfunctie. Dit biedt kansen voor het versterken van de werkgelegenheid. Naar verwachting wordt het aandachtspunt verholpen met het beleid, wat leidt tot een verbetering binnen oranje.

- **Geluidhinder**

Geluidhinder is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau oranje met een autonome verslechtering. Het beleid resulteert overwegend in risico's op negatieve effecten door de aanleg van windturbines en de toename van verkeersbewegingen als gevolg van woningbouw op de aangewezen zoeklocaties. Er is ook een kans op een positief effect, voortkomend uit de stimulatie van elektrisch rijden, waardoor de geluidshinder afneemt. Daarmee is er sprake van een negatieve trend en wordt het aandachtspunt mogelijk een knelpunt (verdere verslechtering van kwaliteitsniveau 'oranje' richting 'rood').

5.3.2 Nieuwe knel- en aandachtspunten

Zoals hierboven benoemd zijn er een aantal aspecten met aandachtspunten. Een verslechtering door het nieuwe beleid kan ervoor zorgen dat een aandachtspunt een knelpunt gaat vormen. Bij het volgende aspect kan dit het geval zijn:

- **Geluidhinder** (zie omschrijving in vorige paragraaf)

Naast mogelijke nieuwe knelpunten zijn er mogelijke nieuwe aandachtspunten. Het gaat hier om aspecten die in de referentiesituatie oranje scoren en waarbij het nieuwe beleid tot meer risico's op negatieve effecten dan kansen op positieve effecten leidt. Bij de volgende aspecten kan dit het geval zijn:

- **Omgevingsveiligheid**

Omgevingsveiligheid is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau oranje met een gelijkblijvende autonome trend. Er is een risico op een negatief effect door de aanleg van windturbines en de aanwezigheid van het spoor. Het spoor vormt een risico voor de omgevingsveiligheid van de bewoners die rondom het spoor (gaan) wonen. Met het beleid ontstaat hierdoor mogelijk een nieuw aandachtspunt voor het aspect omgevingsveiligheid.

- **Beschermde natuur**

Beschermde natuur is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau oranje met een autonome verbetering. Er is een risico op een negatief effect als gevolg van de aanleg en gebruik van woningen, de aanleg van windturbines en ook de aanleg van een strandje wat mogelijk kan leiden tot negatieve effecten op NNN en Natura2000 gebieden. Er zijn ook kansen op positieve effecten door de uitbreiding van het natuurgebied en de afname van het aantal verkeersbewegingen, als gevolg van de aanleg van (door)fietsroutes. Met het beleid ontstaat mogelijk een nieuw aandachtspunt voor het aspect beschermde natuur.

- **Landbouw**

Landbouw is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau oranje met een gelijkblijvende autonome trend. Er zijn risico's op negatieve effecten door de uitbreidingslocaties voor woningbouw in gebied dat agrarisch gebruikt wordt. Ook kan landbouwkundig gebied in omvang afnemen door te ontwikkelen sport- en recreatielandschap, de aanleg van zonnevelden en windturbines en de uit te breiden natuurgebied. Er is een kans op een positief effect doordat er op enkele locaties wel degelijk nog mogelijkheden zijn tot uitbreiding van agrarische bedrijven. Met het beleid ontstaat mogelijk een nieuw aandachtspunt voor het aspect landbouw.

- **Landschap**

Landschappelijke kwaliteit is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau groen met een gelijkblijvende trend. Er zijn risico's op negatieve effecten door het realiseren van woningen en duurzame energie in het landschap van het landelijk gebied. Dit kan zorgen voor afname van de bestaande openheid en mogelijke aantasting van landschappelijk waardevolle structuren en elementen. Er zijn kansen op positieve effecten door de versterking van het West-Friese lintenlandschap en het rechtlijnige landschap. Met het beleid ontstaat mogelijk een nieuw aandachtspunt voor het aspect landschap.

5.4 Is het nieuwe beleid consistent?

De concept omgevingsvisie schetst een samenhangend, integraal beeld van de leefomgeving van de SED-gemeenten en wat de gemeente aan nieuw beleid voorneemt om die hoofdoelstellingen te behalen. Omdat het om een samenhangend, integraal beeld gaat, is het van belang dat het voorgenomen beleid voldoende consistent is en zo min mogelijk conflicteert. Hierbij is het van belang dat de ene uitspraak voor nieuw beleid geen afbreuk doet aan een andere uitspraak, maar dat uitspraken elkaar juist versterken. Want alleen dan kun je spreken van integraal beleid dat in samenhang bijdraagt aan het verbeteren van leefomgevingskwaliteiten en het behalen van ambities. Daarom zijn zogenaamde 'botsproeven' uitgevoerd, waarbij de onderlinge samenhang tussen beleidsuitspraken is beschouwd. Zowel inhoudelijk als in ruimtelijk zin, past het naast elkaar in de leefomgeving? De beleidsuitspraken zijn onderling met elkaar geconfronteerd en beoordeeld op potentiële onderlinge versterking en strijdigheid. In bijlage 3D en 3E zijn de botsproeven en de argumentatie hierachter opgenomen.

Figuur 5-13 geeft een samenvatting van de resultaten van de botsproeven. Per beleidsuitspraak zijn de opgetelde aantallen kansen en risico's opgenomen. Het gaat om een rekenkundige optelling, het geeft daarmee een algemeen beeld hoeveel kansen en risico's er geconstateerd zijn. In het algemeen is er sprake van meer kansen op synergie (versterking) dan risico's op strijdigheid. De meeste beleidsuitspraken laten zowel kansen op synergie als risico's op strijdigheden zien. Een aantal beleidsuitspraak laat enkel risico's op tegenstrijdigheid zien. Geen enkele beleidsuitspraak laat enkel kansen op synergie zien. Dit is hieronder verder toegelicht.

OER Omgevingsvisie SED Botsproeven		1	2	3	4	5	6	7	8	9	Totaal +	Totaal -
		Wonen & samenleven	Groen & water	Sport & bewegen	Duurzaamheid	Natuur	Recreatie	Economie	Mobiliteit & toegankelijkheid	Ruimtelijke kwaliteit		
1	Wonen & samenleven		+/-	+	-	0	n.v.t	+/-	0	-	3	-4
2	Groen & water			+	0	+	n.v.t	+/-	0	+	5	-2
3	Sport & bewegen				n.v.t	n.v.t	+	-	n.v.t	n.v.t	3	-1
4	Duurzaamheid					n.v.t	n.v.t	-	n.v.t	-	0	-3
5	Natuur						+/-	n.v.t	n.v.t	+	3	-1
6	Recreatie							n.v.t	0	+	3	-1
7	Economie								0	n.v.t	2	-4
8	Mobiliteit & toegankelijkheid									n.v.t	0	0
9	Ruimtelijke kwaliteit										3	-2
											22	-18

Figuur 5-13 Botsproeven met risico op strijdigheid en kans op synergie

Per saldo meer kansen op synergie

Bij de volgende uitspraken zijn er meer kansen op synergie dan risico's op strijdigheid: *groen en water, sport en bewegen, natuur, recreatie, ruimtelijke kwaliteit*.

De beleidsuitspraak groen en water heeft een kans op synergie met de beleidsuitspraken *sport en bewegen, natuur, ruimtelijke kwaliteit, economie* en *wonen en samenleven*. Door bij de inrichting van openbare ruimte aandacht te besteden aan extra opvangmogelijkheden voor water en waterberging en door groen- en boombeplanting waar de kans op hitte het grootst is, wordt de natuur en ruimtelijke kwaliteit versterkt. Verder kan het groen zo ingericht worden dat het uitnodigt om daar te sporten. Vice versa kunnen de sportterreinen groen ingericht worden. Ook het realiseren van de woningbouw vormt een kans op synergie. Daar woningen moeten komen, komt er volgens de visie namelijk ook groen. Naast synergie is er een risico op strijdigheid te zien met de beleidsuitspraken *economie* en *wonen en samenleven*. Dit zijn beide beleidsuitspraken die uitbreiding voorzien ten koste van groen en water. Daar waar huizen of kantoorpanden staan, is er immers geen ruimte voor groen en water. Dit kan daarom conflicteren in de ruimte.

De beleidsuitspraak sport en bewegen heeft een kans op synergie met de beleidsuitspraken *recreatie, wonen en samenleven* en *groen en water*. Het realiseren van een strandje nodigt uit tot bewegen, hetzelfde geldt voor de ontmoetingsplekken die samen met de bouw van huizen gecreëerd worden en het te realiseren groen en water. Beiden nodigen mogelijk uit tot bewegen. Naast synergie is er een risico op strijdigheid te zien met de beleidsuitspraak *economie*, dit wordt veroorzaakt doordat het ruimtebeslag conflicteert; de aanwezige landbouwgrond moet plaatsmaken voor het uit te breiden sportterrein.

De beleidsuitspraak natuur heeft kans op synergie met de beleidsuitspraken *ruimtelijke kwaliteit* en *sport en bewegen*. De uitbreiding van de natuur versterkt de ruimtelijke kwaliteit. Voor de beleidsuitspraak *recreatie* is er zowel een kans op synergie als een risico op strijdigheid. Hiervoor geldt namelijk dat de uitbreiding natuur niet samengaat met de toename van recreatieve activiteiten zoals wandelaars, dit resulteert in verstoring van de natuurwaarden. Echter, dit risico is beperkt omdat het al is meegenomen in de visie.

De beleidsuitspraak recreatie heeft een kans op synergie met de beleidsuitspraken *ruimtelijke kwaliteit, sport en bewegen* en *natuur*. Het verbeteren van de landschappelijke kwaliteit trekt namelijk meer toeristen en geeft dus een positief effect op de recreatiesector. Naast synergie is er een risico op strijdigheid te zien met de beleidsuitspraak *natuur*, zie bovenstaand.

De beleidsuitspraak ruimtelijke kwaliteit heeft een kans op synergie met de beleidsuitspraken *groen en water, natuur* en *recreatie*. Naast synergie is er een risico op strijdigheid te zien met de beleidsuitspraken *wonen en samenleven* en *duurzaamheid*. Wat betreft wonen en samenleven wordt de kans op strijdigheid gevormd door de te realiseren woningen die afdoen aan de ruimtelijke kwaliteit. Er is een landschappelijke inpassing nodig daar waar woningen gebouwd worden. Als het gaat om de beleidsuitspraak *duurzaamheid* geldt dat het plaatsen van zonneparken en windturbines de ruimtelijke kwaliteit verstoren. De andere synergiën en strijdigheden zijn reeds besproken onder bovenstaande beleidsthema's.

Per saldo meer risico's op strijdigheid

Bij de volgende uitspraak is er meer risico's op strijdigheid dan kansen op synergie: *economie* en *wonen en samenleven*.

De beleidsuitspraak economie heeft een kans op strijdigheid met de beleidsuitspraken *sport en bewegen* en *duurzaamheid*. Met betrekking tot de beleidsuitspraak *duurzaamheid* vormt de kans op strijdigheid zich doordat de windturbines voorzien zijn op locaties die in gebruik zijn door agrariërs. Voor de beleidsuitspraken *wonen en samenleven* en *groen en water* geldt dat er zowel kansen op synergie als kansen op strijdigheid zijn. Voor de beleidsuitspraak *wonen en samenleven* is er sprake van een synergie

door de combinatie van wonen en werken die wordt nagestreefd in de centra. Het risico wordt gevormd doordat de landbouw plaats zal, moeten maken voor de nieuw te realiseren woningen.

De beleidsuitspraak wonen en samenleven heeft een kans op strijdigheid met ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid. De zoekgebieden voor zonnepanelen en windturbines grenzen namelijk direct aan beoogde uitbreidingslocaties voor woningbouw. Dit conflicteert aangezien zonnenvelden aan bepaalde eisen moeten voldoen met betrekking tot woningbouw. Voor de beleidsuitspraken *groen en water* en *economie* is er zowel een kans op strijdigheid als een kans op synergie. Voor de beleidsuitspraak sport en bewegen is er een kans op synergie.

Enkel kansen op strijdigheid

Bij de volgende uitspraak is er enkel risico op strijdigheid.

De beleidsuitspraak duurzaamheid heeft een kans op strijdigheid met de beleidsuitspraak *economie*, *ruimtelijke kwaliteit* en *wonen en samenleven*. Deze synergiën en strijdigheden zijn reeds besproken onder bovenstaande beleidsuitspraken.

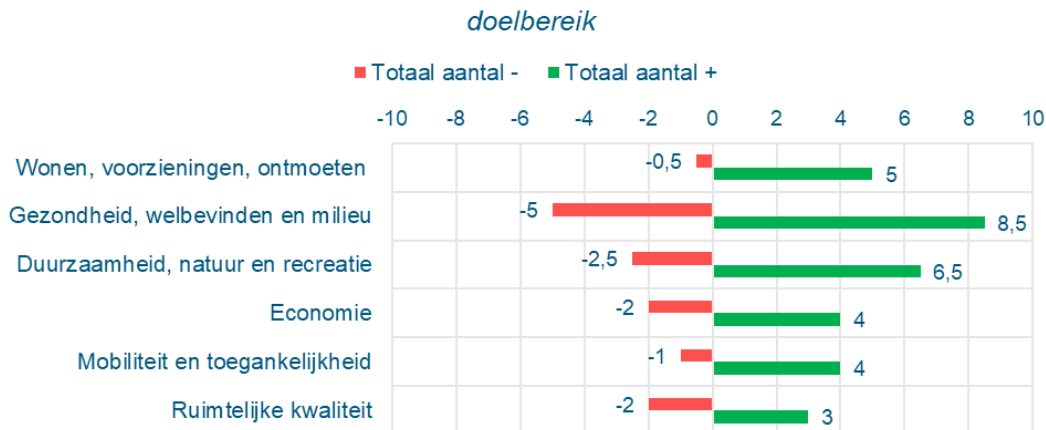
Geen kansen op synergie of strijdigheid

De beleidsuitspraak mobiliteit en toegankelijkheid heeft geen kans op synergie of risico op strijdigheid.

5.5 Draagt het nieuwe beleid bij aan de ambities?

De gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland hebben in hun omgevingsvisie een aantal ambities vastgesteld, deze ambities zijn verdeeld onder de thema's: 'wonen, voorzieningen, ontmoeten', 'gezondheid, welbevinden en milieu', 'duurzaamheid, natuur en recreatie', 'economie', 'mobiliteit en toegankelijkheid' en 'ruimtelijke kwaliteit'.

Elke ambitie heeft een specifieke doelen (zie paragraaf 2.4). Idealiter draagt het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie bij aan het behalen van de gestelde doelen. Om te beoordelen in welke mate de scenario's bijdragen aan de doelen is vervolgens, per ambitie, aangegeven welke beoordelingsaspecten hieraan gerelateerd zijn. Vervolgens is op basis van de effectbeoordeling van de concept omgevingsvisie bepaald of er sprake is van (overwegend) kansen op positieve of risico's op negatieve effecten voor de beoordelingsaspecten gerelateerd aan een ambitie. Dit is een optelling van de kansen en risico's per aspect zoals opgenomen in bijlage 3A. Op basis daarvan is een doorkijk gegeven of het de verwachting is dat de ambitie wel of niet gehaald wordt. Dit is de optelling van alle aan de ambitie gerelateerde beoordelingsaspecten. De resultaten zijn opgenomen in bijlage 3F en gevisualiseerd in Figuur 5-14.

Figuur 5-14 Doelbereik

In dit hoofdstuk is per ambitie aangegeven in hoeverre de ambitie behaald wordt door het nieuwe beleid. Dat is ook weer gedaan in termen van kansen en risico's. Daarbij is gebruik gemaakt van het aangeven van smileys:

- 😊 Op grond van de effectbeoordeling is overwegend sprake van kansen op positieve effecten (er zijn meer kansen dan risico's), en daarmee kans op bijdrage aan behalen ambitie.
- 😐 Op grond van de effectbeoordeling is overwegend geen sprake van kansen of risico's of aantal kansen en risico's zijn overwegend in evenwicht, en daarmee beperkt of geen kansen op bijdragen aan behalen ambitie.
- 😞 Op grond van de effectbeoordeling is overwegend sprake van risico's op negatieve effecten (er zijn meer risico's dan kansen), en daarmee risico's op afbreuk aan de ambitie/

Aan het eind van de paragraaf is een korte samenvatting gegeven waarin staat voor welke ambities er extra aandacht nodig is richting verdere uitwerking van het beleid in programma's en of het omgevingsplan.

Ambitie 1: Wonen, voorzieningen en ontmoeten	
Zie 2.4.1 Wonen en Samenleven	
Beoordelingsaspect	Omgevingsvisie
Wonen en samenleven	😊
Voorzieningenniveau	😊
Ontmoetingsplekken	😊
Groene leefomgeving	😊
<p>Conclusie: Uit Tabel 5-1 valt op te maken dat het doelbereik voor de ambitie 'wonen, voorzieningen en ontmoeten' overwegend kansen op positieve effecten laat zien en daarom is er een kans dat er positief wordt bijgedragen aan het halen van de ambitie. De kansen op een positief effect komt voort uit de relatie van deze ambitie met aspecten zoals voorzieningenniveau, ontmoetingsplekken en groene leefomgeving.</p>	

Ambitie 2: Gezondheid, welbevinden en milieu

Zie 2.4.2 Gezondheid, welbevinden en milieu

Beoordelingsaspect	Omgevingsvisie
Bewegvriendelijke leefomgeving	
Groene leefomgeving	
Sociale veiligheid	
Omgevingsveiligheid	
Luchtkwaliteit	
Geluidhinder	
Trillinghinder	
Bodemkwaliteit	
Oppervlaktewater	
Hitte	
Droogte en grondwater	
Wateroverlast (door hemelwater)	

Conclusie: Voor de ambities die de gemeente gesteld heeft en gerelateerd zijn aan 'gezondheid, welbevinden en milieu' geldt dat er overwegend kansen op positieve effecten zijn. Echter, risico's op negatieve effecten zijn op grond van de effectbeoordeling ook aanwezig. Voor luchtkwaliteit, bodemkwaliteit, oppervlaktewater en wateroverlast (door hemelwater) zijn het aantal kansen en risico's overwegend in evenwicht. Voor omgevingsveiligheid, geluidhinder en trillinghinder zijn er overwegend risico's geconstateerd. Het is daarmee niet zonder meer aannemelijk dat deze ambitie wordt gehaald.

Ambitie 3: Duurzaamheid, natuur en recreatie

Zie 2.4.3 Duurzaamheid, natuur en recreatie

Beoordelingsaspect	Omgevingsvisie
Voorzieningenniveau	
Groene leefomgeving	
Duurzame energieopwekking	
Duurzame gebouwen	
Circulariteit	

Biodiversiteit	
Fiets- en wandelnetwerk	
Landschappelijke kwaliteit	

Conclusie: Voor de ambities op het vlak van duurzaamheid, natuur en recreatie geldt dat er meer kansen op positieve effecten zijn, dan risico's op negatieve effecten. 'Groene omgeving' laat de meeste kansen op positieve effecten zien en is daarom in deze tabel geclassificeerd met een groene smiley. Voor het aspect landschappelijke kwaliteit geldt het omgekeerde, dit aspect laat op grond van de effectbeoordeling overwegen risico's op negatieve effecten zien en doet daarmee afbreuk aan de ambitie. Het is daarmee niet zonder meer aannemelijk dat deze ambitie wordt gehaald.

Ambitie 4: Economie

Zie 2.4.4 Economie

Beoordelingsaspect	Omgevingsvisie
Sociale veiligheid	
Circulariteit	
Werkgelegenheid	
Werklocaties en bedrijvigheid	
Landbouw	
Vrijtijdseconomie	
Fiets- en wandelnetwerk	

Conclusie: Voor deze ambitie zijn er meer kansen op positieve effecten dan risico's op negatieve effecten. Sociale veiligheid, werkgelegenheid, werklocaties en bedrijvigheid en fiets- en wandelnetwerk zijn de aspecten waar overwegend kansen op positieve effecten uit voort komen en dus bijdragen aan het behalen van de ambitie. Landbouw resulteert op grond van de effectbeoordeling overwegend in risico's op negatieve effecten en daarmee in risico's op afbreuk aan de ambitie. Voor circulariteit en vrijetijdseconomie geldt dat op grond van de effectbeoordeling een gelijk aantal kansen op positieve effecten als risico's op negatieve effecten te zien zijn. Het is daarmee niet zonder meer aannemelijk dat deze ambitie wordt gehaald.

Ambitie 5: Mobiliteit en toegankelijkheid

Zie 2.4.5 Mobiliteit en Toegankelijkheid

Beoordelingsaspect	Omgevingsvisie
Verkeersveiligheid	
Sociale veiligheid	
Duurzame en slimme mobiliteit	

Bereikbaarheid auto en OV	
Fiets- en wandelnetwerk	

Conclusie: Uit de effectbeoordeling komt naar voren dat er meer kansen op positieve effecten zijn, dan risico's op negatieve effecten. Dit leidt tot een positieve verwachting met betrekking tot het halen van de ambitie. De aspecten sociale veiligheid, duurzame en slimme mobiliteit en fiets- en wandelnetwerk hebben overwegend een kans op positieve effecten en dragen daarmee bij aan het behalen van de ambitie. Bereikbaarheid auto en OV en verkeersveiligheid hebben zowel een kans op een positief effect als een risico op een negatief effect (= neutraal). Daarmee is er een kans dat er positief wordt bijgedragen aan het halen van de ambitie.

Ambitie 6: Ruimtelijke kwaliteit	
Zie 2.4.6 Ruimtelijke kwaliteit	
Beoordelingsaspect	Omgevingsvisie
Groene leefomgeving	
Landschappelijke kwaliteit	
Cultuurhistorische waarden	

Conclusie: Voor de ambitie op het gebied van ruimtelijke kwaliteit zijn de kansen op positieve effecten ongeveer gelijk aan de risico's op negatieve effecten. Het beoordelingsaspect landschappelijke kwaliteit resulteert in overwegend risico's op negatieve effecten en doet daarmee afbreuk aan het behalen van de ambitie. Groene leefomgeving draagt in positieve mate bij en het beoordelingsaspect cultuurhistorische waarden heeft een neutraal karakter in het behalen van deze ambitie. Het is daarmee niet zonder meer aannemelijk dat deze ambitie wordt gehaald.

Conclusie

Voor twee ambities is er een kans dat met het nieuwe beleid positief wordt bijgedragen aan het halen van de ambitie, maar het verschilt per ambitie hoeveel kansen er zijn om deze ambitie te halen (zie Tabel 5-1). Voor de andere vier ambities is het niet zonder meer aannemelijk dat de ambitie wordt gehaald. Ambities die beïnvloed worden door meer beoordelingsaspecten hebben een grotere kans op het wel of niet behalen van de ambitie omdat er meer kansen of risico's aan gerelateerd zijn. Of een ambitie daadwerkelijk behaald wordt, is afhankelijk van de verdere uitwerking van het nieuwe beleid in programma's. Deze paragraaf geeft alleen aan of er meer kansen dan risico's zijn voor het behalen van de ambitie.

Disclaimer: Voor het doelbereik is op basis van de effectbeoordeling een inschatting gemaakt of het beleid positief bijdraagt aan het halen van de ambities. Het is niet met zekerheid te zeggen of de ambities daadwerkelijk behaald worden, er is alleen een richting te noemen. Uit monitoring moet de aankomende jaren blijken of het beleid zich daadwerkelijk ontwikkelt zoals ingeschat. Zo niet dan kan dat een teken zijn om tijdig bij te sturen om ambities te halen. In hoofdstuk 8.3 hebben de gemeenten beschreven hoe zij monitoring op gaan pakken.

6 Wat zijn de gevolgen voor Natura 2000 gebieden?

In dit hoofdstuk is een korte samenvatting opgenomen van de bevindingen uit de Passende Beoordeling voor de omgevingsvisie voor de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland. De volledige Passende Beoordeling is opgenomen in bijlage 2.

6.1 Passende Beoordeling Natura 2000

Omdat het op voorhand niet is uitgesloten dat het nieuwe beleid in de omgevingsvisie een (significant) negatief effect veroorzaakt op de natuurlijke kenmerken van de omliggende Natura 2000-gebieden is een Passende Beoordeling opgesteld op grond van de Wet natuurbescherming. Binnen de gemeenten liggen de Natura 2000-gebieden Markermeer & IJmeer (gemeenten Enkhuizen en Drechterland) en IJsselmeer (gemeente Enkhuizen). Binnen een straal van 25 kilometer (vanaf de gemeentegrens) ligt het Nationaal Landschap Laag Holland met de Natura 2000-gebieden IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (IVOT), Polder Westzaan, Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder en Eilandspolder.

In deze Passende Beoordeling is het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie beoordeeld aan de hand van beleidsuitspraken die in het OER zijn geselecteerd. Het gaat om uitspraken die voldoende concreet zijn en die een relatie hebben met de leefomgeving. De Passende Beoordeling beoordeelt per uitspraak of en zo ja hoe groot het risico is op significant negatieve effecten op Natura 2000-gebied in en in de omgeving van de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland. Daarbij is getoetst aan de belangrijkste instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Bij de beoordeling is aangesloten bij het karakter van het strategische beleid in de omgevingsvisie, wat wil zeggen dat de beoordeling op hoofdlijnen is gedaan.

Het doel van de passende beoordeling is het in beeld brengen:

- a) Van de risico's op het optreden van (significant) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van het nieuwe beleid van de omgevingsvisie, en;
- b) Met welke maatregelen geconstateerde risico's voorkomen of beperkt kunnen worden.

Geconstateerde risico's zijn aandachtspunten waar bij de verdere uitwerking van het beleid rekening mee gehouden moet worden. Op deze manier kan voorkomen worden dat (significant) negatieve effecten op de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden daadwerkelijk optreden.

In de Passende Beoordeling is naar verschillende storingsfactoren gekeken, zoals effecten van stikstofdepositie, ruimtebeslag, effecten als gevolg van hydrologische veranderingen (bijvoorbeeld verdroging of vernatting) of verstoring door geluid of optische verstoring. Het gaat hierbij om effecten in de gebruiksfase. Effecten als gevolg van de aanlegfase worden in deze Passende Beoordeling niet meegenomen, omdat op basis van het strategische karakter onvoldoende duidelijk is op welke wijze de beleidsuitspraken worden uitgewerkt. De Passende Beoordeling is opgenomen in bijlage 2. In dit hoofdstuk zijn de hoofdlijnen van de resultaten en conclusies opgenomen.

6.2 Resultaten Passende Beoordeling

Meerdere beleidsuitspraken van de omgevingsvisie kunnen tot risico's leiden op significant negatieve effecten binnen Natura 2000-gebieden. Deze zijn in Tabel 6-1 opgenomen. De risico's hebben betrekking op:

- Stikstofdepositie;
- Verstoring door recreatie, en;

- Verstoring in aanlegroute.

Aangezien stikstofdepositie (huidig, autonoom) een knelpunt is voor de Natura 2000-gebieden van Laag Holland en een kleine toename al een significant negatief effect kan veroorzaken, is cumulatie met betrekking tot stikstofdepositie een belangrijk aandachtspunt. De gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland hebben in hun omgevingsvisie ook beleidsuitspraken die leiden tot een afname aan stikstofdepositie, zoals maatregelen die duurzame vormen van vervoer bevorderen.

Bij de verdere uitwerking van het nieuwe beleid moet integraal aandacht zijn voor ontwikkelingen die kunnen leiden tot een verhoogde milieudruk binnen Natura 2000-gebieden. Door een integrale aanpak en de projectscope van een ontwikkeling zo in te steken dat ook maatregelen om stikstofdepositie te verminderen worden betrokken bij de ontwikkeling (interne saldering) kan een significant negatief effect voorkomen worden.

De omgevingsvisie, de programma's en het omgevingsplan zijn instrumenten om tot een goede integrale uitwerking van het beleid te komen. Er zijn mogelijkheden voorhanden om significant negatieve gevolgen binnen de omliggende Natura 2000-gebieden te voorkomen. Het nieuwe beleid waar de omgevingsvisie in voorziet, is daarmee in beginsel uitvoerbaar in het kader van de Wet natuurbescherming (onderdeel Natura 2000-gebieden).

Tabel 6-1: Beleidsuitspraken uit de omgevingsvisie met een risico op een significant negatief effect

Beleidsuitspraak		Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief effect	Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie)	Eind-beoordeling
1	Wonen & samenleving + autonome ruimtelijke ontwikkeling	IJsselmeer Markermeer & IJmeer Laag Holland	Stikstofdepositie	Recreatiedruk kan verminderd worden door het stimuleren van recreatie in andere natuurgebieden. Daarnaast naleven en eventueel handhaven gedragscode recreatie. Een toename in stikstofdepositie zo veel mogelijk voorkomen door het stimuleren van emissieloze mobiliteit. Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden.	(Significant) negatief effect is te voorkomen
3	Sport & bewegen	Laag Holland	Stikstofdepositie	Een toename in stikstofdepositie zo veel mogelijk voorkomen door het stimuleren van emissieloze mobiliteit. Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden.	(Significant) negatief effect is te voorkomen
4	Duurzaamheid	Markermeer & IJmeer	Verstoring in aanlegroute	Nader onderzoek naar de aanlegroutes is nodig zodat windturbines hierbuiten geplaatst kunnen worden en aanvaringsslachtoffers voorkomen kunnen worden.	(Significant) negatief effect is te voorkomen
6	Recreatie	Markermeer & IJmeer	Recreatieve verstoring	Benutten en waar noodzakelijk uitbreiden van bestaande badstrandjes in plaats van toevoegen van nieuwe verstoringlocaties.	(Significant) negatief effect is te voorkomen
7	Economie	Laag Holland Omliggende Natura 2000-gebieden	Stikstofdepositie	Een toename in stikstofdepositie zo veel mogelijk voorkomen door het stimuleren van emissieloze mobiliteit. Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden. Nader onderzoek is nodig naar de afname in milieudruk als gevolg van functieverandering van landbouw.	(Significant) negatief effect is te voorkomen

7 Conclusies, aandachtspunten en aanbevelingen

7.1 Conclusies

De 'Foto van de leefomgeving' beschrijft de huidige staat van de fysieke leefomgeving in de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland. Deze huidige staat laat een wisselend beeld zien. Vooral voor de aspecten ontmoetingsplekken, landschappelijke kwaliteit en cultuurhistorische waarden staat de fysieke leefomgeving er op dit moment over het algemeen goed voor ('groen'). Leefomgevingsaspecten met een laag kwaliteitsniveau ('rood') zijn broeikasgassen, duurzame energieopwekking, circulariteit, duurzame en slimme mobiliteit en biodiversiteit.

De omgevingsvisie kent op de meeste thema's nieuw beleid gericht op het verbeteren en beschermen van de referentiesituatie. Dit uit zich in kansen op positieve effecten op verschillende beoordelingsaspecten. Daar waar in Figuur 7-1 de doorgetrokken lijn meer naar buiten staat ten opzichte van de stippellijn is sprake van kansen op positieve effecten (ten opzichte van de referentiesituatie) als gevolg van de omgevingsvisie. Voorbeelden zijn wonen, groene leefomgeving en werkgelegenheid.

Aan de andere kant zijn er ook diverse risico's geconstateerd. In Figuur 7-1 is zijn dit de criteria waarbij de doorgetrokken lijn meer naar binnen staat ten opzichte van de stippellijn. Er is echter sprake van meer kansen op positieve effecten dan risico's op negatieve effecten. De risico's hangen voornamelijk samen met mogelijke negatieve effecten op landbouw, beschermde natuur, geluidshinder, landschappelijke kwaliteit, en omgevingsveiligheid. Hiervoor zijn diverse aandachtspunten en aanbevelingen geformuleerd die zijn ingebracht om de omgevingsvisie verder aan te scherpen, dan wel mee te nemen bij de uitwerking in Omgevingsprogramma's. In onderstaande Tabel 7.1 zijn de aandachtspunten en aanbevelingen weergegeven, ook wel mitigerende maatregelen.

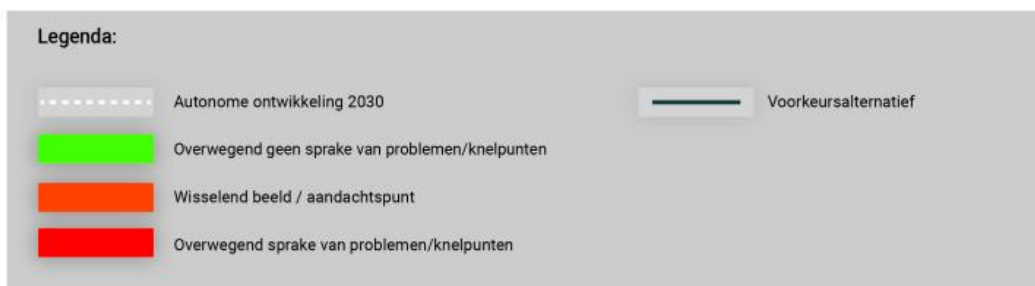
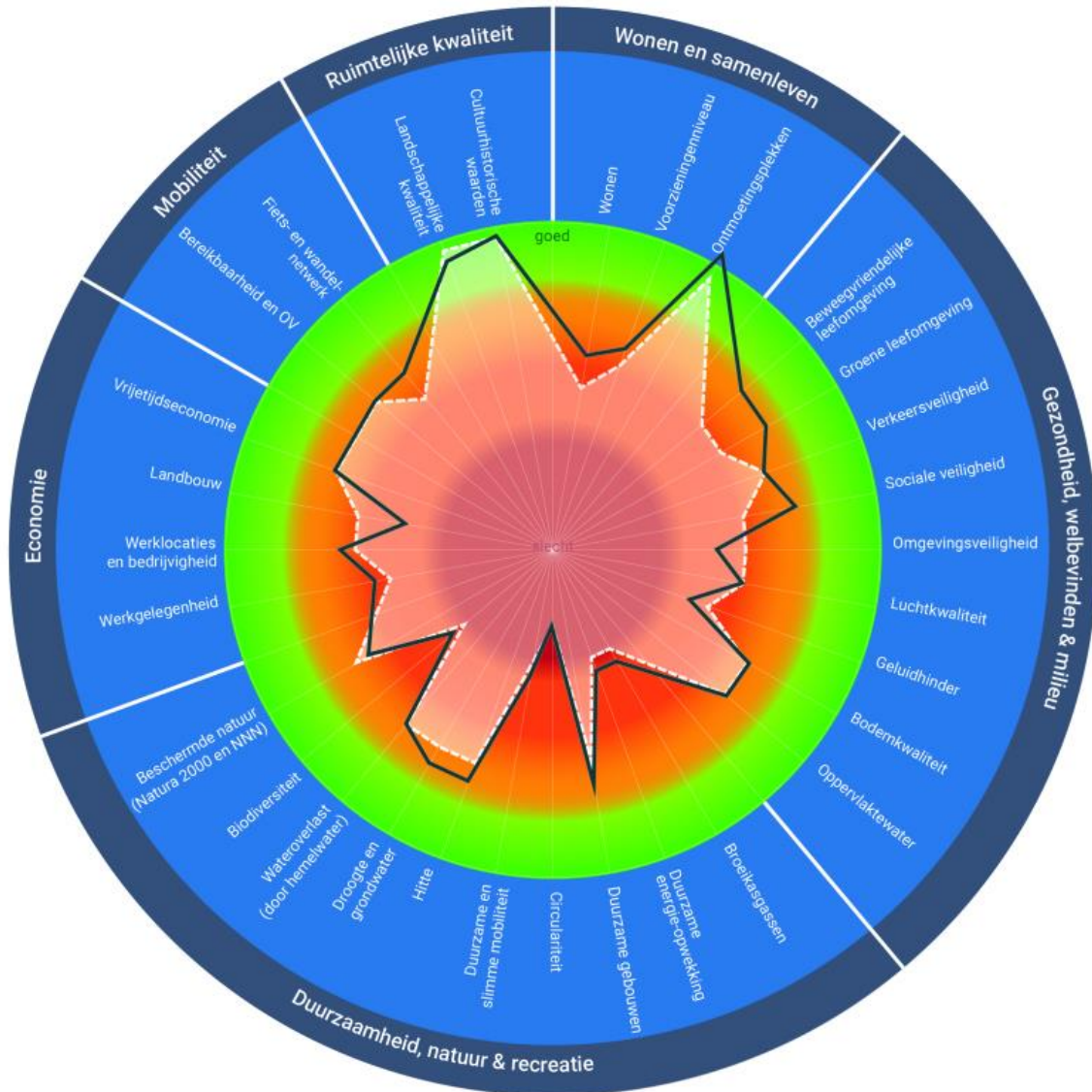
Voor twee ambities (Wonen, voorzieningen en ontmoeten en Mobiliteit en toegankelijkheid) is er een kans dat met het nieuwe beleid positief wordt bijgedragen aan het halen van de ambitie, maar het verschilt per ambitie hoeveel kansen er zijn om deze ambitie te halen. Voor de andere vier ambities is het niet zonder meer aannemelijk dat de ambitie wordt gehaald. Met name de ambities rondom Gezondheid, welbevinden en milieu vragen nog aandacht.

De meeste beleidsuitspraken laten zowel kansen op synergie als risico's op strijdigheden zien. Duurzaamheid laat echter enkel risico's op tegenstrijdigheid zien. Dit betekent dat de realisatie van windturbines en zonnevelden niet goed samengaat met de voornemens op het gebied van wonen, werken, ruimtelijke kwaliteit en samenleven.

Enkele beleidsuitspraken van de omgevingsvisie kunnen daarnaast een risico hebben op significant negatieve effecten binnen Natura 2000-gebieden. Bij de verdere uitwerking van het nieuwe beleid moet integraal aandacht zijn voor ontwikkelingen die kunnen leiden tot een verhoogde milieudruk binnen Natura 2000-gebieden. Door een integrale aanpak en de projectscope van een ontwikkeling zo in te steken dat ook maatregelen om stikstofdepositie te verminderen worden betrokken bij de ontwikkeling (interne saldering) kan een significant negatief effect voorkomen worden. Daarmee zijn de getoetste beleidsuitspraken uit de omgevingsvisie in principe uitvoerbaar in het kader van de Wet natuurbescherming (onderdeel Natura 2000-gebieden).

Rad van de Leefomgeving SED-gemeenten

Stede Broec - Enkhuizen - Drechterland

Figuur 7-1 Rad van de leefomgeving van de SED gemeenten inclusief voorkeursalternatief

7.2 Aandachtspunten en aanbevelingen

In Tabel 7.1 zijn diverse aandachtspunten en aanbevelingen geformuleerd die zijn ingebracht om de omgevingsvisie verder aan te scherpen, dan wel mee te nemen bij de uitwerking in omgevingsprogramma's. Aspecten waarbij als gevolg van de omgevingsvisie een sterke verbetering te verwachten is (bijvoorbeeld 'wonen' door de woningbouwplannen) zijn niet uitgelicht.

In de eerste kolom zijn de gesignaleerde kansen of risico's per beoordelingsaspect benoemd. Of is benoemd dat er geen kansen dan wel risico's zijn omdat er geen beleid is geformuleerd. Vervolgens zijn in de tweede kolom aanbevelingen gedaan om effecten te mitigeren, dan wel aanbevelingen gegeven om kansen te verzilveren. De derde kolom geeft aan hoe dit een plek heeft gekregen in de omgevingsvisie. De laatste kolom beschrijft op welke manier de aanbevelingen worden meegenomen in het vervolg, na de omgevingsvisie. Dus bijvoorbeeld in de uitwerking van een bepaald programma.

Tabel 7.1 Overzicht aandachtspunten en aanbevelingen per aspect

Risico en/of kansen per aspect	Mitigerende maatregelen (Aandachtspunten en aanbevelingen)	Op welke manier meegenomen bij het aanscherpen van de visie?	Op welke manier meenemen in het vervolg?
<ul style="list-style-type: none"> Geluidshinder Geluidshinder is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau oranje met een autonome verslechtering. Het beleid van de ontwerp visie resulteert overwegend in risico's op negatieve effecten. Dit komt door de aanleg van windturbines en de toename van verkeersbewegingen als gevolg de beoogde woningbouw. 	<p>Om geluidshinder te beperken wordt aanbevolen om bij de plaatsing van windturbines zo veel als mogelijk rekening te houden met voldoende afstand vanaf woningen (in Nederland geldt geen minimaal te houden afstand, wel moet rekening gehouden worden met geluidsnormen). Bij nieuwe uitbreidingsgebieden voor wonen en werken is het advies om te zorgen voor een goede ontsluiting op het OV en fietsroutes en daarnaast uit te gaan van een lage parkeernorm.</p> <p>Bij uitwerking van de plannen voor windenergie en woningbouw dient akoestisch onderzoek plaats te vinden. Hierbij dient ook rekening gehouden te worden met de wettelijk verplichte brongegevens uit het geluidregister spoor.</p>	<p>Als minimale eis voor woningbouwplannen is opgenomen in de visie: het plan doet geen afbreuk aan de leefbaarheid van dorpen, wijken of de stad.</p> <p>In de visie is opgenomen dat het plan een meerwaarde levert als: het plan een bijdrage levert aan duurzame mobiliteit. Bijv. door het gebruik van OV, deelvervoer, elektrisch vervoer en/of vervoer per fiets.</p>	<p>De genoemde aanbevelingen zijn in lijn met de gemeentelijke werkwijze en wordt meegenomen bij het verder uitwerken van de RES gebieden en het programma wonen, Hoogkarspel, uitbreiding Venhuizen en Enkhuizen binnenstad e.o.</p> <p>Een uitzondering hierop betreft het werken met een lagere parkeernorm bij uitbreidingen. Dit sluit niet aan bij de gemeentelijke ambities.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Omgevingsveiligheid Omgevingsveiligheid is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau oranje met een gelijkblijvende autonome trend. Er is een risico op een negatief effect door de aanleg van windturbines en de aanwezigheid van het spoor. Het spoor vormt een risico voor de omgevingsveiligheid van de bewoners die rondom het spoor (gaan) wonen. Met het beleid van de concept visie ontstaat hierdoor mogelijk een nieuw aandachtspunt voor het aspect omgevingsveiligheid. 	<p>Aanbevolen wordt om bij de bouw van huizen voldoende rekening te houden met afstand van spoor waarover gevaarlijke stoffen vervoerd wordt en voldoende afstand te houden van windturbines.</p> <p>Er dient onderzoek omgevingsveiligheid uitgevoerd te worden bij het concreter uitwerken van de plannen.</p>	<p>Als minimale eis voor plannen is opgenomen in de visie: het plan voldoet aan de geldende wetten en regels voor veiligheid, gezondheid en beheer van water. Daarnaast is in de visie aangegeven dat er een programma externe veiligheid wordt opgesteld.</p>	<p>De genoemde aanbevelingen zijn in lijn met de gemeentelijke werkwijze en worden meegenomen in het programma Hoogkarspel, programma Enkhuizen binnenstad e.o., programma wonen en externe veiligheid.</p>

Risico en/of kansen per aspect	Mitigerende maatregelen (Aandachtspunten en aanbevelingen)	Op welke manier meegenomen bij het aanscherpen van de visie?	Op welke manier meenemen in het vervolg?
<ul style="list-style-type: none"> Beschermde natuur <p>Beschermde natuur is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau oranje met een autonome verbetering. Er is een risico op een negatief effect als gevolg van de aanleg en gebruik van woningen, de aanleg van windturbines alsmede de aanleg van een strandje wat mogelijk kan leiden tot negatieve effecten op NNN en Natura 2000-gebieden. Er zijn ook kansen op positieve effecten door de uitbreiding van het natuurgebied en de afname van het aantal verkeersbewegingen, als gevolg van de aanleg van (door)fietsroutes. Met het beleid van de concept visie ontstaat mogelijk een nieuw aandachtspunt voor het aspect beschermde natuur.</p>	<p>Aanbevolen wordt om bij woningbouw ter hoogte van Hoogkarspel rekening te houden met mogelijke verstoring NNN-gebied. Bij de plaatsing van windturbines moet voldoende afstand worden bewaard tot Natura 2000 Markermeer. Windturbines kunnen leiden tot verstoring van rustende en foeragerende watervogels in een straal van ca 200 m. Ook dient bij de aanleg van het strandje rekening gehouden te worden met mogelijke verstoring op Natura 2000-gebied.</p> <p>Bij uitwerking van de plannen dient vervolgonderzoek plaats te vinden naar effecten op beschermde flora en fauna, NNN en Natura 2000-gebieden (incl. stikstofanalyses).</p>	<p>Als minimale eis voor plannen is opgenomen in de visie: het plan draagt bij aan het behoud van de natuurwaarden.</p> <p>In de visie is opgenomen dat het plan een meerwaarde levert als: het plan een positieve bijdrage levert aan de rijkdom aan planten en dieren en/of draagt aantoonbaar bij aan de ontwikkeling van natuur.</p>	<p>De genoemde aanbevelingen zijn in lijn met de gemeentelijke werkwijze en wordt meegenomen bij het verder uitwerken van de RES gebieden en het programma wonen en programma Hoogkarspel.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Landbouw <p>Landbouw is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau oranje met een gelijkblijvende autonome trend. Er zijn risico's op negatieve effecten doordat uitbereiding van woningbouw voorzien is in gebied dat agrarisch gebruikt wordt. Ook kan landbouwkundig gebied in omvang afnemen door te ontwikkelen sport- en recreatielandschap, de aanleg van zonnevelden en windturbines en de uit te breiden natuurgebied. Er is een kans op een positief effect doordat er op enkele locaties wel degelijk nog mogelijkheden zijn tot uitbreiding van agrarische bedrijven. Met het beleid van de concept visie ontstaat mogelijk een nieuw aandachtspunt voor het aspect landbouw.</p>	<p>Aanbevolen wordt om ter hoogte van uit te breiden natuurgebieden te kijken naar mogelijkheden voor natuurinclusieve landbouw. Aanbevolen wordt om bij het zoekgebied duurzame energie opwek ten zuiden van Venhuizen te kijken naar de mogelijkheden in functie combinatie met innovatieve en hoogtechnologische landbouw gelet op het huidige agrarische gebruik en de agrarisch-gerelateerde bedrijvigheid.</p> <p>Aanbevolen wordt om het belang van de agrarische sector mee te wegen bij verdergaande plannen voor wonen, werken en energietransitie.</p>	<p>Er is een voorstel gedaan aan het gemeentebestuur om (aanvullend op de eerder beoogde programma's) een programma landelijk gebied op te zetten. In dit programma zal in dialoog met de sector onder meer gekeken worden naar het perspectief en de verdienmodellen voor de agrarische sector wetende dat het areaal zal verkleinen. Dit is opgenomen in de visie.</p>	<p>De genoemde aanbevelingen worden meegenomen in het programma landelijk gebied.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Landschap <p>Landschappelijke kwaliteit is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau groen met een gelijkblijvende trend. Er zijn risico's op negatieve effecten door het realiseren van woningen en duurzame energie in het landschap van het landelijk gebied. Dit kan zorgen voor afname van de bestaande openheid en mogelijke aantasting van landschappelijk waardevolle structuren en elementen. Er zijn kansen op</p>	<p>Aanbevolen wordt om bij uitbreidingsgebieden van wonen en werken in het West-Friese lintenlandschap zo veel mogelijk aansluiting te zoeken bij bestaande waardevolle lijnstructuren en bomenlanen verder te versterken.</p>	<p>Als minimale eis voor plannen is opgenomen in de visie: het plan past, als het gelegen is in of aan de rand van het landelijk gebied, in aard en schaal bij de waarden van de verschillende landschappen.</p>	<p>De genoemde aanbevelingen zijn in lijn met de gemeentelijke werkwijze en worden meegenomen bij het uitwerken van de RES en in het programma Hoogkarspel, programma uitbreiding Venhuizen en programma wonen.</p>

Risico en/of kansen per aspect	Mitigerende maatregelen (Aandachtspunten en aanbevelingen)	Op welke manier meegenomen bij het aanscherpen van de visie?	Op welke manier meenemen in het vervolg?
positieve effecten door de versterking van het West-Friese lintenlandschap en het rechtlijnige landschap.			
<ul style="list-style-type: none"> Circulariteit Circulariteit is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een gelijkblijvende autonome trend. Het beleid van de visie laat geen kansen op positieve effecten, noch risico's op negatieve effecten zien. Met het beleid van de visie wordt het knelpunt dus niet verholpen en blijft het kwaliteitsniveau rood. 	Dit wordt met name veroorzaakt doordat het beleid nog weinig concreet is en daardoor effecten niet goed zijn in te schatten. Geadviseerd wordt om circulariteit concreter te maken in de visie.	<p>Als minimale eis is opgenomen in de visie: het plan voldoet aan de wetten en regels die gelden voor besparing en gebruik van energie en uitstoot van CO2.</p> <p>In de visie is opgenomen dat een plan een meerwaarde levert als: het plan aandacht besteedt aan een zorgvuldig gebruik van grondstoffen, hergebruik van grond- en reststoffen en beperken van afval.</p>	Er wordt onderzoek gedaan naar de vermindering van restafval en het betalen naar gewicht aan restafval. Wat de uitkomsten zijn van dit onderzoek is nog onduidelijk. Als hiervoor gekozen wordt kan het beleid scherper worden bij een actualisatie van de omgevingsvisie.
<ul style="list-style-type: none"> Oppervlaktewater De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje' met een verbeterende autonome trend. Als onderdeel van de visie wordt niet ingezet op het verbeteren van de waterkwaliteit. 	Het verbeteren van de waterkwaliteit is primair een taak van het waterschap. Wel hebben de gemeentelijke riool overstorten mogelijk invloed. Het is alleen onduidelijk wat de waterkwaliteit is bij riooloverstorten in de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland. Er kunnen derhalve geen specifiek aanbevelingen worden meegegeven voor de visie.	Niet van toepassing.	Er wordt geadviseerd om te onderzoeken of de riool overstorten mogelijk van invloed zijn op de waterkwaliteit en of maatregelen genomen kunnen worden.
<ul style="list-style-type: none"> Vrijtijdseconomie Voor het stimuleren van toerisme worden geen beleidskeuzes gemaakt die nieuw zijn er dermate concreet dat zicht is op ruimtelijke consequenties en leefomgevings-effecten. De omvang en kwaliteit van het culturele aanbod blijft gelijk. 	Geadviseerd wordt om vrijetijdseconomie concreter te maken in de visie.	De visie is hier niet op aangescherpt, omdat deze taak grotendeels bij de markt ligt.	Vrijtijdseconomie is een belangrijk onderwerp binnen het programma Enkhuizen binnenstad e.o. en zal hier integraal onderdeel van uitmaken.
<ul style="list-style-type: none"> Verkeersveiligheid Voor verkeersveiligheid zorgt een toename van het aantal woningen voor meer verkeersbewegingen, wat leidt tot risico's voor de verkeersveiligheid. Het scheiden van fietspaden van de hoofdweg zorgt daarentegen voor kansen op positieve effecten. 	Geadviseerd wordt om bij uitwerking van de uitbreidingsplannen, maar ook ter hoogte van te verdichten stations en centra locaties rekening te houden met verkeersveiligheid d.m.v. bijvoorbeeld het zorgen van veilige oversteekplaatsen of rotondes met verhoogde rijbanenscheiding.	De visie is hier niet op aangescherpt, omdat de voorgestelde maatregelen niet passen bij het detailniveau van een omgevingsvisie op hoofdlijnen.	De genoemde aanbevelingen zijn in lijn met de gemeentelijke werkwijze en worden meegenomen bij het uitwerken van de programma's Hoogkarspel, uitbereiding Venhuizen, Enkhuizen binnenstad e.o. en programma wonen.
<ul style="list-style-type: none"> Luchtkwaliteit Voor luchtkwaliteit zorgt een toename van het aantal woningen (en daarmee het aantal verkeersbewegingen) voor een afname van de luchtkwaliteit. Het stimuleren van elektrisch rijden zorgt 	Geadviseerd wordt om bij nieuwe uitbreidingsgebieden voor wonen en werken is het advies om te zorgen voor een goede ontsluiting op het OV en fietsroutes en daarnaast uit te gaan van een lage parkeernorm.	Als minimale eis voor woningbouwplannen is opgenomen in de visie: het plan doet geen afbreuk aan de leefbaarheid van dorpen, wijken of de stad.	De genoemde aanbevelingen zijn in lijn met de gemeentelijke werkwijze en wordt meegenomen bij het verder uitwerken van de RES gebieden en het programma wonen, Hoogkarspel,

Risico en/of kansen per aspect	Mitigerende maatregelen (Aandachtspunten en aanbevelingen)	Op welke manier meegenomen bij het aanscherpen van de visie?	Op welke manier meenemen in het vervolg?
daarentegen voor kansen op positieve effecten.	Bij uitwerking van de plannen dient een luchtkwaliteitsonderzoek uitgevoerd te worden.	In de visie is opgenomen dat het plan een meerwaarde levert als: het plan een bijdrage levert aan duurzame mobiliteit. Bv door het gebruik van OV, deelvervoer, elektrisch vervoer en/of vervoer per fiets.	uitbreiding Venhuizen en Enkhuizen binnenstad e.o. Een uitzondering hierop betreft het werken met een lagere parkeernorm bij uitbreidingen. Dit sluit niet aan bij de gemeentelijke ambities.
<ul style="list-style-type: none"> Bodemkwaliteit Er zijn er risico's op negatieve effecten door het effect van zonnepanelen op de bodemkwaliteit. Doordat het zonlicht beperkt de bodem kan bereiken, is er een kans dat de kwaliteit van de bodem naar beneden gaat. 	Geadviseerd wordt om bij de plaatsing van zonnepanelen rekening te houden met een dusdanige opzet dat de bodem niet geheel bedekt is.	De visie is hier niet op aangescherpt.	De aanbeveling moet meegenomen worden bij het verder uitwerken van de RES.
<ul style="list-style-type: none"> Wateroverlast Door een toename van verharding als gevolg van het bouwen van huizen ontstaan er risico's op negatieve effecten. Het realiseren van waterberging zorgt daarentegen voor kansen op positieve effecten. 	Geadviseerd wordt om bij de bouw van woningen zorg te dragen voor de realisatie van voldoende groen en waterberging. Bv door de aanleg van groene daken en gevels of wadi's.	Als minimale eis voor woningbouwplannen is opgenomen in de visie: het plan voldoet aan de geldende wetten en regels voor veiligheid, gezondheid en beheer van water. In de visie is opgenomen dat het plan een meerwaarde levert als: het plan extra maatregelen omvat, boven maatregelen die volgens de wet verplicht zijn, om hittestress, droogte en wateroverlast te voorkomen of verminderen.	De genoemde aanbevelingen zijn in lijn met de gemeentelijke werkwijze en worden meegenomen bij het uitwerken van de programma's Hoogkarspel, uitbereiding Venhuizen, Enkhuizen binnenstad e.o. en programma wonen.
<ul style="list-style-type: none"> Bereikbaarheid auto en OV Nieuwbouw zorgt in het buitengebied voor een vergroting van de afstand tot het OV. Woningbouw zorgt voor een toename van verkeersbewegingen. Daarnaast kan verdichten van woningen in Enkhuizen een knelpunt vormen m.b.t. parkeren. Hierdoor zijn er risico's op negatieve effecten. Door verdichten van woningen rond de stationsomgeving wordt de afstand tussen woningen en OV afstand korter. Hierdoor zijn er kansen op positieve effecten. 	Geadviseerd wordt om alternatieve oplossingen te zoeken voor parkeren in stedelijk gebied zoals Enkhuizen.	Als minimale eis voor woningbouwplannen is opgenomen in de visie: het plan voorziet in voldoende mogelijkheden om te parkeren. In de visie is opgenomen dat het plan een meerwaarde levert als: het plan een bijdrage levert aan duurzame mobiliteit. Bijv. door het gebruik van OV, deelvervoer, elektrisch vervoer en/of vervoer per fiets.	Er wordt uitgegaan van een meer autoluwe binnenstad. Dat wordt verder uitgewerkt in het programma Enkhuizen binnenstad.
<ul style="list-style-type: none"> Cultuurhistorische waarden Het verdichten in de centra in Enkhuizen zorgt voor risico's op negatieve effecten op cultuurhistorische waarden. Het beschermen van de West-Friese 	Geadviseerd wordt om bij versterking van de centra rekening te houden met bestaande beschermde cultuurhistorische waarden en deze zo veel mogelijk mee te nemen bij herontwikkeling van het gebied.	Als minimale eis voor plannen is opgenomen in de visie: het plan draagt bij aan het in stand houden van belangrijke cultuurhistorische waarden waaronder archeologische en aardkundige waarden.	De genoemde aanbevelingen zijn in lijn met de gemeentelijke werkwijze en worden meegenomen bij het uitwerken van de programma's Hoogkarspel, uitbereiding Venhuizen,

Risico en/of kansen per aspect	Mitigerende maatregelen (Aandachtspunten en aanbevelingen)	Op welke manier meegenomen bij het aanscherpen van de visie?	Op welke manier meenemen in het vervolg?
omringdijk zorgt voor kansen op positieve effecten.	Bij uitwerking van de plannen dient cultuurhistorisch bureauonderzoek plaats te vinden (eventueel in combinatie met archeologisch bureauonderzoek).		Enkhuizen binnenstad e.o. en programma wonen.
<ul style="list-style-type: none"> Trillinghinder Nieuwbouw ter hoogte van de stationslocaties en het spoor zorgt voor een risico op trillinghinder.	Indien woningen binnen 100 meter van het spoor worden gebouwd is een onderzoek naar trillingen verplicht. Voor woningen tussen de 100 en 250 meter is dat enkel het geval wanneer de bodemopbouw en/of terreinbeeld daar aanleiding voor geeft.	Als minimale eis voor woningbouwplannen is opgenomen in de visie: het plan voldoet aan de geldende wetten en regels voor veiligheid, gezondheid en beheer van het water.	De genoemde aanbevelingen zijn in lijn met de gemeentelijke werkwijze en worden meegenomen bij het uitwerken van de programma's Hoogkarspel, uitbereiding Venhuizen, Enkhuizen binnenstad e.o. en programma wonen.

8 Wat komt er na het OER?

8.1 Doorwerking in programma's

De omgevingsvisie SED beschrijft het beleid op hoofdlijnen. Er is een toekomstbeeld in opgenomen dat is uitgewerkt voor zes thema's (zie paragraaf 2.4). Ook zijn waarden en koers voor verschillende gebieden omschreven. Soms vraagt een thema of een gebied om nadere uitwerking. Voor dat doel worden programma's gebruikt zoals de Omgevingswet die omschrijft. Ook zijn er al voordat de Omgevingswet ging gelden beleidsstukken gemaakt in lijn met de omgevingsvisie. Ze zijn meer in detail en meer gericht op uitvoering. Deze worden aangemerkt als bestaande programma's onder de Omgevingswet die blijven gelden. Onderstaand is aangegeven welke nieuwe programma's de gemeenten van plan zijn op te stellen.

- Programma Hoogkarspel;
- Programma uitbreiding Venhuizen;
- Programma Enkhuizen binnenstad e.o.;
- Programma wonen, en;
- Programma externe veiligheid;
- Programma landelijk gebied.

8.2 Afweging plannen

De visie geeft aan wat de gemeenten willen in de gemeente Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland. Als inwoners, ondernemers en organisaties een plan of idee hebben dat niet in het omgevingsplan past is de omgevingsvisie belangrijk. Zij moeten een 6-tal stappen volgen:

1. Is voor uw plan een vergunning nodig?
2. Past uw plan in het omgevingsplan?
3. Past uw plan bij de doelen van de omgevingsvisie?
4. Voldoet uw plan aan wetten en regels?
5. Heeft uw plan besproken met burens en anderen die met het plan te maken krijgen?
6. Start een gesprek met de gemeente

Een plan moet in ieder geval voldoen aan de minimale voorwaarden die per thema zijn genoemd in de omgevingsvisie. Bijvoorbeeld het bijdragen aan het in stand houden van belangrijke cultuurhistorische waarden waaronder archeologische en aardkundige waarden. Daarnaast moet een plan een bepaalde meerwaarde hebben zoals bijvoorbeeld een bijdrage leveren aan duurzame mobiliteit. Als het plan bijdraagt aan de doelen zoals beschreven in de omgevingsvisie, voldoet aan de minimale voorwaarden, een meerwaarde oplevert en voldoet aan wetten en regels heeft het plan meer kans op goedkeuring.

8.3 Monitoring van de beleidsambities uit de omgevingsvisie

Er zit geen einddatum op de omgevingsvisie. De gemeenten houden de omgevingsvisie actueel en compleet. Vanaf de vaststelling van de visie wordt op vaste momenten gekeken of er aanleiding is om de visie te verscherpen. En hoever is gekomen met de doelen die in de omgevingsvisie zijn beschreven. Dit doen de gemeente twee jaar na vaststelling en daarna vierjaarlijks. Zo wordt de vinger aan de pols

gehouden. Dit sluit ook aan bij wat er in de Omgevingswet staat. De Omgevingswet stelt monitoring en evaluatie van het beleid verplicht om in beeld te krijgen of de uitwerking van het beleid daadwerkelijk bijdraagt aan het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving. Als dit niet het geval is kunnen maatregelen worden genomen, zoals het starten van een programma of het bijstellen/actualiseren van strategische doelen en ambities in de omgevingsvisie.

Om hier inzicht in te krijgen wil de gemeente een monitoringsprogramma opzetten, aansluitend op en overeenkomend met de beoordelingskaders zoals opgenomen in dit OER. De daarin opgenomen beoordelingsaspecten vormen samen met de ambities het vertrekpunt. Hiervoor wordt in elk geval gebruik gemaakt van dezelfde beoordelingsaspecten en bronnen zoals bijvoorbeeld CBS, RIVM, CROW, RVO, RDW, Omgevingsdienst, klimaatmonitor/klimaat-effectatlas, Atlas van de leefomgeving en GGD. De ontwikkelingen rondom dataverzameling gaan heel snel. De gemeente volgt deze ontwikkelingen en beoordeelt welke data kan helpen om de beoordelingsaspecten te monitoren.

Naast kwantitatieve indicatoren zal, waar mogelijk, ook ingezet worden op kwalitatieve beoordelingsmethodieken waarbij tevens inwoners/stakeholders betrokken worden als dat van toegevoegde waarde wordt geacht. Bijvoorbeeld via enquêtes.

De gemeenten gaan uitwerken hoe deze taak goed ingebed kan worden in de organisatie.

Geadviseerd wordt om na te denken over de organisatie de volgende stappen te doorlopen voor het monitoringsprogramma ten behoeve van de beleidsevaluatie:

- **Stap 1:** Welke ontwikkelingen hebben plaats gevonden sinds het vorige peil-/meetmoment? Dat kunnen vaststelling van programma's zijn, autonome trends, wetenschappelijke inzichten en/of nieuwe wet- en regelgeving.
- **Stap 2:** Vallen de gevolgen voor de leefomgeving van deze ontwikkelingen binnen de ambities van de omgevingsvisie en/of doen zich (nieuwe) knelpunten of problemen voor? Gemeente kijkt hierbij of de leefomgeving zich in 'de goede richting', of 'niet de goede richting' ontwikkeld.
- **Stap 3:** Zijn er aanvullende maatregelen of ingrepen nodig om de gevolgen van de leefomgeving acceptabel te houden of te krijgen?
- **Stap 4:** Zijn de ambities van de omgevingsvisie nog realistisch? Voldoen de gestelde kaders nog? Is er aanleiding voor bijstellen van de bestuurlijke aanpak?
- **Stap 5:** Geven programma's of het omgevingsplan aanleiding om de omgevingsvisie bij te stellen?

Begrippenlijst

Begrip	Betekenis
Autonome ontwikkeling	Op zichzelf staande ontwikkeling die plaatsvindt als de voorgenomen activiteit niet wordt uitgevoerd.
Beleidsuitspraak	Wijziging ten opzichte van het vigerend beleid zoals vastgelegd wordt in de omgevingsvisie.
Bevoegd gezag	Overheidsinstantie die bevoegd is over de voorgenomen activiteit een besluit te nemen.
Botsproeven	Beoordeling of het nieuwe beleid daadwerkelijk ruimtelijk bij elkaar past.
Doelbereik	Beoordeling of de doelen en ambities zoals die gesteld zijn in de omgevingsvisie ook daadwerkelijk gehaald worden.
Ecologische verbindingzone	Zone waarlangs dieren en planten zich van het ene natuurgebied naar het andere kunnen verplaatsen en verspreiden.
Effectbeoordeling	Beoordeling aan het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie op positieve en negatieve effecten.
Emissie	Uitstoot van stoffen.
Habitat	Standplaats van een organisme. Het gaat hier om de soort specifieke levensruimte van een plant of dier.
Hittestress	Stress op het menselijk lichaam veroorzaakt door een periode van uitzonderlijk warm weer.
Huidige situatie	Omschrijving van hoe de gemeente er op dit moment voor staat.
Mer	(de) Milieueffectrapportage (de procedure).
MER	(het) Milieueffectrapport.
Mitigerende maatregelen	Maatregelen die genomen worden om effecten te beperken.
NNN	Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), is een samenhangend netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden.
NO _x	Stikstofoxide.
OER	(het) Omgevingseffectrapport.
Passende Beoordeling	Beoordeling van de gevolgen van het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie op significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden.
PM _{2.5}	Fijn stof, waarbij de stofdeeltjes kleiner zijn 2,5 µm.
PM ₁₀	Fijn stof, waarbij de stofdeeltjes kleiner zijn dan 10 µm.
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof.
Referentiesituatie	Situatie die als uitgangspunt wordt genomen om het voorgenomen beleid mee te vergelijken.
Schaallat	Methode om het effect van maatregelen ten opzichte van de referentiesituatie (huidige situatie plus autonome ontwikkeling) te bepalen.
Thema('s)	Aspecten waaraan de verschillende alternatieven getoetst worden om een afweging tussen de alternatieven te maken.

Bijlage 1 Foto van de Leefomgeving

RAPPORT

Foto van de leefomgeving

Bij het OER bij de omgevingsvisie

Klant: Gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland

Referentie: BJ1895-20230724-0001

Status: Definitief/1

Datum: 30 mei 2024

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Amerikalaan 110
6199 AE Maastricht Airport
Mobility & Infrastructure
Trade register number: 56515154

+31 88 348 78 48 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Foto van de leefomgeving

Referentie: BJ1895-20230724-0001
Status: 1/Definitief
Datum: 30 mei 2024
Projectnaam: OER bij omgevingsvisie SED
Projectnummer: BJ1895

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden veeleenvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1 De 'foto van de leefomgeving'	4
1.1 Waarom is er een 'foto van de leefomgeving'?	4
1.2 Wat is een 'foto van de leefomgeving'?	4
1.3 Wat wordt er gedaan met de informatie uit de 'foto van de leefomgeving'?	5
1.4 Hoe is de 'foto van de leefomgeving' gemaakt?	5
1.5 Wetten, regels en beleid	9
2 Het 'rad van de leefomgeving'	11
2.1 Wat blijkt er uit de 'foto van de leefomgeving'?	12
2.2 Aandachtspunten voor verdere uitwerking van de omgevingsvisie	13
3 Wonen & samenleven	15
3.1 Wonen	16
3.2 Voorzieningen	22
3.3 Ontmoetingsplekken	26
4 Gezondheid, welbevinden & milieu	28
4.1 Bewegvriendelijke leefomgeving	29
4.2 Groene leefomgeving	33
4.3 Verkeersveiligheid	38
4.4 Sociale veiligheid	47
4.5 Omgevingsveiligheid	53
4.6 Luchtkwaliteit	61
4.7 Geluidhinder	65
4.8 Trillinghinder	73
4.9 Bodemkwaliteit	75
4.10 Oppervlaktewater	81
5 Duurzaamheid, natuur & recreatie	85
5.1 Broeikasgassen	86
5.2 Duurzame energieopwekking	91
5.3 Duurzame gebouwen	95
5.4 Circulariteit	100
5.5 Duurzame en slimme mobiliteit	104

5.6	Hitte	108
5.7	Droogte en grondwater	115
5.8	Wateroverlast (door hemelwater)	129
5.9	Biodiversiteit	136
5.10	Beschermde natuur (Natura 2000 en NNN)	140
6	Economie	149
6.1	Werkgelegenheid	150
6.2	Werklocaties en bedrijvigheid	153
6.3	Landbouw	156
6.4	Vrijtijdseconomie (cultureel aanbod en detailhandel)	159
7	Mobiliteit	164
7.1	Bereikbaarheid auto en OV	165
7.2	Fiets- en wandelnetwerk	168
8	Ruimtelijke kwaliteit	173
8.1	Landschappelijke kwaliteit	174
8.2	Cultuurhistorische waarden	182
	Referentielijst	188

1 De ‘foto van de leefomgeving’

1.1 Waarom is er een ‘foto van de leefomgeving’?

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. De Omgevingswet is een bundeling van verschillende wetten die nu gelden voor ruimtelijke ontwikkelingen. Door minder regels en een samenhangende aanpak zijn ruimtelijke ontwikkelingen makkelijker mogelijk te maken.

Als onderdeel van de Omgevingswet zijn lokale en regionale overheden en het Rijk verplicht om een omgevingsvisie op te stellen. Een omgevingsvisie is een langetermijnvisie waarin de maatschappelijke opgaven en de kernkwaliteiten van een gemeente, provincie of het Rijk staan beschreven. In de omgevingsvisie staan de ambities van een overheid en is beleid opgenomen om die ambities te halen. Dit beleid is op een hoog abstractieniveau en wordt verder uitgewerkt in omgevingsplannen of omgevingsprogramma's.

De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** ('de gemeenten') werken gezamenlijk aan één omgevingsvisie, welke naar verwachting eind 2024, uiterlijk Q1 2025, gereed is. Omdat de omgevingsvisie kaderstellend is voor (grote) ruimtelijke ontwikkelingen, wordt de procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. Daarmee worden de gevolgen van het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie in beeld gebracht en samengevat in een milieueffectrapport (MER). Omdat het hier gaat om een omgevingsvisie wordt het MER een omgevingseffectrapport (OER) genoemd.

Wat is m.e.r., wat is MER en wat is OER?

m.e.r. staat voor 'milieueffectrapportage' en is de procedure waarbinnen een MER wordt opgesteld.

MER staat voor 'milieueffectrapport' en bevat de resultaten van het onderzoek naar de (milieu)effecten binnen een m.e.r. De toevoeging 'plan' (planMER) wil zeggen dat het om een MER voor een plan gaat, zoals een omgevingsvisie.

De omgevingsvisie bevat de menselijke leefomgeving als geheel, dus zowel fysiek, economisch als sociaal. Dit vraagt om een breder georiënteerd proces dan een traditioneel MER. OER staat voor 'omgevingseffectrapport', waarin naast de milieueffecten ook andere omgevingseffecten, zoals sociale en economische, in beeld worden gebracht. We spreken daarom hier niet over een planMER maar over een OER. Voor de juridische juistheid wordt nog wel gesproken van een m.e.r.-procedure.

Voordat een OER geschreven kan worden, moet duidelijk zijn wat er precies onderzocht wordt (reikwijdte) en op welk detailniveau. Dit is gedaan in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), de eerste stap in de m.e.r.-procedure. In de NRD is ook een concept-beoordelingskader gepubliceerd ([versie mei 2023](#)). Deze is daarna verder uitgewerkt. In het beoordelingskader staat welke beoordelingsaspecten beoordeeld worden en welke criteria daarvoor gebruikt worden. De volgende stap is het schrijven van de 'foto van de leefomgeving'.

1.2 Wat is een ‘foto van de leefomgeving’?

De 'foto van de leefomgeving' gaat over de huidige situatie. Het beschrijft hoe de leefomgeving er nu voor staat in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**. Ook is gekeken hoe de leefomgeving zich naar verwachting ontwikkelt in de toekomst (2030-2040). Dit wordt de autonome ontwikkeling genoemd. Dit is de verwachte toekomstige situatie als het huidige beleid wordt voortgezet. Er wordt rekening gehouden met autonome trends (bijvoorbeeld klimaatverandering) en al genomen besluiten over ingrepen in de leefomgeving. Per beoordelingsaspect wordt de huidige situatie en de autonome

ontwikkeling beoordeeld. De beoordelingen worden gebruikt in het OER. In het OER wordt gekeken of de omgevingsvisie de beoordeling van de beoordelingsaspecten beter of slechter maakt.

De 'foto van de leefomgeving' laat zien hoe het staat met de leefomgeving in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** op basis van de beoordelingsaspecten. De 'foto van de leefomgeving' laat ook zien bij welke aspecten er, nu en in de toekomst, problemen en knelpunten (kunnen) ontstaan. Deze informatie wordt gebruikt bij het maken de omgevingsvisie. Door te weten waar knelpunten of problemen (kunnen) ontstaan, kan er in de omgevingsvisie een keuze worden gemaakt om hier iets aan te veranderen.

1.3 Wat wordt er gedaan met de informatie uit de 'foto van de leefomgeving'?

De 'foto van de leefomgeving' is de basis voor het OER bij de omgevingsvisie van de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**. In het OER worden de effecten van de omgevingsvisie getoetst. Er zijn kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten ten opzichte van de huidige situatie en autonome ontwikkelingen. Het OER heeft een abstract karakter en de effecten worden daarom kwalitatief beoordeeld. Dit betekent dat er geen (model) berekeningen worden gedaan.

Door het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie te toetsen in het OER, ontstaat een beeld van de te verwachten impact van het nieuwe beleid. In het OER wordt een samenvatting opgenomen van de 'foto van de leefomgeving'.

Basis voor monitoring

De omgevingsvisie beschrijft de leefomgeving tot 2040. De omgevingsvisie maakt niet duidelijk welk beleid precies wordt uitgevoerd. Daarom is het onzeker welke effecten op de leefomgeving de omgevingsvisie op lange termijn heeft.

Omdat de effecten onzeker zijn, is het belangrijk om met monitoring de 'vinger aan de pols te houden'. Dit wordt gedaan tijdens de periode dat het beleid uitgevoerd wordt. Op die manier kan er bij onvoorziene omstandigheden op tijd bijgestuurd worden. Voor deze monitoring is het belangrijk om een beeld te hebben van de uitgangssituatie waarmee autonome ontwikkelingen en het optreden van effecten, kansen en risico's kunnen worden vergeleken. De beschrijving van de beoordelingsaspecten in de 'foto van de leefomgeving' biedt daarom ook een basis voor toekomstige monitoring.

1.4 Hoe is de 'foto van de leefomgeving' gemaakt?

Het beoordelingskader

De kwaliteiten van de leefomgeving en de effecten van de omgevingsvisie worden in beeld gebracht aan de hand van het beoordelingskader (zie onderstaande tabel). Het beoordelingskader volgt de brede en integrale benadering uit de Omgevingswet [[Aan de slag met de Omgevingswet, 2019](#)]. Dit betekent dat er niet alleen gekeken wordt naar fysieke leefomgeving, maar ook sociale en economische thema's. Het beoordelingskader voor de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** staat in Tabel 1.1.

In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) is een eerste versie van het beoordelingskader gepubliceerd. Onderstaand beoordelingskader is ten opzichte van de NRD verder aangescherpt, waarbij sommige beoordelingsaspecten zijn opgesplitst, samengevoegd of toegevoegd. Voor het beoordelingskader zijn de belangrijkste thema's uit de omgevingsvisie als uitgangspunt opgenomen.

Tabel 1.1: Beoordelingskader zoals gehanteerd in deze 'foto van de leefomgeving'

Thema	Beoordelingsaspecten
Wonen en samenleven	Wonen, voorzieningen en ontmoetingsplekken
Gezondheid, welbevinden & milieu	Beweegvriendelijke leefomgeving, groene leefomgeving, verkeersveiligheid, sociale veiligheid, omgevingsveiligheid, luchtkwaliteit, geluidhinder, bodemkwaliteit en oppervlaktewater
Duurzaamheid, natuur & recreatie	Broeikasgassen, duurzame energieopwekking, duurzame gebouwen, circulariteit, duurzame en slimme mobiliteit, hitte, droogte en grondwater, wateroverlast door hemelwater, biodiversiteit, beschermde natuur (Natura 2000 en NNN)
Economie	Werkgelegenheid, werklocaties en bedrijvigheid, landbouw, vrijetijdseconomie
Mobiliteit	Bereikbaarheid auto en OV, fiets- en wandelnetwerk
Ruimtelijke kwaliteit	Landschappelijke kwaliteit, cultuurhistorische waarden

Definitie beoordelingsaspecten

In het beoordelingskader zijn per thema beoordelingsaspecten opgenomen. Per beoordelingsaspect is een beoordelingscriterium gedefinieerd. Voor de invulling van het beoordelingscriterium kunnen meerdere indicatoren gebruikt zijn.

Voorbeeld beoordelingsaspect, -criterium en indicatoren

Binnen het thema 'Gezondheid, welbevinden & milieu' is het beoordelingsaspect 'beweegvriendelijke leefomgeving'.

Het beoordelingscriterium daarbij is de mate van een de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving.

De gebruikte indicatoren bij het beoordelen van dit criterium is de mate van beweegvriendelijkheid van de leefomgeving op basis van de indicator van het RIVM. Deze indicator laat per gemeente zien hoe de publieke ruimte in de fysieke woonomgeving scoort op de mogelijkheid voor mensen om te bewegen en te sporten. De indicator wordt bepaald door vier deelindicatoren: sportaccommodaties, sport- en speelplekken, recreatief groen- en blauw, nabijheid van voorzieningen.

Voor elk beoordelingsaspect wordt de huidige situatie en autonome ontwikkeling beschreven. Op basis daarvan wordt er een conclusie getrokken over hoe het gesteld is met de leefomgeving in de huidige situatie en in de toekomst (zichtjaar 2040). Dit wordt het kwaliteitsniveau genoemd. Door het bepalen van de kwaliteitsniveaus van de beoordelingsaspecten, wordt de kwaliteit van de gehele leefomgeving navolgbaar en reproduceerbaar gemaakt.

Resultaten van beoordeling: kwaliteitsniveaus

De beoordeling van de aspecten resulteert per aspect in een kwaliteitsniveau: groen, oranje of rood. Per aspect is een schaalat gedefinieerd voor de toekenning van een kwaliteitsniveau. In het algemeen geldt: bij kwaliteitsniveau groen is sprake van een overwegend goede kwaliteit, er is geen sprake van overschrijding van wettelijke of beleidsnormen, knelpunten of anderszins. Bij rood is sprake van overwegend slechte kwaliteit, dat wil zeggen: er is wel sprake van overschrijding van normen of knelpunten. Bij oranje is er in zijn algemeenheid sprake van risico op normoverschrijding of knelpunten, de kwaliteit zit dan tussen groen en rood in.

Voor het zo objectief, navolgbaar en reproduceerbaar mogelijk toekennen van kwaliteitsniveaus zijn twee zaken bepalend:

- a) Beschikbare informatie en de status daarvan;
- b) Beschikbare referentiewaarde voor het definiëren van kwaliteitsniveau groen, oranje, rood.

Per beoordelingsaspect is een schaallat voor de kwaliteitsniveaus gedefinieerd op basis van bovenstaande twee zaken. De schaallat is gebaseerd op indicatoren die het meest tot de kern van het beoordelingsaspect behoren en waar goede informatie beschikbaar voor is om er een kwaliteitsniveau te bepalen. Het kan voorkomen dat er indicatoren zijn bij een beoordelingsaspect die wel in de beschrijving van de huidige situatie terugkomen, maar niet expliciet in de schaallat voor het kwaliteitsniveau. In dat geval behoort de indicator niet tot de kern van het beoordelingsaspect en/of is de beschikbare informatie niet voldoende geschikt om het een schaallat te maken. Als er te weinig informatie aanwezig is om een kwantitatieve schaallat te maken, wordt het beoordelingsaspect kwalitatief ingevuld.

Beschikbare informatie en status daarvan

Hierbij is onderscheid in:

- 1) *Kwantitatieve informatie*: dit betreft cijfermatige informatie, bijvoorbeeld data uit rekenmodellen of meetgegevens.
- 2) *Kwalitatieve informatie*: dit betreft niet-cijfermatige informatie, bijvoorbeeld kaartmateriaal met landschapstypen.
- 3) *Beoordeling van een specialist (expert judgement)*: in dit geval is er geen kwantitatieve of kwalitatieve informatie beschikbaar en wordt teruggevallen op het oordeel van een specialist.

Over het algemeen geldt dat kwantitatieve informatie het meest objectief, navolgbaar en reproduceerbaar is, en de beoordeling van een specialist het minst. Kwalitatieve informatie zit er tussenin. Er is daarom gestreefd om de beoordeling zoveel mogelijk op basis van kwantitatieve informatie te baseren. Bij aspecten waar dat niet beschikbaar is, is teruggevallen op kwalitatieve informatie. Daar waar ook geen kwalitatieve informatie beschikbaar is, is teruggevallen op de beoordeling van een specialist.

Bronvermelding

De kwaliteitsniveaus van de beoordelingsaspecten zijn voor de huidige situatie en de autonome ontwikkeling in beeld gebracht op basis van beschikbare informatie bij de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**, de provincie Noord-Holland, de GGD Hollands Noorden, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en openbare bronnen. Voor elk beoordelingsaspect is aangegeven welke bronnen gebruikt zijn. Bij de beschrijving van de autonome ontwikkeling zijn de gevolgen van algemene ontwikkelingen meegewogen, zoals technologische ontwikkelingen (zoals in mobiliteit en digitalisering), maatschappelijke ontwikkelingen (zoals de ontwikkeling van de economie en het aantal huishoudens) en andere ontwikkelingen die de kwaliteit van de fysieke leefomgeving beïnvloeden (zoals klimaatverandering). Ook is beschreven wat de verwachte invloed is als het bestaande beleid wordt voortgezet. Waar mogelijk worden belangrijke onzekerheden expliciet benoemd (denk bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van schone, emissieloze voertuigtechnologie).

Beschikbare referentiewaarde voor het definiëren van groen, oranje, rood

De referentiewaarde is een waarde waaraan een kwaliteitsniveau wordt gerelateerd. Dit kan op verschillende manieren:

1. Wettelijke normen;
2. Vastgestelde beleidsnormen of -doelstellingen;
3. Advieswaarden van instituten (bijvoorbeeld GGD, RIVM, WHO);
4. Vraag versus aanbod (vanuit maatschappij, markt);
5. Vergelijking ten opzichte van gemeentelijke doelstellingen/ambities;

6. Vergelijking ten opzichte van landelijk gemiddelde, tijdreeksen (ontwikkelingen van de indicator over de afgelopen tijd) en geografische vergelijkingen (cijfers en trends van vergelijkbare gemeenten of de provincie Noord-Holland);
7. Beoordeling van een specialist (*expert judgement*).

Bovenstaande opsomming moet als rangorde gezien worden in objectiviteit, navolgbaarheid en reproduceerbaarheid. Per beoordelingsaspect is deze rangorde afgelopen als een ladder, te beginnen bij 1 en eindigen bij 7. Als er wettelijke normen beschikbaar zijn, zijn die gehanteerd. Bij afwezigheid van wettelijke normen is teruggevallen op vastgestelde beleidsnormen en zo verder. Daar waar geen enkele andere referentie beschikbaar is om een kwaliteitsniveau aan te relateren, is teruggevallen op de beoordeling van een specialist. In de hoofdstukken met de resultaten van de beoordeling zijn telkens aan het begin de gehanteerde informatie en referentiewaarde gedefinieerd.

Voorbeeld schaalat kwaliteitsniveau: luchtkwaliteit

Binnen het thema 'gezondheid, welbevinden & milieu' is één van de beoordelingsaspecten 'luchtkwaliteit'. Het beoordelingscriterium daarbij is de concentratie van en blootstelling aan fijnstof (PM₁₀, PM_{2,5}) en stikstofdioxide (NO₂).

Beschikbare informatie: kwantitatief, concentratiekaarten op basis van modelberekeningen.

Referentiewaarde: wettelijke normen (grenswaarden Wet milieubeheer) en gezondheidskundige advieswaarden (WHO).

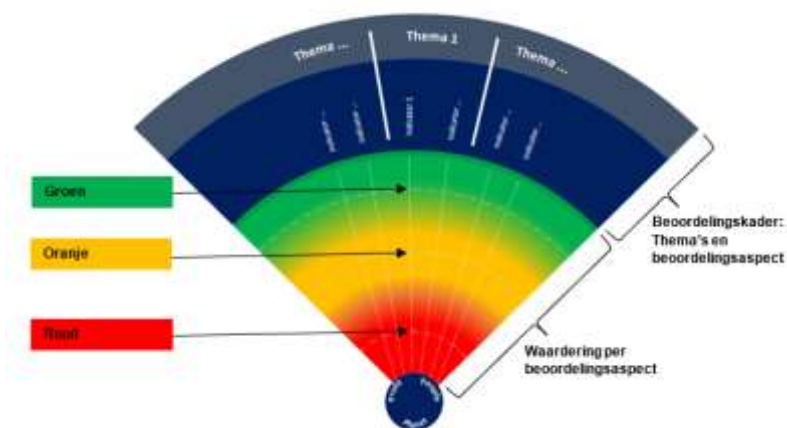
Hiermee is voor dit aspect kwantitatieve informatie beschikbaar en wettelijke normen en gezondheidskundige advieswaarden als referentiewaarden voor de definitie van kwaliteitsniveaus. Op basis hiervan is de onderstaande schaalat voor kwaliteitsniveaus toegekend.

Kwaliteitsniveau	Luchtkwaliteit
Groen	Wettelijke grenswaarden worden overal behaald en WHO-advieswaarden worden (zo goed als) overal behaald.
Oranje	Wettelijke grenswaarden worden overal of bijna overal behaald, WHO-advieswaarden worden niet gehaald
Rood	Op meerdere locaties worden wettelijke grenswaarden overschreden.

Op basis van de beschikbare kwantitatieve informatie en de gedefinieerde schaalat is het kwaliteitsniveau toegekend voor de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Het toegekende kwaliteitsniveau is een algemeen beeld voor de drie gemeenten samen. Daar waar er specifieke relevante afwijkingen zijn van dit algemene beeld, wordt dat in de onderbouwende beschrijving benoemd.

De toegekende kwaliteitsniveaus zijn voor alle beoordelingsaspecten in het Rad van de leefomgeving toegekend, zoals in Figuur 1.1 weergegeven.

Figuur 1.1: Algemene schaal van de indicatoren zoals visueel weergegeven in een uitsnede van het Rad van de leefomgeving.

Waardering autonome ontwikkeling

Bij de beschouwing van indicatoren is een waardering gegeven aan de autonome ontwikkeling, op basis van een kwalitatieve inschatting van ontwikkelingen die optreden als gevolg van:

- De mate waarin autonome trends en ontwikkelingen leiden tot een vooruitgang of achteruitgang van de huidige situatie, zoals demografische veranderingen, klimaatverandering en veranderingen in de woningmarkt.
- De mate waarin voortzetting van bestaand (gemeentelijk) beleid leidt tot een vooruitgang of achteruitgang.
- De mate waarin besluiten over plannen, programma's en projecten die worden geïnitieerd door andere partijen, zoals het Rijk, Rijkswaterstaat, het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en omliggende gemeenten, leidt tot een vooruitgang of achteruitgang.

Toekomstjaar autonome ontwikkeling

De omgevingsvisie Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland is gericht op 2040. Omdat de meeste beschikbare informatie over autonome trends of prognoses voor leefomgevingsaspecten niet verder gaat dan 2030 of omdat de onzekerheidsmarge na 2030 groot wordt, is in het OER 2030 in beginsel als toekomstjaar gehanteerd. Aanvullend is een doorkijk gegeven richting 2040.

1.5 Wetten, regels en beleid

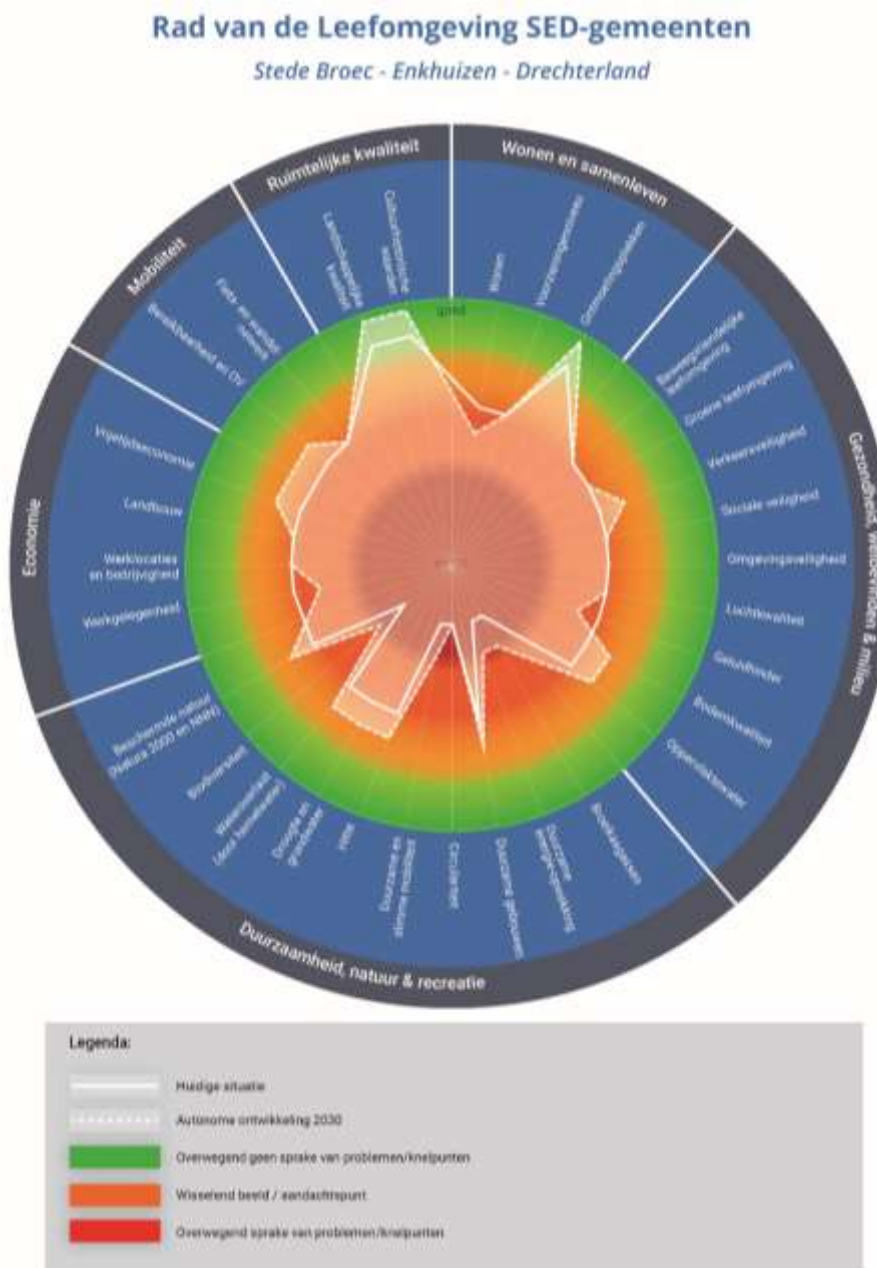
Bij het opstellen van de omgevingsvisie is rekening gehouden met de regels en het beleid van de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** en van andere overheden. Daarbij gaat het om beleid en besluiten die onderdeel zijn van de volgende plannen en programma's:

- *Europese regelgeving:* M.e.r.-richtlijn, Vogel- en Habitatrichtlijn, NEC-richtlijn, Kaderrichtlijn water, Richtlijn luchtkwaliteit, Europese Richtlijn Overstromingsrisico's, Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB), Verdrag van Malta, Verdrag van Granada, Richtlijnen trillingen.
- *Nationale regelgeving en beleid:*
 - *Wetten:* Wet ruimtelijke ordening (Wro), Wet natuurbescherming (Wnb), Wet ammoniak en veehouderij (Wav), Wet geurhinder en veehouderij (Wgv), Wet milieubeheer (Wm), Waterwet, Wet geluidhinder (Wgh), Erfgoedwet 2016, Wet archeologische monumentenzorg (Wamz), Wet bodembescherming (Wbb) en vanaf 1 januari 2024 de Omgevingswet;
 - *Besluiten:* Besluit ruimtelijke ordening (Bro), Besluit algemene regels ruimtelijke ordening en Regeling algemene regels ruimtelijke ordening (Barro en Rarro), Besluit huisvesting ammoniak en veehouderijen (Amvb Huisvesting), Besluit externe veiligheid inrichtingen

- milieubeheer (Bevi, Revi), Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb, Revb), Besluit externe veiligheid Transport (Bevt, Revt), Besluit bodemkwaliteit (Bbk), Besluit Kwaliteitseisen en Monitoring Water (BKMW);
- *Nota's*: Nationale Omgevingsvisie (NOVI), Nationaal waterplan 2016-2021, Structuurvisie buisleidingen (2012-2035), Waterbeleid 21e Eeuw, Klimaatakkoord, regionaal energieakkoord, Energieakkoord.
 - *Regionaal*: Opgave verkeersveiligheid Noord-Holland 2030, Actieprogramma Klimaat 2020-2023, Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025, Groen herstel: Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023, Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027, Programma Natuurnetwerk 2023, Uitvoeringsprogramma RES Noord-Holland Noord, Regionale Agenda Mobiliteit Westfriesland, Regionale Visie Verbljfsrecreatie Noord-Holland Noord; Conceptversie.
 - *Gemeentelijk*:
 - Gemeente Stede Broec: Wonen doen we samen: woonvisie 2021-2025 Stede Broec, Thuis in Stede Broec: een meerjarenvisie voor de samenleving 2020-2024, Kerkervisie, Evenementen in Stede Broec, Behoud, ontwikkeling en beleving van dorpen: erfgoednota Stede Broec, Beeldkwaliteitsplan Stede Broec Centrum Zuid: het dorpshart van Stede Broec.
 - Gemeente Enkhuzen: Balans in de stad; samen zorgen voor kwaliteit; woonvisie Enkhuzen 2014, Parkeer- en verkeersontwikkelingsplan, Thuis in onze gemeente; een peilnota voor de meerjarenvisie voor de samenleving 2020-2024, Cultuurnota: cultuur laat je leren!, Erfgoed als Vliegwiel: erfgoedbeleid gemeente Enkhuzen, Kerkervisie, Evenementen in Enkhuzen
 - Gemeente Drechterland: Nota speelruimtebeleid, uitvoeringsplan speelruimtebeleid 2020-2023, Woonprogramma Drechterland 2021-2025; prettig wonen in vitale dorpen, Thuis in Drechterland; een meerjarenvisie voor de samenleving 2020-2024; Evenementen in Drechterland, Kerkervisie.

2 Het 'rad van de leefomgeving'

De resultaten van de foto van de leefomgeving zijn samengevat weergegeven in het 'rad van de leefomgeving' (zie onderstaand figuur). De witte lijn geeft de huidige situatie weer, de witte stippellijn de autonome ontwikkeling in 2030. Het verschil tussen de autonome ontwikkeling en de huidige situatie geeft weer in hoeverre er sprake is van een negatieve of positieve autonome trend voor de verschillende beoordelingsaspecten. De positie van de lijnen in het Rad (de witte lijn en de witte stippellijn) is per aspect bepaald aan de hand van de definitie en de gehanteerde schaal voor de waardering van de huidige en autonome situatie, zoals in de hoofdstukken per thema en beoordelingsaspect beschreven en verantwoord is. Onderstaand worden voor de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen beknopte samenvattingen gegeven. De volgende hoofdstukken bevatten de volledige beschrijvingen voor alle beoordelingsaspecten.

Figuur 2.1: Rad van de leefomgeving van Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland

2.1 Wat blijkt er uit de ‘foto van de leefomgeving’?

Huidige situatie: wisselend kwaliteitsbeeld

De huidige staat van de fysieke leefomgeving in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** laat een wisselend beeld zien. Vooral voor de aspecten ontmoetingsplekken, landschappelijke kwaliteit en cultuurhistorische waarden staat de fysieke leefomgeving er op dit moment over het algemeen goed voor (‘groen’). Leefomgevingsaspecten met een laag kwaliteitsniveau (‘rood’) zijn broeikasgassen, duurzame energieopwekking, circulariteit, duurzame en slimme mobiliteit en biodiversiteit

Autonome ontwikkeling 2030: negatieve en positieve trends

De autonome ontwikkeling in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** laat wisselende trends zien in de kwaliteit van de leefomgeving. Bij circulariteit is ook in 2030 nog sprake van een slecht kwaliteitsniveau, naar verwachting op hetzelfde niveau als in of verslechterend ten opzichte van de huidige situatie (kwaliteitsniveau ‘rood’). Voor de aspecten broeikasgassen, duurzame energieopwekking, duurzame en slimme mobiliteit en biodiversiteit hebben zijn positieve autonome trends te verwachten, maar niet voldoende om ‘uit het rood’ te komen. Vanuit het belang van de kwaliteit van de leefomgeving liggen bij bovengenoemde aspecten belangrijke opgaven voor de omgevingsvisie. De locaties van deze knelpunten zijn verder toegelicht in hoofdstuk 2.2.

De aspecten wonen, geluidhinder en werkgelegenheid zijn in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’ maar laten autonoom een verslechterende trend zien. Ook voor deze aspecten liggen belangrijke opgaven voor de omgevingsvisie. Deze aspecten zijn dan ook verder toegelicht in hoofdstuk 2.2.

De aspecten voorzieningenniveau, beweegvriendelijke leefomgeving, groene leefomgeving, sociale veiligheid, omgevingsveiligheid, luchtkwaliteit, werklocaties en bedrijvigheid, landbouw en fiets- en wandelnetwerk zijn in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, maar laten autonoom geen verandering zien.

De aspecten verkeersveiligheid, bodemkwaliteit, oppervlaktewater, duurzame gebouwen, hitte, droogte en grondwater, wateroverlast (door hemelwater), beschermde natuur (Natura 2000 en NNN), vrijetijdseconomie en bereikbaarheid auto en OV zijn in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’ en laten autonoom een verbetering binnen ‘oranje’ zien.

Tenslotte scoren de aspecten ontmoetingsplekken, landschappelijke kwaliteit en cultuurhistorische waarden in de huidige situatie groen en laten deze aspecten autonoom een verbeterende trend zien binnen ‘groen’.

2.2 Aandachtspunten voor verdere uitwerking van de omgevingsvisie

De beoordelingsaspecten die in de huidige situatie en autonome ontwikkeling beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau 'rood' en 'oranje met verslechterende trend' zijn aangemerkt als knelpunt en aandachtspunt. Deze aspecten dragen niet bij aan een goede kwaliteit van de leefomgeving. In de omgevingsvisie moet hier extra aandacht aan worden besteed. De aspecten waar het om gaat en het specifieke aandachtspunt zijn hieronder omschreven.

Knelpunten

Knelpunten zijn de aspecten die in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau 'rood' en autonoom in het 'rood' blijven

Broeikasgassen

De vermindering van de uitstoot van broeikasgassen loopt in alle drie de gemeenten achter op de gestelde wettelijke doelen uit de Klimaatwet. Het aspect broeikasgassen is een gemeentebreed aspect en daardoor niet ruimtelijk-specifiek te maken.

Duurzame energieopwekking

Het percentage duurzaam opgewekte energie ligt in alle drie de gemeenten lager dan het landelijk gemiddelde en voldoet nog niet aan de doelstelling vanuit de EU (14% hernieuwbare energie). Dit aspect is een gemeentebreed aspect en is niet ruimtelijk- specifiek te maken.

Circulariteit

Geen van de drie gemeenten haalt het doel van 100 kg huishoudelijk afval per inwoner en 75% afvalscheiding. Dit aspect is een gemeentebreed aspect en is niet ruimtelijk- specifiek te maken.

Duurzame en slimme mobiliteit

In alle drie de gemeenten ligt het aantal deelauto's het aantal elektrische auto's en het aantal (semi)publieke laadpalen achter op het provinciale gemiddelde. Dit aspect is een gemeentebreed aspect en is niet ruimtelijk- specifiek te maken.

Biodiversiteit

De soortendiversiteit van Rode-lijstsoorten is laag in alle drie de gemeenten.

Aandachtspunten

Aandachtspunten zijn de aspecten die in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau 'rood' en autonoom verbeteren naar 'oranje' of in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau 'oranje' en autonoom verslechteren binnen 'oranje' of naar 'rood'.

Wonen

In alle drie de gemeenten is er sprake van tekorten aan bepaalde type woningen. In Stede Broec is er behoefte aan eengezinskoopwoningen, in Enkhuizen aan goedkope huurwoningen en duurdere koopwoningen en in Drechterland aan kleine (huur en koop) woningen, ouderenwoningen en goedkope huurwoningen. Het tekort is het grootst in Drechterland. Dit aspect is niet ruimtelijk- specifiek te maken.

Geluidhinder

In het grootste deel van de gemeenten wordt er voldaan aan de WHO-advieswaarden, op enkele plekken langs de N307, N505 en N506 is er sprake van overschrijding van de WHO-advieswaarden, ook is er lokaal overlast van windturbines en industrie. De locaties zijn aangegeven op de kaart.

Werkgelegenheid

Het aantal banen per 1000 inwoners ligt lager dan het provinciale gemiddelde, in de toekomst neemt de netto arbeidsparticipatie waarschijnlijk af door vergrijzing. Het aspect werkgelegenheid en arbeidsmarkt is een gemeentebreed aspect en daardoor niet ruimtelijk-specifiek te maken.

Naast bovenstaande aandachtspunten geldt dat de aspecten voorzieningenniveau, beweegvriendelijke leefomgeving, groene leefomgeving, sociale veiligheid, omgevingsveiligheid, luchtkwaliteit, werklocaties en bedrijvigheid, landbouw en fiets- en wandelnetwerk in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau 'oranje' en autonoom geen verbetering of verslechtering laten zien. Ook hier ligt een opgave voor de omgevingsvisie.

3 Wonen & samenleven

In onderstaande tabel is een samenvatting van de beoordelingen van de huidige situatie en autonome ontwikkelingen van de aspecten binnen het thema 'wonen & samenleven'. Er wordt ingegaan op het beoordelingsaspecten 'wonen', 'voorzieningsniveau' en 'ontmoetingsplekken'.

Beoordelingsaspect	Kwaliteitsniveau	
	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Wonen		↘
Voorzieningsniveau		=
Ontmoetingsplekken		↗

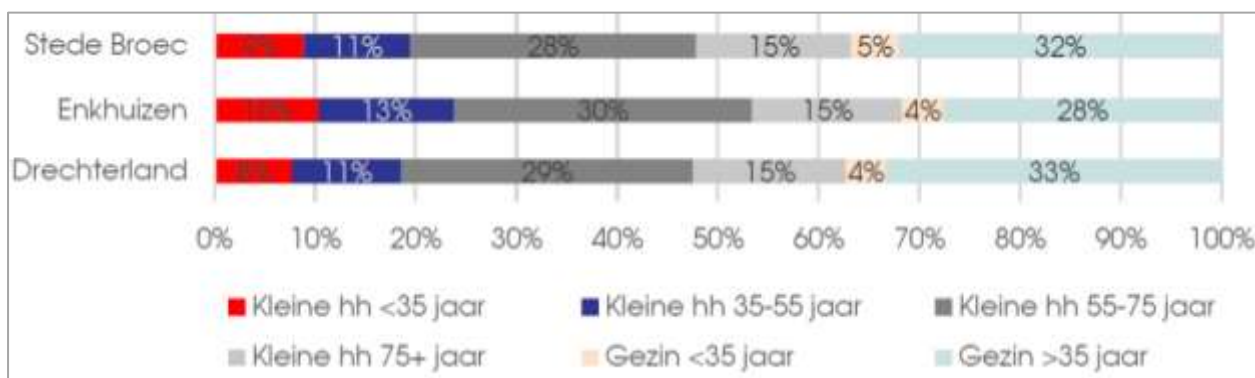
3.1 Wonen

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Wonen	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> Vraag vs. Aanbod [Bureau Stedelijke Planning, 2022]
Beschikbare referentiewaarden	Vraag en aanbod op basis van het woningmarkonderzoek voor de gemeenten
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het aanbod is voor alle woningtypen in balans met de behoefte
Oranje	De behoefte overstijgt voor één of meerdere woningtypen het aanbod
Rood	De behoefte overstijgt voor vrijwel alle woningtypen het aanbod

Huidige situatie

Op 1 januari 2023 bestond de **gemeente Stede Broec** uit 22.138 inwoners en 9.438 woningen [CBS, 2023b en CBS, 2023c]. De **gemeente Enkhuizen** had 18.885 inwoners en 8.927 woningen. De **gemeente Drechterland** had 20.385 inwoners en 8.602 woningen. Voor alle drie gemeente geldt dat de twee meest voorkomende typen huishoudens gezinnen ouder dan 35 jaar en kleine huishoudens tussen de 55 en 75 jaar zijn (zie Figuur 3.1) [Bureau Stedelijke Planning, 2023].

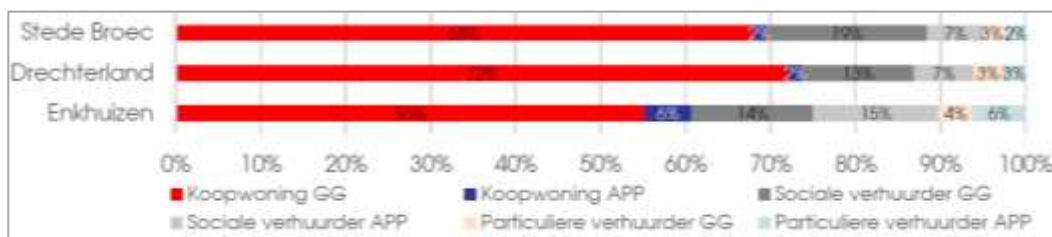
Figuur 3.1: Huishoudens naar type en leeftijd in 2022 [Bureau Stedelijke Planning, 2023]

Bestaande woningvoorraad

De samenstelling van de woningvoorraad in de **gemeente Stede Broec** in 2021 was vergelijkbaar met de gehele regio Westfriesland: 70% koopwoningen, 26% sociale huurwoningen en 5% particuliere huurwoningen (zie Figuur 3.2) [Bureau Stedelijke Planning, 2023]. De **gemeente Stede Broec** heeft een eenzijdige woningvoorraad van vooral grondgebonden woningen (90%), voornamelijk eengezinskoopwoningen, en weinig appartementen (11%).

De samenstelling van de woningvoorraad bestond in de **gemeente Enkhuizen** in 2021 uit: 61% koopwoningen, 29% sociale huurwoningen en 10% particuliere huurwoningen (zie Figuur 3.2) [Bureau Stedelijke Planning, 2023]. De **gemeente Enkhuizen** heeft een woningvoorraad van 73% grondgebonden woningen en 27% appartementen.

De samenstelling van de woningvoorraad bestond in de **gemeente Drechterland** in 2021 uit: 74% koopwoningen, 20% sociale huurwoningen en 6% particuliere huurwoningen (zie Figuur 3.2) [Bureau Stedelijke Planning, 2023]. De **gemeente Drechterland** heeft een eenzijdige woningvoorraad van 88% grondgebonden woningen en 12% appartementen.

Figuur 3.2: Type en eigendom woning naar gemeente in 2021 [Bureau Stedelijke Planning, 2023]

In de regio Westfriesland was er in 2022 een krappe woningmarkt, net als in de rest van Nederland. Dit gold zowel voor de koop- als de huursector. Deze krapte lijkt iets minder te worden dan de afgelopen tijd. De gemiddelde WOZ-waarde van de Westfriese woningvoorraad was in 2021 €279.000, wat iets lager is dan het gemiddelde in Nederland (€290.000). In de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** steeg in 2022 het aantal verkochte woningen, nadat dit in 2020 en 2021 was gedaald.

Woningbehoefte

In de **gemeente Stede Broec** is in de huidige situatie voornamelijk een tekort aan eengezinskoopwoningen. Het aantal gezinnen groeit, net als het aantal ouderen dat langer zelfstandig blijft wonen. Het gaat op de korte termijn met name over woningen tussen €200.000 en €250.000 [Gemeente Stede Broec, 2020a]. Uit het onderzoek naar betaalbare woningbouw in de regio Westfriesland komt dat er in de **gemeente Stede Broec** met name vraag is naar goedkope huurwoningen en goedkope koopwoningen (zie Tabel 3.1) [Bureau Stedelijke Planning, 2022]. Dit bevestigt het beeld uit het woononderzoek van de gemeente zelf.

Uit het onderzoek naar betaalbare woningbouw in de regio Westfriesland komt dat er in de **gemeente Enkhuizen** veel vraag is naar goedkope huurwoningen (zie Tabel 3.1). Ook is er vraag naar du(ur)de koopwoningen. Naar duurdere huurwoningen en goedkope koopwoningen is geen vraag [Bureau Stedelijke Planning, 2022].

In de **gemeente Drechterland** is er vooral behoefte aan kleine koop- en huurwoningen en woningen die geschikt zijn voor senioren [Gemeente Drechterland, 2020b]. Uit het onderzoek naar betaalbare woningbouw in de regio Westfriesland komt dat er met name vraag is naar koopwoningen in alle sectoren (zie Tabel 3.1). Ook is er vraag naar goedkope huurwoningen. De vraag naar woningen is in de **gemeente Drechterland** het hoogste van de drie gemeenten [Bureau Stedelijke Planning, 2022].

Tabel 3.1: Woningbehoefte per gemeente in 2022 [Bureau Stedelijke Planning, 2022]

	Gemeente Stede Broec		Gemeente Enkhuizen		Gemeente Drechterland	
	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal
Koop						
< € 220.000	28%	139	0%	0	20%	142
€ 220.000 -€ 325.000	16%	79	17%	85	20%	142
> € 325.000	12%	59	12%	60	29%	206
Huur						
< € 750	39%	193	69%	345	29%	206
€ 750 - € 1.000	6%	30	0%	0	3%	21
> € 1.000	0%	0	0%	0	0%	0
Totaal		500		490		717

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat er in **de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** voor een aantal woningtypen en -klassen tekorten zijn.

Autonome ontwikkeling

Huishoudensprognose

In de **gemeente Stede Broec** is een groeiende trend te zien in het aantal huishoudens. Ook vindt er een schifting plaats in de huishoudensamenstelling. Het aantal huishoudens van 75 jaar en ouder zal naar verwachting tot 2040 meer dan verdubbelen, omdat ouderen langer zelfstandig blijven wonen. Er is in de **gemeente Stede Broec** een evenwichtige in- en uitstroom te zien met Amsterdam. Wel vertrekken er meer inwoners, met name in de leeftijdsklasse 50 tot 65 jaar, naar Medemblik [Gemeente Stede Broec, 2020a].

In 2014 werd verwacht dat het aantal huishoudens in de **gemeente Enkhuizen** ging groeien tot 2030, waarna de groei afneemt. De verwachting was gemiddeld 85 extra huishoudens per jaar tot 2020 en gemiddeld 40 extra huishoudens per jaar tussen 2020 en 2030. Daarna gaat het aantal huishoudens stabiliseren of zelfs licht krimpen. De **gemeente Enkhuizen** heeft te maken met een sterke vergrijzing, want het aantal huishoudens tot 35 jaar neemt snel af en het aantal huishoudens vanaf 75 jaar neemt snel toe. De piek hiervan wordt in 2040 verwacht [Gemeente Enkhuizen, 2014].

De verwachting voor de **gemeente Drechterland** is dat het aantal oudere huishoudens toeneemt. Tussen 2017 en 2040 zal het aantal huishoudens van boven de 75 jaar verdubbelen van 970 naar 2.240. De instroom van jonge huishoudens t/m 35 jaar zal afnemen, van 670 in 2017 naar 470 in 2040. Het aantal één en twee persoonshuishoudens neemt de komende jaren toe [Gemeente Drechterland, 2020b].

Een prognose van de groei van het aantal huishoudens in de provincie Noord-Holland uit 2022 bevestigt dit beeld. Tot 2042 is er een sterke toename van het aantal kleine huishoudens boven de 75 jaar. Verder stijgt het aantal huishoudens tussen de 35 en 55 jaar en het aantal gezinnen onder de 35 jaar. Het aantal kleine huishoudens onder de 35 jaar en het aantal huishoudens tussen de 55 en 75 jaar neemt af. Het aantal gezinnen boven de 35 jaar blijft gelijk [Bureau Stedelijke Planning, 2023].

Woningbehoefte

Er is in de **gemeente Stede Broec** een opwaartse druk op de woningbehoefte. Tussen 2019 en 2025 zijn naar verwachting 630 extra woningen nodig. Omdat ouderen langer zelfstandig blijven wonen en relatief weinig verhuizen, ontstaat er op de korte termijn een tekort aan eengezinswoningen. Op de langere termijn kan er een omslag plaats vinden en komt er meer vraag naar huurwoningen vanuit ouderen. Verder ontstaat er in de **gemeente Stede Broec** behoefte aan meer huurwoningen, zowel eengezinswoningen als appartementen.

Tot en met 2025 zijn er naar verwachting 90 extra sociale huurwoningen nodig om in de reguliere behoefte te voorzien. Daarnaast is er nog een extra opgave voor statushouders en bijzondere doelgroepen die moeilijk te voorspellen is. De voorspelling is dat de vraag tot en met 2025 voor de **gemeente Stede Broec** uitkomt op een netto toevoeging van circa 120 sociale huurwoningen. Tabel 3.2 laat een overzicht zien van de kansrijke en risicovolle toevoegingen op de korte en lange termijn voor de **gemeente Stede Broec** [Gemeente Stede Broec, 2020a].

Tabel 3.2: Kansrijke en risicovolle toevoegingen korte termijn en lange termijn voor de **gemeente Stede Broec** [Gemeente Stede Broec, 2020a]

	Koop grondgebonden	Huur grondgebonden	Koop gestapeld	Huur gestapeld	Huur tot aftoppingsgrens	Huur tot liberalisatiegrens	Huur boven liberalisatiegrens	Koop tot €185.000,-	Koop €185.000,- - €250.000,-	Koop €250.000,- - €350.000,-	Koop boven €350.000,-
Korte termijn (2025)	kansrijk	enigszins kansrijk	enigszins risicovol	enigszins kansrijk	kansrijk	enigszins risicovol	enigszins risicovol	kansrijk	kansrijk	enigszins kansrijk	enigszins kansrijk
Lange termijn (2040)	enigszins kansrijk	kansrijk	enigszins kansrijk	kansrijk	kansrijk	enigszins kansrijk	enigszins kansrijk	enigszins risicovol	enigszins risicovol	enigszins kansrijk	enigszins kansrijk

In de **gemeente Enkhuzen** heeft met name de vergrijzing gevolgen voor de woningmarkt. De verwachting in 2014 was dat tot 2030 met name het aanbod van grotere eengezins(koop)woningen toeneemt als de babyboomgeneratie de woningmarkt verlaat. De verwachting was dat dit kon leiden tot ontspanning op de koopwoningmarkt. Er wordt meer een aanpassingsopgave gezien dan een nieuwbouwoopgave, omdat ouderen graag in hun woning willen blijven wonen [Gemeente Enkhuzen, 2014].

In de **gemeente Drechterland** is er de komende tien jaar vooral behoefte aan kleine koop- en huurwoningen. Het aandeel sociale huurwoningen zou moeten stijgen richting minimaal 25% om de kansen voor huurders te vergroten. Vanwege de verdubbeling van het aantal senioren moet er meer aandacht zijn voor passende woningen voor deze doelgroep. Ook dit zijn kleinere woningen die aansluiten op de behoefte van senioren: geschikt om zorg te ontvangen en dichtbij voorzieningen. Het gaat om zowel grondgebonden woningen als appartementen, huur en koop [Gemeente Drechterland, 2020b].

Naast dat er binnen de gemeenten woningtekorten worden gezien, ziet ook de provincie Noord-Holland een woningtekort ontstaan. Binnen de provincie wordt een behoefte van 630 extra woningen gezien. Binnen de regio Westfriesland is zelfs berekend dat er ruim 2.000 woningen nodig zijn voor de regio [Gemeente Stede Broec, 2020a].

Harde en zachte plancapaciteit

In de **gemeente Stede Broec** is er harde plancapaciteit aan de Opmaatlocatie (52), Kweeklust (32), Wijzend 10 (4), het gaat om totaal 88 woningen. Ook is er harde plancapaciteit voor Villa Oigenwois, Middenweg 5 en Hoofdstraat 195, het is onbekend om hoeveel woningen he gaat. Zachte plancapaciteit is er voor Streekhof fase 5, Florapark, Molensloot-Zuid, de Middend 5 en Herontwikkeling Hertog Albrechtstraat, het gaat om totaal 602 woningen. Daarnaast is ook een plan voor Groot-Vriend, het is onbekend om hoeveel woningen het gaat.

In de **gemeente Enkhuzen** is er harde plancapaciteit bij Gommerwijk West-West en Vijzeltuin SMC Het gaat om 560 woningen in de harde plancapaciteit. Zachte plannen zijn er voor de Reigerweg, Westeinde Zuid, Zilverstraat en de Anjerstraat/Bloemenbuurt, het gaat om zo'n 840 woningen.

In de **gemeente Drechterland** is er harde plancapaciteit voor Reigersborg, Hemschool, MGA westwoud, APK Besseling Zuivelfabriek Volharding en Zuiderdracht, het gaat om 123 woningen. Ook is er harde plancapaciteit voor Smidse, Binnenwijzend 14, Kerkbuurt 13, Behouden Huys en Water en vuurhuis, het is onbekend om hoeveel woningen het gaat.

In de **gemeente Drechterland** is er zachte plancapaciteit voor Julianastraat-Tuinstraat, Gemeentehuis Venhuizen, Centrum West-Klomps, De Buurt, Kadijk 1, Sportvelden Schellinkhout, Dorpshuislocatie, Houterweg 4, De Wouden II, Nero Zero, Woudlust, Landje van Fleur, Hemmerbuurt 19a en het Molenerf, het gaat om 786 woningen. Ook voor de Molenweg, Evendeel, Hoogkarspel Zuid, USP Koggenweg, Timpaan Koggenweg en Scholtens Koggenweg is er zachte plancapaciteit maar het is onbekend om hoeveel woningen het gaat.

Woondeal 2.0

De gemeenten in de regio Noord-Holland Noord hebben met de overheid en de provincie de Woondeal 2.0 vastgelegd. Deze Woondeal heeft om de woningbouw te versnellen en voldoende (betaalbare) woningbouw in de regio te realiseren. Er wordt rekening gehouden met opgaven zoals klimaat, klimaatadaptatie en circulariteit, werkgelegenheid, bereikbaarheid, energie, natuurinclusiviteit en voorzieningen. Er is vastgelegd dat de **gemeente Stede Broec** tot 2030 347 woningen realiseert op de locatie Waterweide en Kweeklust en 300 op de locatie Florapark. De **gemeente Enkhuzen** realiseert 700 woningen op de locatie Westeinde Zuid en 510 op de locatie Gommerwijk West-West. De **gemeente Drechterland** realiseert 450 woningen op de locaties Centrum-West Venhuizen en Tolweg [Regio Noord-Holland Noord, 2023].

Prestatieafspraken 2021-2025

De **gemeenten Stede Broec, Enkhuzen** en **Drechterland** hebben prestatieafspraken gemaakt met woningcorporaties om betaalbare woningen te realiseren [Bureau Stedelijke Planning, 2022].

De **gemeente Stede Broec** heeft de volgende punten afgesproken met betrekking tot beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen in de gemeente:

- 250 extra nieuwe huurwoningen voor de periode tot 2030. Hierbij ligt de nadruk op woningen voor kleine huishoudens.
- Onderzoek naar de kernvoorraad sociale huurwoningen op langere termijn in 2022.
- Jaarlijkse gemiddelde huurverhoging niet hoger dan de inflatie.
- Bestaande woningvoorraad courant houden, energiezuinig maken en verduurzamen.
- Onderzoek uit laten voeren naar toekomstige woningbehoefte en monitoren bestaande woningvoorraad.
- Onderzoeken mogelijkheden flexibele huisvesting.
- Investeren in nieuwbouw voor middeninkomens waar nodig.
- Er zijn afspraken gemaakt over de grondprijzen omdat deze ook invloed hebben op de betaalbaarheid van de woningen.

De **gemeente Enkhuzen** heeft de volgende punten afgesproken met betrekking tot beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen in de gemeente:

- Betere aansluiting van het woningaanbod op de huishoudensprognose.
- Jaarlijks 15 woningen van Welwonen verkopen met zelfbewoningsplicht van vijf jaar.
- 64 extra sociale huurwoningen tot 2025.
- Structureel overleg op ambtelijk niveau t.b.v. versnelling.
- Bij nieuwbouwprojecten op grond in eigendom van gemeente komen gemeente en Welwonen vooraf tot een sociale kavelprijs.

- Gemeente bevordert bij overige nieuwbouwwontwikkelingen door projectontwikkelaars dat zij over het afnemen van sociale huurwoningen afspraken maken met Welwonen.
- Welwonen volgt het landelijk beleid inzake passend toewijzen en streeft naar een gedifferentieerd woningbezit met een gedifferentieerd woonlastenniveau.
- Welwonen behoudt tot en met 2.025 minimaal 7,5% van de woningen in de categorie onder de eerste huurtoeslaggrens, meer dan 60% onder de tweede huurtoeslaggrens en minder dan 27,5% boven de huurtoeslaggrenzen.
- Welwonen wijst minimaal 50% van haar vrijgekomen woningen toe aan reguliere huurders.
- Gezien het relatief hoge aantal urgenten spreken **gemeente Enkhuzen**, de Huurders Advies Raad Enkhuzen en Welwonen af de vrije ruimte bij toewijzing te verruimen van 7,5 naar 15%.

De **gemeente Drechterland** heeft de volgende punten afgesproken met betrekking tot beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen in de gemeente:

- Meer sociale huurwoningen bouwen. Uitbreiding met 525 tot 2030. Tot 2025 minimaal 175 sociale huurwoningen en minimaal 25% sociale huurwoningen bij projecten vanaf 25 woningen.
- Investeren in de kwaliteit (waaronder de energiezuinigheid) van de woningen.
- De nadruk ligt op betaalbare woningen voor kleinere huishoudens.
- Inzetten op transformeren woningvoorraad met oog op veranderende woningvraag (individualisering, vergrijzing, verduurzaming).
- Onderzoek doen naar mogelijkheden van modulaire bouw en flexibele huisvesting.
- Investeren door corporaties in nieuwbouw voor middeninkomens als de markt hier niet of onvoldoende in voorziet.
- Er zijn afspraken gemaakt over de grondprijzen omdat deze ook invloed hebben op de betaalbaarheid van de woningen. Daarbij is een boeteclausule van kracht: corporaties en marktpartijen die sociale huurwoningen realiseren met een sociale grondprijs en deze binnen 20 jaar na oplevering verkopen, zijn een boete verschuldigd aan de gemeente.
- Passend toewijzen.
- Zorgen voor voldoende differentiatiemogelijkheden in de sociale huursector en minimaal 70% van sociale huur onder laagste aftoppingsgrens van de huurtoeslag (prijsspeil €633,25). Deze woningen zijn primair bedoeld voor mensen die zijn aangewezen op huurtoeslag.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', een verslechtering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat voor de **gemeente Stede Broec** het niet mogelijk is om genoeg extra woningen te realiseren op de korte termijn. Voor de **gemeente Drechterland** lijkt dit wel mogelijk, maar er is geen harde plancapaciteit bekend. Voor de **gemeente Enkhuzen** is er geen beeld van de huidige plancapaciteit.

Doorkijk 2040

Of de tekorten in de woonsector opgelost worden is afhankelijk van de dan vastgestelde plancapaciteit (harde plancapaciteit) en de specifieke vraag naar woningen na 2030.

3.2 Voorzieningen

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Voorzieningen	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> • Gemiddelde afstand tot voorzieningen [CBS, 2023a]: <ul style="list-style-type: none"> ○ Onderwijs ○ Horeca en winkels ○ Culturele voorzieningen • Gezondheid en welzijn
Beschikbare referentiewaarden	Afstand tot verschillende typen voorzieningen (onderwijs, horeca en winkels, culturele voorzieningen, gezondheid en welzijn) ten opzichte van het provinciale gemiddelde
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De afstand tot alle typen voorzieningen (onderwijs, horeca en winkels, culturele voorzieningen, gezondheid en welzijn) ligt in alle gemeenten onder het provinciale gemiddelde
Oranje	De afstand tot één of meer typen voorzieningen (onderwijs, horeca en winkels, culturele voorzieningen, gezondheid en welzijn) ligt in één of meerdere gemeenten boven het provinciale gemiddelde
Rood	De afstand tot alle typen voorzieningen (onderwijs, horeca en winkels, culturele voorzieningen, gezondheid en welzijn) ligt in alle gemeenten boven het provinciale gemiddelde

Huidige situatie

Adequate voorzieningen zijn maatschappelijke voorzieningen waartoe eenieder toegang zou moeten hebben. Onder het aspect voorzieningen beschouwen we voorzieningen op wijk, stad en regionaal niveau. In deze 'foto van de leefomgeving' worden voorzieningen op het gebied van onderwijs, horeca, winkels, culturele voorzieningen, gezondheid en welzijn beschouwd.

Onderwijsvoorzieningen

In onderstaande tabel staat de afstand tot onderwijsvoorzieningen in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** ten opzichte van het gemiddelde van de provincie Noord-Holland. Uit de tabel blijkt dat de **gemeente Enkhuizen** de meeste onderwijsvoorzieningen heeft. Hier ligt de afstand tot de verschillende voorzieningen lager of gelijk aan het provinciale gemiddelde. Ook in de **gemeente Stede Broec** is de afstand tot voorzieningen voor de helft van de voorzieningen lager dan het provinciale gemiddelde, kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang ligt gemiddeld gezien iets verder weg dan gemiddeld in de provincie Noord-Holland. In de **gemeente Drechterland** ligt de gemiddelde afstand tot onderwijsvoorzieningen voor alle type onderwijsvoorzieningen hoger dan het provinciale gemiddelde. Een mogelijke reden hiervoor is het ruimtelijk karakter van de **gemeente Drechterland** met relatief kleine kernen (met beperkte voorzieningen) en veel agrariërs die wijdverspreid over de gemeente wonen.

Tabel 3.3: Afstand tot onderwijsvoorzieningen en kinderopvang in de gemeenten ten opzichte van provincie Noord-Holland (in km, 2021/2022) [CBS, 2023a]

	Gemeente Stede Broec	Gemeente Enkhuizen	Gemeente Drechterland	Provincie Noord-Holland
Kinderdagverblijf	0,8	0,6	0,9	0,6
Buitenschoolse opvang	2,7	0,7	1,4	0,7
Basisonderwijs	0,6	0,6	0,9	0,6
Voortgezet onderwijs totaal	1,2	1,7	4,3	1,9
Vmbo	1,2	1,7	4,3	2,0
Havo/vwo	1,8	1,7	4,7	2,5

Horecavoorzieningen en winkels

In onderstaande Tabel 3.4 staat de afstand tot horecavoorzieningen en winkels in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** ten opzichte van het gemiddelde van de provincie Noord-Holland. Uit de tabel blijkt net als bij onderwijsvoorzieningen dat de **gemeenten Stede Broec en Enkhuizen** enkele voorzieningen op relatief korte afstand hebben (grote supermarkt, warenhuis, cafés en hotels) en enkele voorzieningen op grotere afstand. Voor de **gemeente Drechterland** geldt ook hier dat de afstand voor alle voorzieningen groter is dan gemiddeld in de provincie Noord-Holland.

Tabel 3.4: Afstand tot horecavoorzieningen en winkels in de gemeenten ten opzichte van provincie Noord-Holland (in km, 2021/2022) [CBS, 2023a]

	Gemeente Stede Broec	Gemeente Enkhuizen	Gemeente Drechterland	Provincie Noord-Holland
Grote supermarkt	0,7	0,7	1,7	0,8
Overige dagelijkse levensmiddelen	0,8	0,7	1,4	0,7
Warenhuis	1,5	1,7	3,5	2,3
Cafés en dergelijke	1,2	1,4	2,7	1,3
Cafetaria's en dergelijke	0,8	0,7	1,5	0,7
Restaurants	0,8	0,8	1,1	0,7
Hotels en dergelijke	2	1,4	5,3	1,9

Culturele voorzieningen

In onderstaande Tabel 3.5 staat de afstand tot culturele voorzieningen in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** ten opzichte van het gemiddelde van de provincie Noord-Holland. Uit de tabel blijkt dat inwoners van de **gemeenten Stede Broec en Enkhuizen** dichter bij voorzieningen als een bibliotheek en zwembad wonen als gemiddeld. De **gemeente Enkhuizen** scoort daarnaast goed op museum, bioscoop en attractie. Dit heeft mogelijk te maken met het karakter van de **gemeente Enkhuizen** als stad met toeristische voorzieningen (zoals het Zuiderzeemuseum). Veel stedelijke voorzieningen als een kunstbaan, poppodium of sauna zijn niet aanwezig in de gemeenten, daarvoor moeten inwoners uitwijken naar andere plaatsen. Ook voor deze voorzieningen geldt dat de gemiddelde afstand tot deze voorzieningen in de **gemeente Drechterland** overwegend groter is dan in de **gemeenten Stede Broec en Enkhuizen**.

Tabel 3.5: Afstand tot culturele voorzieningen in de gemeenten ten opzichte van provincie Noord-Holland (in km, 2021/2022) [CBS, 2023a]

	Gemeente Stede Broec	Gemeente Enkhuizen	Gemeente Drechterland	Provincie Noord-Holland
Bibliotheek	1,5	1,4	1,9	1,8
Zwembad	1,8	1,7	4,7	2,7
Kunstbaan	15,4	19,1	11,3	12,1
Museum	4,5	1,6	7,7	3
Podiumkunsten (excl. festivals)	14,4	17,7	10,2	3,6
Poppodium	14,4	18,6	10,2	6,9
Bioscoop	4,9	2	8,4	4,2
Sauna	13,3	16,4	8,8	4,9

Attractie	5,7	1,7	8,7	4
-----------	-----	-----	-----	---

Gezondheid en welzijn

In onderstaande Tabel 3.6 staat de afstand tot gezondheidsvoorzieningen in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** ten opzichte van het gemiddelde van de provincie Noord-Holland. In de **gemeenten Stede Broec en Drechterland** is de afstand tot gezondheidsvoorzieningen in alle gevallen groter dan gemiddeld genomen in de provincie Noord-Holland. In de **gemeente Enkhuizen** is er een gezondheidscentrum aanwezig als onderdeel van het Dijklander Ziekenhuis.

Tabel 3.6: Afstand tot voorzieningen voor gezondheid en welzijn in de gemeenten ten opzichte van provincie Noord-Holland (in km, 2021/2022) [CBS, 2023a]

	Gemeente Stede Broec	Gemeente Enkhuizen	Gemeente Drechterland	Provincie Noord-Holland
Huisartsenpraktijk	1	0,8	1,6	0,8
Apotheek	1,3	0,8	3,2	1,1
Ziekenhuis (incl. buitenpolikliniek)	4,2	1,7	8,0	3,8
Ziekenhuis (excl. buitenpolikliniek)	14,7	18,9	10,6	5,4

Waardering voorzieningen

De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** hebben een burgerpeiling laten uitvoeren waarin ook de tevredenheid over voorzieningen aan de orde is gekomen. Hieronder zijn de resultaten opgenomen in een tabel. Uit de tabel blijkt dat de inwoners van de **gemeente Drechterland** t.o.v. de andere gemeenten minder vinden dat winkels voor dagelijkse boodschappen voldoende dichtbij zijn. De **gemeente Drechterland** blijft daarbij ook achter vergeleken met de benchmark.

Wat betreft de stelling of basisonderwijs voldoende dichtbij is blijkt dat zowel in de **gemeente Drechterland** als de **gemeente Enkhuizen** procentueel gezien minder mensen het eens zijn met stelling dan in de **gemeente Stede Broec** en ten opzichte van de benchmark.

Gemiddeld genomen waarderen de inwoners van alle drie de gemeenten de gezondheids- en zorgvoorzieningen meer dan gemiddeld genomen in de benchmark. Opvallend is dat dit ook geldt voor welzijnsvoorzieningen maar dat de tevredenheid hierover veel lager ligt dan bij gezondheidsvoorzieningen.

Tabel 3.7: Resultaten burgerpeiling gemeenten t.o.v. benchmark [I&O Research, 2022]

	Drechterland		Enkhuizen		Stede Broec		Gemiddeld benchmark
	2019	2021	2019	2021	2019	2021	
<i>Aanwezigheid voorzieningen (% helemaal mee eens)</i>							
Winkels voor dagelijkse boodschappen zijn voldoende dichtbij	70%	74%	94%	94%	95%	96%	83%
Basisonderwijs is voldoende dichtbij	89%	89%	85%	84%	93%	93%	92%
<i>Waardering aanbod voorzieningen (% inwoners zeer tevreden)</i>							
Gezondheids- en zorgvoorzieningen	82%	83%	90%	90%	90%	87%	72%
Welzijnsvoorzieningen	59%	54%	71%	58%	77%	66%	53%

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat in de **gemeenten Enkhuizen en Stede Broec** enkele voorzieningen relatief dichterbij liggen dan gemiddeld genomen in de provincie Noord-Holland. Dit geldt niet voor alle voorzieningen, met name stedelijke voorzieningen ontbreken in de gemeenten. Voor de **gemeente Drechterland** geldt dat de afstand tot voorzieningen in bijna alle gevallen hoger is dan gemiddeld genomen over de provincie. De reden hiervoor kan het ruimtelijk karakter van de gemeente zijn met kleine kernen en relatief veel agrariërs (verspreid over de gemeente).

Autonome ontwikkeling

Het is de verwachting dat de druk op voorzieningen (zoals scholen en zorg) toe zal nemen door toename van de bevolking en verandering van de bevolkingssamenstelling door onder andere vergrijzing. De vraag naar fysieke winkelruimte zal in de komende jaren verder afnemen, onder andere vanwege de opkomst van het online winkelen. Met name in de landelijke gebieden zal het aantal voorzieningen afnemen, waardoor de leefbaarheid van de (kleinere) kernen onder druk komt te staan.

De **gemeente Stede Broec** heeft een Beeldkwaliteitsplan Stede Broec Centrum Zuid opgesteld (2022) die ingaat op de ruimtelijke verandering in en rondom het Streekhof. Hierbij wordt zowel de ruimtelijke kwaliteit verbeterd (o.a. door vergroening), als ook ingezet op een mix van voorzieningen (horeca, diensten, wonen, winkelen en werken) [Urhahn stedenbouw & strategie en Dijk&co landschapsarchitectuur, 2022].

Voor de **gemeenten Drechterland en Enkhuizen** is er geen beleid dat specifiek in gaat op voorzieningen.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat er binnen de drie gemeenten niet actief ingezet wordt op uitbreiding van het aantal voorzieningen. In de **gemeente Stede Broec** wordt het centrum zuid vernieuwd met ruimte voor een mix aan voorzieningen, het is niet aannemelijk dat de afstand tot voorzieningen daardoor substantieel afneemt.

Doorkijk 2040

Hoe de afstand tot voorzieningen zich na 2030 ontwikkelt is afhankelijk van de ontwikkelingen met betrekking tot online winkelen en digitale hulpverlening. Daarnaast zijn ontwikkelingen rond de toegankelijkheid van mobiliteit belangrijk. De kans bestaat dat fysieke voorzieningen in aantal afnemen waardoor afstand tot voorzieningen toe kan nemen.

3.3 Ontmoetingsplekken

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Ontmoetingsplekken	
Status gebruikte informatie	Kwalitatief <ul style="list-style-type: none"> • Omschrijven van ontmoetingsplekken • Ruimtelijke weergave van ligging van deze ontmoetingsplekken (m.b.v. kaartmateriaal)
Beschikbare referentiewaarden	Het aantal ontmoetingsplekken
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het aantal ontmoetingsplekken is overal voldoende.
Oranje	Het aantal ontmoetingsplekken is op de meeste plekken voldoende.
Rood	Het aantal ontmoetingsplekken is bijna nergens voldoende.

Huidige situatie

De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** geven in hun sociale visies aan dat er in hun gemeente voldoende voorzieningen en gelegenheden zijn die ontmoeting en onderlinge verbinding stimuleren en versterken. Er is geen overzicht van deze ontmoetingsplekken beschikbaar, ook niet op kaart [Gemeente Stede Broec, 2020b; Gemeente Enkhuizen, 2020b; Gemeente Drechterland, 2020c].

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'groen', omdat er voldoende ontmoetingsplekken beschikbaar zijn in de drie gemeenten.

Autonome ontwikkeling

De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** hebben hetzelfde beleid voor ontmoetingsplekken. Het doel van de gemeenten is om de jeugd te betrekken bij de samenleving, zodat zij als ze volwassen zijn hier ook meer interesse in hebben. Eigen initiatieven voor ontmoeting worden omarmd en waar mogelijk ondersteund [Gemeente Stede Broec, 2020b; Gemeente Enkhuizen, 2020b; Gemeente Drechterland, 2020c].

Om dit te bereiken gaan de gemeenten de volgende acties ondernemen:

- We ondersteunen, waar nodig, mantelzorgers van inwoners uit de gemeente, zodat zij hun taak als mantelzorger volhouden zo lang als dit nodig is;
- We faciliteren maatschappelijke voorzieningen (verenigingen, wijken, hulpverlening, bibliotheken, dorpshuizen, zwembad, e.d.) en initiatieven, die ontmoeting stimuleren, aansluiten bij de behoefte en vraag van inwoners en die bovendien laagdrempelig en goed (fysiek) toegankelijk zijn;
- We stimuleren dat maatschappelijke voorzieningen, organisaties, verenigingen, vrijwilligers e.d. elkaar kennen, gebruik maken van elkaars expertise en elkaar versterken waar mogelijk. Dit vanuit het principe 'dichtbij de inwoners en integraal/gezamenlijk';
- We waarderen en faciliteren vrijwilligers;
- We bevorderen de sociale betrokkenheid van jeugd door ze actief te laten participeren in het verenigingsleven en op school;
- We hebben oog voor elkaar (gemeente voor haar inwoners en inwoners onderling) en pakken signalen (waaruit bijvoorbeeld blijkt dat het even iets minder gaat) tijdig op;
- Samen met inwoners stimuleren we een samenlevingsklimaat, waarin men begrip en respect heeft voor elkaar, men verdraagzaam en tolerant is;
- We investeren in leefbaarheid en veiligheid in kernen, buurten en wijken;
- Samen leven houdt (ook) in: mee doen met de samenleving. Een belangrijke voorwaarde is dat er een goede fysieke toegankelijkheid door de gemeente wordt geregeld. Denk hierbij aan de buitenruimte

met bijvoorbeeld stoepen en invalideparkeerplaatsen, of de fysieke toegankelijkheid van vastgoed in eigendom van de gemeente.

- Openbare verblijfsplekken als schoolpleinen, winkelgebieden, etc. dienen groen en schaduwrijk ingericht te worden.
- Groen speelt een belangrijke rol in de kwaliteit en gebruiksmogelijkheden van de openbare ruimte. Groene maatregelen hebben een groot effect op alle thema's van klimaatadaptatie: meer groen in plaats van verharding betekent meer ruimte voor waterberging na regen, meer infiltratie voor droge tijden en ruimte voor bomen zorgen voor schaduw en verkoeling.
- We omarmen het jongeren initiatief tot de vorming van een Jongeren Adviesraad (JAR) en ondersteunen hen waar mogelijk. We nemen voorstellen en adviezen van de JAR voor ontmoeten en inclusiviteit serieus.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'groen', een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** plannen hebben om de ontmoetingen tussen burgers nog meer toe te laten nemen.

Doorkijk 2040

Hoe ontmoetingsplekken zich ontwikkelen na 2030 is afhankelijk van het beleid van de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**. Daarnaast spelen trends in de samenleving, zoals individualisering of socialisering, een rol. Ook moet er rekening worden gehouden met de effecten van het veranderend klimaat op de ontmoetingsplekken.

4 Gezondheid, welbevinden & milieu

In onderstaande tabel is een samenvatting van de beoordelingen van de huidige situatie en autonome ontwikkelingen van de aspecten binnen het thema 'gezondheid, welbevinden & milieu'. Er wordt ingegaan op de beoordelingsaspecten 'beweegvriendelijke leefomgeving', 'groene leefomgeving', 'verkeersveiligheid', 'sociale veiligheid', 'omgevingsveiligheid', 'luchtkwaliteit', 'geluidhinder', 'bodemkwaliteit' en 'oppervlaktewater'.

Beoordelingsaspect	Kwaliteitsniveau	
	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Beweegvriendelijke leefomgeving		=
Groene leefomgeving		=
Verkeersveiligheid		↗
Sociale veiligheid		=
Omgevingsveiligheid		=
Luchtkwaliteit		=
Geluidhinder		↘
Bodemkwaliteit		↗
Oppervlaktewater		↗

4.1 Bewegvriendelijke leefomgeving

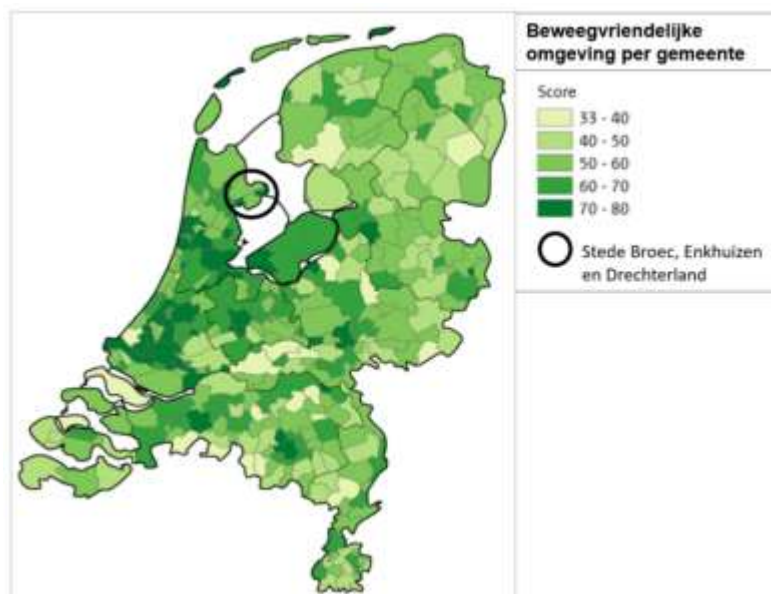
Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Bewegvriendelijke leefomgeving	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> Kernindicator bewegvriendelijke leefomgeving [RIVM, 2022a]
Beschikbare referentiewaarden	Landelijke benchmark op basis van kernindicator bewegvriendelijke omgeving RIVM
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De score voor de kernindicator bewegvriendelijke omgeving ligt in alle gemeenten gemiddeld boven de 60
Oranje	De score voor de kernindicator bewegvriendelijke omgeving ligt in één of meerdere gemeenten gemiddeld tussen de 40 en de 60
Rood	De score voor de kernindicator bewegvriendelijke omgeving ligt in alle gemeenten gemiddeld onder de 40

Huidige situatie

“Een bewegvriendelijke omgeving faciliteert, stimuleert en daagt uit om te bewegen en te sporten. Denk hierbij aan voldoende wandel- en fietspaden, speeltuinen, parken en bos. Het bewegvriendelijk inrichten van de openbare ruimte is primair een lokale verantwoordelijkheid.” [Sociaal Cultureel Planbureau, 2018].

Het RIVM heeft een kernindicator bewegvriendelijke omgeving ontwikkeld. De bewegvriendelijke omgeving is één van de 20 kernindicatoren voor het landelijk monitoren van sport en bewegen. Het laat voor alle gemeenten in Nederland zien hoe de publieke ruimte in de fysieke woonomgeving scoort op de mogelijkheid voor mensen om te bewegen en te sporten. De kernindicator wordt bepaald door vier deelindicatoren [RIVM, 2022a] met een eigen databron¹:

Figuur 4.1: Score bewegvriendelijke leefomgeving per gemeente (2020) [RIVM, 2022a]

1. Sportaccommodaties:

diversiteit en nabijheid voetbalvelden, hockeyvelden, tennisbanen, sporthallen, fitnessvoorzieningen en zwembaden;

2. Sport- en speelplekken:

nabijheid sport- en speelplekken in de openbare ruimte;

3. Recreatief groen- en blauw:

nabijheid van oppervlakten parken, water geschikt voor recreatief gebruik, en;

4. Nabijheid van voorzieningen:

gemiddelde afstand tot voorzieningen van algemeen dagelijks gebruik, zoals supermarkten en scholen.

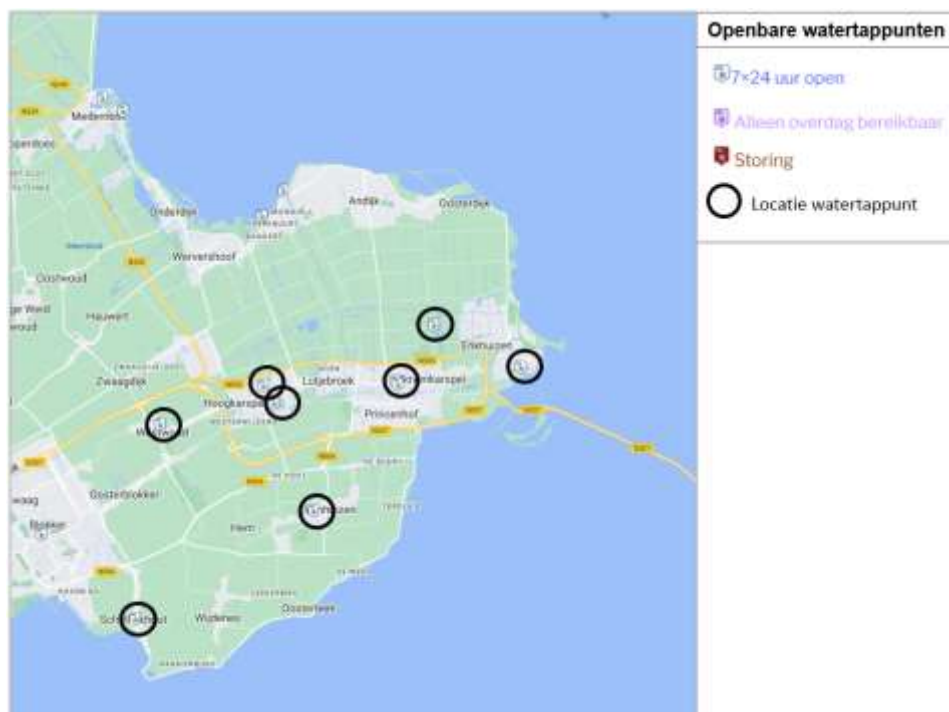
¹ Per gemeente wordt de absolute score (gebaseerd op objectieve registraties) op de onderliggende elementen omgerekend naar een score tussen de 0 en 100. De score wordt per deelindicator berekend door de score op alle onderliggende elementen te middelen. Het gemiddelde van de scores op de vier deelindicatoren is uiteindelijk de waarde voor de kernindicator.

In Tabel 4.1 zijn de scores van de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** en het Nederlandse gemiddelde opgenomen. Uit deze tabel blijkt dat dat de **gemeente Stede Broec** op alle deelindicatoren beter scoort dan het landelijke gemiddelde. De **gemeente Enkhuizen** scoort gemiddeld genomen beter dan het landelijk gemiddelde, de deelindicator sportaccommodaties is gelijk aan het landelijk gemiddelde. Voor de **gemeente Drechterland** geldt dat deze slechter scoort dan het landelijke gemiddelde. Dit ligt aan de deelindicatoren sportaccommodaties en nabijheid van voorzieningen.

Opvallend is dat het aantal speelplekken bovengemiddeld hoog is in de **gemeenten Stede Broec en Enkhuizen**, ook in de **gemeente Drechterland** is dit hoger dan gemiddeld maar minder in vergelijking met de **gemeenten Stede Broec en Enkhuizen**. Ook recreatief groen-blauw scoort bovengemiddeld goed in alle drie de gemeenten. Voor de **gemeenten Stede Broec en Enkhuizen** geldt daarnaast dat ook nabijheid van voorzieningen veel hoger dan gemiddeld scoort.

Tabel 4.1: Score beweegvriendelijke leefomgeving **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** ten opzichte van Nederland (2020) [RIVM, 2022a]

	Kernindicator	Deelindicator			
	Beweegvriendelijke omgeving	1. Sportaccommodaties	2. Speelplekken	3. Recreatief groen-blauw	4. Nabijheid voorzieningen
Nederland	60	62	72	63	41
Stede Broec	76	65	98	73	70
Enkhuizen	78	62	98	78	74
Drechterland	55	59	86	64	33

Figuur 4.2: Openbare watertappunten [Drinkwaterkaart.nl, 2023]

Op verschillende punten in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** zijn er mogelijkheden om gratis drinkwater te tappen. Het gaat om in totaal negen punten in de drie gemeenten. De precieze locaties weergeven in Figuur 4.2.

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat de score voor de kernindicator van de **gemeente Drechterland** tussen de 40 en 60 ligt. De score van de kernindicator van de **gemeenten Stede Broec en Enkhuizen** ligt boven de 60.

Autonome ontwikkeling

Autonoom staan de deelindicatoren die vallen onder de kernindicator 'beweegvriendelijke leefomgeving' onder druk. Ruimteclaims voor woningbouw en energietransitie vormen risico's voor speelplekken, sportvoorzieningen en de nabijheid van groen en buitengebieden. Doordat meer mensen ouder worden, neemt ook het aantal mensen met een chronische ziekte, sociale problemen en eenzaamheid toe. Er zal vaker sprake zijn van een opeenstapeling van gezondheids- en sociale problemen bij kwetsbare groepen [RIVM, 2018a].

Ook natuur- en recreatiefuncties in het landschap komen steeds meer onder druk te staan. Tegelijkertijd is er meer behoefte aan ruimte om in een natuurlijke omgeving te kunnen recreëren. Deze vraag naar natuur en recreatieruimte zal alleen maar toenemen; het woonakkoord noemt een woningbouwopgave van 16.000 woningen in Westfriesland. De mensen die daar gaan wonen hebben ook behoefte aan natuur en recreatiemogelijkheden. Daarnaast zien we ook andere opgaven, die een ruimteclaim hebben, op ons afkomen. De vraag naar bedrijventerreinen groeit bijvoorbeeld maar denk ook aan opgaven voor energie (zonnevelden en windmolens), infra en klimaat(adaptatie).

De komende jaren zal door vergrijzing, migratie en het toenemende belang van de beleving van sport een verschuiving plaatsvinden naar andere typen sport, vooral naar meer individuele (zelfgeorganiseerde) sporten of alternatieven op bestaande sporten. Voorbeelden hiervan zijn hardlopen en bootcampen in zelfgeorganiseerde groepjes, maar ook wandelvoetbal voor ouderen, kitesurfen en klimmen. Landelijke trends en ontwikkelingen in de sport laten zien dat Nederlanders in 2030 minder vaak lid zijn van een sportvereniging. Dit heeft naar verwachting gevolgen voor de manier waarop sport georganiseerd wordt, waarbij de openbare ruimte vaker gebruikt zal worden om te sporten [Sociaal Cultureel Planbureau, 2018].

Uit onderzoek blijkt dat de kenmerken veiligheid, een goed onderhouden openbare ruimte, verlichting, vrijliggende wandel- en fietspaden kenmerken zijn die belangrijk zijn om meer sport en beweging tot stand te brengen in buurten. Uit dit onderzoek blijkt tevens dat deze kenmerken vaker belangrijk gevonden worden dan dat deze daadwerkelijk aanwezig zijn in buurten [Kenniskbank Sport en Beweging, 2020]. Om beweging onder ouderen te bevorderen is het belangrijk dat op "logische routes" van en naar voorzieningen voldoende bankjes staan om te rusten. Ook is de fysieke toegankelijkheid van de openbare ruimte belangrijk voor ouderen en mensen met een beperking (denk aan rolstoelgebruikers of mensen met een visuele beperking).

De **gemeente Drechterland** heeft vigerend beleid gericht op de beweegvriendelijke leefomgeving, namelijk het 'speelruimtebeleid gemeente Drechterland 2014-2023' en 'uitvoeringsplan speelruimtebeleid 2020-2023'. Met het speelruimtebeleid wil de gemeente speelgelegenheden expliciete aandacht geven. De focus ligt met name op kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 tot 18 jaar. Het inrichten van speelruimten moet een bijdrage leveren aan het verstevigen van de sociale verbinding tussen bewoners en dient bewoners actief te betrekken bij het inrichten van hun leefomgeving. De **gemeente Drechterland** heeft verschillende uitgangspunten geformuleerd [Gemeente Drechterland, 2014a]. De volgende zijn concreet genoeg en van toepassing op dit beoordelingsaspect:

- Het is noodzakelijk dat een speelvoorziening centraal in het verzorgingsgebied ligt. De voorziening moet afgestemd zijn op de doelgroep van de kinderen.
- De speelruimte moet voor kinderen en jongeren uitdagend en prikkelend zijn. De omgeving moet uitnodigen tot buitenspelen. Daarvoor moet de beschikbare openbare ruimte efficiënt en creatief worden ingericht. Naast fraai ingerichte plekken met speeltoestellen biedt ook spelen in het groen veel mogelijkheden.
- De **gemeente Drechterland** kiest ervoor om in de toekomst uit te gaan van centrale openbare speelgelegenheden voor alle doelgroepen met een hogere speelwaarde.

Met het uitvoeringsplan speelruimtebeleid 2020-2023 geeft de gemeente invulling aan het speelruimtebeleid [Gemeente Drechterland, 2020a]. Een van de benoemde punten in het uitvoeringsplan is het aanleggen van meer natuurlijke speelplekken, met als doel bij te dragen aan de volgende punten:

- *Natuur* – respectvol omgaan met de natuur
- *Speelgedrag* – een kind meer ruimte geven om met de natuur in contact te komen, diversiteit te creëren waardoor kinderen langer geboeid op een plek verblijven, ontdekken en spelen.
- *Gezondheid* – door gevarieerde bewegingen wordt de motorische ontwikkeling van een kind bevorderd
- *Inschatten van risico's*
- *Sociaal maatschappelijke ontwikkeling*

De **gemeenten Enkhuizen** heeft vigerend beleid gericht op speelruimte, namelijk de 'Beleidsnota Speelruimte' [Gemeente Enkhuizen, 2012]. Het doel van het beleid is om de openbare ruimte bespeelbaar te maken en veilige speelplekken te maken voor verschillende leeftijdscategorieën. Dat wordt op verschillende manieren gedaan:

- 3% van de openbare ruimte in nieuw te realiseren woonwijken wordt gereserveerd voor speelruimte;
- In de bestaande wijken en in de binnenstad wordt zoveel mogelijk gestreefd naar 3% speelruimte;
- Schoolpleinen zijn na schooltijd te gebruiken als openbare speelplek, en;
- De samenwerking met Welwonen met betrekking tot aanleg en onderhoud van speelvoorzieningen wordt voortgezet.

De **gemeente Stede Broec** heeft geen vigerend beleid op speelruimten.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat alleen de **gemeenten Drechterland** en **Enkhuizen** vigerend beleid hebben op dit aspect. Het beleid dat beschikbaar is gaat over speelruimte/plekken. In de huidige situatie staat dat er al goed voor, er is geen actief beleid op de indicatoren van de kernindicator beweegvriendelijke leefomgeving die op dit moment slechter dan het landelijke gemiddelde scoren.

Doorkijk 2040

Of en hoe de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving zich ontwikkelt na 2030 is onder andere afhankelijk van het beleid van de gemeenten. De ontwikkeling dat natuur- en recreatiefuncties van ons landschap komen steeds meer onder druk te staan. Dit geeft een enorme uitdaging, maar biedt ook kansen, zoals werk-met-werk te maken of het vinden van een slimme kostendekking voor gezamenlijke doelen.

4.2 Groene leefomgeving

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Groene leefomgeving	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> Afstand tot openbaar groen [CBS, 2022a] Groenkaart/index [Alterra, 2017]
Beschikbare referentiewaarden	Wetenschappelijke advieswaarde (Europees wetenschappelijk onderzoek) voor afstand tot openbaar groen en benchmarking op basis van de groenindex.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De afstand tot openbaar groen is in alle gemeenten minder dan 300 meter en de groenindex ligt in alle gemeenten boven het landelijke gemiddelde
Oranje	De afstand tot openbaar groen is in één of meerdere gemeenten meer dan 300 meter en de groenindex ligt in één of meerdere gemeenten onder het landelijke gemiddelde
Rood	De afstand tot openbaar groen is in alle gemeenten meer dan 500 meter en de groenindex ligt in alle gemeenten onder het landelijke gemiddelde

Huidige situatie

De leefbaarheid in een wijk of dorp neemt toe naar mate er meer groen en water aanwezig is. Alle natuurgebieden, (sport)parken, openbaar groen en tuinen dragen bij aan de groenbeleving van de omgeving. Openbare groengebieden binnen een afstand van 500 meter van de woning spelen een grote rol voor ontspanning, bewegen en ontmoeten [Atlas van de leefomgeving, 2019]. Voor het dagelijks gebruik van groen (spelen, luiers en sporten) zijn openbare groengebieden (parken, bossen, natuurgebieden en dagrecreatieve terreinen) binnen een afstand van 500 meter van de woning van belang. Europees onderzoek adviseert een maximale afstand van 300 meter tot stedelijke groen met een minimale afmeting van 1 hectare [Van den Bosch et al., 2016].

Afstand tot groen

In onderstaande tabel is de gemiddelde afstand tot openbaar groen te zien in het jaar 2017 voor de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** en gemiddeld genomen over Nederland (actuelere gegevens ontbreken). Daarnaast zijn ook de afstand tot een park of plantsoen, bos en recreatief binnenwater opgenomen. Park, plantsoen en bos maken onderdeel uit van de gemiddelde afstand tot openbaar groen. Recreatief binnenwater gaat om recreatieplassen, dit kan een vertekend beeld geven omdat het Markermeer en IJsselmeer daar niet onder lijken te vallen.

Tabel 4.2: Gemiddelde afstand tot groenvoorziening in 2017 [CBS, 2023]

Gemiddelde afstand tot	Gemeente Drechterland	Gemeente Enkhuizen	Gemeente Stede Broec	Provincie Noord-Holland	Nederland
<i>Openbaar groen</i>	1000 meter	400 meter	300 meter	400 meter	500 meter
<i>Park of plantsoen</i>	1900 meter	400 meter	300 meter	600 meter	900 meter
<i>Bos</i>	1900 meter	2200 meter	2800 meter	2200 meter	1600 meter
<i>Recreatief binnenwater</i>	5600 meter	1400 meter	2100 meter	1900 meter	2700 meter

De gemiddelde afstand tot openbaar groen ligt in de **gemeenten Enkhuizen en Stede Broec** met respectievelijk 400 en 300 meter lager dan het landelijk gemiddelde en lager of gelijk aan het provinciale gemiddelde. Deze gemeenten voldoen ook aan de gestelde advieswaarde van 500 meter. In de **gemeente Drechterland** ligt de gemiddelde afstand tot openbaar groen met 1000 meter veel hoger. De gemiddelde afstand tot recreatief binnenwater ligt voor in de **gemeenten Enkhuizen en Stede Broec** lager dan het Nederlandse gemiddelde. Voor de **gemeente Drechterland** is de gemiddelde afstand ruim

twee keer zo hoog vergeleken met het landelijke gemiddelde en bijna drie keer zo hoog vergeleken met de provincie Noord-Holland.

Groenindex

De groenindex is een indicator van de hoeveelheid groene biomassa met een waarde tussen de 0 en 1, waarin 0 equivalent is aan geen groen en 1 aan veel groen. In de groenindex wordt de hoeveelheid groen binnen de bebouwde kom onderzocht. In onderstaande tabel zijn de resultaten van de groenindex te zien in 2017. Opvallend is dat de **gemeente Drechterland** beter scoort dan de andere gemeenten en het landelijke gemiddelde terwijl de gemiddelde afstand tot openbaar groen groter is in de **gemeente Drechterland**. Een mogelijke reden hiervoor is het agrarische karakter van de gemeente waardoor er relatief veel groenoppervlak is maar dat niet openbaar toegankelijk is. De **gemeenten Enkhuizen** en **Stede Broec** scoren lager dan het landelijke gemiddelde.

Tabel 4.3: Groenindex en ranking van gemeenten op basis van groenindex in het jaar 2017 voor de gemeenten t.o.v. het Nederlandse gemiddelde [Alterra, 2017].

	Gemeente Drechterland	Gemeente Enkhuizen	Gemeente Stede Broec	Nederland
Groenindex	0,4601	0,4158	0,4203	0,4568
Ranking gemeenten	178	303	290	-

Tevredenheid met groen

De GGD Noord-Holland Noord heeft onderzoek gedaan naar de tevredenheid over groen in de leefomgeving, hierbij is gekeken naar gebruiksgroen en kijkgroen. Gebruiksgroen is groen wat gebruikt kan worden, om te sporten, wandelen of spelen. Kijkgroen is groen dat niet gebruikt kan of mag worden. In onderstaande tabel staat het percentage inwoners dat tevreden is met de soorten groen in het jaar 2020, onderverdeeld in de leeftijdscategorieën 18-65 jaar en 65+ jaar. Hierbij is gekeken naar het gemiddelde van de regio Westfriesland. In het rood is aangegeven waar er lager dan het gemiddelde van Westfriesland wordt gescoord en met groen waar dit hoger is.

Uit Tabel 4.4 blijkt dat de inwoners van de **gemeente Stede Broec** gemiddeld genomen tevredener zijn over het groen in de gemeente dan in de regio Westfriesland. Hier ligt het gemiddelde voor beide typen groen en voor beide leeftijdscategorieën hoger dan in de regio. Voor de **gemeenten Drechterland** en **Enkhuizen** geldt dat zij overwegend slechter scoren dan het regionale gemiddelde. Voor de **gemeente Drechterland** scoort alleen de tevredenheid met kijkgroen in de leeftijd 18-65 jaar beter en in de **gemeente Enkhuizen** de tevredenheid met gebruiksgroen in de leeftijd 18-65 jaar.

Tabel 4.4: Tevredenheid met gebruiksgroen en kijkgroen in de gemeenten t.o.v. de regio Westfriesland in 2020 [GGD Noord-Holland Noord, 2020]

Jaar 2020	Gemeente Drechterland	Gemeente Enkhuizen	Gemeente Stede Broec	Regio Westfriesland
Tevreden met gebruiksgroen (18-65 jaar)	83,9%	87,9%	92,6%	85,1%
Tevreden met gebruiksgroen (65+ jaar)	86,7%	89,6%	96,5%	90,8%
Tevreden met kijkgroen (18-65 jaar)	90,5%	86,0%	91,8%	87,9%
Tevreden met kijkgroen (65+ jaar)	86,7%	89,6%	96,5%	90,8%

Bomen

De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** werken sinds 2019 planmatig aan een strategisch Bomenbeheer uitvoeringsprogramma, wat focust op beheer van bomen in de volle breedte. De visie op bomen in de gemeenten is “een prettige, veilige, groene leegomgeving met een duurzaam bomenbestand”.

Als startpunt is in beeld gebracht hoeveel bomen er zijn in 2019. In de **gemeente Stede Broec** zijn de meeste bomen: 11.092 stuks waarvan er 444 ouder zijn dan 40 jaar (4%). In de **gemeente Enkhuizen** zijn er 7.717 bomen en de meeste oude bomen, ruim 2000 bomen zijn ouder dan 40 jaar (26%). Tenslotte zijn er 7.815 bomen in de **gemeente Drechterland** waarvan er 457 ouder zijn dan 40 jaar (6%). Er zijn ongeveer 68 verschillende soorten bomen. De top 3 bestaat uit de es, esdoorn en linde. In de **gemeente Enkhuizen** komt daarnaast vaak de iep voor.

Bomen vervullen een ruimtelijke functie door kenmerkende patronen in het landschap zichtbaar te maken, zoals verkaveling, wegen of cultuurhistorie. Bomen in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** dragen bij aan de identiteit van het gebied; van dorpslinten tot het historische centrum en van agrarische gebieden tot de haven en bedrijventerreinen. Bomen geven vorm aan de leefomgeving en houden deze bovendien prettig en gezond. Verder hebben bomen verschillende ecosysteemdiensten zoals het tegengaan van hittestress, het verlagen van CO₂ en het opvangen van water. Hierdoor dragen ze bij aan klimaatadaptatie en bevorderen ze de biodiversiteit. Kortom: bomen zijn belangrijk voor mens, dier en milieu.

Er wordt onderscheid gemaakt in vier type bomen [Bomenwacht Nederland, 2020]:

- **Hoofstructuur:** bomen en boomstructuren die van algemeen belang zijn in voor de hele gemeente, zij vormen een begeleidende structuur met verbinding naar het buitengebied. De hoofstructuur heeft een hoge representatieve of ecologische waarde.
- **Nevenstructuur:** bomen of boomstructuren die van algemeen belang zijn voor een wijk of buurt en voor bewoners, bijv. op pleintjes.
- **Monumentale en (potentieel) waardevolle bomen:** de belangrijkste bomen in de gemeente, deze bomen hebben een hoge status vanwege de leeftijd, de grootte of bijvoorbeeld de standplaats.
- **Overige bomen:** dit zijn bomen die geen onderdeel zijn van een van bovengenoemde structuren.

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat de **gemeente Drechterland** als enige een gemiddeld grotere afstand tot openbaar groen heeft en de **gemeenten Enkhuizen en Stede Broec** gemiddeld genomen een lagere groenindex hebben dan het landelijke gemiddelde.

Autonome ontwikkeling

Autonoom zijn er risico's voor het groen door een toename van de ruimtedruk, onder andere vanuit de woningbouwopgaves en de energietransitie.

Bomen

De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** hebben Bomenwacht Nederland een 'deelvisie omgevingsprogramma bomen' op laten stellen [Bomenwacht Nederland, 2020]. Hierin staat beschreven hoe de gemeenten in de toekomst om willen gaan met bomen binnen de gemeente. Voor bomen geldt dat de statusindeling (zie huidige situatie) leidend is voor de manier hoe met bomen omgegaan wordt. Monumentale en waardevolle bomen krijgen de grootste mate van bescherming en mogen alleen vanwege veiligheidsredenen of zwaarwegende belangen gekapt worden. Structuren moeten zoveel als mogelijk behouden worden. Voor alle bomen geldt dat die niet zonder vergunning gekapt mogen worden. Alleen worden er bomen gekapt die een verhoogd risico vormen voor de leefomgeving of waarbij is vastgesteld dat de boom ziek is en alleen en niet veilig behouden kan blijven. De gemeenten hebben doelstellingen opgesteld voor bomen, die verder uitgewerkt worden in de omgevingsprogramma's of -plannen. Het gaat om de volgende (ruimtelijke) doelstellingen:

- Kwalitatief goed bomenbestand: gericht op diversiteit in leeftijd en sortiment
- Toegankelijk en goed functionerend openbaar groen: gericht op het vergroten van toegankelijkheid en beleefbaarheid van parken en openbare groengebieden met ruimte voor vergroening op bedrijventerreinen en op hittestress-gevoelige gebieden.
- Versterking biodiversiteit: gericht op het vergroten van de insectenrijkdom
- Indeling van het bomenbestand naar beleidsstatus: gericht op het hebben van uitgangspunten voor beheer
- Duurzaam behoud van aanwezige bomen: het doel om oude bomen te behouden door boombesparende maatregelen, het verbeteren van groeiplaatsen, het beschermen van bomen bij werkzaamheden of conflicterende belangen bij ruimtelijke ingrepen. Daarnaast wordt er bij nieuwbouw of herinrichting van wijken een beplantingsplan ontwikkeld waar bomen in worden meegenomen
- (Her)inrichting met nieuwe bomen: Bij inrichting met nieuwe houtopstanden worden boomsoort, grootte, ambitieleeftijd en groeiplaatsinrichting op elkaar afgestemd. Het doel hiervan is om de juiste boom op de juiste plek te zetten. Er wordt gestreefd naar een grotere diversiteit in het sortiment, ten behoeve van de biodiversiteit en om de vatbaarheid voor ziekten en plagen terug te dringen. Om dit te realiseren zal een vastgestelde, toetsbare bomennorm worden gehanteerd waarin het niet gaat om de hoeveelheid bomen, maar om de kwaliteit van bomen.

De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** hebben daarnaast een beheerparagraaf voor biodiversiteit. Dit gaat specifiek in op de samenstelling van groen om de biodiversiteit te versterken en is omschreven in paragraaf 4.4.1. Er is geen ander groenbeleid bekend.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat de gemeente inzet op het versterken van de bestaande structuren maar niet op uitbreiding van het groenoppervlak.

Doorkijk 2040

Tot aan, maar ook na, 2030 kunnen er conflicterende ruimteclaims verwacht worden tussen ruimte voor groen en opgaven vanuit woningbouw en energietransitie. Exacte beleidsinvulling voor groen na 2030 en ruimteclaims vanuit, onder andere, de woningbouw, landbouw, energiesector en industrie zijn bepalend voor de trend na 2030.

4.3 Verkeersveiligheid

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

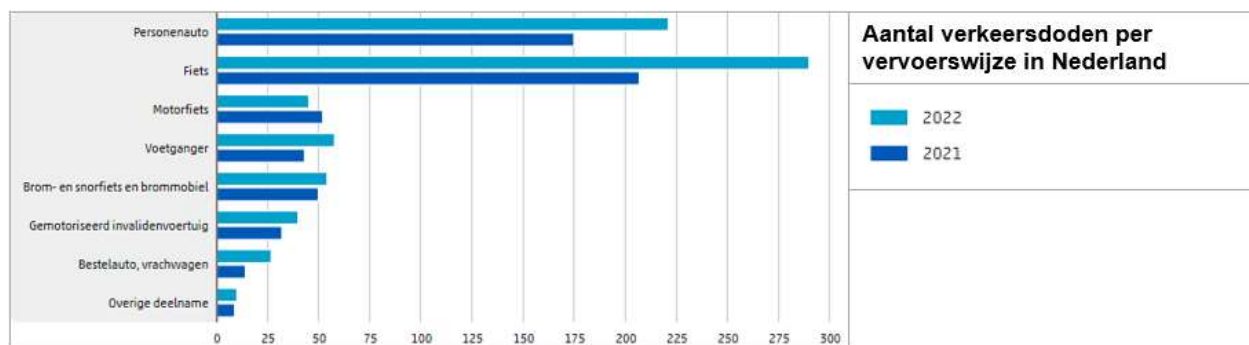
Verkeersveiligheid	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> Aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2021] Aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2021]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking aantal verkeersdoden en verkeersongevallen ten opzichte van het gemiddelde van de provincie Noord-Holland.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het aantal verkeersdoden en het aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners is in alle gemeenten lager dan het provinciale gemiddelde.
Oranje	Het aantal verkeersdoden en/of het aantal verkeersongevallen per 100.000 ligt in één of meerdere gemeenten lager dan het gemiddelde bij de provincie Noord-Holland.
Rood	Het aantal verkeersdoden en het aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners is in alle gemeenten hoger dan het provinciale gemiddelde.

Huidige situatie

De verkeersveiligheid wordt beïnvloed door de fysieke infrastructuur en het gedrag van verkeersdeelnemers. De meeste ongelukken in het verkeer gebeuren als gevolg van menselijke fouten. Afdleiding speelt een rol bij het ontstaan van 68% van de ongevallen. Eén van de bronnen van afleiding is het gebruik van een smartphone of andere apparatuur tijdens verkeersdeelname. Het aantal ernstig verkeersgewonden is de afgelopen tien jaar landelijk gezien gestegen met gemiddeld 2,5% per jaar.

In de afgelopen 10 jaar is het aantal verkeersdoden onder fietsers niet duidelijk afgenomen en het aantal verkeersdoden onder bestuurders van scootmobielen (inclusief gemotoriseerde invalidervoertuigen) laat zelfs een stijgende trend zien. Het is aannemelijk dat de vergrijzing hierbij een rol speelt. Ook worden de wegen steeds drukker met de diverse vormen van vervoer (speed pedelecs, elektrische fietsen en elektrische auto's), waardoor de kans op ongelukken wordt vergroot [CBS, 2022a].

In 2022 nam het aantal verkeersdoden landelijk toe ten opzichte van 2021 (zie Figuur 4.3) [CBS, 2023e]. Met name het aantal dodelijke slachtoffers onder fietsers en automobilisten nam toe. Alleen het aantal dodelijke slachtoffers op de motor nam af. Fietsongevallen komen voornamelijk voor onder 60+'ers, terwijl auto-ongelukken voornamelijk voorkomen bij slachtoffers jonger dan 60 jaar en ouder dan 80 jaar.

Figuur 4.3: Aantal verkeersdoden per vervoerswijze [CBS, 2023e]

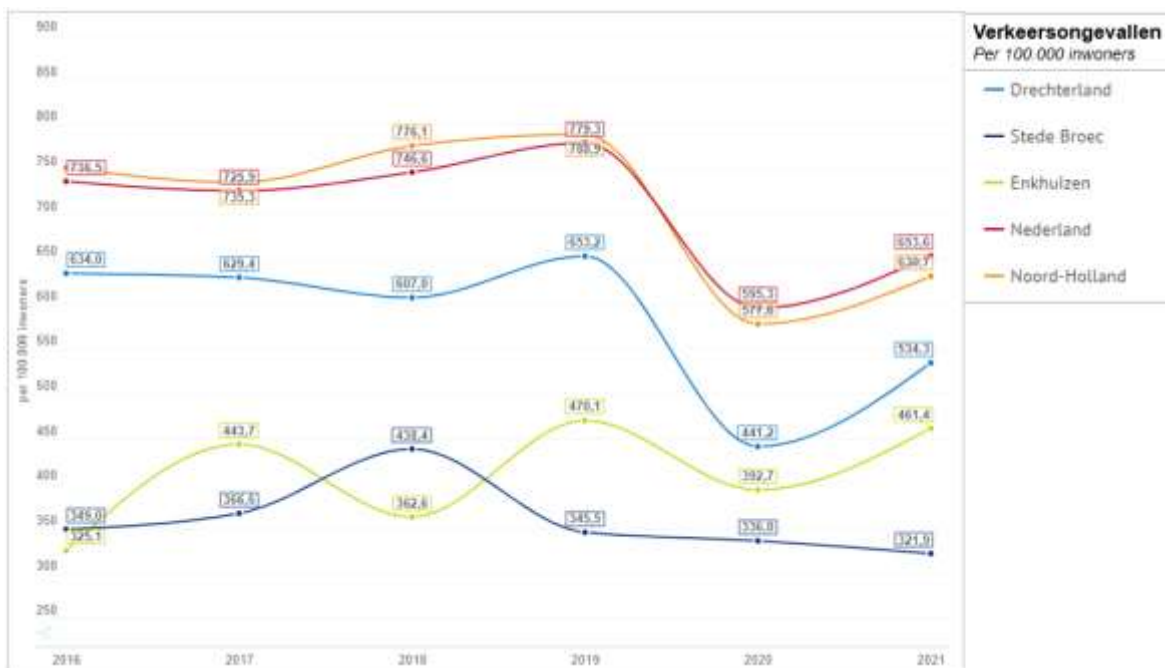
Sinds 2017 zijn er meer landelijk verkeersslachtoffers gevallen die op de fiets zaten dan in de auto (207 en 175 verkeersdoden in 2021 respectievelijk). Dit komt ook door een sterke opkomst van de e-bikes (80 verkeersdoden). Het verschil tussen fietsers en automobilisten is wel minder groot dan in 2020. Dodelijke slachtoffers onder motorrijders is na fietsers en automobilisten nog steeds het meest voorkomend (52 verkeersdoden). Het aantal verkeersslachtoffers op een bromfiets/snorfiets is zo hard gestegen dat er nu meer bromfietsers/snorfietsers een dodelijk verkeersongeval krijgen dan voetgangers (49 en 43 verkeersdoden respectievelijk).

Verkeersongevallen

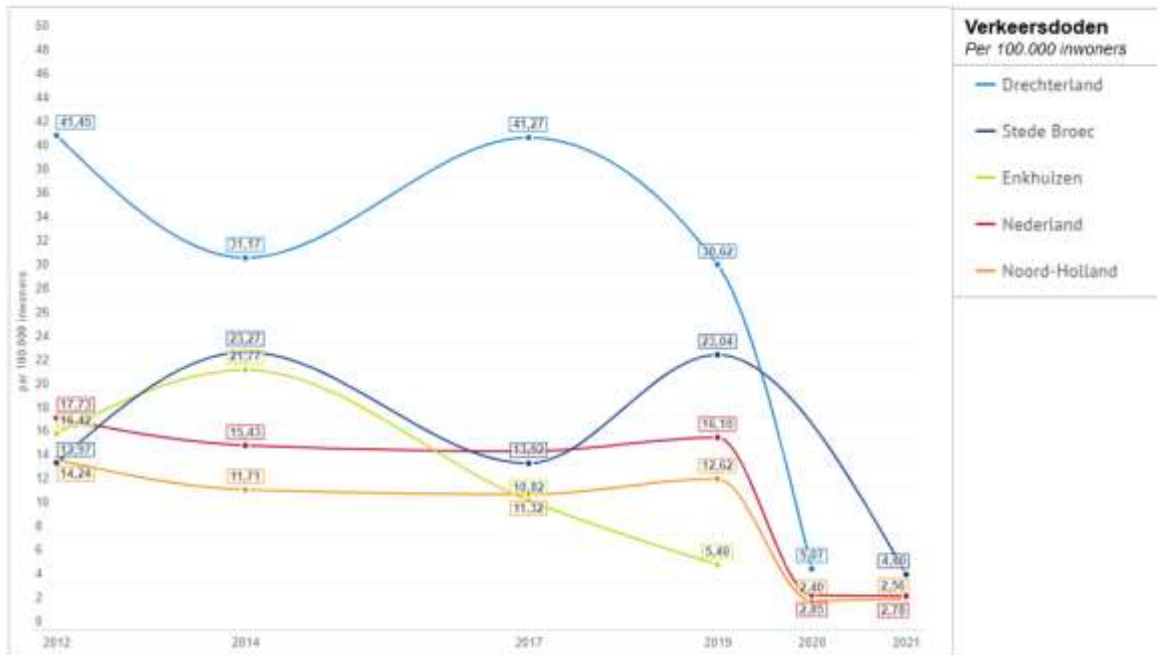
In onderstaande Figuur 4.4 is het aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners in de periode 2016-2021 in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** weergegeven ten opzichte van het provinciale en landelijke gemiddelde.

Uit de figuur blijkt dat het aantal ongevallen in alle gemeenten lager ligt dan het provinciale en landelijke gemiddelde. Landelijk en provinciaal is het aantal ongevallen per 100.000 inwoners sinds 2016 afgenomen, maar in 2021 is het aantal weer toegenomen. Dit geldt ook voor de **gemeenten Drechterland** en **Enkhuizen**. Een mogelijke verklaring voor dit dal is de coronapandemie waardoor er minder verkeer op de weg was.

De **gemeente Stede Broec** laat in de periode 2016-2018 een stijging zien, waarna het aantal verkeersongevallen weer daalt. Ten opzichte van 2016 ligt het aantal verkeersongevallen in 2021 iets lager. In de **gemeente Enkhuizen** is in de periode 2016-2021 het aantal verkeersongevallen fors toegenomen met 42%. De figuur laat een wisselend beeld per jaar zien, het gaat niet om een gestage toename. Het is onduidelijk wat hier de reden voor is.

Figuur 4.4: Verkeersongevallen per 100.000 inwoners in de gemeenten ten opzichte van het provinciale en landelijke gemiddelde [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2021]

Figuur 4.5: Verkeersdoden per 100.000 inwoners (5-jaars cumulatief) in de gemeenten ten opzichte van het provinciale en landelijke gemiddelde [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2021]

Verkeersdoden

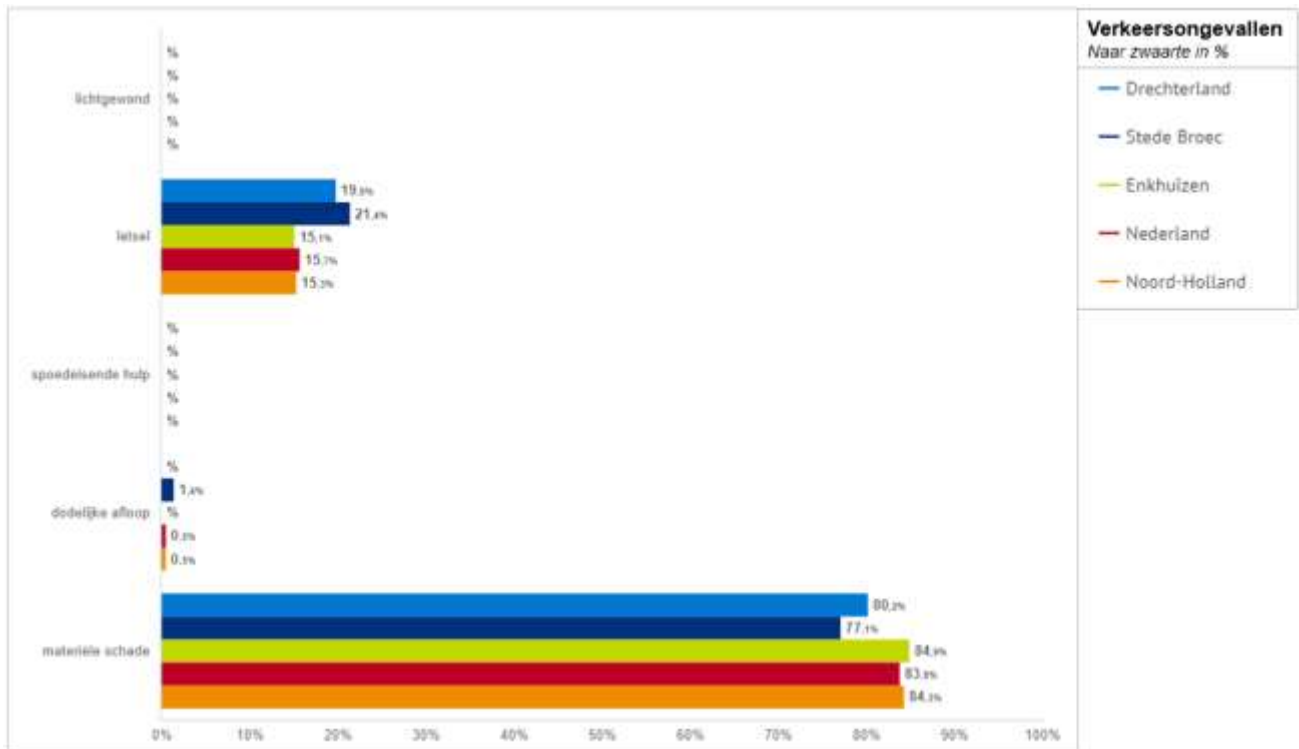
In Figuur 4.5 is het aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners in de periode 2012-2021 in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** weergegeven ten opzichte van het provinciale en landelijke gemiddelde. Het landelijke en provinciale gemiddelde laten een stabiele trend zien tot de coronapandemie uitbreekt in 2020. Daarna is er een daling te zien, wat mogelijk veroorzaakt wordt door een forse afname in verkeer in die periode.

In de **gemeente Enkhuizen** is een stijging te zien in het aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners tot aan 2014, daarna daalt het aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners fors. Sinds 2019 lijken er geen verkeersdoden meer te zijn geweest in de **gemeente Enkhuizen**. Opvallend zijn de cijfers in de **gemeente Drechterland**. Het aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners ligt in deze gemeente fors hoger dan gemiddeld in de provincie en landelijk en dan in de andere gemeenten (3-4x zo hoog). Ook hier is sinds de coronapandemie een sterke daling te zien. Tenslotte laat Figuur 4.5 voor de **gemeente Stede Broec** een wisselend beeld zien, waarin het aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners sterk fluctueert, onduidelijk is wat de oorzaak hiervan is. Er wordt in deze cijfers geen onderscheid gemaakt tussen het type wegen waar de verkeersdoden op voorkomen.

In verband met de vertekende beelden door de coronapandemie wordt voor de beoordeling van het kwaliteitsniveau het meetjaar 2019 gehanteerd. In dit jaar lag het aantal verkeersdoden in de **gemeente Enkhuizen** onder het landelijke en provinciale gemiddelde, terwijl dit in de **gemeenten Drechterland en Stede Broec** hoger ligt. Vanwege de lage inwonersaantallen kunnen cijfers in een jaar sterk afwijken ten opzichte van andere jaren.

Verkeersongevallen naar zwaarte

Figuur 4.6 laat het aantal verkeersongevallen naar zwaarte zien in procenten. Hieruit blijkt dat er bij veruit de meeste ongevallen sprake is van materiele schade. De **gemeenten Drechterland** en **Stede Broec** scoren daarbij lager dan het provinciale en landelijke gemiddelde, de **gemeente Enkhuizen** zit hier iets boven. In die twee gemeenten ligt het percentage ongevallen met letsel weer hoger dan het provinciale en landelijke gemiddelde.

Figuur 4.6: Verkeersongevallen naar zwaarte (in procenten) in de gemeenten ten opzichte van het provinciale en landelijke gemiddelde [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2021]

Locaties verkeersonveiligheid

In Figuur 4.7 en Figuur 4.8 zijn de locaties van verkeersongevallen in de **gemeenten Stede Broec**, **Enkhuizen** en **Drechterland** sinds 2012 weergegeven. Het betreft verkeersongevallen met enkel materiële schade als ook letsel of een dodelijke afloop. De heatmap laat de locaties cumulatief zien en geeft aan waar de meeste ongevallen plaatsvinden, hoe paarser gekleurd hoe meer ongevallen. De specifieke locaties zijn in Figuur 4.8 te zien.

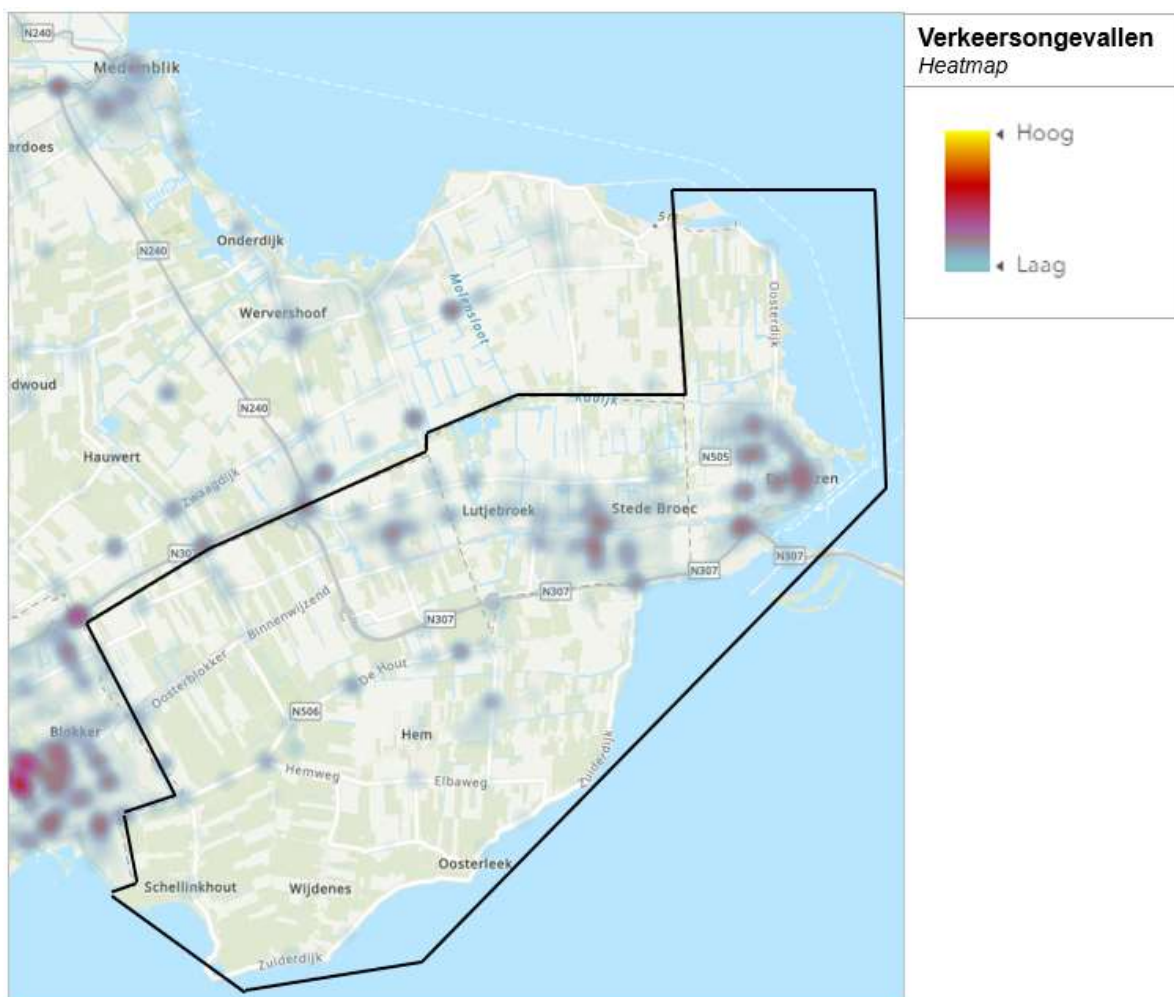
Uit de figuren blijkt dat met name in de **gemeenten Stede Broec** en **Enkhuizen** veel ongevallen plaatsvinden. Omdat de lokale overheid alleen invloed kan uitoefenen op lokale wegen worden alleen die locaties genoemd, de verantwoordelijkheid voor de N-wegen ligt bij de Provincie Noord-Holland.

Perceptie verkeersonveiligheid

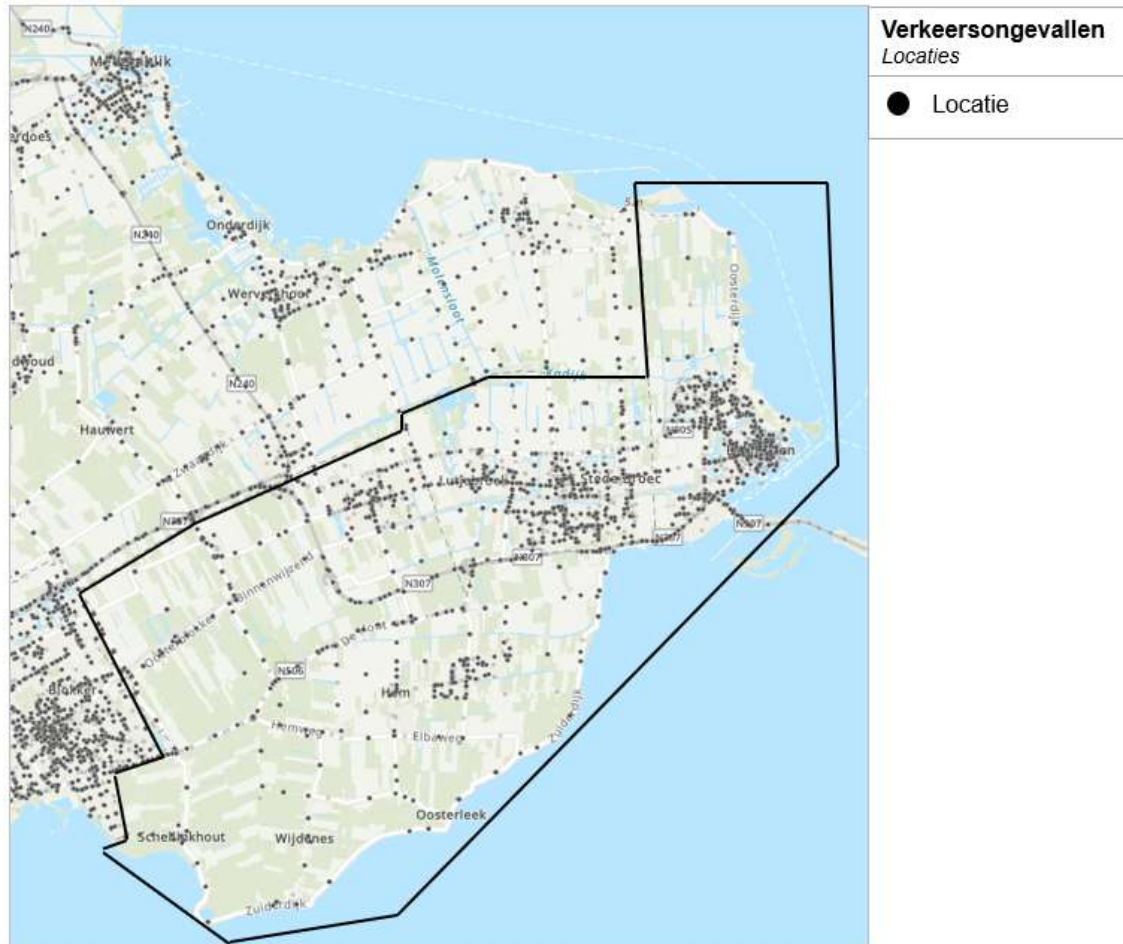
De **gemeenten Stede Broec**, **Enkhuizen** en **Drechterland** hebben een burgerpeiling uit laten voeren waarin onder andere gevraagd is hoe vaak inwoners verkeersonveilige situaties ervaren. In Tabel 4.5 is het percentage inwoners opgenomen dat soms tot vaak verkeersonveilige situaties meemaakt. Daarbij is ook een benchmark ten opzichte van andere gemeenten opgenomen. In de **gemeente Drechterland** ligt het percentage inwoners dat soms tot vaak een verkeersonveilige situatie meemaakt lager dan gemiddeld en lager dan in de andere gemeenten. In **gemeenten Enkhuizen** en **Stede Broec** ligt het rond het gemiddelde van de benchmark gemeenten.

Tabel 4.5: Resultaten burgerpeiling gemeenten t.o.v. benchmark (gemiddelde van 43 gemeenten) [I&O Research, 2022]

	Gemeente Drechterland		Gemeente Enkhuizen		Gemeente Stede Broec		Gemiddelde benchmark
	2019	2021	2019	2021	2019	2021	
Inwoner ervaart soms/vaak verkeersonveilige situaties	51%	50%	57%	58%	54%	57%	56%

Figuur 4.7: Warmtekaart verkeersongevallen in de gemeenten tussen 2012 en 2020 [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2022]

Figuur 4.8: Locatie verkeersongevallen in gemeenten tussen 2012 en 2020 [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2022]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat het aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners in alle gemeenten lager ligt dan het provinciale gemiddelde, maar het aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners in de **gemeenten Stede Broec** en **Enkuizen** hoger ligt dan het provinciale gemiddelde.

Autonome ontwikkeling

Landelijke doelen voor de verkeersveiligheid worden niet gehaald en het aantal verkeersongelukken en verkeersdoden daalt nog niet. Op 8 juli 2021 is door de Tweede Kamer een motie aangenomen om in 2030 het aantal verkeersslachtoffers te halveren ten opzichte van 2020 [SWOV, 2021]. Dit is een tussenstap naar het doel om 0 verkeersdoden te hebben in 2050. Uit het model dat SWOV heeft ontwikkeld komt dat voor 2030 de prognoses variëren voor het aantal ernstig verkeersgewonden tussen de 14.700 en 19.200 [SWOV, 2015]. De onzekerheid in de prognose wordt met name veroorzaakt door onzekerheden in:

- Mobiliteitsontwikkelingen, zoals het aantal auto's op de weg;
- De uitwerking van de 'Lokale aanpak veilig fietsen', en;
- Ontwikkelingen op het gebied van voertuigautomatisering en rijtaakondersteuning.

Ook in 2030 zal de doelstelling 2020 voor ernstig verkeersgewonden zeer waarschijnlijk nog niet gehaald zijn. Uit het model komt ook dat het aantal verkeersdoden in 2030 naar verwachting tussen de 330 en 470 ligt.

Technologische ontwikkelingen, zoals auto's die zelfstandig rijden, kunnen leiden tot een verkleining van de verkeersruimte. In potentie kan dit een positieve impact hebben op verkeersveiligheid vanwege een efficiënter verkeers- en transportsysteem en het door ontwikkelen van dynamisch verkeersmanagement. Hoe snel dit gaat, hoe goed de technologie ongelukken kan voorkomen en in hoeverre de nieuwe vervoerssystemen een eigen infrastructuur vereisen is nog onzeker. Dit heeft onder andere te maken met wet- en regelgeving.

De verantwoordelijkheid voor verkeersveiligheid is door het Rijk gedirigeerd aan Rijkswaterstaat, de provincies en de gemeenten. Hierbij spelen het provinciale beleid en het regionale beleid ten aanzien van verkeersveiligheid een rol. Vanuit de Provincie Noord-Holland is er een strategie opgesteld (Opgave Verkeersveiligheid Noord-Holland) met als doel 0 verkeersdoden in 2050 [Provincie Noord-Holland, 2019a]. De Provincie wil de verkeersveiligheid vergroten door een risico gestuurde aanpak op vier aandachtsgebieden:

- Verkeerssystemen: er wordt gewerkt veilige infrastructuur, heterogeniteit in het verkeer en technologische ontwikkelingen waarbij het principe Duurzaam Veilig het uitgangspunt is.
- Specifieke risicogroepen: voor de risicogroepen wordt ingezet op formele vereisten zoals het hebben van een rijbewijs en het doen van een fietsexamen als ook ervaring opdoen met nieuwe technologieën of modaliteiten en daarnaast het nemen van infrastructurale maatregelen voor kwetsbare weggebruikers.
- Individuele verkeersdeelnemers en gedrag: het aanpakken van gedrag van individuele weggebruikers, zoals rijden onder invloed, snelheid en mobiel gebruik.
- Data: samen met partners wordt ingezet op het vergroten van de informatie waarmee die essentieel is voor het opstellen van een risico gestuurde aanpak.

De **gemeente Stede Broec** heeft in 2021 een Verkeersplan vastgesteld [Goudappel, 2021]. Het verkeersplan richt zich op de inrichting van de wegen in de **gemeente Stede Broec** waarbij er ook aandacht is voor verkeersveiligheid. Met het verkeersplan wordt de wegstructuur gedefinieerd. Zo wordt er onderscheid gemaakt in wegen met een verkeersfunctie (50 km/uur) en verblijfsfunctie (30 km/uur). De wegen worden volgens de principes van Duurzaam Veilig ingericht. In de **gemeente Stede Broec** wordt er onderscheid gemaakt in vier verschillende categorieën wegen:

1. Op de wegen waar de verkeersfunctie duidelijk dominant is aan de verblijfsfunctie blijft de maximumsnelheid 50 km/h. Deze wegen hebben goede fietsvoorzieningen en het oversteken van deze wegen vindt geconcentreerd plaats op locaties die daar goed voor ontworpen zijn. Op kruispunten en oversteeklocaties wordt de snelheid van het verkeer zo nodig wél afgeremd.
2. Op wegen die zowel een verkeers- als verblijfsfunctie hebben wordt de maximumsnelheid 30 km/uur met fietsstroken van 1,75 meter breed op de autoweg. Auto's kunnen over de fietsstroken rijden, maar moeten rekening houden met fietsers.
3. Het historische lint (P.J. Jongstraat, Zesstedenweg en Hoofdstraat) heeft een apart karakter. Dit is een uniek stuk van de **gemeente Stede Broec** dat herkenbaar moet blijven. Bij voorkeur zou ook de hoeveelheid autoverkeer op het lint worden teruggebracht.
4. Woonstraten worden ingericht voor een snelheid van 30 km/uur, er worden op sommige plekken maatregelen genomen om die snelheid af te dwingen.

In onderstaande figuur is de nieuwe wegcategorysering in de **gemeente Stede Broec** te zien volgens het Verkeersplan van Goudappel. Daarnaast is er een concreet plan gemaakt voor de uitvoering van bovengenoemde punten. Het is daarmee aannemelijk dat de verkeersveiligheid in de **gemeente Stede Broec** zal verbeteren.

Figuur 4.9: Nieuwe inrichting van wegen in de **gemeente Stede Broec** volgens het Verkeersplan [Goudappel, 2021]

De **gemeente Enkhuizen** heeft in februari 2023 een Parkeer- en verkeersontwikkelplan vastgesteld voor het historisch centrum van de **gemeente Enkhuizen**.

De gemeente Enkhuizen heeft vier ambities voor het Parkeer- en Verkeersontwikkelingsplan. De gemeente wil invulling geven aan de ambities door op verschillende punten in te zetten. Het gaat om de volgende ambities en bijbehorende punten:

1. Historische kwaliteit behouden en versterken
 - Verminderen van de hoeveelheid parkeerplekken in het centrum, met meer parkeergelegenheid aan de randen van het centrum.
 - Invoeren van betaald parkeren (zonder dat dit een verdienmodel wordt) en afschaffen blauwe zones
2. Leefbaarheid en duurzaamheid verbeteren
 - Beperken van de vergunningenuitgifte door tweede bewonersvergunningen en zakelijke- en dienstverleningsvergunningen af te schaffen en een uitgifteplafond in te stellen.
 - Ontwikkelen van parkeerruimte aan de rand van het centrum voor vroegere parkeervergunninghouders
 - Parkeerverboden instellen in smalle straten
3. Bereikbaarheid van alternatieve vervoersmiddelen stimuleren
 - Verbeteren van de fiets- en wandelinfrastructuur om een verkeersveilig en goed alternatief te bieden voor de auto.
4. Toegankelijke binnenstad voor iedereen
 - Door het autoverkeer te weren in het centrum komt er meer ruimte voor wandelaar en kunnen er (rolstoeltoegankelijke) stoepen worden aangelegd en gehandicaptenparkeerplaatsen.

Aanvullend op de ambities wordt er ingezet op intensivering van de handhaving en het digitaliseren van de parkeerketen (uitfaseren van papieren parkeerproducten en vervangen door digitale variant).

Dit plan gaat alleen over het historisch centrum van de **gemeente Enkhuizen**, niet over de woonwijken eromheen. Daarvoor is er geen concreet beleid.

De **gemeente Drechterland** werkt aan beleid gericht op verkeersveiligheid, wat eind 2023 gereed is.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje, een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat er zowel vanuit de provincie Noord-Holland als in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** ingezet wordt op maatregelen om de verkeersveiligheid te verbeteren.

Doorkijk 2040

Ontwikkelingen als diversificatie van verkeersdeelnemers en zelfstandig rijdende auto's zullen naar verwachting na 2030 verder ontwikkeld zijn. De mate waarin het verkeersbeleid daarin is mee ontwikkeld en in staat is om het risico op verkeersongevallen te verminderen is echter onzeker. Voor de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** ligt de focus op de middellange termijn bij verkeersveiligheid om fietsers en het verminderen van het aantal 50km/u-wegen.

4.4 Sociale veiligheid

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Verkeersveiligheid	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> • Sociale veiligheidsindex [CBS Veiligheidsmonitor, 2021]: <ul style="list-style-type: none"> ○ Onveiligheidsgevoelens ○ Onveiligheidsperceptie ○ Vermijdingsgedrag • Beleving sociale veiligheid [GGD, 2020]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking index sociale veiligheid (onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie, vermijdingsgedrag) en beleving sociale onveiligheid ten opzichte van de provincie Noord-Holland en subregio Westfriesland.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De sociale veiligheidsindex ligt voor alle categorieën (onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie, vermijdingsgedrag) in alle gemeenten lager dan het gemiddelde van de provincie Noord-Holland en beleving sociale onveiligheid ligt in alle gemeenten lager dan het gemiddelde van de subregio Westfriesland.
Oranje	De sociale veiligheidsindex ligt voor één of meerdere categorieën (onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie, vermijdingsgedrag) lager dan het gemiddelde van de provincie Noord-Holland en beleving sociale onveiligheid is in één of meerdere gemeenten lager dan of gelijk aan het gemiddelde van de subregio Westfriesland.
Rood	De sociale veiligheidsindex ligt voor alle categorieën (onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie, vermijdingsgedrag) in alle gemeenten hoger dan het gemiddelde van de provincie Noord-Holland en beleving sociale onveiligheid ligt in alle gemeenten hoger dan het gemiddelde van de subregio Westfriesland.

Huidige situatie

Om de sociale veiligheid te beoordelen, wordt gekeken naar de onveiligheidsgevoelens, de onveiligheidsperceptie en vermijdingsgedrag. Samen vormen deze drie indicatoren de onveiligheidsbeleving. De waarde van de indicatoren is gebaseerd op stellingen uit de Veiligheidsmonitor. De indicatoren zijn gepresenteerd als een index. Dit betekent dat het alleen het verschil laat zien ten opzichte van een bepaald jaar (in dit geval 2014). Als een indicator dus de waarde 60 heeft, betekent dit dat er een afname is geweest van 40%, dus in dit geval een positief effect. Er kan weinig worden gezegd over hoe een indicator zich verhoudt tot de provincie Noord-Holland. Er kan alleen gezegd worden of de indicatoren zich hetzelfde hebben ontwikkeld door de jaren heen. Verder wordt de sociale veiligheid beoordeeld door te kijken naar wat bewoners zeggen over hun gevoel van veiligheid in de GGD Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen [2020].

Onveiligheidsgevoelens

‘Onveiligheidsgevoelens’ zijn een meting van hoe onveilig mensen zich voelen in de buurt. In Figuur 4.10 is de ontwikkeling van de onveiligheidsgevoelens in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** weergegeven met een donkerblauwe lijn. Uit de figuur blijkt dat de onveiligheidsgevoelens in alle drie de gemeenten in de periode 2014-2021 is afgenomen met 13% (index 2021 = 87). In vergelijking met de provincie Noord-Holland is er sprake van een grotere afname. In dezelfde periode nam het onveiligheidsgevoel in de provincie Noord-Holland met 11% af (index 2021 = 89). Er is dus sprake van een verbetering in de gemeenten in vergelijking met het gemiddelde van de provincie Noord-Holland.

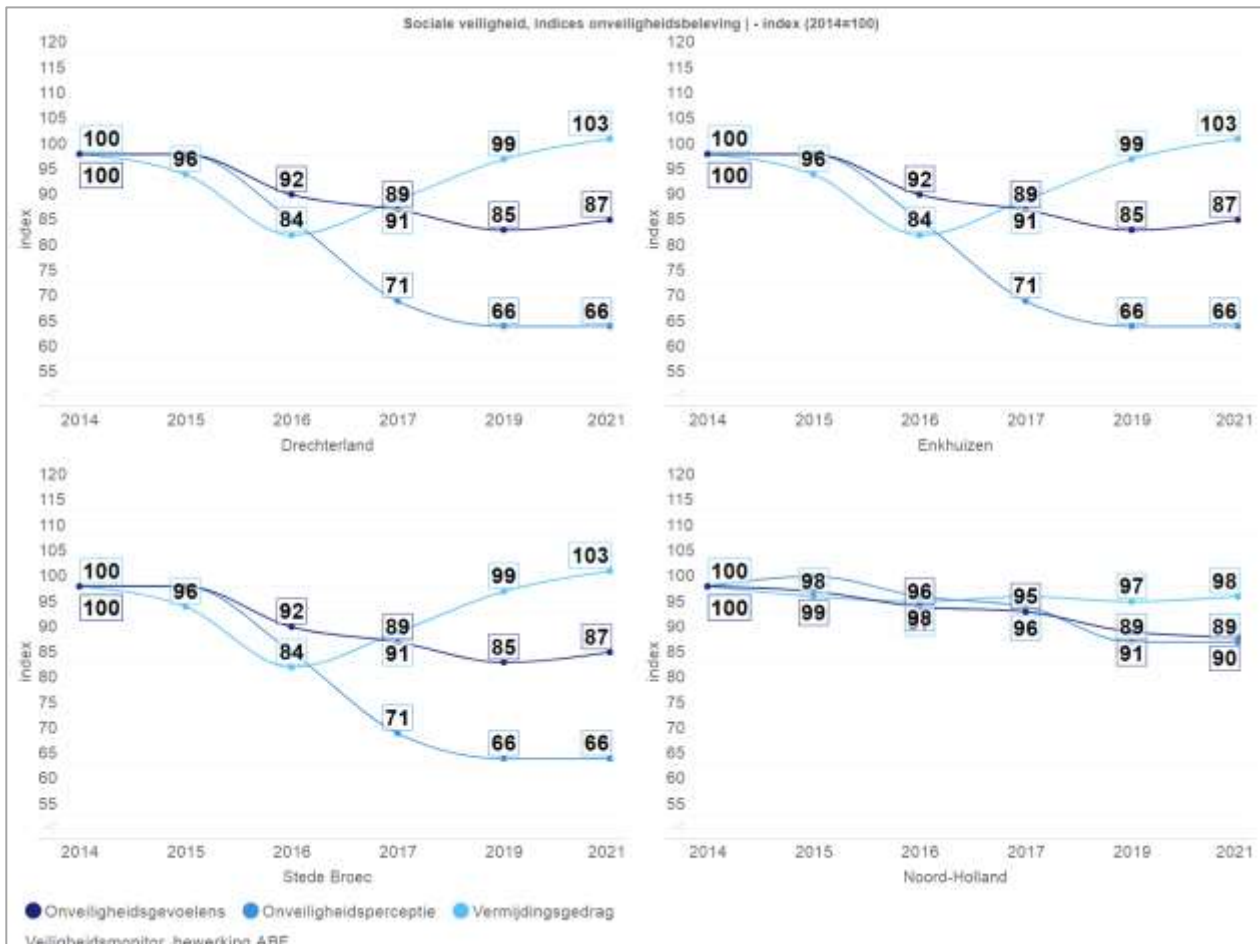
Onveiligheidsperceptie

‘Onveiligheidsperceptie’ is een meting van hoe de omvang van criminaliteit wordt ervaren. In onderstaande Figuur 4.10 is de ontwikkeling van de onveiligheidsgevoelens in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** weergegeven met een blauwe lijn. Uit de figuur blijkt dat de onveiligheidsperceptie in de periode 2014-2021 in alle drie de gemeenten is afgenomen met 34% (index =

66%). In vergelijking met de provincie Noord-Holland is er sprake van een grotere afname. In dezelfde periode nam de onveiligheidsperceptie in de provincie Noord-Holland met 10% af (index 2021 = 90). Er is dus sprake van een grotere verbetering in de gemeenten in vergelijking met het gemiddelde van de provincie Noord-Holland.

Vermijdingsdrang

‘Vermijdingsdrang’ is een meting van hoe de omvang van criminaliteit wordt ervaren. In Figuur 4.10 is de ontwikkeling van de vermijdingsdrang in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** weergegeven met een lichtblauwe lijn. Uit de figuur blijkt dat de vermijdingsdrang in de periode 2014-2021 in alle drie de gemeenten is eerst is afgenomen en vervolgens is toegenomen. In 2021 was er sprake van een toename van 3% (index = 103) ten opzichte van het basisjaar 2014. In vergelijking met de provincie Noord-Holland is er sprake van een toename. In dezelfde periode nam de vermijdingsdrang in de provincie Noord-Holland met 2% af (index 2021 = 98). Er is dus sprake van een verslechtering in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** in vergelijking met het gemiddelde van de provincie Noord-Holland.

Figuur 4.10: De indices van onveiligheidsbeleving (onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie en vermijdingsdrang) in de **gemeenten Drechterland** (linksboven), **Enkhuizen** (rechtsboven), **Stede Broec** (linksonder) afgezet tegen het gemiddelde van de provincie Noord-Holland (rechtsonder) [CBS veiligheidsmonitor, 2021]

Beleving van sociale veiligheid

In de Gezondheidsmonitor, een enquête die elke 4 jaar wordt gedaan door de GGD, worden vragen gesteld over hoe veilig mensen zich voelen. In Tabel 4.6 is te zien hoeveel procent van de inwoners in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** zich overdag onveilig voelen in de periode 2012-2020. Hierbij is onderscheid gemaakt in de leeftijdscategorieën 18-65 jaar en 65+ jaar. Ook is er een vergelijking gemaakt met het gemiddelde van de subregio Westfriesland waar de drie gemeenten onderdeel van uitmaken. In de tabel is met rood aangegeven als het percentage inwoners uit de gemeenten dat zich onveilig voelt groter is dan het gemiddelde van de subregio en met groen als dit percentage kleiner is. Indien het percentage gelijk is aan elkaar dan is de kleur oranje gegeven.

Uit de tabel blijkt dat met name de inwoners van de **gemeente Enkhuizen** zich onveilig voelen dan in de andere gemeenten in de regio. De gemiddelden over de periode 2012-2020 liggen voor beide leeftijdscategorieën hoger dan het gemiddelde van de subregio. Verder blijkt dat met name in het jaar 2016 relatief veel inwoners zich overdag onveilig voelden. Uitzondering hierop vormt de leeftijdscategorie 18-65 jaar in de **gemeente Stede Broec**. Het onveiligheidsgevoel is richting 2020 verder afgenomen. In 2020 voelden de inwoners in alle gemeenten en leeftijdscategorieën zich het minst onveilig overdag ten opzichte van de jaren 2012 en 2016.

Tabel 4.6: Stelling: voelt overdag onveilig voor de gemeenten vergeleken met de subregio Westfriesland [GGD-gezondheidsmonitor, 2020]

Jaar	Gemeente Drechterland		Gemeente Enkhuizen		Gemeente Stede Broec		Subregio Westfriesland	
	18-65	65+	18-65	65+	18-65	65+	18-65	65+
2012	4,3%	4,6%	8,7%	10%	5,3%	5,6%	7,0%	7,5%
2016	6,4%	6,0%	6,7%	6,6%	4,9%	5,5%	5,8%	5,2%
2020	1,9%	4,2%	4,9%	5,6%	2,3%	3,7%	4,2%	4,3%

In

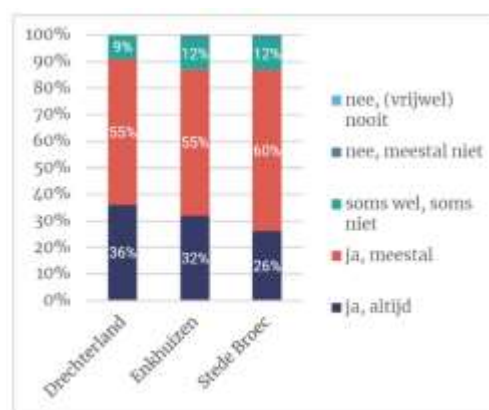
Tabel 4.7 is te zien hoeveel procent van de inwoners in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** zich s' nachts onveilig voelen in de periode 2012-2020. Ook hierbij is onderscheid gemaakt in de leeftijdscategorieën 18-65 jaar en 65+ jaar. Daarnaast is er een vergelijking gemaakt met het gemiddelde van de subregio Westfriesland waar de drie gemeenten onderdeel van uitmaken. In de tabel is met rood aangegeven als het percentage inwoners uit de gemeenten dat zich onveilig voelt groter is dan het gemiddelde van de subregio en met groen als dit percentage kleiner is. Indien het percentage gelijk is aan elkaar dan is de kleur oranje gegeven.

Uit de tabel blijkt dat alle inwoners van de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** zich s' nachts onveiliger voelen dan overdag. Opvallend ook hier is dat gemiddeld gezien in de **gemeente Enkhuizen** de meeste mensen zich onveilig voelen. In deze gemeente ligt het gemiddelde over het algemeen hoger dan die van de subregio Westfriesland. Uitzondering hierop vormt de leeftijdscategorie 18-65 jaar in het jaar 2016. Ook hier geldt dat, net als overdag, er een positieve trend is. Dat betekent dat in de periode 2012-2020 het percentage mensen dat zich s' nachts onveilig voelt is afgenomen.

Tabel 4.7: Stelling: voelt zich s 'nachts onveilig voor de gemeenten vergeleken met de subregio Westfriesland [GGD-gezondheidsmonitor, 2020]

Jaar	Gemeente Drechterland		Gemeente Enkhuizen		Gemeente Stede Broec		Subregio Westfriesland	
	18-65	65+	18-65	65+	18-65	65+	18-65	65+
2012	16,9%	15,9%	22,8%	23,5%	21,1%	18,0%	21,5%	20,3%
2016	18,2%	16,8%	15,5%	16,0%	20,0%	15,3%	20,2%	15,3%
2020	11,1%	11,8%	15,1%	15,0%	10,7%	11,8%	12,1%	14,4%

De gemeenten **Stede Broec**, **Enkhuizen** en **Drechterland** hebben ook een eigen burgerpeiling uitgevoerd in 2021. De inwoners hebben verschillende stellingen voorgelegd gekregen, één van deze stellingen was de mate waarin inwoners zich veilig voelen in de buurt. In Figuur 4.11 zijn de resultaten van deze stelling te zien. Hieruit blijkt dat een meerderheid van de inwoners zich altijd of meestal veilig voelt in de buurt. Gemiddeld 1 op de 10 inwoners geeft aan zich soms wel en soms niet veilig te voelen. Slechts 1 op de 100 geeft aan zich meestal niet veilig te voelen. Dit speelt in de **gemeenten Enkhuizen** en **Stede Broec** [I&O Research, 2022].

Figuur 4.11: Mate van veilig voelen in de buurt [I&O Research, 2022]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat de onveiligheidsgevoelens en onveiligheidsperceptie in de gemeenten een verbetering laten zien ten opzichte van het provinciaal gemiddelde, maar qua vermijdingsdrang er sprake is van een verslechtering ten opzichte van het gemiddelde. Wat betreft de beleving van sociale veiligheid scoort met name de **gemeente Enkhuizen** slechter dan het gemiddelde van de subregio Westfriesland. Dit betekent dat inwoners van de **gemeente Enkhuizen** zich zowel s' nachts als overdag onveilig voelen vergeleken met omliggende gemeenten.

Autonome ontwikkeling

De gemeenten **Stede Broec**, **Enkhuizen** en **Drechterland** vallen onder de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord (VRNHN). De veiligheidsregio heeft geen specifiek beleid gericht op sociale veiligheid. De gemeenten hebben wel eigen beleid, per gemeente, op het gebied van sociale veiligheid. Voor de **gemeenten Enkhuizen** en **Drechterland** geldt dat het Lokaal Integraal Veiligheidsplan reeds verlopen is. Het beleid was gericht op de periode 2016-2019 (**gemeente Drechterland**) en 2018-2021 (**gemeente Enkhuizen**), het beleid is nog niet herzien.

Stede Broec

De **gemeente Stede Broec** heeft voor de periode 2023-2026 een Integraal Veiligheidsplan opgesteld. Hier liggen een veiligheidsanalyse en de landelijke en regionale prioriteiten aan ten grondslag. De gemeente zet in op volgende vijf prioriteiten:

1. Veilige woon- en leefomgeving: door overlast zo veel mogelijk te voorkomen en/of te beperken om de leefbaarheid te waarborgen en waar nodig te verbeteren.
2. Zorg en veiligheid: door in te zetten op extra aanpak voor overmatig drank- en drugsgebruik o.a. door informatielessen en voorlichting op scholen, met extra aandacht voor de problematiek

- onder de jeugd. Daarnaast wordt ingezet op buurtbemiddeling om ervoor te zorgen dat de situatie tussen burens niet verder verslechterd.
3. Cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit: door voorlichting te geven en bewustzijn te creëren wordt geprobeerd om inwoners en ondernemers (specifiek kwetsbare groepen) weerbaarder te maken tegen gedigitaliseerde criminaliteit.
 4. De aanpak van ondermijning: de gemeente zet zich in om de ondermijning (de verwevenheid van de onderwereld met de bovenwereld) te verminderen door het vergroten van de weerbaarheid van het bestuurlijke, ambtelijke en maatschappelijke tegen ondermijning en door actief in te zetten op aanpak van drugs, witwassen, arbeidsuitbuiting, jonge aanwas en mensenhandel. Tenslotte zet de gemeente in op het creëren van bewustzijn rondom ondermijning.
 5. Toezicht en handhaving: de gemeente zet in op extra toezicht van handhaving, het vergroten van de zichtbaarheid van BOA's en toezichthouders en verdere professionalisering van toezicht en handhaving.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat twee van de drie gemeenten geen actief beleid voert op sociale veiligheid. Hierdoor is het niet aannemelijk dat de situatie verder verbetert. Uitzondering hierop vormt de **gemeente Stede Broec** die met het lokale beleid door middel van vijf prioriteiten de samenleving leefbaarder en veiligheid probeert te maken.

Doorkijk 2040

Indien de **gemeenten Drechterland** en **Enkhuizen** een beleidsplan op stellen in lijn met het vigerende beleidsplan van de **gemeente Stede Broec** is het aannemelijk dat de sociale veiligheid (en de bijbehorende indices) positief beïnvloed worden. In hoeverre dit leidt tot een verandering in kwaliteitsniveau na 2030 is afhankelijk van het dan vigerende beleid.

4.5 Omgevingsveiligheid

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Verkeersveiligheid	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> Risicovolle activiteiten met aandachtsgebied [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023a, 2023b, 2023c] Risicovolle transportroutes met aandachtsgebied [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023a, 2023b, 2023c] Activiteiten met een Plaatsgebonden-Risicocontour (PR-contour) [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023a, 2023b, 2023c]
Beschikbare referentiewaarden	Aanwezigheid van risicovolle activiteiten en transportroutes met aandachtsgebied en activiteiten met een PR-contour.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Er zijn geen risicovolle activiteiten en transportroutes met aandachtsgebied en er is sprake van een beperkt aantal activiteiten met een PR-contour
Oranje	Er zijn één of meer risicovolle activiteiten en transportroutes met aandachtsgebied of er is wel sprake van een redelijk aantal activiteiten met een PR-contour
Rood	Er zijn één of meer risicovolle activiteiten en transportroutes met aandachtsgebied en er is sprake van een redelijk aantal activiteiten met een PR-contour

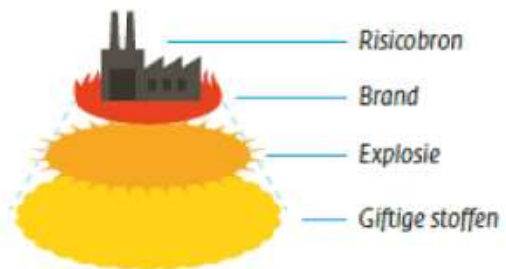
Omgevingsveiligheid (eerder bekend onder de naam externe veiligheid) betreft de beschouwing en afweging van de risico's voor de leefomgeving ten gevolge van een ongeval bij de opslag, het transport en de productie van gevaarlijke stoffen waarbij dodelijke slachtoffers kunnen vallen. Risicobronnen in het kader van omgevingsveiligheid zijn onder andere autosnelwegen, spoorlijnen, vaarwegen en buisleidingen voor het transport van gevaarlijke stoffen. Ook bedrijven die grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen gebruiken/produceren vallen onder omgevingsveiligheid. In het omgevingsveiligheidsbeleid staat de beperking van mogelijke effecten van gevaarlijke activiteiten voor de omgeving centraal.

Tot de komst van de Omgevingswet bestond het wettelijk kader uit verschillende besluiten en regelingen. De belangrijkste waren het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt) en het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb). Daarnaast waren er voor verschillende activiteiten veiligheidsafstanden vastgelegd in het Activiteitenbesluit milieubeheer.

Onder de Omgevingswet is het externe veiligheidsbeleid gemoderniseerd en wordt nu gesproken van omgevingsveiligheidsbeleid. Het omgevingsveiligheidsbeleid is verankerd in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). De essentie van het beleid verandert: daar waar onder de oude wetgeving het groepsrisico en het plaatsgebonden risico centraal stonden, wordt er onder de Omgevingswet uitgegaan van aandachtsgebieden en voorschriftengebieden, in plaats van het groepsrisico. Ook zijn een aantal termen gewijzigd en is een deel van het beleid anders ingericht. Dit laatste heeft gevolgen bij ruimtelijke planvorming zoals de invulling van de omgevingsvisie en het omgevingsplan.

Aandachts- en voorschriftengebieden

In plaats van het groepsrisico uit te drukken in een fN-curve, komen er aandachtsgebieden. Aandachtsgebieden zijn gebieden rond infrastructuur (met transport van gevaarlijke stoffen) of een activiteit (met gevaarlijke stoffen) waar mensen binnenshuis, zonder aanvullende maatregelen onvoldoende beschermd zijn tegen de gevaren die in de omgeving kunnen optreden. Dat betekent dat zich, bij een ongeval, nog levensbedreigende gevolgen voor personen in gebouwen kunnen voordoen.

Daarbij is onderscheid gemaakt tussen drie soorten gevaren voor de omgeving:

- Warmtestraling (brand);
- Overdruk (explosie), en;
- Concentratie giftige stoffen in de lucht (gifwolk).

Het bepalen van een aandachtsgebied maakt direct zichtbaar welke gevaren in een gebied kunnen optreden. Hierdoor vormt het aandachtsgebied een instrument voor bedrijf, bestuurder en burger om het gesprek over veiligheid en bescherming te starten.

De gemeente moet in het omgevingsplan binnen deze aandachtsgebieden rekening houden met het groepsrisico. Deze wordt getoetst aan hoofdstuk 5 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Binnen een aandachtsgebied zijn kwetsbare en beperkt kwetsbare gebouwen toegestaan mits dit goed onderbouwd is (bijvoorbeeld omdat er effect- of kansreducerende maatregelen zijn getroffen). Voor maatregelen ten aanzien van de gevaren van brand en explosie kan de gemeente dat doen door voorschriftengebieden aan te wijzen. Voor nieuwe en bestaande zeer kwetsbare gebouwen is het aanwijzen van een voorschriftengebied verplicht.

Huidige situatie

In deze paragraaf zijn de relevante aandachtsgebieden in beeld gebracht voor zowel de gemeente Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland. Er is onderscheid gemaakt in risicovolle activiteiten, risicovolle transportroutes en activiteiten met een Plaatsgebonden-Risicocontour (PR-contour).

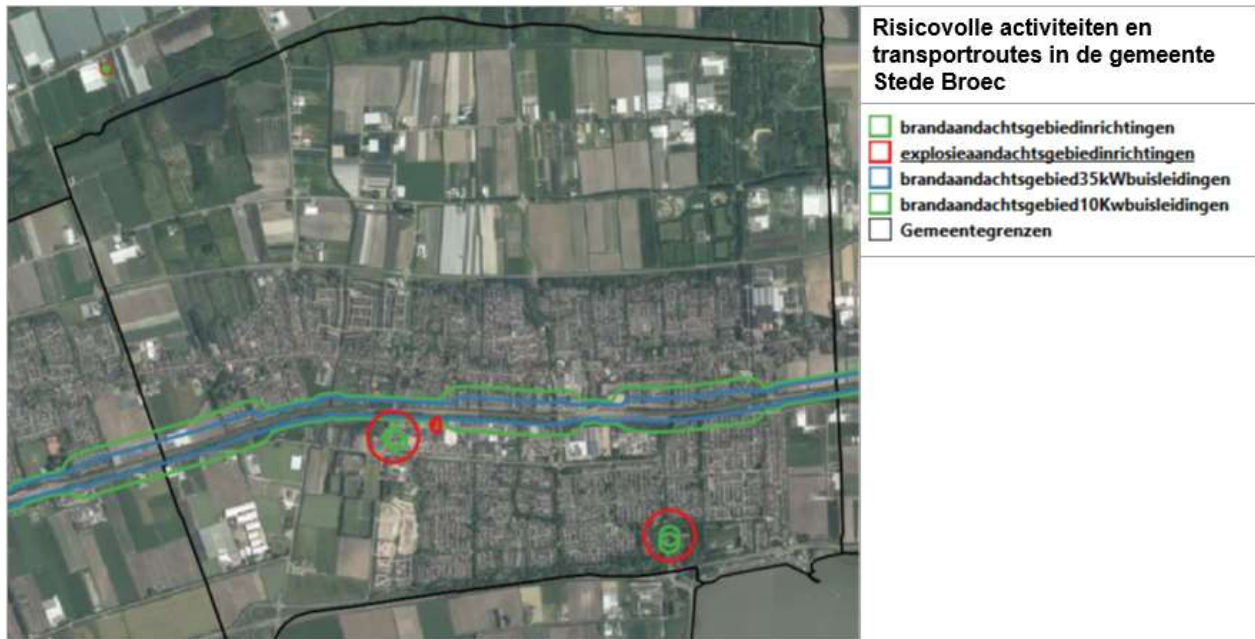
Risicovolle activiteiten met aandachtsgebied

Binnen de **gemeente Stede Broec** bevinden zich twee risicovolle activiteiten² in de vorm van LPG-tankstations (zie Figuur 4.12) [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023a]:

- Tankstation Tamoil Smith in Grootebroek;
- Tankstation Flora in Bovenkarspel.

Bij deze activiteiten is sprake van brand- en explosie-aandachtsgebieden.

² Met de Omgevingswet zijn ondergrenzen voor risicovolle activiteiten verlaagd. Hierdoor worden kleine propaantanks nu ook geregistreerd. Naast plaatsgebonden risicocontouren hebben propaantanks ook brand- en explosieaandachtsgebieden. Op dit moment worden deze "nieuwe" activiteiten geïnventariseerd, waarna deze ook op de Risicokaart (Atlas voor de Leefomgeving) komen te staan. Dit betekent dat er mogelijk nog een aantal aandachtsgebieden bijkomen.

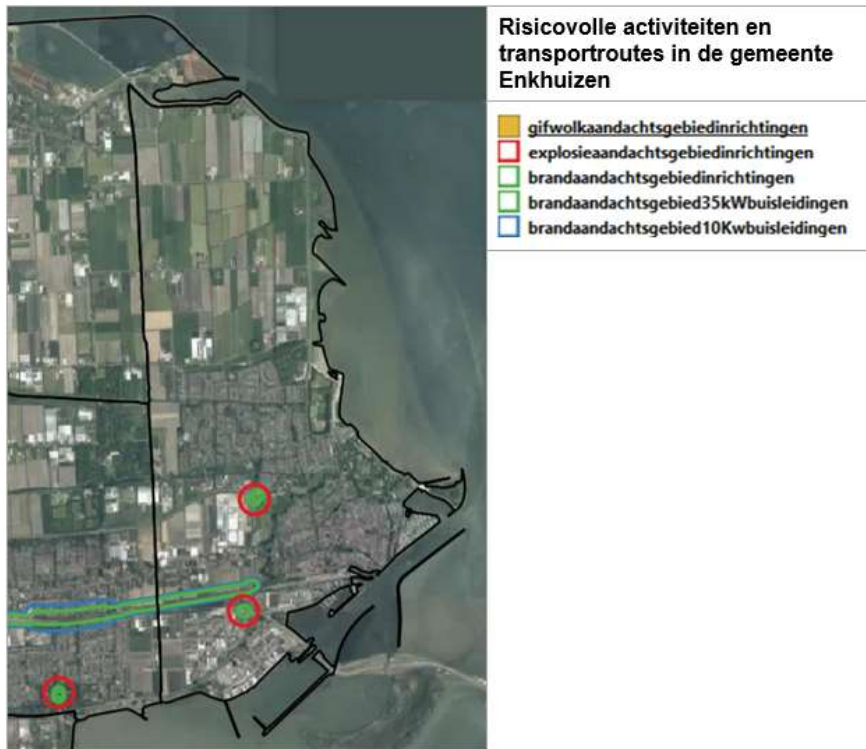

Figuur 4.12: Risicovolle activiteiten en transportroutes in de **gemeente Stede Broec** [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023a]

Binnen de **gemeente Enkhuizen** bevinden zich twee risicovolle activiteiten in de vorm van een LPG-tankstation (zie Figuur 4.13) [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023b]:

- Bevi-inrichting: LPG-tankstation BP De Zandsloot (Lindenlaan)
- Bevi-inrichting: LPG-tankstation Esso (De Dolfijn)

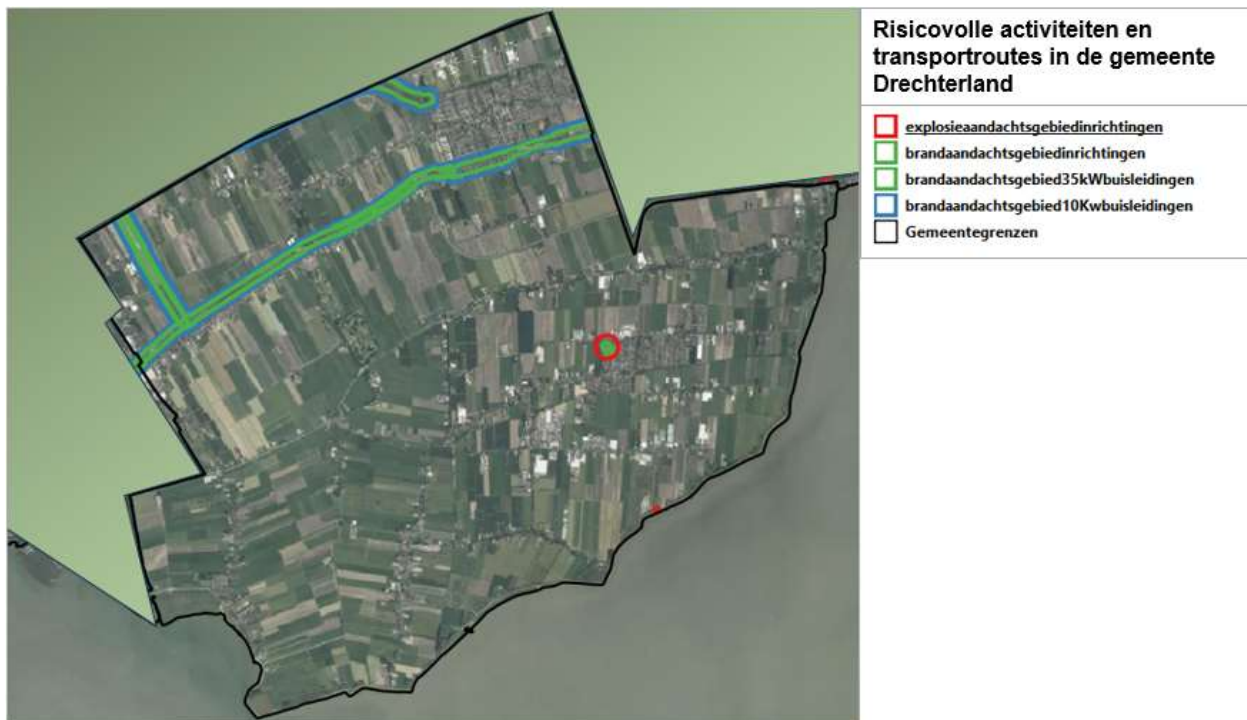
Dit zijn uitsluitend inrichtingen waarvoor de gemeente het bevoegd gezag is. Activiteiten waarvoor de provincie of het Rijk bevoegd gezag zijn, zijn nog niet bekend.

Figuur 4.13: Risicovolle activiteiten en transportroutes in de **gemeente Enkhuizen** [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023b]

Binnen het grondgebied van de **gemeente Drechterland** bevinden zich enkele risicovolle activiteiten (zie Figuur 4.14) [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023c]. Afhankelijk van aard en omvang van de activiteit is sprake van een brand- of explosieaandachtsgebied. Van gifwolkaandachtsgebieden afkomstig van activiteiten blijkt geen sprake te zijn.

In het westen tegen de grens van gemeente Hoorn zijn de bedrijventerreinen Bangert en Oosterpolder gelegen. Hier vinden activiteiten plaats op het grondgebied van Hoorn waarvan de plaatsgebonden risicocontouren net niet reiken tot over het grondgebied van de **gemeente Drechterland**. Hier is dan ook geen sprake van (grensoverschrijdende) aandachtsgebieden.

Figuur 4.14: Risicovolle activiteiten en transportroutes in de **gemeente Drechterland** [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023c]

Risicovolle transportroutes met aandachtsgebied

In de **gemeente Stede Broec** ligt een ondergrondse buisleiding voor hogedruk aardgas, parallel gelegen aan de spoorlijn (zie Figuur 4.12) [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023a]. Bij deze buisleidingen is sprake van brandaandachtsgebieden.

Binnen de **gemeente Stede Broec** zijn geen wegen aanwezig die onderdeel uitmaken van het Basisnet voor de weg. Dit betekent dat structureel transport van gevaarlijke stoffen in omvang beperkt is waardoor in ieder geval geen sprake is van aandachtsgebieden.

In de **gemeente Enkhuizen** is een ondergrondse buisleiding voor hogedruk aardgas (zie Figuur 4.13) [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023b]. Het gaat hier om de hogedruk aardgastransportleiding Gasunie (W-573-05). Bij deze buisleiding is sprake van brandaandachtsgebieden.

Binnen of nabij het grondgebied van de **gemeente Enkhuizen** bevinden zich geen risicovolle transportroutes voor gevaarlijke stoffen over de weg.

In de **gemeente Drechterland** bevinden zich buisleidingen, waardoor sprake is van brandaandachtsgebieden (zie Figuur 4.14) [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023c]. Van explosie- en gifwolkaandachtsgebieden is bij deze buisleidingen geen sprake. Van de meest noordelijk gelegen buisleiding ligt het laatste stukje binnen de **gemeente Drechterland** en deze loopt naar een gasontvangststation. De buisleiding loopt ook voor een deel langs de gemeentegrens op het grondgebied van de gemeente Medemblik, waarbij een klein deel van het aandachtsgebied reikt tot over het grondgebied van de **gemeente Drechterland**.

Binnen of nabij het grondgebied van de **gemeente Drechterland** bevinden zich geen risicovolle transportroutes voor gevaarlijke stoffen over de weg.

Activiteiten met een PR-contour

In de **gemeente Stede Broec** hebben de twee LPG-tankstations naast aandachtsgebieden ook PR-contouren (zie Figuur 4.15) [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023a]. Deze contouren zijn kleiner dan de brand- of explosie-aandachtgebieden.

Figuur 4.15: Risicocontouren in de **gemeente Stede Broec** [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023a]

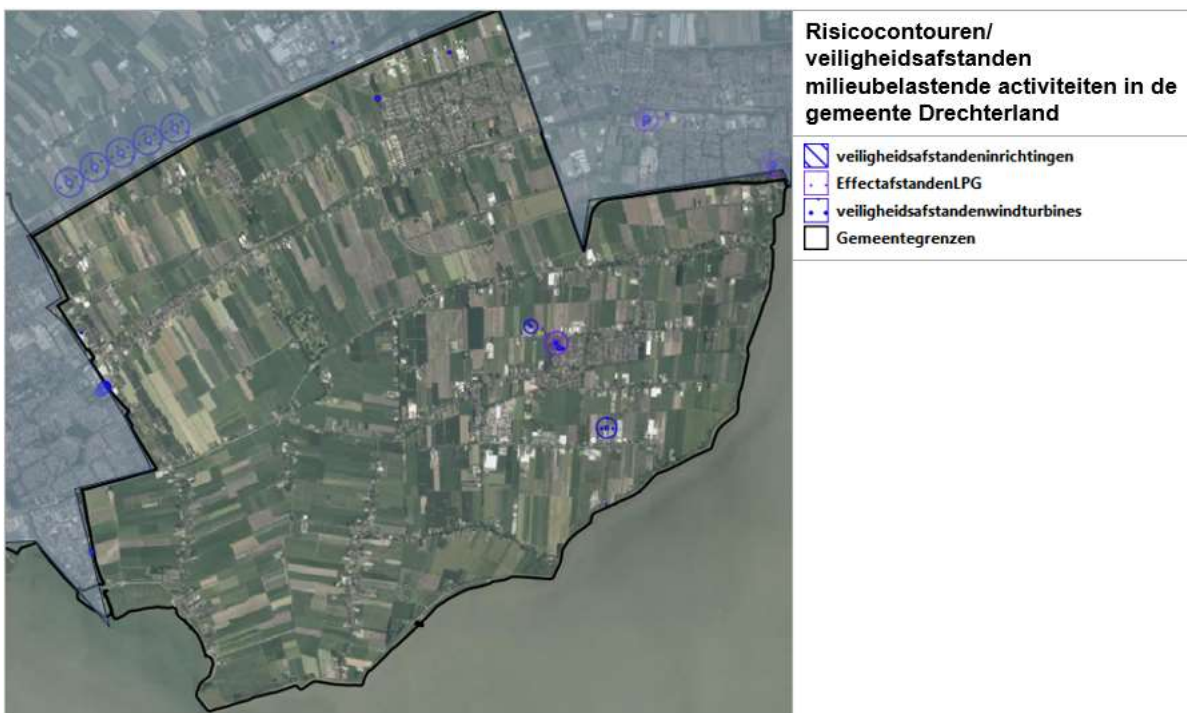
In de **gemeente Enkhuizen** zijn er risicocontouren rond de LPG-tankstations (zie Figuur 4.16) [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023b]. Daarnaast zijn er windturbines en een bovengrondse hoogspanningsleiding aanwezig.

Figuur 4.16: Risicocontouren in de **gemeente Enkhuizen** [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023b]

Door aanwezigheid van activiteiten met gevaarlijke stoffen binnen de **gemeente Drechterland**, er is sprake van plaatsgebonden risicocontouren (zie Figuur 4.17) [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023c]. Tevens is sprake van plaatsgebonden risicocontouren veroorzaakt door aanwezigheid van windturbines. Activiteiten met risicocontouren in de **gemeente Drechterland** zijn:

- CAV Agrotheek, De Gouw in Hoogkarspel
- Gasontvangstation Gasunie, Tolweg in Hoogkarspel
- LPG-tankstation, Twijver in Venhuizen
- Windturbine 18, Westerkerkweg in Venhuizen
- Windturbines 267, Elbaweg in Hem
- Propaantank, Zuiderdijk Venhuizen

Figuur 4.17: Risicocontouren in de **gemeente Drechterland** [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023c]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat er een aantal risicovolle activiteiten en transportroutes aanwezig is in de gemeenten, maar deze hebben beperkte aandachtsgebieden. Daarnaast is er in alle gemeenten sprake van een redelijk aantal activiteiten met een PR-contour.

Autonome ontwikkeling

De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** hebben geen beleid op het gebied van omgevingsveiligheid.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat de gemeenten geen actief beleid voeren op omgevingsveiligheid. Hierdoor is het niet aannemelijk dat de situatie verder verbetert.

Doorkijk 2040

Voor omgevingsveiligheid is het aannemelijk dat de geschetste trend in 2030 zich voortzet richting 2040. Of het kwaliteitsniveau nog verbetert van 'oranje' naar 'groen' is afhankelijk van ontwikkelingen in wet- en regelgeving en de exacte beleidsinvulling na 2030.

4.6 Luchtkwaliteit

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Luchtkwaliteit	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> Fijnstof PM₁₀ Fijnstof PM_{2,5} Stikstofdioxide
Beschikbare referentiewaarden	Wettelijke grenswaarden (Wet Milieubeheer) en WHO-advieswaarden (PM ₁₀ , PM _{2,5} en NO ₂)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De concentraties fijnstof (PM ₁₀ en PM _{2,5}) en stikstofdioxide (NO ₂) zijn in alle gemeenten onder de wettelijke grenswaarden en WHO-advieswaarden
Oranje	De concentraties fijnstof (PM ₁₀ en PM _{2,5}) en stikstofdioxide (NO ₂) ligt in één of meerdere gemeenten onder de wettelijke grenswaarden, maar boven de WHO-advieswaarden
Rood	De concentraties fijnstof (PM ₁₀ en PM _{2,5}) en stikstofdioxide (NO ₂) overschrijden in alle gemeenten de wettelijke grenswaarden

Huidige situatie

De afgelopen decennia is de lucht in Nederland een stuk schoner geworden en voldoet nu vrijwel overal aan de Europese normen. Het huidige beleid is gericht op het halen van wettelijke grenswaarden. Hoewel de luchtkwaliteit grotendeels aan de normen voldoet, veroorzaakt luchtverontreiniging nog steeds aanzienlijke gezondheidsschade. Fijnstof in de lucht leidt in Nederland tot een levensduurverkorting van naar schatting twaalf maanden. Volgens de Gezondheidsraad leiden concentraties fijnstof, stikstofdioxide en ozon in de lucht naar schatting tot 12.000 vroegtijdige sterfgevallen per jaar [Gezondheidsraad, 2018].

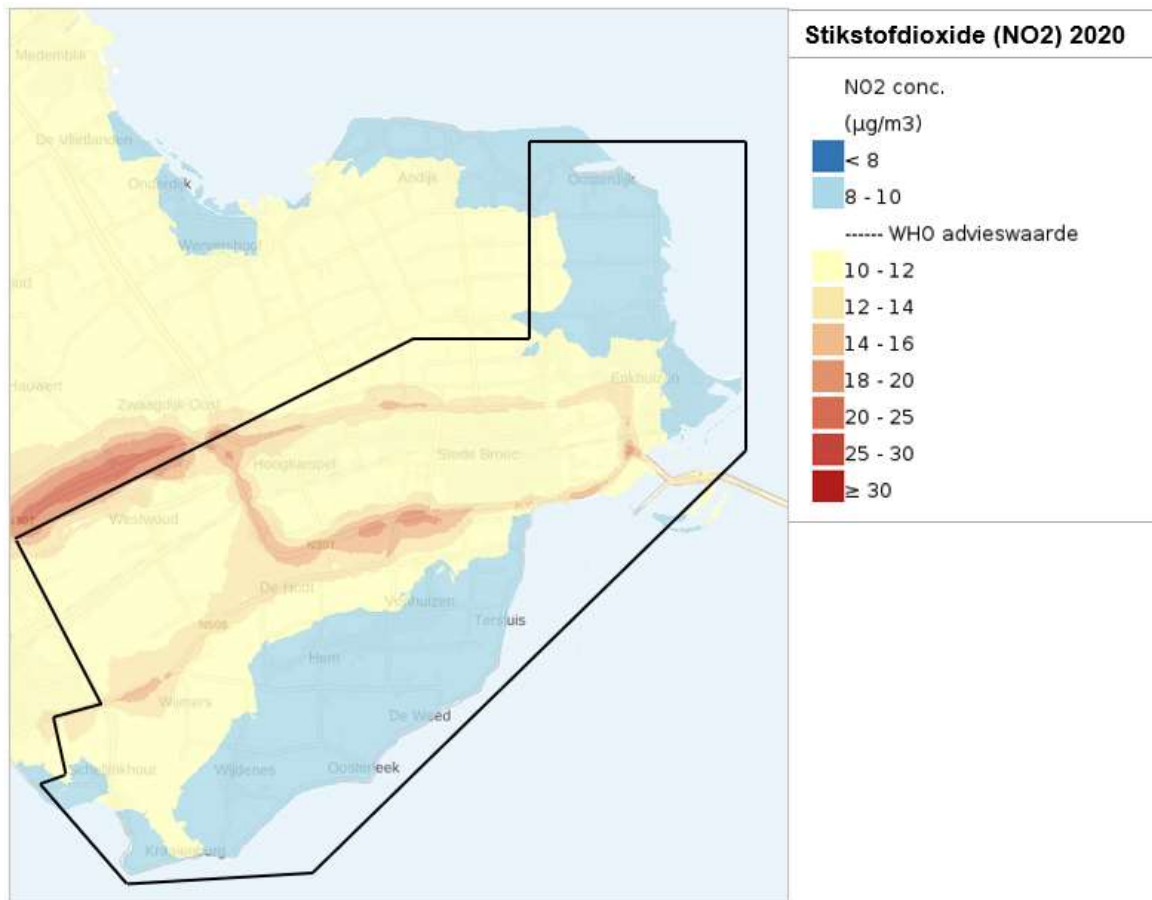
Naast wettelijke grenswaarden zijn er ook de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit. Deze waarden liggen lager dan de wettelijke grenswaarden en zijn gericht op het creëren van een gezonde leefomgeving. Eind 2021 zijn de WHO-advieswaarden bijgesteld. De waarden zijn fors lager geworden ten opzichte van de advieswaarden uit 2005. In Tabel 4.8 zijn de wettelijke grenswaarden en de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit weergegeven.

Tabel 4.8: Grenswaarden en WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit

Stof	Soort norm	Wettelijke grenswaarden	WHO-advieswaarden
Stikstofdioxide NO ₂	Jaargemiddelde	40 µg/m ³	10 µg/m ³
Fijnstof PM _{2,5}	Jaargemiddelde	25 µg/m ³	5 µg/m ³
Fijnstof PM ₁₀	Jaargemiddelde	40 µg/m ³	15 µg/m ³

In onderstaande Figuur 4.18 is de concentratie stikstofdioxide (NO₂) in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** weergegeven. Hieruit blijkt dat een groot deel van de gemeente een gemiddelde concentratie van 10-12 µg/m³ heeft. Rond de hoofdwegen de N505, de N307 en de N506 ligt de concentratie hoger, wisselend tussen de 12 en 20 µg/m³. In deze delen wordt niet voldaan aan de WHO-advieswaarden, maar worden de wettelijke grenswaarden wel behaald.

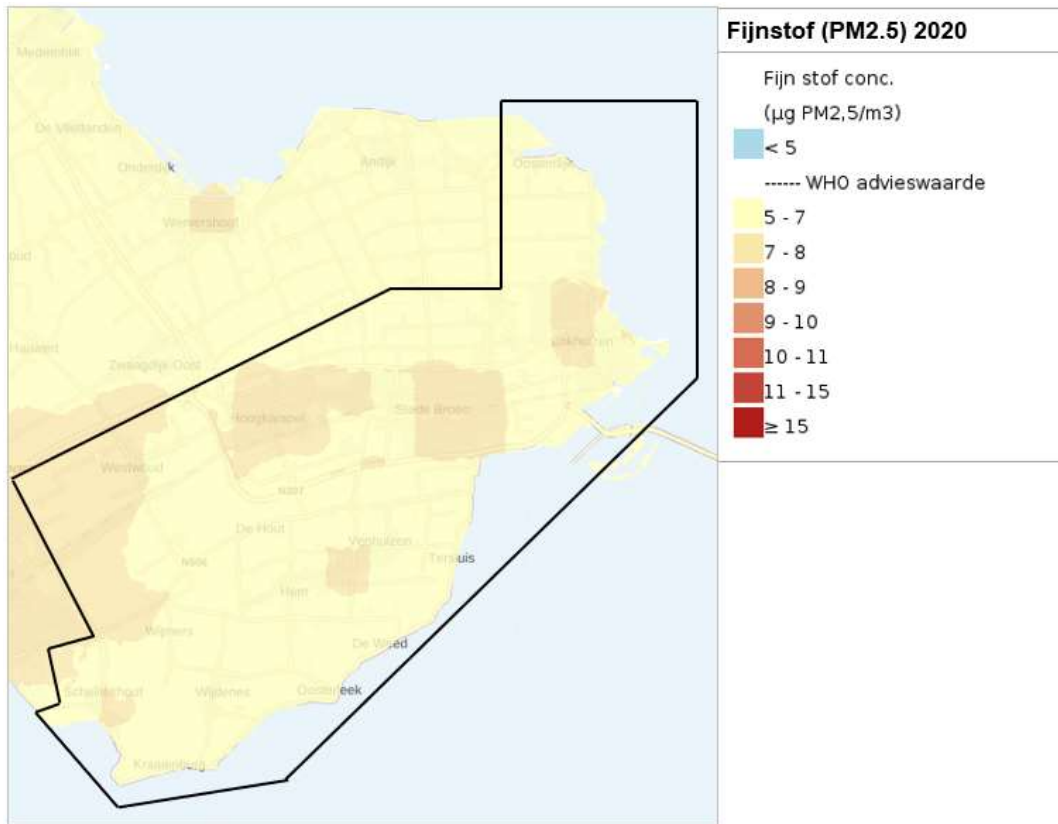
In het zuidoostelijke deel van de **gemeente Drechterland** en het noorden en oosten van de **gemeente Enkhuizen** ligt de gemiddelde concentratie lager, op deze locaties wordt voldaan aan de WHO-advieswaarden.

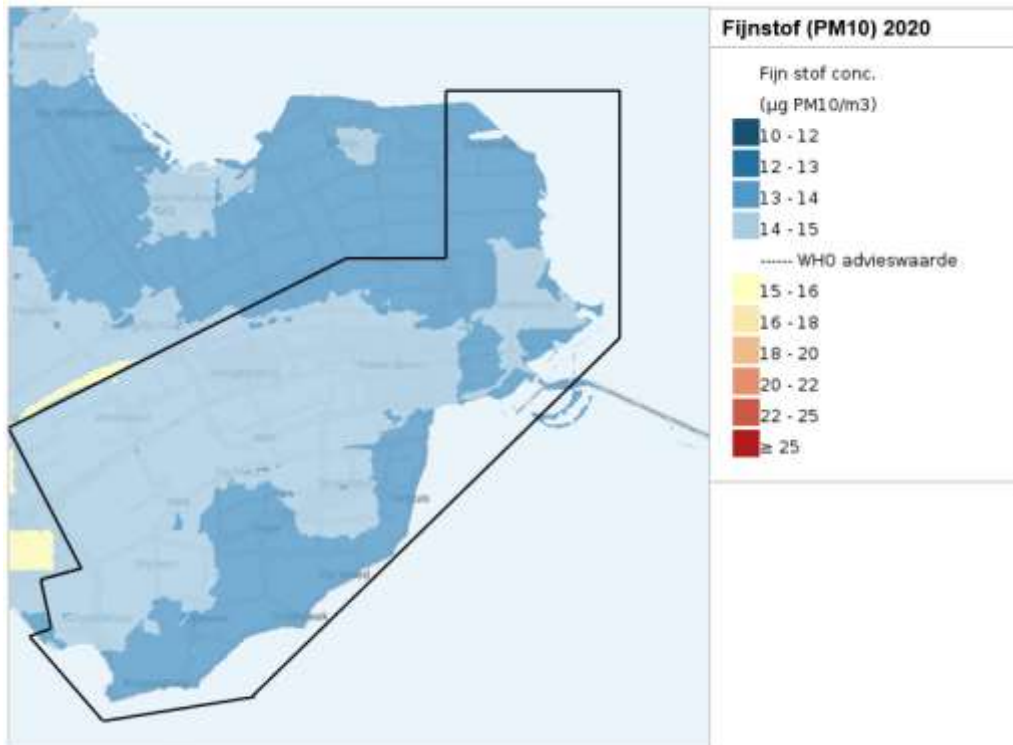
Figuur 4.18: Concentratie stikstofdioxyde in de gemeenten in 2023 (globaal weergegeven met zwart kader) [Atlas van de leefomgeving, 2023a]

Naast stikstofdioxyde is ook fijnstof van invloed op de volksgezondheid, hierbij wordt onderscheid gemaakt in fijnstof met deeltjes met een grootte tot 10 micrometer (PM₁₀) en 2,5 micrometer (PM_{2.5}). In Figuur 4.19 is de fijnstof PM_{2.5} in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** weergegeven. Hieruit blijkt dat in het overgrote deel van de gemeenten een gemiddelde concentratie van 5 tot 7 µg/m³ heeft. Op enkele locaties ligt de concentratie hoger, tussen de 8 en 9 µg/m³, dit is met name rondom de woonkernen. In de gemeenten wordt niet voldaan aan de WHO-advieswaarde maar wel aan de wettelijke grenswaarden.

Tenslotte is in Figuur 4.20 de gemiddeld concentratie fijnstof (PM₁₀) in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** weergegeven. Dit figuur laat een wisselend beeld zien waarbij de gemiddelde concentratie fijnstof PM₁₀ tussen de 13 en 15 µg/m³ ligt. Daarmee wordt in de gehele **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** voldaan aan de WHO-advieswaarden.

Figuur 4.19: Concentratie fijnstof (PM_{2,5}) in de gemeenten in 2023 (globaal weergegeven met zwart kader) [Atlas van de leefomgeving, 2023a]

Figuur 4.20: Concentratie fijnstof (PM₁₀) in de gemeenten in 2023 (globaal weergegeven met zwart kader) [Atlas van de leefomgeving, 2023a]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat de concentraties fijnstof (PM_{2.5}) en stikstofdioxide (NO₂) in een deel van de gemeenten onder de wettelijke grenswaarden liggen, maar boven de WHO-advieswaarden uitkomen. Voor fijnstof (PM₁₀) geldt dat in alle gemeenten voldaan wordt aan de WHO-advieswaarde.

Autonome ontwikkeling

De kwaliteit van de lucht is grotendeels afhankelijk van landelijke en internationale ontwikkelingen op het gebied van wetgeving en technologische ontwikkelingen. Ontwikkelingen met betrekking tot het gebruik van duurzame energiebronnen kunnen een positieve bijdrage leveren aan de luchtkwaliteit, maar het is nog onzeker wat de effecten hier precies van zullen zijn. Ook kan het gebruik van andere vormen van mobiliteit (bijvoorbeeld elektrisch vervoer) een positief effect hebben. Door onder andere de verwachte toenemende bevolkingsdichtheid, voortgaande verstedelijking en groei van het verkeer zullen naar verwachting meer mensen worden blootgesteld aan een relatief hogere concentratie van luchtverontreiniging [RIVM, 2018a].

Het samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) is verlengd tot het ingaan van de Omgevingswet om de resterende knelpunten op te lossen. In het Actieprogramma Luchtkwaliteit staan de maatregelen die zich richten op het beperken van de uitstoot van de industrie en het verkeer (over weg en water). Daarnaast heeft de overheid het Schone Lucht Akkoord (SLA) opgesteld met het doel de gezondheidsschade door luchtvervuiling in 2030 te beperken ten opzichte van de huidige situatie [Rijksoverheid, 2021]. De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** hebben het SLA (nog) niet ondertekend³, de provincie Noord-Holland heeft deze wel ondertekend. De Provincie Noord-Holland heeft een 'Uitvoeringsplan Schone Luchtakkoord 2021' opgesteld. Daarmee worden maatregelen voorgesteld om de luchtkwaliteit te verbeteren. Hierbij is de Provincie deels afhankelijk van gemeenten. Het is onduidelijk hoe de gemeenten hier mee omgaan.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat de gemeenten het SLA (nog) niet hebben ondertekend en geen vigerend beleid hebben gericht op het verbeteren van de luchtkwaliteit.

Doorkijk 2040

Het is aannemelijk dat technologische ontwikkelingen met betrekking tot onder andere schone mobiliteit ook na 2030 doorzetten. De verwachting is dat door technologische ontwikkelingen en beleid op verschillende niveaus zal leiden tot een verdere verbetering van de luchtkwaliteit tot 2040.

³ Dit is gedaan op basis van het advies van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

4.7 Geluidhinder

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Geluidhinder	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> Rail- en wegverkeerlawaai [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023a, 2023b, 2023c] Lawaai van windturbines [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023a, 2023b, 2023c] Industrielawaai [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023a, 2023b, 2023c]
Beschikbare referentiewaarden	Rail- en wegverkeerlawaai bij woongebieden getoetst aan de wettelijke grenswaarden en de WHO-advieswaarden en lawaai van windturbines en industrie
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Vrijwel overal wordt voldaan aan de wettelijke voorkeursgrenswaarden en de WHO-advieswaarden voor rail- en wegverkeer en er is bijna nergens lawaai van windturbines en industrie
Oranje	Vrijwel overal wordt voldaan aan de wettelijke maximale grenswaarden voor rail- en wegverkeer en op meerdere plekken wordt niet voldaan aan de WHO-advieswaarden en er is op sommige plekken lawaai van windturbines en industrie
Rood	Op meerdere plekken wordt niet voldaan aan de wettelijke maximale grenswaarden en de WHO-advieswaarden voor rail- en wegverkeer en er is bijna overal lawaai van windturbines en industrie

Huidige situatie

Geluiden in de omgeving kunnen een grote bijdrage leveren aan de beleving van de leefomgeving. Te veel geluid is vaak onwenselijk of zelfs schadelijk. Gezondheidseffecten als slaapverstoring, gehoorschade, risico op hart- en vaatziekten of verminderd prestatievermogen en leerproblemen bij kinderen willen we uiteraard zoveel mogelijk voorkomen.

In Nederland is het aspect geluid in de wetgeving opgenomen in diverse wetten (onder andere in Wet geluidhinder (Wgh), Besluit Geluidhinder, Wet Milieubeheer, Activiteitenbesluit) met diverse bronhouders. De Wgh biedt geluidgevoelige functies (zoals woningen) bescherming tegen geluidhinder van wegverkeerlawaai, spoorweglawaai en industriellawaai door middel van zonering. De wettelijke grenswaarden die doorgaans gelden op de gevels van woningen zijn in Tabel 4.9 weergegeven.

Tabel 4.9: Wettelijke grenswaarden geluid bij woningen (in stedelijk gebied) volgens de Wet geluidhinder (Wgh) [Overheid.nl, 2017]

Bron	Voorkeursgrenswaarde	Maximale grenswaarde
Wegverkeer	48 dB	63 dB
Railverkeer	55 dB	68 dB

In 2018 heeft de WHO (World Health Organization) nieuwe gezondheidskundige richtlijnen voor geluid gepubliceerd: Environmental Noise Guidelines for the European Region (2018). De richtlijn geeft aanbevelingen voor weg-, rail-, vliegverkeer, windturbines en recreatiegeluid en is gebaseerd op de nieuwste wetenschappelijke inzichten (tot en met 2014). In Tabel 4.10 zijn de WHO-advieswaarden weergegeven ten aanzien van rail- en wegverkeer.

Tabel 4.10: WHO-advieswaarden (2018) m.b.t. jaargemiddelde en nachtelijke blootstelling aan geluid door weg-, rail-, en vliegverkeer [RIVM, 2018b]

Bron	Jaargemiddelde blootstelling	Onderbouwing	Nachtelijke blootstelling	Onderbouwing
Wegverkeer	53 dB L_{den}	10% ernstige hinder	45 dB L_{night}	3% ernstige slaapverstoring
Railverkeer	54 dB L_{den}	10% ernstige hinder	44 dB L_{night}	3% ernstige slaapverstoring

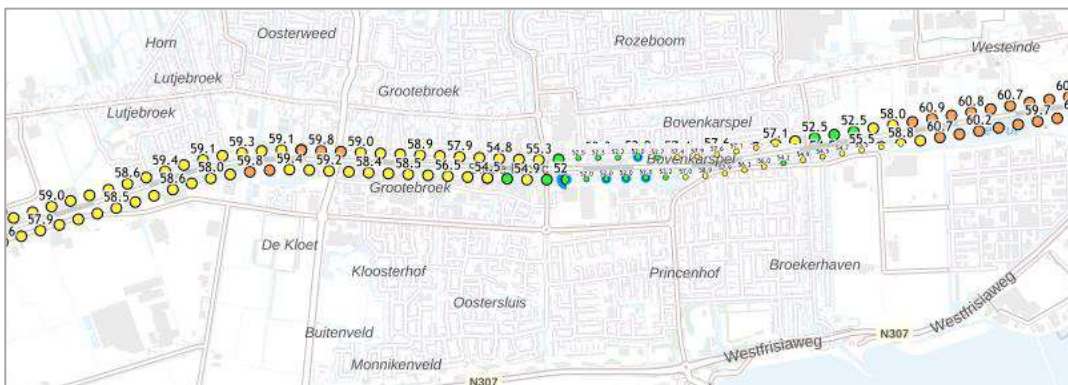
Weg- en railverkeer

Wegverkeer en railverkeer wordt berekend via verkeerstellingen omgerekend in een daggemiddelde geluidniveau op basis van het aantal verkeersbewegingen. Daarbij zijn langs de rijkswegen en het spoor geluidproductieplafonds vastgesteld, de zogenaamde GPP's met een maximaal geluidniveau. De maximale wettelijke grenswaarde voor wegverkeer is doorgaans 63 dB op de gevel van een woning. De voorkeursgrenswaarde is 48 dB.

Door de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** lopen de provinciale wegen N307 en N505. Door de **gemeente Drechterland** loopt ook de N506. Er lopen geen rijkswegen door de gemeenten. Verder loopt de spoorweg Hoorn-Enkhuizen door de drie gemeenten.

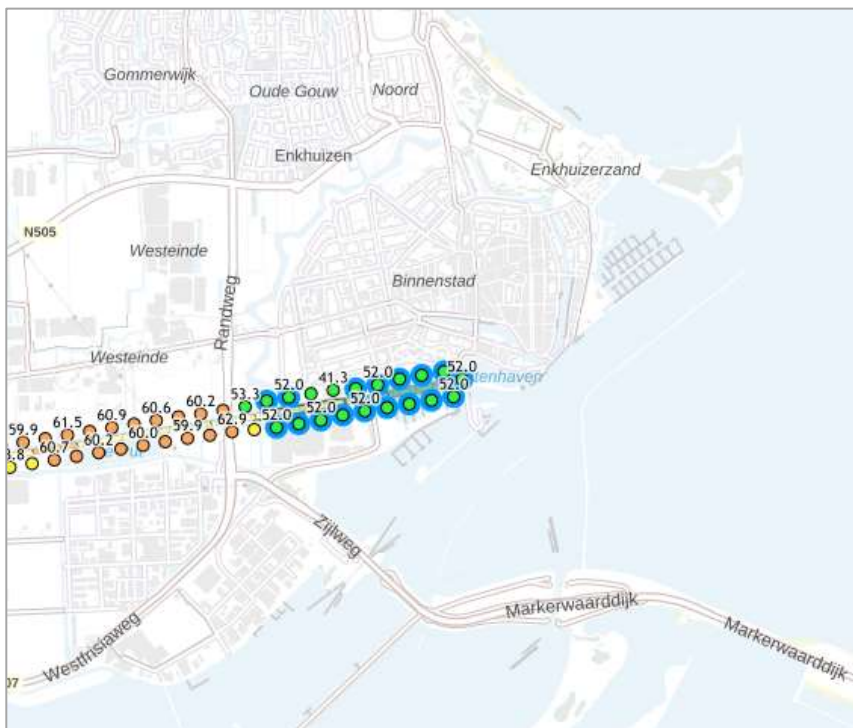
Figuur 4.21: Geluidsbelasting kaart provinciale wegen N307 en N505 in de gemeente Stede Broec [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023a]

Figuur 4.22: Geluidbelasting Railverkeerslawaai Spoorweg Hoorn-Enkhuizen met vastgesteld Geluidproductieplafond (GPP's) in de gemeente Stede Broec [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023a]

Figuur 4.23: Geluidsbelasting kaart provinciale wegen N307 en N505 in de **gemeente Enkhuizen** [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023b]

Figuur 4.24: Geluidbelasting Railverkeerslawai Spoorweg Hoorn-Enkhuizen met vastgesteld Geluidproductieplafond (GPP's) in de **gemeente Enkhuizen** [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023b]

Figuur 4.25: Geluidsbelasting kaart provinciale wegen N307, N505 en N506 in de **gemeente Drechterland** [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023c]

Figuur 4.26: Geluidbelasting Railverkeerslawaai Spoorweg Hoorn-Enkhuizen met vastgesteld Geluidproductieplafond (GPP's) in de **gemeente Drechterland** [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023c]

Industrie

Binnen de **gemeente Stede Broec** is geen geluidgezoneerde industrieterreinen aanwezig. Tussen de Stede Broecweg en aan de Industrieweg is een bedrijfsterrein aanwezig met een diversiteit aan bedrijven, maar is niet geluidgezoneerd.

Binnen de **gemeente Enkhuizen** zijn twee geluidgezoneerd industrieterreinen met een geluidzone aanwezig: Krabbersplaat en Ketenwaal (zie Figuur 4.27). Alle locaties binnen de 50 dB(A) contour liggen in de geluidzone van het geluidgezoneerde industrieterrein Krabbersplaat & Ketenwaal, en ondervinden in theorie een geluidsbelasting hoger dan 50 dB(A) etmaalwaarde.

Bedrijfsterrein Schepenwijk is niet geluidgezoneerd, maar ligt wel bijna volledig binnen de geluidzone van het gezoneerde industrieterrein Krabbersplaat & Ketenwaal. Dit heeft voor inrichtingen op bedrijventerrein Schepenwijk geen invloed, aangezien dit geen geluidgevoelige objecten zijn, maar alle bedrijfswoningen dienen hierdoor te zijn voorzien van een maximaal toelaatbare grenswaarde (MTG).

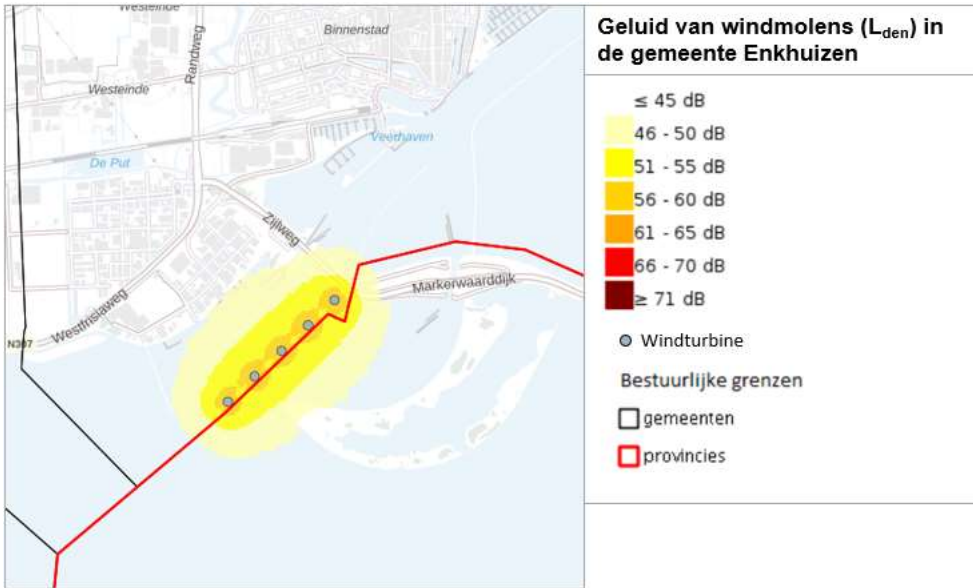
Figuur 4.27: Gezoneerd industrieterrein Krabbersplaat & Ketenwaal, met 50 dB(A) geluidcontour [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023b]

Binnen de **gemeente Drechterland** zijn geen geluidgezoneerde industrieterreinen aanwezig. Gronden binnen de gemeente liggen echter wél binnen de invloedssfeer van geluidgezoneerd industrieterrein HN80 in Hoorn. Deze zone loopt door het westelijk deel (Schellinkhout) van de **gemeente Drechterland**. In de gemeente zijn diverse bedrijven aanwezig. In Hoogkarspel zijn dit de bedrijven aan de Oosterwijzend en Zuiderwijzend. In Venhuizen zijn meerdere bedrijven gevestigd op bedrijfsterrein Zuiderkogge. De overige bedrijven zijn voornamelijk gevestigd aan de bestaande lintbebouwing en in de dorpscentra waar dit voornamelijk supermarkten en overige detailhandel is. Bij de lintbebouwing buiten de dorpen gaat het in het algemeen om agrarische bedrijven, voornamelijk in de bloemeteelt.

Windturbines

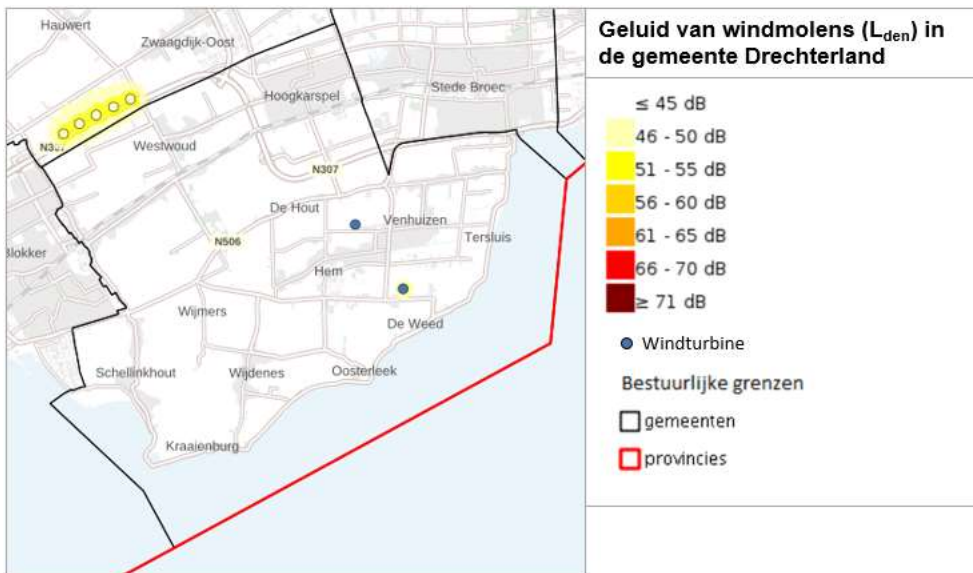
Binnen de **gemeente Stede Broec** zijn geen windturbines aanwezig.

Binnen de **gemeente Enkhuisen** zijn vijf windturbines aanwezig, in Windpark Krabbersgat. Deze zijn gesitueerd op de strekdam nabij de N307 in het Markermeer ter hoogte van gezoneerd industrieterrein Krabbersplaat & Ketenwaal. De strekdam is onderdeel van de primaire waterkering “de Houtribdijk” tussen Enkhuisen en Lelystad. De locatie ligt op de gemeentegrens van gemeente Lelystad en daarmee in de provincie Flevoland.

Figuur 4.28: Locatie Windpark Krabbersgat in het Markermeer in de **gemeente Enkhuizen** [Atlas van de Leefomgeving, 2023a]

Binnen de **gemeente Drechterland** zijn twee windturbines aanwezig. Deze staan achter op percelen op Venhuizen en Hem. Aan de noordzijde van de gemeentegrens, in de gemeente Medemblik staan aan de Westfrisiaweg sinds 2019 een vijftal windturbines.

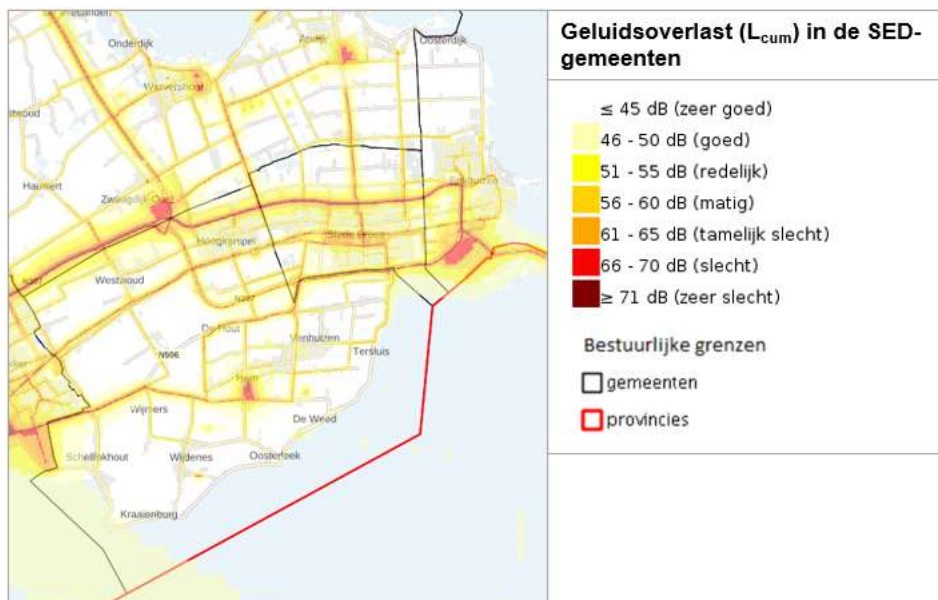
Figuur 4.29: Locatie windmolens in de **gemeente Drechterland** [Atlas van de Leefomgeving, 2023a]

Cumulatie

Het gecumuleerd geluid op de gevel is het geluid van verschillende geluidbronnen tezamen op die gevel. De berekening van het cumuleren van geluid houdt rekening met verschillen in hinderlijkheid tussen verschillende soorten geluid. Onder de Omgevingsregeling zal het optellen van geluid belangrijker worden.

In Figuur 4.30 is de cumulatie van geluid (L_{cum}) weergegeven in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**. Met name langs de provinciale wegen en de spoorlijn is er sprake van geluidoverlast op

de gevel van woningen. Op de industrieterreinen Krabbersplaat en Ketenwaal in de **gemeente Enkhuizen** is veel geluidsoverlast (tamelijk slecht tot slecht). Daarnaast is er in Hem een locatie waar veel geluidsoverlast is (slecht tot zeer slecht). Het gaat hier om een bedrijventerrein.

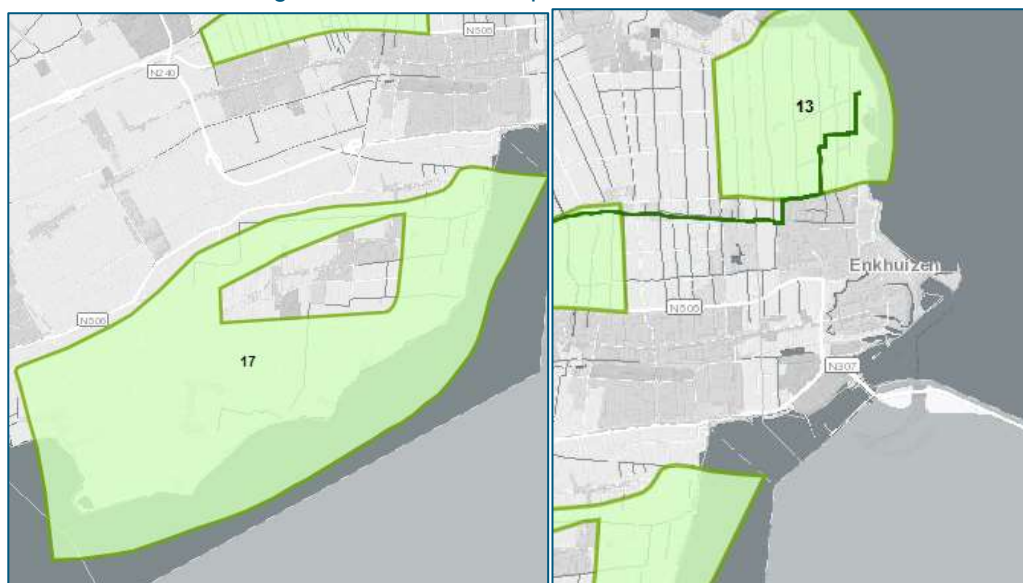

Figuur 4.30: Cumulatieve geluidbelasting (L_{cum}) in de gemeenten [Atlas van de Leefomgeving, 2023a]

Stiltegebieden

Binnen de **gemeente Drechterland** ligt een door de provincie Noord-Holland aangewezen stiltegebied. Dit is stiltegebied Weidegebied Venhuizen en polder de Drieban. In de gemeente Enkhuizen liggen ten noorden van Enkhuizen en nabij Enkhuizen 3 door de provincie Noord-Holland aangewezen stiltegebieden namelijk:

- Het Grootslag-Oost,
- Het Grootslag-West en
- Weidegebied Venhuizen en polder de Drieban

Figuur 4.31 Stiltegebieden [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023b en 2023c]

Beleving

In de **gemeente Stede Broec** ervaarde in 2021 1,0% van de bevolking een geluidsbelasting aan de gevel hoger dan 60dB. In de **gemeente Enkhuzen** is dat 1,2% en de **gemeente Drechterland** 3,0%. Dit is voor alle drie de gemeenten ver onder het provinciale percentage van 18,4% [RIVM, 2021].

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat er vrijwel overal waar woningen zijn wordt voldaan aan de wettelijke maximale grenswaarden voor rail- en wegverkeer. Op meerdere plekken wordt niet voldaan aan de WHO-advieswaarden. Er is op sommige plekken lawaai van windturbines en industrie.

Autonome ontwikkeling

Het is de verwachting dat het aantal autokilometers in Nederland tot 2030 zal groeien met 13%. De overlast van wegverkeer kan daardoor verder toenemen. Hiertegenover staat dat het aandeel elektrische auto's toeneemt, welke stiller zijn auto's met een verbrandingsmotor. Het is onduidelijk in welke mate geluidhinder door wegverkeer zal toenemen [Atlas van de Leefomgeving, 2023b].

Verder zijn er binnen de **gemeenten Stede Broec, Enkhuzen** en **Drechterland** geen grote veranderingen ten opzichte van de huidige situatie.

De **gemeenten Stede Broec, Enkhuzen** en **Drechterland** hebben geen beleid op het gebied van geluidhinder.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', een verslechtering ten opzichte van de huidige situatie. Dit doordat geluidhinder zal toenemen door een toename van wegverkeer. De gemeenten hebben geen beleid op het gebied van geluidhinder.

Doorkijk 2040

Bij een verwacht toenemend bevolkingsaantal na 2030 wordt de potentiële groep ernstig gehinderden door geluid groter. Kwaliteitsniveau oranje lijkt ook na 2030 aannemelijk. In hoeverre de trend wijzigt is afhankelijk van ontwikkelingen in geluidreducerende technieken bij bijvoorbeeld motorvoertuigen en van de mate waarin de **gemeenten Stede Broec, Enkhuzen** en **Drechterland** na 2030 maatregelen treffen om de geluiddeken te reduceren.

4.8 Trillinghinder

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Trillinghinder	
Status gebruikte informatie	<i>Geen kwantitatieve en/of kwalitatieve informatie beschikbaar.</i>
Beschikbare referentiewaarden	Wettelijke standaardwaarden voor continue trillingen en herhaald voorkomende trillingen (Besluit kwaliteit leefomgeving) en Handreiking Nieuwbouw en Spoortrillingen, I&W 2019
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Vrijwel overal wordt voldaan aan de wettelijke standaardwaarden A1 voor continue en herhaald voorkomende trillingen in trillinggevoelige ruimten.
Oranje	Op enkele of meerdere plekken wordt niet voldaan aan de wettelijke standaardwaarden A1 maar wel aan de standaardwaarden A2 en A3 voor continue en herhaald voorkomende trillingen in trillinggevoelige ruimten.
Rood	Op enkele of meerdere plekken wordt niet voldaan aan de wettelijke standaardwaarden A2 en A3 voor continue en herhaald voorkomende trillingen in trillinggevoelige ruimten.

Huidige situatie

Verschillende bronnen kunnen trillingen veroorzaken die voor personen, gebouwen en activiteiten door golfbewegingen via de bodem hinder kunnen geven. Hierbij kan gedacht worden aan zwaar wegverkeer, vliegverkeer, railverkeer, industriële activiteiten, grindwinning en scheepvaart. De soort ondergrond kan bepalend zijn bij de hoeveelheid trillingen die wordt verspreid [Iplo, 2023].

Voor het aspect trillinghinder geeft het Besluit kwaliteit leefomgeving standaardwaarden en grenswaarden voor continue trillingen en herhaald voorkomende trillingen door activiteiten. Herhaald voorkomende trillingen zijn kortdurende trillingen die periodiek voorkomen. In onderstaande tabel zijn de standaardwaarden weergegeven. V_{max} staat voor de maximale piektrilling in een trillinggevoelige ruimte, V_{per} staat voor de gemiddelde trillingsterkte in een trillinggevoelige ruimte. Wanneer niet aan de standaardwaarde A1 wordt voldaan, moet aan de standaardwaarden van A2 én A3 worden voldaan. Deze waarden zijn niet van toepassing op trillingen veroorzaakt door wegverkeer, railverkeer of vaarwegverkeer [Iplo, 2024].

Tabel 4.11 Standaard waarden continue en herhaald voorkomende trillingen in trillinggevoelige ruimten [Overheid.nl, 2024]

		07:00 - 23:00 uur	23:00 - 07:00 uur
Continue trillingen	A1 Trillingssterkte V_{max}	0,1	0,1
	A2 Trillingssterkte V_{max}	0,4	0,2
	A3 Trillingssterkte V_{per}	0,05	0,05
Herhaald voorkomende trillingen	A1 Trillingssterkte V_{max}	0,2	0,2
	A2 Trillingssterkte V_{max}	0,8	0,4
	A3 Trillingssterkte V_{per}	0,1	0,1

Voor de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland is het spoor een relevante bron voor trillingen. Trillingen worden veroorzaakt doordat een trein passeert en daarbij de bodem in beweging brengt. Over het algemeen geldt dat goederentreinen vaak tot hogere trillingsniveaus leiden dan reizigerstreinen. Echter, in sommige situaties zijn er ook reizigerstreinen die tot hoge trillingsniveaus leiden. Daarbij geldt dat overdag meestal veel meer reizigerstreinen dan goederentreinen passeren. Goederentreinen passeren vaak ook 's nachts, wat tot slaapverstoring kan leiden.

Omwonenden langs het spoor kunnen hinder ervaren van trillingen als gevolg van treinverkeer. De gebruikelijk gehanteerde afstand waarbinnen trillinghinder door spoor wordt getoetst is een zone tot 100 meter van het spoor [Handreiking Nieuwbouw en Spoortrillingen, I&W 2019]. Uit verschillende trilling onderzoeken blijkt dat buiten deze afstand tot het spoor meestal geen trillingsniveaus optreden die boven de streefwaarde voor Vmax van 0,1 komen. Een zone van 100 meter voldoet daarom in veel situaties. Er zijn echter ook enkele locaties in Nederland waar op een afstand groter dan 100 meter van het spoor toch sprake is van klachten van hinder door spoortrillingen. De oorzaak hiervan is dan een combinatie van factoren: er is sprake van een specifieke grondopbouw in combinatie met zwaar treinverkeer en trilling gevoelige gebouwen. In dergelijke situaties kan hinder optreden tot grotere afstanden tot het spoor dan 100 meter tot aan 200-250 meter. De kans van optreden van trillinghinder door spoor op afstanden groter dan 250 meter wordt verwaarloosbaar klein geacht.

Er zijn voor de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** geen cijfers beschikbaar van klachten door trillinghinder, het ervaren van trillinghinder of een inventarisatie van aanwezige bronnen van trillinghinder.

Conclusie

De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** hebben geen trillingsbronnen in kaart gebracht, hierdoor kan de huidige situatie niet beoordeeld worden.

Autonome ontwikkeling

De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** hebben geen beleid op het gebied van trillinghinder.

Conclusie

De verwachting is dat er op het gebied van trillinghinder geen verbetering zal plaatsvinden, omdat de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** geen beleid hebben op het gebied van trillinghinder.

Doorkijk 2040

Naar verwachting zal sprake zijn van het gelijk blijven van het aantal trillinggehinderden, omdat de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** geen beleid hebben.

4.9 Bodemkwaliteit

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Bodem	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023a, b, c] <ul style="list-style-type: none"> Bodemkwaliteit: verontreinigingen en verdachte locaties Potentie voor koude en warme gesloten bodemenergiesystemen
Beschikbare referentiewaarden	Het aantal verontreinigingen en verdachte locaties bodemkwaliteit en de potentie voor koude en warme gesloten bodemenergiesystemen.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Er zijn geen verontreinigingen of verdachte locaties in de gemeenten aanwezig en er is in alle gemeenten potentie voor koude én warme gesloten bodemenergiesystemen.
Oranje	Er zijn enkele locaties met verontreinigingen of verdachte locaties in één of meerdere gemeenten en in alle gemeenten is potentie voor koude en/of warme gesloten bodemenergiesystemen.
Rood	Er zijn veel verontreinigingen of verdachte locaties in alle gemeenten aanwezig en er is in geen van de gemeenten potentie voor koude én warme gesloten bodemenergiesystemen.

Huidige situatie

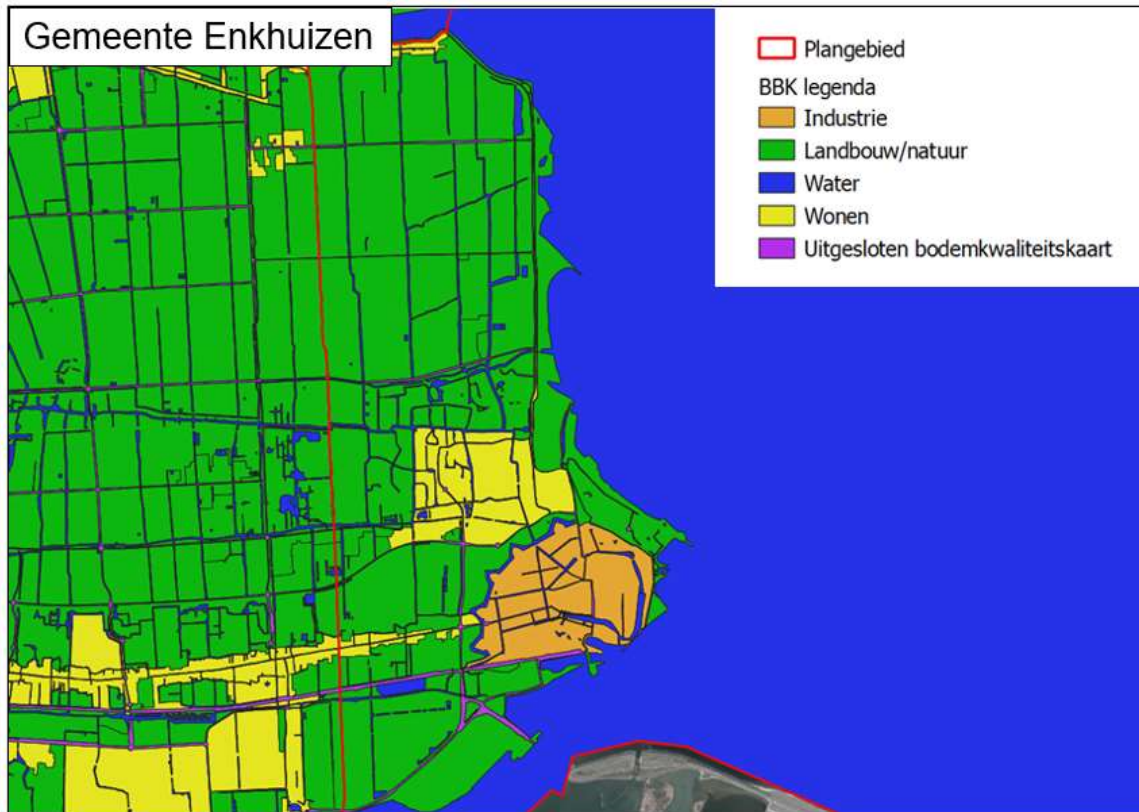
Voor bodemkwaliteit is er gekeken naar de bodemkwaliteitskaart, verontreinigingen in de gemeente en (gesloten) bodemenergiesystemen. De informatie is aangeleverd door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord [2023a, 2023b, 2023c].

Bodemkwaliteitskaart

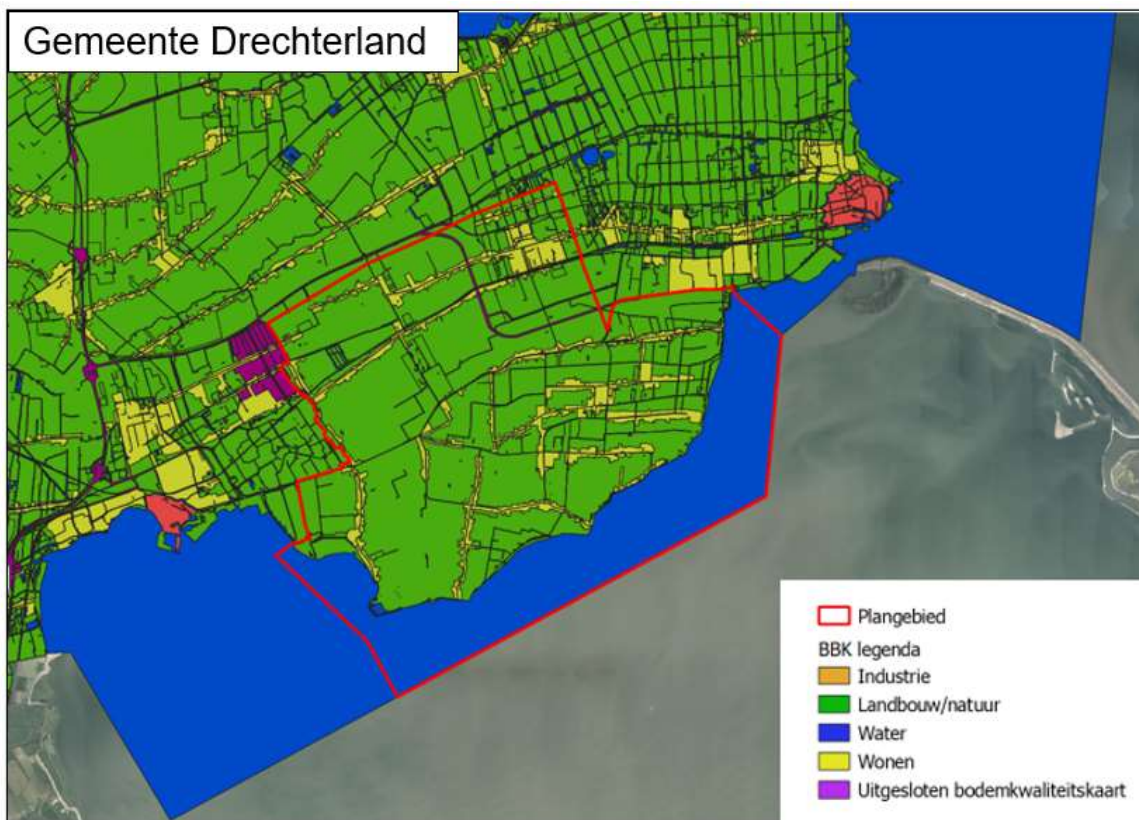
Een bodemkwaliteitskaart vormt de basis voor kwaliteitseisen die gelden op een locatie. De bodemkwaliteitskaart laat de chemische kwaliteit van de bodem zien tot 2 meter diepte en geeft aan welke functie op een locatie mogelijk is. In onderstaande figuren zijn de bodemkwaliteitskaarten van Stede Broec, **Enkhuizen** en **Drechterland** te zien.

Figuur 4.32: Bodemkwaliteitskaart **gemeente Stede Broec** [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023]

Figuur 4.33: Bodemkwaliteitskaart **gemeente Enkhuizen** [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023]

Figuur 4.34: Bodemkwaliteitskaart **gemeente Drechterland** [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, 2023]

Uit de bodemkwaliteitskaarten blijkt dat in alle drie de gemeenten het grootste deel van het gemeentelijk oppervlak de kwaliteit landbouw/natuur heeft.

In het zuiden van de **gemeente Stede Broec** zijn een paar deelgebieden met de kwaliteit wonen. In de **gemeente Enkhuizen** heeft het centrum de kwaliteit industrie en rond de Ouwe Gouw is de kwaliteit wonen. In de **gemeente Drechterland** zijn er verschillende locaties met de kwaliteit wonen.

Verder zijn er in alle drie de gemeenten verschillende wegen uitgezonderd van de bodemkwaliteitskaart. Dit houdt in dat als er werkzaamheden langs deze wegen moeten gebeuren er altijd eerst bodemonderzoek moet plaatsvinden.

Verontreinigingen

De kwaliteit van de bodem is ook afhankelijk van verontreinigingen in de bodem. Er wordt onderscheid gemaakt in verontreinigde locaties waarbij eerder is vastgesteld dat er verontreinigingen aanwezig zijn en verdachte locaties. Op deze locaties blijkt uit historische informatie dat er een mogelijke verontreiniging aanwezig is.

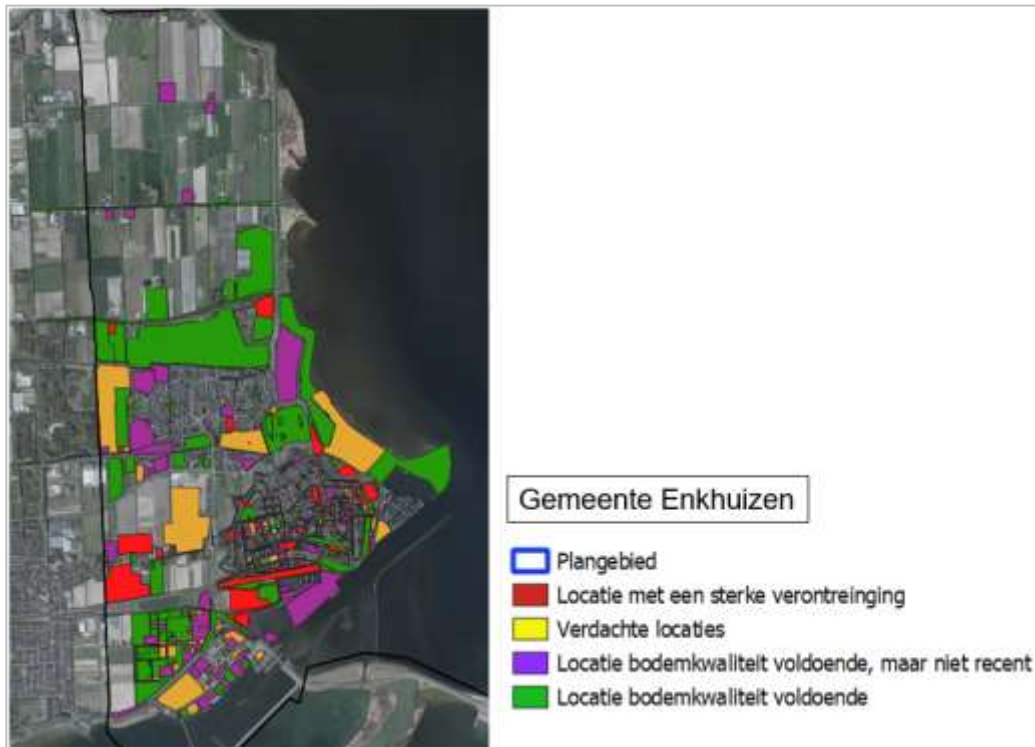
Tabel 4.12: Hoeveelheid verontreinigingen en verdachte locaties bodemkwaliteit in de gemeenten

Gemeente	Totaal	Verontreinigd	Verdacht	Bodemonderzoek voldoende
Stede Broec	410	22	63	335
Enkhuizen	657	93	232	332
Drechterland	900	61	163	676

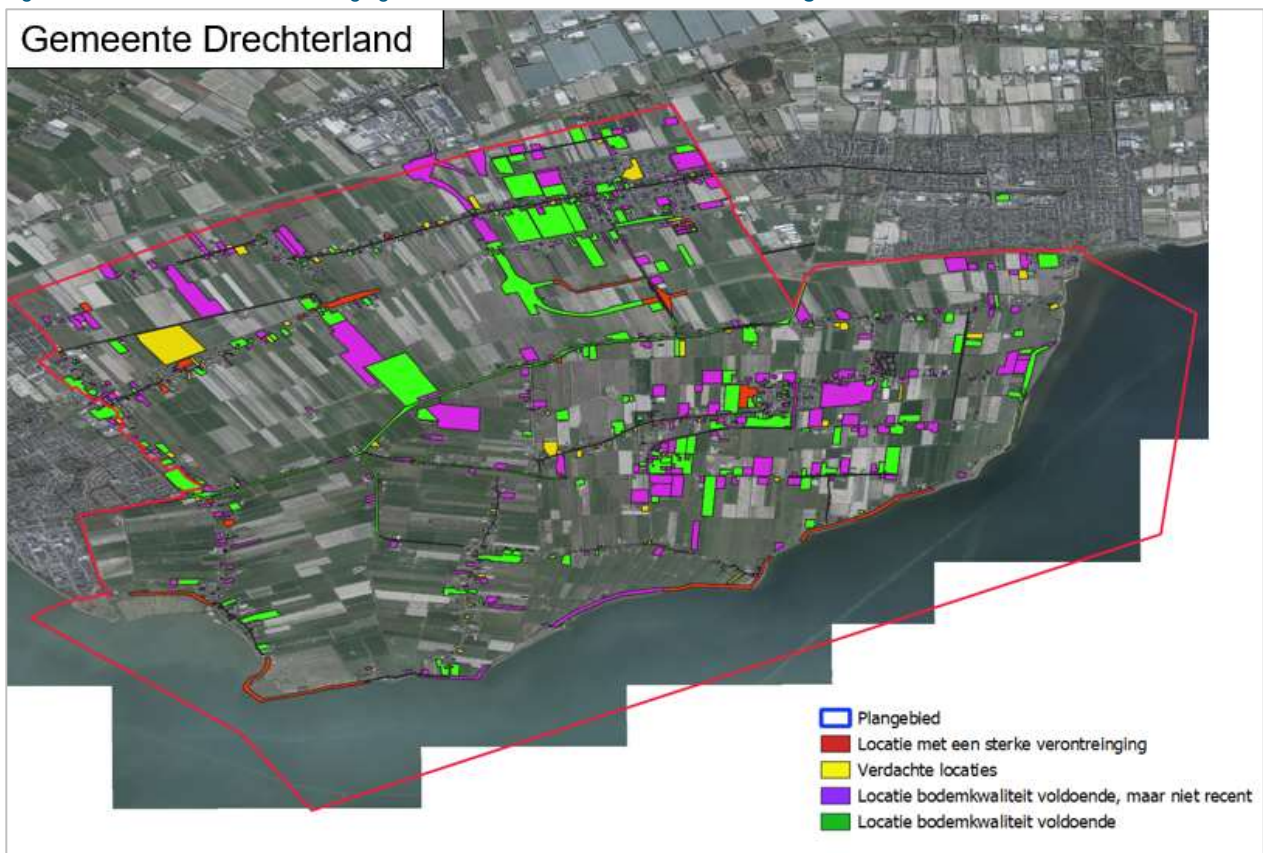
In onderstaande figuren zijn de locaties van verontreinigingen en verdachte locaties te zien.

Figuur 4.35: Locaties met verontreiniging en verdachte locaties bodemkwaliteit in de **gemeente Stede Broec**

Figuur 4.36: Locaties met verontreiniging en verdachte locaties bodemkwaliteit in de **gemeente Enkhuizen**

Figuur 4.37: Locaties met verontreiniging en verdachte locaties bodemkwaliteit in de **gemeente Drechterland**

Bodemenergiesystemen

Bodemenergie is het gebruik van gratis, hernieuwbare warmte of koude uit de ondergrond. Deze energie kan op een duurzame en doeltreffende manier gebruikt worden voor het verwarmen én koelen van gebouwen tot een comfortabele temperatuur. De vele voordelen voor toepassing in zowel nieuwbouw als in bestaande bouw, maken bodemenergie tot een belangrijke, onmisbare schakel in de energietransitie; besparing op het gebruik van fossiele brandstoffen.

De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** zijn redelijk geschikt voor gesloten bodemsystemen. In alle gemeenten zijn er bodemenergiesystemen aanwezig. In de **gemeente Stede Broec** gaat het om 9 gesloten bodemenergiesystemen, in de **gemeente Enkhuizen** zijn er 29 gesloten bodemenergiesystemen en in de **gemeente Drechterland** gaat het om 140 gesloten bodemenergiesystemen.

De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** hebben ook potentie om koude en warme energie uit de bodem te halen. De gemiddelde potentie per gemeente is opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel 4.13: Potentie voor warme en koude gesloten bodemenergiesystemen in de gemeenten

Gemeente	Koude energie (in GJ/ha/jaar)	Warme energie (in GJ/ha/jaar)
Stede Broec	470	1.680
Enkhuizen	470	1.700
Drechterland	455	1.660

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat er enkele locaties zijn met verontreinigingen en er zijn verdachte locaties in alle gemeenten. Alle drie de gemeenten hebben potentie voor zowel koude als warme bodemenergiesystemen.

Autonome ontwikkeling

Verontreiniging

Onder de huidige wetgeving geldt de Wet bodembescherming⁴. Hierin is opgenomen dat uiterlijk in 2030 de bodem overal in Nederland geschikt moet zijn voor het gewenste gebruik. Alle (ernstige) gevallen van bodemverontreiniging moeten dan gesaneerd of beheerd zijn.

Of een verontreinigde bodem wel of niet gesaneerd moet worden, hangt af van de mate van de verontreiniging en de functie van de bodem. Sommige verontreinigde locaties vormen niet direct een risico voor de gezondheid. De overheid kan beslissen dat sanering niet (direct) noodzakelijk is. Een projectontwikkelaar kan de sanering dan combineren met zijn bouwplan of een nieuwe warmte-koudeopslag.

Een bodemverontreiniging bestaat meestal uit een bron (waar de verontreiniging is ontstaan) en een pluim (de verspreiding). Bij sanering moet de vervuiler of eigenaar van het terrein de bron verwijderen (als dat mogelijk is). De 'pluim' kan dan worden beheerd of verminderd.

⁴ De Wet Bodembescherming wordt opgenomen in de Omgevingswet. Onder de Omgevingswet wordt niet meer gesproken van gevallen van bodemverontreiniging. De bodemkwaliteit wordt onder de Omgevingswet bekeken vanuit een goede kwaliteit van de leefomgeving. Gemeenten kunnen in een omgevingsplan zelf eisen en/of normen stellen ten aanzien van bodemkwaliteit. Graven in de bodem wordt aangemerkt als een milieubelastende activiteit waarvoor een melding moet worden gedaan

Bedrijven en particulieren zijn verplicht om bodemverontreiniging te voorkomen en de bodemverontreiniging die ze veroorzaken zelf te saneren. Dat heet de zorgplicht. Om te voorkomen dat een sanering ergens anders problemen veroorzaakt en om de uitvoering te controleren, moet een sanering aan landelijk vastgestelde regels voldoen.

De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** vallen onder de regio Westfriesland. Deze regio heeft gezamenlijk een Nota Bodembeheer opgesteld. In deze nota staat hoe bij grondverzet omgegaan moet worden met verschillende kwaliteiten grond. Voordat er werkzaamheden in de grond plaatsvinden moet er altijd een historisch onderzoek plaatsvinden om vast te kunnen stellen of er sprake is van bodemverontreiniging op niet-verdachte locaties. In de Nota Bodembeheer staan verder allemaal eisen aan het toepassen van verschillende type gronden.

De gemeenten en Provincie zijn verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van grondstromen. In Noord-Holland wordt dit door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord uitgevoerd. Een verontreiniging moet altijd bij de Omgevingsdienst gemeld worden.

Bodemenergie

Bodemenergiesystemen kunnen door inwoners worden aangelegd. Voor gesloten systemen groter dan 70 kW moet een vergunning worden aangevraagd worden bij de desbetreffende gemeente. Voor kleinere gesloten systemen is alleen een melding nodig.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de gemeenten geen concreet beleid hebben maar de wet schrijft dat in 2030 alle ernstige verontreinigingen gesaneerd of beheerd moeten zijn. Het is aannemelijk dat de ernstige verontreinigingen dan aangepakt zijn en de bodemkwaliteit autonoom verbetert. Er is geen beleid over het uitbreiden van het aantal gesloten bodemenergiesystemen.

Doorkijk 2040

Of de kwaliteit van de bodem na 2030 ook nog verder verbetert is afhankelijk van het dan vigerende beleid en de dan gevonden verontreinigingen.

4.10 Oppervlaktewater

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Oppervlaktewater	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> Chemische toestand [Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, 2022] Ecologische toestand [Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, 2022]
Beschikbare referentiewaarden	De chemische en de ecologische toestand van wateren op basis van de KRW-doelstellingen voor 2027.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De chemische en ecologische toestand van alle wateren voldoen aan de KRW-doelstellingen
Oranje	De chemische en/of ecologische toestand van de wateren voldoen deels aan de KRW-doelstellingen
Rood	De chemische en ecologische toestand van de wateren voldoen nergens aan de KRW-doelstellingen

Huidige situatie

Waterkwaliteit

Een goede oppervlaktewaterkwaliteit is belangrijk voor mens, natuur en bedrijvigheid. Industrie en landbouw stellen steeds hogere eisen aan de kwaliteit van het water. Het gaat dan om water waar niet te veel voedingsstoffen en geen vervuilende stoffen in zitten.

Om een goede oppervlaktewaterkwaliteit te realiseren en te borgen is de Kaderrichtlijn Water (KRW) opgesteld. De KRW is een Europese richtlijn die voorschrijft dat de waterkwaliteit van de Europese wateren vanaf 2015 aan bepaalde eisen moest voldoen. Daarnaast zijn er waterkwaliteitsdoelen geformuleerd. In 2027 moeten deze doelen gerealiseerd zijn.

Het doel van KRW is om chemisch schoon en ecologisch gezond water te realiseren. De chemische en ecologische toestand wordt op basis van verschillende parameters (stoffen) bepaald. De chemische toestand van het oppervlaktewater wordt in de KRW-beoordeling bepaald door de aanwezigheid van 53 stoffen of groepen van stoffen. Een onvoldoende kwaliteit wordt meestal veroorzaakt doordat één of twee stoffen niet aan de norm voldoen. De ecologische toestand laat zien in hoeverre een waterlichaam een goed leefklimaat biedt voor planten en dieren. De ecologische toestand (en het potentieel) wordt beoordeeld op basis van vier biologische kwaliteitselementen en een aantal biologische ondersteunende parameters. De ecologische toestand wordt per parameter gerapporteerd in klassen: goed, matig, ontoereikend en slecht. Een parameter in de klasse "goed" voldoet aan de KRW-doelstelling voor die parameter [Rijksoverheid, 2017].

In de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** zijn voor de KRW twee te onderscheiden waterlichamen, namelijk de Polder Grootslag en Polder Drieban. In onderstaande tabel staan de chemische en biologische waterkwaliteit voor elk waterlichaam benoemd per parameter. Er wordt onderscheid gemaakt in vier verschillende scores, namelijk: goed, matig, ontoereikend en slecht. Ook zijn in de tabel de fysische parameters opgenomen als doorzicht, zuurgraad en temperatuur [Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, 2022].

Uit de tabel blijkt Polder Drieban er beter voorstaat dan Polder Grootslag. Polder Drieban scoort op 4 van de 11 parameters matig, de overige zijn beoordeeld als goed. De chemische kwaliteit in Polder Drieban is goed, er zijn met name de ecologische kwaliteit scoort matig. Voor Polder Grootslag zijn er 4 parameters beoordeeld als goed, 5 als matig en 2 als ontoereikend. Ook hier blijft de ecologische kwaliteit achter, maar is de chemische kwaliteit ook voor 2 parameters beoordeeld als matig. Tenslotte geldt voor beide polders dat er sprake is van matig (Drieban) en ontoereikend (Grootslag) doorzicht van het water.

Tabel 4.14: KRW waterkwaliteit oordeel per parameter [Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, 2022]

Parameter		Polder Grootslag	Polder Drieban
Chemisch	Stikstof (totaal)	Matig	Goed
	Chloride	Goed	Goed
	Zuurstof	Goed	Goed
	Fosfor (totaal)	Matig	Goed
Ecologisch	Macrofauna	Matig	Matig
	Fytoplankton	Ontoereikend	Matig
	Vis	Matig	Goed
	Overige waterflora	Matig	Matig
Fysisch	Doorzicht	Ontoereikend	Matig
	Zuurgraad	Goed	Goed
	Temperatuur	Goed	Goed

De regio Westfriesland heeft een gezamenlijke klimaatstresstest laten uitvoeren die resultaten per gemeente presenteert [Westfriesland Klimaatbestendig, 2020]. In die stresstest zijn de belangrijkste risico's van waterkwaliteit benoemd, deze zijn als volgt algemeen en per gemeente:

Stede Broec

- In het recreatiebos 'het Streekbos' komt wel eens blauwalg voor. De waterkwaliteit van het water in dit recreatiebos wordt gemeten, dus op het moment dat de kwaliteit slecht is wordt er een waarschuwing gegeven. Dit verkleint het risico, maar het blijft een punt van aandacht. De verwachting is dat het aantal constatering van blauwalg zal toenemen.
- In de **gemeente Stede Broec** is veel recreatievaart. Deze wateren worden niet op zwemwaterkwaliteit gemonitord, maar er wordt wel gezwommen. Dit vormt mogelijk een risico, omdat de kwaliteit van dit water mogelijk verslechtert door klimaatverandering.

Enkhuizen

- Het oppervlaktewater in de binnenstad is een punt van aandacht. Dit is geen officieel zwemwater, maar op warme dagen wordt hier veel in gezwommen of in gesupt (stand up paddling). Dit water wordt niet gemonitord, dus het is niet bekend wanneer het water verontreinigingen bevat.
- In de **gemeente Enkhuizen** is veel recreatievaart. Deze wateren kunnen ook een risico vormen, op het moment dat mensen hier gaan zwemmen. De kwaliteit van het water verslechtert mogelijk door klimaatverandering waardoor dit risico toeneemt.

Drechterland

- Natuurspeeltuin Reigersborg' kent een behoorlijk risico op een slechte waterkwaliteit. Afgelopen jaar zijn er dan ook verschillende klachten binnengekomen over zwemmersjeuk, na contact met water in de waterspeeltuin.

Waterkwantiteit

De Klimateffectatlas geeft ook informatie over de hoeveelheid oppervlaktewater (waterkwantiteit), zowel voor de huidige situatie als voor de toekomst volgens het WH2050 scenario. In de huidige situatie is er in een gemiddeld jaar geen probleem met de waterkwantiteit, in een extreem droog jaar zijn er ook geen problemen. In de toekomst is er mogelijk te weinig oppervlaktewater beschikbaar.

Riolering

In de Nederlandse ondergrond ligt een stelsel van riolering dat zorgt voor het inzamelen en transporteren van vrijkomend afval- en regenwater. Water uit het rioolstelsel kan worden geloosd of overgestort op het oppervlaktewater, waarmee het de kwaliteit van het oppervlaktewater kan beïnvloeden. De gemeente is verantwoordelijk voor de riolering. Hieronder staat per gemeente hoe de riolering georganiseerd is:

Stede Broec

In de **gemeente Stede Broec** is er 148 kilometer aan vrijvalriolering en 18 kilometer aan drukriolering en persleidingen. Het is onduidelijk wat voor een type riolering dit is, gescheiden of gemengd.

Enkhuizen

In de **gemeente Enkhuizen** is er 132 kilometer aan vrijvalriolering en 20 kilometer aan drukriolering en persleidingen. Het is onduidelijk wat voor een type riolering dit is, gescheiden of gemengd.

Drechterland

In de **gemeente Drechterland** is er 122 kilometer aan vrijvalriolering en 59 kilometer aan drukriolering en persleidingen. Een deel van het stelsel bestaan uit een gescheiden stelsel. Het geloosde regenwater afkomstig van een gescheiden of verbeterd gescheiden riolering is in het algemeen schoner dan het geloosde regenwater uit een gemengde riolering.

Het is onduidelijk wat de waterkwaliteit is bij riooloverstorten in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**.

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat de chemische en ecologische kwaliteit deels aan de KRW-doelstellingen voldoen. Op enkele vlakken is het ontoereikend, dit speelt in de Polder Grootslag.

Autonome ontwikkeling

De Provincie Noord-Holland heeft het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027 vastgesteld waarmee zij aangeeft hoe er ingezet wordt op een goede waterkwaliteit en het op peil houden van de watervoorraad [Provincie Noord-Holland, 2022a]. Het doel is het bereiken van een goede ecologische en chemische toestand van de KRW-waterlichamen in 2027. Via monitoring probeert de Provincie Noord-Holland het rijksbeleid voor stoffen in grond- en oppervlaktewater (het KRW) te evalueren om zo te kijken of het leidt tot de gewenste waterkwaliteitsverbetering. Autonome ontwikkelingen zoals klimaatverandering (bodemdaling en lange periodes van droogte) kunnen ook grote negatieve invloed hebben op de kwantiteit en kwaliteit van het oppervlaktewater.

Naast de provincie heeft ook het Waterschap het doel om de oppervlaktewaterkwaliteit te verbeteren. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier zet in op de volgende maatregelen via beheer & inrichting [Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, 2023]:

- Kwaliteitsbaggeren ter verbetering van de waterkwaliteit. Hierbij wordt de waterbodem als bron van stikstof en fosfaat in het oppervlaktewater weggenomen, wordt zuurstoftekort in het oppervlaktewater door afbraak van plantenresten in de waterbodem voorkomen, wordt gezorgd voor een goede bodemstructuur waar waterplanten kunnen wortelen en wordt de troebelheid van het oppervlaktewater door zwevende slibdeeltjes verminderd.
- Natuurvriendelijke oevers waarbij er door een flauw talud aan te leggen (een geleidelijke overgang van land naar water) een variatie aan natte en droge omstandigheden ontstaat waarmee er een prettige leefomgeving voor planten en dieren ontstaat.

- Peilbeheer door het vasthouden van gebiedseigen water met een hoog waterpeil in de winter en een laag waterpeil in de zomer. Aanpassingen gebeuren alleen in gebieden waar hiervoor ruimte is in het watersysteem om ecologische schade te voorkomen.

Autonoom neemt het risico op opwarming van het oppervlaktewater toe, door klimaatverandering. De waterlichamen, die in de huidige situatie een reeks van 20-30 dagen kennen waarin de temperatuur van het oppervlaktewater boven de 20 graden Celsius is, zullen in 2050 (WH2050) een reeks van 30-40 dagen te verduren krijgen [Klimaat-effectatlas, 2022]. Hiermee is de kans aanwezig dat de waterkwaliteit autonoom verslechterd. De Klimaat-effectatlas geeft ook informatie over de hoeveelheid oppervlaktewater (waterkwantiteit), zowel voor de huidige situatie als voor de toekomst volgens het WH2050 scenario. In de toekomst is er in een gemiddeld jaar geen probleem met de waterkwantiteit, in een extreem droog jaar is er een mogelijk tekort aan water.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat zowel de Provincie Noord-Holland als het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) werken aan het verbeteren van de waterkwaliteit, via HHNK wordt er met name ingezet op ecologische parameters die in de huidige situatie er matig tot ontoereikend voor staan. Hierdoor is het aannemelijk dat de waterkwaliteit en met name de ecologische kwaliteit verbetert.

Doorkijk 2040

Of er in de toekomst (na 2030) sprake is van een verdere verbetering richting van de oppervlaktewaterkwaliteit is afhankelijk van het dan vigerend beleid.

5 Duurzaamheid, natuur & recreatie

In onderstaande tabel is een samenvatting van de beoordelingen van de huidige situatie en autonome ontwikkelingen van de aspecten binnen het thema 'duurzaamheid, natuur & recreatie'. Er wordt ingegaan op de beoordelingsaspecten 'broeikasgassen', 'duurzame energieopwekking', 'duurzame gebouwen', 'circulariteit', 'duurzame en slimme mobiliteit', 'hitte', 'droogte en grondwater', 'wateroverlast (door hemelwater)', 'biodiversiteit' en 'beschermdde natuur (Natura 2000 en NNN)'.

Beoordelingsaspect	Kwaliteitsniveau	
	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Broeikasgassen		↗
Duurzame energieopwekking		↗
Duurzame gebouwen		↗
Circulariteit		=
Duurzame en slimme mobiliteit		↗
Hitte		↗
Droogte en grondwater		↗
Wateroverlast (door hemelwater)		↗
Biodiversiteit		↗
Beschermdde natuur (Natura 2000 en NNN)		↗

5.1 Broeikasgassen

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Broeikasgassen	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> Uitstoot CO₂, CH₄, N₂O en F-gassen [Berenschot, 2023]]
Beschikbare referentiewaarden	Wettelijke doelstelling op basis van de Klimaatwet (2030 55% reductie broeikasgassen, 2050 95% reductie t.o.v. waarden 1990).
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Reductie uitstoot CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O en F-gassen in de gemeenten is in lijn met doelen reductie broeikasgassen Klimaatwet, geen risico op niet behalen doelstelling.
Oranje	Reductie uitstoot CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O en F-gassen in de gemeenten is rond niveau doelen Klimaatwet, maar risico op niet behalen doelen.
Rood	Reductie uitstoot CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O en F-gassen in de gemeenten is blijft achter bij doelen Klimaatwet.

Huidige situatie

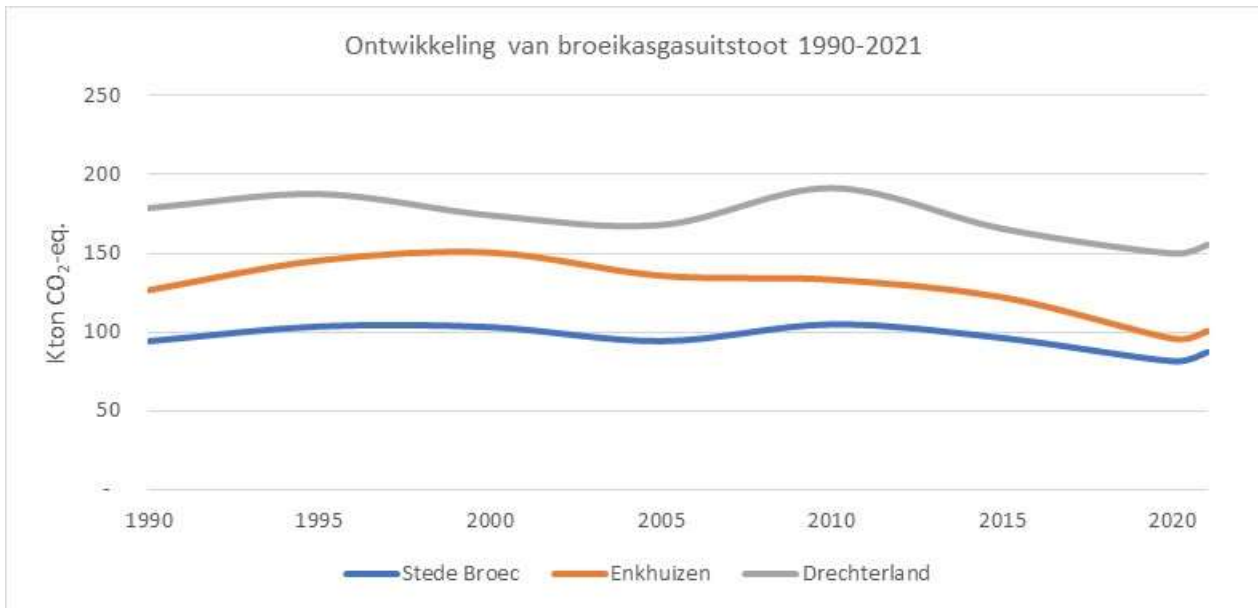
De groei van de wereldbevolking en -economie leidt zonder ingrijpen ook tot een groei in de uitstoot van broeikasgassen. Om verandering van het klimaat en opwarming van de aarde te beperken heeft de Nederlandse overheid in 2019 de Klimaatwet geïntroduceerd. In de Klimaatwet is opgenomen dat in 2030 een reductie in broeikasgassen van 55% ten opzichte van de 1990 waarden gerealiseerd moet zijn om in 2050 een reductie van 95% ten opzichte van de 1990 waarden te bewerkstelligen [Overheid.nl, 2022].

In 2017 was de totale uitstoot van broeikasgassen (CO₂, methaan (CH₄), lachgas (N₂O) en fluorhoudende gassen) in Nederland 12,6% lager dan in 1990. Het aandeel CO₂ in de totale uitstoot van broeikasgassen is gestegen van 74% in 1990 naar 85% in 2017. De uitstoot van CO₂ was in 2017 net zo hoog als in 1990 [Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2019]. Om de verschillende broeikasgassen vergelijkbaar te maken, wordt de totale uitstoot teruggerekend naar CO₂-equivalent.

Figuur 5.1 geeft het verloop van de totale uitstoot van broeikasgassen weer over de periode 1990-2021 binnen de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** conform het Regionaal Klimaatdashboard dat is opgesteld voor de regio Westfriesland. Uit het figuur kan afgeleid worden dat in deze periode in alle drie de gemeenten de broeikasgasuitstoot is afgenomen. De grootste afname is te zien in de **gemeente Enkhuizen**. Aanvullend is in Tabel 5.1 te zien wat de totale afname van broeikasgassen in de periode 1990-2021 is in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**. In de tabel is ook de regio Westfriesland opgenomen. Hieruit blijkt dat de afname van de **gemeenten Stede Broec en Drechterland** achterblijft vergeleken met de **gemeente Enkhuizen** en de regio Westfriesland. De afname in de **gemeente Enkhuizen** is groter dan in de regio Westfriesland.

Tabel 5.1: Afname van de broeikasgasuitstoot in Kton CO₂-eq. in de periode 1990-2021 voor de gemeenten in vergelijking met de regio Westfriesland [Berenschot, 2023]

Jaar	Gemeente Stede Broec	Gemeente Enkhuizen	Gemeente Drechterland	Regio Westfriesland
2010	95	121	179	1.523
2021	88	101	155	1.257
Afname in %	-7,3%	-20,5%	-13,1%	-17,4%

Figuur 5.1: Totale broeikasgasuitstoot in de gemeenten in de periode 1990-2021 [Berenschot, 2023]

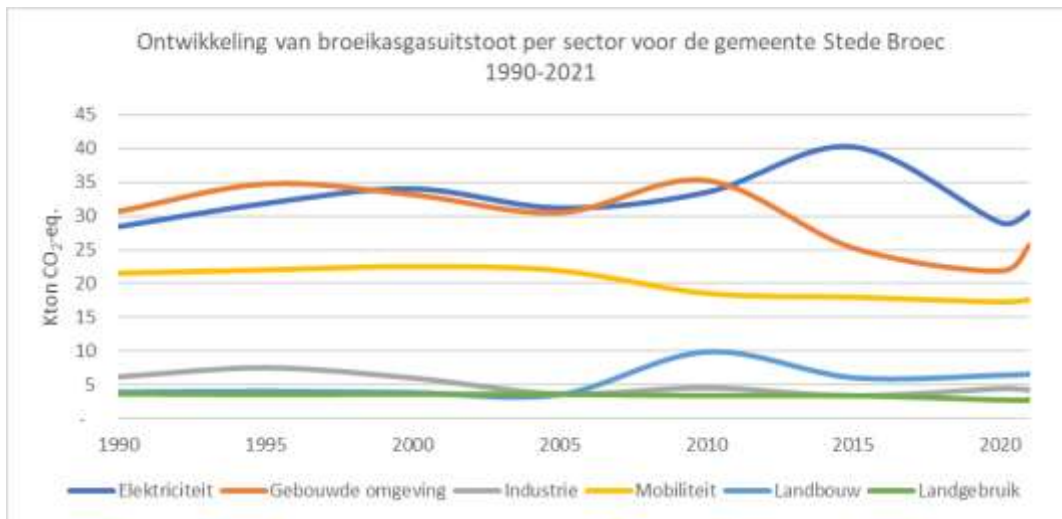
Figuur 5.2, Figuur 5.3 en Figuur 5.4 laten de verdeling van de broeikasgasuitstoot per sector zien in de drie gemeenten. Hieruit blijkt dat de sector elektriciteit in de **gemeenten Stede Broec** en **Enkhuizen** het grootste aandeel vormt in de uitstoot van broeikasgassen, gevolgd door de sectoren gebouwde omgeving en mobiliteit. In de **gemeente Drechterland** wordt het grootste aandeel gevormd door de sector landbouw, gevolgd door elektriciteit, mobiliteit en gebouwde omgeving. In de **gemeenten Stede Broec** en **Enkhuizen** is het aandeel broeikasgasuitstoot door de landbouw, industrie en landgebruik het kleinst. In de **gemeente Drechterland** is het aandeel broeikasgasuitstoot door de landgebruik en industrie het kleinst.

In de **gemeente Drechterland** is broeikasuitstoot van de sector landbouw veel groter dan in de andere gemeenten. Een mogelijke reden hiervoor is de aanwezigheid van meer landbouw in de **gemeente Drechterland**.

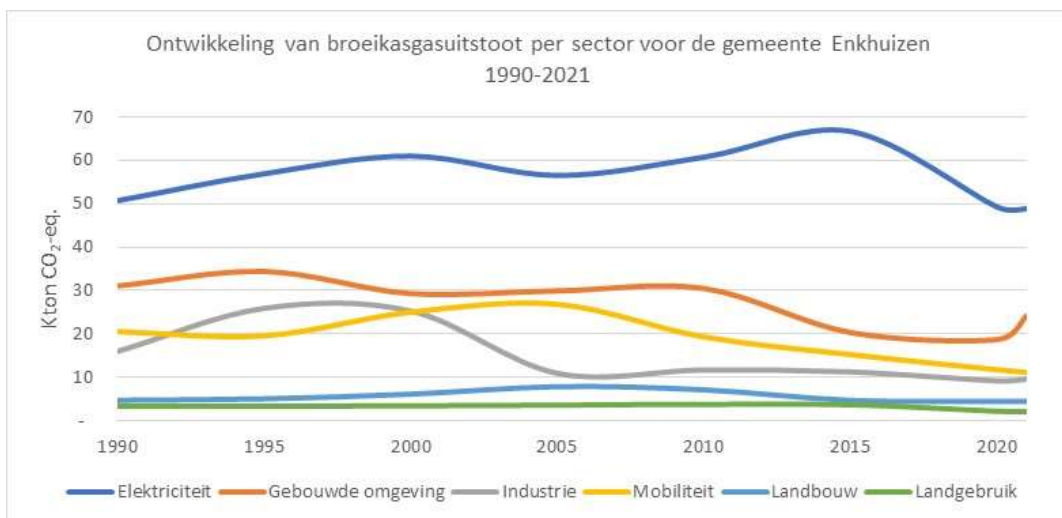
In Tabel 5.2 is te zien wat de ontwikkeling is van broeikasgassen in de zes sectoren in de periode 1990-2021 per gemeente. Hieruit blijkt dat er in de **gemeente Enkhuizen** in alle sectoren sprake is van een afname in de broeikasgasuitstoot. Voor de **gemeente Drechterland** is er sprake van een toename van 8,8% in de sector landbouw. Opvallend is dat er in de **gemeente Stede Broec** in twee van de zes sectoren sprake is van een toename in plaats van een afname. Specifiek gaat het om toenames in de sectoren elektriciteit en landbouw. De grootste toename, procentueel gezien, zit in de sector landbouw met een toename van 64,2%. De sector landbouw is in de **gemeente Stede Broec** relatief klein, waardoor het qua uitstoot de vierde sector is. De toenames in de **gemeente Stede Broec** verklaren ook de eerder benoemde relatief kleine gemiddelde afname van broeikasgasuitstoot in de **gemeente Stede Broec** in vergelijking met de andere gemeenten en de regio Westfriesland.

Tabel 5.2: Ontwikkeling van de broeikasgasuitstoot per sector in kiloton CO₂-eq. over de periode 1990-2021 in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** [Berenschot, 2023]

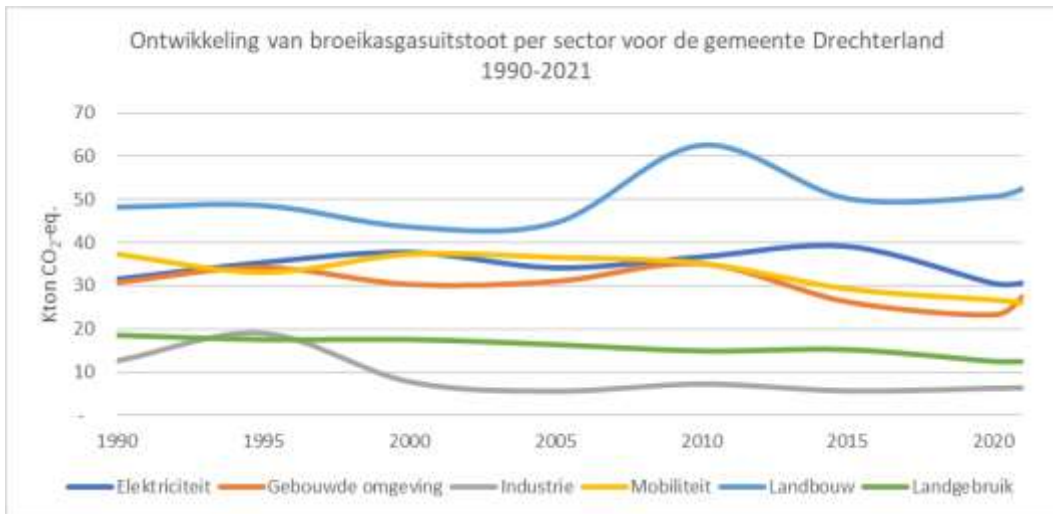
Sector	Gemeente Stede Broec			Gemeente Enkhuizen			Gemeente Drechterland		
	1990	2021	Vershil	1990	2021	Vershil	1990	2021	Vershil
Elektriciteit	28,4	30,6	+7,8%	50,8	48,9	-3,6%	31,5	30,6	-2,9%
Gebouwde omgeving	30,7	25,7	-16,1%	31,1	24,3	-21,9%	30,7	27,5	-10,5%
Industrie	6,2	4,3	-30,8%	16,0	9,6	-39,9%	12,7	6,4	-49,6%
Mobiliteit	21,5	17,5	-18,4%	20,4	11,1	-45,7%	37,3	26,2	-29,9%
Landbouw	4,0	6,6	+64,2%	4,7	4,5	-4,8%	48,2	52,5	+8,8%
Landgebruik	3,8	2,8	-24,3%	3,4	2,1	-38,9%	18,5	12,4	-33,0%

Figuur 5.2: Broeikasgasuitstoot per sector in kton in de **gemeente Stede Broec** [Berenschot, 2023]

Figuur 5.3: Broeikasgasuitstoot per sector in kton in de **gemeente Enkhuizen** [Berenschot, 2023]

Figuur 5.4: Broeikasgasuitstoot per sector in kton in de **gemeente Drechterland** [Berenschot, 2023]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', omdat de broeikasuitstoot **in alle drie de gemeenten ten opzichte van 1990 achterblijft op de klimaatdoelen (gebaseerd op de landelijke ontwikkeling en de verhouding van de afname tot het Nederlandse gemiddelde)**. De **gemeenten Enkhuizen en Drechterland doen het hierbij beter dan de gemeente Stede Broec**.

Autonome ontwikkeling

Zolang het aandeel energie uit fossiele bronnen en het energiegebruik niet substantieel afnemen, zal ook de uitstoot van broeikasgassen niet substantieel afnemen. Rijksbeleid is een emissiereductiedoel (CO₂) van 55% in 2030 ten opzichte van 1990, wat verankerd is in een Klimaatwet. Dit is in lijn met 95% emissiereductie in 2050 en is passend bij het realiseren van de doelstelling uit het Parijsakkoord om de temperatuurstijging te beperken tot ruim onder de 2 graden. In de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) van 2022 wordt geconcludeerd dat als wordt gekeken naar concreet en uitgewerkt beleid de vermindering in uitstoot van broeikasgassen blijft steken op 39 tot 50% in 2030 [NOS, 2022].

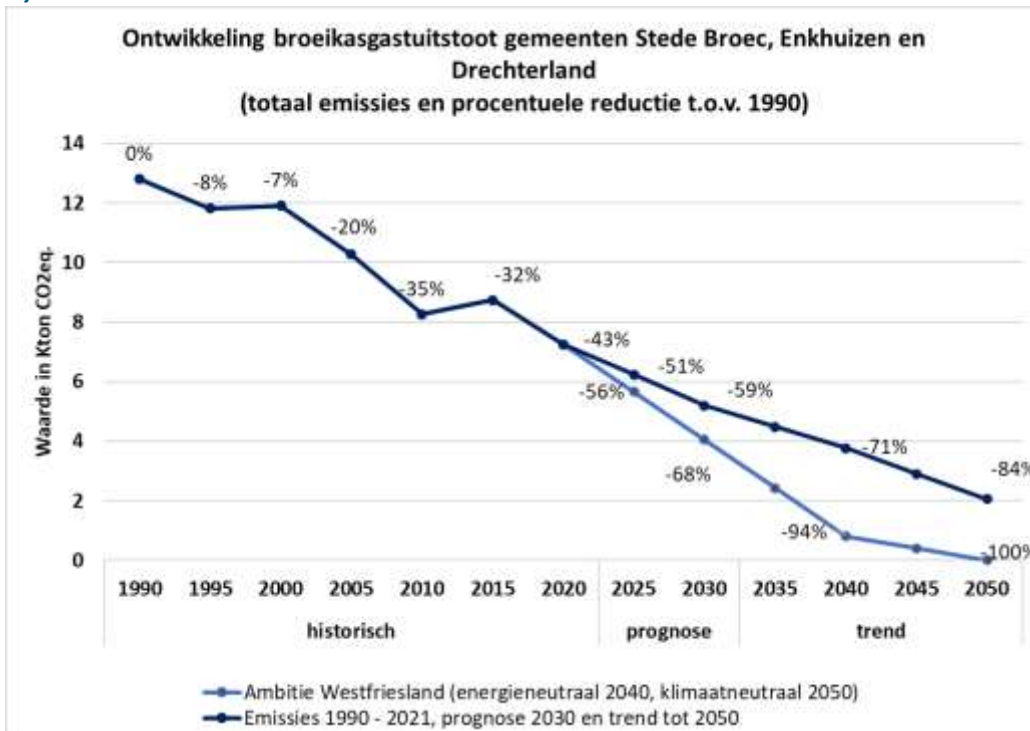
De Provincie Noord-Holland heeft in 2020 het Actieprogramma Klimaat 2020-2023 vastgesteld [Provincie Noord-Holland, 2020a]. Hierin worden de klimaatmaatregelen die de provincie heeft aangescherpt met het doel om in 2030 49% minder CO₂ uit te stoten. De Provincie zet in op zes pijlers om dit te bereiken, voor elke pijler zijn er specifieke maatregelen benoemd:

1. Duurzame elektriciteit: er wordt gewerkt aan een RES en duurzame energieopwekking door verschillende duurzame bronnen als windenergie en zonneparken.
2. Gebouwde omgeving: er wordt ingezet op klimaatneutrale nieuwbouwwoningen, het stimuleren van de verduurzaming van bestaande woningen, het faciliteren van verduurzaming van monumenten,
3. Industrie: er lopen verschillende projecten om de CO₂-uitstoot van de industrie te verminderen, waarin ook de transitie naar waterstof centraal staat. Verder worden er afspraken gemaakt met de omgevingsdiensten en industrieën.
4. Landbouw: er wordt ingezet op het tegengaan van bodemdaling via gebiedsprocessen en daarmee uitstoot die vrijkomt door afbraak van veen en er wordt ingezet op energiebesparende maatregelen en duurzame energie gebruik in de glastuinbouw met als doel klimaatneutrale glastuinbouw. Verder worden veehouderijen actief gestimuleerd gebruik te maken van subsidies voor verduurzaming.
5. Mobiliteit: er wordt ingezet op duurzame vormen van vervoer, zoals openbaar vervoer en fietsen. Dit wordt gedaan door het fietsnetwerk te verbeteren en slimme OV-oplossingen voor te stellen,

bijv. hoogwaardige OV-haltes. Ook wordt ingezet op een betere doorstroming van het verkeer, bijvoorbeeld door slimme verkeerslichten die met het verkeer communiceren.

6. *Eigen organisatie*

Voor de gemeenten in de regio Westfriesland is een gezamenlijk Regionaal Klimaatdashboard opgesteld, waarbij een prognose wordt gedaan van de broeikasuitstoot tussen 2021 en 2050. Dit is vergeleken met de ambitie van de regio: energieneutraal in 2040 en klimaatneutraal in 2050. Zoals te zien in Figuur 5.5 halen de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** deze ambitie met het huidige beleid niet. De **gemeente Enkhuizen** is de enige van de drie gemeenten die de ambitie om klimaatneutraal te zijn in 2050 wel haalt.

Figuur 5.5: Ontwikkeling broeikasgasuitstoot voor de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** tot 2050 [Berenschot, 2023]

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', een verbetering ten opzichte de huidige situatie. Dit omdat er actief ingezet wordt, o.a. vanuit de Provincie Noord-Holland, op verduurzaming van de samenleving, gericht op de verschillende sectoren die broeikasgassen uitstoten. Het is aannemelijk dat de maatregelen die genomen worden bijdragen aan het verminderen van de broeikasgasuitstoot. In de **gemeenten Stede Broec en Drechterland** lijken de ambities niet te worden gehaald en in de **gemeente Enkhuizen** alleen de ambitie om klimaatneutraal te zijn in 2050.

Doorkijk 2040

Het behalen van de doelen zoals verankerd in de Klimaatwet zullen ook na 2030 een opgave vormen voor de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**. Doorzetting van de verbeterende trend na 2030 is mogelijk, maar is afhankelijk van de concrete beleidsinvulling na 2030.

5.2 Duurzame energieopwekking

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Duurzame energieopwekking	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> % duurzaam opgewekte energie t.o.v. klimaatdoelstellingen [Gemeentelijke Duurzaamheidsindex, 2023a]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van het percentage duurzaam opgewekte energie ten opzichte de gestelde EU-doelen uit het klimaatakkoord en het provinciale gemiddelde
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het aandeel duurzaam opgewekte energie voldoet in alle drie de gemeenten aan de doelen zoals opgesteld door de Europese Unie en is hoger dan het provinciale gemiddelde
Oranje	Het aandeel duurzaam opgewekte energie ligt in één of meerdere gemeenten rond het niveau van de doelen van de Europese Unie, maar er is een risico op het niet halen van deze doelen en het aandeel duurzame opwekking ligt rond het provinciale gemiddelde
Rood	Het aandeel duurzaam opgewekte energie voldoet in geen van de gemeenten aan de doelen zoals opgesteld door de Europese Unie en is lager dan het provinciale gemiddelde

Huidige situatie

Bij het gebruik van fossiele brandstoffen komt CO₂ vrij. In grote hoeveelheden draagt dit gas bij aan het broeikas effect. Het broeikas effect zorgt voor een belangrijk deel van de opwarming van de aarde. Nu meer duidelijkheid bestaat over de eindigheid van fossiele brandstoffen en over de gevolgen voor het klimaat, wordt de noodzaak van hernieuwbare energie meer en in breder internationaal verband onderkend.

De Europese Unie heeft een doelstelling opgesteld voor al haar lidstaten om de negatieve effecten van klimaatverandering te beperken. Deze doelstelling omvat een percentage duurzaam opgewekte energie dat in het streefjaar behaald moet zijn. Voor elke lidstaat is dit een ander percentage afhankelijk van de fysieke omstandigheden in een land. In 2019 kwam 8,7% van alle gebruikte energie in Nederland uit duurzame bronnen. In 2030 moet dat 27% zijn en in 2050 100% [Rijksoverheid, 2009; Rijksoverheid, 2022a].

Duurzame energieopwekking draait om de productiekant van energie. Duurzame energieopwekking kan door installatie van zonnepanelen en windturbines en daarnaast door gebruik van geothermie en restwarmte. Dit laatste is niet per definitie duurzaam in productie maar hergebruik of benut hiervan kan gezien worden als duurzaam doordat het voorkomt dat andere bronnen gebruikt worden.

Vrijwel elke gemeente stelt zich ten doel om het gebruik van hernieuwbare energie aanzienlijk te verhogen, tot in ieder geval de huidige landelijke doelstelling van 14% in 2020.

De gemeentelijke duurzaamheidsindex [2023a] brengt in beeld wat de stand van zaken is per gemeente op het gebied van hernieuwbare energie. De indicator bestaat uit twee deelindicatoren, namelijk:

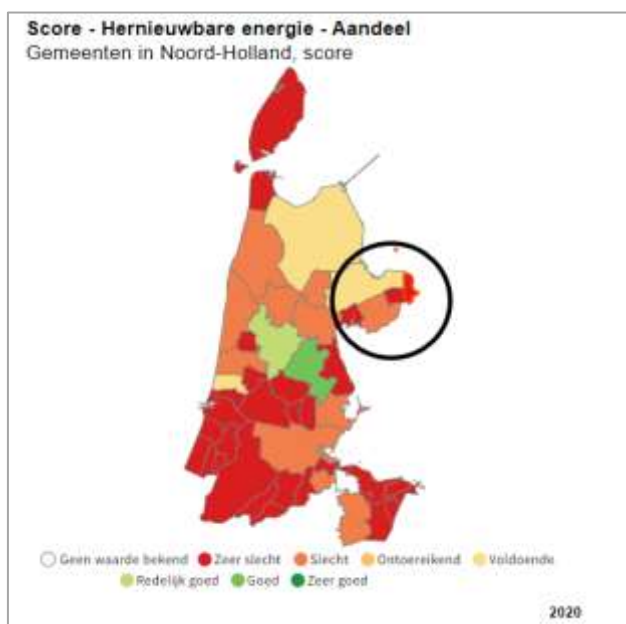
- het aandeel opgewekte hernieuwbare energie t.o.v. het totaal bekende energieverbruik;
- het gemiddelde percentage woningen met zonnepanelen.

Beide deelindicatoren tellen voor 50% mee in de totaalscore.

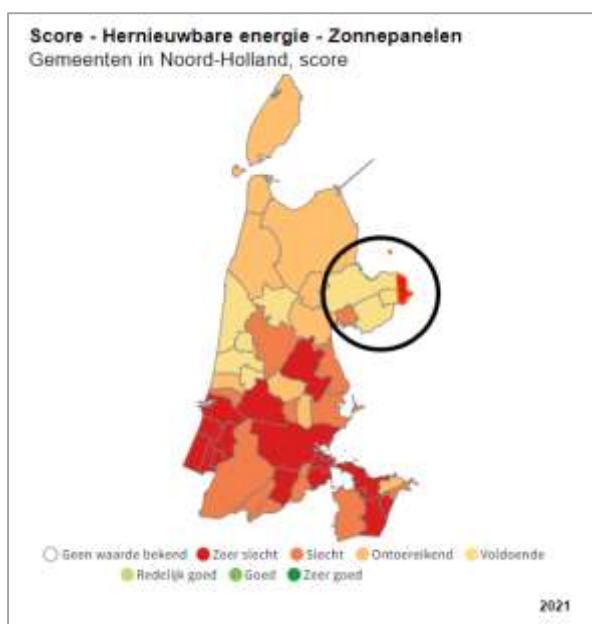
Het aandeel opgewekte hernieuwbare energie is een percentage van het totale energiegebruik, omvattende warmte en elektriciteit voor aangewezen locaties, incl. meestook in centrales en excl. warmtewinning uit buitenlucht, geothermie en zonneboilers. In Tabel 5.3 staat het percentage hernieuwbare energie, het gemiddelde percentage woningen met zonnepanelen en de gemiddelde score voor hernieuwbare energie in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** ten opzichte van de provincie Noord-Holland en Nederland opgenomen.

Tabel 5.3: Score voor hernieuwbare energie in de gemeenten, de provincie Noord-Holland en Nederland [Gemeentelijke Duurzaamheidsindex, 2023a]

Indicator	Gemeente Stede Broec	Gemeente Enkhuizen	Gemeente Drechterland	Provincie Noord-Holland	Nederland
Het aandeel opgewekte hernieuwbare energie (%) [2020]	4,62%	4,98%	6,63%	7,81%	7,08%
Het gemiddelde percentage woningen met zonnepanelen [2021]	31,30%	15,58%	33,94%	14,94%	19,93%
Gemiddelde score	5,6	3,9	5,8	3,7	4,3

Figuur 5.7: Score aandeel hernieuwbare energie [Gemeentelijke Duurzaamheidsindex, 2023a]

Figuur 5.6: Score percentage woningen met zonnepanelen [Gemeentelijke Duurzaamheidsindex, 2023a]

Op basis van Tabel 5.3 blijkt dat voor het aandeel opgewekte hernieuwbare energie geldt dat alle drie de gemeenten achterlopen op de provincie Noord-Holland en het landelijke gemiddelde. Binnen de gemeenten loopt de **gemeente Drechterland** voor op de **gemeenten Enkhuizen** en **Stede Broec**. Zowel de **gemeenten Stede Broec**, **Enkhuizen** en **Drechterland** als de provincie en het landelijke gemiddelde zijn nog niet in lijn met het gestelde doel van 14% hernieuwbare energie in 2020.

Voor wat betreft het gemiddelde percentage woningen met zon op dak geldt dat zowel de **gemeente Stede Broec** als de **gemeente Drechterland** voor lopen op het gemiddelde van de provincie Noord-Holland en het landelijke gemiddelde. De **gemeente Enkhuizen** loopt voor ten opzichte van de rest van de provincie maar blijft achter in vergelijking met het landelijke gemiddelde.

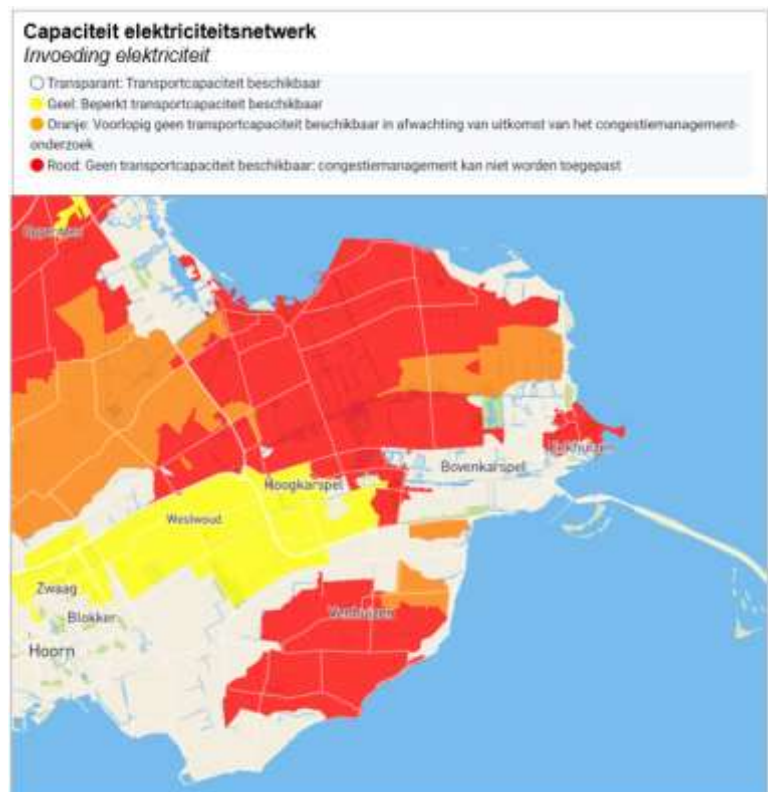
De gemiddelde score voor de **gemeenten Stede Broec** en **Drechterland** liggen met respectievelijk 5,6 en 5,8 boven het provinciale en landelijke gemiddelde. De score voor de **gemeente Enkhuizen** ligt hoger dan het provinciale gemiddelde maar lager dan het landelijke gemiddelde. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** het beter doen dan gemiddeld genomen in de provincie Noord-Holland.

Capaciteit elektriciteitsnetwerk

Duurzame energie moet ook terug geleverd worden aan het elektriciteitsnet, dit heet invoeding. Daarbij moet lokaal gestreefd worden naar een balans tussen vraag en aanbod van elektriciteit. Hiervoor is lokaal een energy hub nodig. De laatste tijd zijn er in heel Nederland capaciteitstekorten. Onderstaande figuur laat zien dat de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** op dit moment wisselend scoort. In de **gemeenten Enkhuizen** en **Drechterland** zijn er locaties waar er geen transportcapaciteit meer beschikbaar is, op enkele locaties is er nog beperkte transportcapaciteit beschikbaar. Dat betekent dat er op dit moment nog geen problemen zijn, maar dat die binnen afzienbare tijd wel kunnen ontstaan. In het geval van problemen betekent het dat niet alle duurzame infrastructuur voor de opwek van energie zomaar aangesloten kan worden op het elektriciteitsnetwerk. In de **gemeente Stede Broec** lijken er vooralsnog geen problemen te zijn.

Grootschalige projecten (zonnevelden en grote bedrijfsdaken) kunnen op dit moment niet overal worden aangesloten. De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** hebben geen zeggenschap over het hoogspanningsnet, vergroting van de capaciteit is aan de netbeheerders. Dit is niet van de een op de andere dag geregeld en er gaan vaak jaren overheen voordat de capaciteit is uitgebreid [Netbeheer Nederland, 2023]. Niet alleen het hoogspanningsnet moet namelijk uitgebreid worden, maar vanwege de elektrificatie (warmtepompen, elektrisch laden) moet ook het laagspanningsnet in een groot deel van de wijken verzaamd worden.

Figuur 5.8: Capaciteit op het elektriciteitsnetwerk op 02-08-2023, op basis van invoeding van elektriciteit [Netbeheer Nederland, 2023]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', omdat geen van de gemeenten de gestelde doelen (14% hernieuwbare energie in 2020) gehaald heeft, de gemeenten doen het wel beter dan gemiddeld genomen over de provincie Noord-Holland.

Autonome ontwikkeling

Elke gemeente, provincie, waterschap en netbeheerder werkt in regionaal verband samen met stakeholders aan een Regionale Energiestrategie (RES). De RES is een instrument om gezamenlijk te komen tot keuzes voor besparing, de opwekking van duurzame elektriciteit en warmte en de daarvoor benodigde opslag en energie infrastructuur.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat er voor de gemeenten een opgave is voor het vergroten van het aandeel hernieuwbare energie op basis van de RES. Op dit moment gaat het om haalbaarheidsonderzoeken en nog niet om concrete plannen, het is nog niet met zekerheid te zeggen dat de gepresenteerde gebieden ook daadwerkelijk ingevuld worden.

Doorkijk 2040

Het is te verwachten dat na 2030 de inzet op duurzame energieopwekking doorzet, wat leidt tot een positieve trend. In hoeverre dat op termijn leidt tot het behalen van Europese doelen (en mogelijk een kleurverandering richting oranje) is afhankelijk van de exacte beleidsinzet en de inzet van de markt en lokaal eigendom na 2030 en van de capaciteit en mogelijkheden van de energie-infrastructuur en de mate waarin dat waar nodig uitgebreid wordt.

5.3 Duurzame gebouwen

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Duurzame gebouwen	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> Energielabel woningen [RVO, 2023] Energielabel kantoren [RVO, 2023]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van het percentage woningen en kantoren met een 'groen' energielabel ten opzichte van het provinciale gemiddelde
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het percentage woningen en kantoren met een groen energielabel is in alle gemeenten hoger dan het provinciale gemiddelde
Oranje	Het percentage woningen of kantoren met een 'groen' energielabel is in één of meerdere gemeenten hoger dan het provinciale gemiddelde
Rood	Het percentage woningen en kantoren met een 'groen' energielabel is in alle gemeenten lager dan het provinciale gemiddelde

Huidige situatie

Duurzame gebouwen gaat om duurzame woningen en kantoren. Sinds 2008 is een energielabel verplicht bij oplevering, verkoop en verhuur van een woning. Het energielabel heeft als doel om eigenaren van woningen of gebouwen bewust te maken van de hoeveelheid energie die ze verbruiken. Per 1 januari 2021 is het energielabel en de methode hoe het label bepaald wordt veranderd, in lijn met de herziening van de Europese richtlijn energieprestatie gebouwen. Er is geen wetgeving die woningeigenaren verplicht om hun huis te verduurzamen. Wel zijn er subsidies beschikbaar vanuit het Rijk voor het verhogen van het energielabel vanuit het Nationaal Isolatieprogramma.

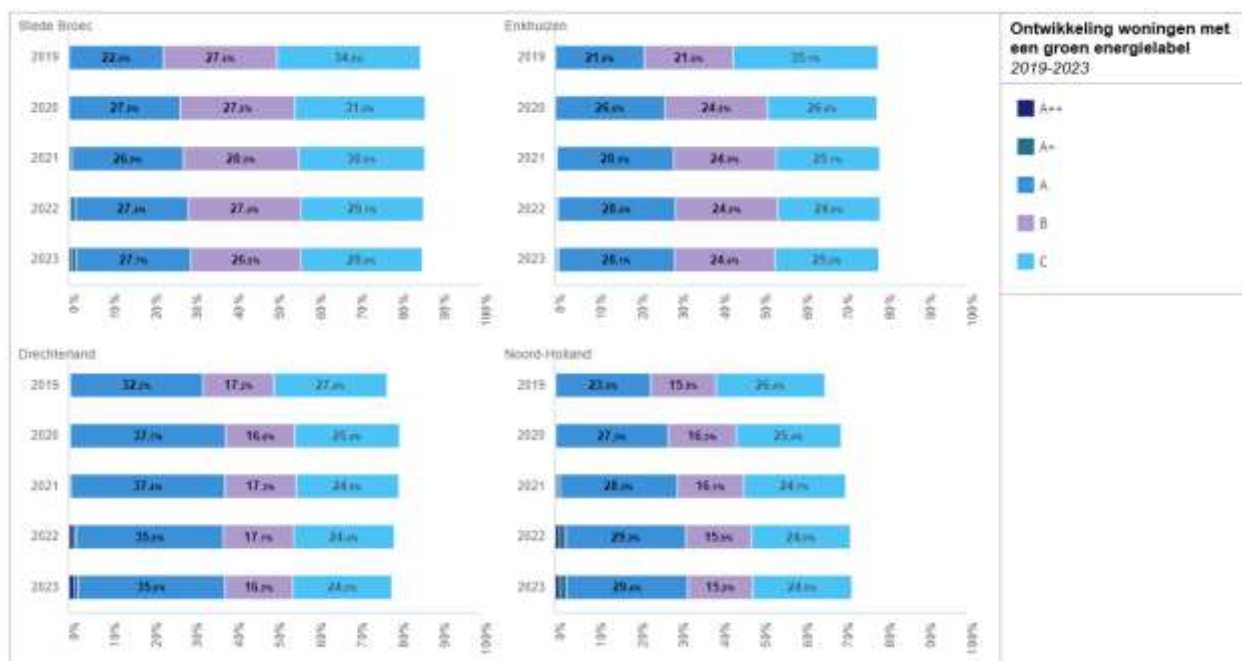
Energielabels woningen

Onderstaande tabel laat de energielabels van woningen in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** zien ten opzichte van de provincie Noord-Holland. Uit de tabel blijkt dat alle drie de gemeenten procentueel meer woningen met een 'groen' energielabel hebben dan in de provincie Noord-Holland. Een 'groen' energielabel betekent een energielabel van 'C' of hoger [RVO, 2023].

Tabel 5.4: Energielabel woningen in gemeenten ten opzichte van de provincie Noord-Holland in 2023 [RVO, 2023]

Energielabel 2023	Gemeente Stede Broec	Gemeente Enkhuizen	Gemeente Drechterland	Provincie Noord-Holland
A++	0,6%	0,4%	1,3%	1,1%
A+	1,2%	0,4%	0,9%	1,6%
A	27,7%	28,1%	35,6%	29,4%
B	26,8%	24,4%	16,5%	15,8%
C	29,4%	25,2%	24,0%	24,0%
Cumulatief 'groen'	85,7%	78,5%	78,3%	71,9%
D	6,3%	7,7%	8,8%	11,6%
E	2,2%	4,5%	3,2%	7,0%
F	1,8%	4,0%	2,9%	4,2%
G	2,9%	5,0%	3,7%	4,2%

Figuur 5.9 laat de ontwikkeling van het percentage woningen met een 'groen' energielabel zien sinds 2019. Hieruit blijkt dat er weinig verandering is gekomen in het aantal woningen met een groen energielabel. Het percentage woningen met een 'groen' energielabel is in de **gemeenten Stede Broec en Drechterland** zelfs ietwat afgenomen sinds 2019 [RVO, 2023]. In 2023 zijn er in de **gemeente Stede Broec** 735 woningen die geen 'groen' energielabel hebben, in de **gemeente Enkhuizen** 1.085 woningen en in de **gemeente Drechterland** 850 woningen.

Figuur 5.9: Ontwikkeling woningen met een 'groen' energielabel [RVO, 2023]

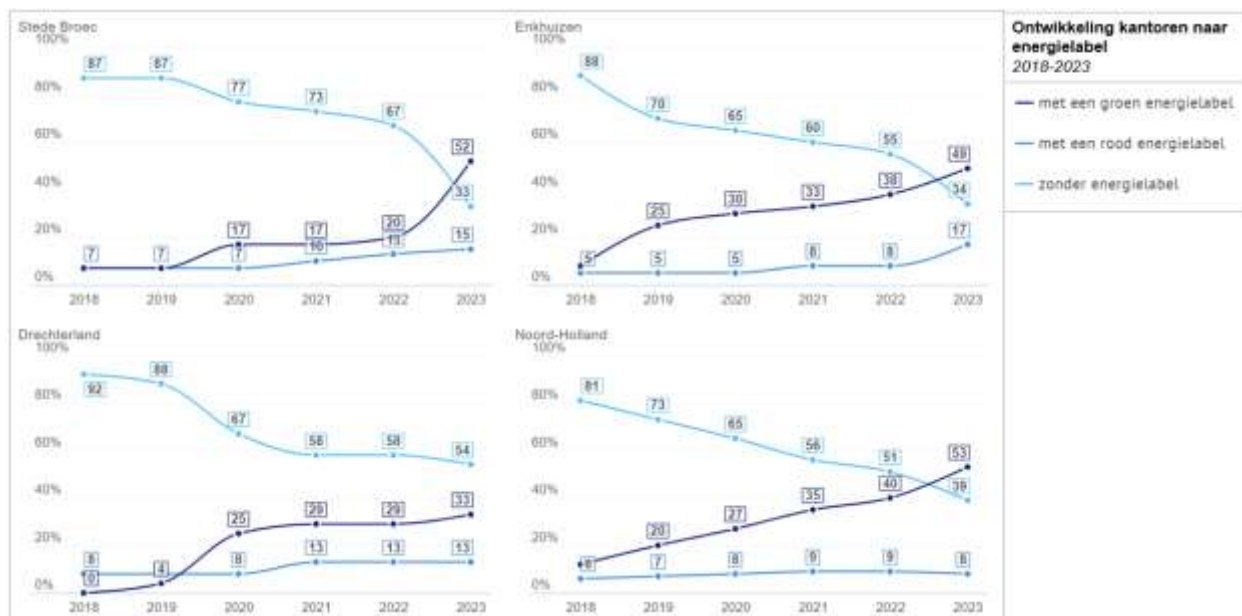
Energielabels kantoren

Voor kantoren worden er ook energielabels toegekend, hierbij wordt onderscheid gemaakt in energielabel 'groen' (energielabel A-C) en 'rood' (energielabel D-G). In Tabel 5.5 is de verdeling van de energielabels van kantoren in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** en de provincie Noord-Holland te zien. Hieruit blijkt dat er relatief minder 'groene' labels zijn in de drie gemeenten dan in de provincie Noord-Holland. Ook zijn er meer 'rode' energielabels in vergelijking met de provincie Noord-Holland. Voor zowel de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** als de provincie Noord-Holland geldt dat een groot deel (een derde tot de helft) van de kantoren geen energielabel heeft [RVO, 2023].

Tabel 5.5: Energielabels kantoren in de gemeenten en de provincie Noord-Holland [RVO, 2023]

Energielabel 2023	Gemeente Stede Broec		Gemeente Enkhuizen		Gemeente Drechterland		Provincie Noord-Holland	
	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal
Groen	52%	14	49%	20	33%	8	53%	7.295
Rood	15%	4	17%	7	13%	3	8%	1.164
Zonder energielabel	33%	9	34%	14	54%	13	39%	5.430

Figuur 5.10 laat de ontwikkeling van het percentage kantoren met een energielabel zien sinds 2018. Hieruit blijkt dat voor zowel de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** als de provincie Noord-Holland er sprake is van een sterke afname van het percentage kantoren zonder energielabel. Dit betekent andersom dat het percentage kantoren met energielabel is toegenomen. Uit de figuur blijkt dat de grootste toename te zien is bij de kantoren met een 'groen' energielabel, maar er is ook een lichtere stijging te zien in het percentage kantoren met een 'rood' energielabel [RVO, 2023].

Figuur 5.10: Ontwikkeling kantoren met energielabel [RVO, 2023]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat qua woningen het percentage woningen met een 'groen' energielabel hoger ligt dan het provinciale gemiddelde, maar het percentage kantoren met een 'groen' energielabel achterblijft bij de provincie Noord-Holland.

Autonome ontwikkeling

Het doel van het Nationaal Isolatieprogramma is om 2,5 miljoen woningen te isoleren in de periode tot en met 2030. De nadruk ligt daarbij op de 1,5 miljoen slecht geïsoleerde woningen (label E, F en G). Hiervoor stelt het Rijk vier miljard euro beschikbaar. Via lokaal beleid worden koopwoningen, in samenwerking met de gemeente, geïsoleerd [Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2022].

De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** zijn op dit moment bezig met het vertalen van deze doelen in uitvoeringsplannen. In 2021 heeft de gemeente de Transitievisie Warmte laten opstellen door DWA. Hierin worden maatregelen genoemd om de gebouwde omgeving de transitie te laten maken naar alternatieve en duurzame warmtebronnen. Uitgangspunten die de gemeenten hierbij hanteren zijn als volgt:

1. We beginnen met isoleren van gebouwen en woningen. Aardgasvrij maken van woningen en gebouwen is geen doel op zich, maar een middel om de CO₂-uitstoot van de gemeente te verlagen.
2. Iedereen moet mee kunnen doen in de transitie. Dat betekent dat de transitie ook betaalbaar moet zijn voor iedereen. Energiearmoede (als de energierekening 10% of meer van de maandelijkse inkomsten inneemt), is onwenselijk.

3. We sluiten aan bij de kansen die er al liggen. We willen lopende projecten aangrijpen om na te denken over de energietransitie, zodat de overlast voor bewoners zoveel mogelijk beperkt worden.
4. Draagvlak van bewoners bepaalt het tempo. We willen actieve bewonersgroepen die enthousiast met hun wijk aan de slag gaan zoveel mogelijk helpen.

Voor elk van de drie gemeenten zijn er daarnaast unieke uitgangspunten geformuleerd:

- Stede Broec:
 - Starten in de buurten waar de meeste kansen liggen.
 - Het draagvlak onder bewoners bepaalt het tempo.
 - Effecten op milieu, circulariteit en biodiversiteit worden meegenomen in de afweging voor alternatieven voor gas.
 - Onderzoek naar mogelijkheden voor lokaal of gemeentelijk (mede)eigendom van collectieve warmtenetten.
- Enkhuizen:
 - Aandacht houden van innovatie om niet ingehaald te worden door nieuwe technieken
 - Collectieve oplossingen eerst (boven individuele oplossingen).
- Drechterland:
 - Aandacht houden van innovatie om niet ingehaald te worden door nieuwe technieken
 - Inzetten op haalbare maatregelen, in verband met veel woningen in het buitengebied waar een standaard wijkaanpak moeilijk toe te passen is.
 - Collectieve oplossingen eerst (boven individuele oplossingen).

Per wijk wordt gekeken wat de beste oplossing is. Er zijn in de Transitievisie Warmte drie oplossingsrichtingen benoemd:

1. Duurzame bronnen waarbij gebruik wordt gemaakt van bestaande gasnetten
2. Individuele elektrische oplossingen
3. Warmtenetten

Daarnaast zijn er de volgende mogelijke bronnen van nieuwe energie in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**:

- Geothermie
- Biomassa
- Groengas
- Aquathermie
- Restwarmte
- Warmte-koudeopslag (WKO)
- Warmte uit de lucht
- Bodemwarmte (lage temperatuur)

Welke bron waar het beste past hangt af van geografische en fysieke kenmerken. In de Transitie Visie warmte is per bron verder toegelicht waar er mogelijk potentie is. In de toekomst wordt verder onderzoek gedaan naar wat waar haalbaar en betaalbaar is [DWA, 2021].

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de gemeente verschillende mogelijkheden verkend en gemeentebreed inzet op het verduurzamen van de gebouwde omgeving. De focus ligt hierbij met name op woningen en minder op kantoren. Terwijl de verduurzaming van kantoren achterblijft bij de provincie Noord-Holland. Het is daardoor onzeker of de genoemde maatregelen leiden tot een verbetering naar kwaliteitsniveau 'groen'.

Doorkijk 2040

Afhankelijk van de beleidsinzet stimuleert de energietransitie het gebruik en de ontwikkeling van methoden voor energiebesparing en verduurzaming van woningen en kantoren. De verwachting is dat de trend na 2030 zich doorzet tot 2040, waardoor er mogelijk een verdere verbetering binnen het kwaliteitsniveau 'groen' plaatsvindt. Dit is echter afhankelijk van de concrete beleidsinvulling na 2030.

5.4 Circulariteit

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Circulariteit	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> Aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner [CBS, 2020a] Percentage afvalscheiding [Gemeentelijke Duurzaamheidsindex, 2020a]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van de landelijke doelstelling huishoudelijk afval (100 kg/inwoner in 2020) en percentage afvalscheiding (75% in 2020) volgens het Landelijk Afvalbeheerplan 2017-2029.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	In alle gemeenten wordt de doelstelling voor het aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner en het percentage afvalscheiding gehaald.
Oranje	De doelstelling voor het aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner of het percentage afvalscheiding wordt niet gehaald in één of meerdere gemeenten
Rood	In geen van de gemeenten wordt de doelstelling voor het aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner en het percentage afvalscheiding gehaald.

Huidige situatie

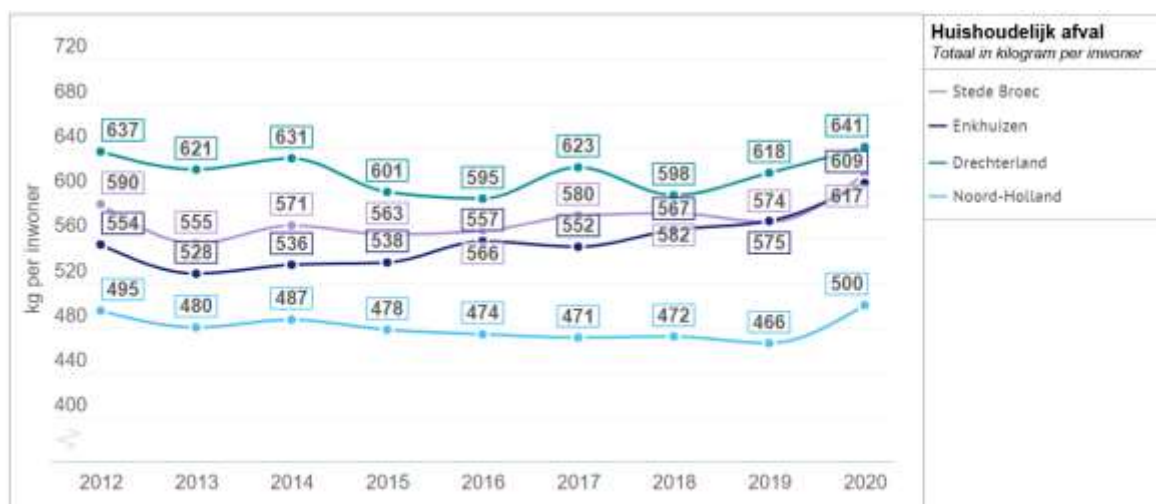
In een circulaire economie staan gesloten kringlopen centraal en wordt ernaar gestreefd dat grondstoffen, onderdelen en producten zo min mogelijk hun waarde verliezen. Een circulaire economie gaat over het aanzienlijk efficiënter inzetten van alle beschikbare grondstoffen in de economie. Het gaat dan over zowel abiotische (niet levende/groeiende) grondstoffen (mineralen, metalen en fossiele grondstoffen) als biogroundstoffen (levend/groeiend, bijvoorbeeld biomassa en voedsel). De circulaire economie draagt bij aan meerdere doelen, zoals het tegengaan van klimaatverandering, het verlies van biodiversiteit door onder andere stikstofneerslag en een plasticsoep in oceanen, en het verminderen van leveringsrisico's [Hanemeijer et al, 2021].

In de Integrale Circulaire Economie Rapportage 2021 wordt geconstateerd dat diverse trends in het Nederlandse grondstoffengebruik niet de goede kant opgaan. Efficiënter gebruik van grondstoffen is toegenomen, maar dit heeft niet geleid tot een sterke vermindering van het grondstoffengebruik. Het totale grondstoffengebruik van Nederland is sinds 2010 nauwelijks veranderd. Ook is voor de Nederlandse consumptie steeds meer land nodig in de productieketen. Daarnaast wordt er sinds 2014 weer meer afval gestort en worden zes van de zeven gestelde overkoepelende nationale doelen voor afval naar verwachting niet gehaald. Ook zijn de leveringsrisico's voor de Nederlandse economie toegenomen. Bedrijven in de maakindustrie lopen de grootste leveringsrisico's vanwege de afhankelijkheid van zeldzame aardmetalen, kobalt, wolfram, tantaal, tin en indium. Deze kritieke metalen worden bijvoorbeeld toegepast in machines, onderdelen en voor transportmiddelen, elektronica, en zijn belangrijk voor de energietransitie [Hanemeijer et al, 2021].

Voor Nederland als geheel geldt dat de meeste innovatieve circulaire bedrijven en circulaire projecten vooral technologisch van aard zijn en gericht op recycling. Er is minder aandacht voor innovaties die het grondstoffengebruik radicaal kunnen veranderen. De economie functioneert zodoende nog grotendeels volgens de principes van een lineaire economie [Hanemeijer et al, 2021].

Voor de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** wordt circulariteit gezien als een breed principe, waar naast afval ook de bedrijfsvoering en nieuwbouw onder vallen. Qua cijfers over circulariteit wordt er in deze 'foto van de leefomgeving' gekeken naar het totaal aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner en afvalscheiding. De indicator huishoudelijk afval geeft de totaal ingezamelde hoeveelheid huishoudelijk afval per inwoner per gemeente weer, dus incl. de gescheiden ingezamelde fracties. De doelstelling is aangescherpt naar 100 kg per inwoner in 2020 volgens het Landelijk Afvalbeheerplan 2017-2029 [Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2017].

In onderstaande Figuur 5.11 is de ontwikkeling van het aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner over de periode 2012-2020 weergegeven voor de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** en de provincie Noord-Holland. Hieruit blijkt dat alle gemeenten per inwoner meer huishoudelijk afval produceren dan gemiddeld genomen over de provincie Noord-Holland. Voor zowel de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** als de provincie Noord-Holland geldt dat het aantal kilogram gedurende die periode schommelt. In 2020 was er in alle drie de gemeenten en de provincie Noord-Holland sprake van meer huishoudelijk afval per inwoner dan in 2012. De doelstelling van 100 kg huishoudelijk afval per inwoner in 2020 wordt niet gehaald.

Figuur 5.11: Ontwikkeling van de hoeveelheid huishoudelijk afval (kg/inwoner) in de gemeenten en de provincie Noord-Holland [CBS, 2020].

De hoeveelheid afval die wordt hergebruikt wordt bepaald door de totale hoeveelheid afval en het scheidingspercentage. Het scheiden van afval wil nog niet zeggen dat er geen grondstoffen verloren gaan en dat het opnieuw gebruiken van de grondstoffen geen extra energie vergt. Het is wel een belangrijke stap op weg naar een circulaire economie. De landelijke doelstelling voor het scheiden van huishoudelijk afval, opgenomen in het Landelijk Afvalbeheerplan 2009-2012, is aangescherpt van 65% in 2015 naar 75% in 2020. Onderstaande tabel laat zien hoeveel afval er in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** en de provincie Noord-Holland gescheiden wordt in 2020 [Gemeentelijke Duurzaamheidsindex, 2020a]. De gemeenten zijn in vergelijking met de provincie Noord-Holland goed op weg om de doelstelling van 75% afvalscheiding te halen, de **gemeente Drechterland** zit hier met 2% nog net onder.

Tabel 5.6: Percentage afvalscheiding in het jaar 2020 in de gemeenten en de provincie Noord-Holland [Gemeentelijke Duurzaamheidsindex, 2020a]

	Gemeente Stede Broec	Gemeente Enkhuizen	Gemeente Drechterland	Provincie Noord-Holland
% afvalscheiding in 2020	68%	60%	73%	44%

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', omdat de gemeenten het doel van 100 kg huishoudelijk afval per inwoner in 2020 én de doelstelling van 75% afvalscheiding in 2020 niet hebben gehaald.

Autonome ontwikkeling

Zonder aanvullend beleid neemt de druk op natuur en milieu vanwege het grondstoffengebruik de komende decennia verder toe. Met name door een verdere toename van de wereldbevolking alsook de consumptie per wereldburger wordt verwacht dat in 2060 het gebruik van grondstoffen zal zijn verdubbeld ten opzichte van 2017 [Hanemeijer et al, 2021].

In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) stelt de Rijksoverheid als doel om in 2050 geheel circulair te zijn. Het tussendoel is om in 2030 primaire abiotische grondstofgebruik (mineralen, metalen en fossiele grondstoffen) te halveren. Dit is moeilijk om te monitoren omdat er een circulaire economie niet in één getal te vangen is [Planbureau voor de Leefomgeving, 2020].

In het nationale beleid is tot nu toe vooral ingezet op de vorming van een brede coalitie met partijen in de samenleving en op facilitering van circulaire initiatieven, bijvoorbeeld door kennisontwikkeling te bevorderen en partijen samen te brengen op basis van vrijwillige afspraken zoals het Betonakkoord en het Plastic Pact. Dat past bij de startfase van het circulaire-economiebeleid. Maar vrijwilligheid en vrijblijvendheid in de aanpak zijn uiteindelijk ontoereikend voor de stevige ambitie van het kabinet om in 2050 te zijn overgeschakeld naar een volledig circulaire economie [Hanemeijer et al, 2021].

De Provincie Noord-Holland heeft een '*Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025*' opgesteld [Provincie Noord-Holland, 2021a]. Hierin staat omschreven wat de Provincie doet om de verandering naar een circulaire economie te versnellen. Er wordt onderscheid gemaakt in drie sporen waarmee ingezet wordt op de strategische en operationele doelen om de gestelde ambities te bereiken. Het gaat om de volgende sporen:

- Spoor circulair ondernemerschap en innovatie: gericht op meer circulaire bedrijven en meer (opschaling van) circulaire innovaties, met de volgende doelen:
 - Grotere kennis en inzicht in kansen van circulair ondernemen
 - Meer (opgeschaalde) circulaire innovaties
 - Voldoende fysieke en milieu-ruimte voor circulaire activiteiten
 - Meer stimulerende een minder belemmerende wet- en regelgeving
- Spoor grondstoffen: gericht op het vergroten van het circulair gebruik van grondstoffen en het gebruik van niet-hernieuwbare grondstoffen te verminderen, met de volgende doelen:
 - Meer samenwerking in grondstoffenketens op textiel, biomassa & voedsel, plastics en bouw
 - Minder afvalstromen en hoogwaardig verwerkte reststoffen
 - Grotere kennis over toepasbaarheid van bio-grondstoffen
 - Meer circulaire bouw
- Spoor eigen organisatie: *dit betreft maatregelen binnen de Provincie Noord-Holland, niet relevant voor dit aspect.*

De Provincie Noord-Holland heeft voor elk spoor en de doelen die daarbij horen acties geformuleerd en aangegeven welke partijen daarbij betrokken zijn. Dit kunnen kennisinstellingen, overheden, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties zijn. De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** hebben geen specifiek beleid gericht op verdere stimulering van de circulaire economie.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat er vanuit de Provincie Noord-Holland ingezet wordt op het vergroten van de circulaire economie maar specifiek gemeentelijk beleid ontbreekt.

Doorkijk 2040

Hoe de circulaire economie zich in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** ontwikkelt na 2030 is afhankelijk van het dan vigerende beleid. Voor een deel heeft de gemeente hier invloed op, een deel moet ook komen vanuit de marktpartijen en door innovaties.

5.5 Duurzame en slimme mobiliteit

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Duurzame en slimme mobiliteit	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> Aantal deelauto's per 100.000 inwoners [CROW, 2021a] Aantal elektrische auto's per 1.000 inwoners [Rijksdienst voor het Wegverkeer, 2021] Aantal semi(publieke) laadpalen in de gemeente [CROW, 2021b]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van indicatoren (energieverbruik, aantal deelauto's per 100.000 inwoners, aantal elektrische auto's per 1.000 inwoners, aantal (semi)publieke laadpalen en modal split fiets)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Alle indicatoren (aantal deelauto's per 100.000 inwoners, aantal elektrische auto's per 1.000 inwoners, aantal (semi)publieke laadpalen) liggen in alle gemeenten hoger dan het provinciale gemiddelde
Oranje	Een of twee indicatoren (aantal deelauto's per 100.000 inwoners, aantal elektrische auto's per 1.000 inwoners, aantal (semi)publieke laadpalen) liggen lager dan het provinciale gemiddelde
Rood	Alle indicatoren (aantal deelauto's per 100.000 inwoners, aantal elektrische auto's per 1.000 inwoners, aantal (semi)publieke laadpalen) liggen in alle gemeenten lager dan het provinciale gemiddelde

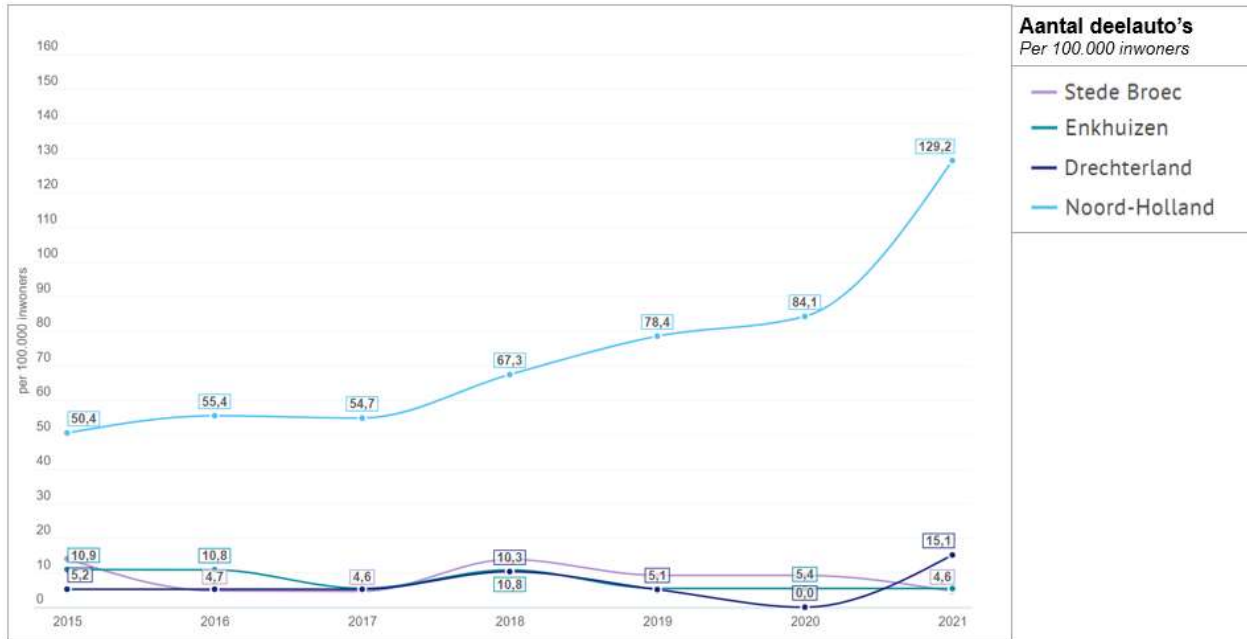
Huidige situatie

De omslag naar duurzame en slimme mobiliteit is één van de transities die actueel is in de Nederlandse samenleving. De stikstofproblematiek vraagt om nieuwe en duurzame oplossingen. Eén van die oplossingen is de overstap naar duurzame en slimme mobiliteit. Dit kunnen verschillende vormen van mobiliteit zijn, zoals deelauto's of elektrische auto's.

Deelauto's

In Figuur 5.12 [CROW, 2021a] is de ontwikkeling van het aantal deelauto's per 100.000 inwoners in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** en de provincie Noord-Holland weergegeven over de periode 2015-2021. Uit de figuur blijkt dat gemiddeld genomen in de provincie Noord-Holland veel meer deelauto's per 100.000 inwoners zijn dan in de gemeenten. Gemiddeld over de provincie Noord-Holland is er sprake van een flinke toename in het aantal deelauto's (+ 156%) sinds 2015. Voor de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** schommelt het aantal deelauto's per 100.000 inwoners tussen 2015 en 2021. Het aantal auto's per 100.000 inwoners ligt voor de gemeenten fors lager dan de 129,2 gemiddeld in de provincie Noord-Holland.

In de **gemeenten Enkhuizen en Stede Broec** is er sprake van een afname in het aantal deelauto's sinds 2015. Het gaat respectievelijk om een afname van 50% en 67%. Het aantal deelauto's in deze twee gemeenten ligt met 5,4 en 4,9 per 100.000 inwoners een stuk lager dan de 15,1 in de **gemeente Drechterland**.

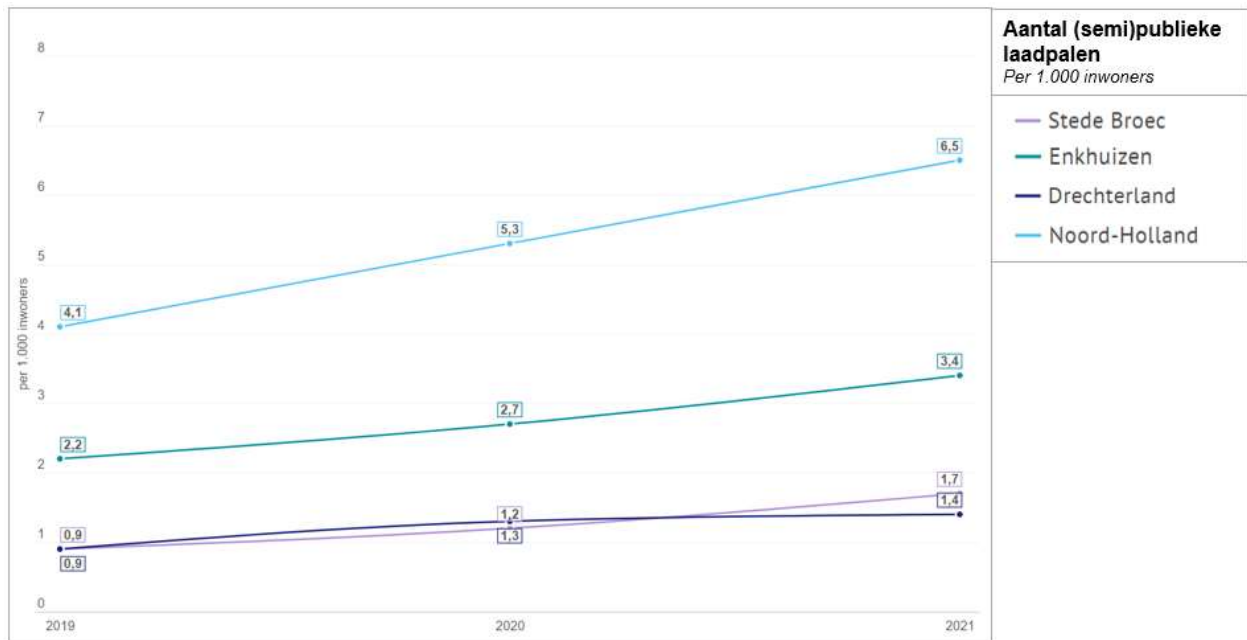
Figuur 5.12: Ontwikkeling van het aantal deelauto's per 100.000 inwoners in de periode 2015-2021 in de gemeenten en de provincie Noord-Holland [CROW, 2021a]

Elektrische auto's

Naast de opkomst van deelauto's beginnen elektrische auto's een groter aandeel te krijgen in de mobiliteit. Sinds 2014 is het aantal elektrische auto's in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** toegenomen. Op dit moment zijn er in de **gemeenten Stede Broec en Enkhuizen** 8 elektrische auto's per 1.000 inwoners en in de **gemeente Drechterland** zijn dit er 12 per 1.000 inwoners. De gemeenten lopen hierbij iets achter op het gemiddelde van de provincie Noord-Holland. Op dit moment zijn er gemiddeld 18 elektrische auto's per 1.000 inwoners in Noord-Holland [Rijksdienst voor het Wegverkeer, 2023].

(Semi)publieke laadpalen

Elektrische auto's zijn afhankelijk van laadinfrastructuur. In Figuur 5.13 is de ontwikkeling van het aantal (semi)publieke laadpalen te zien voor de periode 2019-2021. Sinds 2019 is er een geleidelijke stijging in het aantal (semi)publieke laadpalen per 1.000 inwoners. De **gemeente Enkhuizen** heeft met 3,4 laadpaal per 1.000 inwoners de meeste (semi)publieke laadpalen, gevolgd door de **gemeenten Stede Broec en Drechterland** die met respectievelijk 1,7 en 1,4 laadpaal per 1.000 inwoners gelijk optrekken. Het aantal (semi)publieke laadpalen per 1.000 inwoners in de gemeenten blijft achter bij het gemiddelde van de provincie Noord-Holland van 6,4 laadpaal per 1.000 inwoners [CROW, 2021b].

Figuur 5.13: Ontwikkeling van het aantal (semi)publieke laadpalen per 1.000 inwoners in de periode 2019-2021 in de gemeenten en de provincie Noord-Holland [CROW, 2021b]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', omdat alle drie de gemeenten op alle drie de indicatoren achterlopen op het provinciale gemiddelde.

Autonome ontwikkeling

De opkomst van nieuwe technologieën en verdergaande digitalisering heeft invloed op de mobiliteit. De opkomst van slimme, zelfrijdende voertuigen en het delen van vervoermiddelen zijn daar voorbeelden van. Tot 2030 is het de verwachting dat het aandeel auto's die deels of geheel automatisch rijden nog niet zo groot is dat er substantiële veranderingen in het wegbeeld gaan optreden [De Zwarte Hond, Goudappel Coffeng, Tauw, Rebel, 2017].

In het voorjaar van 2020 werden in Nederland ruim 64.000 deelauto's aangeboden. Dat is een flinke toename (26%) ten opzichte van 2019 [KiM, 2021]. De groei van autodelen manifesteert zich voornamelijk in de G4-steden. De verwachting is dat dit de komende jaren sterk door zal groeien. De mobiliteitseffecten van autodelen worden kleiner verondersteld dan het effect op ruimtegebruik (minder parkeerplaatsen nodig). Autodelers maken vaak minder gebruik van de auto, vaak zijn het ook mensen die anders geen auto zouden gebruiken. Mensen die veel autorijden zijn minder geneigd om te delen, omdat dat niet praktisch wordt bevonden [De Zwarte Hond, Goudappel Coffeng, Tauw, Rebel, 2017]. Voor personenvervoer zijn substantiële positieve effecten van nieuwe ontwikkelingen als zelfrijdende auto's en autodelen op de bereikbaarheid in 2030 niet te verwachten. Het slimmer delen en combineren van ladingen kan in het goederenvervoer mogelijk nog wel winst opleveren, waardoor minder vrachtverkeer nodig is [De Zwarte Hond, Goudappel Coffeng, Tauw, Rebel, 2017].

Voor de regio Westfriesland is in 2023 de Regionale Agenda Mobiliteit gepubliceerd. Binnen deze agenda zijn vier ambities opgenomen, waarvan er één gericht is op duurzame mobiliteit namelijk 'Mobiliteit van de toekomst'. Het bereiken van deze ambitie vraagt om een integrale benadering van het mobiliteitssysteem; slim, schoon en veilig. Hiervoor zijn verschillende maatregelen bedacht, waarvan de volgende van toepassing zijn op de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**:

- Werkgeversaankpak: het woon-werkverkeer in de regio Noord-Holland Noord duurzamer te maken en terug te dringen.
- Laadinfrastructuur: het opzetten van een dekkend laadinfrastructuur netwerk
- Verschuiving van auto naar duurzame mobiliteit stimuleren (trein HOV-bus en fiets): creëren van de juiste randvoorwaarden voor het stimuleren van een modal shift (bijv. parkeerbeleid).

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat er met Regionale Agenda Mobiliteit ingezet wordt op het vergroten van het aandeel duurzame en slimme mobiliteit. De maatregelen zijn nog vaag en niet concreet genoeg om aan te nemen dat er sprake is van een verbetering naar kwaliteitsniveau 'oranje'.

Doorkijk 2040

De verwachting is dat technologische ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit na 2030 verder door ontwikkelen, waardoor duurzame vormen van vervoer steeds vaker voor zullen komen. Het is daardoor aannemelijk dat het kwaliteitsniveau op het vlak van duurzame en slimme mobiliteit na 2030 verder verbetert.

5.6 Hitte

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Hitte	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> Ervaring gevoelstemperatuur Stedelijk hitte eiland effect (UHI-score)
Beschikbare referentiewaarden	Beoordeling van een specialist op basis van de mate van ervaren gevoelstemperatuur en het stedelijk hitte eiland effect
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Overal of bijna overal is de ervaren gevoelstemperatuur comfortabel of een beetje warm en binnen de bebouwde kom ligt het stedelijk hitte eiland effect tussen de 0°C en 1°C.
Oranje	Overal of bijna overal is de ervaren gevoelstemperatuur warm en/of binnen de bebouwde kom ligt het stedelijk hitte eiland effect tussen de 1°C en 2°C.
Rood	Overal of bijna overal is de ervaren gevoelstemperatuur heet tot zeer heet en binnen de bebouwde kom ligt het stedelijk hitte eiland effect boven de 2°C.

Huidige situatie

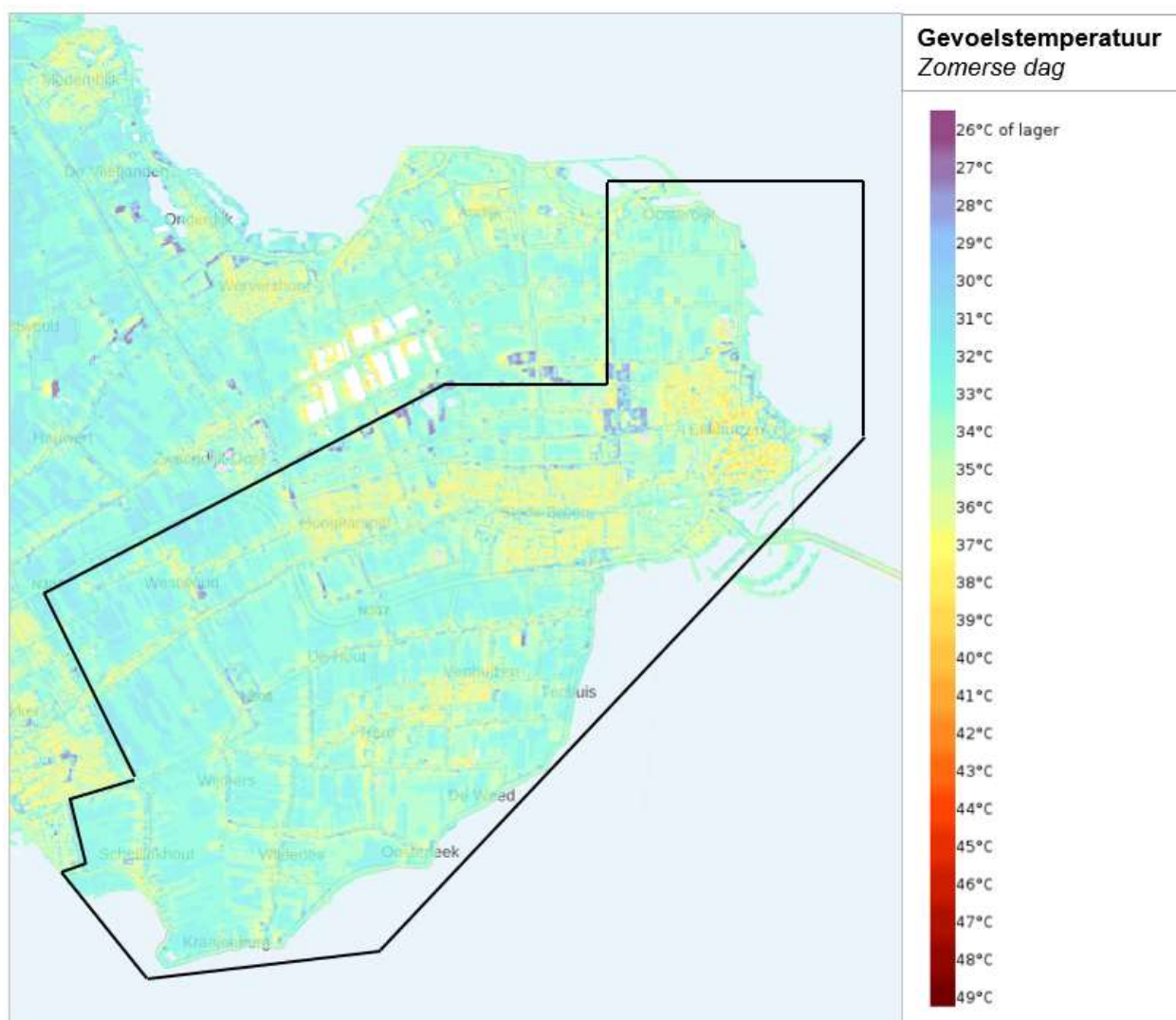
De kans op een zomerse dag en een hittegolf is vergeleken met het begin van de vorige eeuw sterk vergroot. Door de klimaatverandering zullen hete zomers en hittegolven (zoals die van de afgelopen zomers) frequenter voorkomen. Met het toenemen van het aantal zomerse dagen en hittegolven (met hoge nachtelijke temperaturen) neemt ook de kans toe op hittestress in bebouwd gebied. Daarnaast draagt het percentage verhard oppervlak zoals weergegeven in figuur 4.24 (in paragraaf 4.3.3 over wateroverlast) bij aan hittestress in bebouwd gebied.

Hittestress kan effect hebben op beweegbare infrastructuur, zoals bruggen die niet meer opengaan. Daarnaast kan het de kans op legionella vergroten, doordat waterleidingen te heet worden. Voor de mate van hittestress wordt gekeken naar de verhouding verharding in relatie tot aanwezigheid van groen en water. Groen en water kunnen een verkoelend effect hebben en zorgen voor verdampingskoeling. Onder groen worden bomen, struiken en lage vegetatie zoals gras verstaan. Bij veel verharding is er minder verdamping door planten, waardoor het warmer kan worden. Door de aanwezigheid van gebouwen koelt het 's nachts ook minder snel af; de warmte blijft tussen gebouwen hangen. In landelijke gebieden kan hitte effecten hebben op de biodiversiteit, infrastructuur, waterleidingen en toename van blauwalg en verwarming van koelwater.

Hittestress is verbonden aan de ervaren gevoelstemperatuur, wat afhankelijk is van de luchtvochtigheid, windsnelheid, temperatuur van de aangevoerde lucht, warmte- en zonnestraling en antropogene warmte. In onderstaande Figuur 5.14 is de gevoelstemperatuur op een zomerse dag in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** weergegeven. In Tabel 5.7 staat het fysiologisch stressniveau in relatie tot de gevoelstemperatuur. Uit de figuur blijkt dat in het landelijk gebied binnen de gemeenten overwegend sprake is van lichte tot matige hittestress (ervaring beetje warm tot warm) met temperaturen tot 35° Celsius. In de bebouwde gebieden ligt de gevoelstemperatuur hoger, tussen de 35 en 41 graden. Hier is sprake van grote hittestress (ervaring heet) en dat is tevens in gebieden waar kwetsbare objecten aanwezig zijn zoals onderwijsinstellingen, ziekenhuizen, ouderenwoningen/tehuizen etc.

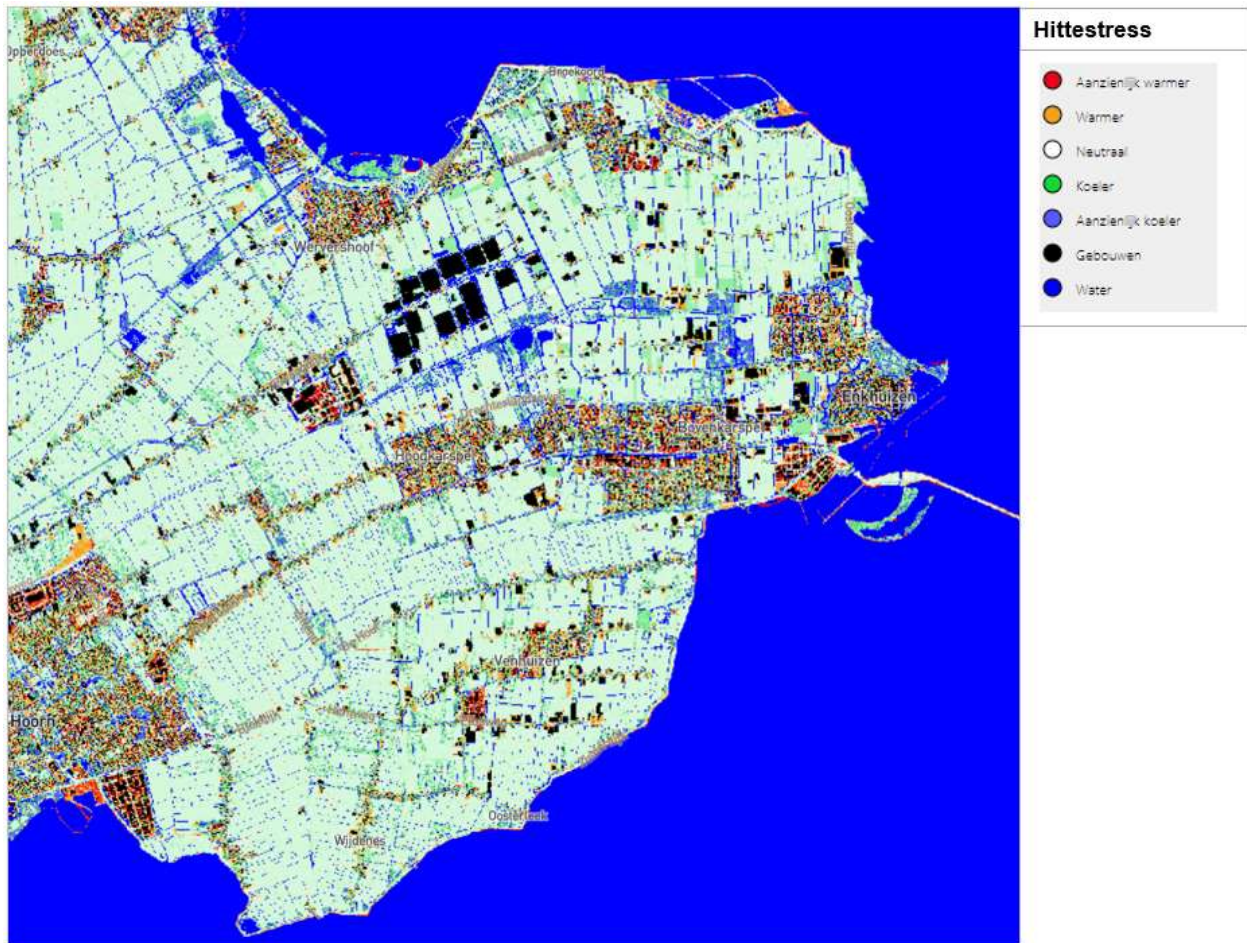
Tabel 5.7: Ervaring en fysiologisch stressniveau per gevoelstemperatuur.

Gevoelstemperatuur (°C)	Ervaring	Fysiologisch stressniveau
18-26	Comfortabel	Geen stress
26-29	Beetje warm	Lichte hittestress
29-35	Warm	Matige hittestress
35-41	Heet	Grote hittestress
>41	Zeer heet	Extreme hittestress

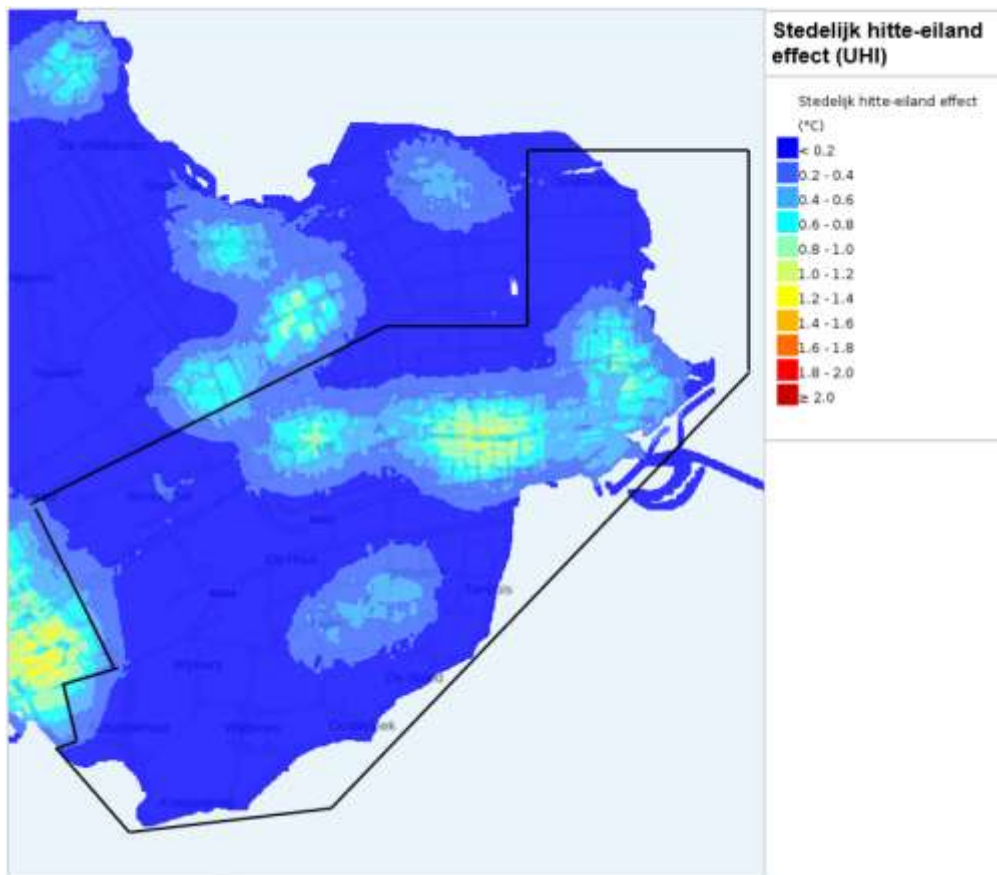
Figuur 5.14: Gevoelstemperatuur op een zomerse dag in de gemeenten [Atlas van de leefomgeving, 2023a]

In Figuur 5.15 is een kaart van de hittestress in de huidige situatie opgenomen. Hittestress is persoonsgebonden. De oppervlaktetemperatuur en luchttemperatuur zijn meetbaar, maar de gevoelstemperatuur is per persoon anders. Dit geldt ook voor de mate waarin mensen bestand zijn tegen uv-straling en luchtvochtigheid. Uit deze figuur is af te leiden dat hittestress met name speelt op de bedrijventerreinen en industrieterreinen in de gemeenten, rond winkelcentra en in de historische binnenstad van de stad Enkhuisen. Op deze locaties zijn vaak ook (grote) gebouwen te vinden met veel verhard oppervlak.

Figuur 5.15: Hittestress in de gemeenten [Klimaatatlas, 2023]

In Figuur 5.16 is het stedelijk hitte-eiland effect (UHI) weergegeven voor de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**. Het UHI is het gemiddelde luchttemperatuurverschil tussen de stedelijke en omliggende landelijke gebieden. Het UHI is het sterkst 's nachts. Het zorgt ervoor dat de luchttemperatuur 's nachts minder daalt waardoor met name gevoelige bevolkingsgroepen (baby's, kinderen, ouderen) gezondheidseffecten ondervinden. Te veel warmte kan leiden tot vermoeidheid, concentratieproblemen, duizeligheid en hoofdpijn. De kaart geeft een voorspelling van het stedelijke hitte-eiland effect op basis van verschillende onderliggende kaartgegevens: de bevolkingsdichtheid, windsnelheid, hoeveelheid groen, water en verharding. Uit dit figuur kan afgeleid worden dat er met name in en rond het centrum van de **gemeente Stede Broec** een UHI is met temperatuurstijgingen tussen de 0,8°C en 1,4 °C. In andere kernen is dat minder met op sommige locaties temperaturen tot 1,2 °C. In het buitengebied ligt de UHI laag, tot 0,6 °C.

Figuur 5.16: Stedelijk hitte-eiland effect (UHI) in de gemeenten (globaal weergegeven in zwarte omlijnning) [Atlas van de leefomgeving, 2023a]

De regio Westfriesland heeft een gezamenlijke klimaatstresstest laten uitvoeren die resultaten per gemeente presenteert [Westfriesland Klimaatbestendig, 2020]. In die stresstest zijn de belangrijkste risico's van hittestress benoemd, deze zijn als volgt algemeen en per gemeente:

Algemeen

- Kinderen vormen een risicogroep als het gaat om hittestress. Verschillende scholen en kinderdagverblijven in de **gemeenten Stede Broec** en **Enkhuizen** bevinden zich in oudere gebouwen. Vooral gebouwen met slechte isolatie, platte daken en gebouwen zonder airconditioning of ventilatie wordt het soms erg warm. In deze gebouwen kan hittestress optreden. Kinderen kunnen hierdoor last krijgen van vermoeidheid, concentratieproblemen, hoofdpijn en uitdroging.
- Staal van spoorlijnen kan uitzetten door hitte. Dit kan invloed hebben op het treinverkeer in de gemeente. Dit kan tijdelijk een grote impact hebben, omdat er relatief veel trein forenzen zijn in het gebied.

Stede Broec

- Met hittestress in de buitenruimte rond scholen valt het in de **gemeente Stede Broec** relatief gezien mee, toch is voldoende schaduw een aandachtspunt.
- De openbare ruimte op bedrijventerreinen loopt op warme dagen flink op. Dit is ook het geval op het bedrijventerrein langs de industrieweg. Hoe groot de impact is op bedrijven verschilt sterk per bedrijf.

- Momenteel worden teken en muggen nog niet als een groot probleem ervaren in de **gemeente Stede Broec**. Teken komen echter wel steeds meer voor, locaties als recreatiebos 'het Streekbos' is hiervoor een aandachtspunt. Op langere termijn zouden door muggen overgebrachte ziektes een probleem kunnen worden in Nederland. Daar is nu echter nog geen sprake van.
- Buitenfestivals kunnen een risico vormen op heel hete dagen.

Enkhuizen

- Thuiswonenden ouderen in het centrum van de **gemeente Enkhuizen** zijn op warme dagen een punt van aandacht. Voor hen is het niet gemakkelijk om dicht bij hun huis verkoeling te zoeken.
- De scholen in het centrumgebied en het RSG bevindt zich in een gebied met weinig schaduw waardoor in de buitenruimte om deze scholen hittestress kan optreden.
- De openbare ruimte op bedrijventerreinen loopt op warme dagen flink op. Dit is ook op de bedrijventerreinen in het zuiden van de **gemeente Enkhuizen** duidelijk zichtbaar. Hoe groot de impact is op bedrijven verschilt sterk per bedrijf.
- Hittestress bij bedrijven binnen kan een risico vormen: bijvoorbeeld bij productie of visverwerkingsbedrijven. Hier ligt een verantwoordelijkheid bij bedrijven zelf.

Drechterland

- De hittekaart geeft een indicatie van hittestress in de buitenruimte. Bedrijventerreinen warmen vaak flink op en dat zien we ook terug op het bedrijventerrein Zuiderkogge bij Venhuizen. Hittestress buiten wordt gezien het type bedrijven maar beperkt als een probleem gezien.
- Hittestress bij bedrijven binnen kan een risico vormen: vooral bij bedrijven waar veel personeel aanwezig is. Hier ligt een verantwoordelijkheid bij bedrijven zelf.
- In Schellinkhout ligt een recreatieterrein langs het Markermeer met weinig begroeiing. Hier kan het voor bepaalde doelgroepen op warme dagen door gebrek aan schaduw onprettig warm worden.

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat de ervaring van warmte binnen de bebouwde kom 'heet' is en stedelijk hitte-eiland effect (UHI) in de bebouwde kom tot lokaal 1,4°C oploopt. In het buitengebied is de ervaren gevoelstemperatuur lager en loopt het stedelijk hitte-eiland effect op tot 0,6°C.

Autonome ontwikkeling

Volgens de KNMI' 14-klimaatscenario's worden de zomers rond 2050 1 tot 2,3 °C warmer ten opzichte van de periode 1981-2010. Door de klimaatverandering komen hete zomers en hittegolven (zoals die van 2018) frequenter voor. De kans op hitte in het stedelijk gebied zal daarom toenemen. Dit zal negatieve gevolgen hebben voor de gezondheid van de mens en de arbeidsproductiviteit.

In 2050 dient Nederland helemaal klimaatbestendig en waterrobuust te zijn ingericht (Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie). De Westfriese gemeenten, waaronder de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland**, hebben hiervoor in maart 2021 een gezamenlijke ambitie voor klimaatadaptatie vastgesteld. Dit komt neer op een gelijke bescherming ondanks een veranderend klimaat (Ambitie B). Bij het vaststellen van de ambitie zijn er ook een bijbehorende strategie en uitvoeringsagenda vastgesteld om in 2050 ook daadwerkelijk klimaatbestendig te zijn.

De strategie is de weg naar de stip op de horizon die met een bepaald ambitieniveau gezet wordt. Er zijn vier bouwstenen die onderdeel zijn van de strategie met als doel een samenhangende aanpak te realiseren, deze bouwstenen zijn te zien in Figuur 5.18.

- Risico gestuurd prioriteren geeft aan hoe met de geïdentificeerde risico's uit de stresstest wordt omgegaan.
- Eenduidige aanpak geeft invulling aan de wijze waarop gemeenten zowel gezamenlijk als individueel de aanpak borgen. Gericht op de manier hoe het beleid aangepast wordt en afspraken gemaakt worden over het uitvoeren van maatregelen.
- Iedereen doet mee gaat over hoe de rolverdeling tussen de overheid, bewoners, bedrijven en andere stakeholders geregeld is.
- Aanhaken maatschappelijke thema's gaat over de relatie tussen klimaatadaptatie en andere beleidsterreinen en hoe daarmee wordt omgegaan.

Figuur 5.17: Bouwstenen klimaatadaptatie strategie Westfriesland

Per gemeente is er een uitvoeringsagenda opgesteld [Westfriesland Klimaatbestendig, 2020]. Veel opgaven op gebied van klimaatadaptatie liggen binnen het ruimtelijk domein, maar been ook hun uitwerking op het sociaal domein. Met name de maatregelen voor het tegengaan van het thema hittestress dienen (ook) binnen het sociaal domein verankerd te worden. Voor hittestress zijn tot nu toe de volgende twee uitgangspunten geformuleerd:

- We lossen knelpunten op voor kwetsbare groepen in onze samenleving. Dit zijn met name jonge kinderen en ouderen.
- We verhogen het comfort op warme plekken (zoals pleinen) en zetten in op integrale vergroening

Hieronder staan de acties met betrekking tot hittestress voor de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** opgesomd.

Lokaal:

- Agenderen aanpak hitte scholen, en;
- Agenderen aanpak hitte verpleeghuizen.
- Wijkgerichte aanpak klimaatbestendige inrichting (2021-2025): het doel is te borgen dat alle wijken in 2050 klimaatbestendig zijn ingericht. Dit betekent dat bij een bui van 60 mm/uur geen schade ontstaat en dat er voldoende rekening is gehouden met hitte en droogte.
- Kansencarta SED: het doel van het project is het borgen van kansen voor klimaatadaptatie bij (her)inrichting van wijken en dat maatregelencombinaties worden gevonden die waarde toevoegen. Op basis van de meerjaarlijkse programmering van de grotere ingrepen in de (openbare) ruimte die gepland staan stellen we een kansencarta op voor klimaatadaptatieve maatregelen.

Regionaal:

- Agenderen relatie waterrecreatie, klimaatadaptatie en gezondheid;
- Voorkomen gezondheidsrisico's hittestress;
- Inventarisatie risico's vitale infrastructuur (2022-2024) met als doel het voorkomen van problemen aan vitale infrastructuur (hoofdwegen, elektriciteit, rioolwaterzuivering en drinkwatervoorziening), en;

- Agenderen hittestress en droogte landbouw.

In 2022 is een Inspiratieboek Klimaatadaptatie en Biodiversiteit Westfriesland opgesteld [Westfriesland Klimaatbestendig, 2022]. Het boek bevat concrete maatregelen die specifiek toepasbaar zijn in Westfriesland. Deze maatregelen dienen als inspiratie voor toepassing in projecten zodat hiermee de ambitie voor klimaatadaptatie in Westfriesland worden gerealiseerd. In dit Inspiratieboek is visueel gemaakt hoe klimaatadaptatie- en biodiversiteitsmaatregelen een plek kunnen krijgen in de openbare ruimte van Westfriesland. Daarnaast is zijn er bovenregionaal afspraken gemaakt voor klimaatbestendige nieuwbouw. Er is intentieovereenkomst 'klimaatbestendige nieuwbouw' gesloten tussen alle gemeenten in de metropoolregio Amsterdam en het beheergebied van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Hierin staan afspraken over de manier waarop alle samenwerkende partijen klimaatbestendige nieuwbouw willen gaan realiseren. In dit gebied gelden nu dezelfde afspraken voor klimaatbestendige nieuwbouw. Dit is een basis om met alle partijen bij gebiedsontwikkeling samen te werken aan klimaatbestendige nieuwbouw. Eén van de afspraken in de intentieovereenkomst is het hanteren van eenzelfde basisveiligheidsniveau. Dit houdt in dat er nu is vastgelegd wat er concreet nodig is om de toenemende risico's op wateroverlast, hitte en droogte het hoofd te bieden.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat er autonoom sprake is van een toename van de zomerse temperaturen als gevolg van klimaatverandering en daarmee risico's op hittestress. Er wordt met de klimaatadaptatiestrategie ingezet op klimaatbestendigheid tegen o.a. hitte.

Doorkijk 2040

De verwachting is dat de gevolgen van klimaatverandering (onder andere warmere zomers) na 2030 verder doorzetten. Het hiterisico in bebouwd gebied neemt dan niet af en kan afhankelijk van toekomstige beleidsinzet tot een verslechtering leiden ten opzichte van 2030.

5.7 Droogte en grondwater

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Droogte en grondwater	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> Risico op droogtestress [Klimaat-effectatlas, 2023] De gemiddelde hoogste en laagste grondwaterstand (GLG en GHG) [Klimaatatlas, 2023]
Beschikbare referentiewaarden	Beoordeling van een specialist op basis van droogtestresskaart en de droogtegevoeligheid van grondwaterafhankelijke natuur
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Overal of bijna overal is op basis van de droogtestresskaart sprake van geen risico of een laag risico op droogtestress en de gemiddelde grondwaterstand ligt in meer dan 95% van het gebied tussen -0.5 en -1,5 meter t.o.v. maaiveld
Oranje	Overal of bijna overal is op basis van de droogtestresskaart sprake van een gemiddeld risico op droogtestress en/of de gemiddelde grondwaterstand ligt tussen de 75% en 95% van het gebied tussen -0.5 en -1,5 meter t.o.v. maaiveld
Rood	Overal of bijna overal is op basis van de droogtestresskaart sprake van een hoog risico op droogtestress en de gemiddelde grondwaterstand ligt in minder dan 75% van het gebied tussen -0.5 en -1,5 meter t.o.v. maaiveld

Huidige situatie

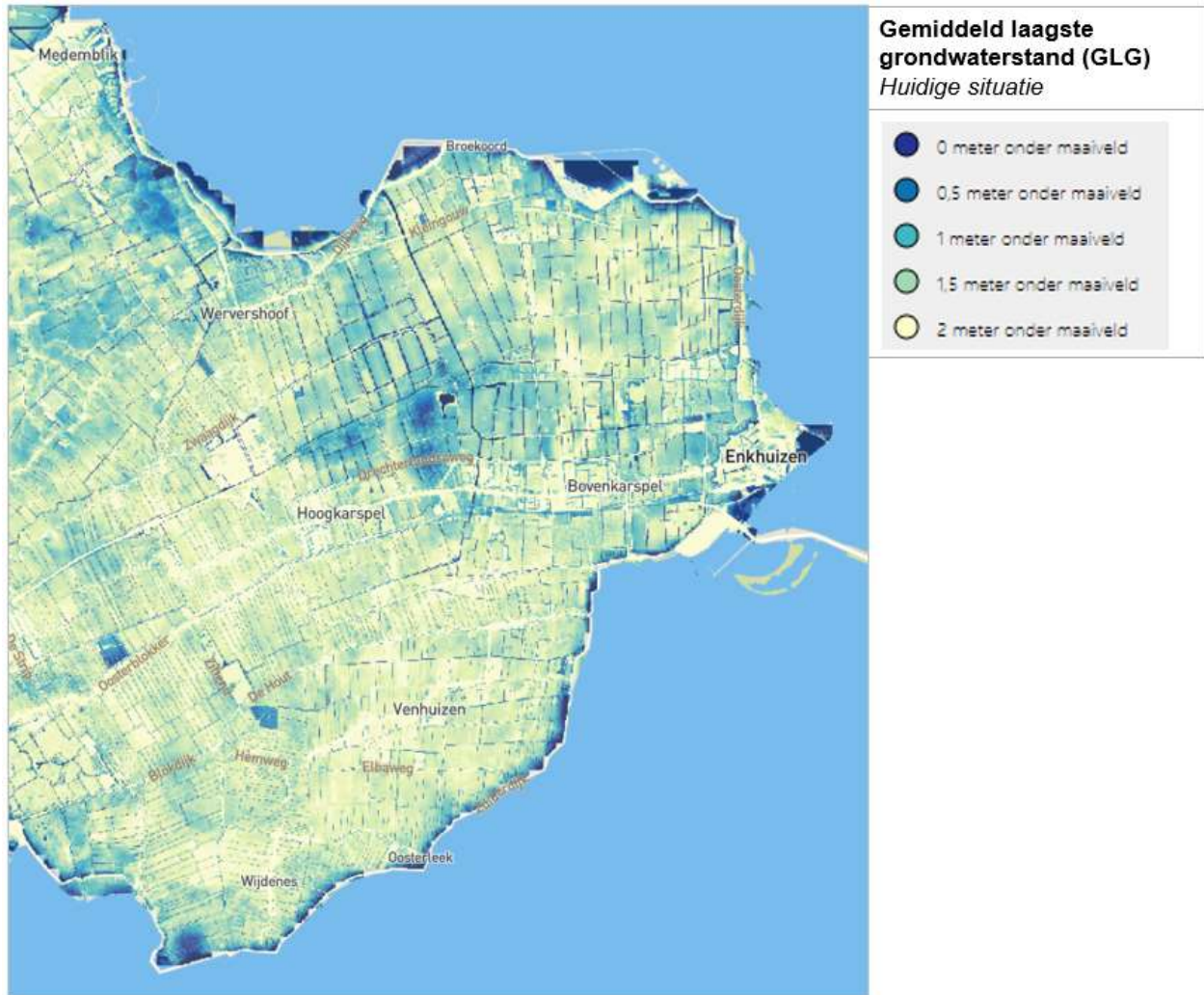
Grondwaterstand

Grondwater is het water dat zich in de grond bevindt. De hoogte van het grondwater wordt de grondwaterstand genoemd. Als de grondwaterstand niet optimaal is kan er sprake zijn van grondwateroverlast of grondwateronderlast. Bij grondwateroverlast ligt de grondwaterstand te hoog, dit kan leiden tot overlast en schade in de vorm van natte kelders en kruipruimten. Overlast kan veroorzaakt worden door een natuurlijke oorzaak zoals extreme neerslag of de samenstelling van de bodem. Bij grondwateronderlast is er sprake van een te lage grondwaterstand. Dit heeft gevolgen voor onder andere funderingen van huizen gebouwen en leiden tot bijvoorbeeld paalrot en verzakkingen van huizen en gebouwen.

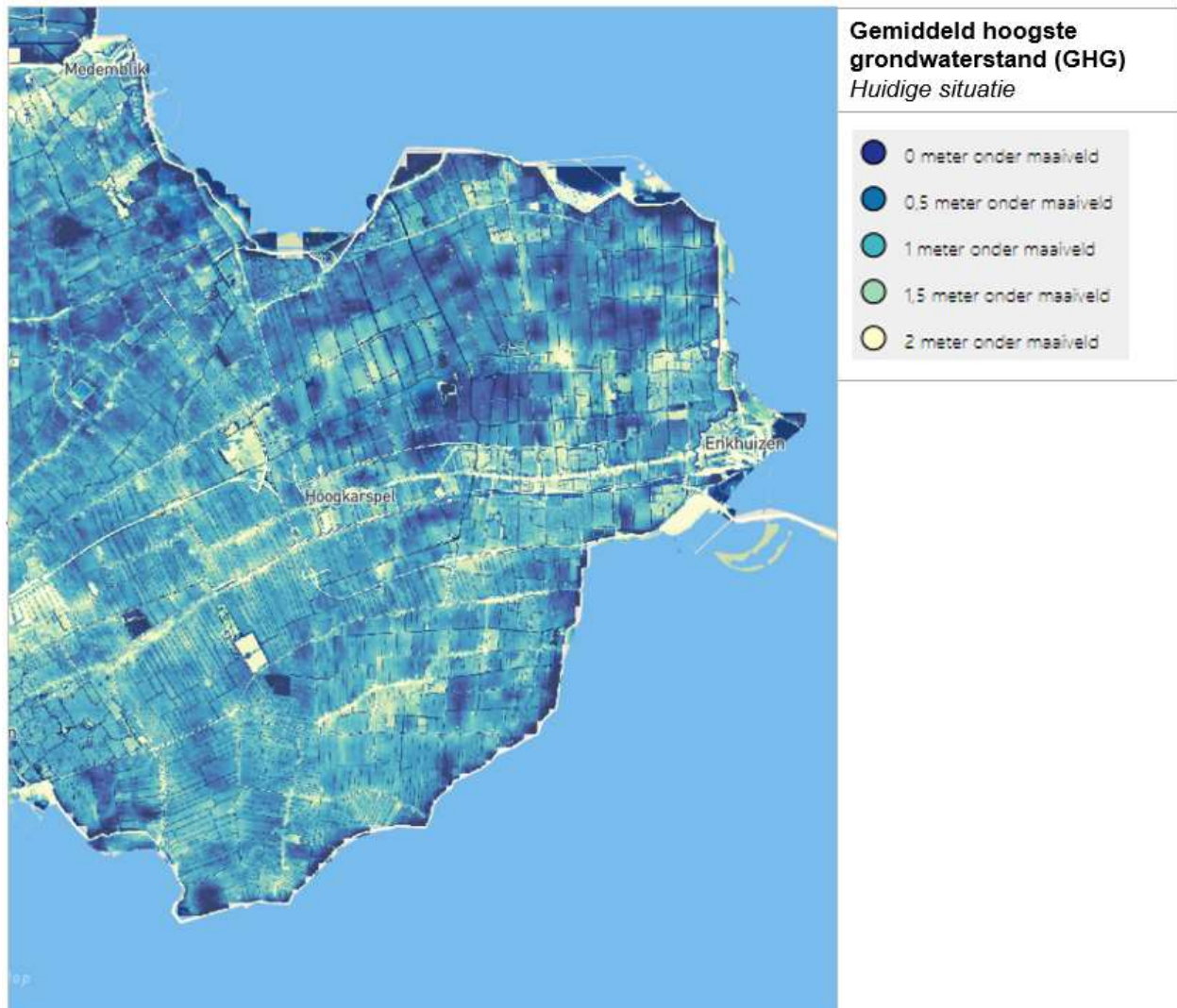
Een grondwaterstand tussen de 0,6 meter en 1,5 meter onder het maaiveld kan als een optimum gezien worden in het bebouwde gebied. Boven de 0,6 meter is er verhoogd risico op het onderlopen van kelders of kruipruimtes, onder de 1,5 meter is er risico op het droogvallen van paalfunderingen.

Onderstaande Figuur 5.18 laat de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) zien in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**. Hieruit blijkt dat voor het grootste deel van deze gemeenten de GLG op meer dan 1,5 meter onder maaiveld ligt. Er zijn wat uitzondering, in de **gemeente Drechterland** zijn er enkele gebieden langs het Markermeer waar de GLG tussen de 1 en 1,5 meter onder maaiveld ligt. In het zuidelijkste puntje van de **gemeente Drechterland** ligt de GLG net onder maaiveld tot een diepte van 1 meter. Ook in de **gemeente Enkhuizen** is er een strook waar de GLG op maaiveldniveau ligt.

In Figuur 5.19 is de gemiddeld hoogste grondwaterstand te zien (GHG). Hieruit is af te leiden dat de gemiddelde grondwaterstand in het buitengebied op minder 1 meter onder maaiveld ligt, op sommige locaties zelf hoger op minder dan 0,5 meter onder maaiveld. In de dorpen en kernen ligt de GHG lager, namelijk op 1,5 tot 2 meter onder maaiveld.

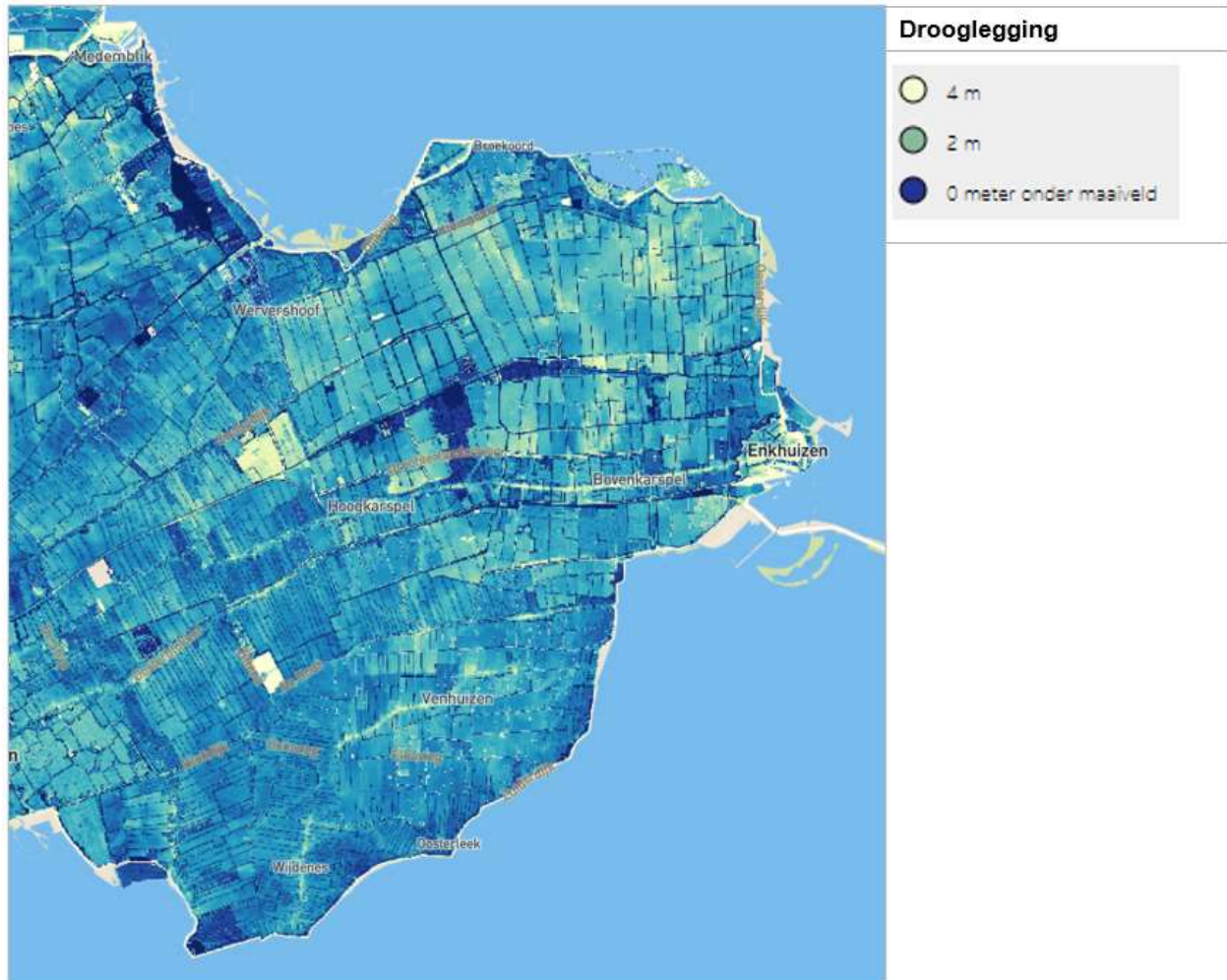
Figuur 5.18: Gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) in de gemeenten in de huidige situatie [Klimaatatlas, 2023]

Figuur 5.19: Gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) in de gemeenten in de huidige situatie [Klimaatatlas, 2023]

Drooglegging

Onderstaande Figuur 5.20 laat de drooglegging in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** zien. Dit laat zien welke delen van de gemeenten gevoelig zijn voor droogte. Drooglegging is het verschil tussen het maaiveld en de waterstand in het oppervlaktewater. In bemaal gebied geeft dit een indicatie van de te verwachten minimale en maximale grondwaterstanden. Uit de figuur blijkt dat drooglegging weinig voorkomt in de **gemeente Drechterland**, maar meer in het noordelijke deel van de **gemeente Enkhuizen** en in het historisch centrum van de stad Enkhuizen. Daar is de drooglegging op sommige locaties 4 meter.

Figuur 5.20: Drooglegging in de gemeenten [Klimaatatlas, 2023]

Gevolgen grondwaterstand

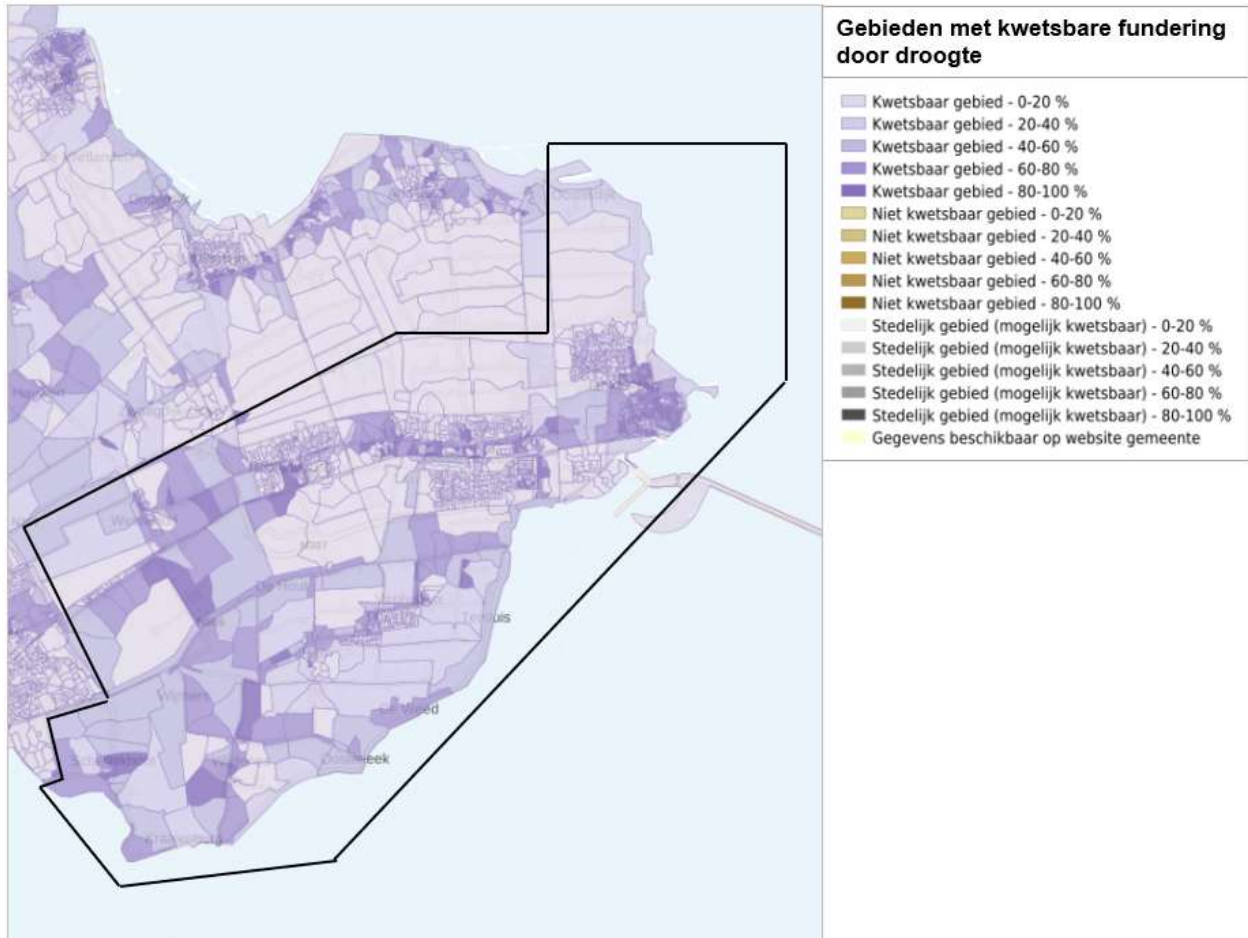
Een veranderende of lage grondwaterstand kan gevolgen hebben voor de gebouwde omgeving en kwaliteit van de grond. Hieronder wordt achtereenvolgens kwetsbare fundering, verzilting en droogtestress beschreven.

Kwetsbare fundering

Onderstaande Figuur 5.21 laat kwetsbare funderingen zien door droogte. Houten funderingen zijn onder meer gevoelig voor paalrot door schimmel. Houten funderingen moeten onderwater staan, anders gaan ze rotten. Vooral gebouwen in de veen- en kleigebieden lopen kans op problemen met de houten fundering door minder draagkracht, deze gebieden zijn op de kaart aangegeven met paarse kleuren.

Klimaatverandering is ook een oorzaak van paalrot in de veen- en kleigebieden. Het grondwaterpeil zakt door droogte waardoor palen boven water komen te staan, en vervolgens gaan rotten. Ook in gebieden waar zout- en gaswinning is, is de bodem zwakker. Over het algemeen geldt dat de fundering vooral in steden in West- en Noord-Nederland kwetsbaar is.

Uit onderstaande figuur blijkt dat de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** zijn aangewezen als gebieden met kwetsbare funderingen door droogte. Met name in de kernen is er sprake van kwetsbare gebieden 60-100%. Het buitengebied lijkt minder kwetsbaar.

Figuur 5.21: Gebieden met kwetsbare funderingen door droogte [Atlas van de leefomgeving, 2023a]

Figuur 5.22 laat vervolgens het risico zien op paalrot in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**. Hieruit blijkt dat het risico zeer laag is, ondanks dat het gebied bestaat uit kwetsbare funderingen.

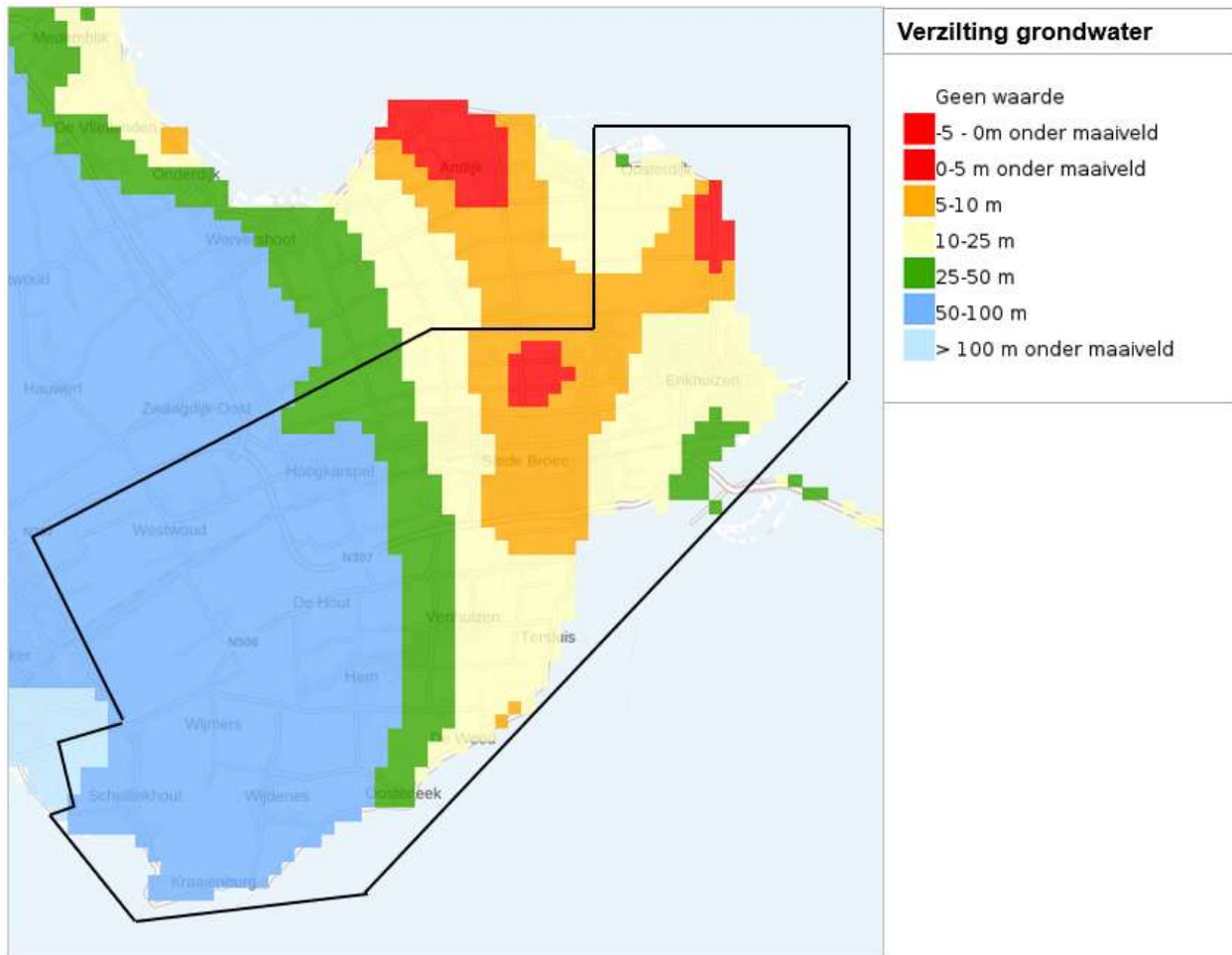

Figuur 5.22: Risico op paalrot in de gemeenten als gevolg van een lage grondwaterstand [Klimaat-effectatlas, 2023]

Verzilting

Een goede waterkwaliteit is belangrijk voor mens, natuur en bedrijven. Industrie en landbouw stellen steeds hogere eisen aan de kwaliteit van het water. In de dichtbevolkte waterrijke delta van West-Nederland is schoon en gezond water belangrijk voor mens, natuur en bedrijven. Het gaat dan om water waar niet te veel voedingsstoffen en geen vervuilende stoffen in zitten. Verzilting kan grote gevolgen hebben voor de landbouw, natuur, waterkwaliteit. Verzilting ontstaat door extreme droogte en een tekort aan de aanvoer van zoet water, waardoor het zoute water de kans krijgt om Nederland verder in te stromen of wanneer zout kwelwater aan de oppervlakte komt. Daarnaast kan de uitslag van polderwater op de boezem leiden tot verzilting. Zeespiegelstijging en bodemdaling kunnen dit effect versterken.

Onderstaande Figuur 5.23 laat verzilting van het grondwater in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** zien. Hieruit blijkt dat met name de oostkant van de gemeenten verzilting relatief dicht onder de oppervlakte zit (tussen de 9 en 25 meter). Hoe verder naar het westen, hoe dieper de verzilting zit (tussen de 25 en 100 meter). Met name in het oosten van de gemeenten bestaat het risico op verzilting van het grondwater.

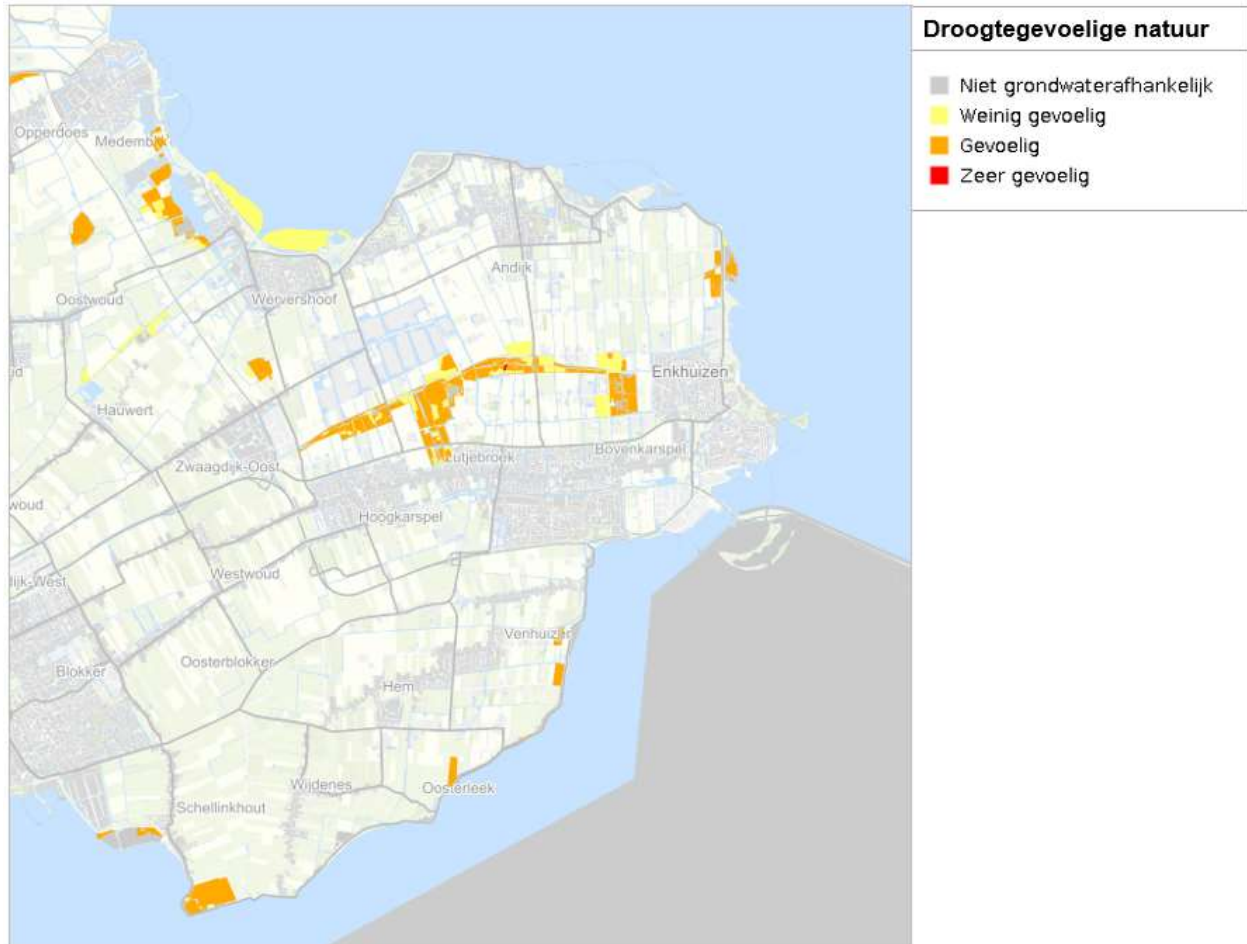

Figuur 5.23: Verzilting van het grondwater in de gemeenten [Atlas van de leefomgeving, 2023a]

Droogte

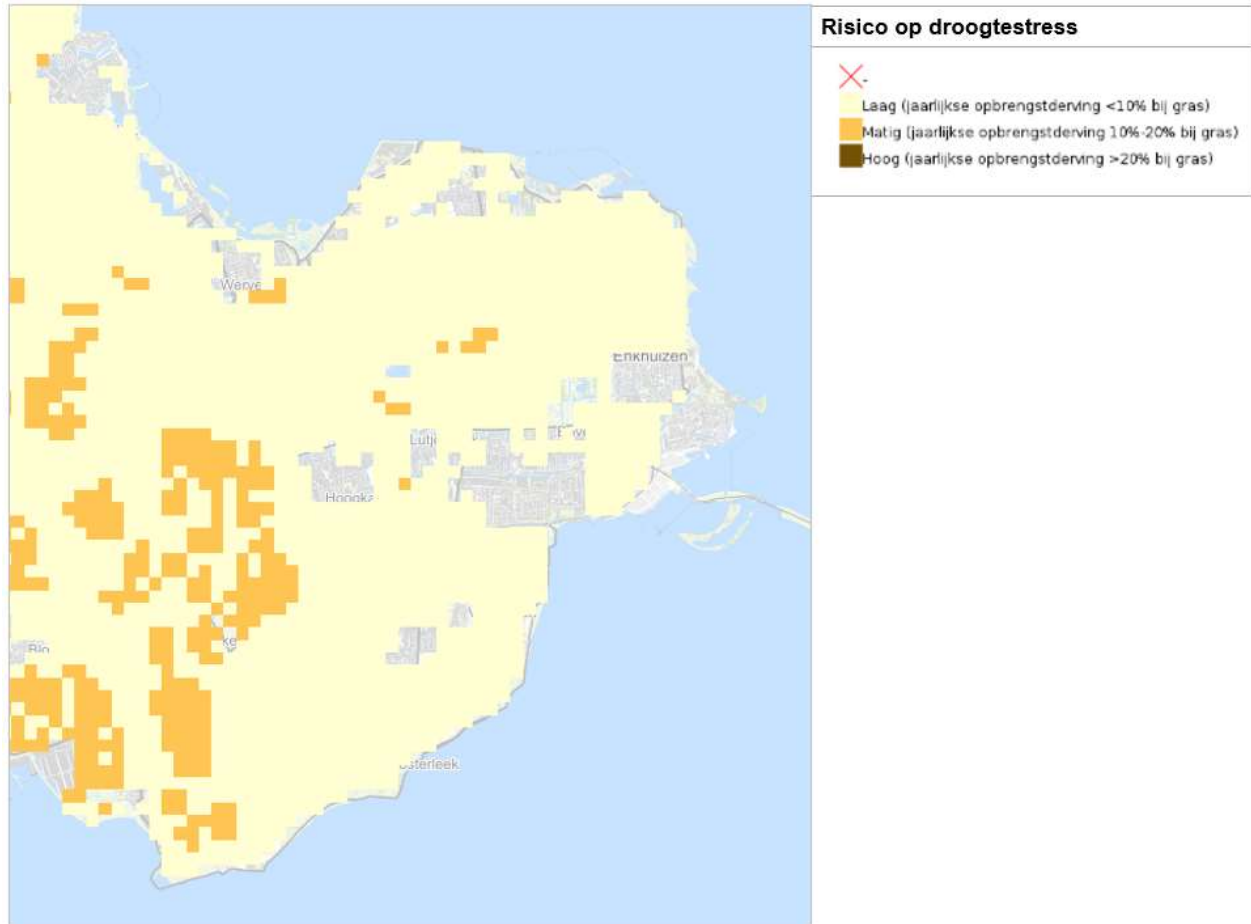
In de zomers zal Nederland vaker te maken krijgen met droogte [KNMI, 2011]. Zoet water wordt dan schaarser door zoute kwel en een grotere watervraag. Als in droogteperiodes veel grondwater wordt onttrokken kan droogtestress ontstaan. Droogtestress komt voor wanneer de bodem zover uitdroogt dat planten niet meer optimaal kunnen verdampen. Dit kan onder andere ontstaan door een neerslagtekort. Het kan met name voorkomen in bodems met een diepe grondwaterstand beneden het maaiveld en met een grove textuur, zoals grof zand. Op zware kleigrond kan ook droogtestress ontstaan. Droogtestress kan negatieve gevolgen hebben voor de gewasopbrengst in de landbouw, de natuur, bodemdaling en de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater. Droogte wordt beoordeeld aan de hand van de omvang van gebieden met droogtestress. Dit betreft gebieden buiten de bebouwde kom waar sprake is van grasland [KWR water, 2017].

Onderstaande Figuur 5.24 laat droogtegevoelige natuur in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** zien. Er zijn maar enkel gebieden die gevoelig zijn voor droogte, daarnaast zijn er gebieden die weinig gevoelig zijn. Droogtegevoelige natuur ligt met name in de **gemeente Stede Broec**, maar ook in het noorden van de **gemeente Enkhuizen** en langs de Markermeerdijk in de **gemeente Drechterland**.

Figuur 5.24: Droogtegevoelige natuur in de gemeenten [Atlas van de leefomgeving, 2023a]

Tenslotte geeft Figuur 5.25 het risico op droogtestress weer. Hieruit blijkt dat een groot deel van de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** een laag risico op droogtestress kent. Het verlies van opbrengst van het gras (opbrengstderving) is hier minder dan 10%. Aan de westkant van de **gemeente Drechterland** zijn gebieden met een matig risico op droogtestress, hier is de opbrengstderving van gras 10% tot 20%.

Figuur 5.25: Risico op droogtestress in natuur [Klimaat-effectatlas, 2023]

De regio Westfriesland heeft een gezamenlijke klimaatstresstest laten uitvoeren die resultaten per gemeente presenteert [Westfriesland Klimaatbestendig, 2020]. Westfriesland profiteert van de ligging langs het IJsselmeer/Markermeer, waardoor Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier het gebied in principe altijd van voldoende zoet water kan voorzien. Toch zijn er effecten van droogte. In die stresstest zijn de belangrijkste risico's van droogte benoemd, deze zijn als volgt algemeen en per gemeente:

Stede Broec

- Het bouwjaar en de locatie van een wijk kunnen een indicatie geven van de te verwachten gevoeligheid van bebouwing voor het zakken van de grondwaterstand ten gevolge van droogte. Schade door droogte treedt namelijk op als droogvallende houten funderingspalen gaan rotten. Zoals te zien is op de kaart, loopt bebouwing in het oudere deel van Lutjebroek, langs de hoofdstraat in Bovenkarspel en het oostelijk deel van Bovenkarspel (Bakkerstraat en Broekerhavenweg) gezien de bouwperiode en bodemkenmerken een risico op paalrot. De kans dat dit optreedt wordt als laag ingeschat, maar als schade optreedt kan deze aanzienlijk zijn.
- Het risico op bermbranden naast spoorlijnen neemt door droogte toe.
- Ook wordt als risico aangegeven dat wegen glad kunnen worden na een lange periode van droogte. Tijdens de eerste korte regenbui na een droogte kunnen wegen glad worden als het vuil op de weg (olie en rubberresten) met de regen een gladde laag vormt. Aangezien droogte vaker optreedt neemt het risico hierop toe.
- In de **gemeente Stede Broec** komen bodemschatten voor. Langdurige droogte kan op die plekken als gevolg hebben dat archeologische sporen onleesbaar worden of vondsten vergaan.

Enkhuizen

- Het bouwjaar en de locatie van een wijk kunnen een indicatie geven van de te verwachten gevoeligheid van bebouwing voor het zakken van de grondwaterstand ten gevolge van droogte. Schade door droogte treedt namelijk op als droogvallende houten funderingspalen gaan rotten. Zoals te zien is op de kaart, zijn er in het centrum van de stad Enkhuizen panden met risico op paalrot. Hier kan dus risico zijn op paalrot. De kans dat dit optreedt wordt als laag ingeschat, maar als schade optreedt kan deze aanzienlijk zijn.
- Het risico op bermbranden naast spoorlijnen neemt door droogte toe. Dit risico wordt echter niet als groot ingeschat.
- Door droogte kan er in de **gemeente Enkhuizen** zoutwater kwel voorkomen. Dit kan een risico zijn voor de landbouw in het gebied.
- Ook wordt als risico aangegeven dat wegen glad kunnen worden na een lange periode van droogte. Tijdens de eerste korte regenbui na een droogte kunnen wegen glad worden als het vuil op de weg (olie en rubberresten) met de regen een gladde laag vormt. Aangezien droogte vaker optreedt neemt het risico hierop toe.

Drechterland

- Het bouwjaar en de locatie van een wijk kunnen een indicatie geven van de te verwachten gevoeligheid van bebouwing voor het zakken van de grondwaterstand ten gevolge van droogte. Schade door droogte treedt namelijk op als droogvallende houten funderingspalen gaan rotten. In Schellinkhout stammen veel woningen uit de periode waarin op houten palen werd gebouwd. Hier kan dus risico zijn op paalrot, dit wordt vooralsnog niet herkend.
- Het risico op bermbranden naast spoorlijnen neemt door droogte toe. Dit risico wordt echter als een beperkt risico ingeschat.
- Ook wordt als risico aangegeven dat wegen glad kunnen worden na een lange periode van droogte. Tijdens de eerste korte regenbui na een droogte kunnen wegen glad worden als het vuil op de weg (olie en rubberresten) met de regen een gladde laag vormt. Aangezien droogte vaker optreedt neemt het risico hierop toe.

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat de grondwaterstand gemiddeld tussen de 1,5 en 0,5 meter onder maaiveld ligt en in het grootste deel van de gemeenten een laag risico is op droogtestress (met lokale uitzonderingen waar een matig risico op droogtestress is).

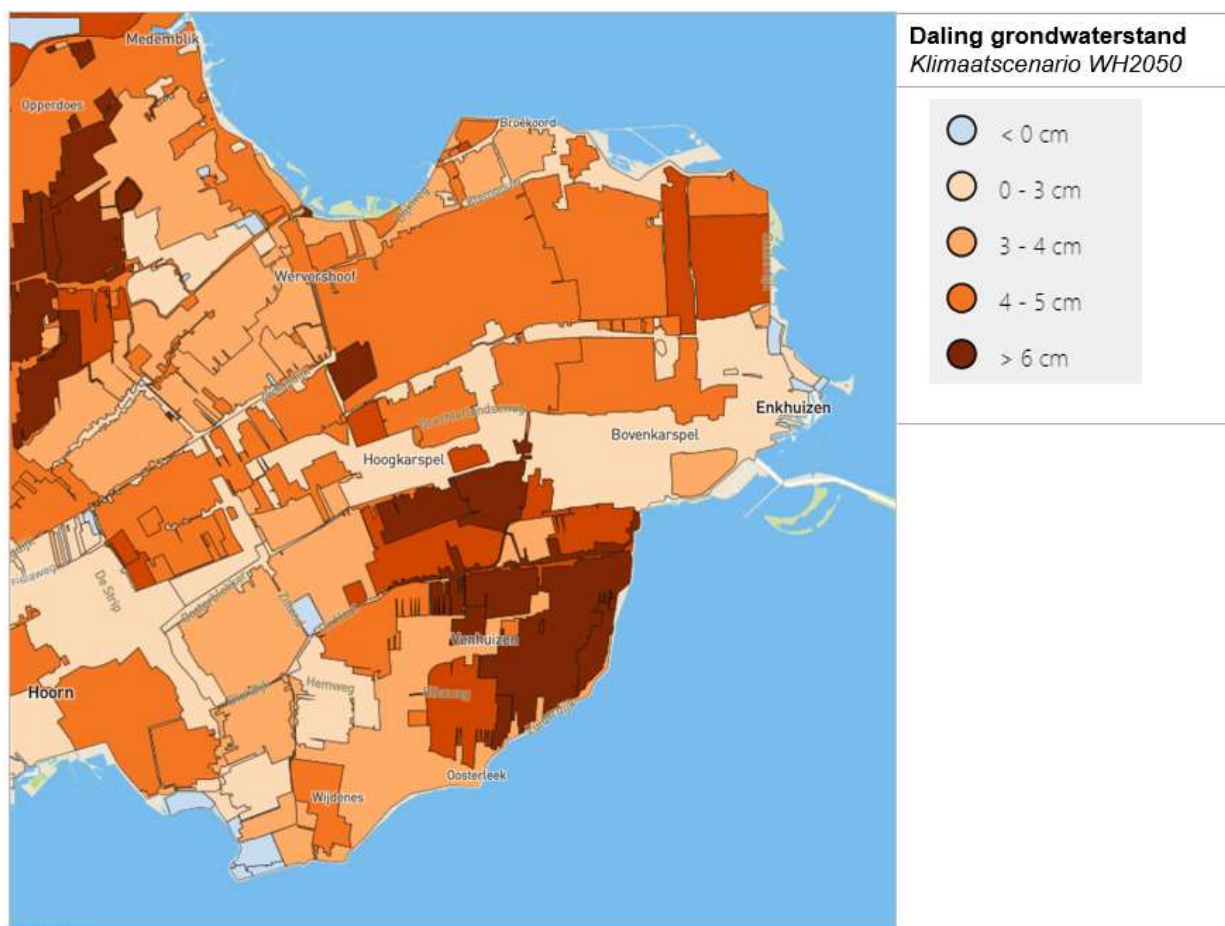
Autonome ontwikkeling

In de zomers zal Nederland vaker te maken krijgen met droogte [KNMI, 2011]. Zoet water wordt dan schaarser door zoute kwel en een grotere watervraag. Als in droogteperiodes veel grondwater wordt onttrokken kan droogtestress ontstaan. Droogtestress komt voor wanneer de bodem zover uitdroogt dat planten niet meer optimaal kunnen verdampen. Dit kan onder andere ontstaan door een neerslagtekort. Het kan met name voorkomen in bodems met een diepe grondwaterstand beneden het maaiveld en met een grove textuur, zoals grof zand. Op zware kleigrond kan ook droogtestress ontstaan. Droogtestress kan negatieve gevolgen hebben voor de gewasopbrengst in de landbouw, de natuur, bodemdaling en de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater. Droogte wordt beoordeeld aan de hand van de omvang van gebieden met droogtestress. Dit betreft gebieden buiten de bebouwde kom waar sprake is van grasland [KWR water, 2017].

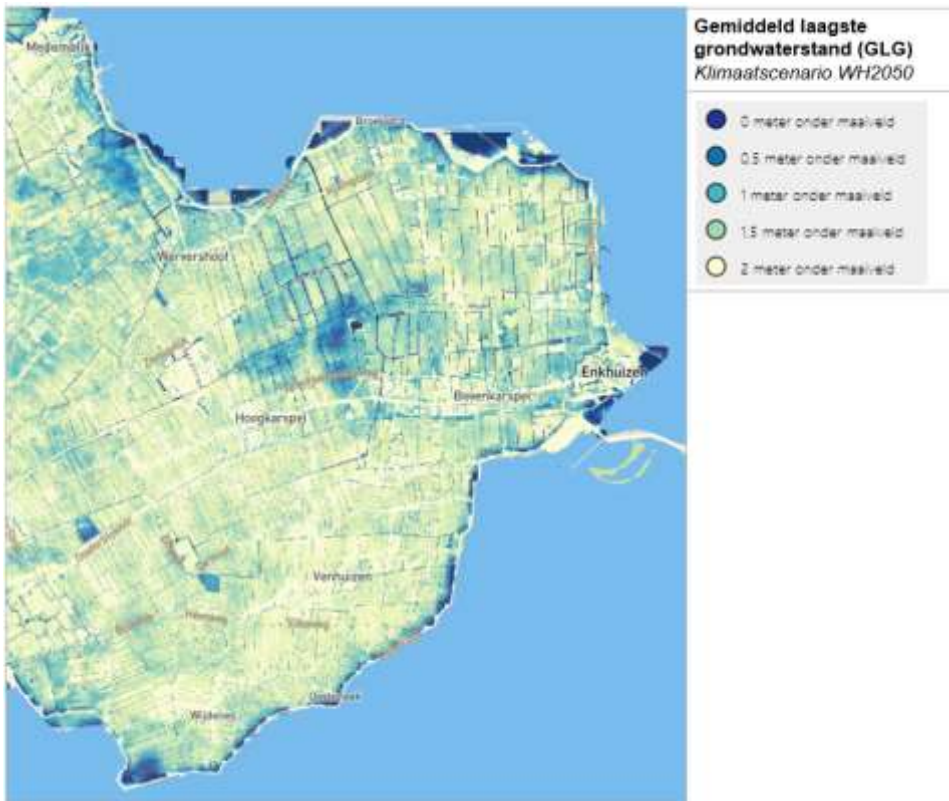
Droge perioden zullen tot 2050 naar verwachting vaker voorkomen en langer duren. Vooral in de zomer zullen grondwaterstanden lokaal dalen. De mate en duur van lage grondwaterstanden is in poldergebied sterk afhankelijk van bodemtype, grondgebruik en de afstand tot de dichtstbijzijnde (peilgereguleerde) waterloop. In onderstaand figuur is de daling van de grondwaterstand volgens het WH2050

klimaatsscenario te zien. Deze laag toont de daling van de grondwaterstand per peilgebied bij klimaatsscenario WH2050. De daling is het verschil tussen de Gemiddeld Laagste Grondwaterstanden (GLG) bij toekomstig en huidig klimaat (medianen per gebied). In nagenoeg het gehele grondgebied van de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** is sprake van een daling van de grondwaterstand, met uitzondering van een klein deel van de **gemeenten Enkhuizen en Drechterland**. De grootste daling van de grondwaterstand is te zien in de **gemeente Drechterland**, waar in een groot deel sprake is van meer dan 6 centimeter daling. De minste daling is te zien in de **gemeente Stede Broec**. Overwegend ligt de daling tussen de 3 en 5 centimeter.

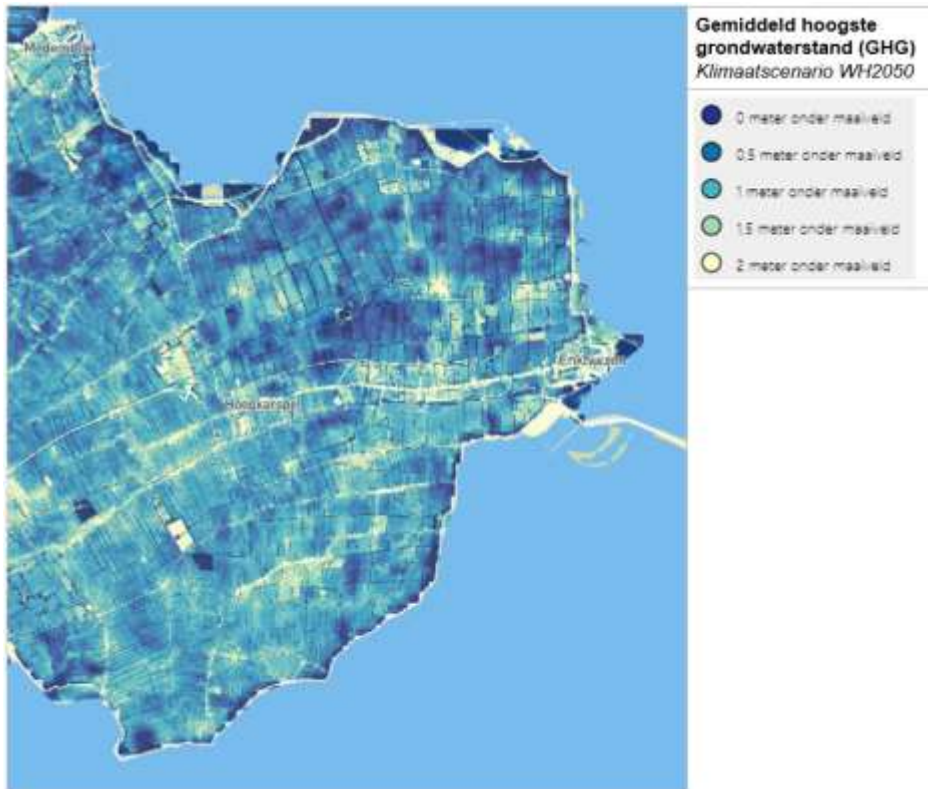
De Figuur 5.27 en Figuur 5.28 geven de GLG en GHG bij een klimaatsscenario WH2050. Uit deze figuren blijkt dat in 2050 de GLG overwegend tussen de 1,5 meter beneden maaiveld en dieper ligt. In de **gemeente Enkhuizen** ligt de GLG iets hoger dan in de **gemeenten Stede Broec en Drechterland**. De GHG ligt overwegend tussen de 1 meter beneden maaiveld en maaiveld.

Figuur 5.26: Daling van de grondwaterstand in de gemeenten in de toekomstige situatie (klimaatsscenario WH2050 [Klimaatatlas, 2023])

Figuur 5.27: Gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) in de toekomstige situatie (WH2050) in de gemeenten [Klimaatatlas, 2023]

Figuur 5.28: Gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) in de toekomstige situatie (WH2050) in de gemeenten [Klimaatatlas, 2023]

In 2050 dient Nederland helemaal klimaatbestendig en waterrobuust te zijn ingericht (Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie). De Westfriese gemeenten, waaronder de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland**, hebben hiervoor in maart 2021 een gezamenlijke ambitie voor klimaatadaptatie vastgesteld. Dit komt neer op een gelijke bescherming ondanks een veranderend klimaat (Ambitie B). Bij het vaststellen van de ambitie zijn er ook een bijbehorende strategie en uitvoeringsagenda vastgesteld om in 2050 ook daadwerkelijk klimaatbestendig te zijn.

De strategie is de weg naar de stip op de horizon die met een bepaald ambitieniveau gezet wordt. Er zijn vier bouwstenen die onderdeel zijn van de strategie met als doel een samenhangende aanpak te realiseren, deze bouwstenen zijn te zien in Figuur 5.30.

- Risico gestuurd prioriteren geeft aan hoe met de geïdentificeerde risico's uit de stresstest wordt omgegaan.
- Eenduidige aanpak geeft invulling aan de wijze waarop gemeenten zowel gezamenlijk als individueel de aanpak borgen. Gericht op de manier hoe het beleid aangepast wordt en afspraken gemaakt worden over het uitvoeren van maatregelen.
- Iedereen doet mee gaat over hoe de rolverdeling tussen de overheid, bewoners, bedrijven en andere stakeholders geregeld is.
- Aanhaken maatschappelijke thema's gaat over de relatie tussen klimaatadaptatie en andere beleidsterreinen en hoe daarmee wordt omgegaan.

Figuur 5.29: Bouwstenen klimaatadaptatie strategie Westfriesland

Per gemeente is er een uitvoeringsagenda opgesteld [Westfriesland Klimaatbestendig, 2020]. Hieronder staan de acties met betrekking tot droogte voor de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** opgesomd:

- Wijkgerichte aanpak klimaatbestendige inrichting (2021-2025) met als doel te borgen dat alle wijken in 2050 klimaatbestendig zijn ingericht. Dit betekent dat bij een bui van 60 mm/uur geen schade ontstaat en dat er voldoende rekening is gehouden met hitte en droogte.
- Inventarisatie risico's vitale infrastructuur (2022-2024) met als doel het voorkomen van problemen aan vitale infrastructuur (hoofdwegen, elektriciteit, rioolwaterzuivering en drinkwatervoorziening)
- Onderzoek paalrot (2022) met als doel inzicht te krijgen in de risico's van paalrot en welke stappen nodig zijn om tegen te gaan. Aanvullend wordt er nog een specifiek onderzoek gedaan naar archeologische monumenten (2022-2024) met het oog op kwetsbaarheid en paalrot van deze monumenten door een daling van de grondwaterstand.
- Agenderen hittestress en droogte landbouw.
- Kansenkaart SED: het doel van het project is het borgen van kansen voor klimaatadaptatie bij (her)inrichting van wijken en dat maatregelencombinaties worden gevonden die waarde toevoegen. Op basis van de meerjaarlijkse programmering van de grotere ingrepen in de (openbare) ruimte die gepland staan stellen we een kansenkaart op voor klimaatadaptatieve maatregelen.

In 2022 is een Inspiratieboek Klimaatadaptatie en Biodiversiteit Westfriesland opgesteld [Westfriesland Klimaatbestendig, 2022]. Het boek bevat concrete maatregelen die specifiek toepasbaar zijn in Westfriesland. Deze maatregelen dienen als inspiratie voor toepassing in projecten zodat hiermee de ambitie voor klimaatadaptatie in Westfriesland worden gerealiseerd. In dit Inspiratieboek is visueel

gemaakt hoe klimaatadaptatie- en biodiversiteitsmaatregelen een plek kunnen krijgen in de openbare ruimte van Westfriesland. Daarnaast is zijn er bovenregionaal afspraken gemaakt voor klimaatbestendige nieuwbouw. Er is intentieovereenkomst 'klimaatbestendige nieuwbouw' gesloten tussen alle gemeenten in de metropoolregio Amsterdam en het beheergebied van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Hierin staan afspraken over de manier waarop alle samenwerkende partijen klimaatbestendige nieuwbouw willen gaan realiseren. In dit gebied gelden nu dezelfde afspraken voor klimaatbestendige nieuwbouw. Dit is een basis om met alle partijen bij gebiedsontwikkeling samen te werken aan klimaatbestendige nieuwbouw. Eén van de afspraken in de intentieovereenkomst is het hanteren van eenzelfde basisveiligheidsniveau. Dit houdt in dat er nu is vastgelegd wat er concreet nodig is om de toenemende risico's op wateroverlast, hitte en droogte het hoofd te bieden.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat er autonoom sprake is van een daling van de grondwaterstand. Er wordt met de klimaatadaptatiestrategie ingezet op klimaatbestendigheid tegen o.a. droogte.

Doorkijk 2040

Richting 2040 zullen lange droge periodes en de gevolgen van droogte verder toenemen. De mate van deze gevolgen zijn deels afhankelijk van toekomstige beleidsinvulling.

5.8 Wateroverlast (door hemelwater)

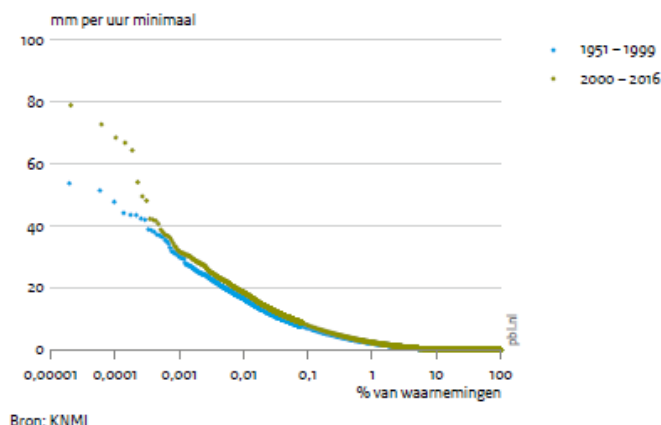
Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Wateroverlast (door hemelwater)	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> Water op straat na een extreme bui [Klimaatatlas, 2023] Concentratie verhard oppervlak [Klimaat-effectatlas, 2023]
Beschikbare referentiewaarden	Beoordeling van een specialist op basis van water op straat na een extreme bui en concentratie grijs in de gemeente
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Nergens of vrijwel nergens in de gemeenten is sprake van water op straat na een extreme bui (70 mm in 1 uur) en de concentratie grijs in de gemeenten is overwegend minder dan 40%
Oranje	Op een aantal plekken de gemeenten is sprake van water op straat na een extreme bui (70 mm in 1 uur) en de concentratie grijs in de gemeenten is overwegend tussen de 40% en 70%
Rood	Op veel plekken is sprake van water op straat na een extreme bui (70 mm in 1 uur) en de concentratie grijs in de gemeenten is overwegend groter dan 70%.

Huidige situatie

Wateroverlast kan ontstaan als gevolg van hevige regenbuien en als gevolg van een overstroming. Wanneer er gekeken wordt naar wateroverlast als gevolg van hevige regenbuien kan dit ontstaan door een beperkte afvoer van regenwater op verharde oppervlakten door onvoldoende waterberging en/of beperkte capaciteit van het rioolsysteem. In situaties van hevige regenval kan dit grote economische schade tot gevolg hebben. De effecten van wateroverlast worden bekeken aan de hand van de mate van verharding in een gebied in relatie tot de hoeveelheid neerslag [Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2019].

Neerslagsommen en kans van optreden

Figuur 5.30: Neerslagsommen en kans van optreden [Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2019]

Extreme weersomstandigheden komen steeds vaker voor. De piekneerslag is de laatste jaren toegenomen. Na het jaar 2000 treedt er 15% vaker piekneerslag op dan voor het jaar 2000 (zie Figuur 5.31). Een toename van de piekneerslag vergroot de kans op wateroverlast met name in dichtbebouwde gebieden, met bijbehorende schade [Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2019].

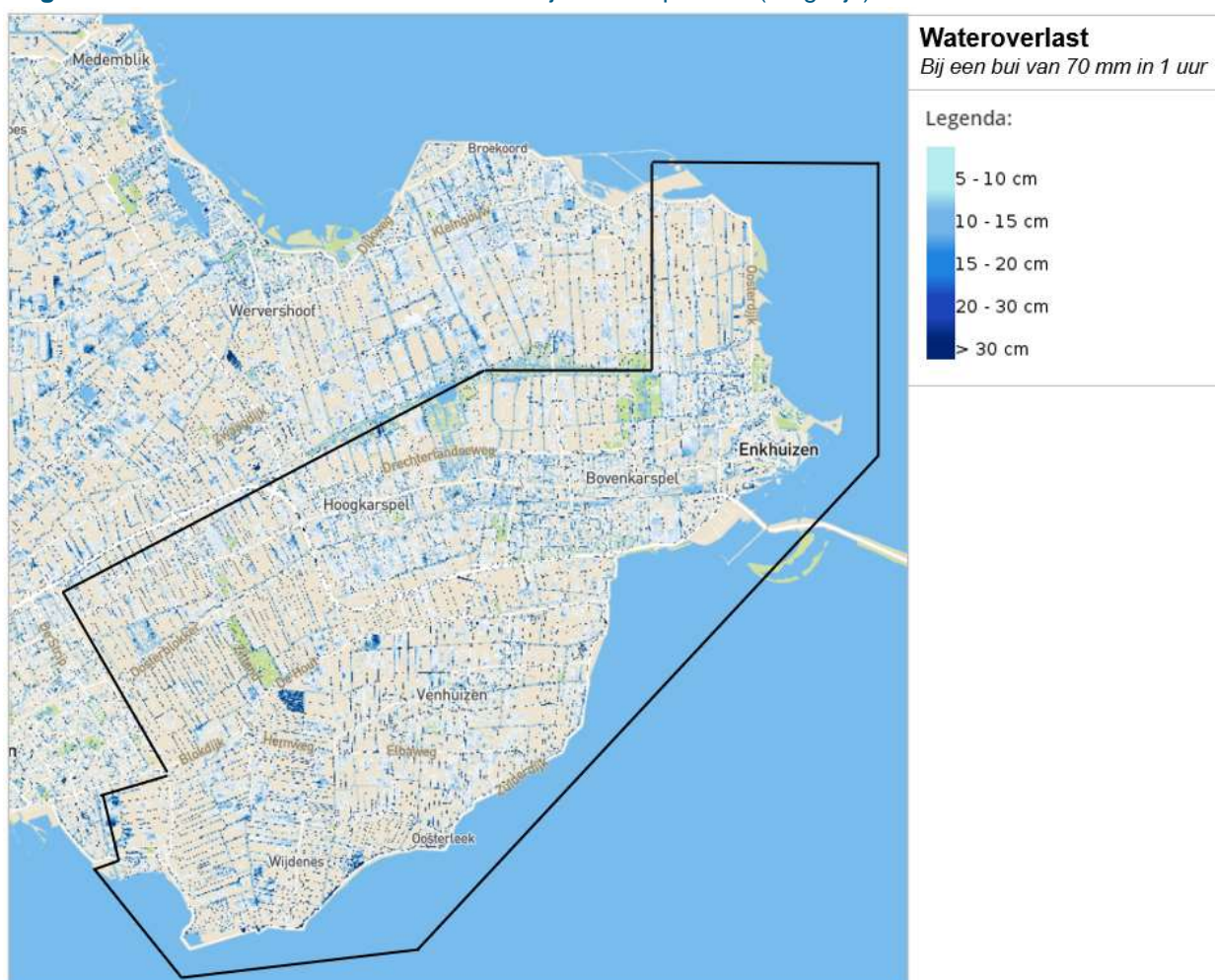
In Figuur 5.31 is de mogelijke hoeveelheid water op straat na een extreme regenbui te zien [Klimaatatlas, 2023]. Hoe donkerder de kleur hoe dieper het water in die straat. De kaart is gemaakt met een rekenmodel. Voor het model is een regenbui gebruikt die in het huidige klimaat eens per 100 jaar voorkomt. Op de kaart staan talloze diepdonkere stippen, verspreid over het gehele grondgebied van de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**. In deze situaties is de kans groter dat er schade optreedt als gevolg van water dat (over de stoepen) gebouwen instroomt, of dat er vervuild water op straat blijft staan, waardoor regenwater zicht mengt met water dat terugkomt uit het riool. Dit kan ziektes veroorzaken. De meest kwetsbare locaties voor wateroverlast in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** bevinden zich in de bebouwde kom van de kernen.

In Figuur 5.32 is de begaanbaarheid van wegen bij een bui van 70 mm in één uur te zien. Overwegen zijn de wegen begaanbaar maar enkele wegen in de kernen zijn onbegaanbaar, dit speelt met name in Hoogkarspel en de stad Enkhuizen.

In Figuur 5.33 is de kwetsbaarheid van de panden bij een bui van 70 mm in één uur te zien. Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Laag risico/mogelijk kwetsbaar: een waterdiepte van 0-10 centimeter tegen de gevel
- Middelgroot risico/kwetsbaar: een waterdiepte van 10-25 centimeter tegen de gevel
- Hoog risico/zeer kwetsbaar: een waterdiepte meer dan 25 centimeter tegen de gevel

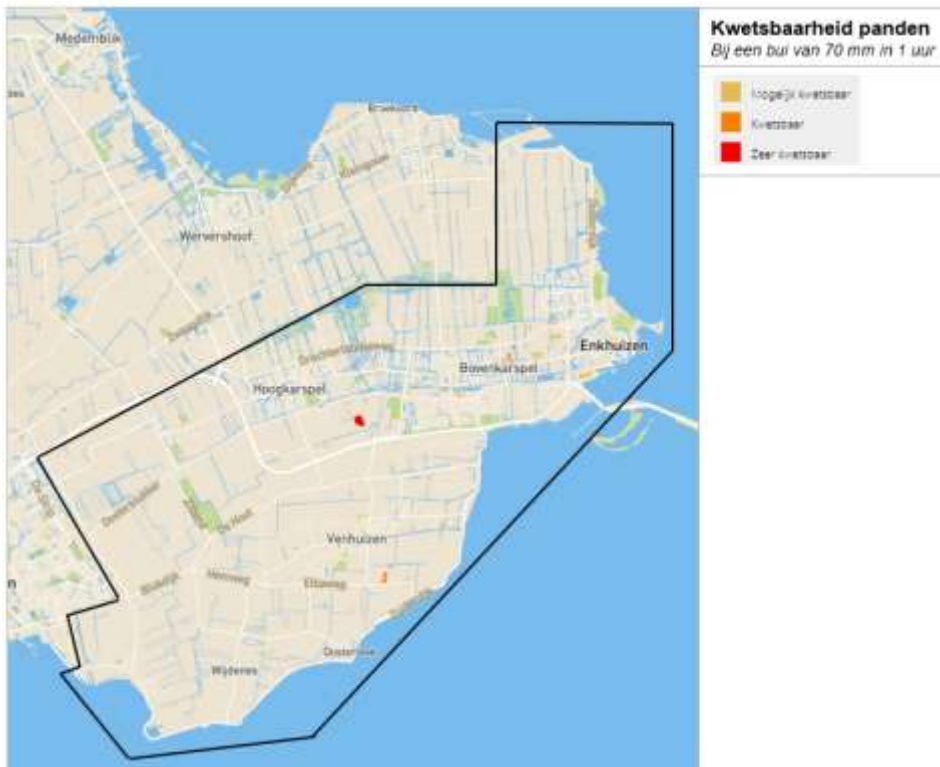
Uit de figuur blijkt dat er één pand, in de **gemeente Stede Broec**, zeer kwetsbaar is voor wateroverlast. In de **gemeenten Enkhuizen** en **Drechterland** zijn enkele panden (mogelijk) kwetsbaar.

Figuur 5.31: De mogelijke hoeveelheid water na een extreme bui (70 mm per uur) in de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland [Klimaatatlas, 2023]

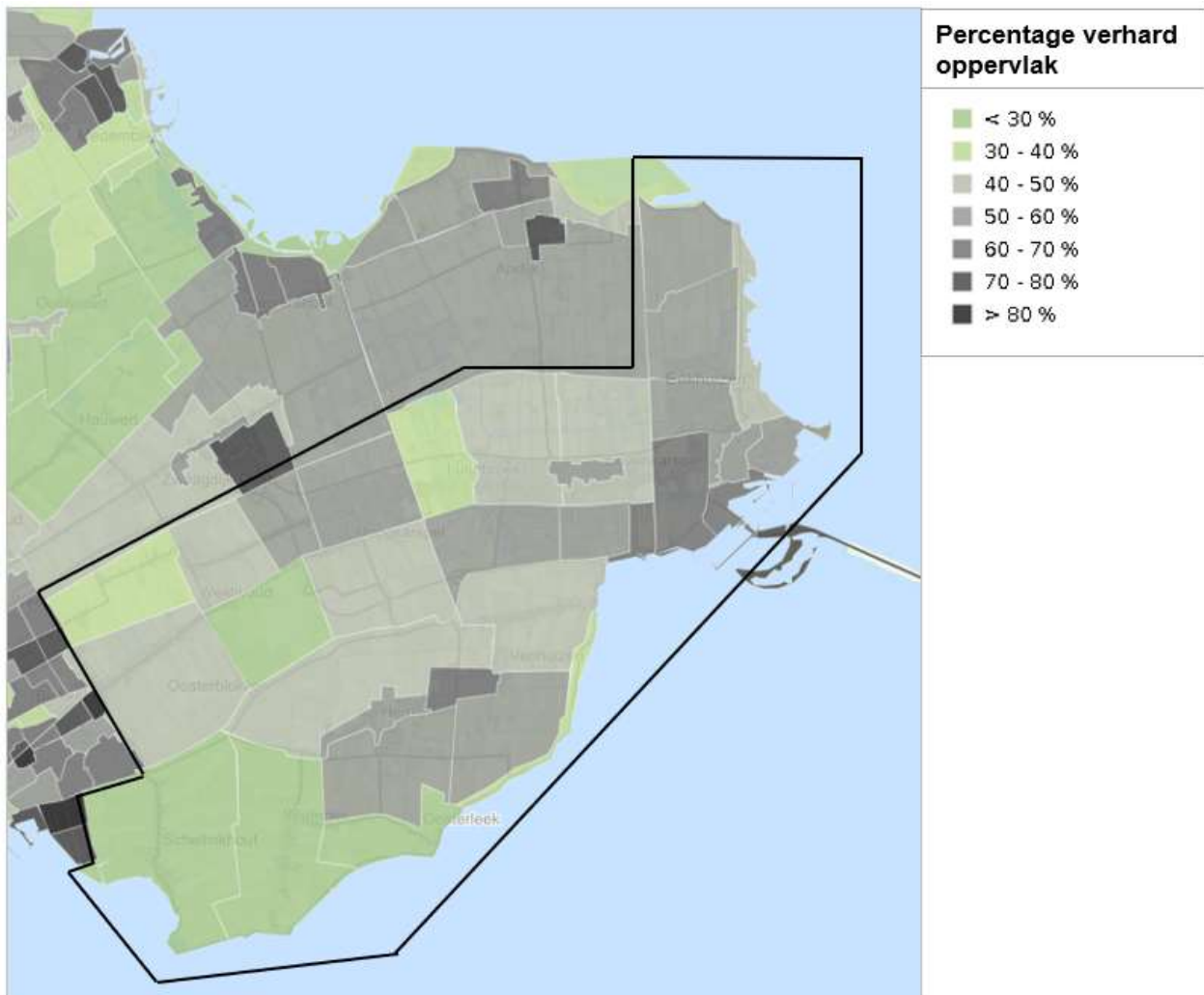
Figuur 5.32: Begaanbaarheid van wegen in de gemeenten na een bui van 70 mm in 1 uur [Klimaatatlas, 2023]

Figuur 5.33: Kwetsbaarheid van panden in de gemeenten bij een bui van 70 mm in 1 uur [Klimaatatlas, 2023]

De afgelopen jaren is het verharde oppervlakte in Nederland toegenomen. Zowel het oppervlaktewatersysteem als het rioolwatersysteem is niet voldoende meegegroeid om de pieken in het water voldoende op te vangen. Het rioolsysteem wordt voor 70 jaar aangelegd en is aangepast op een bui die eens in de vijf jaar voor komt qua omvang en duur. Door de toename van de hoeveelheid hemelwater is extra belasting op het rioolsysteem ontstaan. De grenzen van het huidige watersysteem zijn bijna bereikt. Naast het rioolsysteem worden de zuiveringsinstallaties ook zwaarder belast door de pieken in het water. Rioolwater kan daardoor bij hevige neerslag ongezuiverd op het oppervlaktewater geloosd worden, met negatieve gevolgen voor waterkwaliteit.

In onderstaande Figuur 5.34 is het verhard oppervlak te zien in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland**. Hieruit blijkt dat er enkele bieden tot 70% verhard zijn maar dat er overwegend sprake is van minder verharding. In het grootste deel van de gemeenten is er sprake van 40% tot 60% verharding.

Figuur 5.34: Percentage verhard oppervlak in de gemeenten [Klimaat-effectatlas, 2023]

In 2020 is er een klimaatstresstest voor gemeenten in Westfriesland opgesteld [Westfriesland Klimaatbestendig, 2020]. Een van de onderdelen die in deze stresstest behandeld worden is wateroverlast. De stresstest geeft een goed eerste beeld van het huidige en het toekomstige niveau van wateroverlast in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland**. Voor elke gemeente zijn de belangrijkste risico's benoemd, die zijn per gemeente, als volgt:

Stede Broec

- Bij hevige regenval in het stedelijk gebied zal op best veel plaatsen water op straat komen te staan wat lokaal kan leiden tot overlast. Vooral de eind jaren '70 gebouwde zuidelijke uitbreidingswijk Princenhof kent veel water op straat bij hevige neerslag. De kans op schade aan woningen is echter beperkt.
- Rond winkelcentrum de Streekhof treedt ook nu al wateroverlast op. Dit risico neemt door klimaatverandering verder toe. Er zijn maatregelen genomen om de effecten te verminderen, onbekend is of dit voldoende is.
- Bij diverse bedrijven wordt wateroverlast berekend. Een deel hiervan bestaat uit een kans op het onderlopen van laaddocks, welke in de praktijk vaak met een pomp worden drooggehouden.
- De inwoners van de **gemeente Stede Broec** zijn afhankelijk van het ziekenhuis in Hoorn. De bereikbaarheid van het ziekenhuis in Hoorn kan verslechteren door wateroverlast in Hoorn zelf.

Enkhuizen

- Specifiek gebied waar bekend is dat bij hevige neerslag wateroverlast kan ontstaan is het gebied rond de Kastanjelaan. Hier is ook een gemaal aanwezig dat risico loopt op wateroverlast.
- De centrumwijken van de **gemeente Enkhuizen** springen er uit wat betreft de kans op wateroverlast. In deze stenige gebieden met weinig oppervlaktewater kan regenwater slecht weg en is er kans op overlast en schade. Bereikbaarheid voor hulpdiensten is een aandachtspunt als veel straten onder water staan.
- Van de buitenwijken zijn de wijken Oude Gouw en Plan Noord gevoelig voor wateroverlast.
- Ten zuiden van de **gemeente Enkhuizen** bevindt zich een trafostation van Liander. Hier wordt wateroverlast berekend wat potentieel een grote impact op de omgeving kan hebben.
- Rondom de **gemeente Enkhuizen** zijn veel zaadveredelingsbedrijven actief. Op de kaart is zichtbaar dat bij verschillende bedrijven ten westen van de **gemeente Enkhuizen** een risico op wateroverlast bestaat op eigen terrein bestaat.
- Op bedrijventerrein Ketenwaal is er een hogere kans op wateroverlast dan op de andere industrieterreinen.
- De tunnels en het net buiten de gemeentegrens gelegen naviduct in de N307, in de richting van Lelystad, zijn een belangrijk punt van aandacht. Als hier wateroverlast optreedt, is het ziekenhuis in Lelystad slecht bereikbaar. De kans hierop hangt sterk samen met het precieze ontwerp van het naviduct.
- De inwoners van de **gemeente Enkhuizen** zijn afhankelijk van het ziekenhuis in Hoorn. De bereikbaarheid van het ziekenhuis in Hoorn kan verslechteren door wateroverlast in Hoorn zelf.

Drechterland

- Binnen de kern Hoogkarspel en in Venhuizen zijn enkele straten volgens de kaart kwetsbaar voor wateroverlast op straat. De kans op wateroverlast wordt hier op laag ingeschat en de impact klein.
- Een groot gemaal aan de Lakenmanweg in Venhuizen was korte tijd geleden buiten werking, door wateroverlast. Dit kan lokaal leiden tot flinke overlast. Het functioneren van gemalen is dus een belangrijk risico.
- De tunnel in de N307 ter hoogte van de Streekweg in Hoogkarspel moest begin januari 2020 af worden gesloten door water in de tunnelbak. Dit is een drukke doorgangsweg. In hoeverre de

kans hierop groter wordt door klimaatverandering is niet duidelijk, deze nieuwe tunnel is nog niet opgenomen in de kaartanalyse.

- De inwoners van de **gemeente Drechterland** zijn afhankelijk van het ziekenhuis in Hoorn. De bereikbaarheid van het ziekenhuis in Hoorn kan verslechteren door wateroverlast in Hoorn zelf.

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat er in de gehele gemeente sprake is van water op straat na een extreme bui van 70 mm in één uur. De waterhoogte loopt overwegend op tot 15 centimeter, op enkele locaties staat het water hoger. Daarnaast is het percentage verhard oppervlak overwegend tussen de 40% en 60%.

Autonome ontwikkeling

Door klimaatverandering (en temperatuurstijging) zal de intensiteit en de frequentie van hoosbuien verder gaan toenemen [STOWA, 2018]. De gemeente heeft een zorgplicht voor de opvang en afvoer van hemelwater. Dit betekent dat de gemeente verantwoordelijk is voor de verwerking van hemelwater, voor zover dit niet op particulier terrein kan worden verwerkt.

In 2050 dient Nederland helemaal klimaatbestendig en waterrobuust te zijn ingericht (Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie). De Westfriese gemeenten, waaronder de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland**, hebben hiervoor in maart 2021 een gezamenlijke ambitie voor klimaatadaptatie vastgesteld. Dit komt neer op een gelijke bescherming ondanks een veranderend klimaat (Ambitie B). Bij het vaststellen van de ambitie zijn er ook een bijbehorende strategie en uitvoeringsagenda vastgesteld om in 2050 ook daadwerkelijk klimaatbestendig te zijn.

De strategie is de weg naar de stip op de horizon die met een bepaald ambitieniveau gezet wordt. Er zijn vier bouwstenen die onderdeel zijn van de strategie met als doel een samenhangende aanpak te realiseren, deze bouwstenen zijn te zien in Figuur 5.36.

- Risico gestuurd prioriteren geeft aan hoe met de geïdentificeerde risico's uit de stresstest wordt omgegaan.
- Eenduidige aanpak geeft invulling aan de wijze waarop gemeenten zowel gezamenlijk als individueel de aanpak borgen. Gericht op de manier hoe het beleid aangepast wordt en afspraken gemaakt worden over het uitvoeren van maatregelen.
- Iedereen doet mee gaat over hoe de rolverdeling tussen de overheid, bewoners, bedrijven en andere stakeholders geregeld is.
- Aanhaken maatschappelijke thema's gaat over de relatie tussen klimaatadaptatie en andere beleidsterreinen en hoe daarmee wordt omgegaan.

Figuur 5.35: Bouwstenen klimaatadaptatie strategie Westfriesland

De regio Westfriesland hanteert voor wateroverlast de norm dat er geen schade mag optreden bij een bui van 60 mm in één uur. Per gemeente is er een uitvoeringsagenda opgesteld. Hieronder staan de acties met betrekking tot wateroverlast voor de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** opgesomd [Westfriesland Klimaatbestendig, 2020].

- Wijkgerichte aanpak klimaatbestendige inrichting 2021-2025 met als doel te borgen dat alle wijken in 2050 klimaatbestendig zijn ingericht. Dit betekent dat bij een bui van 60 mm/uur geen schade ontstaat en dat er voldoende rekening is gehouden met hitte en droogte.
- Inventarisatie risico's vitale infrastructuur 2022-2024 met als doel het voorkomen van problemen aan vitale infrastructuur (hoofdwegen, elektriciteit, rioolwaterzuivering en drinkwatervoorziening).
- Kansenkaart SED: het doel van het project is het borgen van kansen voor klimaatadaptatie bij (her)inrichting van wijken en dat maatregelencombinaties worden gevonden die waarde toevoegen. Op basis van de meerjaarlijkse programmering van de grotere ingrepen in de (openbare) ruimte die gepland staan stellen we een kansenkaart op voor klimaatadaptatieve maatregelen.

In 2022 is een Inspiratieboek Klimaatadaptatie en Biodiversiteit Westfriesland opgesteld [Westfriesland Klimaatbestendig, 2022]. Het boek bevat concrete maatregelen die specifiek toepasbaar zijn in Westfriesland. Deze maatregelen dienen als inspiratie voor toepassing in projecten zodat hiermee de ambitie voor klimaatadaptatie in Westfriesland worden gerealiseerd. In dit Inspiratieboek is visueel gemaakt hoe klimaatadaptatie- en biodiversiteitsmaatregelen een plek kunnen krijgen in de openbare ruimte van Westfriesland. Daarnaast is zijn er bovenregionaal afspraken gemaakt voor klimaatbestendige nieuwbouw. Er is intentieovereenkomst 'klimaatbestendige nieuwbouw' gesloten tussen alle gemeenten in de metropoolregio Amsterdam en het beheergebied van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Hierin staan afspraken over de manier waarop alle samenwerkende partijen klimaatbestendige nieuwbouw willen gaan realiseren. In dit gebied gelden nu dezelfde afspraken voor klimaatbestendige nieuwbouw. Dit is een basis om met alle partijen bij gebiedsontwikkeling samen te werken aan klimaatbestendige nieuwbouw. Eén van de afspraken in de intentieovereenkomst is het hanteren van eenzelfde basisveiligheidsniveau. Dit houdt in dat er nu is vastgelegd wat er concreet nodig is om de toenemende risico's op wateroverlast, hitte en droogte het hoofd te bieden.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat er vanuit de regio gewerkt wordt aan een klimaatadaptatiestrategie en het doel is om alle wijken klimaatbestendig te hebben in 2050. Er wordt met de klimaatadaptatiestrategie ingezet op klimaatbestendigheid tegen o.a. wateroverlast.

Doorkijk 2040

De verwachting is dat de gevolgen van klimaatverandering ook na 2030 doorzetten en kunnen zorgen voor wateroverlast. Bij doorzettende bevolkingsgroei moet er gezocht worden in gebieden die (gaan) overstromen, waar deze van oudsher niet bebouwd werden. Daardoor zal aantal getroffen woningen toenemen als geen adaptieve maatregelen worden genomen. Het is aannemelijk dat het aantal getroffen personen of gebieden door wateroverlast toeneemt.

5.9 Biodiversiteit

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Biodiversiteit	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> • Soortendiversiteit [Atlas van de leefomgeving, 2023a] • Soortendiversiteit Rode lijstsoorten [Atlas van de leefomgeving, 2023a]
Beschikbare referentiewaarden	Beoordeling van een specialist op basis van beschikbare regelgeving en gegevens
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De biodiversiteit in de gemeenten is overwegend hoog (soortendiversiteit > 600, rode-lijstsoorten > 60)
Oranje	De biodiversiteit in de gemeenten is in enkele gebieden hoog en voor de rest gemiddeld (soortendiversiteit tussen de 200 en 600, rode-lijstsoorten tussen de 20 en 60)
Rood	De biodiversiteit in de gemeenten is overwegend laag (soortendiversiteit < 200, rode-lijstsoorten < 20).

Huidige situatie⁵

Biodiversiteit omvat de verscheidenheid aan leven van verschillende ecosystemen zoals een bos, een oceaan maar ook de aarde als geheel. Het omvat alle op aarde levende organismen zoals planten, dieren en micro-organismen en de verscheidenheid hiervan binnen een ecosysteem. Biodiversiteit staat onder druk door menselijk handelen waardoor veel soorten met uitsterven zijn bedreigd of reeds zijn uitgestorven. Bedreigingen voor biodiversiteit zijn onder andere invasieve exoten, habitatverlies en overexploitatie. Wereldwijd is in de Conventie voor Biologische Diversiteit (CBD) afgesproken dat landen ernaar streven hun biodiversiteit te behouden en te beschermen en deze op een duurzame manier te benutten [Compendium voor de leefomgeving, 2022].

In onderstaande Figuur 5.36 is de soortendiversiteit per vierkante kilometer in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** per vierkante kilometer te zien (op basis van NDFF-data). De zeven belangrijkste en best onderzochte soortgroepen zijn hierin samengenomen. Dit zijn vaatplanten, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en vogels. Uit de figuur blijkt dat in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** de soortendiversiteit gemiddeld is. Langs de kust van de **gemeente Drechterland** is deze hoog, net als rond Hoogkarspel. Ook in de **gemeente Enkhuizen** ligt de soortendiversiteit hoger.

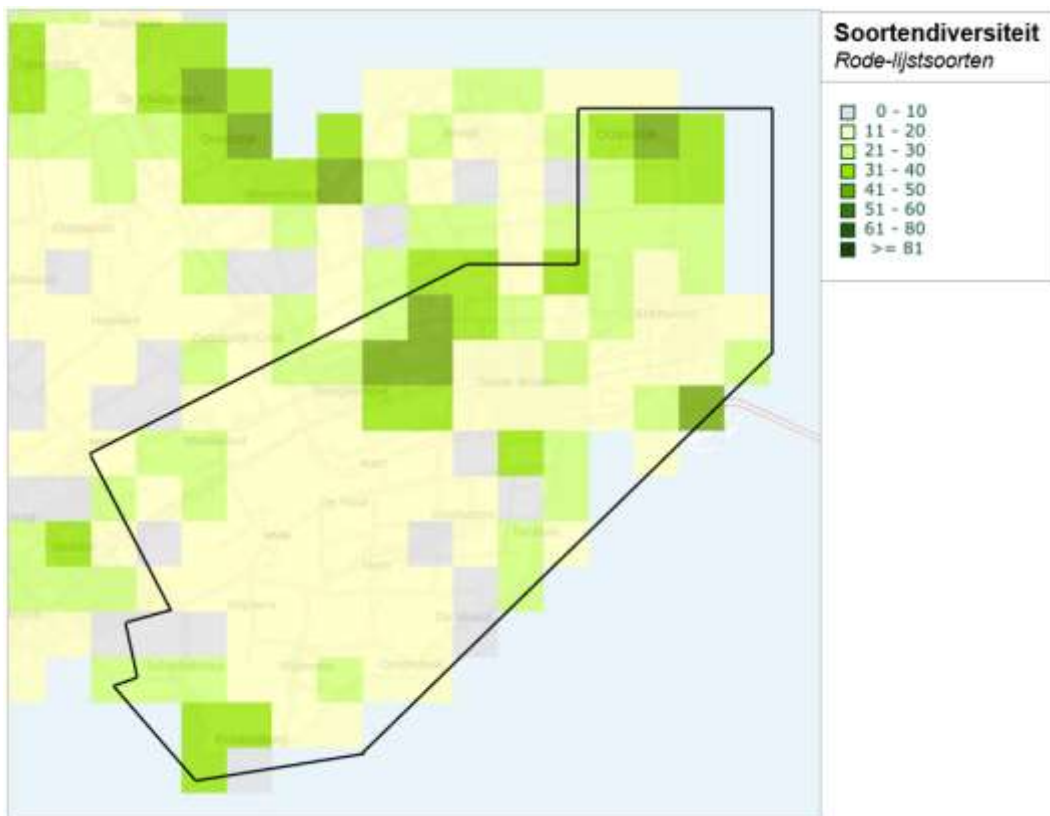
In Figuur 5.37 is de soortendiversiteit van de rode-lijstsoorten per vierkante kilometer in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** per vierkante kilometer te zien. Rode-lijstsoorten is een overzicht van soorten die zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Hieruit blijkt dat de soortendiversiteit van rode-lijstsoorten in een groot deel van de gemeente laag is (tussen de 11 en 20). Op enkele locaties is dit hoger, zoals rondom Hoogkarspel, in het noorden van de **gemeente Enkhuizen** en langs de kust van de **gemeente Drechterland**.

Het is mogelijk dat de soortendiversiteit in werkelijkheid in sommige delen van de gemeente hoger liggen dan dat deze op de kaart laten zien. Dit omdat op locaties die regelmatig door mensen worden bezocht over het algemeen meer waarnemingen worden gedaan van soorten en dus een hogere soortendiversiteit laten zien.

⁵ Biodiversiteit bevat meerdere aspecten, omdat Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland en groenstructuren al een plek hebben in andere beoordelingsaspecten gaat het aspect biodiversiteit enkel in op soortendiversiteit.

Figuur 5.36: Soortendiversiteit in de gemeenten (in het globaal weergegeven met het zwarte kader) [Atlas van de leefomgeving, 2023a]

Figuur 5.37: Soortendiversiteit van rode-lijstsoorten in de gemeenten (in het globaal weergegeven met het zwarte kader) [Atlas van de leefomgeving, 2023a]

Binnen de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** wordt op verschillende manieren ingezet op het vergroten van de biodiversiteit.

In de **gemeente Enkhuizen** wordt ecologisch beheer toegepast in het buurtbos, in Kadijken en de Weeshuispolder. In de **gemeente Stede Broec** wordt dit toegepast in het Nassapark en in de noordelijke en zuidelijke groenstroken. De stroken maken verbinding met de **gemeente Drechterland**, waar de noordelijke- en zuidelijke groenstroken worden doorgetrokken. In **gemeente Drechterland** wordt de biodiversiteit versterkt in o.a. het Padlandbos en de Doctor Wijtemalaan.

In de woonwijken is de afgelopen jaren meer variatie aangebracht in de heesterbeplanting. Zo is éénsoortige beplanting omgezet in meersoortige beplanting. Ook wordt er steeds meer gebruikt gemaakt van insectenvriendelijke vaste planten. Het maabeleid is op verschillende locaties in woonwijken en industrieterreinen aangepast naar twee keer per jaar zodat wilde planten tot ontwikkeling kunnen komen waar de insectenpopulatie van profiteert. Om een extra impuls te geven worden op verschillende locaties meerjarige bloemenmengsels gezaaid en verwilderingsbollen geplant. Bij het snoeien van planten wordt rekening gehouden met een alternatieve leefomgeving voor insecten, dit betekent dat niet alle vakken tegelijkertijd gesnoeid worden. In onderstaande afbeelding zijn de bestaande groengebieden in de **gemeente Enkhuizen** en gebieden met kansen voor biodiversiteit weergegeven [Cyber, 2019].

Figuur 5.38: Bestaande en potentiële gebieden voor biodiversiteit in **gemeente Enkhuizen** [Cyber, 2019]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', omdat de soortendiversiteit van rode-lijstsoorten over het algemeen laag is, de soortendiversiteit in het algemeen is gemiddeld.

Autonome ontwikkeling

De verwachting is dat de soortendiversiteit in de gemeente ongeveer gelijk zal blijven. Het is mogelijk dat hierbinnen wel een verschuiving plaats zal vinden door klimaatverandering (bijvoorbeeld hitte), de verwachte toename van bebouwd gebied en afname van agrarisch gebied. Verder geldt dat het verlies van de aanwezige landschapswaarden in het buitengebied moeilijk tot niet gecompenseerd kan worden. Om dit op te vangen hebben de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** elk een eigen beheerkader biodiversiteit opgesteld. Hierin is opgenomen hoe de gemeente door middel van regulier onderhoud de biodiversiteit kan versterken.

Alle drie de gemeenten hebben een beheerparagraaf biodiversiteit opgesteld wat ingaat op hoe omgegaan wordt met het beheren van biodiversiteit. Vanuit de gemeenten is er een ambitie op het behoud en versterken van de biodiversiteit. Dit is opgenomen in 'Beheren op biodiversiteit, algemeen kader voor de SED-gemeenten'. In de beheerparagraaf biodiversiteit wordt hierin per gemeente de visie beschreven. Per gemeente wordt benoemd wat de visie is en waar met het beleid op ingezet wordt. Dit is op hoofdlijnen, of het daadwerkelijk uitgevoerd wordt is afhankelijk van keuzes die de gemeente maakt.

De visie 'beheren op biodiversiteit' zet in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** in op [Cyber, 2019]:

- Soortkeuze en beheermethoden die bijdragen aan het versterken van de insectenpopulatie
- Bewuste keuze voor plaatsing van 'groen dat op natuurwaarde wordt beheerd' vanwege het onverzorgde karakter
- Bij vervanging van groen kiezen voor beplanting dat bijdraagt aan natuurwaarden.
- Het toepassen van ruig gras, natuurlijke oevers en natuurlijk bosplantsoen op locaties met een robuust oppervlak, die extensief liggen of een verbinding tussen groengebieden vormen

De gemeente heeft verder een deelvisie Bomen laten opstellen, dit is verder toegelicht onder het aspect 'groene leefomgeving' (zie paragraaf 4.4.3). Hierin wordt door middel van een bomenplan ingezet op het vergroten van de biodiversiteit in groengebieden, het is aannemelijk dat dit van positieve invloed is op biodiversiteit in het algemeen [Bomenwacht Nederland, 2020]

In 2022 is een Inspiratieboek Klimaatadaptatie en Biodiversiteit Westfriesland opgesteld [Westfriesland Klimaatbestendig, 2022]. Het boek bevat concrete maatregelen die specifiek toepasbaar zijn in Westfriesland. Deze maatregelen dienen als inspiratie voor toepassing in projecten zodat hiermee de ambitie voor klimaatadaptatie in Westfriesland worden gerealiseerd. In dit Inspiratieboek is visueel gemaakt hoe biodiversiteitsmaatregelen een plek kunnen krijgen in de openbare ruimte van Westfriesland.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de gemeenten inzetten op het behouden en vergroten van de biodiversiteit door inzet op verschillende maatregelen. Het is aannemelijk dat dit leidt tot een verbetering van de biodiversiteit in algemene zin, maar onduidelijk of hierdoor ook het aantal rode-lijstsoorten toeneemt.

Doorkijk 2040

Ook na 2030 is het de verwachting dat de autonome trend zich doorzet vanwege de wettelijke verplichting om een gunstige staat van instandhouding te realiseren of te behouden.

5.10 Beschermde natuur (Natura 2000 en NNN)

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Beschermde natuur (Natura 2000 en NNN)	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000 [Provincie Noord-Holland, 2021b, Rijkswaterstaat 2017a; 2017b] Mate van voltooiing NNN [Provincie Noord-Holland, 2023a]
Beschikbare referentiewaarden	Beoordeling van een specialist op basis van het behalen van de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen en de mate van voltooiing van het NNN
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De instandhoudingsdoelstellingen bevinden in alle drie de N2000-gebieden in een gunstige staat van instandhouding en alle NNN-gebieden zijn voltooid.
Oranje	De instandhoudingsdoelstellingen bevinden in één of twee van de N2000-gebieden zijn overwegend in een gunstige staat van instandhouding en alle NNN-gebieden zijn deels voltooid.
Rood	De instandhoudingsdoelstellingen bevinden in geen van de drie N2000-gebieden in een gunstige staat van instandhouding en geen van de NNN-gebieden zijn voltooid.

Huidige situatie

Natura 2000 is het samenhangende netwerk van beschermde natuurgebieden in de Europese Unie, bestaande uit Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden. De Europese afspraken zijn in Nederland vastgelegd in de Wet natuurbescherming. Hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming biedt de juridische basis voor de aanwijzing van Natura 2000-gebieden en stelt de kaders voor de beoordeling van activiteiten die (mogelijk) negatieve effecten hebben op de in voornoemde gebieden geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen.

In zogenoemde aanwijzingsbesluiten is de bescherming van de Natura 2000-gebieden juridisch vastgelegd. In een aanwijzingsbesluit wordt onder meer vermeld voor welke soorten en/of habitattypen het gebied van belang is en welke doelen per soort of habitatype worden nagestreefd ('instandhoudingsdoelstellingen'). De instandhoudingsdoelstellingen vormen de specifieke doelstellingen die in een gebied gelden en zijn gericht op het in gunstige staat van instandhouding brengen of houden van habitattypen en soorten.

Natura 2000-gebieden zijn in beheer bij de provincies, die beheerplannen opstellen voor de Natura 2000-gebieden binnen hun grondgebied. In de beheerplannen wordt aangegeven op welke wijze, waar, wanneer de 'instandhoudingsdoelstellingen' gehaald gaan worden. Vaak zijn er voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen zowel interne als externe maatregelen nodig. Beheerplannen zijn tevens het uitgangspunt en toetsingskader voor handhaving en vergunningverlening.

Ontwikkelingen in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** kunnen van invloed zijn op de kwaliteit van nabijgelegen Natura 2000-gebieden, bijvoorbeeld vanwege uitstoot van stikstof dat neer kan slaan in Natura 2000-gebieden of de onttrekking van water die tot versterking (verdroging) binnen het Natura 2000-gebied kan leiden. Daarom worden in dit hoofdstuk de Natura 2000-gebieden binnen een straal van 10 kilometer van de gemeentegrens van de gemeenten uitgelicht.

In de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** liggen geen Natura 2000-gebieden. Wel ligt het Natura 2000-gebied IJsselmeer aan de **gemeente Enkhuizen** en het gebied Markermeer en IJmeer aan de **gemeenten Enkhuizen en Drechterland**. Binnen een straal van 10 kilometer rondom de gemeenten ligt nog het Natura 2000-gebied Polder Zeevang. Al deze drie gebieden zijn aangewezen onder de Vogelrichtlijn. De ligging van de Natura 2000-gebieden rondom de gemeenten is weergegeven in onderstaande figuur.

Figuur 5.39: Ligging van de Natura 2000-gebieden binnen een straal van 10 kilometer rondom de gemeenten (ligging globaal weergegeven in het rood) [Atlas van de leefomgeving, 2023a].

IJsselmeer

Algemeen

Het IJsselmeer is een 113.346 hectare groot gebied dat ten oosten van de **gemeenten Stede Broec, Enkhuzen en Drechterland** ligt en grenst aan de stad Enkhuzen. Het beslaat het hele gebied tussen de Afsluitdijk (noorden), de Friese en Flevolandse kust (oosten), de Houtribdijk (zuiden) en de Noord-Hollandse kust (westen). Door de aanleg van de Afsluitdijk is het IJsselmeer in korte tijd veranderd van zoutwater naar zoetwater waarin twee cruciale soorten in de voedselketen ontstonden: de driehoeksmossel en de spiering. Het IJsselmeer is een dynamisch gebied dat ondanks een gefixeerd waterpeil toch een peildynamiek kent als gevolg van opstuwning door wind. Langs de kust zijn er natte terreindelen met moerasvorming en rietland op de overgang tussen land en water [Natura 2000, 2023a].

Status N2000

Het IJsselmeer is aangewezen volgens de vogelrichtlijn, het gebied is een belangrijk leefgebied voor moerasvogels, doortrekkende watervogels (overwintergebied) en aan meren gebonden habitattypen en habitatsoorten. Er is een zekere interactie met omliggende (binnendijkse) Natura 2000-gebieden die door vogels als foerageergebied gebruikt worden voor het zoeken en vinden van voedsel [Rijkswaterstaat, 2017a].

Staat van instandhouding

De staat van instandhouding wordt gemeten met instandhoudingsdoelstellingen. Dit zijn de doelen die in het Natura 2000-gebied moeten worden bereikt. Het uiteindelijke doel is een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau om het voortbestaan van de soort of habitat te garanderen in de toekomst. De staat van instandhouding in het N2000-gebied IJsselmeer verschilt voor elk type ruimtelijke eenheid, er is onderscheid gemaakt in: open water, ondiep water, oeverzone, kale of schaars begroeide gronden, moeras en nat grasland [Rijkswaterstaat, 2017a].

Open water

Voor het open water geldt dat er voor 11 van de 15 aanwezige soorten sprake is van een matig ongunstig tot zeer ongunstige staat van instandhouding. Dit betekent niet dat voor al deze soorten sprake is van een knelpunt. Dit geldt voor 4 van de 15 soorten: de dwergmeeuw, fuut, topper en zwarte stern. Knelpunten zijn er door onvoldoende voedsel (m.n. de spiering), onvoldoende rust, veiligheid en ruimte op slaappleats.

Ondiep water

Ondiep water ligt aanwezig in een strook langs de noordzijde van het meer. Voor 4 van de 9 aanwezige soorten is er sprake van een matig ongunstige staat van instandhouding. Voor één soort, de wilde eend, is er sprake van een knelpunt dat wordt veroorzaakt door onvoldoende rust in het foerageer- en rustgebied en mogelijk onvoldoende beschikbaarheid van voedsel (ongewervelden).

Oeverzone

Een oeverzone is een flauwe oever tot 20 centimeter waterdiepte, dit is op verschillende plekken in het IJsselmeer aanwezig. Voor 1 van de 4 aanwezige soorten is er sprake van een matig ongunstige staat van instandhouding: de wintertaling. Er zijn op dit moment nog geen knelpunten voor de wintertaling.

Kale of schaars begroeide gronden

Op kale en schaars begroeide gronden komen 2 soorten voor: de bontbekplevier en de visdief, voor de bontbekplevier is er een zeer ongunstige staat van instandhouding en voor de visdief een matig ongunstige staat van instandhouding. Voor de bontbekplevier is nog maar weinig broedhabitat beschikbaar, op de beschikbare gronden is onvoldoende rust en zijn vijanden aanwezig. Voor de visdief zitten de knelpunten met name op de beschikbaarheid van voedsel, de afname van de kwaliteit van een broedhabitat door natuurlijke vegetatiesuccessie.

Moeras

Moeras bevindt zich op de overgang van natte water naar landovergangen en bestaat uit biezenstroken en rietlanden. Van de 12 in het moeras voorkomende soorten verkeren er 6 in zeer ongunstige staat van instandhouding en 2 in een matig ongunstige staat van instandhouding. Knelpunten zijn voor alle 8 de soorten en zijn met name de achteruitgang van kwaliteit van het moerasgebied door successie (door tegennatuurlijk en stagnant meerpeil), onzekere beschikbaarheid van voedsel in de toekomst, onvoldoende omvang en kwaliteit van het ritemoeras en onvoldoende leefgebied.

Nat grasland

Nat grasland is gras wat voor een deel van het jaar met enige regelmaat onder water staat, dit is meestal in de winter. Van de 7 in het nat grasland voorkomende soorten verkeren er 3 in een zeer ongunstige staat van instandhouding en 1 in een matig ongunstige staat van instandhouding. Op dit moment bieden de natte graslanden voldoende draagkracht om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken en zijn er geen directe knelpunten. Oorzaken van het niet halen van de doelaantallen van de soorten liggen met buiten het Natura 2000-gebied IJsselmeer.

Opgaven

Er liggen opgaven om bovengenoemde knelpunten aan te pakken om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken en verdere verslechtering te voorkomen. De volgende opgaven zijn er [Rijkswaterstaat, 2017a]:

- Verbetering van de voedselbeschikbaarheid voor watervogels
- Aanwezigheid van geschikte broedgebieden garanderen
- Rust en ruimte garanderen
- Behoud van ruigten en zomen, overgangs- en trilvenen en groenknolorchis

Markermeer & IJmeer

Algemeen

Het Markermeer & IJmeer is een 68.640 hectare groot gebied dat ten oosten van de drie gemeenten ligt en grenst aan de **gemeenten Enkhuizen** en **Drechterland**. Het beslaat het hele gebied tussen de Houtribdijk (noorden), de Flevolandse kust (oosten), Amsterdam (zuiden) en de Noord-Hollandse kust (westen), het gedeelte IJmeer ligt ter hoogte van Amsterdam. Door de aanleg van de Afsluitdijk en Houtribdijk is het Markermeer in korte tijd veranderd van zoutwater naar zoetwater. Het gebied is van belang voor visetende, mosseletende en waterplantetende watervogels [Natura 2000, 2023b].

Status N2000

Het Markermeer is grotendeels aangewezen volgens de vogelrichtlijn, een klein deel (1.100 hectare is aangewezen volgens zowel de habitat- als vogelrichtlijn. Het IJmeer is aangewezen als vogelrichtlijngebied. Het gebied Markermeer & IJmeer is een belangrijk leefgebied voor broedvogels, (doortrekkende en overwinterende) watervogels en voor aan meren gebonden habitattypen en habitatsorten [Rijkswaterstaat, 2017b].

Staat van instandhouding

De staat van instandhouding wordt gemeten met instandhoudingsdoelstellingen. Dit zijn de doelen die in het Natura 2000-gebied moeten worden bereikt. Het uiteindelijke doel is een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau om het voortbestaan van de soort of habitat te garanderen in de toekomst. De staat van instandhouding in het N2000-gebied Markermeer & IJmeer verschilt voor elk type ruimtelijke eenheid, er is onderscheid gemaakt in: open water, ondiep water, oeverzone, kale of schaars begroeide gronden, moeras en nat grasland [Rijkswaterstaat, 2017b].

Open water

Voor het open water geldt dat er voor 11 van de 14 aanwezige soorten sprake is van een matig ongunstig tot zeer ongunstige staat van instandhouding. Dit betekent niet dat voor al deze soorten sprake is van een knelpunt. Dit geldt voor 2 van de 11 soorten: de brilduiker en de dwergmeeuw. Knelpunten zijn er door onvoldoende voedsel (m.n. de spiering en driehoeksmossel) en onvoldoende rust. Voor de overige soorten geldt dat er op dit moment nog geen knelpunt is maar dat dit in de toekomst wel kan ontstaan, met name door afname in beschikbaarheid van voedsel en onvoldoende rust en ruimte.

Ondiep water

Ondiep water ligt aan de zuid- en westkust van het meer. Van de 2 aanwezige soorten is er voor 1 soort sprake een matig ongunstige staat van instandhouding: de krooneend. Op dit moment is dit nog geen knelpunt, in de toekomst kan dit wel ontstaan als er onvoldoende ruimte voor rust is.

Oeverzone

Een oeverzone is een flauwe oever tot 20 centimeter waterdiepte. Hier leeft de grauwe gans, deze verkeerd in een gunstige staat van instandhouding. Er zijn op dit moment geen knelpunten voor de grauwe gans.

Kale of schaars begroeide gronden

Op kale en schaars begroeide gronden komen 2 soorten voor: de visdief en de zwarte stern. Voor de visdief een matig ongunstige staat van instandhouding, er zijn knelpunten door onvoldoende voedsel (m.n. de spiering), het behoud van kale gronden is niet gegarandeerd, er is gebrek aan natuurlijke dynamiek en er is geen garantie van duurzaam terreinbeheer. Voor de zwarte stern is er een zeer ongunstige staat van instandhouding door onvoldoende voedsel (spiering).

Moeras

Moeras bevindt zich op de overgang van natte water naar landovergangen en bestaat uit biezenstroken en rietlanden. Hier komt 1 soort voor, de aalscholver. Deze verkeert in een gunstige staat van instandhouding. Er zijn op dit moment geen knelpunten voor de aalscholver, in de toekomst kan er sprake zijn van een onzekere voedselsituatie.

Nat grasland

Nat grasland is gras wat voor een deel van het jaar met enige regelmaat onder water staat, dit is meestal in de winter. De 3 in het nat grasland voorkomende soorten verkeren allen in een gunstige staat van instandhouding. Op dit moment bieden de natte graslanden voldoende draagkracht om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken en zijn er geen directe knelpunten. In de toekomst kan onvoldoende rust mogelijk een knelpunt vormen voor de smient.

Opgaven

Er liggen opgaven om bovengenoemde knelpunten aan te pakken om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken en verdere verslechtering te voorkomen. De volgende opgaven zijn er [Rijkswaterstaat, 2017b]:

- Verbetering van de voedselbeschikbaarheid voor watervogels
- Kaal houden van rust- en broedgebieden
- Behoud van rust en ruimte

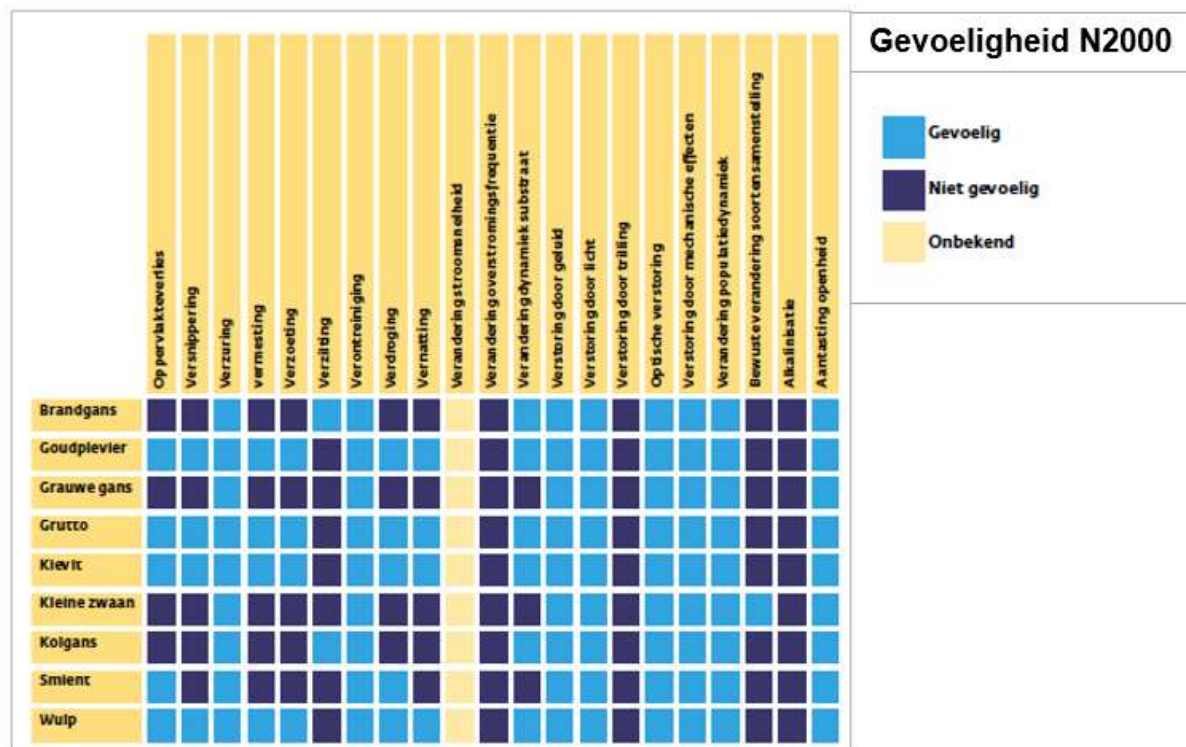
Polder Zeevang

Algemeen

Polder Zeevang is een 1.862 hectare groot open veenweidegebied ten zuiden van de drie gemeenten dat ligt tussen Purmerend, Oosthuizen en Edam. Het gebied ligt net binnen de 10 kilometer grens van de gemeenten. De polder bestaat voor 90% uit natte graslanden en de overige 10% uit oppervlaktewater. Het gebied kenmerkt zich door verkaveling in lange stroken, percelen worden gescheiden door smalle stroken. Riet, bomen en struiken ontbreken waardoor er sprake is van een zeer open landschap Polder Zeevang is aangewezen volgens de vogelrichtlijn, specifiek voor niet-broedvogels [Provincie Noord-Holland, 2021b].

Gevoeligheid

In het Natura 2000-gebied Polder Zeevang komen 9 niet-broedvogels voor die aangewezen zijn volgens de Vogelrichtlijn. Uit onderstaande figuur blijkt de gevoeligheid voor verschillende storingsfactoren. Hieruit blijkt dat alle soorten gevoelig zijn voor verzuring, verontreiniging, verstoring door geluid, licht, optische verstoring en mechanische effecten, verandering in populatiedynamiek en aantasting van openheid. Een groot deel van de soorten is daarnaast gevoelig voor oppervlakteverlies, verspreiding, vermessing en verzoeting, verdroging en vernatting en de verandering in de dynamiek substraat [Provincie Noord-Holland, 2021b].

Figuur 5.40: Gevoeligheid van in Natura 2000-gebied Polder Zeevang levende niet-broedvogels [Provincie Noord-Holland, 2021b].

Staat van instandhouding

De staat van instandhouding wordt gemeten met instandhoudingsdoelstellingen. Dit zijn de doelen die in het Natura 2000-gebied moeten worden bereikt. Het uiteindelijke doel is een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau om het voortbestaan van de soort of habitat te garanderen in de toekomst. Voor Polder Zeevang is een passende beoordeling uitgevoerd. Hierin is gekeken naar staat van instandhouding van de in het gebied voorkomende niet-broedvogels. Voor de smient, de goudplevier, de Kievit en de wulp geldt een matig ongunstige staat van instandhouding en voor de grutto geldt een ongunstige staat van instandhouding. Voor alle in het gebied levende vogels onder de Vogelrichtlijn geldt dat de instandhoudingsdoelstelling behoud omvang en kwaliteit leefgebied is [Provincie Noord-Holland, 2021b].

Kernopgaven

Voor Polder Zeevang zijn er twee kernopgaven opgesteld:

- Opgave landschappelijke samenhang en interne compleetheid (meren en moerassen), specifiek wordt er ingezet op behoud en herstel van samenhang tussen slaapplekken en foerageergebieden in het bijzonder voor grasetende watervogels.
- Plas-dras situaties voor smienten.

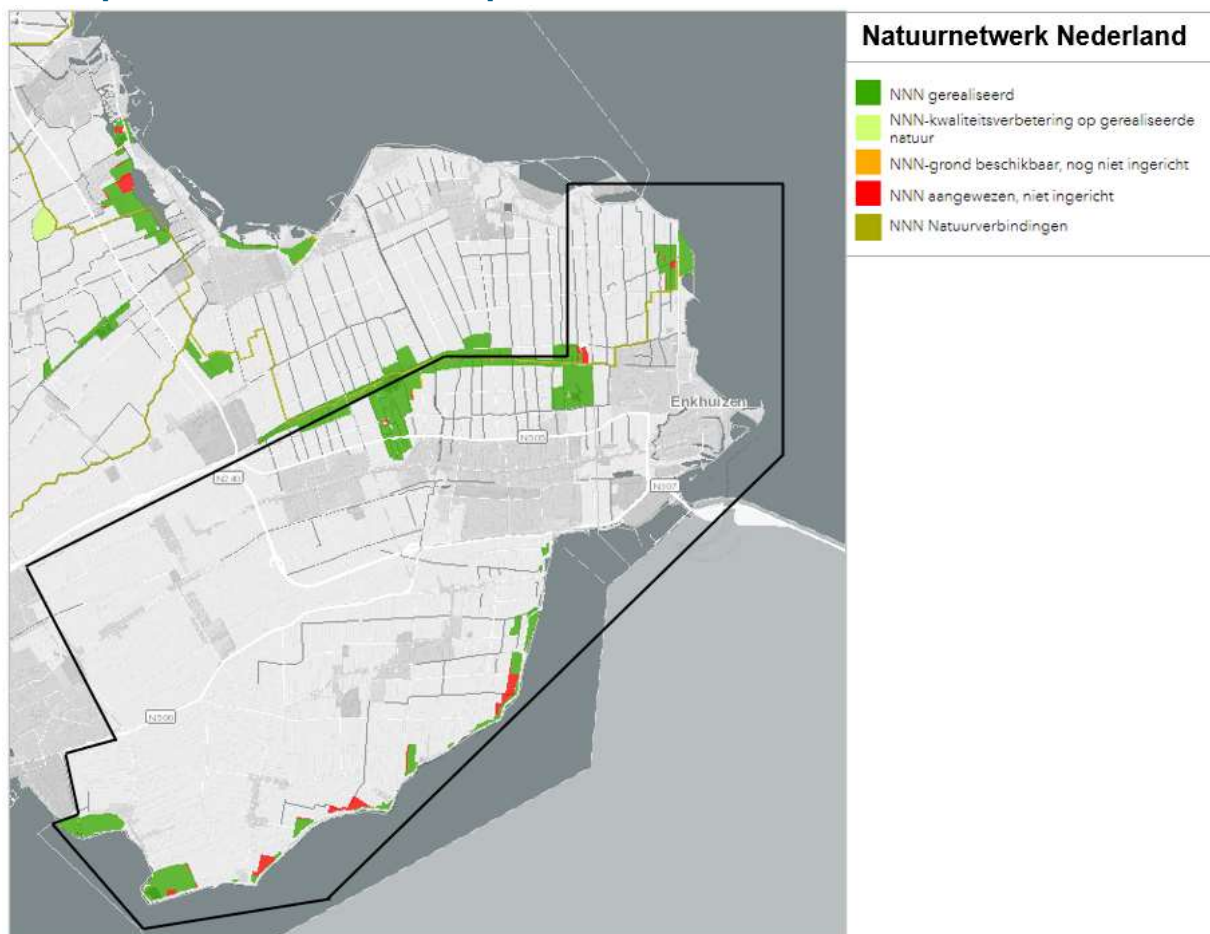
Stikstofdepositie

Voor alle drie de Natura 2000-gebieden binnen 10 kilometer van de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** geldt dat ze niet gevoelig zijn voor stikstofdepositie [Natura 2000, 2023a; 2023b; 2023c].

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een samenhangend netwerk van bestaande en toekomstige natuurgebieden. Het vormt een belangrijk onderdeel van het natuurbeleid. Streven is de biodiversiteit in Nederland ten minste te stabiliseren, en dus verdere achteruitgang tegen te gaan. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. De effecten op NNN door plannen worden beoordeeld aan de hand van drie criteria, namelijk het oppervlak, de samenhang en de 'wezenlijke kenmerken en waarden'. Natura 2000-gebieden zijn onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland, deze gebieden vallen onder de verantwoordelijkheid van het Rijk. Het doel is om het NNN in 2027 af te ronden, de provincie Noord-Holland is verantwoordelijk voor ongeveer 15% van het areaal NNN in de provincie. Inmiddels is 93% hiervan al ingericht, een deel moet de aankomende jaren nog ingericht worden [Provincie Noord-Holland, 2023b].

In onderstaande figuur is de voortgang van het NNN in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** te zien. Hieruit blijkt dat de NNN-gebieden in de gemeenten met name aan de randen liggen, het overgrote deel is al gerealiseerd. Met name in de **gemeenten Drechterland en Enkhuizen** zijn er nog gebieden die ingericht moeten worden. Ook liggen er in de gemeenten verschillende NNN-verbindingen die de losstaande gebieden met elkaar verbinden. Het NNN in de drie gemeenten is nog niet voltooid [Provincie Noord-Holland, 2023a].

Figuur 5.41: Voortgang Natuurnetwerk Nederland (NNN) in de gemeenten (globaal weergegeven met zwarte lijn) [Provincie Noord-Holland, 2023].

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat in N2000-gebied Polder Zeevang een beperkt aantal soorten een ongunstige staat van instandhouding kennen, ook voor N2000-gebieden IJsselmeer en Markermeer & IJmeer geldt dat er voor een deel van soorten een gunstige staat van instandhouding is. Voor de NNN-gebieden geldt dat deze deels voltooid zijn maar dat er nog een restopgave is.

Autonome ontwikkeling

Om de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden te behalen zijn er instandhoudingsmaatregelen nodig. Voor de verschillende Natura 2000-gebieden rondom de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** zijn er maatregelen vastgesteld. Deze worden hieronder per gebied besproken.

IJsselmeer

Voor het IJsselmeer bestaan de maatregelen uit een combinatie van reeds vastgesteld beleid en aanvullende N2000-maatregelen [Rijkswaterstaat, 2017a].

Vanuit reeds vaststaand beleid wordt er ingezet op KRW-maatregelen (Kaderrichtlijn Water), specifiek het vistrekbevorderende maatregelen (tussen IJsselmeer en Markermeer, Waddenzee en regionale wateren om de beschikbaarheid van vis te vergroten. Dit wordt o.a. gedaan door het aanleggen van de vismigratierivier in de Afsluitdijk. Daarnaast wordt er ingezet op duurzame visserij door staand want visserij op baars en snoekbaars en fuikenvisserij op de paaiende spiering te reduceren. Ook wordt er ingezet op overige maatregelen zoals maai- en verschrallingsbeheer, het verwijderen van wilgen, en nieuwe moerasachtige natuur rondom het IJsselmeer.

Aanvullend wordt er onderzoek gedaan naar de voedselbeschikbaarheid in het IJsselmeer en Markermeer & IJmeer. Op basis hiervan zijn maatregelen bepaald, zoals de aanpassing van de beroepsvisserij en de aanleg van de vismigratierivier. Om rust te creëren is er een gedragscode opgesteld met de recreatie- en natuursector, o.a. gericht om verstoring door watersporters tegen te gaan. Daarnaast worden broedgebieden geschikt gemaakt en gehouden voor broedvogels, bijvoorbeeld door het kaal houden of het voorkomen van kolonisatie door predatoren. Voor het verbeteren van de groenknolorchis en overgangs- en trilvenen wordt één hectare rietland geplagd om vervolgens beheer te worden via maaien en afvoeren. Tenslotte wordt het maaibeheer aangepast rondom het rietmoeras om dit geschikt te houden voor moerasvogels.

Markermeer & IJmeer

Voor het IJsselmeer bestaan de maatregelen uit een combinatie van reeds vastgesteld beleid en aanvullende N2000-maatregelen [Rijkswaterstaat, 2017b].

Vanuit reeds vaststaand beleid wordt er net als in het IJsselmeer ingezet op KRW-maatregelen gericht op vistrekbevordering en duurzame visserij. Aanvullend zijn er voor het Markermeer & IJmeer maatregelen gericht op het behouden van broedlocaties voor kale grondbroeders zoals de visdief door gebieden kaal te houden. Ook wordt er ingezet op de verbetering van de voedselbeschikbaarheid door aanpassing van beroepsvisserij en het realiseren van een toekomstbestendig ecosysteem (zoals de Marker Wadden). Om rust te creëren is er een gedragscode opgesteld met de recreatie- en natuursector, o.a. gericht om verstoring door watersporters tegen te gaan.

Polder Zeevang

In Polder Zeevang wordt de natuur beheerd door Staatsbosbeheer en de agrariërs. Staatsbosbeheer beheert 280 hectare met het oog op weidevogels met het doel om de juiste leefomgeving te creëren (qua zuurgraad en voedselrijkdom). Circa 1.400 hectare vindt plaats volgens agrarisch natuurbeheer met behulp van het subsidiestelsel voor natuur- en landschapsbeheer (SNL). Dit is gericht op het beheertype weidevogelgebied, onderdeel hiervan is inzet op [Provincie Noord-Holland, 2021b]:

- Het creëren van plasdras in het voorjaar om weidevogels aan te trekken.
- Extensieve beweiding waarin weidevogels kunnen broeden en foerageren.

Natuurnetwerk Nederland

De verantwoordelijkheid voor de instandhouding en voltooiing van het NNN ligt bij de Provincie Noord-Holland. Tot 2027 heeft de Provincie de opgave om de resterende 4.400 hectare NNN te realiseren, dit doen zij op drie manieren:

- vergroten de hoeveelheid natuur in het Natuurnetwerk met 4.700 hectare door de al in 1990 aangewezen gronden voor 2027 om te vormen naar natuur
- versterken de kwaliteit van de bestaande natuurgebieden, met name de bijzondere Natura 2000-gebieden, door de natuur te herstellen en de neerslag van verstikkende stikstof te verminderen
- verbinden de natuurgebieden via natuurbruggen, natuurstroken, bermen en watergangen.

Nieuwe ontwikkelingen in NNN-gebieden zijn alleen onder bepaalde voorwaarden toegestaan. Om duidelijk te maken wat toegestaan is heeft de Provincie een tool ontwikkeld. Daarnaast heeft de Provincie het Programma Natuurnetwerk 2023 gepubliceerd. Hierin staat wat er precies in welk gebied moet gebeuren om het NNN te realiseren [Provincie Noord-Holland, 2023c].

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat het aannemelijk is dat het NNN uiterlijk in 2027 voltooid is, het is de vraag of alle soorten die in Natura 2000-gebieden leven in een gunstige staat van instandhouding verkeren door inzet van maatregelen. Het is wel aannemelijk dat het aantal soorten in een gunstige staat van instandhouding toe zal nemen.

Doorkijk 2040

De verwachting is dat de beheerplannen van Natura 2000-gebieden behaald worden wat leidt tot de instandhouding van de Natura 2000-gebieden na 2030. Het is aannemelijk dat het Natuurnetwerk Brabant voor 2040 in zijn geheel voltooid is.

6 Economie

In onderstaande tabel is een samenvatting van de beoordelingen van de huidige situatie en autonome ontwikkelingen van de aspecten binnen het thema 'economie'. Er wordt ingegaan op de beoordelingsaspecten 'werkgelegenheid', 'werklocaties en bedrijvigheid', 'landbouw' en 'vrijtijdseconomie'.

Beoordelingsaspect	Kwaliteitsniveau	
	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Werkgelegenheid		↘
Werklocaties en bedrijvigheid		=
Landbouw		=
Vrijtijdseconomie		↗

6.1 Werkgelegenheid

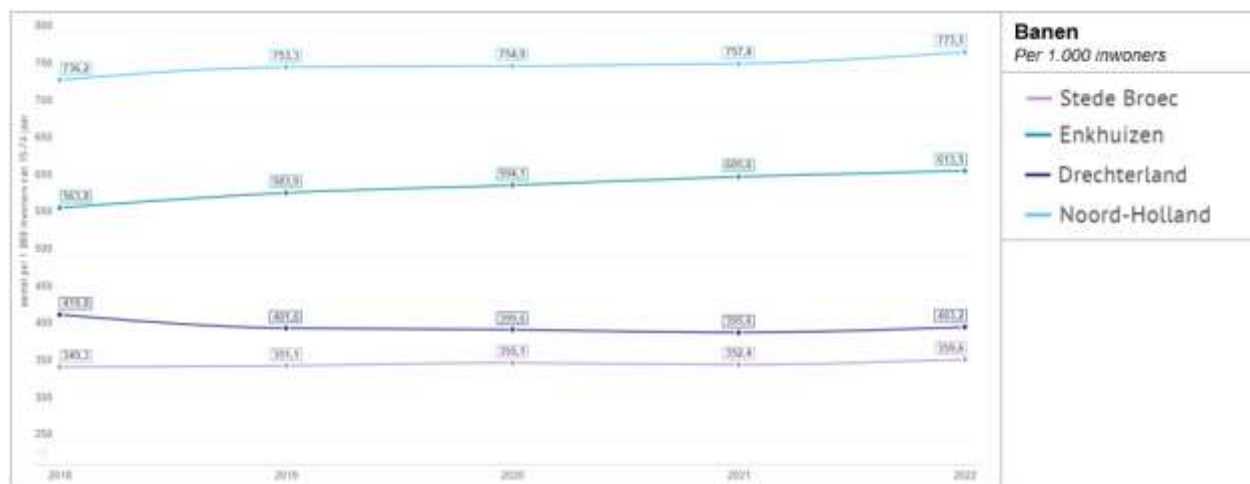
Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Duurzame en slimme mobiliteit	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> Aantal arbeidsplaatsen [VNG, 2023] Netto arbeidsparticipatie [CBS, 2023d]
Beschikbare referentiewaarden	Aantal arbeidsplaatsen en netto arbeidsparticipatie in de gemeenten t.o.v. provinciaal gemiddelde
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het aantal arbeidsplaatsen en de netto arbeidsparticipatie zijn in de gemeenten gelijk aan of hoger dan het provinciaal gemiddelde
Oranje	Het aantal arbeidsplaatsen of de netto arbeidsparticipatie zijn in de gemeenten lager dan provinciaal gemiddeld
Rood	Het aantal arbeidsplaatsen en de netto arbeidsparticipatie zijn in de gemeenten lager dan het provinciaal gemiddelde

Huidige situatie

Aantal arbeidsplaatsen

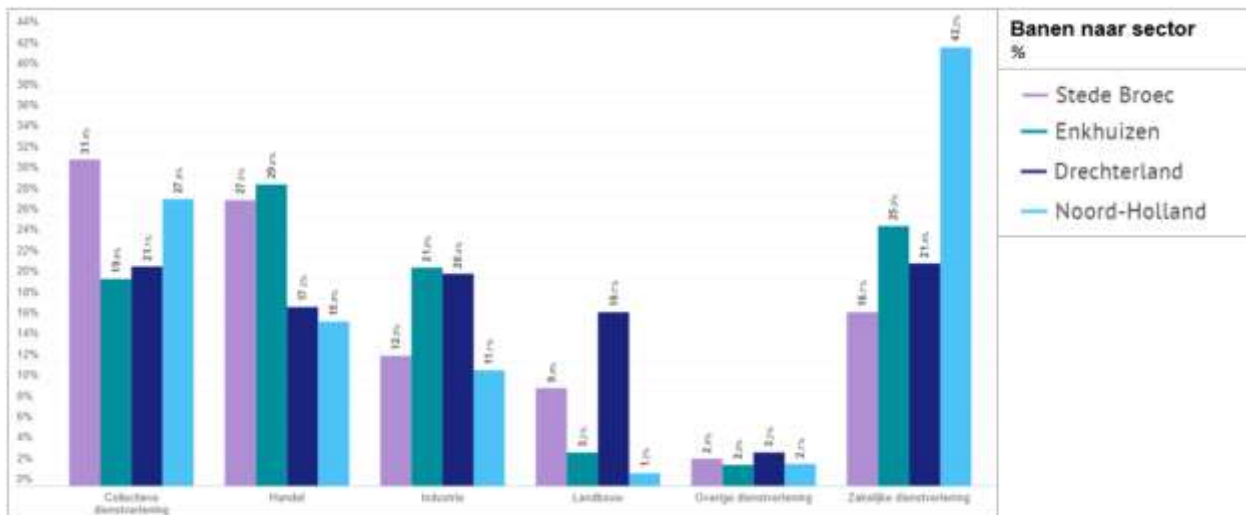
In de **gemeente Stede Broec** waren er in 2022 359,6 banen per 1.000 inwoners, in de **gemeente Enkhuizen** 613,5 banen per 1.000 inwoners en in de **gemeente Drechterland** 403,2 banen per 1.000 inwoners (zie Figuur 6.1). Dit was in alle drie de gemeenten minder dan het provinciaal gemiddelde van 773,5 banen per 1.000 inwoners. Het aantal banen per 1.000 inwoners in de **gemeenten Enkhuizen en Stede Broec** nam toe sinds 2018, net als het provinciaal gemiddelde, maar in de **gemeente Drechterland** nam het aantal banen per 1.000 inwoners af [VNG, 2023].

Figuur 6.1: Aantal banen per 1.000 inwoners in de gemeenten ten opzichte van het provinciaal gemiddelde tussen 2018 en 2022 [VNG, 2023]

Voor de **gemeente Stede Broec** bevinden de meeste banen zich in de collectieve sector, meer dan het provinciaal gemiddelde (zie Figuur 6.2). Voor de **gemeenten Enkhuizen en Drechterland** is dit veel minder. Alle drie de gemeenten hebben meer banen in de handelssector, meer dan het provinciaal gemiddelde. In de **gemeente Enkhuizen** zijn de meeste banen in de handelssector. Ook hebben alle drie de gemeenten meer banen in de industrie en landbouw dan het provinciaal gemiddelde. Het aantal banen in overige dienstverlening is overal ongeveer hetzelfde. Provinciaal zijn de meeste banen in de zakelijke dienstverlening. Dit is veel meer dan bij de gemeenten. Voor de **gemeente Drechterland** zijn de meeste

banen in de zakelijke dienstverlening, maar het verschil met collectieve dienstverlening en industrie is erg klein [LISA, 2023].

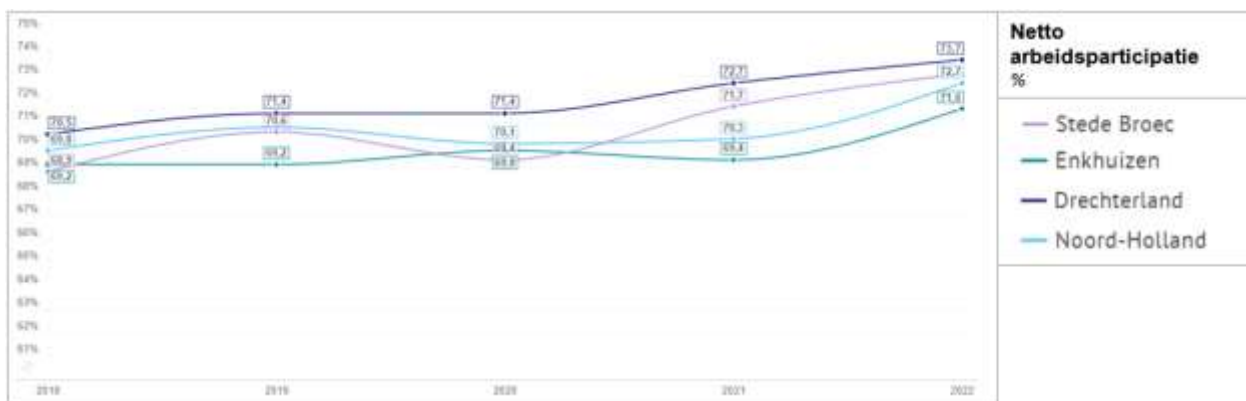

Figuur 6.2: Type banen naar sector in de gemeenten ten opzichte van het provinciaal gemiddelde [LISA, 2023]

Netto arbeidsplaatsen

De netto arbeidsparticipatie is het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking). De gegevens zijn gepresenteerd voor de bevolking van 15 tot 75 jaar.

In de **gemeenten Stede Broec** (73,1%) en **Drechterland** (73,7%) was de netto arbeidsparticipatie hoger dan het provinciaal gemiddelde (72,7%) (zie Figuur 6.3) [CBS, 2023d]. In de **gemeente Enkhuizen** was deze lager (71,6%). In alle drie de gemeenten en het provinciaal gemiddelde is de netto arbeidsparticipatie gestegen sinds 2018.

Figuur 6.3: Netto arbeidsparticipatie in de gemeenten ten opzichte van het provinciaal gemiddelde tussen 2018 en 2022 [CBS, 2023d]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat het aantal banen per 1.000 inwoners lager ligt voor de gemeenten dan het provinciaal gemiddelde, maar de netto arbeidsparticipatie hoger (met uitzondering van de **gemeente Enkhuizen**).

Autonome ontwikkeling

De werkgelegenheid in Nederland blijft toenemen door een groeiende Nederlandse economie. Door factoren zoals vergrijzing en krimp van de bevolkingsgroei neemt het aantal werkzame mensen af en kunnen niet alle banen opgevuld worden. In meerdere sectoren zal de vraag naar personeel mogelijk gaan stijgen. Dit is afhankelijk van de groei van de economie.

De provincie Noord-Holland ziet een mismatch op de arbeidsmarkt ontstaan, waarbij de vraag naar personeel steeds meer komt uit groeisectoren als ICT en duurzame energie. De provincie Noord-Holland zet zich daarom in om het onderwijs aan te laten sluiten bij de vraag op de arbeidsmarkt. Ook worden instrumenten ontwikkeld, zoals een loketfunctie voor matching van bedrijven, werkenden en werkzoekenden, om de beroepsbevolking makkelijker te laten wisselen van baan. Daarnaast is het doel om een inclusieve arbeidsmarkt te creëren [Provincie Noord-Holland, 2021c].

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', met een lichte verslechtering ten opzichte van de huidige situatie. Dit komt omdat door vergrijzing en krimp van de bevolkingsgroei het aantal werkzame mensen afneemt. De gemeenten hebben geen specifiek beleid op dit punt.

Doorkijk 2040

De verwachting is dat er door de snelle technologische veranderingen verschuivingen in het type werkgelegenheid plaatsvinden, waarbij de focus zal gaan liggen binnen dienstverlenende sectoren. Automatisering binnen de agrarische sector zal ook de nodige effecten met zich meebrengen. Hoe de werkgelegenheid zich in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** ontwikkelt na 2030 is afhankelijk van het dan vigerende beleid.

6.2 Werklocaties en bedrijvigheid

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Werklocaties en bedrijvigheid	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> Vraag vs. aanbod [Stec Groep, 2020]
Beschikbare referentiewaarden	Vergelijking aanbod en behoefte bedrijventerreinen en kantoorlocaties
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Er is geen sprake van een kwalitatief of kwantitatief tekort aan bedrijventerreinen
Oranje	Er is sprake van een klein kwalitatief en/of kwantitatief tekort aan bedrijventerreinen
Rood	Er is sprake van een groot kwalitatief en/of kwantitatief tekort aan bedrijventerreinen

Huidige situatie

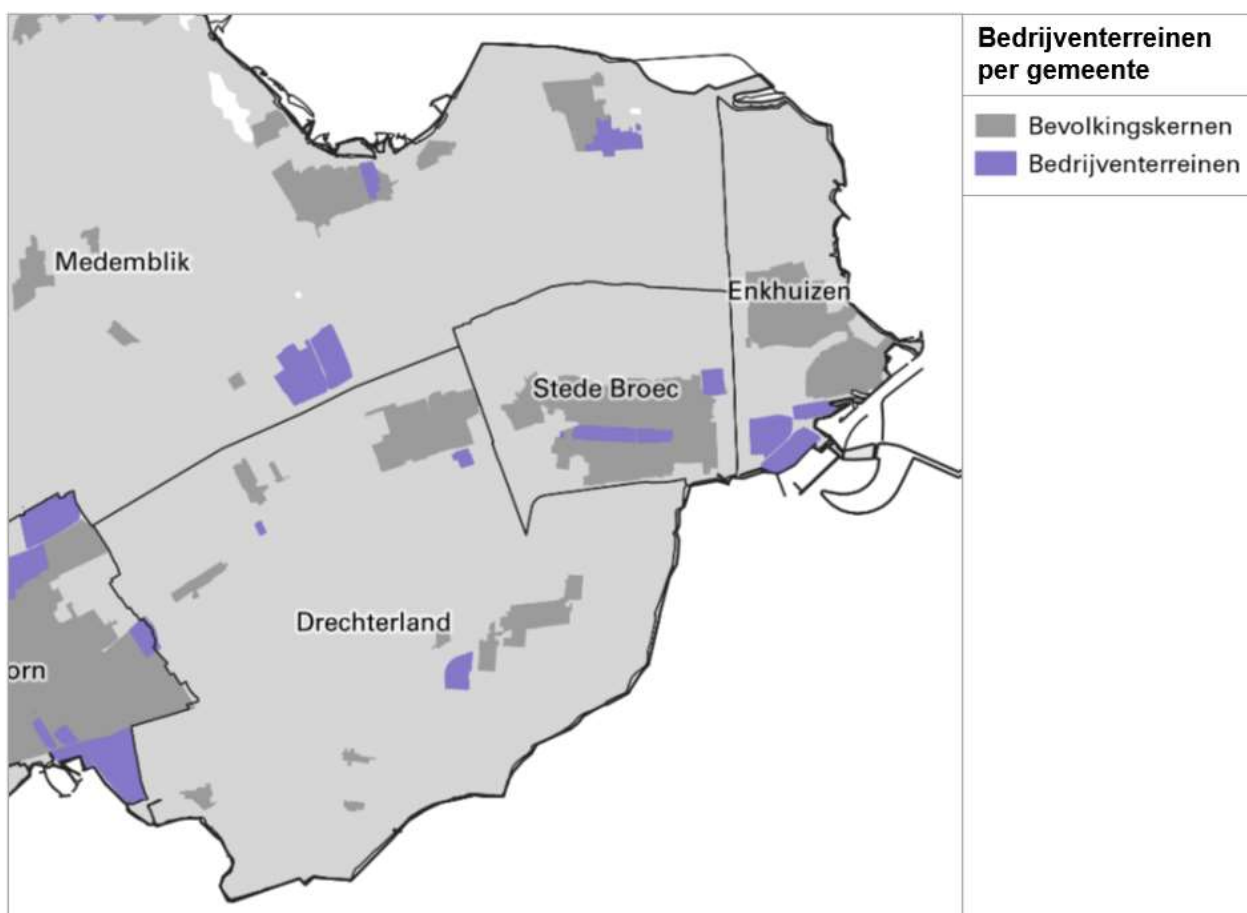
Voor de gehele regio Westfriesland is er een Strategie Werklocaties opgesteld, naar aanleiding van een behoeferaming bedrijventerreinen die in 2021 is vastgesteld door de provincie Noord-Holland [Stec groep, 2022]. De bedrijventerreinen in Westfriesland zijn goed voor ruim 35% van de werkgelegenheid en vertegenwoordigen circa € 1,8 miljard jaarlijkse toegevoegde waarde. Op dit moment is er een grote vraag naar ruimte voor bedrijvigheid in de regio Westfriesland [Stec Groep, 2022].

De **gemeente Stede Broec** heeft twee bedrijventerreinen met een totaaloppervlakte van 50 hectare, de **gemeente Enkhuizen** heeft drie bedrijventerreinen met een totaaloppervlakte van 91 hectare en de **gemeente Drechterland** heeft drie bedrijventerreinen met een totaal oppervlakte van 30 hectare (zie Tabel 6.1 en Figuur 6.4). In onderstaande tabel is te zien hoeveel hectares nog uitgeefbaar zijn gebaseerd op cijfers uit 2020. Hieruit blijkt dat er in alle drie de gemeenten nog (beperkt) uitgeefbaar bedrijventerrein is.

Tabel 6.1: Overzicht van bedrijventerreinen per gemeente beschikbare hectares in 2020 [Stec Groep, 2020].

Gemeente	Terrein	Specialisatie	Bruto oppervlakte	Netto uitgegeven	Nog uitgeefbaar
	Centrale Zone en De Wijzend	Reparatie, handel, dienstverlening, bouwnijverheid en perifere detailhandel (met name wonen en auto's), verschillende verenigingen, een autogarage en enkele bedrijvenunits. Zwembad en sporthal de Kloet is gevestigd op dit terrein. Dienstverlening, bouwnijverheid en vervoer, opslag en communicatie	36 ha	26 ha	10 ha
	CNB Bovenkarspel	Op deze locatie is CNB gevestigd. CNB verzorgt de bemiddeling en aan- en verkoop van bloembollen, knollen en vaste planten. Daarnaast is er een gekoelde opslag voor de producten op het terrein.	14 ha	11 ha	3 ha
Totaal Stede Broec			50 ha	37 ha	13 ha

Gemeente	Terrein	Specialisatie	Bruto oppervlakte	Netto uitgegeven	Nog uitgeefbaar
Enkhuizen	Ketenwaal	Bedrijven in kunststof leidingsystemen	15 ha	13 ha	2 ha
	Krabbersplaat	Water gerelateerde bedrijven zoals jachtbouwers, een betoncentrale	37 ha	27 ha	10 ha
	Schepenwijk	Diverse bedrijven	39 ha	22 ha	17 ha
Totaal Enkhuizen			91 ha	62 ha	29 ha
Drechterland	De Wijzend	Niet bekend	6 ha	6 ha	0 ha
	Industrieweg	Niet bekend	2 ha	2 ha	0 ha
	Zuiderkogge	Niet bekend	22 ha	16 ha	6 ha
Totaal Drechterland			30 ha	24 ha	6 ha

Figuur 6.4: Locatie bedrijventerreinen per gemeente [Stec Groep, 2022]

In de regio Westfriesland is de verwachte vraag naar bedrijventerreinen hoger dan het aanbod. Er is een grote vraag naar ruimte voor industrie en transportbedrijven, maar dit zeer beperkt beschikbaar in de regio. Voor MKB was er wel genoeg ruimte. In de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** is er vooral lokale vraag om ruimte voor uitbreiding van bestaande bedrijven [Stec Groep, 2022]. Binnen de overige Westfriese gemeenten is er vrijwel geen aanbod meer beschikbaar.

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met **kwaliteitsniveau 'oranje'**, omdat er sprake is van een **kwalitatief tekort aan bedrijventerreinen**, er is nog 48 hectare uitgeefbaar verspreid over de drie gemeenten

Autonome ontwikkeling

Planaanbod

In de **gemeente Drechterland** was er 6 hectare aan hard aanbod van werklocaties beschikbaar in 2020. Het gaat hier om bedrijventerrein Zuiderkogge. In de **gemeente Enkhuizen** was er 29 hectare aan hard aanbod beschikbaar verspreid over de verschillende bedrijventerreinen. In 2023 is dit aanbod (deels) verkocht. In de **gemeente Stede Broec** is er 13 hectare beschikbaar [Stec Groep, 2020].

Verwachte behoefte

De verwachting is dat voor de regio Westfriesland de uitbreidingsvraag op bedrijventerreinen 22 tot 48 hectare is tot 2030. De grootste vraag komt vanuit de logistiek & groothandel en de industrie. Ook wordt er in de regio 25 hectare vervangingsvraag naar bedrijventerreinen voorzien tot 2040. Vervangingsvraag treedt op wanneer bedrijven vertrekken van een plek dat na het vertrek niet meer bestemd blijft voor bedrijvigheid. Bijvoorbeeld als een bestaand bedrijventerrein wordt getransformeerd naar woningen [Stec Groep, 2022].

De provincie Noord-Holland constateert opgaven voor werklocaties op drie gebieden:

- De programmering van werklocaties: vraag en aanbod voor werklocaties moet in balans zijn zodat er geen over- of onderaanbod van kantoren, bedrijventerreinen of winkelgebieden ontstaat. Ook zijn er op bedrijventerreinen knelpunten voor het accommoderen van hogere milieu categorieën.
- De onderhoudsstaat van werklocaties: zonder investeringen in beheer, onderhoud of fysieke verbeteringen verouderen werklocaties snel en zijn ze ook niet bestand tegen de gevolgen van klimaatverandering. Ruimte is schaars en leegstand in winkelgebieden en verouderde werkgebieden neemt toe.
- Verschillende werklocaties kunnen ook een grotere bijdrage leveren aan de grote opgaven van deze tijd, bijvoorbeeld aan energietransitie, circulaire economie, klimaatbestendigheid, biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit. Beschikbaarheid van energie op bedrijventerreinen is hierbij een aandachtspunt.

De provincie Noord-Holland wil daarom afstemmen over werklocaties op regionaal niveau. Ook wordt de verduurzaming van werklocaties gestimuleerd [Provincie Noord-Holland, 2021c].

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat er wel werklocaties worden uitgebreid, maar het is onduidelijk of deze wel voor de juiste sector zijn.

Doorkijk 2040

Hoe vraag en aanbod op bedrijventerreinen in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** zich na 2030 ontwikkelt is afhankelijk van de dan beschikbare harde en zachte plancapaciteit als onderdeel van het dan vigerende beleid van de gemeenten.

6.3 Landbouw

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Landbouw	
Status gebruikte informatie	Kwalitatief
Beschikbare referentiewaarden	Beoordeling van een specialist op basis van vitaliteit landbouw, winstgevendheid en milieudruk landbouw.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Er is sprake van een vitale landbouw. De huidige vorm van landbouw staat niet onder druk.
Oranje	De huidige vorm van landbouw staat onder druk qua winstgevendheid of milieudruk. De vitaliteit van de landbouw is een aandachtspunt.
Rood	De huidige vorm van landbouw is niet meer winstgevend en er is sprake van milieudruk.

Huidige situatie

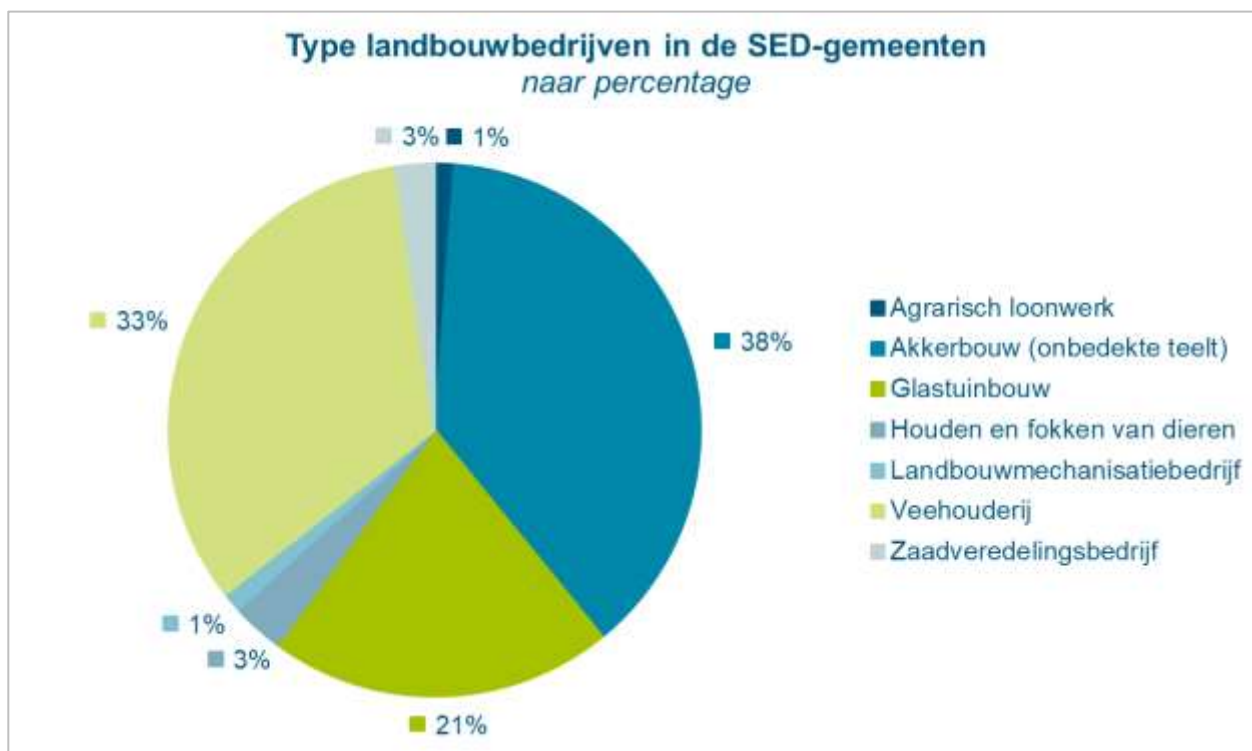
De sector land- en tuinbouw zorgen landelijk voor een aanzienlijke bijdrage aan de milieudruk. Dit hangt samen met de omvang en intensiteit van deze sector. De sector is de grootste grondgebruiker van Nederland en levert een grote bijdrage aan [Compendium voor de leefomgeving, 2023]:

- Klimaatverandering (door uitstoot van methaan en distikstofoxiden)
- Verzuring van de lucht en de bodem (ammoniak)
- Vermesting van bodem, grondwater en oppervlaktewater (stikstof en fosfaat)
- Verdroging (verlaging van het grondwaterpeil)
- Verspreiding (zware metalen en gewasbeschermingsmiddelen).

Landbouw, tuinbouw en visserij zijn belangrijke sectoren voor de economie in de provincie Noord-Holland. Zo'n 60% van het grondoppervlak bestaat uit land- en tuinbouw. In de provincie Noord-Holland zijn er 5 economische clusters: Greenport Aalsmeer, Greenport Noord-Holland Noord, visserij, Seed Valley en Food MRA (Metropoolregio Amsterdam). Mede door de ontwikkelingen in de landbouw staat de Provincie Noord-Holland, net als de andere provincies in Nederland, voor grote opgaven op het gebied van water, bodem, natuur, biodiversiteit, stikstof, fijnstof, broeikasgassen, gezondheid en ruimtelijke ordening. Intensivering van de landbouwprocessen zorgt ervoor dat onder andere verzuring, vermesting, verdroging en verandering van de landschappelijke waarden kunnen ontstaan.

Eén van de economische clusters, Seed Valley, ligt in de directe nabijheid van de **gemeenten Stede Broec, Enkhuzen en Drechterland**. Seed Valley is het wereldwijde centrum van plantenveredelings- en zaadtechnologie. Meerdere bedrijven zijn onderdeel van Seed Valley waarvan een deel ook daadwerkelijk in de Seed Valley ligt. De bedrijven hebben zich toegelegd op de veredeling, productie, bewerking en verkoop van hoogwaardige zaden, stekken en jonge planten. Seed Valley is goed voor zo'n 3.500 banen.

In de **gemeenten Stede Broec, Enkhuzen en Drechterland** zijn in 2023 in totaal 253 bedrijven die zich bezighouden met een vorm van landbouw. Het gros hiervan ligt in de **gemeente Drechterland**, namelijk 189 bedrijven. De **gemeenten Stede Broec en Enkhuzen** hebben minder landbouwgeoriënteerde bedrijven, respectievelijk 19 en 45. In onderstaande diagram is de verdeling naar type landbouwbedrijven in de gemeenten te zien. Hieruit blijkt dat akkerbouw, veehouderijen en glastuinbouw het gros van de bedrijvigheid vormen.

Figuur 6.5: Type landbouwbedrijven in de gemeenten

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat alle landbouw onder druk staat maar er wel sprake is van winstgevendheid van o.a. de Seed Valley.

Autonome ontwikkeling

Vanuit de Europese Unie worden de kaders voor het Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB) bepaald. De Nederlandse overheid volgt de GLB om te komen tot een toekomstbestendige landbouw, het versterken van de natuur en een leefbaar platteland. Daarvoor heeft de Nederlandse overheid het Nationaal Strategisch Plan (NSP) opgesteld, dit is de Nederlandse invulling van het GLB. De Provincie Noord-Holland sluit zich aan bij het Europese beleid voor duurzame landbouw, tuinbouw en visserij. Met de GLB wil Europa de volgende doelen bereiken:

- Landbouwers ondersteunen, de landbouwproductiviteit verbeteren en voor een stabiele voorziening van betaalbare levensmiddelen zorgen;
- De landbouwers van de Europese Unie een redelijk inkomen garanderen;
- Het klimaat beschermen en het duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen bevorderen;
- Plattelandsgebieden en landschappen in de hele EU in stand houden;
- De plattelandseconomie levensvatbaar houden door de werkgelegenheid in de landbouw, agrovoedingsindustrie en aanverwante sectoren te stimuleren.

Waarbij er drie hoofddoelen zijn, namelijk:

1. Slimme, veerkrachtige landbouw
2. Milieu, biodiversiteit en klimaat
3. Brede plattelandsontwikkeling

Om de milieudruk door de landbouw te verminderen moet er worden ingezet op duurzame landbouw, dit zorgt voor minder schadelijke uitstoot naar de bodem, de lucht en het water. Ook draagt duurzame landbouw bij aan toename van biodiversiteit en dierenwelzijn. Voorbeelden van duurzame landbouw zijn natuurinclusieve landbouw en kringlooplandbouw. Met deze vormen van landbouw wordt ingezet op het verbinden van natuur en landbouw waarbij kringlooplandbouw inzet op het circulair krijgen van de boerderij en de bedrijfsvoering en natuurinclusieve landbouw de focus ligt op het land. Daarnaast bestaat er klimaatneutrale landbouw waarbij er geen sprake is van de uitstoot van broeikasgassen, precisielandbouw waarbij data en technologie toegepast wordt om dieren en gewassen beter te managen. Met agro-ecologie wordt ingezet op het gebruiken van ecologie in je bedrijfsvoering waarbij natuurlijke hulpbronnen gebruikt worden zonder ze uit te putten of te beschadigen [Landbouw met natuur, 2023].

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat er geen specifiek beleid is dat gericht is op het verminderen van de milieudruk van de landbouw.

Doorkijk 2040

Het is de verwachting dat na 2030 de vitaliteit van de landbouw toeneemt, als gevolg van de in te zetten transitie op het gebied van klimaatbestendigheid, natuurinclusief en schaalvergroting.

6.4 Vrijtijdseconomie (cultureel aanbod en detailhandel)

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Duurzame en slimme mobiliteit	
Status gebruikte informatie	Kwalitatief <ul style="list-style-type: none"> • Aantal bezoekers (vanuit binnen/buiten de stad) • Aantal verblijven overnachtingen • Aantal evenementen • Aantal hotels/verblijfsaccommodaties (uitgesplitst naar type) • Aantal bezienswaardigheden (uitgesplitst naar type) • Aantal horecagelegenheden (uitgesplitst naar horecacategorie) • Aantal (m²) winkels (uitgesplitst naar type) • Aantal culturele instellingen (uitgesplitst naar type)
Beschikbare referentiewaarden	De omvang en kwaliteit van het culturele aanbod en detailhandel
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het culturele aanbod en de omvang en kwaliteit van detailhandel sluiten aan bij de vraag.
Oranje	Het culturele aanbod en de omvang en kwaliteit van detailhandel sluiten niet altijd aan bij de vraag.
Rood	Het culturele aanbod en de omvang en kwaliteit van detailhandel sluit niet aan bij de vraag.

Huidige situatie

Aantal bezoekers (vanuit binnen/buiten de stad)

Het totaal aantal bezoekers van buiten de stad is niet bekend voor de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**. Wel is bekend dat er in 2022 ruim 225.000 bezoekers waren voor Sprookjeswonderland en ongeveer 230.000 bezoekers voor het Zuiderzeemuseum (beide gelegen in de **gemeente Enkhuizen**). De meeste bezoekers aan de **gemeente Enkhuizen** zijn daggasten. Ongeveer 40% van de bezoekers komt uit Nederland, 40% komt uit Duitsland en 20% komt uit de rest van de wereld (met name Frankrijk en Zuid-Europa). Wat de **gemeente Enkhuizen** ook kenmerkt, is dat er veel watersporters één of meerdere nachten verblijven in de haven.

Aantal verblijven overnachtingen

In 2021 waren in de **gemeente Stede Broec** ongeveer 48.000 overnachtingen. In de **gemeente Enkhuizen** ongeveer 82.500 overnachtingen en in de **gemeente Drechterland** ongeveer 21.500 overnachtingen. In 2020 waren er minder overnachtingen in alle gemeenten, was veroorzaakt zal zijn door COVID-19.

Aantal evenementen

In de **gemeente Stede Broec** vinden in 2023 40 evenementen plaats. De meeste evenementen vinden plaats in april, met de kermis, eindexamengala's en activiteiten rond Koningsdag. Ook in mei en september vinden relatief veel evenementen plaats. Op het Festivalterrein Bovenkarspel vinden meerdere festivals plaats [Gemeente Stede Broec, 2023a]. In de **gemeente Enkhuizen** vinden in 2023 50 evenementen plaats. Ook in de **gemeente Enkhuizen** zijn veel activiteiten rond Koningsdag en Bevrijdingsdag. Daarnaast zijn er gedurende de hele zomer evenementen in de **gemeente Enkhuizen**, zoals een foodtruckfestival, een jazzfestival en de kermis [Gemeente Enkhuizen, 2023]. In de **gemeente Drechterland** vinden in 2023 51 evenementen plaats. Er vinden meerdere activiteiten plaats rond Koningsdag en, met name, Herdenkingsdag. In mei vinden de meeste evenementen plaats, wanneer er op meerdere plekken kermis wordt gehouden. Dit zet zich voort in de maand juni [Gemeente Drechterland, 2023].

In juli vindt het fietsevenement Ronde van de Westfriese Omringdijk plaats, die door alle drie de gemeenten loopt.

Aantal hotels/verblijfsaccommodaties

De **gemeente Stede Broec** had 13 verblijfsaccommodaties in 2019. De gemeente had één park met vakantiewoningen, vier B&B's, twee hotels, twee minicampings, één vakantiehuis, één zorgaccommodatie en één jachthaven. Van één accommodatie is niet bekend wat voor type het is. De **gemeente Enkhuizen** had 46 verblijfsaccommodaties in 2019. De gemeente had 26 B&B's, veertien hotels en drie jachthavens. Van één accommodatie is niet bekend wat voor type het is. De **gemeente Drechterland** had 36 verblijfsaccommodaties in 2019. De gemeente had twee vakantieparken, 24 B&B's, drie hotels, drie minicampings, één groepsaccommodatie, één boerderij en één camping. Van één accommodatie is niet bekend wat voor type het is.

Aantal bezienswaardigheden

Voor de **gemeente Stede Broec** is het niet bekend welke bezienswaardigheden er zijn. De **gemeente Enkhuizen** zijn veel verschillende soorten bezienswaardigheden. De **gemeente Enkhuizen** heeft meerdere musea, zoals het Zuiderzeemuseum, het Flessenscheepjes Museum en het interactieve museum Sow to Grow. Omdat de gemeente een hoop geschiedenis heeft, is het in de **gemeente Enkhuizen** goed mogelijk om stadswandelingen en educatieve activiteiten te doen. Ook heeft de gemeente diverse kerken. Het is in de gemeente goed mogelijk om te fietsen, wandelen en varen [Bezoek Enkhuizen, 2023]. In de **gemeente Drechterland** heeft veel mogelijkheden om te fietsen en te wandelen. Daarnaast is de gemeente goed verbonden met omliggende gemeenten, waar veel bezienswaardigheden zijn [Holland Boven Amsterdam, 2023].

Aantal horecagelegenheden

Voor de **gemeente Stede Broec** is het onbekend hoeveel horecagelegenheden er zijn. In de **gemeente Enkhuizen** zijn er 60 horecagelegenheden. Onbekend is welk type horecagelegenheden dit zijn. Voor de **gemeente Drechterland** is het onbekend hoeveel horecagelegenheden er zijn.

Aantal (m²) winkels

Tabel 6.2 geeft het aantal winkels en de totale oppervlakte in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**. In de **gemeente Stede Broec** is het aantal winkels en de oppervlakte toegenomen tussen 2017 en 2022. En de **gemeente Enkhuizen** is het aantal winkels juist afgenomen, terwijl de oppervlakte fluctueerde. In de **gemeente Drechterland** nam het aantal winkels en de oppervlakte toe [Locatus, 2023].

Tabel 6.2: Winkelvloeroppervlakte gemeenten tussen 2017 en 2021 [Locatus, 2023]

	Gemeente Stede Broec		Gemeente Enkhuizen		Gemeente Drechterland	
	Aantal	Oppervlakte	Aantal	Oppervlakte	Aantal	Oppervlakte
2017	94	10.842 m ²	231	18.280 m ²	39	6.575 m ²
2019	94	15.893 m ²	202	24.651 m ²	40	8.754 m ²
2022	105	20.972 m ²	189	21.152 m ²	44	9.000 m ²

Aantal culturele instellingen

Het aantal culturele instelling in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** is niet bekend. Het is ook lastig hier een aantal voor te geven, omdat dit constant verandert.

De **gemeente Enkhuizen** heeft een Cultuurnota, waarvoor een culturele kaart is opgesteld. Hierin zijn tien domeinen gedefinieerd met daaraan culturele instellingen verbonden:

1. Podiumkunst: onder andere De Drommedaris, voortgezet onderwijs, basisonderwijs, MADhouse, buurthuizen, jongerencentrum Cayen en coöperatieve vereniging muziek Westfriesland;
2. Beeldende kunst: onder andere De Stadhuiscollectie Enkhuizen, De Drommedaris, voortgezet onderwijs, basisonderwijs, MADhouse en Zuiderzeemuseum;

3. Erfgoed: De Stadhuiscollectie Enkhuizen;
4. Letteren: Stichting Westfriese Bibliotheken en MADhouse;
5. Audiovisueel: WeeFF radio, Cinema Enkhuizen, De Drommedaris en MADhouse;
6. Architectuur: Vereniging Oud Enkhuizen, Open Monumenten Dag en MADhouse;
7. Design: waaronder The Summer Garden, de Kunst- en Hobbyroute Boerenhoek, Designroute Zuiderzeemuseum, Galerie Onopgemerkte Schatten, Atelier Reudenroos en Anna Stringer beeld- en ornamentalsnijder;
8. Gaming: Stichting Westfriese bibliotheken en dan met name de projecten op gebied van kunst en techniek en digitale vaardigheden;
9. Educatie: MADhouse, Stichting Westfriese Bibliotheken, Zuiderzeemuseum, De Drommedaris, Vereniging Oud Enkhuizen en Sow to Grow;
10. Participatie: Alle culturele verenigingen en alle culturele instellingen die werken met vrijwilligers, mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en/of die inclusiviteit en diversiteit gebruiken bij hun programmaontwikkeling en in hun activiteiten aanbod [Gemeente Enkhuizen, 2020c].

De **gemeenten Stede Broec** en **Drechterland** hebben geen cultuurnota en dus geen culturele kaart.

Match vraag en aanbod

Uit onderzoek van de Provincie Noord-Holland blijkt dat er een mismatch is tussen vraag en aanbod in de sector verblijfsrecreatie. Dit komt onder andere door het ontbreken van een koppeling tussen vastgoedontwikkelingen en de toeristisch-recreatieve huurmarkt. Het blijkt dat ongeveer 35% van de bestaande bedrijven in Noord-Holland vitaal is, dit betekent dat zij regelmatig investeren en op aantrekkelijke locaties liggen met het oog op toerisme en recreatie. De overige 65% heeft in meer of mindere mate te kampen met vitaliteitsproblemen. Een deel van deze bedrijven kan zich nog ontwikkelen omdat deze wel op een gunstige locatie liggen maar ondernemerschap ontbreekt (20%), Een deel (30%) heeft te weinig perspectief, het gaat om locaties voor jaarplaatsen en waar woon- en recreatiegebruik gemengd zijn. In 15% van de gevallen is er sprake van veroudering en verloedering [ZKA Leisure Consultants, 2017]. Het is onduidelijk om hoeveel locaties het in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** gaat.

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat niet duidelijk is of vraag en aanbod van recreatieve functies volledig met elkaar in evenwicht zijn.

Autonome ontwikkeling

Voor de regio Noord-Holland Noord, waar achttien gemeenten in het noorden van Noord-Holland toe behoren, is verblijfsrecreatie een belangrijke sector, maar vraag en aanbod sluiten niet altijd goed op elkaar aan. Daarom is er een verblijfsvisie opgesteld, met als doel om van de regio Noord-Holland Noord de meest vitale verblijfsrecreatie van Nederland te maken in 2030. Hiervoor zijn zeven leidende (ontwikkelprincipes) gedefinieerd die gehanteerd moeten worden als het gaat om verblijfsrecreatie:

1. We werken samen aan een vitale verblijfsrecreatiesector. Overheden, ondernemers en (belangen)organisaties in NHN hebben een gezamenlijk belang: een vitale verblijfsrecreatiesector. Daarom werken we nauw met elkaar samen; ieder vanuit zijn eigen rol.
2. Ruimte voor onderscheidend aanbod. We nodigen nieuwe verblijfsinitiatieven uit om met het beste van het beste plan te komen. We stimuleren innovatie om het onderscheidend vermogen van Noord-Holland Noord, de marktregio en/of de locatie te vergroten. We hebben niets aan 'meer van hetzelfde' en 'middelmattige kwaliteit' is niet meer genoeg. Daarom hanteren we het uitgangspunt: 'wees onderscheidend in je segment' en 'toon je marktruimte aan'.
3. We kiezen voor recreatief ondernemerschap bij nieuwe ontwikkelingen. Nieuwe ontwikkelingen en uitbreidingen toetsen we op de kwaliteit van het recreatieve ondernemerschap. We willen voorkomen

dat er nieuw verblijfsaanbod ontstaat waarbij de ondernemersprikkel ontbreekt. Daarom dwingen we af dat iedere nieuwe recreatieve chalet-en vastgoedontwikkeling beschikt over een centrale bedrijfsmatige exploitatie.

4. We versterken de omgeving (ruimtelijk en economisch). Vitale verblijfsrecreatie versterkt de kracht van de omgeving waarin het ligt. Door ruimtelijke kwaliteit te produceren in plaats van te consumeren. Waar mogelijk verbinden we (nieuw te ontwikkelen) natuur en landschap met innovatieve verblijfsrecreatie.
5. We hergebruiken waar mogelijk het bestaande aanbod. We dagen nieuwe verblijfsinitiatieven uit om perspectiefrijke bestaande verblijfsrecreatielocaties en bebouwing te hergebruiken. Dat voorkomt verspilling van ruimte, middelen en vastgoed. Dit hergebruik betekent soms een uitbreidingsnoodzaak en/of herverkaveling om initiatieven rendabel te krijgen.
6. We versterken het bestaande ondernemerschap. We werken aan versterking van ondernemerschap via bestaande en nieuwe instrumenten gericht op: verbetering van managementvaardigheden, innovatie, investeren en marketing.
7. We creëren nieuwe waarde voor niet-vitaal aanbod. Waar mogelijk zorgen we ervoor dat niet-vitaal verblijfsaanbod een nieuwe functie met nieuwe waarde krijgt [ZKA Leisure Consultants, 2017].

De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** werken samen met andere gemeenten in de regio Westfriesland in het Recreatieschap Westfriesland. Regionaal beleid voor openluchtrecreatie is vastgelegd in het Natuur- en Recreatieplan [Recreatieschap Westfriesland, 2016]. De ambitie van het Natuur- en Recreatieplan is om de kernkwaliteiten van natuur, landschap en recreatie te benutten en te ontwikkelen om te komen tot een meer aantrekkelijke woon- en leefomgeving. De regio Westfriesland doet dit door behoud van zijn kernkwaliteiten centraal te stellen, te werken aan kwaliteitsverbetering hiervan en verbindingen te leggen (zowel binnen als buiten de regio). Het plan bevat ook een uitvoeringsprogramma. Dit programma wordt in overleg met de gemeenten regelmatig geactualiseerd.

De **gemeente Stede Broec** heeft geen specifiek beleid op het gebied van recreatie en toerisme.

De **gemeente Enkhuizen** heeft in haar Cultuurnota drie thema's op het gebied van cultuur benoemd. Een van deze thema's is cultuurtoerisme, waarbij het doel is om Enkhuizen een aantrekkelijke stad te laten om fysiek en digitaal te bezoeken door de bewoners en de bezoekers. Speciale aandacht gaat uit naar de vele historische verhalen, de omgang met de eigen collectie en de restauratietrajecten van monumenten en interieurs in de stad. Dit wil de gemeente op de volgende manier doen:

- Inventariseren hoe de eigen collectie van de stad ingezet kan worden;
- Realiseren van een structurele samenwerking met de betrokken (culturele) partijen en de verschillende gemeentelijke afdelingen om zo te zorgen voor een optimale presentatie van de stad en een mogelijke groei van het aantal bezoekers;
- Stimuleren van vernieuwende kunstzinnige projecten, en;
- Laagdrempelig aanbod in de publieke ruimte voor bewoners en bezoekers [Gemeente Enkhuizen, 2020c].

De **gemeente Drechterland** heeft geen actueel beleid op het gebied van recreatie en toerisme. De **gemeente Drechterland** had van 2015 tot 2020 een beleidsplan (Water ontmoet DrechterLAND). Hierin was aangegeven dat de gemeente vanuit haar landschappelijke kwaliteiten het toeristisch-recreatieve aanbod wil ontwikkelen. Het doel van het beleidsplan was om de toeristisch-recreatieve ondernemers de ruimte te geven om activiteiten te ontplooiën die meer toeristen naar de **gemeente Drechterland** trekken. Naast dit doel zette de **gemeente Drechterland** zich actief in voor voldoende recreatieve voorzieningen voor de eigen inwoners. Het uitgangspunt was dat alle nieuwe ontwikkelingen in overeenstemming moesten zijn met het landelijke karakter van de **gemeente Drechterland** en/of deze identiteit verder moesten versterken.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de gemeenten inzetten op het verbeteren van de vrijetijdseconomie, het is aannemelijk dat vraag en aanbod dan meer in evenwicht komen.

Doorkijk 2040

Hoe de vrijetijdseconomie zich ontwikkelen na 2030 is afhankelijk van het beleid van de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**.

7 Mobiliteit

In onderstaande tabel is een samenvatting van de beoordelingen van de huidige situatie en autonome ontwikkelingen van de aspecten binnen het thema 'mobiliteit'. Er wordt ingegaan op de beoordelingsaspecten 'bereikbaarheid auto en OV' en 'fiets- en wandelnetwerk'.

Beoordelingsaspect	Kwaliteitsniveau	
	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Bereikbaarheid auto en OV		↗
Fiets- en wandelnetwerk		=

7.1 Bereikbaarheid auto en OV

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Bereikbaarheid auto en OV	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief en kwalitatief <ul style="list-style-type: none"> Afstand van woningen tot hoofdwegen (gemiddelde) Mate van doorstroming op binnenstedelijke wegen/doorstromingsrisico's (kaart met knelpunten) ook voor fietsers Parkeerlocaties Aanwezigheid van en gemiddelde afstand woning tot (H)OV-station [CBS] Ontsluitingskwaliteit beschikbaarheid openbaar vervoer (indien beschikbaar) fietsers, voetgangers, toegankelijkheid
Beschikbare referentiewaarden	Benchmark op basis van de afstand tot hoofdverkeerswegen en het aantal knelpunten met betrekking tot de doorstroming en de gemiddelde afstand tot een treinstation
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De gemiddelde afstand tot hoofdverkeerswegen is kleiner dan het provinciaal gemiddelde en er zijn geen knelpunten met betrekking tot de doorstroming en de gemiddelde afstand tot een treinstation is kleiner dan het provinciaal gemiddelde.
Oranje	De gemiddelde afstand tot hoofdverkeerswegen ligt rond het provinciaal gemiddelde en er zijn een aantal knelpunten met betrekking tot de doorstroming en de gemiddelde afstand tot een treinstation ligt rond het provinciaal gemiddelde.
Rood	De gemiddelde afstand tot hoofdverkeerswegen is groter dan het provinciaal gemiddelde en er zijn meerdere knelpunten met betrekking tot de doorstroming en de gemiddelde afstand tot een treinstation is groter dan het provinciaal gemiddelde.

Huidige situatie

Afstand van woningen tot hoofdwegen (gemiddelde)

De autobereikbaarheid is gedefinieerd als de afstand in kilometers tot een oprit van een provinciale- of rijksweg (hoofdverkeersweg). In de **gemeente Stede Broec** is deze gemiddelde afstand 1,1 kilometer, in de **gemeente Enkhuizen** 1,4 kilometer en in de **gemeente Drechterland** 1,6 kilometer (zie Tabel 7.1). Dit is minder dan het provinciaal gemiddelde (1,8 kilometer) [CBS, 2023a].

Tabel 7.1: Gemiddelde afstand tot oprit hoofdverkeersweg [CBS, 2023a]

	Gemeente Stede Broek	Gemeente Enkhuizen	Gemeente Drechterland	Provincie Noord-Holland
Afstand tot oprit hoofdverkeersweg	1,1 km	1,4 km	1,6 km	1,8 km

Mate van doorstroming op binnenstedelijke wegen/doorstromingsrisico's (kaart met knelpunten) ook voor fietsers

Voor de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** is geen informatie over de doorstroming beschikbaar.

Parkeerlocaties

Voor de **gemeente Stede Broec** is geen informatie over parkeerplaatsen beschikbaar.

De **gemeente Enkhuizen** heeft een hoge parkeerdruk in het centrum (zie Figuur 7.1). In het kernwinkelgebied en de schil er omheen is een parkeercapaciteit van bijna 3.700 parkeerplaatsen. De piekbelasting zit in de zomerperiode, met name tijdens evenementen. De gemiddelde parkeerdruk is 68%. Een kwart van de straatdelen in het centrum heeft een parkeerdruk die hoger is dan 100%. Ruim de helft van de straten zit tijdens de piekbezetting op zaterdagmiddag boven de 80% bezetting. In de schil rond

het centrum is de parkeerdruk lager, maar ook hier is de parkeerdruk in een derde van de straten tijdens de piek hoger dan 80% [Gemeente Enkhuizen, 2016a].

Figuur 7.1: Kaart met verkeersdrukte in de **gemeente Enkhuizen** [Gemeente Enkhuizen, 2016a]

Voor de **gemeente Drechterland** is geen informatie over parkeerplaatsen beschikbaar.

Aanwezigheid van en gemiddelde afstand woning tot (H)OV-station [CBS]

De **gemeente Stede Broec** heeft twee stations: Bovenkarspel-Grootebroek en Bovenkarspel Flora. Bovenkarspel-Grootebroek is het meest centrale station van de gemeente en is daarmee voor de gemeente een erg belangrijke voorziening. De **gemeente Enkhuizen** heeft een station: Enkhuizen. De **gemeente Drechterland** heeft een station: Hoogkarspel. Dit is ook in de gemiddelde afstand tot een treinstation (zie Tabel 7.2). Deze is het kortste voor de **gemeente Stede Broec** (1,4 kilometer) en het langste voor de **gemeente Drechterland** (3,4 kilometer). De gemiddelde afstanden tot een treinstation liggen allemaal onder het provinciaal gemiddelde (3,7 kilometer).

Tabel 7.2: Gemiddelde afstand tot een (H)OV-station [CBS, 2023a]

	Gemeente Stede Broek	Gemeente Enkhuizen	Gemeente Drechterland	Provincie Noord-Holland
Afstand tot treinstations totaal	1,4 km	1,9 km	3,4 km	3,7 km

Ontsluitingskwaliteit beschikbaar openbaar vervoer (indien beschikbaar) fietsers, voetgangers, toegankelijkheid

Voor de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechteland** is geen informatie over de ontsluitingskwaliteit beschikbaar.

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat de gemiddelde afstanden tot een hoofdverkeersweg en een station bijna overal kleiner zijn dan het provinciaal gemiddelde. In de **gemeente Enkhuizen** zijn te weinig parkeerplaatsen. Over de andere onderwerpen is weinig bekend voor de gemeenten.

Autonome ontwikkeling

Nieuwe technologieën als drones, kleine elektrische bezorgvoertuigen, toename van milieuzones, opkomst van nul-emissiezones en toenemende e-commerce zorgen naar verwachting voor nieuwe logistieke concepten in verstedelijkte gebieden. In drukke stedelijke gebieden is in de toekomst een prominere rol voor de fiets voorzien en krijgt de auto een minder prominente plek in het beleid. De elektrische fiets ontwikkelt zich tot een aantrekkelijk alternatief voor middellange afstanden tot 15 kilometer voor zowel auto als OV. Een extra stimulans om vaker de fiets of e-bike te gebruiken is een zichtbaar fietsnetwerk. In het mobiliteitssysteem blijft de auto voornamelijk de meest gebruikte modaliteit, al is de verwachting dat de modale split verandert en het openbaar vervoer procentueel gezien iets sterker toeneemt.

De **gemeente Stede Broec** heeft de ambitie om wegen opnieuw in te delen door bijvoorbeeld de maximumsnelheid te verlagen of fietsvoorzieningen toe te voegen. Ook wordt in de dorpsinrichting van het historische lint opnieuw bekeken waarbij auto's een minder dominante rol hebben in het verkeer. Ook het stationsgebied bij station Bovenkarspel-Grootebroek wordt onder handen genomen om de bereikbaarheid van het station te verbeteren voor fietsers en voetgangers. Bij de bouw van nieuwe wijken wordt rekening gehouden met de doorstroming [Goudappel, 2021].

De **gemeente Enkhuzen** heeft verschillende plannen om de parkeerdruk aan te pakken, zoals het realiseren van meer ruimte voor parkeren en het aanpassen van het vergunningenbeleid. Om de binnenstad te ontlasten worden autovrije en autoluwe straten gerealiseerd. Ook worden de fiets- en wandelinfrastructuur verbeterd en wordt deelmobiliteit voor bezoekers gestimuleerd.

Voor de **gemeente Drechterland** is geen informatie over het beleid beschikbaar, maar zullen met het vaststellen van het nieuwe verkeersplan ook dezelfde trend volgen.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de **gemeenten Stede Broec en Enkhuzen** beleid hebben om de bereikbaarheid te verbeteren, maar over veel onderwerpen nog beleid mist. De **gemeente Drechterland** heeft geen beleid.

Doorkijk 2040

De verwachting is dat nieuwe technologieën als autonoom rijden, verdergaande digitalisering, kleine elektrische verzorgvoertuigen, e-bikes na 2030 verder wortel schieten. Dat biedt kansen voor een intelligenter en efficiënter verkeer- en vervoerssysteem en daardoor verbetering van doorstroming en autobereikbaarheid. In hoeverre de infrastructuur uitgebreid wordt om de afstand tot hoofdverkeerswegen en de doorstroming te verbeteren is afhankelijk van het beleid na 2030.

7.2 Fiets- en wandelnetwerk

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Fiets- en wandelnetwerk	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief <ul style="list-style-type: none"> Score Fietsnetwerk [Fietsersbond, 2022] Ontbrekende schakels in netwerk (wandel en fiets) Aantal en locaties recreatieve routes
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van score fietsnetwerk ten opzichte van landelijk gemiddelde en de beoordeling van een specialist op basis van ontbrekende schakels in wandel – en fietsnetwerk
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De score van het fietsnetwerk ligt voor alle indicatoren boven het landelijk gemiddelde en er zijn geen ontbrekende schakels in het fiets- en wandelnetwerk
Oranje	De score van het fietsnetwerk ligt voor meerdere indicatoren onder het landelijke gemiddelde en er zijn ontbrekende schakels in het fiets- of wandelnetwerk
Rood	De score van het fietsnetwerk ligt voor nagenoeg alle indicatoren onder het landelijke gemiddelde en er zijn ontbrekende schakels in het fiets- en wandelnetwerk

Huidige situatie

Score fietsnetwerk

In 2022 is door de Fietsersbond een lijst gepresenteerd met daarin scores van het fietsklimaat in alle gemeenten in Nederland. Op basis van meerdere objectieve en subjectieve indicatoren is een score bepaald tussen de 1 en 5. Tabel 7.3 geeft de score van de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** ten opzichte van het landelijk gemiddelde weer. De roodgekleurde indicatoren scoren lager dan het landelijke gemiddelde, de oranjegekleurde indicatoren scoren gelijk aan het landelijk gemiddelde en de groengekleurde indicatoren scoren hoger dan het landelijk gemiddelde [Fietsersbond, 2022].

Tabel 7.3: Score fietsstad 2022 [Fietsersbond, 2022]

Indicator		Definitie indicator	Score			
			Gemeente Stede Broec	Gemeente Enkhuizen	Gemeente Drechterland	Nederland
Subjectief	8-80	Zegt iets over hoe het is om als kwetsbare fietser te fietsen in een gemeente (8/80-jarigen)	3,5	3,4	3,4	3,6
	Beleving	Zegt iets over hoe fietsers het ervaren om in een gemeente te fietsen (stressvol/ontspannen)	3,4	3,1	3,4	3,6
	Onderhoud	Zegt iets over het onderhoud van de infrastructuur (afwatering/kuilen in de weg/winteronderhoud/verwijdering van bladeren)	3,5	3,3	3,5	3,6
	Netwerk	Zegt iets over de mate waarin het fietsnetwerk logisch gekozen is (route makkelijk te vinden/omrijden)	4,1	3,9	4,0	4,1
	Infrastructuur	Zegt iets over hoe de infrastructuur geregeld is (is er voldoende comfortabele verharding/voldoende parkeerplekken van voldoende kwaliteit)	3,6	3,3	3,5	3,6

Indicator		Definitie indicator	Score			
			Gemeente Stede Broec	Gemeente Enkhuizen	Gemeente Drechterland	Nederland
Objectief	Omrijfactor	Zegt iets over hoe ver er omgeden moet worden in kilometers ten opzichte van de hemelsbrede afstand (hoe kleiner de afstand hoe hoger de score)	1,8	2,6	2,6	2,5
	Rotondes	Zegt iets over hoe rotondes ontworpen zijn (hebben fietsers voorrang op rotondes)	5,0	5,0	5,0	4,0
	50 km/uur	Zegt iets over of een fietser op 50 km/uur wegen de weg deelt met een automobilist of dat er gescheiden fietspaden zijn	-	-	1,1	2,0
	Stedelijke dichtheid	Zegt iets over de dichtheid van een gemeente, hoe dichter hoe meer bestemmingen er op fietsafstand liggen	4,5	5,0	1,5	3,2
Totaal			3,6	3,6	3,3	3,5

Uit Tabel 7.3 blijkt dat de **gemeenten Stede Broec en Enkhuizen** iets beter scoren dan het landelijk gemiddelde en de **gemeente Drechterland** iets slechter. Alle gemeenten scoren slecht op de subjectieve indicatoren, wat laat zien dat fietsers in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** vinden dat er nog veel te behalen is aan het fietsnetwerk. Bij de objectieve indicatoren scoren de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** goed op rotondes en stedelijke dichtheid (met uitzondering van de **gemeente Drechterland**).

Ontbrekende schakels in fiets- en wandelnetwerk

De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** werken samen met andere gemeenten in de regio Westfriesland in het Recreatieschap Westfriesland. Het maken, uitbreiden en onderhouden van fiets- en wandelroutes wordt door het Recreatieschap Westfriesland gedaan [Recreatieschap Westfriesland, 2016]. De provincie Noord-Holland houdt een kaart bij met het fiets- en wandelnetwerk in de provincie. Hierop staan ook de ontbrekende schakels in het fiets- en wandelnetwerk (zie Figuur 7.2). Het wandelnetwerk ontbreekt met name langs de dijk langs her Markermeer in de **gemeente Drechterland**. Het fietsnetwerk ontbreekt met name in de **gemeente Enkhuizen** [Provincie Noord-Holland, 2023d].

In de **gemeente Stede Broec** is er geen groot afzonderlijk fietsnetwerk. Fietser fietsen voornamelijk op dezelfde wegen als auto's. Alleen tussen verschillende buurten zijn er doorsteekjes voor langzaam verkeer. Daarom is het belangrijk dat wegen met een verkeersfunctie worden ingericht als 50 km/h-wegen met voorrang en fietsvoorzieningen, wegen met een verblijfsfunctie als 30 km/h-wegen met gelijkwaardige kruispunten en gemengd verkeer. In straten die er al lang liggen is dit niet overal het geval. Om de situatie veiliger te maken voor fietsers, wil de **gemeente Stede Broec** wegen opnieuw inrichten [Goudappel, 2021].

In de **gemeente Enkhuizen** zijn er een aantal smalle straten, waar gevaarlijke situaties ontstaan voor fietsers en voetgangers. Zo ontbreken er in sommige straten trottoirs of zijn deze erg smal. De verbinding van Enkhuizen-Noord met de binnenstad is niet optimaal en kent een aantal gevaarlijke situaties voor fietsers en voetgangers [Gemeente Enkhuizen, 2023a].

Vanuit de **gemeente Drechterland** is geen informatie over ontbrekende schakels in het fiets- en wandelnetwerk.

Figuur 7.2: Missende schakels in het fiets- en wandelnetwerk in de gemeenten [Provincie Noord-Holland, 2023d]

Aantal en locaties recreatieve routes

De wandel- en fietsroutes die aanwezig waren in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen** en **Drechterland** zijn te zien in Figuur 7.3 [Provincie Noord-Holland, 2023d]. De fietsroute loopt met name over de dijk in de **gemeenten Drechterland** en **Enkhuizen**. Het wandelnetwerk loopt door alle drie de gemeenten heen.

Figuur 7.3: Fiets- en wandelnetwerk in de gemeenten [Provincie Noord-Holland, 2023d]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat de score van het fietsnetwerk voor de **gemeenten Stede Broec en Enkhuizen** boven het landelijk gemiddelde maar de score voor de **gemeente Drechterland** er onder ligt. Er zijn een aantal ontbrekende schakels in het fiets- en wandelnetwerk in de **gemeenten Enkhuizen en Drechterland**.

Autonome ontwikkeling

In de Regionale Agenda Mobiliteit van de regio Westfriesland is één van de ambities om een compleet en veilig fiets- en wandelnetwerk aan te leggen. Er wordt onderzoek gedaan naar welke doorfietsroutes hiervoor moeten worden aangelegd in de regio en dus de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**. Verder werkt de **gemeente Enkhuizen** met de gemeenten Hollands Kroon en Medemblik aan de IJsselmeerkustroute, die de beleefbaarheid van de kustzone van het IJsselmeer moet verbeteren [Westfriesland, 2023].

De **gemeenten Stede Broec** heeft beleid om de veiligheid voor fietsers en voetgangers te vergroten binnen hun gemeenten door fietsvoorzieningen te creëren en trottoirs te verbreden. Voor de **gemeente Drechterland** en **Enkhuizen** is er geen beleid. Voor de **gemeente Drechterland** wordt eind 2023 vastgelegd.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat er wel een samenwerking is om de fiets- en wandelroutes te onderhouden met het Recreatieschap Westfriesland, maar het onduidelijk is wat voor beleid deze organisatie heeft.

Doorkijk 2040

Verdergaande verbetering van het wandel en fietsnetwerk is primair afhankelijk van concrete beleidsinzet na 2030.

8 Ruimtelijke kwaliteit

In onderstaande tabel is een samenvatting van de beoordelingen van de huidige situatie en autonome ontwikkelingen van de aspecten binnen het thema 'ruimtelijke kwaliteit'. Er wordt ingegaan op de beoordelingsaspecten 'landschappelijke kwaliteit' en 'cultuurhistorische waarden'.

Beoordelingsaspect	Kwaliteitsniveau	
	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Landschappelijke kwaliteit		↗
Cultuurhistorische waarden		↗

8.1 Landschappelijke kwaliteit

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Landschappelijke kwaliteit	
Status gebruikte informatie	Kwalitatief <ul style="list-style-type: none"> Landschappelijke waarden [Provincie Noord-Holland, 2018a]
Beschikbare referentiewaarden	Beoordeling van een specialist van landschappelijke waarden: karakteristiek, openheid & ruimtebeleving en ruimtelijke dragers.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Er is in hoge mate sprake van landschappelijke karakteristiek, openheid en ruimtebeleving en ruimtelijke dragers
Oranje	Er is sprake van een lage mate van bij één of meerdere van de landschappelijke waarden: landschappelijke karakteristiek, openheid en ruimtebeleving en ruimtelijke dragers
Rood	Er is in lage mate sprake van landschappelijke karakteristiek, openheid en ruimtebeleving en ruimtelijke dragers

Huidige situatie

Noord-Holland kent een grote verscheidenheid aan cultuurlandschappen, wat de provincie uniek maakt. Zo zijn er wadden, duinen, polders, heidevelden, veenweidegebieden en droogmakerijen. Landschappelijke kenmerken zijn openheid, de grote afwisseling en de contrasten in het landschap. Elk gebied heeft zijn eigen ontstaansgeschiedenis die vaak nog herkenbaar in het landschap aanwezig is.

Ontstaansgeschiedenis

Westfriesland is ontstaan door grote hoeveelheden sediment die zijn afgezet door het Zeegat van Bergen. Op het zand en klei uit zee dat opgeslibd is vestigde zich een groot aantal mensen in relatief hoge dichtheden. Vanaf de IJzertijd trad er vernatting op in het gebied waardoor er veen tot ontwikkeling kwam. Omdat dit ongeschikt is voor bewoning werd het veen vanaf de vroege middeleeuwen ontgonnen. Dit werd gedaan door parallelle sloten te graven vanaf bestaande veenrivieren. Op de droge toplagen werden woningen en akkers aangelegd. Nederzettingen kregen vorm op hoge delen in het landschap, vaak als langgerekt lint. Het veen is inmiddels door oxidatie verdwenen maar het landschap heeft nog wel de karakteristieken van een veenontginningsgebied. Zo zijn er bijvoorbeeld lichte verhogingen in het landschap te zien waar geulen gevuld zijn met zand.

De steden in het gebied floreerden tijdens het VOC-tijdperk door handel en er ontstonden verbindingen met o.a. Amsterdam. Het omringende gebied werd vooral voor akkerbouw en fruitteelt gebruikt, waarbij transport over water belangrijk was. Door grootschalige ruilverkaveling en schaalvergroting is het landschap door de tijd heen getransformeerd.

Landschappelijke waarden

Voor landschappelijke kwaliteit wordt er onderscheid gemaakt in structuren en ensembles. De **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** behoren tot het ensemble Westfriesland Oost. Dit gebied kenmerkt zich door de landschappelijke verschillen die ontstaan zijn door de strijd tegen het water, de ligging en groei van de steden en de mate van ruilverkaveling. Oude invloeden van het Zuiderzee- en VOC-verleden zijn nog goed zichtbaar in de historische steden van Westfriesland Oost.

Het landschap van Westfriesland Oost wordt verder beschreven op basis van de drie provinciale kernwaarden die aan het gebied zijn toegewezen, namelijk:

- Landschappelijke karakteristiek: de landschapstypen en de belangrijkste kenmerken van deze landschappen
- Openheid en ruimtebeleving: de beleving van de ruimte, de horizon en de oriëntatiepunten

- Ruimtelijke dragers: de driedimensionale structuren en lijnen die in het (vlakke) landschap het beeld bepalen en begrenzen

De Westfriese Omringdijk

Vanaf de 11e eeuw zijn er dijken aangelegd rondom de veenontginningen om deze te beschermen tegen de zee. Vanaf de 13e eeuw vormden de dijken één geheel, wat nu bekend is als de Westfriese Omringdijk. Deze is in totaal 126 kilometer lang. Door de eeuwen heen is het land rondom de Omringdijk verder ingepolderd en is de Zuiderzee afgedamd. Door bodemdaling was het noodzakelijk om windmolens te plaatsen voor het afvoeren van water. De dijk was altijd bijna helemaal begaanbaar en vormde daarmee een belangrijke verbinding in het gebied. De Omringdijk vormt landschappelijk de scheiding tussen oud en nieuw land, fungeert nog als primaire waterkering en is beschermd als provinciaal monument [Provincie Noord-Holland, 2018a].

Landschappelijke karakteristiek

De landschappelijke diversiteit langs de Omringdijk is groot, in het hele gebied bevinden zich verschillende type landschappen. Ter hoogte van de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** bestaat het landschap uit oud zeeleilandschap en droogmakerijen. Er zijn verschillende dijkdoorbraken geweest waarbij de kenmerkende wielen ontstonden, dit zijn meren achter de dijk. De dijk werd dan hersteld door deze om de wielen heen te leggen, hierdoor is de Omringdijk erg bochtig. Samen met de dorpen, steden en losse stolpboerderijen vormt dit een zeer afwisselend beeld. De dijk is een continu landschappelijk element, maar heeft lokaal verschillende vormen door een wisselend dwarsprofiel en lengteprofiel. In totaal zijn er 8 verschillende verschijningsvormen van de dijk over de hele lengte. Deze trajecten zijn gebaseerd op de verschijningsvorm van de dijk zelf en de karakteristieken van de aangrenzende landschappen [Provincie Noord-Holland, 2018a].

Openheid en ruimtebeleving

De Omringdijk is een hoge dijk waardoor deze herkenbaar is in het landschap. Vanaf de dijk is er vaak en wijds uitzicht over de omgeving. Waar de dijk grenst aan het IJsselmeer is de openheid het grootst. Er is een beeldkwaliteitsplan opgesteld voor de Omringdijk die onderscheid maakt in twee type zones die bepalend zijn voor het waarborgen van de openheid en de ruimtelijke relaties. De kwaliteitszone is een zone rond de dijk tot 200 meter van de dijk. Deze zone werd van oudsher vrijgehouden om de stabiliteit van de dijk te borgen. Dit zorgt ook voor de grote openheid van de dijk. Op dit moment geldt dat de zone in principe vrij blijft tenzij de ontwikkeling bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit van de dijk. Naast de kwaliteitszone is er de panoramazone. Deze zone benoemt de belangrijke ruimtelijke relaties tussen dijk en de omgeving (buiten de kwaliteitszone). Ontwikkelingen in deze zone hebben invloed op de manier waarop de dijk beleefd wordt. Binnen deze zone is het belangrijk om bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening te houden met de beleving van de dijk [Provincie Noord-Holland, 2018a].

Ruimtelijke dragers

De Westfriese Omringdijk vormt een belangrijke ruimtelijke drager door de vorm en het verbindende karakter. Ook de cultuurhistorische waarden als de wielen, kleiputten, inlaaglanden, burchten en gemalen, beschermde stadsgezichten etc. zijn ruimtelijke dragers [Provincie Noord-Holland, 2018a].

Westfriesland Oost

Landschappelijke karakteristiek

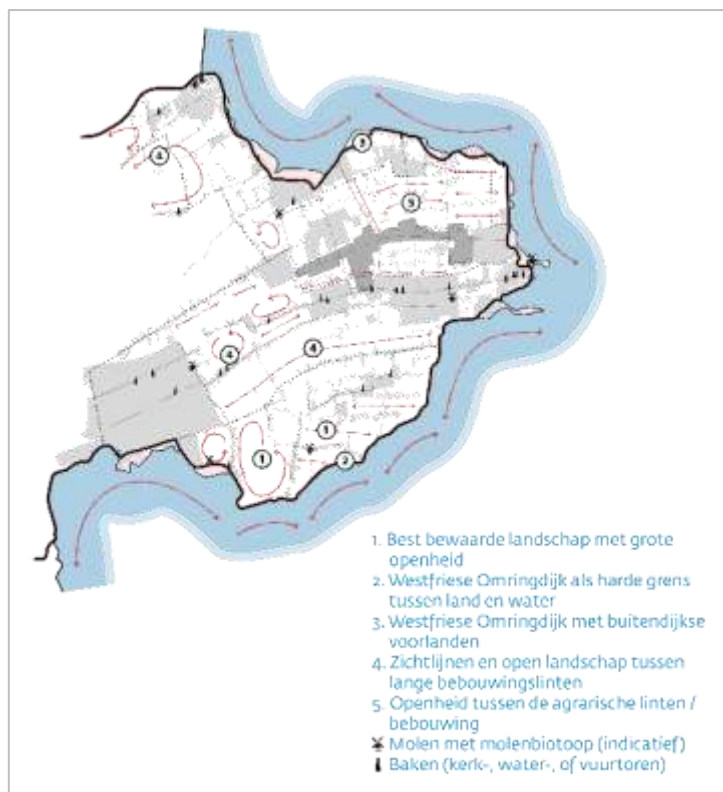
Het gebied kenmerkt zich als oud zeekleilandschap met de karakteristiek van een veenontginningsgebied. De lintdorpen zijn ontstaan op basis van de richting van de ontginning en hoge plekken in het landschap (kweekruggen). Door het landschap kronkelen dijken en zijn wielen aanwezig (ontstaan door dijkdoorbraken) die de vroegere strijd tegen het water laten zien. Rond de dijken, met name aan de buitenzijde, zijn recreatiegebieden ontstaan. De landschappelijke karakteristiek is weergegeven in Figuur 8.1.

Figuur 8.1: Landschappelijke karakteristiek in Westfriesland Oost [Provincie Noord-Holland, 2018b].

Openheid en ruimtebeleving

Door de aanleg van woongebieden, bedrijventerreinen en agrarische bebouwing is de openheid verloren gegaan, met name in en rondom de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland**. De openheid is nu matig open tot gesloten. Met name in het zuidelijke deel van de **gemeente Drechterland** (naast Hoorn) is de openheid en het oorspronkelijke landschap het best behouden gebleven. Kenmerkend in het landschap zijn de bakens en molens die goed zichtbaar zijn en verspreid door het gebied liggen. De openheid en ruimtebeleving is te zien in Figuur 8.2.

Figuur 8.2: Openheid en ruimtebeleving in Westfriesland Oost [Provincie Noord-Holland, 2018b].

Ruimtelijke dragers

De belangrijkste ruimtelijke drager in Westfriesland Oost is de Westfriese Omringdijk. Door de scheiding van water en land en het steile profiel in combinatie met grote hoogte is het zeer herkenbaar in het landschap. Waar de Omringdijk vroeger fungeerde als belangrijke verkeersverbinding tussen de steden in het gebied, heeft het nu een recreatieve functie. Naast de Omringdijk ligt er in de **gemeente Enkhuizen** een markante Zeemuur. Belangrijke lokale structuurlijnen zijn de ontginningsstructuren, vaarten en dijkwegen. De lintdorpen zijn daarnaast beeldbepalend en van oudsher ruimtelijke dragers van verstedelijking met stolpenreeksen. Kenmerkend hierin zijn de stolpboerderijen, dit zijn vierkante boerderijen met een piramidevormig dak. Vroeger werden deze boerderijen vooral benut om grote hoeveelheden graan en hooi op te slaan [Provincie Noord-Holland, 2018b].

Figuur 8.3: Ruimtelijke dragers in Westfriesland Oost [Provincie Noord-Holland, 2018b]

Bijzonder Provinciaal Landschap

Een Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) is een gebied met bijzondere eigenschappen en waarde voor mens en dier. De Provincie Noord-Holland is extra zuinig op deze gebieden, in totaal zijn er 32 BPL's in de provincie Noord-Holland. Deze gebieden worden beschermd, in alle 32 gebieden gelden dezelfde regels. In de gemeenten liggen 2 BPL's, namelijk Oosterdijk (**gemeente Enkhuizen**) en Schellinkhout en omgeving (**gemeente Drechterland**). Per BPL is aangegeven welke ecologische, landschappelijke, cultuurhistorische of aardkundige waarden aanwezig zijn, dit worden de kernkwaliteiten van het landschap genoemd. De kernkwaliteiten mogen niet worden aangepast. De voormalige beschermingsregimes Bufferzones, Aardkundig Monument en Weidevogelleefgebied is opgenomen in het BPL, het NNN en Provinciale Monumenten vallen buiten het BPL [Provincie Noord-Holland, 2023e]. Hieronder wordt voor de 2 BPL's in de gemeenten de kernkwaliteiten beschreven, deze zijn in lijn met de provinciale kernwaarden die eerder in dit hoofdstuk beschreven zijn (landschappelijke karakteristiek, openheid en ruimtebeleving en ruimtelijke dragers).

Oosterdijk

Het BPL Oosterdijk ligt tussen de IJsselmeerkust en de bebouwing van de steden Enkhuizen en Andijk. In het noorden ligt de Westfriese Omringdijk, in het zuiden wordt het gebied begrenst door de weg Elsenburg en in het westen door de Veilingweg. Oosterdijk ligt deels in de polder Het Grootslag en is een zeekleilandschap met voornamelijk agrarisch gebruik welke grootschalig van opzet is. Het gaat om een open landschap tussen de stedelijke bebouwing van Enkhuizen en Andijk en de glastuinbouw en agrarische bedrijfsbebouwing van polder Het Grootslag. Het gebied valt op omdat hier in tegenstelling tot het omringend gebied nog geen grootschalige bebouwing is, waardoor er sprake is van een grote mate van openheid. Bijzondere kwaliteiten van het gebied zijn de grote mate van openheid, stilte en de geschiktheid voor weidevogels.

Landschappelijke karakteristiek

Oosterdijk kenmerkt zich door een historische hoofdstructuur van parallel aan elkaar gelegen hoofvaarsloten die in noord-zuid richting door het gebied lopen. Slechts enkele hoofvaarsloten lopen in oost-west richting. Deze sloten zijn overblijfselen van de ontginningsgeschiedenis van het gebied en herinneren aan het waterrijke karakter dat het gebied ooit had.

Openheid en ruimtebeleving

Door kleinschaligere bebouwing dan in het omliggende gebied kenmerkt Oosterdijk zich door de openheid. De bebouwing ligt langs de ontsluitingswegen en is meestal ruim van opzet waardoor er vrijwel overal vanaf de wegen zicht is op het landschap.

Ook is een groot deel van Oosterdijk geschikt als habitat voor weidevogels, dit komt onder andere door de grote mate van rust en stilte in het gebied wat het geschikt als broedgebied. Doordat het IJsselmeer in de buurt ligt is er voldoende foerageergebied in de nabijheid.

Ruimtelijke dragers

De Westfrieze Omringdijk is een ruimtelijke drager in dit gebied en ligt aan de noordoost zijde van het gebied.

Schellinkhout en omgeving

Het BPL Schellinkhout en omgeving ligt ten oosten van Hoorn en bestaat uit de agrarische gebieden rond Schellinkhout, Wijdenes en Oosterblokker. In het zuiden ligt de Westfrieze Omringdijk en door het gebied lopen de spoorlijn Hoorn-Enkhuizen en de N506. Schellinkhout en omgeving bestaat uit een oud zeekeilandschap waarin de fijnmazige, strookvormige verkaveling van de vroegere veenontginning met lange bebouwingslinten nog zichtbaar is. Dit landschap is door de eeuwen heen sterk veranderd door ruilverkaveling.

Landschappelijke karakteristiek

Het BPL Schellinkhout en omgeving heeft een herkenbaar verkavelingspatroon dat gebaseerd is op de oorspronkelijke veenontginningen in het gebied. De verkavelingsstructuur is afwisselend in richting en staat van oudsher haaks of schuin op de oude lange veenlinten.

Openheid en ruimtebeleving

In de bebouwingslinten is er weinig sprake van openheid, de linten zijn aan beide zijden bebouwd en redelijk gesloten. Buiten de linten ligt de bebouwing wijd verspreid waardoor het landschap goed beleefbaar is. Ook wordt het ontbreken van grootschalige bebouwing als waarde gezien.

Het gebied ten zuiden van de Blokdijk is geschikt als habitat voor weidevogels door de aanwezigheid van grasland. Het naastgelegen NNN-gebied is geschikt als broed- en foerageergebied voor de weidevogels.

Ruimtelijke dragers

Vanuit het verleden is de bebouwing ontstaan langs linten op de hoger gelegen kreekruggen, vanuit de linten kan de openheid worden ervaren. De Westfrieze Omringdijk is een belangrijkste drager aan de zuidzijde van dit gebied.

Kenmerkend voor Schellinkhout en omgeving zijn ook de vele stolpenboerderijen. Veel van deze stolpen zijn een rijks- of provinciaal monument. Waar 6 of meer stolpen bij elkaar staan is er sprake van ruimtelijke samenhang, dit wordt een stolpenstructuur genoemd. Deze samenhang bestaat uit een visuele relatie tussen de stolpen onderling en tussen de stolp, het erf en het omliggende landschap.

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'groen', omdat er een hoge mate is van landschappelijke waarden, zowel de Westfrieze Omringdijk als Westfriesland Oost en het Bijzonder Provinciale Landschap.

Autonome ontwikkeling

Westfrieze Omringdijk

Ruimtelijke ontwikkelingen hebben ook grote impact op de Omringdijk en de directe omgeving. Nieuwe wegverbindingen die dwars op de dijkstructuur aangelegd worden kunnen de dijk doorsnijden of doorkruisen. Ook stedelijke ontwikkelingen zorgen ervoor dat de herkenbaarheid van de Omringdijk afneemt. De Westfrieze Omringdijk is een provinciaal monument en is beschermd op grond van de Provinciale Monumentenverordening Noord-Holland. Dit betekent dat voor ontwikkelingen die het monument aantasten een omgevingsvergunning noodzakelijk is [Provincie Noord-Holland, 2018a].

De Provincie Noord-Holland heeft in haar Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018 algemene ambities geformuleerd voor ruimtelijke ontwikkelingen in relatie tot de Westfrieze Omringdijk, deze is als volgt:

- Bijdragen aan het zichtbaar en herkenbaar houden van de landschappelijke karakteristiek
- Bijdragen aan het versterken van (de beleving van) openheid
- Het helder positioneren van ruimtelijke ontwikkelingen ten opzichte van ruimtelijke dragers.

Om deze ambitie te halen heeft de Provincie Noord-Holland ontwikkelprincipes geformuleerd [Provincie Noord-Holland, 2018a].:

- *De omringdijk verbindt oud en nieuw land, land en water en binnen en buiten, waarbij de ruimtelijke kwaliteit gebaat is bij:*
 - Het zichtbaar en beleefbaar houden/maken van landschappelijke verschillen aan beide zijden van de dijk
 - Het versterken van de verschillende karakteristieke verschillen van de dijktrajecten
 - Het behouden van het contact met het water vanaf de dijk
- *Het historische dijktracé en -profiel van de Westfrieze Omringdijk is autonoom en herkenbaar in het landschap, waarbij de ruimtelijke kwaliteit gebaat is bij:*
 - Het behouden van de dijk als autonoom en herkenbaar element in het landschap
 - Het behouden van de continuïteit van het dijktracé
- *De Westfrieze Omringdijk vormt een continue en verbindende structuur en route, de ruimtelijke kwaliteit is gebaat bij:*
 - De functie van de dijk als recreatieve route door het landschap te versterken (kans)
 - De dijk als ecologische schakel verder te ontwikkelen (kans)

Westfriesland Oost

In Westfriesland Oost is er veel dynamiek in het landschap, dit komt door verstedelijking maar ook door verbindingswegen, bedrijventerreinen en de agrarische sector. Toekomstige ontwikkelingen leggen een claim op de beschikbare ruimte, bijvoorbeeld de energietransitie. Hiervoor zijn er verschillende zoekgebieden aangewezen voor bijvoorbeeld zonnevelden of de opwek van windenergie. Daarnaast zijn er veel toeristische plekken in het gebied, bijvoorbeeld de jachthavens maar ook het waardevolle cultuurhistorische landschap. Toekomstige dijkversterkingen rond het IJsselmeer en Markermeer kunnen ook impact hebben op het landschap [Provincie Noord-Holland, 2018b].

Om deze ambitie te halen heeft de Provincie Noord-Holland ontwikkelprincipes geformuleerd:

- *De karaktersverschillen in het kustlandschap blijven uitgangspunt, waarbij de ruimtelijke kwaliteit gebaat is bij:*
 - Het benadrukken van de karaktersverschillen tussen de noordelijke en zuidelijke kustzone
 - Het vrijhouden van het zicht vanaf de Westfrieze Omringdijk op het kleinschalige landschap en het open water.
- *De lineaire structuren (linten, waterlopen, spoor en wegen) zijn de dragers voor het aantrekkelijke woon- en werklandschap tussen Hoorn en Enkhuizen, waarbij de ruimtelijke kwaliteit gebaat is bij:*

- Het behouden van de linten tussen Hoorn en Enkhuizen als basis voor een aantrekkelijk (woon)landschap.
- *De ontwikkeling van een robuust landschappelijk raamwerk binnen polder het Grootslag biedt ruimte aan (grootschalige) ruimtelijke ontwikkelingen, waarbij de ruimtelijke kwaliteit gebaat is bij:*
 - Het vrijhouden van ruimte tussen de linten met grootschalige agrarische bebouwing en de dijkzone/kernen
 - Het behouden/versterken van de beplantingsstructuur en het patroon van sloten en weteringen in de polder
 - Het vrijhouden van ruimte tussen de linten
 - Het behouden van het zicht vanaf de linten naar de polders en andersom
 - Het situeren van de representatieve voorzijde aan het lint
- *Overige ontwikkelingsprincipes, waarbij de ruimtelijke kwaliteit gebaat is bij*
 - Het behouden en het zichtbaar/beleefbaar blijven van de huidige verkavelingsstructuur (incl. sloten) bij (semi)tijdelijke functies en opstellingen in het landschap, bijv. zonne-energie.
 - Het behouden van vrije ruimte (molenbiotopen) rond historische windmolens, in verband met de windvang en de zichtbaarheid van de molens in het landschap.

Bijzonder Provinciaal Landschap

De Provincie Noord-Holland beschermt de Bijzondere Provinciale Landschappen. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn mogelijk zolang zij de kernkwaliteiten niet aantasten. Als grens wordt een oppervlak van 500m² gehanteerd. Plannen voor ontwikkelingen die meer ruimte innemen tasten het bijzondere landschap aan. De uitvoering van deze ontwikkelingen kan alleen als het om een groot openbaar belang gaat en als kan worden aangetoond dat er geen andere mogelijkheden zijn. Eventuele schade aan het landschap moet dan gecompenseerd worden [Provincie Noord-Holland, 2023e].

Voor Oosterdijk worden de volgende ontwikkelingen als mogelijke aantasting van het BPL gezien:

- De eventuele demping of wijziging van de hoofdvaarsloten.
- Een hoge mate van verdichting langs ontsluitingswegen als aantasting van het BPL.
- Verkleining van de habitat voor weidevogels.
- Verstoring of het toevoegen van opgaande elementen die leiden tot verkleining van de habitat voor weidevogels.
- Ontwikkelingen die leiden tot een verlaging van het waterpeil.
- Ruimtelijke aanpassingen die niet passen binnen de beschermingsregels van de Westfriese Omringdijk.

Voor Schellinkhout en omgeving worden de volgende ontwikkelingen als mogelijke aantasting van het BPL gezien:

- Ontwikkelingen die het verkavelingspatroon van de polders wijzigen of leiden tot demping of wijziging van de sloten.
- Ontwikkelingen die leiden tot verdere verdichting of verrommeling (van o.a. de linten).
- Verkleining van de habitat voor weidevogels.
- Verstoring of het toevoegen van opgaande elementen die leiden tot verkleining van de habitat voor weidevogels.
- Ontwikkelingen die leiden tot een verlaging van het waterpeil.
- Ontwikkelingen in linten zijn mogelijk mits er voldoende doorzichten in het lint blijven bestaan en er sprake is van zorgvuldige inpassing.
- Tweedelijnsbebouwing van linten (dit is als een nieuw gebouw niet ondergeschikt is aan het bestaande hoofdgebouw, als de ontsluiting van bebouwing parallel aan het lint ligt of als bebouwing langs een nieuwe dwarsweg wordt ontwikkeld en 'hofjes' ontstaan.

- Ruimtelijke aanpassingen die niet passen binnen de beschermingsregels van de Westfriese Omringdijk.
- Verstoring van de onderlinge samenhang van de stopenstructuur en de relatie tussen de stomp en het erf en het landschap. Eventuele vervanging van een stomp door een nieuwe stomp in dezelfde vorm en volume en op dezelfde locatie wordt niet als aantasting gezien.

Gemeentelijk beleid

De **gemeente Drechterland** heeft in haar 'Landschapsvisie Polder de Drieban-Oost' omgevingswaarden benoemd die aan gebieden toegewezen kunnen worden. In deze gebieden is verdere verstedelijking buiten de kaders niet wenselijk. De volgende omgevingswaarden zijn benoemd:

- *Kwaliteitszone*: dit is een zone waarin geen grootschalige ontwikkelingen zijn toegestaan.
- *Primaire Zichtlijnen Westfriese Omringdijk*: dit wordt gezien als een zeer belangrijke omgevingswaarde voor de beleving en landschappelijke kwaliteit van het gebied. De zichtlijnen op deze Omringdijk mogen niet aangetast worden, grootschalige bebouwing is daardoor niet toegestaan.
- *Openheid vanaf linten*: doorkijk naar het achtergelegen open landschap en het voorkomen van het dichtslibben van de lintbebouwing is en blijft een uitgangspunt van ruimtelijk beleid.
- *Openheid vanaf de dorpsranden (dorpsweides)*: er zijn vier zones aangewezen die waardevol zijn voor het behoud van de beleving van de openheid van het landschap aan de dorpsranden.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'groen', gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat het beleid voornamelijk in gaat op bescherming van de bestaande landschappelijke waarden en er geen sprake is van uitbreiding van landschappelijke waarden.

Doorkijk 2040

Toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen kunnen druk op de beschikbare ruimte geven. Via het beleid wordt de landschappelijke kwaliteit in Westfriesland beschermd. Hoe de toekomstige ruimtevrage past in relatie tot de landschappelijke kwaliteit is afhankelijk van het dan vigerende beleid.

8.2 Cultuurhistorische waarden

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Cultuurhistorische waarden	
Status gebruikte informatie	Kwalitatief <ul style="list-style-type: none"> Aanwezig cultuurhistorisch erfgoed en waarden [Gemeente Enkhuizen, 2021a; Gemeente Stede Broec, 2023b] Archeologische waarden [Rijkdienst voor Ondernemend Nederland, 2023]
Beschikbare referentiewaarden	Beoordeling van een specialist op basis van locaties met cultuurhistorisch/archeologisch erfgoed en waarde van het aanwezige cultuurhistorisch erfgoed
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Overall of bijna overall in de gemeenten is cultuurhistorisch erfgoed aanwezig, het aanwezige cultuurhistorisch erfgoed is overwegend van hoge waarde
Oranje	Op meerdere locaties in de gemeenten is cultuurhistorisch erfgoed aanwezig, het aanwezige cultuurhistorisch erfgoed is overwegend van middel waarde
Rood	Op geen of enkele locaties in de gemeenten is cultuurhistorisch erfgoed aanwezig, het aanwezige cultuurhistorisch erfgoed is overwegend van lage waarde

Huidige situatie

Onder cultuurhistorische waarden wordt het gebouwd erfgoed beschreven (historische panden en bouwwerken) en daarnaast de archeologische waarden. Daarnaast zijn er historisch-geografische elementen (o.a. historische landschappen, infrastructuur zoals trekvaarten, wegen en kanalen, polders, steden en dorpen) die kenmerkend zijn voor de cultuurhistorie. Dit hangt samen met de landschappelijke kwaliteit van het gebied en is in hoofdstuk 8.1 beschreven.

Cultuurhistorisch erfgoed

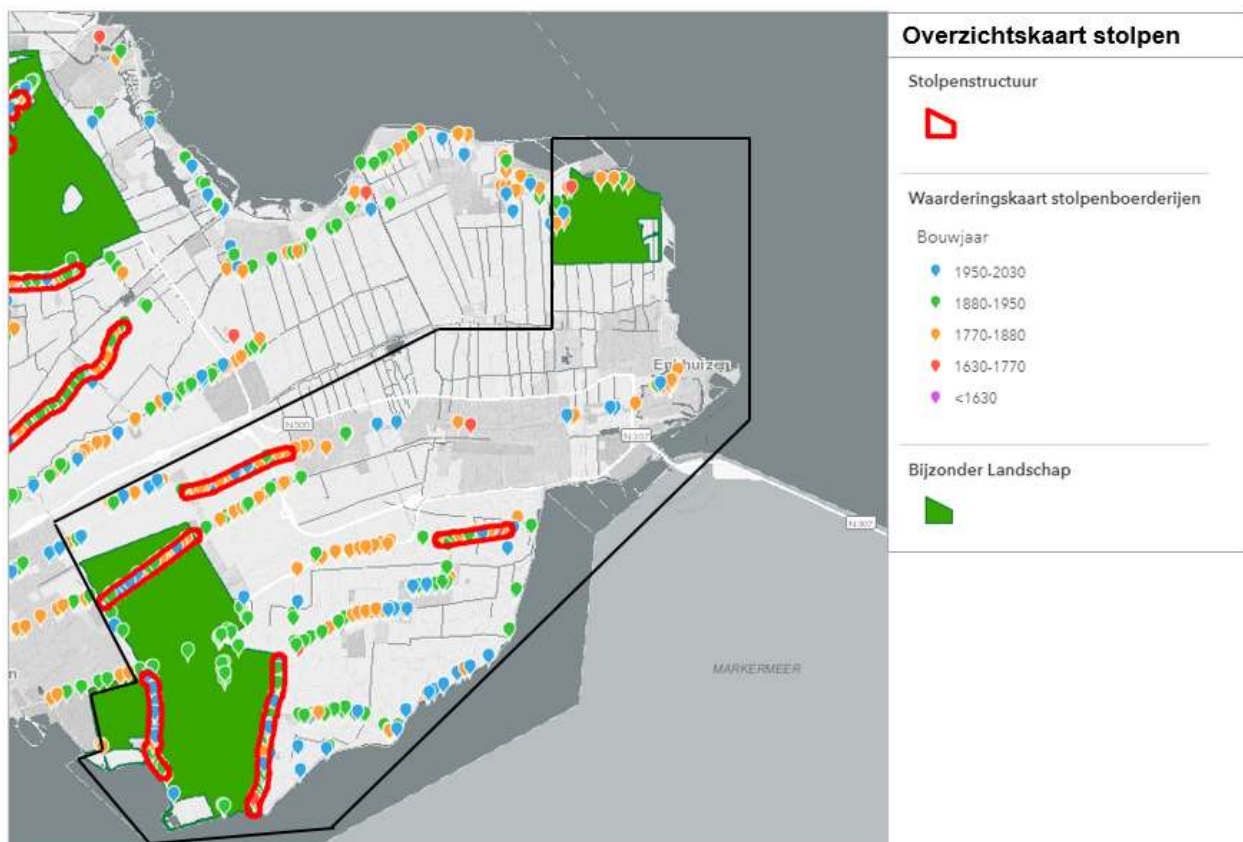
De **gemeente Enkhuizen** is een gemeente met veel gebouwd erfgoed. Er staan 361 rijksmonumenten, 3 provinciale monumenten en ruim 200 gemeentelijke monumenten. Belangrijk zijn daarnaast ook de het historisch centrum met de vestingwal, havens en het beschermde stadsgezicht. Onder het stadsgezicht valt de gehele binnenstad, inclusie vesting en het Schootsveld. Wat betreft archeologie heeft de stad Enkhuizen tientallen archeologische vindplaatsen uit de Bronstijd, Middeleeuwen een Nieuwe Tijd. Dit hangt samen met de rijke ontstaansgeschiedenis van Enkhuizen waarbij scheepvaart (VOC) en handel in haring een belangrijke rol spelen. Na het wegvallen van de VOC en handel werden de omliggende braakliggende gronden gebruikt door boeren en tuinders. Kenmerkend voor de **gemeente Enkhuizen** is de grote diversiteit aan kerkgenootschappen, de eerste kerken stammen uit de 15^e eeuw [Gemeente Enkhuizen, 2021a].

De **gemeente Stede Broec** heeft ook veel erfgoed, maar met name landschappelijk erfgoed door veenontginningen en de daardoor ontstane verkavelingspatronen. Deze zijn besproken in het hoofdstuk landschappelijke kwaliteit. In de **gemeente Stede Broec** staan 13 rijksmonumenten, 2 provinciale monumenten en 28 gemeentelijke monumenten. Veel van deze monumenten liggen langs de historische linten waarlangs de dorpen zijn ontstaan. Ook in de **gemeente Stede Broec** waren vroeger veel kerken aanwezig (sinds de 16^e eeuw). Deze zijn door de jaren heen afgebroken, de nog bestaande kerken stammen uit de 19^e eeuw [Gemeente Stede Broec, 2023a].

Voor de **gemeente Drechterland** is er geen Erfgoednota aanwezig.

Stolpen

De stolpboerderij is een karakteristiek Noord-Hollandse boerderij die landschappelijk bepalend zijn en daarnaast als cultuurhistorisch erfgoed gezien worden. In onderstaande figuur zijn de stolpen in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** opgenomen. De kleuren geven de verschillende tijdsperiodes aan waarin de stolpen gebouwd zijn. Het gros van de stolpen in de **gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland** is gebouwd sinds 1770, op één locatie is een stolp aanwezig die gebouwd is in de periode 1630-1170. Uit onderzoek blijkt dat bijna alle stolpboerderijen een hoge landschappelijke of stedenbouwkundige waarde hebben. Slechts een deel van de stolpen heeft een erf dat nog iets vertelt over de geschiedenis van de stolp, bijvoorbeeld door aanwezigheid van bijzondere bijgebouwen, poorten, boomgaarden, windsingels of andere beplanting op het erf. Erven die nog herkenbaar zijn ingericht dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit [Provincie Noord-Holland, 2023f].

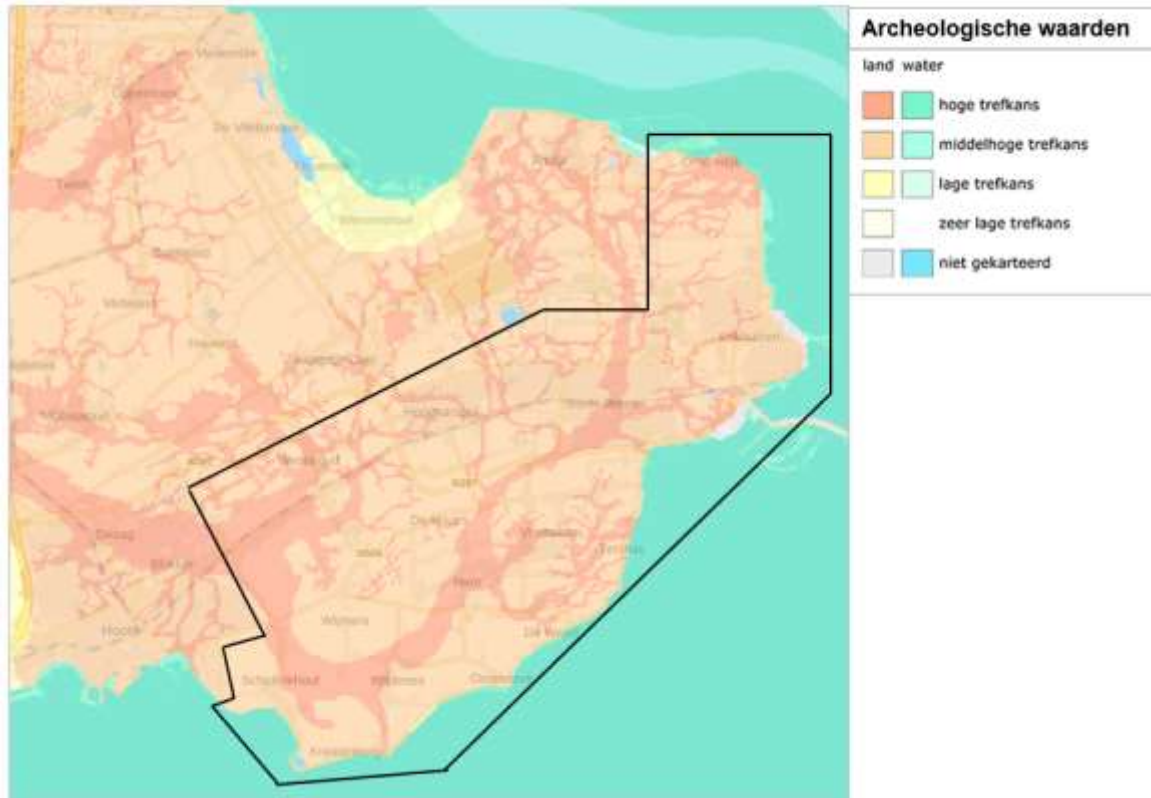

Figuur 8.4: Overzichtskartaal stolpboerderijen in de gemeenten [Provincie Noord-Holland, 2023f]

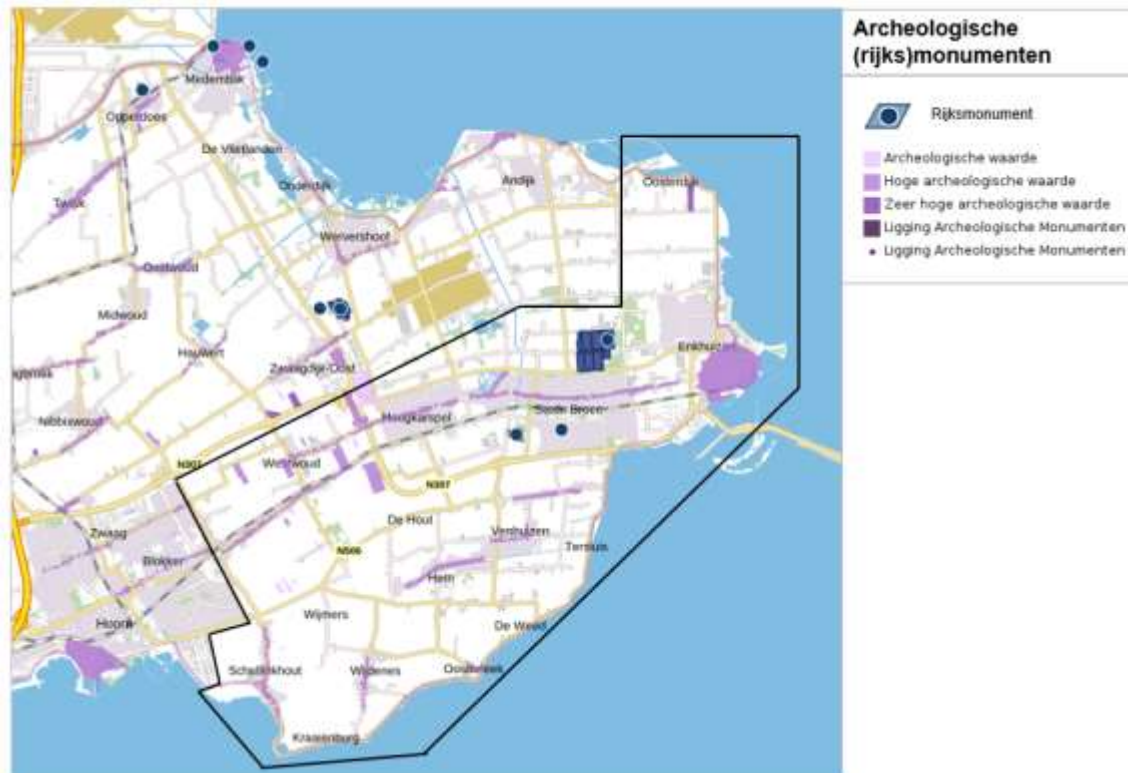
Archeologie

Naast cultuurhistorische waarden bevinden er zich ook archeologische waarden binnen de gemeente (erfgoed). De archeologische waarden zijn weergegeven in onderstaande Figuur 8.5. Hieruit blijkt dat in alle drie de gemeenten sprake is van een hoge tot middelhoge trefkans van archeologische waarden. In Figuur 8.6 zijn de archeologische (rijks)monumenten in de gemeenten te zien. Hieruit blijkt dat er drie archeologische Rijksmonumenten aanwezig zijn, namelijk een terrein met overblijfselen van nederzettingen in Polder het Grootslag, een grafheuvel in de **gemeente Stede Broec** en overblijfselen van bewoning en begraving in de **gemeente Stede Broec**. Al deze rijksmonumenten stammen uit de Brons- en IJzertijd. De in de figuur weergegeven paarse gebieden zijn gebieden waar sporen van bewoning zijn gevonden, deze gebieden liggen verspreid over de gemeenten. Het beschermde centrum van de stad

Enkhuizen is ook aangemerkt als archeologisch monument [Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2023].

Figuur 8.5: Archeologische waardenkaart 2008 [Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2023]

Figuur 8.6: Archeologische (rijks)monumenten 2014 [Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2023]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'groen', omdat er verspreid over de gemeente cultuurhistorisch erfgoed aanwezig is wat van hoge tot zeer hoge waarde is.

Autonome ontwikkeling

De **gemeenten Enkhuizen** en **Stede Broec** hebben beiden recentelijk een erfgoednota opgesteld, het doel van deze nota's is de kwaliteit en het erfgoed in de gemeenten beschermen en behouden. Beide gemeenten hebben eigen uitdagingen, ambities en acties opgesteld.

In de **gemeente Stede Broec** wordt gewerkt met een prioritering van de acties, deze is als volgt:

- Prioriteitsniveau 1: acties die minimaal nodig zijn om te voldoen aan wettelijke verplichtingen
 - Landschap en erfgoed stevig borgen in de omgevingsvisie
 - Voorbereiding omgevingsplan en actualisering erfgoedverordening 2011
 - Archeologie opnemen in ruimtelijk beleid zoals bestemmingsplan of omgevingsplan
 - Erfgoededucatie
 - Informatie op gemeentelijke website
 - Subsidieregeling activiteiten
 - Uitvoeringsrichtlijn monumenten en beeldbepalende gebouwen
 - Open Monumentendag
- Prioriteitsniveau 2: acties die niet verplicht zijn maar wel zeer wenselijk
 - Begeleiding van initiatieven bij/aan monumenten zodat een eigenaar zicht heeft op wat wel en niet kan.
 - Uitvoeren kerkensie
 - Aanwijzen gemeentelijk beschermd dorpsgezicht
 - Aanwijzen nieuwe gemeentelijke monumenten

- Subsidieregelingen gemeentelijke monumenten
- Opslag van gemeentelijke kunstcollectie
- **Prioriteitsniveau 3:** projecten en producten die de positieve kracht van erfgoed uitstralen en bewoners en bezoekers enthousiasmeren.
 - Waardevolle bomenlijst
 - Ontwikkelen van een erfgoedkaart
 - Opstellen van een gebiedsbiografie

De **gemeente Enkhuzen** werkt op basis van verschillende sporen aan het beschermen van haar erfgoed, deze sporen zijn als volgt (benoemd zijn de sporen die ruimtelijk relevant zijn):

- Basis op orde (monumenten en archeologie):
 - Actualisering erfgoedverordening 2010 en voorbereiding omgevingsplan
 - Opstellen actieplan
 - Begeleiding van initiatieven
 - Nieuwe locatie voor de gemeentelijke collectie Enkhuzen
 - Kwaliteitsborging van bouwhistorisch onderzoek
 - Subsidieregeling voor instandhouding van gemeentelijke monumenten
 - Horecabeleid in beschermd stadsgezicht
- Informatie openbaar
 - Up to date houden gemeentelijke website
 - Opstellen gemeentelijke monumentenlijst
 - Opstellen uitvoeringsrichtlijnen monumenten en beeldbepalende gebouwen
 - Digitale ontsluiting van gemeentelijke collectie Enkhuzen
 - Opstellen erfgoedkaart
- Samenwerking met regiopartners, interne organisatie en bewoners
- Versterking van de stadskracht
 - Erfgoededucatie
 - Aanwijzing van gemeentelijke monumenten
 - Stimuleringsregeling voor aantrekkelijke winkelstraten
 - Actieplan stadspromotie en toerisme

Kerkervisie

De **gemeenten Stede Broec, Enkhuzen en Drechterland** hebben een kerkervisie opgesteld waarin staat hoe omgegaan wordt met de trend van ontkerkelijking en hoe kerkelijke gebouwen in de toekomst gebruikt kunnen worden. Deze visies zijn niet vastgesteld. Het doel hiervan is om gezamenlijk na te denken over het gebruik van deze gebouwen en welke functie het kan krijgen. Dit is uiteindelijk afhankelijk van kerkeigenaren en of zij het eens zijn met de toekomstige invulling [Gemeente Stede Broec, 2021a, Gemeente Enkhuzen, 2021b, Gemeente Drechterland, 2021a].

Stolpen

Afhankelijk van of een stolp een beschermde status heeft (rijks-, provinciaal- of gemeentelijk monument) is deze wel of niet beschermd. Voor de meeste stolpen geldt dat deze geen beschermde status heeft. De provincie Noord-Holland heeft hiervoor een stolpenwaarderingskaart opgesteld, die de stolpen categoriseert op basis van hun uiterlijke kenmerken en/of ligging. Hierdoor zijn sommige stolpen beschermingswaardig aangemerkt. Sloop van stolpen zonder goede reden wordt gezien als verlies van landschappelijke cultuurhistorische waarden [Provincie Noord-Holland, 2023f].

In de **gemeente Drechterland** hebben veel stolpen de bestemming 'Wonen - Stolp'. Deze stolpen zijn bestemd voor het behoud en het herstel van de bestaande hoofdvormen van de stolpen. Dit betekent onder andere dat als hoofdgebouw uitsluitend woonhuizen in de bouwvorm van een stolp mogen worden

gebouwd. Voor slopen geldt dat een omgevingsvergunning nodig is voor het slopen van een bouwwerk. In de **gemeente Drechterland** geldt een herbouwplicht van een stolp met eenzelfde afmeting.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'groen', gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat de gemeenten zich inzetten op het behoud van bestaande waarden en een goede invulling voor gebouwd erfgoed in de toekomst.

Doorkijk 2040

Toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen kunnen druk op de geven. Via het beleid wordt de cultuurhistorische waarden in Westfriesland beschermd. Hoe de toekomstige ruimtevraag past in relatie tot de aanwezige cultuurhistorische waarden is afhankelijk van het dan vigerende beleid.

Referentielijst

- Alterra [2017]. Groenmonitor. Toegankelijk via: <https://www.groenmonitor.nl/>
- Atlas van de Leefomgeving [2023a]. Kaarten. Toegankelijk via: <https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten>
- Atlas van de Leefomgeving [2023b]. Wegverkeer. Toegankelijk via: <https://www.atlasleefomgeving.nl/thema/geluid-in-je-omgeving/wegverkeer>
- Berenschot [2023]. Regionaal Klimaatdashboard.
- Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland [2021]. Verkeersveiligheid. Toegankelijk via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/mobiliteit/>
- Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland [2022]. Kaartlaag Verkeersongevallen. Toegankelijk via: <https://www.arcgis.com/apps/mapviewer/index.html?layers=70af32b9cde74bfeb432facce416b9d5>
- Bezoek Enkhuizen [2023]. Welkom in Enkhuizen. Toegankelijk via: <https://www.visitenkhuizen.nl/>
- Bureau Stedelijke Planning [2022]. Betaalbare Woningbouw Regio West-Friesland.
- Bureau Stedelijke Planning [2023]. Woonbehoefteonderzoek Westfriesland; *Eindrapport*.
- CBS [2022a]. Minder verkeersdoden in 2021. Toegankelijk via: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/15/minder-verkeersdoden-in-2021>
- CBS [2023a]. Nabijheid voorzieningen; afstand locatie, regionale cijfers. Toegankelijk via : <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80305ned/table?fromstatweb>
- CBS [2023b]. Inwoners per gemeente. Toegankelijk via: <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/regionaal/inwoners>
- CBS [2023c]. Voorraad woningen en niet-woningen; mutaties, gebruiksfunctie, regio. Toegankelijk via: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81955NED/table?dl=111A9>
- CBS [2023d]. Netto arbeidsparticipatie. Toegankelijk via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/besluit-begroting-en-verantwoording>
- CBS [2023e]. Hoeveel mensen komen om in het verkeer? Toegankelijk via: <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/verkeer-en-vervoer/verkeer/hoeveel-mensen-komen-om-in-het-verkeer->
- Compendium voor de leefomgeving [2023]. Landbouw en milieu. Toegankelijk via: <https://www.clo.nl/onderwerpen/landbouw-en-milieu>
- CROW [2020a]. Ontwikkeling hoeveelheid huishoudelijk afval. Toegankelijk via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/jive/?cat_open_code=cgdhbpif5hazihb&keepworkspace=true
- CROW [2021a]. Aantal deelauto's per 100.000 inwoners. Toegankelijk via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/mobiliteit>
- CROW [2021b]. Aantal semi(publieke) laadpalen in de gemeente. Toegankelijk via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/mobiliteit>
- DWA [2021]. Transitievisie Warmte Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland. Naar een gedragen warmtetransitie.
- GGD [2020]. Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen.
- Gemeente Drechterland [2014a]. Nota speelruimtebeleid gemeente Drechterland.
- Gemeente Drechterland [2020a]. Uitvoeringsplan Speelruimtebeleid 2020-2023.
- Gemeente Drechterland [2020b]. Woonprogramma Drechterland 2021-2025; Prettig wonen in vitale dorpen.
- Gemeente Drechterland [2020c]. Thuis in Drechterland; Een meerjaren visie voor de samenleving 2020-2024
- Gemeente Drechterland [2021a]. Kerkenvisie.
- Gemeente Drechterland [2023]. Evenementen in Drechterland. Toegankelijk via: <https://www.drechterland.nl/evenementen-in-drechterland/>
- Gemeente Enkhuizen [2012]. Beleidsnota Speelruimte.

- Gemeente Enkhuizen [2014]. Balans in de stad: Samen zorgen voor kwaliteit; Woonvisie Enkhuizen 2014.
- Gemeente Enkhuizen [2020a]. Parkeer- en verkeersontwikkelplan; Definitief rapport.
- Gemeente Enkhuizen [2020b]. Thuis in onze gemeente; Een peilnota voor de meerjaren visie voor de samenleving 2020-2024
- Gemeente Enkhuizen [2020c]. Cultuurnota; *Cultuur laat je leren!*
- Gemeente Enkhuizen [2021a]. Erfgoed als Vliegwiél: erfgoedbeleid gemeente Enkhuizen.
- Gemeente Enkhuizen [2021b]. Kerkenvisie
- Gemeente Enkhuizen [2023]. Evenementen in Enkhuizen. Toegankelijk via: <https://www.enkhuizen.nl/evenementen-in-enkhuizen/>
- Gemeente Stede Broec [2020a]. Wonen doen we samen; Woonvisie 2021 – 2025 Stede Broec.
- Gemeente Stede Broec [2020b]. Thuis in Stede Broec; Een meerjaren visie voor de samenleving 2020-2024
- Gemeente Stede Broec [2021a]. Kerkenvisie.
- Gemeente Stede Broec [2023a]. Evenementen in Stede Broec. Toegankelijk via: <https://www.stedebroec.nl/evenementen-in-stede-broec/>
- Gemeente Stede Broec [2023b]. Behoud, ontwikkeling en beleving van dorpen: erfgoednota Stede Broec.
- Gemeente Stede Broec [2022]. Integraal Veiligheidsplan 2023-2026.
- Gemeentelijke Duurzaamheidsindex [2020a]. Afvalscheiding. Toegankelijk via: <https://gdindex.nl/dashboard/dashboard/afvalscheiding>
- Gemeentelijke Duurzaamheidsindex [2023a]. Hernieuwbare energie. Toegankelijk via: <https://gdindex.nl/dashboard/dashboard/hernieuwbare-energie>
- Gezondheidsraad [2018]. Gezondheidswinst door schonere lucht. Toegankelijk via: <https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2018/01/23/gezondheidswinst-door-schonere-lucht>
- GIS-viewer RES Noord-Holland Noord [2023]. Toegankelijk via: https://geoapps.noord-holland.nl/GeoWebP/index.html?viewer=RES_Zoekgebieden
- Goudappel [2021]. Verkeersplan Stede Broec.
- Hanemeijer, A., M. Kishna, M. Kooke, H. Brink, J. Koch, A.G. Prins, T. Rood [2021], Integrale Circulaire Economie Rapportage, PBL-publicatienummer 4124
- Holland Boven Amsterdam [2023]. Beleef Drechterland. Toegankelijk via: <https://www.hollandbovenamsterdam.com/westfriesland/bestemmingen/beleef-drechterland>
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier [2022]. KRW waterkwaliteit oordeel per parameter. Toegankelijk via: KRW Waterkwaliteit oordeel per parameter (hnhk.nl)
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier [2023]. Beheer en inrichting. Toegankelijk via: <https://www.hnhk.nl/beheer-en-inrichting>
- I&O Research [2022]. Burgerpeiling gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland.
- Kennisbank Sport en Bewegen [2020]. Belangrijke buurtkenmerken voor een beweegvriendelijke omgeving. Toegankelijk via: <https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=10117&m=1600944125&action=file.download>
- Klimaatatlas [2023]. Klimaatatlas Hollands Noorderkwartier. Toegankelijk via: <https://hnhk.klimaatmonitor.net/?urldata=%7B%22theme%22%3A%22%22%2C%22view%22%3A%22public%22%2C%22themeInfoOpen%22%3Afalse%2C%22catalogModalOpen%22%3Afalse%2C%22fullscreen%22%3Afalse%2C%22locationModalOpen%22%3Afalse%2C%22urlDatamap%22%3A%7B%22mapViewport%22%3A%7B%22latitude%22%3A52.68605491483942%2C%22longitude%22%3A5.13903783045032%2C%22zoom%22%3A11.109085067438563%7D%2C%22boundingBox%22%3A%224.873240150643852%2C52.59304571287302%2C5.404835510257982%2C52.77886644385197%22%2C%22backgroundLayer%22%3A%22165efc23-768f-42db->

8b8c-

[49168ab8b0cb%22%2C%22popupCoordinates%22%3A%5B%5D%2C%22show3dBuildingLayer%22%3Atrue%7D%2C%22activeLayers%22%3A%5B%5D%2C%22location%22%3Anull%7D](#)

- [Klimaat-effectatlas \[2023\]. Kaarten. Toegankelijk via: <https://www.klimaat-effectatlas.nl/nl/>](#)
- [KNMI \[2011\]. Kaartverhaal droogte. Toegankelijk via: <http://www.klimaat-effectatlas.nl/nl/kaartverhaal-droogte>](#)
- [KWR water \[2017\]. Droogtestress. Toegankelijk via: <https://www.klimaat-effectatlas.nl/nl/droogtestress>](#)
- [Landbouw met natuur \[2023\]. Natuurinclusief, wat is dat? Wegwijs in duurzame begrippen binnen de landbouw. Toegankelijk via: <https://www.landbouwmetsnatuur.nl/natuurinclusief-wat-is-dat-wegwijs-in-duurzame-begrippen-binnen-de-landbouw/>](#)
- [LISA \[2023\]. Gegevens over vestigingen en werkgelegenheid. Toegankelijk via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/werk-en-inkomen>](#)
- [Locatus \[2023\]. Vitale Binnensteden en plattelandskernen. Toegankelijk via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/maatschappelijke-en-economische-veerkracht/vitale-binnensteden-en-plattelandskernen>](#)
- [Ministerie van Binnenlandse Zaken \[2019\]. PlanMER Nationale Omgevingsvisie.](#)
- [Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat \[2019\]. Handreiking nieuwbouw en spoortrillingen.](#)
- [Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties \[2022\]. Nationaal Isolatieprogramma. Toegankelijk via: <https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/nationaal-isolatieprogramma>](#)
- [Ministerie van Infrastructuur en Milieu \[2017\]. Landelijk afvalbeheerplan 2017-2019; Slimmer omgaan met grondstoffen. Toegankelijk via: <https://lap3.nl/>](#)
- [Natura 2000 \[2023a\]. IJsselmeer. Toegankelijk via: <https://www.natura2000.nl/gebieden/flevoland/ijsselmeer>](#)
- [Natura 2000 \[2023b\]. Markermeer & IJmeer. Toegankelijk via: <https://www.natura2000.nl/gebieden/flevoland/markermeer-ijmeer>](#)
- [Natura 2000 \[2023c\]. Polder Zeevang. Toegankelijk via: <https://www.natura2000.nl/gebieden/noord-holland/polder-zeevang>](#)
- [Netbeheer Nederland \[2023\]. Capaciteitskaart elektriciteitsnetwerk. Toegankelijk via: <https://capaciteitskaart.netbeheernederland.nl/>](#)
- [NOS \[2022\]. Nieuw rapport: klimaatambities groot, maar met dit beleid onhaalbaar. Toegankelijk via: <https://nos.nl/collectie/13871/artikel/2450657-nieuw-rapport-klimaatambities-groot-maar-met-dit-beleid-onhaalbaar>](#)
- [Openbare drinkwaterpunten. Toegankelijk via: <https://drinkwaterkaart.nl/waar-kan-ik-gratis-water-tappen/>](#)
- [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord \[2023a\]. Omgevingsscan Stede Broec.](#)
- [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord \[2023b\]. Omgevingsscan Enkhuizen.](#)
- [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord \[2023c\]. Omgevingsscan Drechterland.](#)
- [Overheid.nl \[2017\]. Wet geluidhinder. Toegankelijk via: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0003227/2017-05-01>](#)
- [Overheid.nl \[2022\]. Klimaatwet. Toegankelijk via: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0042394/2020-01-01>](#)
- [Provincie Noord-Holland \[2018a\]. Westfriese Omringdijk. Toegankelijk via: <https://leidraadlc.noord-holland.nl/structuren/westfriese-omringdijk/>](#)
- [Provincie Noord-Holland \[2018b\]. West-Friesland Oost. Toegankelijk via: <https://leidraadlc.noord-holland.nl/ensembles/west-friesland-oost/>](#)
- [Provincie Noord-Holland \[2019a\]. Opgave verkeersveiligheid Noord-Holland 2030. Toegankelijk via: <https://www.noord->](#)

- [holland.nl/Onderwerpen/Verkeer_vervoer/Verkeersveiligheid#:~:text=Meer%20nieuws-Contact,%40noord%2Dholland.nl](https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Verkeer_vervoer/Verkeersveiligheid#:~:text=Meer%20nieuws-Contact,%40noord%2Dholland.nl).
- Provincie Noord-Holland [2020a]. Actieprogramma Klimaat 2020-2023. Toegankelijk via: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Klimaat_Energie#:~:text=In%202050%20wil%20Noord%2DHolland,%2C%20werken%2C%20vervoer%20en%20landbouw.
 - Provincie Noord-Holland [2021a]. Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025. Toegankelijk via: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Klimaat_Energie/Circulaire_economie/Actieagenda:ZeMbQnlpTTOHrMrNXkt7WQ
 - Provincie Noord-Holland [2021b]. Beheerplan Natura 2000-gebied Polder Zeevang.
 - Provincie Noord-Holland [2021c]. Groen herstel; *Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023*
 - Provincie Noord-Holland [2022a]. Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027.
 - Provincie Noord-Holland [2023a]. NNN-voortgang. Toegankelijk via: <https://geoapps.noord-holland.nl/kaartenportaal/apps/webappviewer/index.html?id=3bf7c24fa65f49bab055654bdd01e130>
 - Provincie Noord-Holland [2023b]. Natuurnetwerk Nederland (NNN). Toegankelijk via: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Natuurversterking_Stikstof/Natuurnetwerk_Nederland_NNN
 - Provincie Noord-Holland [2023c]. Programma Natuurnetwerk 2023.
 - Provincie Noord-Holland [2023d]. Fiets- en wandelroutes. Toegankelijk via: https://geoapps.noord-holland.nl/GeoWebP/index.html?viewer=fiets_en_wandelroutes
 - Provincie Noord-Holland [2023e] Bijzonder Provinciaal Landschap. Toegankelijk via: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Bijzonder_Provinciaal_Landschap
 - Provincie Noord-Holland [2023f]. Noord-Hollandse Waarderingskaart voor stolpboerderijen.
 - Recreatieschap Westfriesland [2016]. Natuur- en Recreatieplan Westfriesland; In verbondenheid vooruit!
 - Regio Noord-Holland Noord [2023]. Woondeal 2.0.
 - RES Noord-Holland Noord [2021]. Uitvoeringsprogramma Noord-Holland Noord.
 - Rijksdienst voor het Wegverkeer [2021]. Aantal elektrische auto's per 1.000 inwoners. Toegankelijk via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/mobiliteit>
 - Rijksdienst voor Ondernemend Nederland [2023]. Archeologie in Nederland. Toegankelijk via: <https://rce.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=Archeologie%2Din%2DNederland#>
 - Rijksoverheid [2009]. Nationaal actieplan voor energie uit hernieuwbare bronnen. Richtlijn 2009/28/EG. Toegankelijk via: [blg-70239.pdf](https://www.blg-70239.pdf) (officielebekendmakingen.nl)
 - Rijksoverheid [2017]. Kaderrichtlijn Water; Hoe worden ecologische doelen bepaald? Toegankelijk via: <https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/kaderrichtlijn-water/uitvoering/rijn-west/we/krw/ecologische-doelen-bepaald/>
 - Rijksoverheid [2022a]. Duurzame energie. Toegankelijk via: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-energie>
 - Rijkswaterstaat [2017a]. Natura 2000 Beheerplan IJsselmeergebied 2017-2023: IJsselmeer.
 - Rijkswaterstaat [2017b]. Natura 2000 Beheerplan IJsselmeergebied 2017-2023: Markermeer & IJmeer.
 - RIVM [2018a]. VTV-2018. Toegankelijk via: <https://www.rivm.nl/volksgezondheid-toekomst-verkenning-vtv/vtv-2018>
 - RIVM [2018b]. Advieswaarden omgevingsgeluid van de WHO. Toegankelijk via: <https://www.rivm.nl/ggd-richtlijn-mmk-omgevingsgeluid/gezondheidseffecten-geluid/advieswaarden-who>

- RIVM [2021]. Geluidbelasting aan gevel hoger dan 60 dB. Toegankelijk via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/jive/?var=gb_ind&keepworkspace=true&geoitem=gemeente_1680
- RIVM [2022a]. Op de kaart: Beweegvriendelijke omgeving. Toegankelijk via: <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kaarten/beweegvriendelijkeomgeving>
- RVO [2023]. Energielabels. Toegankelijk via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/search//>
- Sociaal Cultureel Planbureau [2018]. Rapportage Sport 2018. Toegankelijk via: <https://www.scp.nl/publicaties/monitors/2018/12/12/rapportage-sport-2018>
- Stec Groep [2020]. Toekomstbestendige en duurzame bedrijventerreinen. Regiorapport West-Friesland.
- STOWA [2018]. Droogte en hitte in de stad. Toegankelijk via: <https://www.stowa.nl/deltafacts/zoetwatervoorziening/aanpassen-aan-klimaatverandering/droogte-en-hitte-de-stad>
- SWOV [2015]. De verkeersveiligheid in 2020 en 2030; prognoses voor de aantallen verkeersdoden en ernstig verkeersgewonden. Toegankelijk via: <https://swov.nl/system/files/publication-downloads/r-2015-17.pdf>
- SWOV [2021]. Aantal verkeersslachtoffers moet 2030 gehalveerd zijn. Toegankelijk via: <https://swov.nl/nl/nieuws/aantal-verkeersslachtoffers-moet-2030-gehalveerd-zijn>
- Toegankelijk via: <https://geoapps.noord-holland.nl/kaartenportaal/apps/MapSeries/index.html?appid=3dc9f54c41f14bf2b790ff5c1ad5779b>
- Urhahn stedenbouw & strategie en Dijk&co landschapsarchitectuur [2022]. Beeldkwaliteitsplan Stede Broec Centrum Zuid: het dorpshart van Stede Broec.
- Van den Bosch. Et. All [2016]. Development of an urban green space indicator and the public health rationale. Toegankelijk via: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/26573907/>
- VNG [2023]. Werk en inkomen. Toegankelijk via: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/werk-en-inkomen>
- Westfriesland [2023]. Regionale Agenda Mobiliteit Westfriesland.
- Westfriesland Klimaatbestendig [2020]. Stresstest, strategie en uitvoeringsagenda. Toegankelijk via: <https://sway.office.com/QvKcDlvp3dgy2jPr>
- Westfriesland Klimaatbestendig [2022]. Inspiratieboek Klimaatadaptatie & Biodiversiteit Westfriesland; *Bestaand Stedelijk gebied*. Toegankelijk via: <https://www.samenblauwgroen.nl/assets/files/inspiratieboek-klimaatadaptatie-biodiversiteit-westfriesland-definitief-20dec.pdf>
- ZKA Leisure Consultants [2017]. Regionale Visie Verblijfsrecreatie Noord-Holland Noord.

Bijlage 2 Passende beoordeling

RAPPORT

Passende beoordeling bij Omgevingseffectrapport SED

Bij de omgevingsvisie Stede Broec, Enkhuizen en
Drechterland

Klant: SED Organisatie

Referentie: BJ1895-RHD-XX-XX-RP-EO-0001

Status: Definitief/02

Datum: 9 oktober 2024

Projectgerelateerd

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX Amersfoort
Netherlands
Water & Maritime

+31 88 348 20 00 **T**
+31 33 463 36 52 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Passende beoordeling
bij Omgevingseffectrapport SED
Sub titel: Bij de omgevingsvisie Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland
Referentie: BJ1895-RHD-XX-XX-RP-EO-0001
Uw kenmerk
Status: Definitief/02
Datum: 9 oktober 2024
Projectnaam: BJ1895
Projectnummer: BJ1895
Auteur(s): RHDHV

Opgesteld door: RHDHV

Gecontroleerd door: RHDHV

Datum: 9-10-2024

Goedgekeurd door: RHDHV

Datum: 9-10-2024

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden veelevoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1	Aanleiding	1
2	Aanpak en doel passende beoordeling	2
2.1	Wettelijk kader	2
2.2	Passende beoordeling voor een Omgevingsvisie	3
3	Situatie Natura 2000-gebieden	4
3.1	Huidige situatie	4
3.2	Autonome situatie	6
4	Te toetsen beleidsopgaven	8
4.1	Beleidsuitspraken	8
4.2	Autonome ruimtelijke ontwikkelingen	11
5	Beoordeling beleidsuitspraken	12
5.1	Beoordelingskader	12
5.2	Invloed van beleidsuitspraken op Natura 2000	12
6	Cumulatie	20
7	Conclusie	21
	Geraadpleegde bronnen	22

1 Aanleiding

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet ingevoerd. De gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland (SED) moeten als lokale overheid de Omgevingswet implementeren. De Omgevingswet voegt 26 wetten over de fysieke leefomgeving samen tot één wet. Het is verplicht voor gemeenten om als onderdeel van de nieuwe Omgevingswet een omgevingsvisie op te stellen en die door de gemeenteraad te laten vaststellen.

Met de omgevingsvisie SED beschrijft de SED-organisatie de gewenste ontwikkeling van de fysieke leefomgeving in gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland op de lange termijn; de periode tot 2040. In de omgevingsvisie worden op hoofdlijnen strategische keuzes gemaakt over de ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving en over de onderliggende nader uit te werken (uitvoerings-)instrumenten in de vorm van gebiedsuitwerkingen, programma's en het omgevingsplan. Met de strategische keuzes wordt ingespeeld op de trends en ontwikkelingen die op de SED-gemeenten afkomen.

Omdat het op voorhand niet is uitgesloten dat het nieuwe beleid in de omgevingsvisie een (significant) negatief effect veroorzaakt op de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden is een passende beoordeling opgesteld. Deze is onderdeel van het omgevingseffectrapport (OER) behorend bij de omgevingsvisie.

2 Aanpak en doel passende beoordeling

2.1 Wettelijk kader

De bescherming van Natura 2000-gebieden volgt uit de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. De bescherming van Natura 2000 is per 1 januari 2024 in de Omgevingswet en Bal (Besluit activiteit leefomgeving) geregeld. Het realiseren van een project of activiteit, dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, moet vanuit de specifieke zorgplicht (Bal art. 11.6) beoordeeld worden in hoeverre deze activiteit verslechterend of significant verstorend gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden.

Uitgaande van de instandhoudingsdoelstellingen dient nagegaan te worden of sprake is van conflicten met het duurzaam behalen van geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen en zo ja, of de wezenlijke kenmerken en waarden van een Natura 2000-gebied in het geding zijn waardoor significant negatieve gevolgen niet uitgesloten kunnen worden. Hierbij is ook zogenoemde externe werking van belang. Dat wil zeggen dat ook beschouwd moet worden in hoeverre effecten veroorzaakt door activiteiten buiten Natura 2000-gebieden negatieve effecten hebben op binnen deze gebieden geldende instandhoudingsdoelstellingen.

Indien significant negatieve effecten op voorhand niet kunnen worden uitgesloten is een Passende beoordeling vereist (artikel 16.53c, Omgevingswet). In de Passende beoordeling wordt de best beschikbare wetenschappelijke kennis gebruikt om in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen na te gaan welke effecten aan de orde zijn. Wanneer de instandhoudingsdoelstellingen als gevolg van het voorgenomen programma (mogelijk) niet gehaald worden, kan sprake zijn van significant negatieve gevolgen. In dat geval moeten mitigerende maatregelen worden opgenomen.

Er is sprake van significante gevolgen als de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied worden aangetast in het licht van de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen. Wanneer de instandhoudingsdoelstellingen door menselijk handelen, een plan of een project (mogelijk) niet gehaald worden, is mogelijk sprake van significant negatieve gevolgen. Aantasting van instandhoudingsdoelen kan, bijvoorbeeld, door direct verlies aan areaal of van populatieomvang alsook via afname in kwaliteit. In hoeverre dit significant is, is afhankelijk van verschillende factoren (zie Leidraad bepaling significantie, 2010). Dit betreft bijvoorbeeld:

- De afname in areaal van een habitat in relatie tot de zeldzaamheid van die habitat;
- De afname van een populatie in relatie tot de zeldzaamheid van planten- of diersoorten in die populatie;

Bij de beoordeling van verslechtering spelen factoren als kwaliteit, abiotische randvoorwaarden en overige kenmerken van functies en structuren een rol. Hierbij speelt ook de veerkracht van het gebied een rol, waarbij het effect kan worden opgevangen in de natuurlijke fluctuaties. De effectbeoordeling vergt maatwerk op grond van ecologische inzichten.

2.2 Passende beoordeling voor een omgevingsvisie

Een omgevingsvisie is vaak nog niet concreet uitgewerkt waardoor effecten ook nog niet gedetailleerd in beeld gebracht kunnen worden. Het doel van de passende beoordeling voor een omgevingsvisie betreft daarmee vooral een risicoanalyse en is gericht op het in beeld brengen:

- Van de risico's op het optreden van (significant) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van het nieuwe beleid in de omgevingsvisie van de SED gemeenten, en;
- Met welke maatregelen geconstateerde risico's voorkomen of beperkt kunnen worden. Dit zijn aandachtspunten die meegenomen moeten worden bij de verdere uitwerking van het beleid.

De passende beoordeling vindt plaats op hoofdlijnen, passend bij het detailniveau van de omgevingsvisie en sluit aan op de beoordeelde beleidskeuzes in het OER.

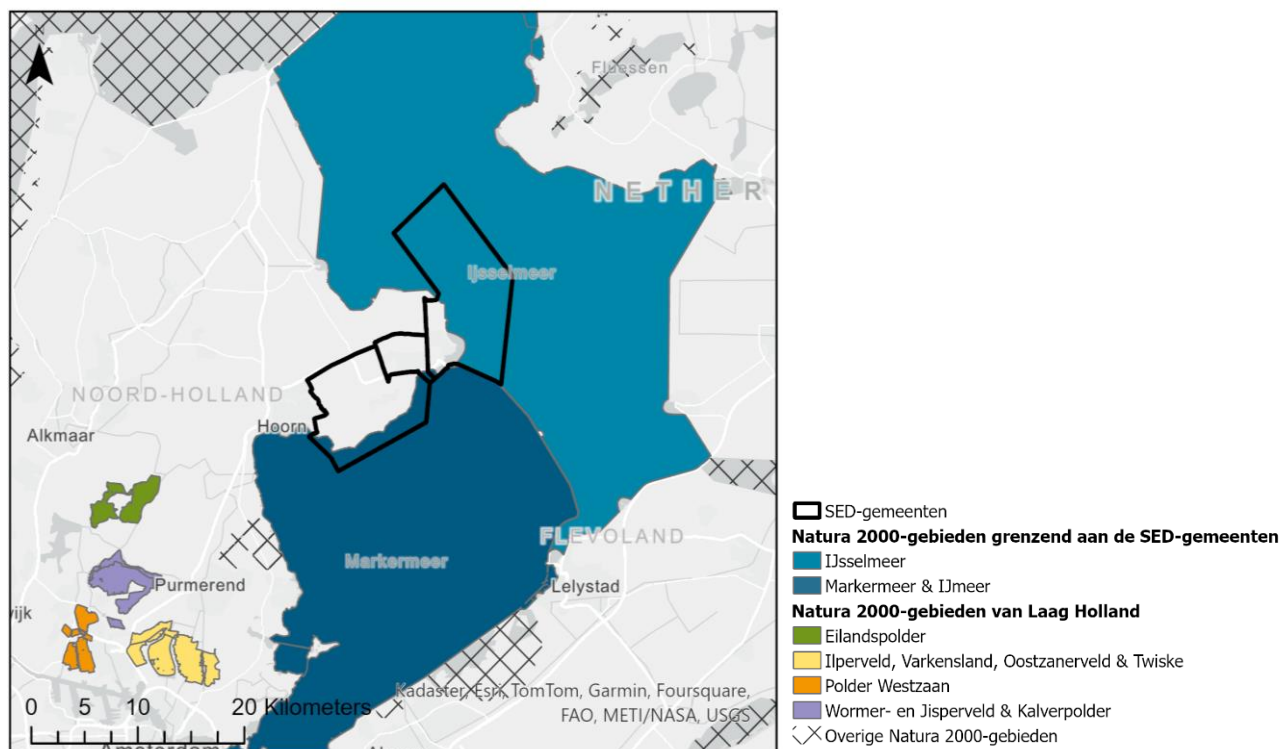
3 Situatie Natura 2000-gebieden

3.1 Huidige situatie

Natura 2000 is het samenhangende netwerk van beschermde natuurgebieden in de Europese Unie, bestaande uit Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden. De Europese afspraken zijn in Nederland vastgelegd in de Wet natuurbescherming. Voor de Natura 2000-gebieden zijn beheerplannen opgesteld, waarin wordt uitgewerkt op welke wijze, waar, wanneer de (Europese) ‘instandhoudingsdoelstellingen’ gehaald gaan worden. Ook zijn beheerplannen het uitgangspunt en toetsingskader voor handhaving en vergunningverlening. De instandhoudingsdoelstellingen zijn per gebied te raadplegen op de website van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit¹.

3.1.1 Ligging Natura 2000-gebieden

Binnen de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland liggen de Natura 2000-gebieden Markermeer & IJmeer (gemeenten Enkhuizen en Drechterland) en IJsselmeer (gemeente Enkhuizen). Binnen een straal van 25 kilometer rondom de SED-gemeenten ligt het Nationaal Landschap Laag Holland met de Natura 2000-gebieden IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (IVOT), Polder Westzaan, Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder en Eilandspolder (zie 3.1.4). De ligging van de Natura 2000-gebieden rondom de gemeenten is weergegeven in onderstaande figuur.

Figuur 3-1: Ligging van de Natura 2000-gebieden rondom de SED-gemeenten (zwarte lijn).

¹ <https://www.natura2000.nl/gebieden>

3.1.2 IJsselmeer

Het IJsselmeer is een 113.346 hectare groot gebied dat ten oosten van de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland ligt en grenst aan de stad Enkhuizen. Het beslaat het hele gebied tussen de Afsluitdijk (noorden), de Friese en Flevolandse kust (oosten), de Houtribdijk (zuiden) en de Noord-Hollandse kust (westen). Door de aanleg van de Afsluitdijk is het IJsselmeer in korte tijd veranderd van zoutwater naar zoetwater waarin twee cruciale soorten in de voedselketen ontstonden: de driehoeksmossel en de spiering. Het IJsselmeer is een dynamisch gebied dat ondanks een gefixeerd waterpeil toch een peildynamiek kent als gevolg van opstuwing door wind. Langs de kust zijn er natte terreindelen met moerasvorming en rietland op de overgang tussen land en water (Natura 2000, 2023a).

Het IJsselmeer is aangewezen voor vogels volgens de Vogelrichtlijn, het gebied is een belangrijk leefgebied voor moerasvogels, doortrekkende watervogels (overwintergebied) en aan meren gebonden habitattypen en habitatsoorten. Zie hiervoor bijlage 1. Er is een zekere interactie met omliggende (binnendijkse) Natura 2000-gebieden die door vogels als foerageergebied gebruikt worden voor het zoeken en vinden van voedsel (RWS, 2017a).

Knelpunten

In de Natuurdoelanalyse (NDA) wordt geconcludeerd dat stikstofdepositie geen knelpunt is voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebied IJsselmeer (Driessen et al., 2023). De habitattypen die wel gevoelig zijn voor stikstof ervaren momenteel namelijk geen overschrijding van de kritische depositiewaarde KDW.

Wel liggen er opgaven om niet-stikstofgevoelige knelpunten aan te pakken om de instandhoudingsdoelstellingen van met name de vogelsoorten te behalen en verdere verslechtering van de staat van instandhouding te voorkomen. Knelpunten zijn die in de Actualisatie Doeluitwerking IJsselmeergebied (Van Rijn & Van Eerden, 2021) zijn genoemd, zijn:

- Waterkwaliteit, ook in relatie tot klimaatverandering en de gevolgen voor voedselbeschikbaarheid
- Zandwinning en ontstaan van grote dieptes die niet van belang zijn voor vis en waterplanten
- Scheepvaart en visserij leiden tot verstoring en afname voedselbeschikbaarheid
- Windparken leiden tot aanvaringssslachtoffers onder vogels en meervleermuis
- Recreatie leidt tot verstoring van met name vogels

In het Natura 2000-beheerplan zijn er een aantal niet-stikstof gerelateerde opgaven opgenomen (RWS, 2017a):

- Verbetering van de voedselbeschikbaarheid voor watervogels
- Aanwezigheid van geschikte broedgebieden garanderen
- Rust en ruimte garanderen
- Behoud van ruigten en zomen, overgangs- en trilvenen en groenknolorchis

3.1.3 Markermeer & IJmeer

Het Markermeer & IJmeer is een 68.640 hectare groot gebied dat ten oosten van de drie gemeenten ligt en grenst aan de gemeenten Enkhuizen en Drechterland. Het beslaat het hele gebied tussen de Houtribdijk (noorden), de Flevolandse kust (oosten), Amsterdam (zuiden) en de Noord-Hollandse kust (westen), het gedeelte IJmeer ligt ter hoogte van Amsterdam. Door de aanleg van de Afsluitdijk en Houtribdijk is het Markermeer in korte tijd veranderd van zoutwater naar zoetwater. Het gebied is van belang voor visetende, mosseletende en waterplantetende watervogels (Natura 2000, 2023b).

Het Markermeer is grotendeels aangewezen voor vogels volgens de Vogelrichtlijn, een klein deel (1.100 hectare) is aangewezen voor zowel de Habitat- als Vogelrichtlijn. Het IJmeer is aangewezen als

Vogelrichtlijngebied. Het gebied Markermeer & IJmeer is een belangrijk leefgebied voor broedvogels, (doortrekkende en overwinterende) watervogels en voor aan meren gebonden habitattypen en habitatsoorten (RWS, 2017b). Zie voor de instandhoudingsdoelstellingen bijlage 1.

Knelpunten

Zie hiervoor de knelpunten beschreven bij het IJsselmeer.

3.1.4 Natura 2000-gebieden van Laag Holland

Laag Holland bevat vier Natura 2000-gebieden (Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (IVOT), Polder Westzaan, Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder en Eilandspolder) die in deze passende beoordeling samen worden beschouwd vanwege de overeenkomende kenmerken en knelpunten. De natuurgebieden in het veenweidegebied van Laag Holland herbergen een groot aantal bijzondere soorten en levensgemeenschappen, zoals veenmosrietlanden, weidevogels, moerasvogels en de Noordse woelmuis. Zie bijlage 1 voor de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden. De knelpunten van de vier Natura 2000-gebieden van Laag Holland worden in deze paragraaf toegelicht.

Knelpunten

Uit de evaluatie van de beheerplannen voor IVOT, Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder blijkt dat een groot aantal maatregelen uit het eerste beheerplan is uitgevoerd (Provincie Noord-Holland, 2023b; Provincie Noord-Holland, 2023c; Provincie Noord-Holland, 2023d). Toch zijn niet alle natuurdoelen behaald. Zo is de kwaliteit van habitattypen voor deze drie gebieden plaatselijk afgenomen. Voor IVOT en Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder ligt voor diverse broedvogels en niet-broedvogels het waargenomen aantal lager dan het gewenste aantal. Voor IVOT, Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder vormen verzuring en vermesting door stikstofdepositie, de waterkwaliteit en beheeraspecten belangrijke knelpunten voor habitattypen. Daarnaast geldt voor Polder Westzaan dat voortgaande verzoeting een knelpunt vormt voor de brakke ruigten en zomen.

Uit de evaluatie van de eerste beheerplanperiode van Eilandspolder blijkt dat H7140B: Overgangs- en trilvenen (Veenmosrietlanden) heeft te maken met een te hoge stikstofdepositie (Provincie Noord-Holland, 2023a). Daarnaast heeft dit habitatype te leiden onder het ontbreken van een optimale waterkwaliteit en adequaat beheer. De overschrijding van de KDW blijft volgens verwachting tot na 2030 waardoor aanvullende maatregelen nodig zijn om tot een gunstige staat van instandhouding te komen voor dit habitatype. Het beheerplan van Eilandspolder geeft aan dat er afgezien van de knelpunten voor Veenmostrietland momenteel geen andere habitattypen knelpunten ondervinden.

3.2 Autonome situatie

Verstoring door recreatie is een bestaand knelpunt voor Natura 2000-gebieden in het IJsselmeergebied rondom de SED-gemeenten. RWS heeft in samenspraak met de recreatiesector een gedragscode opgesteld waarin enkele eenvoudige regels zijn vastgesteld om verstoring door recreatie op het IJsselmeer en Markermeer & IJmeer tegen te gaan (RWS, 2017a; RWS, 2017b). Door klimaatverandering en technische innovaties kan het recreatieseizoen langer worden waardoor verstoring door recreatie een grotere drukfactor kan worden in de toekomst.

Om recreatie langs het IJsselmeer en Markermeer & IJmeer in de SED-gemeenten te faciliteren lopen meerdere projecten om van strandjes die nu als zwemwater worden gebruikt officiële zwemwaterlocaties te maken. Momenteel zijn er binnen de SED-gemeenten al een vijftal officiële zwemwaterlocaties

Projectgerelateerd

(Schellinkhout, Recreatiepark Broekerhaven, Broekerhaven Oost, Enkhuizerzand en Streekbos). Momenteel vindt onderzoek plaats om dit aantal met drie locaties langs het Markermeer uit te breiden.

Rondom de SED-gemeenten lopen meerdere projecten waar het verbeteren van de waterkwaliteit een belangrijk doel is, waaronder de versterking van de Houtribdijk. Bij de versterking van de Houtribdijk is ook natuurgebied Het Tintelzand aangelegd. De aanleg van het Tintelzand zorgt voor een toename in habitatdiversiteit en een verbetering van de waterkwaliteit. De aanleg van het Tintelzand is formeel afgerond maar aangezien het natuurgebied in een dynamische regio ligt en het gebied nog tijd nodig heeft om te ontwikkelen, vindt er een monitoring plaats tot ten minste 2025. Uiteindelijk zal het nieuwe natuurgebied onder andere ruimte bieden als rust- en foerageergebied voor (trek)vogels.

In het PAGW-gerelateerde project Noord-Hollandse Markermeerkust worden de mogelijkheden voor het creëren van natuurlijke oeverleefgebieden, verbinden van buiten- en binnendijkse gebieden en het realiseren van een kwaliteitsverbetering van het leefgebied voor vissen en vogels in het achterland verkend. Ook bij dit project gaan waterveiligheid, waterkwaliteit en habitatdiversiteit hand in hand.

Ook in de Natura 2000-gebieden van Laag Holland zijn al verschillende natuurherstelmaatregelen uitgevoerd gericht op met name het verbeteren van de hydrologische situatie. Uit de Natuurdoelanalyses blijkt echter dat dit niet voldoende is om verdere verslechtering te voorkomen. Dit houdt in dat complexe maatregelen nodig zijn om verder natuurherstel te bereiken. Deze uitdaging wordt vergroot door de klimaatverandering waarin het neerslagoverschot lijkt af te nemen en er vaker sprake is van langdurige droogte. De effectiviteit van eerder vastgestelde maatregelen staat daarmee ter discussie.

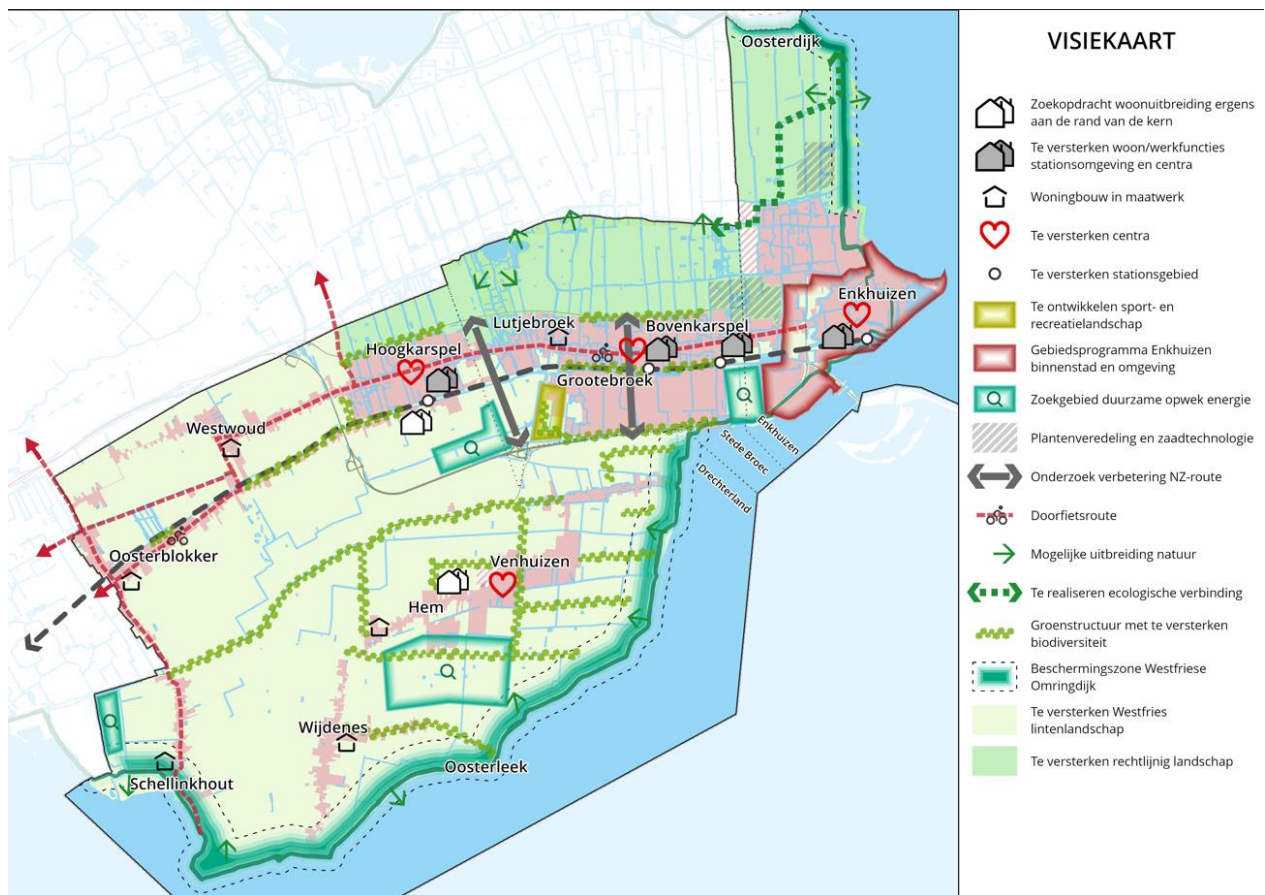
Een overbelasting met stikstofdepositie is ook een bekend knelpunt. Verdroogde natuur is gevoeliger voor een overbelasting met stikstofdepositie en versterkt het knelpunt van vermesting en verzuring. Om de stikstofdepositie voldoende te verlagen moet een enorme inspanning geleverd worden om stikstofbronnen op te heffen. Hiervoor werken de provincies aan een Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG).

Dit alles maakt dat het behalen van alle Natura 2000-doelen in de omliggende Natura 2000-gebieden in het IJsselmeergebied en Laag Holland, met de huidig vastgestelde herstel- en beheermaatregelen, op zijn minst ter discussie staat.

4 Te toetsen beleidsopgaven

4.1 Beleidsuitspraken

De tabel op de volgende pagina (Tabel 4-1) omvat het totaal aan nieuwe beleidsuitspraken die onderdeel zijn van het beleid zoals dat nu beoogd is om opgenomen te worden in de omgevingsvisie van de SED-gemeenten. Dit overzicht komt overeen met de beleidsuitspraken die de OER zijn opgenomen. De beleidsuitspraken zijn ruimtelijk weergegeven op de visiekaart (zie Figuur 4-1).

Figuur 4-1 Visiekaart omgevingsvisie SED

Projectgerelateerd

Tabel 4-1: Beleidsuitspraken Omgevingsvisie SED

Thema	Beleidsuitspraak
Wonen & samenleving	<p>De gemeenten bouwen bij voorkeur woningen rond een knooppunt van openbaar vervoer, daar waar een centrum met voorzieningen is of in de buurt van een station. Onder 'aantrekkelijk en compact centrum' en 'comfortabel en goed benutte stationsomgevingen' wordt ingezet op verdichting in het centrum van Hoogkarspel, Grootebroek, Bovenkarspel en Enkhuizen (zie "te versterken woon/werkfunctie stationsomgeving en centra" in Figuur 4-1). Als winkels in deze centra structureel leeg komen te staan, is het goed om het winkelbestand compacter te maken en de opvallende plekken te gebruiken voor bijvoorbeeld wonen.</p> <p>In de visie is een zoekopdracht voor woonuitbreiding opgenomen; aan de randen van Hoogkarspel en ter hoogte van Venhuizen (zie witte huisjes in Figuur 4-1). Hier wordt gekeken in welke mate woningbouw een plek kan krijgen in dit gebied. In Venhuizen wordt ook gekeken naar verdichting van het centrum.</p> <p>In kleine kernen wordt ruimte geboden aan woningbouw in de vorm van maatwerk en in verhouding tot de schaal van het dorp en de lokale behoefte. Bij voorkeur daar waar bestaande functies vervallen. Dit is op de visiekaart aangegeven met "woningbouw in maatwerk" (zie Figuur 4-1). Buiten de kernen zijn kansen voor woningen op plekken waar agrarische bedrijven stoppen.</p> <p>Daar waar scheefgroei is ontstaan om de samenstelling van de woningvoorraad, stuurt de gemeente op verbetering door bouw of verbouw. Voorzieningen zoals onderwijs, kinderopvang en groen groeien mee bij de groei van de kernen door woningbouw. Ontmoetingsplekken worden gestimuleerd.</p> <p><i>Van toepassing op alle deelgebieden</i></p>
Groen & water	<p>In de inrichting van openbare ruimte wordt aandacht besteed aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Extra opvangmogelijkheden voor water, waterberging; • Extra groen- en boombeplanting vooral op plekken waar de kans op hitte het grootst is. <p>Bij nieuwe woongebieden en grote veranderingen in bestaande woongebieden gaat de gemeente uit van de regel dat binnen een afstand van 300 meter tot woningen groen aanwezig moet zijn. Dit groen moet gebruikt kunnen worden om te ontmoeten en/of te bewegen.</p> <p><i>Van toepassing op alle deelgebieden</i></p>
Sport & bewegen	<p>In de inrichting van openbare ruimte wordt aandacht besteed aan een goede verdeling van sport, beweeg en speelplekken en sportvoorzieningen of beweegvoorzieningen voor mensen met een beperking.</p> <p>Stede Broec zet in op het samenbrengen van de verschillende sportvoorzieningen en mogelijkheden om te bewegen in het sportlandschap. Dit is een gebied in ontwikkeling en bevindt zich ten zuiden van Lutjebroek (zie Figuur 4-1).</p> <p><i>Van toepassing op alle deelgebieden</i></p>
Duurzaamheid	<p>In het Westfriesche linternlandschap liggen vier zoekgebieden voor de Regionale Energie Strategie (RES) (zie Figuur 4-1). In het zoekgebied ten zuidwesten van Enkhuizen liggen kansen voor zonne-energie. In het zoekgebied ten zuiden van Venhuizen is ruimte voor wind- en/of zonne-energie. In het zoekgebied ter hoogte van de gemeentegrens zijn mogelijkheden voor de opwek van zonne-energie. Ten slotte is ten zuiden van Hoogkarspel in principe ruimte voor zowel wind als zonne-energie. Buiten de zoekgebieden liggen op erfniveau mogelijkheden om kleinschalige windturbines of zonne-installaties op daken te plaatsen. De gemeente verduurzaamt haar gebouwen.</p> <p><i>Van toepassing op deelgebied rechtlijnig landschap</i></p>

Projectgerelateerd

Thema	Beleidsuitspraak
Natuur	<p>Natuurgebieden kunnen nog groeien. Er zijn ideeën voor uitbreiding van het bos (zie Figuur 4-1). Voorwaarde is dat de natuur meervoudig gebruik wordt.</p> <p><i>Van toepassing op deelgebied rechtlijnig landschap en Westfrieze lintenlandschap</i></p>
Recreatie	<p>De mogelijkheid om te wandelen, fietsen en varen wordt verbeterd door initiatieven te ondersteunen en te zorgen voor voldoende voorzieningen en toegankelijkheid bij recreatiegebieden. Het Westfrieze lintenlandschap is een gebied waarin het netwerk van paden en vaarten kan worden versterkt en vergroot. Er komen geen nieuwe (grootschalige) terreinen met recreatiehuisjes. Bestaande recreatiegebieden worden zo goed mogelijk gebruikt. De Westfrieze Omringdijk blijft onbebouwd afgezien van kleinschalige en/of tijdelijke dagrecreatieve voorzieningen en horeca zoals een strandje en strandtent.</p> <p><i>Van toepassing op deelgebied rechtlijnig landschap en Westfrieze lintenlandschap</i></p>
Economie	<p>De gemeente zet in op compacte centra van winkelvoorzieningen in de grote kernen met een goede ontsluiting en parkeermogelijkheden. Het gaat hierbij om de kernen Hoogkarspel, Grootebroek, Enkhuizen en Venhuizen (zie Figuur 4-1). Hier is ook ruimte voor bedrijven of voorzieningen. Als winkels structureel leeg komen te staan is het goed om het winkelgebied compacter te maken en de opvallende plekken te gebruiken voor andere functies die gericht zijn op publiek of wonen. Op bedrijventerreinen Krabbersplaat en Scheperswijk wordt ingezet op meer veiligheid, variatie, toezicht en bezetting. Dit wordt nader uitgewerkt in het gebiedsprogramma Enkhuizen.</p> <p>Landbouw moet zo veel als mogelijk behouden blijven. In het Westfrieze lintenlandschap is dat niet mogelijk om dat daar te veel functies zijn die om ruimte vragen. Wel wordt er ter hoogte van gebieden waar op dit moment al grootschalige bedrijven actief zijn (bij Slimweg ten zuiden van Hoogkarspel en ten zuidoosten van Venhuizen) ruimte geboden voor doorontwikkeling. Zoetwaterbeschikbaarheid en mogelijkheden voor waterberging en hergebruik van water zijn hierbij belangrijk. In het rechtlijnig landschap is nog ruimte voor versterking van bedrijven als dat ook bijdraagt aan andere belangrijke opgaven zoals water en natuur.</p> <p><i>Van toepassing op alle deelgebieden</i></p>
Mobiliteit & toegankelijkheid	<p>Woningen worden met voorkeur rond een knooppunt van openbaar vervoer gebouwd, daar waar centrumvoorzieningen zijn of waar een station is. Ook wordt gewerkt aan goede verdeling van elektrische laadmogelijkheden. De veiligheid voor fietsen wordt verbeterd door de aanleg van aparte fietspaden waar geen auto's komen en de aanleg van een doorfietsroute. De route loopt over bestaande infrastructuur, wel moet herinrichting van de weg plaatsvinden. De doorfietsroute is aangegeven in Figuur 4-1.</p> <p><i>Van toepassing op alle deelgebieden behalve rechtlijnig landschap</i></p>
Ruimtelijke kwaliteit	<p>De gemeente wil de bestaande waarden betrekken bij nieuwe ontwikkelingen om het karakter van de gemeenten te versterken (zie Figuur 4-1). In het lintenlandschap worden de groenblauwe verbindingen versterkt. Ook het rechtlijnige landschap wordt versterkt, evenals de bestaande bomenlanen.</p> <p>De West-Frieze Omringdijk wordt als provinciaal monument beschermd door in een zone van 350 meter landinwaarts en 100 meter buitendijks geen ontwikkelingen te faciliteren die haaks staan op het open, kleinschalige en romantische karakter van het dijklandschap.</p> <p><i>Van toepassing op deelgebied rechtlijnig landschap en Westfries lintenlandschap</i></p>

4.2 Autonome ruimtelijke ontwikkelingen

Op dit moment vinden er ook ruimtelijke ontwikkelingen plaats in de gemeenten of zijn deze vastgesteld. Enkele fysiek ruimtelijke ingrepen zijn relevant om mee te nemen omdat het onderdeel uitmaakt van de autonome ontwikkeling. Deze ontwikkelingen zijn onderdeel van de referentiesituatie van het OER. Omdat de referentiesituatie van de passende beoordeling bestaat uit de huidige situatie moeten deze ontwikkelingen wel betrokken in de passende beoordeling. De ontwikkelingen voor harde plancapaciteit zijn ofwel al gerealiseerd ofwel vastgesteld in besluit of plan. Daarmee worden deze ontwikkelingen niet opnieuw beoordeeld in deze passende beoordeling. Over de autonome ontwikkelingen voor zachte plancapaciteit is nog geen besluit genomen, daarom worden deze ontwikkelingen wel meegenomen in de passende beoordeling.

Wonen & samenleving

In de gemeente Stede Broec:

- Is er harde plancapaciteit aan de Opmaatlocatie (52), Kweeklust (32), Wijzend 10 (4), het gaat om totaal 88 woningen. Ook is er harde plancapaciteit voor Villa Oigenwois, Middenweg 5 en Hoofdstraat 195, het is onbekend om hoeveel woningen het gaat.
- Zachte plancapaciteit is er voor Streekhof fase 5, Florapark, Molensloot-Zuid, de Middend 5 en Herontwikkeling Hertog Albrechtstraat, het gaat om totaal 602 woningen. Daarnaast is ook een plan voor Groot-Vriend, het is onbekend om hoeveel woningen het gaat.

In de gemeente Enkhuisen:

- Is er harde plancapaciteit bij Gommerwijk West-West en Vijzeltuin SMC. Het gaat om 560 woningen.
- Zachte plannen zijn er voor de Reigerweg, Westeinde Zuid, Zilverstraat en de Anjerstraat/Bloemenbuurt, het gaat om zo'n 840 woningen.

In de gemeente Drechterland:

- Is er harde plancapaciteit voor Reigersborg, Hemschool, MGA westwoud, APK Besseling Zuivelfabriek Volharding en Zuiderdracht, het gaat om 123 woningen. Ook is er harde plancapaciteit voor Smidse, Binnenwijzend 14, Kerkbuurt 13, Behouden Huys en Water en vuurhuis, het is onbekend om hoeveel woningen het gaat.
- Er is ook zachte plancapaciteit: voor Julianastraat-Tuinstraat, Gemeentehuis Venhuizen, Centrum West-Kloms, De Buurt, Kadijk 1, Sportvelden Schellinkhout, Dorpshuislocatie, Houterweg 4, De Wouden II, Nero Zero, Woudlust, Landje van Fleur, Hemmerbuurt 19a en het Molenerf, het gaat om 786 woningen. Ook voor de Molenweg, Evendeel, Hoogkarspel, USP Koggenweg, Timpaan Koggenweg en Scholtens Koggenweg is er zachte plancapaciteit maar het is onbekend om hoeveel woningen het gaat.

Economie

In de gemeente Drechterland:

- Er was 6 hectare aan hard aanbod van werklocaties beschikbaar in 2020. Het gaat hier om bedrijventerrein Zuiderkogge.

In de gemeente Enkhuisen:

- Er was 29 hectare aan hard aanbod beschikbaar verspreid over de verschillende bedrijventerreinen, in 2023 is dit aanbod (deels) verkocht.

In de gemeente Stede Broec:

- Er is 13 hectare beschikbaar.

5 Beoordeling beleidsuitspraken

5.1 Beoordelingskader

In deze passende beoordeling zijn op een vergelijkbaar detailniveau als de omgevingsvisie de nieuwe beleidsuitspraken van de SED-gemeenten beoordeeld op mogelijke risico's op (significant) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. Deze risico's zijn aandachtspunten waar bij de verdere uitwerking van het beleid rekening mee gehouden moet worden. Op deze manier kan voorkomen worden dat (significant) negatieve effecten op de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden daadwerkelijk optreden. In onderstaande tabel is het beoordelingskader van deze passende beoordeling opgenomen.

Tabel 5-1: Beoordelingskader passende beoordeling.

Risico op een significant negatief effect	
	Zonder meer uitvoerbaar, geen risico op significant negatieve effecten.
	Zonder meer uitvoerbaar, geen risico op significant negatieve effecten, mits aan relatief eenvoudige randvoorwaarden voldaan wordt.
	Uitvoerbaarheid niet onmogelijk maar grote opgave voor mitigerende/compenserende maatregelen in vervolgbesluiten om significant negatieve effecten te kunnen uitsluiten.
	Uitvoerbaarheid twijfelachtig, ook met mitigerende/compenserende maatregelen nog steeds groot risico op significant negatieve effecten.

5.2 Invloed van beleidsuitspraken op Natura 2000

In onderstaande tabel is een samenvatting opgenomen van de gevolgen van de beleidsuitspraken op de Natura 2000-gebieden rondom de SED-gemeenten, met name IJsselmeer, Markermeer & IJmeer en de Natura 2000-gebieden van Laag Holland. Eveneens is aangegeven hoe groot het risico is op een significant negatief effect en welke aandachtspunten er zijn bij de verdere uitwerking van het beleid om deze negatieve effecten te voorkomen. In de tabel is per beleidsuitspraak eerst een risico op negatieve effecten beoordeeld zonder mitigerende maatregelen, waarna een eindbeoordeling is gegeven waarbij eventuele mitigerende maatregelen in acht worden genomen. Hiermee wordt het effect van de mitigerende maatregelen inzichtelijk gemaakt. Onder de tabel is een uitgebreidere toelichting gegeven per beleidsuitspraak.

Tabel 5-2. Beoordeling beleidsuitspraken omgevingsvisie SED-gemeenten.

Beleidsuitspraak	Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief effect	Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie)	Eindbeoordeling
1 Wonen & samenleving + autonome ruimtelijke ontwikkeling (zie 4.2)	Effecten op Natura 2000-gebieden IJsselmeer en Markermeer & IJmeer te verwachten als gevolg van een toename van het aantal bewoners en een verhoogde recreatiedruk. Effecten op de Natura 2000-gebieden van Laag Holland te verwachten als gevolg van een toename van het aantal verkeersbewegingen en hiermee een toename van stikstofdepositie.	Ja, risico op significant negatief effect door verhoogde recreatiedruk en een toename van stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden.	Recreatiedruk kan verminderd worden door het stimuleren van recreatie in andere natuurgebieden. Daarnaast naleven en eventueel handhaven gedragscode recreatie. Een toename in stikstofdepositie zo veel mogelijk voorkomen door het stimuleren van emissieloze mobiliteit. Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.

Projectgerelateerd

Beleidsuitspraak		Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief effect	Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie)	Eindbeoordeling
2	Groen & water	Geen (negatieve) effecten op Natura 2000-gebieden te verwachten als gevolg van het implementeren van waterbergingen.	Geen risico op negatieve effecten.	Niet van toepassing.	Significant negatieve effecten zijn uitgesloten
3	Sport & bewegen	Bepaalde effecten op de Natura 2000-gebieden van Laag Holland te verwachten als gevolg van een kleine toename van het aantal verkeersbewegingen en hiermee een beperkte toename van stikstofdepositie.	Klein risico op significant negatieve effecten door kleine kans op toename stikstofdepositie	Een toename in stikstofdepositie zo veel mogelijk voorkomen door het stimuleren van emissieloze mobiliteit. Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
4	Duurzaamheid	Effecten op Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer te verwachten als gevolg van een toename in het aantal aanvaringsslachtoffers door windturbines op aanvliegroute naar Natura 2000-gebieden, voornamelijk.	Ja, risico op significant negatief effect door een verstoring in aanvliegroute op weg naar Natura 2000-gebieden.	Nader onderzoek naar de aanvliegroutes is nodig zodat windturbines hierbuiten geplaatst kunnen worden en aanvaringsslachtoffers voorkomen kunnen worden.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
5	Natuur	Geen (negatieve) effecten op Natura 2000-gebieden te verwachten. Door uitbreiding van lokale natuur neemt de recreatiedruk mogelijk af.	Geen risico op negatieve effecten of positief effect	Niet van toepassing.	Significant negatieve effecten zijn uitgesloten
6	Recreatie	Effecten op Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer te verwachten door recreatieve verstoring als gevolg van het uitbreiden van recreatieve voorzieningen, voornamelijk.	Ja, risico op significant negatief effect door toename recreatieve verstoring op omliggende Natura 2000-gebieden.	Benutten en waar noodzakelijk uitbreiden van bestaande badstrandjes in plaats van toevoegen van nieuwe verstoringslocaties.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
7	Economie	Effecten op Natura 2000-gebieden van Laag Holland te verwachten als gevolg van een toename van het aantal verkeersbewegingen en hiermee een toename van stikstofdepositie. Effecten op omliggende Natura 2000-gebieden door een grotere milieudruk als gevolg van functieverandering van landbouw.	Ja, risico op significant negatief effect door toename stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden en mogelijke toename van milieudruk.	Een toename in stikstofdepositie zo veel mogelijk voorkomen door het stimuleren van emissieloze mobiliteit. Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden. Nader onderzoek is nodig naar de afname in milieudruk als gevolg van functieverandering van landbouw.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
8	Mobiliteit & toegankelijkheid	Geen (negatieve) effecten op Natura 2000-gebieden te verwachten. Het stimuleren van emissieloze mobiliteit kan leiden tot een afname van stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden.	Geen risico op negatieve effecten of positief effect	Niet van toepassing.	Significant negatieve effecten zijn uitgesloten
9	Ruimtelijke kwaliteit	Geen (negatieve) effecten op Natura 2000-gebieden te verwachten. Het versterken van groenblauwe verbindingen kan	Geen risico op negatieve effecten of positief effect	Niet van toepassing.	Significant negatieve effecten zijn uitgesloten

Beleidsuitspraak	Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief effect	Aandachtspunten nadere uitwerking (mitigatie)	bij beleid	Eindbeoordeling
	Natura 2000-gebieden onderling verbinden.				

5.2.1 Wonen & samenleving

Beleidsuitspraak

De SED-gemeenten leveren haar bijdrage aan de woningmarkt door woningen te realiseren die aansluiten bij de behoefte en duurzame verstedelijking. Woningen worden met name rondom een knooppunt van openbaar vervoer, centrum met voorzieningen en/of station gebouwd. Ook wordt ingezet op verdichting van het centrum met name in dorpskernen Hoogkarspel, Grootebroek, Bovenkarspel en Enkhuizen om een aantrekkelijk centrum te behouden. Bij verdichting van het centrum is het compacter maken van het winkelbestand bij leegstand ook een optie om vervolgens de vrijgekomen ruimte voor woningbouw te benutten. Buiten de dorpskernen worden kansen voor woningbouw waar mogelijk benut wanneer agrarische bedrijven stoppen en grond vrijkomt.

Naast de algemene aspecten van deze beleidsuitspraak, wordt in de omgevingsvisie gezocht naar woninguitbreiding aan de randen van Hoogkarspel en bij Venhuizen. Ter hoogte van Venhuizen wordt ook gekeken naar verdichting van het centrum.

De SED-gemeenten herstellen scheefgroei in het woningaanbod en zorgen voor voldoende voorzieningen in de bestaande kernen wanneer daar woningbouw plaatsvindt.

Effectbeoordeling

De voorgenomen woningbouw (inclusief de autonome ruimtelijke ontwikkeling zoals vermeld in 4.2) geldt als risico op verhoging van de milieudruk in Natura 2000-gebieden. Een toename van het aantal bewoners kan leiden tot een verhoogde recreatiedruk in de nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Met name het IJsselmeer en het Markermeer & IJmeer hebben een belangrijke recreatieve functie met langs de waterkant vele dagrecreatieve voorzieningen. Binnen de SED-gemeenten bevindt zich een van de populairste plaatsen voor dagrecreatie aan het IJsselmeer bij Enkhuizen. Toenemende recreatie op het IJsselmeer en Markermeer & IJmeer kan leiden tot een toename in verstoring van beschermde watervogels. RWS heeft in samenspraak met de recreatiesector een gedragscode opgesteld waarin enkele eenvoudige regels zijn vastgesteld om verstoring door recreatie op het IJsselmeer en Markermeer & IJmeer tegen te gaan. Door klimaatverandering en technische innovaties kan het recreatieseizoen langer worden waardoor verstoring door recreatie een grotere drukfactor kan worden in de toekomst. Verstoring van vogels in de Natura 2000-gebieden IJsselmeer en Markermeer & IJmeer door recreatie is daarom een aandachtspunt.

Voor de Natura 2000-gebieden van Laag Holland geldt dat de verwachte toename in recreatiedruk minder aannemelijk is dan voor IJsselmeer en Markermeer & IJmeer aangezien de Natura 2000-gebieden van Laag Holland op grotere afstand ligt. Het effect van verstoring van vogels door een toename van het aantal inwoners voor de Natura 2000-gebieden van Laag Holland wordt daarom verder buiten beschouwing gelaten.

De toename van het aantal bewoners als gevolg van de woningbouw zal zorgen voor een toename van het aantal verkeersbewegingen. Mogelijk leidt de toename in verkeersbewegingen tot een toename in stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden. Wanneer de schaal en de bijbehorende toename in verkeersbewegingen van de woningbouw beter in zicht is, is nader onderzoek nodig om de effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden tot 25 kilometer van het voornemen te beoordelen. Negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden IJsselmeer, Markermeer & IJmeer door stikstofdepositie als gevolg

Projectgerelateerd

van woningbouw zijn door het ontbreken van stikstof gerelateerde knelpunten in principe uitgesloten. Maar er is wel een groot risico op significant negatieve effecten door stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden van Laag Holland. In deze gebieden is sprake van een overbelasting en dit is één van de knelpunten voor het behalen van de instandhoudingsdoelen in deze gebieden. Dit is beoordeeld als een groot risico op significant negatieve effecten.

Mitigerende maatregelen

Verstoring

- Het tegengaan van extra verstoring door recreatie in de Natura 2000-gebieden als gevolg van het bouwen van meer woningen en een toename van het aantal recreanten kan worden tegengegaan door het stimuleren van recreatie in andere natuurgebieden (beleidsuitspraak *5 Natuur*).
- Daarnaast is het van belang dat de gedragscode recreatie die is opgesteld door RWS en de recreatiesector, wordt nageleefd en eventueel gehandhaafd.
- Een andere mogelijkheid is om tegelijkertijd met de planvorming voor strandjes en dergelijke elders langs de kust van het IJsselmeer en Markermeer & IJmeer de kwaliteit van het leefgebied voor vogels juist te versterken door meer rustplaatsen (luwte) en foerageergebied (luwte en onderwatervegetatie) te ontwikkelen.

Stikstofdepositie

Indien uit vervolgonderzoek blijkt dat er sprake is van een toename in stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebieden, dient dit gemitigeerd te worden door middel van brongerichte- en/of salderingsmaatregelen.

- Beperking van stikstofdepositie als gevolg van de verkeersaantrekkende werking van de woningbouw moet al meegenomen worden in de planvormingsfase. Een voorbeeld van een dergelijke mitigerende maatregel is om de bewoners van de nieuwe woningen te stimuleren gebruik te maken van emissieloze mobiliteit zoals elektrisch (openbaar) vervoer, de fiets en elektrische auto's (zie beleidsuitspraak *8 Mobiliteit & toegankelijkheid*). Met behulp van investeringen in openbaar vervoer, het aanleggen en uitbreiden van het fietspadennetwerk, en het faciliteren van voldoende laadpalen voor elektrische auto's worden bewoners van de nieuwe woningen gestimuleerd een alternatief te kiezen voor het gebruik van een voertuig met verbrandingsmotor. Ook is het mogelijk om het aantal parkeerplaatsen in de nieuwe woonwijken te beperken.
- Om het aantal verkeersbewegingen per auto verder te beperken, worden woningen met voorkeur rond een knooppunt van openbaar vervoer gebouwd, daar waar centrumvoorzieningen zijn of waar een station is. De veiligheid voor fietsen wordt verbeterd door de aanleg van aparte fietspaden waar geen auto's komen en de aanleg van een doorfietsroute. De doorfietsroute loopt over bestaande infrastructuur waarvoor een herinrichting van de weg moet plaatsvinden.
- Wanneer de woningbouw gerealiseerd wordt ter hoogte van landbouwgrond, mag de stikstofdepositie gesaldeerd worden met het landbouwkundig gebruik in zoverre dat dit landbouwkundig gebruik legaal is en stopt vanwege de woningbouw.
- Daarnaast leidt beleidsuitspraak *4 Duurzaamheid* mogelijk tot een afname van stikstofdepositie door het gebruik van duurzame energiebronnen, wat daarmee mogelijk een emissiebron is voor interne saldering. Dit is ook een mogelijkheid vanuit beleidsuitspraak *2 Groen & Water* en *5 Natuur* waar waterberging, groen en natuur gerealiseerd moet worden, mogelijk op landbouwgrond.
- Daarnaast zijn er in de omliggende landbouwgebieden in potentie voldoende agrarische bedrijven aanwezig waarmee een depositietoename gesaldeerd kan worden. Aandachtspunt is dan wel het bewijzen van het additionaliteitsbeginsel (mag er extern gesaldeerd worden met een bedrijf voor HR art 6 lid 1 of is dit eigenlijk nodig als instandhoudingsmaatregel of passende maatregel HR art 6 lid 1 en lid 2).

5.2.2 Groen & water

Beleidsuitspraak

In de inrichting van de openbare ruimte wordt aandacht besteed aan extra opvangmogelijkheden voor water door middel van waterbergingen. Daarnaast wordt aandacht besteed aan extra groen- en boombeplanting met name op plaatsen waar de kan op hitte het grootst is. Bij nieuwe woongebieden en grote veranderingen in bestaande woongebieden moet binnen een afstand van 300 meter tot iedere woning groen aanwezig zijn. Het groen moet gebruikt worden om te ontmoeten en te bewegen.

Effectbeoordeling

De realisatie van meer water en groen leidt niet tot een verhoging van de milieudruk. Wanneer deze ontwikkelingen plaatsvinden ter hoogte van landbouwgronden kan er sprake zijn van een verlaging van de milieudruk op het moment dat landbouwkundig gebruik stopt of extensiveert. Dit kan leiden tot een afname van stikstofdepositie, bemesting, verdroging en bestrijdingsmiddelen. Er is geen risico op significant negatieve effecten op omliggende Natura 2000-gebieden en mitigerende maatregelen zijn niet nodig.

5.2.3 Sport & bewegen

Beleidsuitspraak

In de inrichting van openbare ruimte wordt aandacht besteed aan een goede verdeling van sport-, beweeg- en speelplekken en sportvoorzieningen of beweegvoorzieningen voor mensen met een beperking. In het bijzonder zet Stede Broec (ten zuiden van Lutjebroek) in op het samenbrengen van de verschillende sportvoorzieningen en mogelijkheden om te bewegen in een sportlandschap.

Effectbeoordeling

De toename van voorzieningen kan mogelijk leiden tot een beperkte toename van verkeersbewegingen. Naar verwachting zal deze beperkte verkeerstoename vrij snel opgaan in het heersende verkeersbeeld. De nabijgelegen Natura 2000-gebieden IJsselmeer, Markermeer & IJmeer kennen nu geen stikstof gerelateerde knelpunten geformuleerd (RWS, 2017a; RWS, 2017b). Er bestaat echter een kleine kans dat het aantal verkeersbewegingen toch een depositietoename leidt op de verder gelegen Natura 2000-gebieden in Laag Holland die wel gevoelig zijn voor stikstofdepositie. Dit is beoordeeld als een klein risico op significant negatieve effecten.

Mitigerende maatregelen

Indien uit vervolgonderzoek blijkt dat er toch sprake is van een toename in stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebieden, dient dit gemitigeerd te worden door middel van brongerichte- en/of salderingsmaatregelen.

- Voor deze beleidsuitspraak liggen dan vooral kansen om in de planvormingsfase het gebruik van auto's zoveel mogelijk te ontmoedigen en in te zetten op goede fietsvoorzieningen, OV en elektrisch vervoer.

Zie verder de beschreven mitigerende maatregelen onder beleidsuitspraak *1 Wonen & Samenleving*, onder paragraaf 5.2.1.

5.2.4 Duurzaamheid

Beleidsuitspraak

In het Westfriese lintenlandschap liggen vier zoekgebieden voor de Regionale Energie Strategie (RES). Per gebied zijn de ambities verschillend. In het zoekgebied ten zuidwesten van Enkhuizen en het zoekgebied ter hoogte van de gemeentegrens liggen kansen voor zonne-energie. In het zoekgebied ten zuiden van Venhuizen en ten zuiden van Hoogkarspel is ruimte voor wind- en/of zonne-energie. Binnen de zoekgebieden windenergie zou ruimte moeten zijn voor meerdere windturbines. Buiten de zoekgebieden

liggen op erfniveau mogelijkheden om kleinschalige windturbines of zonne-installaties op daken te plaatsen. Daarnaast verduurzamen de SED-gemeenten de gemeentelijke gebouwen.

Effectbeoordeling

Het realiseren van andere vormen van energieopwekking heeft tot doel dat minder gasgestookte verwarmingsinstallaties nodig zijn. Dit verlaagt de milieudruk wat bijvoorbeeld gunstig is door een afname van stikstofdepositie in omliggende Natura 2000-gebieden. Dit geldt ook voor realisatie van zonneparken ter hoogte van landbouwgronden waardoor het landbouwkundig gebruik stopt.

De twee zoekgebieden voor (onder andere) windenergie liggen buiten de directe verstoringsafstand (meer dan 200 meter) voor rustende en foeragerende (water)vogels van de Natura 2000-gebieden IJsselmeer, Markermeer & IJmeer. Toch zijn er ook negatieve effecten op deze omliggende Natura 2000-gebieden te verwachten als gevolg van aanvaringsslachtoffers onder vogels en de meervleermuis door windturbines. Deze soorten maken zeer waarschijnlijk gebruik van aanvliegroutes over de SED-gemeenten en hierbij is niet uit te sluiten dat zij ook vliegen over de zoeklocaties voor windenergie en daarmee is er een groot risico op aanvaringsslachtoffers wat is beoordeeld als een groot risico op significant negatieve effecten.

Mitigerende maatregelen

Momenteel bevinden zich al twee windturbines in de SED-gemeenten tussen de twee zoekgebieden voor windenergie. Bij de uitwerking van de zoekgebieden voor windenergie moet het risico op aanvaringsslachtoffers zoveel mogelijk voorkomen worden door:

- Aantal en positie van windturbines af te stemmen op het gebruik van het gebied voor vogels en meervleermuis. Hiervoor is het nodig om de vliegbewegingen tussen foerageer- en rustgebieden in kaart te brengen.
- Er zijn verschillende stilstandvoorzieningen mogelijk om de windturbines stil te zetten tijdens bijvoorbeeld stormachtig weer en bepaalde trekbewegingen, wanneer de kans op aanvaring door vogels het grootst is.
- Ook het aanbrengen van zwarte uiteinden aan de rotorbladen kan helpen om de zichtbaarheid van windturbines te vergroten waardoor de kans op aanvaring verkleind wordt.

5.2.5 Natuur

Beleidsuitspraak

De omgevingsvisie beschrijft dat bestaande natuurgebieden nog kunnen groeien en er ideeën zijn voor de uitbreiding van bestaande natuur (waaronder het Streekbos). Een voorwaarde die hierbij wordt gesteld is dat de natuur multifunctioneel wordt ingericht, naast natuur voor recreatie kan natuur bijvoorbeeld ook dienen als waterberging.

Effectbeoordeling

Het uitbreiden van lokale natuur kan gunstig zijn voor het verlagen van de recreatiedruk op Natura 2000-gebieden in de omgeving van de SED-gemeenten. Een afname van de recreatiedruk is gunstig voor de omliggende Natura 2000-gebieden IJsselmeer en Markermeer & IJmeer, waar dit als knelpunt is benoemd. Ook kan de uitbreiding van plaatselijke natuur leiden tot waardevolle verbindingen tussen verschillende Natura 2000-gebieden, mogelijk zelfs met de Natura 2000-gebieden van Laag Holland. De uitbreiding van het Streekbos leidt niet tot een direct verbinding tussen Natura 2000-gebieden maar is wel gunstig om (versturende) recreatief gebruik van de Natura 2000-gebieden over te nemen. De beleidsuitspraak *Natuur* leidt verder niet tot een verhoging van de milieudruk en daarmee is er geen risico op significant negatieve effecten. Mitigerende maatregelen zijn niet nodig.

5.2.6 Recreatie

Beleidsuitspraak

De mogelijkheid om te wandelen, fietsen en varen wordt verbeterd door initiatieven te ondersteunen en te zorgen voor voldoende voorzieningen en toegankelijkheid bij recreatiegebieden. Het Westfriesse lintenlandschap is een gebied waar het netwerk van paden en vaarten kan worden versterkt en vergroot. De realisatie van (grootschalige) terreinen met recreatiehuisjes is uitgesloten. Daarentegen worden bestaande recreatiegebieden zo goed mogelijk gebruikt. De Westfriesse Omringdijk blijft onbebouwd afgezien van kleinschalige en/of tijdelijke dagrecreatieve voorzieningen en horeca zoals een strandje en strandtent.

Effectbeoordeling

Aan de ene kant zet de omgevingsvisie in op het gebruik van huidige recreatiegebieden waardoor de druk op omliggende Natura 2000-gebieden in principe wordt beperkt. Aan de andere kant wordt ook het vergroten van de toegankelijkheid van recreatiegebieden en het verbreden van vaarten en aanleggen van wandelpaden genoemd. Ook maakt de aanleg van een recreatief strandje met dagrecreatieve voorzieningen aan het Markermeer onderdeel uit van de plannen in de omgevingsvisie. Aangezien de huidige recreatieve voorzieningen blijven bestaan, zal het aanbod aan recreatieve voorzieningen langs het Markermeer toenemen. Een toename van recreatie langs het Markermeer kan zorgen voor een toename van verstoring door recreanten. Met name vogels zijn gevoelig voor deze verstoring. Omdat verstoring al een bestaand knelpunt is in het IJsselmeer en Markermeer & IJmeer is dit beoordeeld als een groot risico op significant negatieve effecten

Mitigerende maatregelen

Zie paragraaf 5.2.1 voor mitigerende maatregelen om verstoring door recreanten te verminderen of voorkomen.

5.2.7 Economie

Beleidsuitspraak

De gemeente zet in op compacte centra van winkelvoorzieningen in de grote kernen van Hoogkarspel, Grootebroek, Enkhuizen en Venhuizen met een goede ontsluiting en parkeermogelijkheden. In de compacte centra is ook ruimte voor bedrijven en/of voorzieningen. In de compacte centra is ook ruimte voor het versterken van werkfuncties. Op bedrijventerreinen Krabbersplaat en Scheperswijk wordt ingezet op meer veiligheid, variatie, toezicht en bezetting. Dit wordt nader uitgewerkt in het gebiedsprogramma Enkhuizen.

Landbouw moet zo veel als mogelijk behouden blijven. In het Westfriesse lintenlandschap is het behoud van landbouw niet mogelijk omdat daar andere functies prioriteit krijgen. Wel wordt er ter hoogte van gebieden waar op dit moment al grootschalige bedrijven actief zijn, (bij Slimweg ten zuiden van Hoogkarspel en ten zuidoosten van Venhuizen) ruimte geboden voor doorontwikkeling. Netto is er sprake van een afname van het agrarische areaal. Zoetwaterbeschikbaarheid en mogelijkheden voor waterberging en hergebruik van water zijn belangrijk voor de doorontwikkeling. In het rechtlijnig landschap is nog ruimte voor versterking van bedrijven als dat ook bijdraagt aan andere belangrijke opgaven zoals water en natuur.

Effectbeoordeling

In de grote kernen van Hoogkarspel, Grootebroek, Enkhuizen en Venhuizen zullen in de compacte centra als gevolg van meer werkgelegenheid, betere ontsluiting en parkeermogelijkheid een toename van het aantal verkeersdeelnemingen ontstaan. Naar verwachting zal deze beperkte verkeerstoename vrij snel opgaan in het heersende verkeersbeeld en is het te verwachten dat er slechts een klein risico is dat dit leidt tot een stikstofdepositietoename op omliggende Natura 2000-gebieden.

Verdere doorontwikkeling en schaalvergroting van de bestaande grootschalige bedrijven kan echter wel leiden tot een significante toename van het aantal verkeersdeelnemingen ten behoeve van bevoorrading en export. Mogelijk leidt de toename in verkeersdeelnemingen tot een toename in stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden. Wanneer de schaal en de bijbehorende toename in verkeersbewegingen van de bedrijven beter in zicht is, is nader onderzoek nodig om de effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden tot 25 kilometer van het voornemen te beoordelen. Negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden IJsselmeer en Markermeer & IJmeer door stikstofdepositie als gevolg van uitbreiding van bedrijven zijn door het ontbreken van stikstof gerelateerde knelpunten in principe uitgesloten, maar negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden van Laag Holland zijn niet uitgesloten.

Het effect op omliggende Natura 2000-gebieden is sterk afhankelijk van de exacte invulling van nieuwe functies voor landbouw in het Westfriese lintenlandschap. Wanneer landbouw wordt omgezet in natuur, is het waarschijnlijk dat een aantal drukfactoren op natuur zoals stikstofdepositie, vermessing, verdroging en bestrijdingsmiddelen met de tijd sterk zullen afnemen. Toch zijn er ook functies die net zo belastend kunnen zijn als landbouw, of mogelijk voor een nog grotere milieudruk, waaronder verstorend, op natuur kunnen zorgen. Negatieve effecten op de omliggende Natura 2000-gebieden door functieverandering van landbouw zijn niet uitgesloten.

Mitigerende maatregelen

Voor mitigerende maatregelen die een toename van stikstofdepositie zoveel mogelijk moeten beperken zie paragraaf 5.2.1.

De uitwerking van de gebieden waar omvorming van landbouw naar andere functies plaatsvindt, moet dit plaatsvinden met het doel om de milieudruk op natuurgebieden te verminderen. Als minimale eis is in de omgevingsvisie opgenomen dat plannen bijdragen aan het behoud van natuurwaarden (zie 7.2 OER). Deze minimale eis is in principe in lijn met het voorkomen van een toename van de milieudruk. Extra aandacht en verder onderzoek naar de exacte milieudruk van bestaande functies en toekomstige functies is nodig om een oordeel te geven over (de schaal van) mogelijk negatieve en/of positieve effecten.

5.2.8 Mobiliteit & toegankelijkheid

Beleidsuitspraak

Om het aantal verkeersdeelnemingen per auto te beperken, worden woningen met voorkeur rond een knooppunt van openbaar vervoer gebouwd, daar waar centrumvoorzieningen zijn of waar een station is. Ook wordt gewerkt aan goede verdeling van laadmogelijkheden voor elektrische auto's. De veiligheid voor fietsen wordt verbeterd door de aanleg van aparte fietspaden waar geen auto's komen en de aanleg van een doorfietsroute. De doorfietsroute loopt over bestaande infrastructuur waarvoor een herinrichting van de weg moet plaatsvinden.

Effectbeoordeling

Door het inzetten op elektrische auto's, openbaar vervoer, fietsen en lopen wordt het gebruik van emissieloze vervoersmiddelen gestimuleerd. Deze strategie kan leiden tot een afname van stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden en kan positieve effecten hebben op Natura 2000-gebieden waar stikstofdepositie een knelpunt is, bijvoorbeeld voor de Natura 2000-gebieden van Laag Holland. Hiermee is beoordeeld dat er geen risico is op significant negatieve effecten op omliggende Natura 2000-gebieden en mitigerende maatregelen zijn niet nodig.

5.2.9 Ruimtelijke kwaliteit

Beleidsuitspraak

De gemeente wil de bestaande waarden betrekken bij nieuwe ontwikkelingen om het karakter van de gemeenten te versterken. In het lintenlandschap worden de groenblauwe verbindingen versterkt. Ook het rechtlijnige landschap wordt versterkt, evenals de bestaande bomenlanen met kansen voor biodiversiteit.

De West-Friese Omringdijk wordt als provinciaal monument beschermd door in een zone van 350 meter landinwaarts en 100 meter buitendijks geen ontwikkelingen te faciliteren die haaks staan op het open, kleinschalige en romantische karakter van het dijkenlandschap.

Effectbeoordeling

Het versterken van aanwezige groenblauwe verbindingen kan een positief effect hebben op Natura 2000-gebieden IJsselmeer, Markermeer & IJmeer en de Natura 2000-gebieden van Laag Holland wanneer met de groenblauwe verbindingen deze Natura 2000-gebieden met elkaar worden verbonden. De beleidsuitspraak *Ruimtelijke kwaliteit* leidt verder niet tot een verhoging van de milieudruk en heeft daarmee geen risico op significant negatieve effecten op omliggende Natura 2000-gebieden en mitigerende maatregelen zijn niet nodig.

6 Cumulatie

Ontwikkelingen die kunnen leiden tot permanente gevolgen als gevolg van extra stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebieden kunnen elkaar in negatieve zin versterken en hebben het grootste risico om samen tot een significant negatief effect te leiden.

Bij de verdere uitwerking van het nieuwe beleid moet er integrale aandacht zijn voor ontwikkelingen die elkaar hierin versterken. Door deze integrale aanpak is door middel van interne saldering de kans op significant negatieve gevolgen door stikstofdepositie te verkleinen. Kortom, door een goede integrale aanpak en afweging, die door de Omgevingswet en de omgevingsvisie juist gestimuleerd wordt is er aandacht voor cumulatieve effecten en kan dit voorkomen worden door de juiste uitwerking van het nieuwe beleid.

7 Conclusie

Enkele beleidsuitspraken van de omgevingsvisie kunnen een risico hebben op significant negatieve effecten binnen Natura 2000-gebieden. Deze zijn in onderstaande tabel opgenomen (Tabel 7-1). Bij de verdere uitwerking van het nieuwe beleid moet integraal aandacht zijn voor ontwikkelingen die kunnen leiden tot een verhoogde milieudruk binnen Natura 2000-gebieden. Door een integrale aanpak en de projectscope van een ontwikkeling zo in te steken dat ook maatregelen om stikstofdepositie te verminderen worden betrokken bij de ontwikkeling (interne saldering) kan een significant negatief effect voorkomen worden. Daarmee zijn de getoetste beleidsuitspraken uit de omgevingsvisie in principe uitvoerbaar in het kader van de Omgevingswet (onderdeel Natura 2000).

Tabel 7-1. Beleidsuitspraken uit de omgevingsvisie met een risico op een significant negatief effect.

Beleidsuitspraak		Risico's op negatief effect Natura 2000			Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie)	Eindbeoordeling
		IJsselmeer	Markermeer & IJmeer	Laag Holland		
1	Wonen & samenleving	Verstoring door recreatie	Verstoring door recreatie	Stikstofdepositie	Verstoring <ul style="list-style-type: none"> Stimuleren van recreatie in andere natuurgebieden Naleven en eventueel handhaven gedragscode recreatie. Stikstofdepositie: <ul style="list-style-type: none"> Stimuleren van emissieloze mobiliteit. Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden. 	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
3	Sport & bewegingen			Stikstofdepositie	Stikstofdepositie: <ul style="list-style-type: none"> Stimuleren van emissieloze mobiliteit. Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden 	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
4	Duurzaamheid	Aanvarings-slachtoffers	Aanvarings-slachtoffers		<ul style="list-style-type: none"> Nader onderzoek naar de vliegroutes. Windturbines buiten vliegroutes plaatsen. Stilstandvoorzieningen 	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
6	Recreatie		Verstoring door recreatie		<ul style="list-style-type: none"> Benutten en waar noodzakelijk uitbreiden van bestaande badstrandjes. 	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
7	Economie	Toename in milieudruk (zoals verstoring)	Toename in milieudruk (zoals verstoring)	Stikstofdepositie	Stikstofdepositie: <ul style="list-style-type: none"> Stimuleren van emissieloze mobiliteit. Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden. 	(Significant) negatief effect is te voorkomen.

Geraadpleegde bronnen

Driessen, T., van Buijtenen, R., Hüsken, K. & van Dijk., R. (2023). *Verkorte natuurdoelanalyse Natura 2000-gebied IJsselmeer - eindconcept*.

https://rwsnatura2000.nl/gebieden/ijsselmeergebied/ijss_documenten/handlerdownloadfiles.ashx?idnv=2469244

Natura 2000. (2023a). *IJsselmeer*. <https://www.natura2000.nl/gebieden/flevoland/ijsselmeer>

Natura 2000. (2023b). *Markermeer & IJmeer*. <https://www.natura2000.nl/gebieden/flevoland/markermeer-ijmeer>

Provincie Noord-Holland. (2023a). *Ontwerp Natura 2000-beheerplan Eilandspolder 2023-2029*.

https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Natuurversterking_Stikstof/Natura_2000_beheerplannen/Beheerplannen/Natura_2000_beheerplan_Eilandspolder_2023_2029.pdf

Provincie Noord-Holland. (2023b). *Ontwerp Natura 2000-beheerplan IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske 2023-2029*.

https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Natuurversterking_Stikstof/Natura_2000_beheerplannen/Beheerplannen/Natura_2000_beheerplan_IJperveld_Varkensland_Oostzanerveld_Twiske_2023_2029.org

Provincie Noord-Holland. (2023c). *Ontwerp Natura 2000-beheerplan Polder Westzaan 2023-2029*.

<https://www.noord-holland.nl/dsresource?objectid=6ea3588d-2441-4b1d-8152-3b2029ea6dd1>

Provincie Noord-Holland. (2023d). *Ontwerp Natura 2000-beheerplan Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder 2023-2029*.

<https://www.noord-holland.nl/dsresource?objectid=21c2aa0a-8b4d-4058-8f63-4d92c4f46c28>

RWS. (2017a). *Natura 2000 Beheerplan IJsselmeergebied 2017-2023: IJsselmeer*.

https://www.rwsnatura2000.nl/gebieden/ijsselmeergebied/ijss_documenten/handlerdownloadfiles.ashx?idnv=1631389

RWS. (2017b). *Natura 2000 Beheerplan IJsselmeergebied 2017-2023: Markermeer & IJmeer*.

https://rsis.ramsar.org/RISapp/files/35674866/documents/NL1246_mgt211012.pdf

Van Rijn S., M.R. van Eerden (2021). *Actualisatie doeluitwerking Vogelrichtlijnsoorten IJsselmeergebied 2020 Documenten | Natura 2000 Rijkswaterstaat (rwsnatura2000.nl)*

Bijlage 1 Instandhoudingsdoelstellingen

Tabel 0-1: De instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied IJsselmeer.

Code	Naam	Subtype	Oppervlakte/omvang leefgebied	Kwaliteit/kwaliteit leefgebied	Populatie	Aantal broedparen	Instandhoudingsdoelstelling
Habitattypen							
H1330B	Schorren en zilte graslanden	Binnendijks	=	=			
H3140	Kranswierwateren		=	=			
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden		=	=			
H6430A	Ruigten en zomen	Moerasspirea	=	=			
H6430B	Ruigten en zomen	Harig wilgenroosje	=	=			
H7140A	Overgangs- en trilvenen	Trilvenen	=	=			
Habitatrichtlijnsorten							
H1163	Rivieronderpad		=	=	=		
H1318	Meervleermuis		=	=	=		
H1340*	Noordse woelmuis		>	=	>		
H1903	Groenkolorchis		=	=	=		
Broedvogels							
A017	Aalscholver		=	=		8000*	
A021	Roerdomp		>	>		7	
A034	Lepelaar		=	=		25	
A081	Bruine kiekendief		=	=		25	
A119	Porseleinhoen		>	>		18	
A137	Bontbekplevier		>	>		13	

Projectgerelateerd

A151	Kemphaan		>	>		20	
A193	Visdief		=	=		3300	
A292	Snor		=	=		40	
A295	Rietzanger		=	=		990	
Niet-broedvogels							
A005	Fuut		>	>	2200		Foerageergebied
A017	Aalscholver		=	=	8100		Slaap- en rustplaats en foerageergebied
A034	Lepelaar		=	=	30		Foerageergebied
A037	Kleine zwaan		=	=	20		Foerageergebied
A037	Kleine zwaan		=	=	1600		Slaap- en rustplaats
A040	Kleine rietgans		=	=	30		Slaap- en rustplaats en foerageergebied
A041	Kolgans		=	=	4400		Foerageergebied
A041	Kolgans		=	=	19000		Slaap- en rustplaats
A043	Grauwe gans		=	=	580		Slaap- en rustplaats en foerageergebied
A045	Brandgans		=	=	26200		Slaap- en rustplaats
A045	Brandgans		=	=	1500		Foerageergebied
A048	Bergeend		=	=	210		Foerageergebied
A050	Smient		=	=	10300		Slaap- en rustplaats en foerageergebied
A051	Krakeend		=	=	200		Foerageergebied
A052	Wintertaling		=	=	280		Foerageergebied
A053	Wilde eend		=	=	3800		Foerageergebied
A054	Pijlstaart		=	=	60		Foerageergebied
A056	Slobeend		=	=	60		Foerageergebied
A059	Tafeleend		=	=	310		Foerageergebied
A061	Kuifeend		=	=	11300		Foerageergebied

Projectgerelateerd

A062	Toppereend		=	=	15800		Foerageergebied
A067	Brilduiker		=	=	310		Foerageergebied
A068	Nonnetje		>	>	180		Foerageergebied
A070	Grote zaagbek		>	>	1850		Foerageergebied
A125	Meerkoet		=	=	3600		Foerageergebied
A132	Kluut		=	=	20		Foerageergebied
A140	Goudplevier		=	=	9700		Slaap- en rustplaats en foerageergebied
A151	Kemphaan		=	=	17300		Slaap- en rustplaats
A151	Kemphaan		=	=	2100		Foerageergebied
A156	Grutto		=	=	2200		Slaap- en rustplaats
A156	Grutto		=	=	290		Foerageergebied
A160	Wulp		=	=	3500		Slaap- en rustplaats
A160	Wulp		=	=	310		Foerageergebied
A177	Dwergmeeuw		>	>	85		Foerageergebied
A190	Reuzenster		=	=	40		Slaap- en rustplaats en foerageergebied
A197	Zwarte stern		>	>	73200		Foerageergebied
A702	Toendrarietgans		=	=	behoud		Slaap- en rustplaats

Projectgerelateerd

Tabel 0-2: De instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer.

Code	Naam	Subtype	Oppervlakte/omvang leefgebied	Kwaliteit/kwaliteit leefgebied	Populatie	Aantal broedparen	Instandhoudingsdoelstelling
Habitattypen							
H3140	Kranswierwateren		=	=			
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden		=	=			
Habitatrichtlijnsoorten							
H1149	Kleine modderkruiper		=	=	=		
H1163	Rivierdonderpad		=	=	=		
H1318	Meervleermuis		=	=	=		
Broedvogels							
A017	Aalscholver		=	=		8000*	
A193	Visdief		=	=		630	
Niet-broedvogels							
A005	Fuut		=	=	170		Foerageergebied
A017	Aalscholver		=	=	2600		Slaap- en rustplaats en foerageergebied
A034	Lepelaar		=	=	2		Foerageergebied
A043	Grauwe gans		=	=	510		Slaap- en rustplaats en foerageergebied
A045	Brandgans		=	=	160		Slaap- en rustplaats en foerageergebied
A050	Smient		=	=	15600		Slaap- en rustplaats
A051	Krakeend		=	=	90		Foerageergebied
A056	Slobeend		=	=	20		Foerageergebied
A058	Krooneend		=	=	behoud		Foerageergebied
A059	Tafeleend		=	=	3200		Foerageergebied
A061	Kuifeend		=	=	18800		Foerageergebied

Projectgerelateerd

A062	Toppereend		=	=	70		Foerageergebied
A067	Brilduiker		=	=	170		Foerageergebied
A068	Nonnetje		=	=	80		Foerageergebied
A070	Grote zaagbek		=	=	40		Foerageergebied
A125	Meerkoet		=	=	4500		Foerageergebied
A177	Dwergmeeuw		=	=	behoud		Foerageergebied
A197	Zwarte stern		=	=	behoud		Slaap- en rustplaats en foerageergebied

Projectgerelateerd

Tabel 0-3: Instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske.

Code	Naam	Subtype	Oppervlakte/omvang leefgebied	Kwaliteit/kwaliteit leefgebied	Populatie	Aantal broedparen	Instandhoudingsdoelstelling
Habitattypen							
H3140	Kranswierwateren		>	=			
H4010B	Vochtige heiden	Laagveengebied	>	=			
H6430B	Ruigten en zomen	Harig wilgenroosje	=	=			
H7140B	Overgangs-trilvenen en	Veenmosrietlanden	>	=			
H91D0*	Hoogveenbossen		=	=			
Habitatrichtlijnsoorten							
H1134	Bittervoorn		=	=	=		
H1149	Kleine modderkruiper		=	=	=		
H1163	Rivierdonderpad		=	=	=		
H1318	Meervleermuis		=	=	=		
H1340*	Noordse woelmuis		=	=	=		
Broedvogels							
A021	Roerdomp		=	=		17	
A081	Bruine kiekendief		=	=		15	
A151	Kemphaan		>	>		20	
A153	Watersnip		>	>		60	
A193	Visdief		=	=		180	
A292	Snor		=	=		50	
A295	Rietzanger		=	=		800	
Niet-broedvogels							
A043	Grauwe gans		=	=	90		Foerageergebied
A050	Smient		=	=	6400		Slaap- en rustplaats en foerageergebied
A051	Krakeend		=	=	200		Foerageergebied

Projectgerelateerd

A056	Slobeend		=	=	50		Foerageergebied
A125	Meerkoet		=	=	710		Foerageergebied
A156	Grutto		=	=	behoud		Slaap- en rustplaats

Projectgerelateerd

Tabel 0-4: Instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder.

Code	Naam	Subtype	Oppervlakte/omvang leefgebied	Kwaliteit/kwaliteit leefgebied	Populatie	Aantal broedparen	Instandhoudingsdoelstelling
Habitattypen							
H4010B	Vochtige heiden	Laagveengebied	>	=			
H6430B	Ruigten en zomen	Harig wilgenroosje	=	=			
H7140B	Overgangs-trilvenen en	Veenmosrietlanden	=	=			
H91D0*	Hoogveenbossen		=	=			
Habitatrichtlijnsorten							
H1134	Bittervoorn		=	=	=		
H1149	Kleine modderkruiper		=	=	=		
H1163	Rivierdonderpad		=	=	=		
H1318	Meervleermuis		=	=	=		
H1340*	Noordse woelmuis		=	=	=		
Broedvogels							
A021	Roerdomp		=	=		13	
A151	Kemphaan		>	>		20	
A295	Rietzanger		=	=		480	
Niet-broedvogels							
A050	Smient		=	=	5800		Slaap- en rustplaats en foerageergebied
A056	Slobeend		=	=	90		Foerageergebied
A156	Grutto		=	=	behoud		Slaap- en rustplaats

Projectgerelateerd

Tabel 0-5: Instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied Polder Westzaan.

Code	Naam	Subtype	Oppervlakte/omvang leefgebied	Kwaliteit/kwaliteit leefgebied	Populatie	Aantal broedparen	Instandhoudingsdoelstelling
Habitattypen							
H4010B	Vochtige heiden	Laagveengebied	>	=			
H6430B	Ruigten en zomen	Harig wilgenroosje	>	>			
H7140B	Overgangs-trilvenen en	Veenmosrietlanden	=	=			
H91D0*	Hoogveenbossen		=	=			
Habitatrichtlijnsorten							
H1134	Bittervoorn		=	=	=		
H1149	Kleine modderkruiper		=	=	=		
H1318	Meervleermuis		=	=	=		
H1340*	Noordse woelmuis		=	=	=		

Projectgerelateerd

Tabel 0-6: Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Eilandspolder.

Code	Naam	Subtype	Oppervlakte/omvang leefgebied	Kwaliteit/kwaliteit leefgebied	Populatie	Aantal broedparen	Instandhoudingsdoelstelling
Habitattypen							
H6430B	Ruigten en zomen	Harig wilgenroosje	=	=			
H7140B	Overgangs-trilvenen en	Veenmosrietlanden	=	=			
Habitatrichtlijnsoorten							
H1134	Bittervoorn		=	=	=		
H1149	Kleine modderkruiper		=	=	=		
H1340*	Noordse woelmuis		=	=	=		
Broedvogels							
A295	Rietzanger		=	=		480	
Niet-broedvogels							
A034	Lepelaar		=	=	2		Foerageergebied
A050	Smient		=	=	7000		Slaap- en rustplaats en foerageergebied
A052	Wintertaling		=	=	130		Foerageergebied
A125	Meerkoet		=	=	480		Foerageergebied
A140	Goudplevier		=	=	150		Foerageergebied
A142	Kievit		=	=	1200		Slaap- en rustplaats en foerageergebied
A156	Grutto		=	=	170		Slaap- en rustplaats

Bijlage 3 Onderbouwing effectbeoordelingen

3B Onderbouw effectbeoordeling OER Omgevingsvisie SED

Thema	Beleidsuitspraak	Beoordelingsaspect	++	+	--	-	0	Opmerkingen
1	Wonen & samenleven	Wonen en samenleven		Toename aanbod in woningtype waar behoefte aan is rond knooppunten van OV, in centra, aan de randen van kernen en d.m.v. maatwerk in kleine kernen.				
		Voorzieningsniveau		Bij woningbouw worden voorziening zoals kinderopvang en onderwijs meegenomen.				
		Ontmoetingsplekken		Als onderdeel van verdichting van de kernen ontstaan ook meer mogelijkheden voor ontmoeten.				
		Groene leefomgeving		Bij alle woningen (bestaand en nieuwbouw) wordt de richtlijn gehanteerd dat binnen een afstand van 300 m tot de woningen groen aanwezig moet zijn. Nieuwbouw wordt alleen gerealiseerd met voldoende groen en water.				
		Verkeersveiligheid					Meer woningen kan leiden tot meer verkeersbewegingen, met mogelijke ongevallen tot gevolg. Specifiek rond de stationslocaties vinden in de huidige situatie verkeersongevallen plaats.	
		Sociale veiligheid		Als gevolg van inzet op ontmoetingsplekken en voorzieningen is er een kans op toename van het gevoel van sociale veiligheid. Combinatie wonen/ werken is vaak ook bevorderlijk voor de sociale veiligheid.				
		Omgevingsveiligheid					Het spoor vormt een risico voor de omgevingsveiligheid van de bewoners die rondom het spoor wonen (vervoer van gevaarlijke stoffen).	
		Luchtkwaliteit					Toename verkeersbewegingen als gevolg van woningbouw vormt een risico op de afname van luchtkwaliteit. Dit speelt niet zozeer rond het spoor.	
		Geluidhinder					Toename verkeersbewegingen als gevolg van woningbouw vormt een risico op de afname van luchtkwaliteit. Dit speelt niet zozeer rond het spoor.	
		Trillinghinder					Toename trillinghinder door het bouwen van woningen rond het spoor.	
		Bodemkwaliteit		Ter hoogte van locaties waar woningbouw is voorzien zitten bodemverontreinigingen die gesaneerd moeten worden				
		Broeikasgassen					Toename verkeersbewegingen als gevolg van woningbouw kan zorgen voor een toename van broeikasgassen.	
		Hitte					Verdichting en daarmee een toename van verharding leidt tot een risico op hittestress. Er wordt wel rekening mee gehouden door groen aan te willen leggen (groen op dak en gevels).	
		Wateroverlast (door hemelwater)					Toename verharding geeft kans op meer wateroverlast.	
		Biodiversiteit					Door de realisatie van woningen verdwijnt er leefgebied van beschermde flora en fauna. Ook is er een risico op afname van de biodiversiteit.	
		Beschermde natuur (Natura 2000 & NNN)					Er is een risico op verstoring van NNN als gevolg van de aanleg en gebruik van woningen. De beoogde woningbouw ten hoogte van Hoogkarspel grenst aan NNN. Daarnaast is er mogelijk sprake van effect op Natura 2000 gebieden als gevolg van toename van stikstofdepositie. Stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden zijn niet in de nabijheid van het plangebied gelegen. Binnen een straal van 25 km vanaf de gemeentegrens liggen wel duinen (deze zijn stikstofgevoelig).	
		Landbouw					Woningbouw is voorzien in gebied dat agrarisch wordt gebruikt.	
		Bereikbaarheid auto en OV					Door verdichten rond de stationsomgeving wordt de afstand tussen woningen en OV afstand korter. Voor nieuwbouw aan de randen van kernen is de afstand tot OV groot. Woningbouw zorgt voor een toename van verkeersbewegingen. Daarnaast kan verdichten in Enkhuizen een knelpunt vormen m.b.t. parkeren.	
		Landschappelijke kwaliteit					Woningbouw is voorzien in het Westfriese open lintenlandschap (met doorsnijding van historische linten met stolpen bij Venhuizen). Er is een risico dat de woonfuncties effect hebben de waardevolle structuren en de openheid in het landschap.	
		Cultuurhistorische waarden					Er bevinden zich geen beschermde rijksmonumenten ter hoogte van beoogde woningbouw in het buitengebied. Verdichting in de centra en het cultuurhistorisch waardevolle Enkhuizen zorgt wel degelijk voor risico op negatieve effecten op cultuurhistorische waarden.	
2	Groen & water	Groene leefomgeving		Binnen een radius van 300m tot de woningen moet groen aanwezig waardoor de groenindex stijgt.				
		Hitte		Doordat er meer groen is in de stad zal het stedelijk hitte effect afnemen.				
		Droogte en grondwater		Meer opvangmogelijkheden voor water heeft een positief effect op het verminderen van droogte. Waterberging bevordert het tegengaan van verzilting.				
		Wateroverlast (door hemelwater)		Waterberging vermindert de risico's op wateroverlast.				
		Biodiversiteit		Meer groen geeft kans op een positief effect op de biodiversiteit.				
3	Sport & bewegen	Ontmoetingsplekken		Meer mogelijkheden tot ontmoeten door de realisatie van sport-, bewegen- en speelplekken.				
		Bewegvriendelijke leefomgeving		Sport-, beweeg- en speelplekken zorgen voor een bewegvriendelijke leefomgeving.				

			Sociale veiligheid		Mensen leren elkaar beter kennen omdat ze elkaar vaker tegenkomen. Dit kan zorgen voor een positief effect op de sociale veiligheid.				
			Landbouw				Te ontwikkelen sport- en recreatielandschap gaat ten koste van landbouwgebied.		
4	Duurzaamheid		Groene leefomgeving				Als gevolg van de realisatie van zonne-energie en windturbines ontstaat in het buitengebied minder ruimte voor groen.		
			Omgevingsveiligheid				Windturbines vormen een risico m.b.t. de omgevingsveiligheid. Denk aan het afbreken van windturbinebladen.		
			Geluidhinder				Windturbines kunnen leiden tot geluidshinder.		
			Bodemkwaliteit				Sommige zonneparken zijn dusdanig van opzet dat de bodem volledig is bedekt, waardoor er geen licht of water bij het oppervlak komt en er geen vegetatie onder de zonnepanelen groeit. Het leven in de bodem neemt hierdoor af, omdat het bodemleven zich niet kan voeden met nieuw organisch materiaal. De bodem slaat dan geen koolstof meer op en stoot juist CO ₂ uit.		
			Broeikasgassen			Er wordt meer duurzame energie opgewekt, dus er is een kans dat de uitstoot van broeikasgassen afneemt.			
			Duurzame energieopwekking			In totaal wordt er meer duurzame energie opgewekt, waardoor er een kans is dat het percentage duurzame energieopwekking stijgt.			
			Duurzame gebouwen			De gemeente zet in op het verduurzamen van haar eigen gebouwen.			
			Biodiversiteit				Er is een kans op afname van de biodiversiteit als gevolg van het realisatie van windturbines en zonnepanelen. Er is met name een negatieve impact op vogels en vleermuizen. Ook is er een risico voor het weidevogelleefgebied.		
			Beschermde natuur (Natura 2000 & NNN)				De gemeenten grenst aan Natura 2000-gebied. Daardoor is er een risico op aanvaringsluchtoffers (vogels en vleermuizen) als gevolg van de bladen van windturbines. Windturbines leiden ook tot verstoring in een straal van ca. 200 m. Dus als die vlak langs de oever staan, kan er een risico zijn voor rustende en foeragerende watervogels.		
			Landbouw				Er wordt ruimte van de landbouw in gebruik genomen voor zonne- en windenergie.		
			Landschappelijke kwaliteit				Er is een risico voor openheid van het landschap als gevolg van windturbines. Het gebied ten zuidwesten van Drechterland (zoekgebied zonneveld) ligt in gebied dat is aangeduid als 'bijzonder landschap' op de kaart 'stolpen'. Dit vormt een aandachtspunt bij verdere ontwikkeling. In de zoekgebieden liggen geen beschermde cultuurhistorische waarden.		
5	Natuur		Groene leefomgeving		Door de uitbreiding van de natuurgebieden neemt de groene leefomgeving toe. Hierdoor neemt de afstand tot openbaar groen af voor de bewoners.				
			Biodiversiteit		Er is een kans op een toename van biodiversiteit door de uitbreiding natuur. Ook is er een kans op betere abiotische omstandigheden.				
			Beschermde natuur (Natura 2000 & NNN)		De gebieden waar uitbreiding natuur is beoogd grenzen aan NNN. Dit biedt kansen voor de uitbreiding NNN-gebied.				
			Landbouw				De uitbreiding van natuur kan ten koste gaan van landbouwgebied.		
6	Recreatie		Ontmoetingsplekken		Recreatiemogelijkheid, zoals een strandje of strandtent, biedt een kans om elkaar te ontmoeten.				
			Bewegvriendelijke leefomgeving		Fiets- en wandelpaden kunnen uitnodigen tot een bewegvriendelijke leefomgeving.				
			Beschermde natuur (Natura 2000 & NNN)				Er is een risico op verstoring van weidevogelleefgebieden en NNN als gevolg van recreatief gebruik. Daarnaast kan er sprake zijn van verstoring van Natura 2000 door ingebruikname van een stadstrandje dat grenst aan Natura 2000-gebied.		
			Fiets- en wandelnetwerk		Er is een kans dat recreatie een positief heeft op het fiets- en wandelnetwerk.				
7	Economie		Wonen en samenleven		Het creëren van compacte centra zorgt voor kansen voor wonen, daar waar leegstand van winkel- / bedrijfspanden is.				
			Sociale veiligheid		Er wordt ingezet op een toename van veiligheid bij bedrijventerreinen Krabbersplaat en Schepenwijk. Ook bij de compacte kernen wordt ingezet op het tegengaan van leegstand, waardoor de sociale veiligheid gewaarborgd wordt.				
			Werkgelegenheid		Ter hoogte van de te versterken centra zijn mogelijkheden voor voorzieningen en bedrijven. Dit biedt kansen voor het versterken van de werkgelegenheid.				
			Werklocaties en bedrijvigheid		De mogelijkheid voor het versterken van voorzieningen en bestaande bedrijven biedt kansen voor het versterken van de werkgelegenheid				
			Landbouw		In het rechtlijnige landschap is nog ruimte voor versterking van (zaadverdelings)bedrijven als dat ook bijdraagt aan andere belangrijke opgaven. In het Westfriese lintenlandschap wordt ter hoogte van gebieden waar op dit moment al grootschalige bedrijven actief zijn ruimte geboden voor doorontwikkeling.				
			Bewegvriendelijke leefomgeving		Er is een kans dat fietsen wordt gestimuleerd omdat er een aparte doorfietsroute aangelegd wordt.				

8	Mobiliteit & toegankelijkheid		Verkeersveiligheid		Er is een kans dat de verkeersveiligheid toeneemt door de aanleg van aparte fietspaden en een doorfietsroute.				
			Lucht kwaliteit		Er is een kans op verbetering van de luchtkwaliteit door positieve stimulatie van elektrisch rijden en (door)fietsroutes. Verder is er een kans dat er minder auto's worden gebruikt als meer mensen dicht bij station wonen.				
			Geluidhinder		Er is een kans op een afname van geluidhinder door positieve stimulatie van elektrisch rijden en (door)fietsroutes.				
			Broeikasgassen		Er is een kans op een afname van broeikasgassen door positieve stimulatie van elektrisch rijden en (door)fietsroutes.				
			Duurzame en slimme mobiliteit		Het toevoegen van laadpalen geeft een kans op een toename van elektrische auto's.				
			Beschermde natuur (Natura 2000 & NNN)		Er is een kans op het afnemen van verkeersbewegingen, waardoor er een kans is op een positief effect voor natuurgebieden.				
			Bereikbaarheid auto en OV		Door te bouwen in de nabijheid van stations is er een kans dat de bereikbaarheid van het OV toeneemt.				
			Fiets- en wandelnetwerk		Er is een kans dat het fietsnetwerk verbetert door het aanleggen van een aparte doorfietsroute.				
9	Ruimtelijke kwaliteit		Groene leefomgeving		Er is een kans dat de afstand tussen wonen en groen afneemt, waardoor er een kans is dat de kwaliteit van de groene leefomgeving toeneemt.				
			Hitte		Door de versterking van bomenlanen rond stedelijk gebied, is er een kans op het reduceren de hittestress.				
			Biodiversiteit		Door het creëren van meer groen, is er een kans dat biodiversiteit toeneemt.				
			Landschappelijke kwaliteit		Er is een kans op een toename van de landschappelijke kwaliteit door versterking van het Westfriese lintenlandschap en het rechthoekig landschap.				
			Cultuurhistorische waarden		De Westfriese omringdijk blijft als waardevolle lijnstructuur beschermd door de beschermingszone. Overige cultuurhistorische waarden vanuit het historisch landschap worden versterkt.				

Thema's beoordelingskader	Beoordelingsaspect	Thema's Omgevingsvisie					
		Wonen en samenleven	Gezondheid, welbevinden & milieu	Duurzaamheid, natuur & recreatie	Economie	Mobiliteit en toegankelijkheid	Ruimtelijke kwaliteit
Wonen en samenleven	Wonen en samenleven						
	Voorzieningenniveau						
	Ontmoetingsplekken						
Gezondheid, welbevinden & milieu	Beweegvriendelijke leefomgeving						
	Groene leefomgeving						
	Verkeersveiligheid						
	Sociale veiligheid						
	Omgevingsveiligheid						
	Luchtkwaliteit						
	Geluidhinder						
	Trillinghinder						
	Bodemkwaliteit						
	Oppervlaktewater						
	Duurzaamheid, natuur & recreatie	Broeikasgassen					
Duurzame energieopwekking							
Duurzame gebouwen							
Circulariteit							
Duurzame en slimme mobiliteit							
Hitte							
Droogte en grondwater							
Wateroverlast (door hemelwater)							
Biodiversiteit							
Beschermde natuur (Natura 2000 & NNN)							
Economie	Werkgelegenheid						
	Werklocaties en bedrijvigheid						
	Landbouw						
	Vrijtijdseconomie						
Mobiliteit	Bereikbaarheid auto en OV						
	Fiets- en wandelnetwerk						
Ruimtelijke kwaliteit	Landschappelijke kwaliteit						
	Cultuurhistorische waarden						

OER Omgevingsvisie SED
3D Botsproeven

		1	2	3	4	5	6	7	8	9		
		Wonen & samenleven	Groen & water	Sport & bewegen	Duurzaamheid	Natuur	Recreatie	Economie	Mobiliteit & toegankelijkheid	Ruimtelijke kwaliteit	Totaal +	Totaal -
1	Wonen & samenleven		+/-	+	-	0	n.v.t	+/-	0	-	3	-4
2	Groen & water			+	0	+	n.v.t	+/-	0	+	5	-2
3	Sport & bewegen				n.v.t	n.v.t	+	-	n.v.t	n.v.t	3	-1
4	Duurzaamheid					n.v.t	n.v.t	-	n.v.t	-	0	-3
5	Natuur						+/-	n.v.t	n.v.t	+	3	-1
6	Recreatie							n.v.t	0	+	3	-1
7	Economie								0	n.v.t	2	-4
8	Mobiliteit & toegankelijkheid									n.v.t	0	0
9	Ruimtelijke kwaliteit										3	-2
											22	-18

Legenda

+	Green
-	Red
+/-	Yellow
0	Grey
n.v.t	Black

3E Onderbouwing botsproeven OER Omgevingsvisie SED

Beleidsuitpraak	Beleidsuitpraak	+	-	±	0	n.v.t.	Opmerkingen	
1	Wonen & samenleven	Groen & water		Kansen op synergie ontstaan door het realiseren van woningbouw kansen te laten gaan met het bewegen van groen. Risico's op stijgingen ontstaan door het verdragen van groen door het realiseren van woningbouw. Er komt dan meer verslechting en verharding.				
		Sport & bewegen	Kansen op synergie ontstaan door de ambitie om bij het realiseren van woningbouw ook ontmoetingsplekken te creëren. Er is een kans voor meer ruimte voor sport en bewegen.					
		Duurzaamheid		Risico's op stijgingen ontstaan doordat zoekgebieden voor zonnepanelen en windturbines direct grenzen aan gebied waar woonuitbreiding is voorzien. Dit is een risico omdat zonnepanelen moeten voldoen aan bepaalde eisen m.b.t. woningbouw.				
		Natuur			Er zijn geen kansen op synergie of risico's op stijgingen.			
		Recreatie				N.v.t.		
		Economie		Kansen op synergie ontstaan in de centra doordat wonen en werken wordt gecombineerd. Risico's op stijgingen ontstaan doordat landbouwgrond wordt opgegeven om plek te maken voor woningen.				
		Mobiliteit & toegankelijkheid			Er zijn geen kansen op synergie of risico's op stijgingen. Fietspaden worden verbeterd, maar er worden geen nieuwe fietspaden aangelegd (die ten koste gaan van ruimte voor woningbouw).			
	Ruimtelijke kwaliteit		Risico's op stijgingen ontstaan door het realiseren van woningbouw in landschap waarvan de ruimtelijke kwaliteit versterkt moet worden. Landschappelijke inpassing is nodig bij woningbouw.					
2	Groen & water	Sport & bewegen	Kansen op synergie ontstaan door groen zo in te richten dat dit gebruikt kan worden voor sporten en bewegen. Andersom kunnen terreinen voor sport en bewegen groen ingericht worden.					
		Duurzaamheid			Er zijn geen kansen op synergie of risico's op stijgingen.			
		Natuur	Kansen op synergie ontstaan doordat natuur en groen en water elkaar kunnen versterken.					
		Recreatie				N.v.t.		
		Economie		Kansen op synergie ontstaan in de centra doordat wonen en werken wordt gecombineerd. Risico's op stijgingen ontstaan doordat groen en water wordt opgegeven om plek te maken voor woningen.				
		Mobiliteit & toegankelijkheid			Er zijn geen kansen op synergie of risico's op stijgingen. Fietspaden worden verbeterd, maar er worden geen nieuwe fietspaden aangelegd (die ten koste gaan van ruimte voor mobiliteit).			
	Ruimtelijke kwaliteit	Kansen op synergie ontstaan doordat landschap versterkt wordt met groen en water.						
3	Sport & bewegen	Duurzaamheid					N.v.t.	
		Natuur					N.v.t.	
		Recreatie	Kansen op synergie ontstaan doordat het recreatiegebied (vlakten) uitnodigt tot bewegen.					
		Economie		Risico's op stijgingen ontstaan doordat landbouwgrond wordt opgegeven om plek te maken voor sporten en bewegen.				
		Mobiliteit & toegankelijkheid					N.v.t.	
	Ruimtelijke kwaliteit						N.v.t.	
4	Duurzaamheid	Natuur					N.v.t.	
		Recreatie					N.v.t.	
		Economie		Risico's op stijgingen ontstaan doordat zoekgebieden voor zonnepanelen en windturbines zich bevinden op locaties waar nu landbouw plaats vindt.				
		Mobiliteit & toegankelijkheid					N.v.t.	
	Ruimtelijke kwaliteit		Risico's op stijgingen ontstaan doordat het realiseren van zonne- en windenergie ten koste gaat van de landschappelijke waarde.					
5	Natuur	Recreatie		Risico's op stijgingen ontstaan doordat het stimuleren van recreatie (winklabars) kan leiden tot verslechting van de natuur te realiseren natuur. Het risico is beperkt, omdat dit al is meegenomen in de omgevingsvisie.				
		Economie					N.v.t.	
		Mobiliteit & toegankelijkheid					N.v.t.	
		Ruimtelijke kwaliteit	Kansen op synergie ontstaan doordat de uitbreiding van natuur de ruimtelijke kwaliteit versterkt.					
6	Recreatie	Economie					N.v.t.	
		Mobiliteit & toegankelijkheid			Er zijn geen kansen op synergie of risico's op stijgingen. Fietspaden worden verbeterd, maar er worden geen nieuwe fietspaden aangelegd (die ten koste gaan van ruimte voor recreatie).			
		Ruimtelijke kwaliteit	Kansen op synergie ontstaan doordat de verbetering van de landschappelijke kwaliteit meer toeristen trekt, wat positief is voor de recreatieve sector.					
7	Economie	Mobiliteit & toegankelijkheid			Er zijn geen kansen op synergie of risico's op stijgingen. Fietspaden worden verbeterd, maar er worden geen nieuwe fietspaden aangelegd (die ten koste gaan van ruimte voor economie).			
		Ruimtelijke kwaliteit					N.v.t.	
8	Mobiliteit & toegankelijkheid	Ruimtelijke kwaliteit					N.v.t.	

OER Omgevingsvisie SED
3F Doelbereik

#	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling	Wonen en samenleven			Gezondheid, welbevinden & milieu										Duurzaamheid, natuur & recreatie							Economie				Mobiliteit		Ruimtelijke kwaliteit		Totaal aantal +	Totaal aantal -			
			Wonen en samenleven	Voorzieningsniveau	Ontmoetingsplekken	Benevensrijndelijke leefomgeving	Groneem leefomgeving	Verkeersveiligheid	Sociale veiligheid	Omgevingsveiligheid	Luchtwatert	Gedruis	Vibratie	Bodemkwaliteit	Oppervlaktewater	Bronstgasen	Duurzaam energiegebruik	Duurzame gebouwen	Circulariteit	Duurzame en slimme mobiliteit	Hite	Droogte en grondwater	Waterstof (door bronstgasen)	Biodiversiteit	Beschermde natuur (Natura 2000 & NNN)	Werkgelegenheid	Werklocaties en bedrijvigheid	Landbouw	Vrijblijbeconomie	Bereikbaarheid auto en OV			Fiets- en wandelnetwerk	Landschappelijke kwaliteit	Cultuurhistorische waarden
1	Wonen, voorzieningen, ontmoeten	↘	1	0,5	1,5																													5	-0,5
2	Gezondheid, welbevinden en milieu	↘				1,5	2		1,5	0	0,5	0,5	0	0,5	0				1	0,5	0,5													8,5	-5
3	Duurzaamheid, natuur en recreatie	↘		0,5			2								0,5	0,5	0					1,5												6,5	-2,5
4	Economie	↘						1,5									0							0,5	0,5	0,5	0							4	-2
5	Mobiliteit en toegankelijkheid	↘					0,5	1,5										0,5										0,5	1				4	-1	
6	Ruimtelijke kwaliteit	↘				2																										0,5	0,5	3	-2

